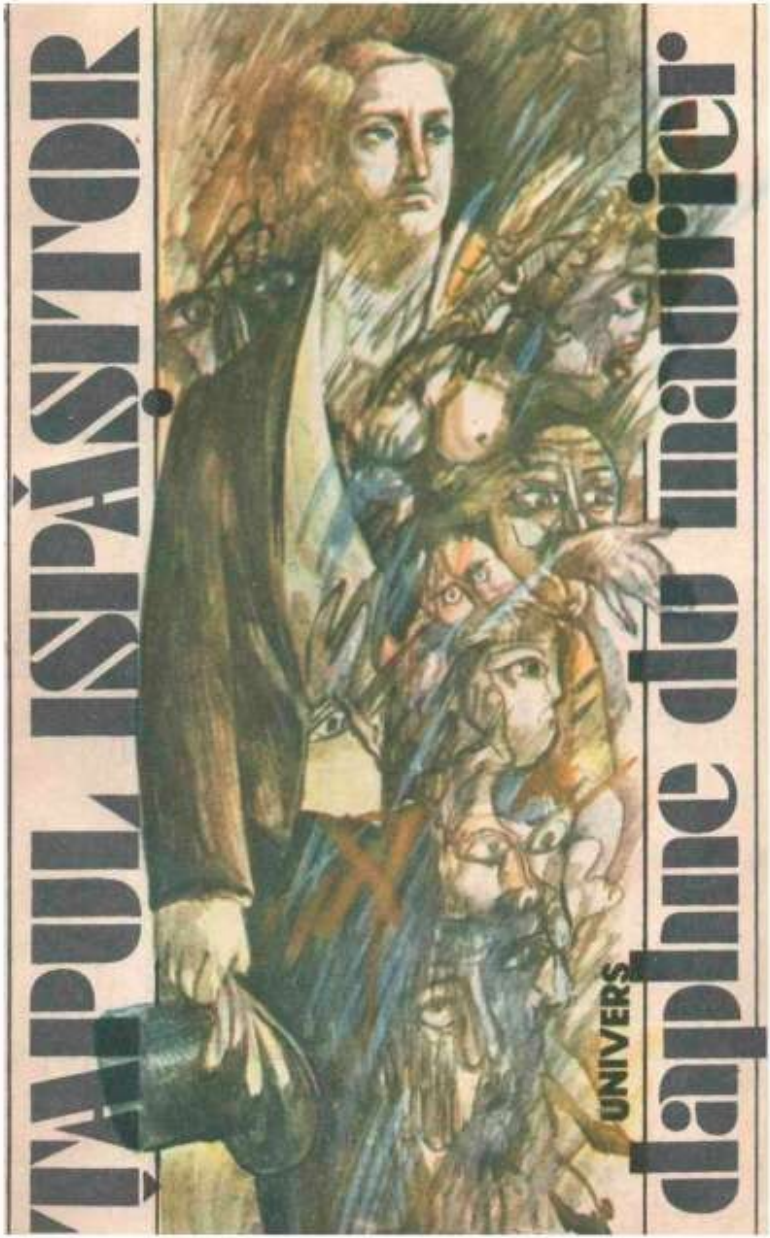

DAPHNE DU MAURIER
Ţapul ispăşitor
Traducere de VERONICA FOCŞENEANU
DAPHNE DU MAURIER

The Scapegoat © Curtis Biwn Mc!., London
Coperta: *Done Stan*
Editura-UNIVERS Bucureşti, 1988

Capitolul 1

Mi-am lăsat maşina lângă catedrală şi am coborât treptele spre *Place des Jacobins*. încă mai turna cu găleata. Ploaia nu se oprise deloc de când trecusem de Tours şi tot ceea ce reuşisem să văd din regiunea atât de îndrăgită fusese imaginea asfaltului ud de pe *route nationale*, astupată; ritmic de mişcarea monotonă a ştergătorului de parbriz.

în apropiere de Le Mans, starea depresivă pe care o resimţisem în ultimele douăzeci şi patru de ore se intensifică. De fapt, ori de câte ori mă aflam în ultimele zile de concediu, ea îmi revenea constant; de data asta însă, mai mult ca oricând, avusesem sentimentul că timpul se scurge prea repede - nu pentru, că aş fi avut un program prea încărcat, ci pentru că nu reuşisem să fac nimic din ce-mi propusesem. Notele aşternute în vederea cursurilor pe care urma să le ţin în toamnă erau precise, didactice, pline de date şi fapte pe care ulterior aveam să le îmbrac într-un limbaj menit să aprindă scânteia interesului în minţile lâncede ale studenţilor neatenţi. Dar chiar dacă aş fi reuşitsă le stârnesc curiozitatea pentru o jumătate de oră, ştiam că în momentul în care terminam expunerea, nu le-aş fi transmis, de fapt, nimic de valoare, ci numai câteva frânturi de istorie, viu colorate - modele de ceară, marionete mişcâ'ndu-se într-o mascaradă. Adevăratul înţeles al istoriei îmi va scăpa printre degete pentru că niciodată nu fusesem în stare, să mă apropii de oameni..

Era mult prea uşor să ta cufunziântr-un trecut, pe jumătate real, pe jumătate imaginar, şi astfel să închizi ochii în fala prezentului. IVIă lăsasem pradă imaginaţiei în oraşele pe care le cunoşteam cel mai -bine - Tours, Blois, Orléans: văzusem alte ziduri, străzi mai vechi, colţuri1 paraginile care, odinioară, avuseseră faţade strălucitoare şi toate acestea erau mai reale pentru mine decât oricare clădire autentică ce mi s-ar fi ivit în cale, căci în umbra lor

regăseam sentimentul de siguranţă: în lumina tare a realităţii însă, nu aflai decât temeri şi îndoieli.

La Blois, în castel, pipăjnd zidurile înnegrite de fum, puteam să fiu înconjurat de mii de oameni care sufereau şi se chinuiau la câţiva paşi depărtare de mine, pentru 'că n-aveam ochi pentru nimeni. Acolo, lângă mine, îl simţeam pe Henric al Iil-lea, pomădat şi încărcat de bijuterii, atmgându-mi umărul cu o mănuşă de catifea, strângând în braţe un căţeluş de salon ca pe un copil; iar farmecul prefăcut al chipului său viclean şi efeminat mi se părea mai evident decât mirarea întipărită pe figura turistei do lângă mine, scotocind cu înfrigurare în punga de hârtie după o bomboană, în timp ce eu aşteptam să aud un pas. un strigăt, moartea Ducelui de Guise. La Orléans, am călărit alături de Ioana d'Arc" sau, asemeni Bastardului, i-am ţinut scăriţa când sLa urcat În' şâ, am auzit zarva şi strigătele, dangătele clopotelor. Ba chiar îngenuncheam alături de ea, rugind u-mă, aşteptând să aud Glasurile care uneori pluteau la hotarul experienţei mele, dar nu se făceau niciodată auzite. Ieşeam împleticit din catedrală, cu privirea lipită de eroina mea - pe jumătate băiat, cu ochii limpezi, de fanatic - simţindu-mă apropiat de lumea ei: pe urmă, eram îmbrâncit înapoi în timp, către prezent, unde-din ea nu mai rămâaea decât o statuie, iar (iu un istorie oarecare, în vreme ce Franţa pentru care murise, devenea o ţară plină de bărbaţi şi femei vii pe care nici n-tr încercasem să-i înţeleg vreodată.

Când ieşisem din Tours, cu o dimineaţă înainte, nemulţumirea pentru cur surii e pe care urma să le ţin la Londra şi faptul că brusc devenisem conştient că tot ceea ce realizasem în viaţă, nu. ntmiai în Franţa, ci şi în Anglia, fusese să urmăresc oamenii, fără să iau vreodată parte la fericirile sau durerile tor. mi-au provocat o tristeţe atât de profundă, mai ales că la starea, această contribuise şi ploaia ce răpăia pe parbrizul maşinii, încât, ajungând în Le Mans, cu toate că nu intenţionasem „să mă opresc sa măirânc acolo, m-am răzgândit în speranţa că voi reuşi să-mi schimb starea despirit.

' Era zi de târg, în *Place des Jacobins*, camioanele şi căruţele cu prelate verzi erau trase lângă trepte, la poalele catedralei, iar şirurile de tarabe se înghesuiau unele în. altele. Probabil că era una din zilele de târg însemnate căci Piaţa era plină de ţărani, iar în aer plutea mirosul, inconfundabil de legume, amestecat cu cel de animale, care nu poate proveni decât din solul ud, clisos şi cafeniu şi de la ţarcurile aburite, unde vitele se îmbulzeau unele în altele într-o tovărăşie neplăcută. Trei oameni trăgeau un tăuraş spre camionul' de lângă mine. Bietul animal mugea, smucindu-şi capul legat cu o frânghie. încercând să se îndepărteze de lângă camion, plin deja cu alţi fraţi de-ai săi îngroziţi şi gălăgioşi. Când unul dintre oameni l-a împins cu o furcă, i-am zărit în ochii buimaci câteva fulguiri roşii.

Două femei cu broboade negre se eertau lângă o căruţă fără coviltir; una 'ţinea de picioare o găină care cârâia şi dădea îndărătnică din aripi, atingând coşul uriaş de nuiele, încărcat cu mere, de care se proptise femeia; de ele se apropie un individ mătăhălos şi greoi, într-o haină de catifea maro, cu chipul îmbujorat: venea bine dispus de la o circiumă din apropiere, cu ochii împăienjeniţi şi mersul nesigur. Mormăi ceva în sinea lui când se uită în jos la monezile pe care le ţinea în palma deschisă şi care erau mai puţine decât se aşteptase, mult prea puţine; probabil că riu-şi făcuse bine socotelile în acea oră de fierbinţeală, sudoare şi tutun, iar acum se întorcea să se certe cu mama şi nevasta. Puteam să-mi închipui gospodăria care îi era cămin şi care fusese şi căminul tatălui lui, la vreo doi kilometri mai sus de drum, pe o uliţă nisipoasă, plină de hârtoape, o casă zugrăvită în galben pal, joasă, cU acoperişul înclinat, acareturile şi gospodăria ca o pată în mijlocul ogoarelor cafenii şi întinse, încărcate acum dâ şiruri de dovleci verzui ca lămâia sau trandafirii ea somonul, rotunzi şi tari, lăsaţi la uscat până urmau să fie daţi drept hrană animalelor iarna, sau să fie puşi la ciorbă chiar de ţărani.

Am trecut pe lângă camion, arm traversat Place spre braseria din colţ; deodată, soarele palid apăru - pe »cerul

schimbător, iar oamenii care se învârteau prin Place şi care, în ploaie, păruseră doar nişte stropi negri, asemănători unor ciori, aduşi de spate şi fără personalitate, deveniri brusc pete animate de culoare - zâmbeau, gesticulau, îşi.vedeau de treburi în voie, în timp ce bolta, se limpezi, animâhd ziua mohorâtă.

Braseria era plină de oameni iar în aer plutea mirosul îmbietor de mineare, înţepător şi înnecăcios, mirosul de brânză pe cuţitele murdare de sos, de vin răsturnat, de zaţ amar de cafea, amestecat c'u un iz rânced de la hainele ude, îmbibate de ploaie, puse acum la uscat, totul învăluit în norul albăstrui de fum al ţigărilor Gauloise.

Am găsit un loc într-un colţ, lângă uşa ele serviciu. Îmi mâncam omleta, cu sosul cu gust de verdeţuri, cald şi gustos, întins pe toată farfuria, în vreme ce uşa batantă se deschidea înainte şi înapoi, împinsă de chelnerii grăbiţi, încovoiaţi sub tăvile încărcate de mineare. La început, imaginea fusese ca un.*apéritif* la propria mea foame, dar după aceea, când am terminat masa, devenise o piedică în calea digestiei - prea mulţi cartofi prăjiţi, prea multe fripturi de porc. Femeia care minea lângă mine nu terminase încă să se înfrupte din fasole când eu am comandat cafeaua; vorbea cu sora ei despre preţuri, fără s-o ia în seamă pe fetiţa palidă, aşezată pe genunchiul bărbatului, care cerea să fie dusă la *toilettes*. Conversaţia continua netulburată, iar eu ascultam - era modul meu de a mă relaxa când preocupările istorice,îmi dădeau pace - şi brusc am simţit că vechea tristeţe îşi făcea din ñou loc în suflet. Eram un intrus, nú eram de-ai lor. Anii de studiu, de învăţătură, fluenţa cu care le vorbeam limba, le predam istoria, Ie descriam cultura, nu mă apropiaseră niciodată de oameni. Eram prea sfios, prea-conştient de propria mea rezervă, cunoştinţele mele erau cunoştinţe de bibliotecă, iar experienţa zilnică nu depăşea citatele turistului. Simţeam *îţi* suflet imboldul cunoaşterii, la fel ca. şi durerea. Mirosul pământului, luciul Şoselelor ude, vopseaua decolorată de la obloanele în spatele cărora se ascundeau ferestrele prin care n-aveam să privesc

niciodată, faţadele cenuşii ale caselor prin ale căror uşi nu voi pătrunde nicicând însemnau pentru mine Un reproş continuu, o aluzie la distanta şi naţionalitatea care ne separau. Alţii puteau să-şi croiască cu forţa drum şi să doboare barierele; eu însă nu. Nu voi fi niciodată francez, niciodată nu voi fi unul de-al lor.

Familia de la masa mea se ridică să plece, zgomotul se estompă, fumul se subţie, iar patronul şi*nevastă-sa se aşezară să mănânce după tejghea. Am plătit, am ieşit în stradă şi am început să hoinăresc fără ţintă.; lipsa unui scop precis, privirea care-mi rătăcea de colo-colo, chiar şi. hainele - pantalonii de flanel cenuşiu, o haină de tweed tocită după atâţia ani de purtare - îmi trădau obârşia engleză în această gloată de provinciali înghiontindu-se care mai de care în ziua de 4târg, căutâncl chilipiruri printre bocanci cu ţinte atârnaţi de sfoară, şorţuri pestriţe, papuci împletiţi, tigăi şi umbrele. Fetişcane ţinându-se Ia braţ şi chicotind, cu părul proaspăt încreţit la coafor; bătrâne, oprindu-se, socotind, dând din cap la citirea preţului expus pentru feţele de masa cadrilate, văzându-şi apoi de drum fără a fi cumpărat ceva; flăcăi cu obrazul proaspăt ras şi costume roşcate, trăgând cu ochiul după fete, dându-şi coate, cu inevitabila ţigară atârnată în colţul gurii; toţi-se vor întoarce la sfârşitul zilei îritr-un loc familiar, care pentru ei însemna căminul lor. Ogoarele tăcute le aparţineau, ca şi mugetul vitelor, aburul ridicându-se din pământul reavăn, bucătăria-înţesată de muşte, pisica lăpăindu-şi laptele lângă leagăn, în vreme ce vocea mustrătoare a bunicii împovărate, de ani răsuna fără încetare, iar fiul tropăia prin curtea noroioasă hâţânând o găleată,

Eu însă, fără să iau în seamă timpul, urma să trag la încă un hotel necunoscut şi să fiu acceptatdrept unul dintre ai lor până în clipa în care le arătam paşaportul britanic; urma apoi plecăciunea, zâmbetul, politeţea neprefăcută şi uşorul regret arătat prin înălţarea umerilor - „Nu prea avem multă clientelă în. perioada aceasta. Am ieşit din sezon. *Monsieur* este singurul client” -, subtextul

fiind că, fără îndoială şrăm „nerăbdător să dau buzna într-un grup.de compatrioţi inimoşi,'cu Kodak-urile după ei, făcând schimb de instantanee* imprumutându-ne cărţi din colecţia *Penguin* şi oierindu-ne reciproc..Daily Mail”. Nici cei de la hotelurile în care ara petrecut câte o noapte, nici cei de care mă loveam acum pe stradă nu vor şti niciodată că nu-mi doream nici compatrioţii, nici propria mea companie, ci fericirea de care nu puteam să am parte, de a mă simţi unul dintre ai lor, crescut şi educat printre ei, unit printr-o legătură de sânge sau de familie pe care s-o poată recunoaşte şi înţelege; şi că trăind printre ei, aş f.i putut astfel să le împărtăşesc bucuriile, să le înţeleg tristeţile, să mănânc din acelaşi codru de pâine, nu din pâinea neagră a străinului.

Continuam să hoinăresc şi ploaia se porni să răpăie din nou, gonind mulţimea prin prăvălii sau la adăpostul maşinilor şi camioanelor. Căci nimeni nu se plimbă în ploaie dacă nu are ceva de rezolvat, cum se întâmpla cu oamenii serioşi eu pălării de fetru cu boruri mari, mergând grăbiţi spre prefectură, cu câte o servietă sub braţ, în vreme ce eu zăboveam fără ţintă în colţul pieţii Aristide Briand. Am intrat în Sotre-Dame-de-Ia Couture, lângă prefectură. Nu era nimeni înăuntru, 'cu excepţia unei băti'âne care se ruga, cu o lacrimă atârnându-i ca o perlă în colţul ochilor larg deschişi: ceva mai târziu, o fată se îndreptă grăbită, păcănind din tocurile înalte, spre o statuie de culoare albastru deschis ca să aprindă o luminare. Pe urmă, ca o baltă de întuneric care-mi inundă judecata, mi-am dat seama că nu-mi mai rămăsese decât fie sa mă îmbăt, fie să-mi pun.capăt filelor. Oare pentru cine eonta, eşecul meu? Probabil că nu pentru mărunta mea lume exterioară, cei câţiva prieteni care aveau impresia că.mă cunosc bine, cei care mă angajaseră, sau studenţii care-mi audiaseră cursurile, autorităţile de la Muzeul britanic care, senine şi curtenitoare, mă salutau dimineaţa sau dupăamiaza, şi nici pentru umbrele şterse, insipide, blajine din Londra, în mijlocul cărora am trăit şi am existat, şi mi-am purtat fiinţa în calitate de universitar

potolit şi supus legilor, în vârstă de treizeci şi opt de anL Dar ce se întâmpla cu eul care-şi oerea zgomotos libertatea, omul din interior? Oare cum îi apărea l.ui sărmana mea existenţă?

Cine anume era şi de unde apăruse, ce dorinţe şi ce doruri avea n-aş fi putut să spun. Eram atât de obişnuit să fac abstracţie de el încât nu-i cunoşteam pornirile: dar nu era exclus să fi avut un râs ironic, o inimă nepăsătoare, o-fire arţăgoasă şi o limbă spurcată. Mu locuia într-un apar tament solitar înţesat cu cărţi; nu se trezea în fiecare dimineaţă cu ideea că nu are familie, legături, încurcături, prieteni „sau interese extrem de importante pentru el, nimic care să-i slujească drept ţintă şiancoră, cu excepţia preocupării pentru istoria Franţei şi -a limbii franceze, care, nu ştiu cum, prinir-un noroc, îi dăduse posibilitatea să-şi câştige existenţa.

Poate că dacă nu l-aş fi ţinut sechestrat în interiorul meu. ar fi râs, ar fi făcut scandal, s-ar fi luptat şi ar fi minţit. Poate chiar suferea, sau ura, sau trăia din cruzime. Ar fi omorit ar fi-furat - sau s-ar fi irosit în aventuri dinainte pierdute", ori ar fi iubit omenirea şi ar fi îmbrăţişat vreo cauză umanitară. Oricare i-ar fi fost firea, întotdeauna plana sub faţada nesemnificativă a acelui eu palid care acum stătea în biserica Notre-Damede-la-Couiure aşteptând să se oprească* ploaia, să se încheie ziua, să se sfârşeaseă vacanţa, să vină toamna şi să intre în rutina vieţii londoneze normale, lipsită de evenimente, care-l vâ sechestra într-o altă fiinţă, într-o altă perioadă de timp. Problema era însă cum s-ar fi putut închide acea uşă? Şi ce ivăr ar fi deschis-o. pe cealaltă 1 Nu exista răspuns - cu excepţia, desigur, a alinării de moment, ceţoase, pe care putea s-o aducă o sticlă de vin la cafenea, înainte de a mă urca din nou la volan şi a porni spre nord. Aici, în biserica pustie, aveam alternativa rugăciunii. dar pentr u ce să mă rog? Să-mi pun în aplicara hotărârea pe jumătate luată de a merge la *Abbaye* 5 în speranţa că aş putea să aflu acolo cum să mă descurc faţă de insuccesul meu? M-am uitat la băţrî-na care se ridicase să plece, după ce-şi vârâse m

¿Săniile în buzunarul fustei. Nu mai avea lacrimi în ochi, dar nu-mi dădeam seama dacă asta se datora alinării sau pur şi simplu i se uscaseră pfc obraz. M-am gândit la harta Michdin din maşină şi la semnul cu albastru cu care încercuisem *Abbaye de* fa *Granăe-Trappe*. De ce procedasem astfel? Ce aşteptam să aflu dacă m-aş fi dus acolo? Aş fi avut oare curajul să.sun la clădirea unde-şi cazau oaspeţii? N.-ar fi fost exclus să aibă un răspuns pentru mine. şi pentru Cel care se găsea sechestr at în mine...

M-am luat după bătrână când a ieşit din biserică. Brusc, am simţit dorinţa s-o întreb dacă era bolnavă sau rămăsese văduvă de curând, sau avea un fiu pe moarte şi dacă de când «e rugase îi revenise speranţa; dar când am ieşit pe uşă şi am dat cu ochii de ea, încă murmurând. bătrâna mi-a interpretat privirea nerăbdătoare drept milostenie oferită de turist şi aiitându-se-pieziş, a întins mâna după ¡." mană. I-arii dat 200 de franci, dispreţuindu-mă pentru meschinărie şi am plecat grăbit, trezit înapoi la realitate.

Ploaia încetase. Fişii roşii traversau cerul iar străzile luceau umede. Oamenii se întorceau de la lucru pe biciî Iele. Fumul întunecat de la coşurile fabricilor din cartierul industrial părea negru şi posomorit, profilat pe cerul proaspăt spălat..

Am pierdut orice simţ al orientării, îndepărtându-mă de prăvălii şi bulevarde, pe străzi care păreau că nu duc nicăieri, şi dădeau,una într-alta, umbrite de ziduri de fabrici şi clădiri înalte şi cenuşii, conştient fiind că ceea ce făceam n-avea nicio noimă; trebuia fie să mă duc să-mi aduc maşina, să închiriez o cameră pentru o noapte la unul din hotelurile din centrul oraşului, fie să plec la Le Mans, să trec prin Mortagne spre Grande-Trappe. Am rămas surprins când am văzut în faţă mea gara şi mi-am amintit că maşina şi» catedrala se aflau la celălalt capăt al oraşului Era limpede că trebuia să merg cu taxiul înapoi, dar mai întâi aş fi băut ceva la bufetul gării. înt-f.rcând să iau o hotărâre în legătură cu Grande-Trappe. Am traversat

strada şi o maşină derapă ca să mă ocok ască, pe urmii se opri. Şoferul scoase capul pe fereastră jji-nii strigă în franceză: „Bună, Jean, când te-ai întors?”

Faptul că pe mine mă chema John m-a zăpăcit. O. clipă am avut impresia.că probabil era vreo cunoştinţă Sntimplătoare pe care ar fi trebuit s-c^' recunosc şi i-am răspuns tot în franceză: „Sunt în trecere, mă întorc diseară”, minunându-mă cine naiba putea fi.

r- Crec! că ţi-ai pierdut timpul cu drumul ăsta, spuse el, dar lasă câ acasă le înşiri tu nişte gogoşi despre cât de grozav a fost.

Remarca era jignitoare. Ce-l făcuse să creadă că-mi irosisem vacanţa? Şi cum naiba putea să ştie de profundul meu' simţământ'al; eşecului?

Pe urmă mi-am dat, seama că nu-l cunoşteam. Nu-l mai văzusem până atunci. M-ara înclinat politicos, cerându-mi scuze. '

— Vă rog să. mă iertaţi. Am impresia că amândoi am făcut o confuzie. '.

Spre uluirea mea îl pufni râsul, îmi făcu. cu ochiul şi spuse:

— Bine, mă fac că nu te-am văzut! Dar nu prictep la ce-ţi trebuie.Le Mans când ai tot ce vrei la Paris? Aştept să-mi răspunzi duminica viitoare, când ne vedem.

Apăsă *pe* acceleraţie şi. râzând, îşi văzu de drum. Cu ochii după maşină, am intrat în bufetul gării. Dacă era beat şi avea chef de vorbă, îl înţelegeam. Puteam şi eu să-i urmez exemplul. Bufetul-fera înţesat cu* oameni fie de la trenurile care abia sosiseră fie care aşteptau să plece. Călătorii gălăgioşi mă înghiontiră până ara ajuns, lângă tejghea: Treceau pe lângă mine eu bagaje care-mi loveau picioarele; se auzeau fluierături de locomotive, scrLşnetul asurzitor al unui expres care se apropia se contopi cu gâfâitul înăbuşit al unui tren local, crini în lesă schelălăiau, un copil scânci..Tânjeam după, maşina mea parcată lângă catedrală, gândindu-mă cât de l'ân.işţit aş fi stat în ea, aş fi deschis harta Michelin'şi aş fi fumat-o ţigară.

Tocmai când ridicasem paharul la gură, cineva îmi

dădu un ghiont, apoi rosti:„Je *vous demande pardon*” '; când m-am deplasat puţin ca să-i fac loc, s-a întors spre mine şi privirea i-a rămas aţintită asupra mea şi a mea asupra lui; o ciudată senzaţie de leşin puse stăpânire pe mine, căci mi-am dat seama că şi'chipul şi vocea necunoscutului îmi eraii perfect cunoscute.

În faţa mea stăteam eu.;

Capitolul 2

N-am scos nici ¡unul niciun cuvin!; continuam sa ne fixăm.. Auzisem de lucruri de acest.gen, de oameni care se fntâlnesc întâmplâtor ca până la urmă să descopere că sunt verişori sau.gemeni despărţiţi la naştere; ideea era amuzantă sau poate tragică, ca în *Omul cu masca de fier*.

Ce se petrecea însă nu era nici nostim nici tragic. Asemănarea. îmi produse ameţeală şi-mi aminti de clipele când, trecând pe lângă o vitrină, mi-am văzut brusc reflecţia, iar cel din oglindă fusese o caricatură groteseă a ceea ce vanitos crezusem că” sunt. Asemenea întâmplări mă lăsau rănit, cu moralul scăzut, dar niciodată nu-mi dăduseră acel fior rece pe care-l simţeam acum, nici dorinţa să mă întorc şi să fug”.'Rupse primul tăcerea:

— Bănuiesc că nu eşti diavolul, ce zici?

— Aş putea să-ţi puii aceeaşi întrebare.

— Vino puţin...

Mă luă de braţ şi mă trase spre bar şi cu toate că oglinda din spatele lui era aburită, parţial ascunsă de sticle şi pahare şi înţesată de reflecţiile altor figuri, ne arăta limpede unul alături de celălalt, încordaţi, crispaţi, căutându-ne. chipurile pe suprafaţa lucie, ca şi cum viaţa noastră depindea de ceea ce avea să ne arate. Iar răspunsul nu eră o asemănare. întâmplătoare, o asemuire de suprafaţă, neconfundabilă datorită culorii diferite a părului, sau a ochilor, vreo deosebire de trăsătură, expresie, înălţime sau lăţime a umerilor; aveai.impresia că în oglindă se reflecta un singur om.

îmi spuse - şi până şi intonaţia îmi răsună ca a mea în auz:.,

— Principiul meu e să nu mă mir de nimic; nu are

niciun rost să-l încalc tocmai acum. Ce bei?

Eram prea zdruncinat ca să îmi mai pese. Ceru două *fines* ' şi ne deplasarăm de cctmun acord spre celălalt capăt al tejghelei, unde oglinda era mai puţin aburită, iar Înghesuiala mai mică.

Parcă eram doi actori care-şi studiau machiajul, aşa cum ne mutam, privirile de la oglindă spre chipurile fiecăruia. Zâmbi şi zâmbii şi eu, pe urmă se încruntă, iar eu l-am imitat sau, mai bine zis, m-am imitat; îşi potrivi cravata şi mi-o potrivii şi eu; şi amândoi am sorbit rachiul în acelaşi timp spre a vedea cat» arătăm când bem.

— Eşti bogat? mă întrebă.

— Nu. De ce?

— Am putea să ne angajăm la circ, sau să scoatem milioane în vreun local. Dacă nu trebuie să iei imediat trenul, iţi propun să mai bem ceva.

Comandă încă două *ţines*. Nimeni nu părea surprins de asemănarea noastră.

— Au impresia că eşti fratfele meu geamăn şi ai venit la gară să mă întâmpini, spuse el. S-ar putea să fie chiaraşa. De unde eşti?

— Din Londra.

— Eşti aici cu afaceri?

— Nu. locuiesc acolo. Şi tot acolo am şi serviciul.

— De fapt, m-ar interesa să ştiu de unde te tragi, din ce parte a Franţei?

Mi-am dat seama, că mă luase drept francez ea şi el.

— Sunt englez, i-am răspuns. Întâmplarea face că am studiat limba voastră.

Ridică din sprâncene.

— Felicitările mele, spuse. N-aş zis că eşti străin. Ce faci în Le Mans?

I-am explicat că eram în ultimele zile de concediu şi i-am relatat pe scurt' pe unde mă plimbasem. I-am spus că sunt istoric şi că ţineam cursuri în Anglia despre ţara lui şi trecutul ei.

Păru amuzat.

— Asa îţi câstigi existenţa?

— Da.

— Incredibil, spuse şi-mi oferi o ţigară.

— Şi voi aveţi istoriei care fac exact acelaşi lucru, i-am replicat. De fapt la voi învăţământul e mult mai serios ca la noi. Sunt mii de profesori care conferenţiază despre-istorie în toată Franţa..

— Fără discuţie, dar sunt francezi şi vorbesc despre Franţa. Nu francezi -care traversează Canalul Minerii ca să-şi' petreacă acolo concediul şi pe urmă să se întoarcă să vorbească despre Anglia: Nu înţeleg de ce te interesează atât ţara mea; Te plătesc bine?.

— Nu prea.

— Eşti însurat?

— Nu. N-am nicio rudă. Locuiesc singur.

— Eşti norocos!

Rostise vorbele apăsat, apoi ridică paharul.

— Pentru libertatea ta atât de preţioasă, spuse. Să ţină cât mai mult.

— Dar tu? l-am întrebat. — -- Eu? A, eu sunt, cum s-ar spune, un familist. Unul în toată regula, de fapt: Au pus gheara pe mine de mult. Aş putea chiar să spun că n-am avut nicio scăpare. Cu excepţia războiului.

— Eşti ora de afaceri?

— Am o proprietate. Locuiesc la vreo treizeci de kilometri de aici. Cunoşti Sarthe?

— Cunosc bine regiunea la sud de Loire. Mi-ar plăcea să mă plimb şi prin. Sarthe, dar acum sunt în drum spre” nord. Va trebui s-o laş pentru alta dată.

— Păcat. Ar fi fost amuzant...

Nu-şi putu sfârşi gradul, ci rămase cu ochii pe pahar.

.7- Ai maşină?

— Da, am lăsat-o lângă catedrală. M-am cam rătăcit tot mergând de colcf-colo, şi de. asta am ajuns la gară.

— Rămâi în Le Mans la noapte?

— Nu ştiu. Nu mi-am făcut niciun plan. De fapt...

M-am oprit. Rachiul mă încălzise plăcut şi aveamimpresia că ce-i spuneam acestui om era lipsit de importanţă; parcă stăteam de vorbă cu mine însumi.

— De fapt, aveam de gând să petrec câteva zile la Grande-Trappe.

— La Grande-Trappe? mă întrebă. Adică Ia mănăstirea de călugări cistercieni de lângă Mortagne?

— Da. Nu poate fi la mai mult de optzeci de kilometri de aici. „

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar de ce vrei să te duci acolo?

hhhHHHHHRSHHHI

Întrebarea era cât se poate de firească.— Motivul pentru care oamenii se duceau la Grande-îrappe era să găsească iubirea întru Domnul. Sau cel puţin aşa îmi închipuiam.

— Mă gâhdeam că dacă aş reuşi să ajung şi să rămân puţin acolo, până să mă întorc în Anglia, aş putea să aflu curajul de a continua să trăiesc.

Mă privi gânditor în timp ce-şi sorbea jFine-ul.

— Care-i necazul? mă întrebă. O femeie?

— Nu.

— Banii?

— Nu.

— Esti vârât în vreo încurcătură?

— Nu.

— Ai cancer?

— Nu.

Ridică din umeri.

— Poate eşti beţiv sau homosexual. Sau îţi face plăcere să Suferi. în orice caz. e.ceva grav dacă vrei să ajungi la Grande-Trappe.

Privirea mi-a alunecat din n.ou pe lângă el, spre oglindă. Iar acolo, pentru prima oară, am sesizat ce anume ne deosebea. Nu hainele, adică sacoul meu de tweed şi costumul lui de Călătorie, închis la culoare, ci felul degajat în care se purta, spre deosebire de reţinerea mea. Privea, vorbea şi zârnbea aşa cum eu n-o făcusem niciodată.

— Nue nimic grav, i-am,spus. Numa.i că eu, ca persoană, mi-am ratat viaţa.

— Asta e valabil pentru toţi, îmi răspunse, şi pentru

tine, şi pentru mine, şi pentru toţi, cei de aici, de la bufetul gării. Suntem fiecare câte o epavă. Secretul vieţii este să recunoşti cât mai devreme şi să te împaci cu gândul. Pe urmă nu mai contează.. __.

— Ba contează, i-am spus, iar eu nu m-am împăcat cu gândul. îşi termină băutura şi privi la ceasul diii perete.

— Nu e nevoie să pleci imediat spre La Grande-Trappe. Bunii călugări aşteaptă eternitatea, aşa că te mai pot aştepta şi pe tine câteva ore. Hai să mergem undeva să bem în linişte, poate să şi mâncăm, pentru că eu, fiind familist, nu prea mă grăbesc să ajung acasă.

În clipa aceea mi-a venit în minte individul din maşină care mă interpelase.

— Te cheamă cumva Jean? l-am întrebat.

— Da. Jean de Gué. De ce?

— înseamnă că cineva m-a confundat cu tine. là intrarea în gară. Un individ mi-a striga? din maşină,,Bună Jean", iar cî-nd i-am răspuns că mă confundă mi s-a părut că s-a amuzat şi şi-a închipuit clar că eu, mai bine zis tu.n-ai vrut să fii recunoscut.

— Nu mă miră. Şi tu ce-ai făcut?

— N-am făcut nimic. A plecat râzând şi strigându-mi ceva în genul că ne vedem duminică.

— A, da. *La chasse*

Vorbele mele probabil că îl făcuseră să şe gândească Ia altceva, căci expres'ia feţei i se schimbă; păcat eă.nu-i puteam urmări gândurile. Ochii albaştri i se întunecară, iar mie îmitrecu prin mintedacă nu cumva şi eu arătam tot aşa când mă gindeam la câte o problemă greu de rezolvat.

Făcu semn unui hamal care aştepta răbdător cu câteva valize lângă uşa batantă a localului.

— Ziceai că ti-ai lăsat maşina lângă catedrală?

— Da."

— Atunci, dacă nu te deranjeazăsă-mi oferi şi mie puţin spaţiu pentru valize, am putea s-o aducem aici şi să mergem undeva să mâncăm. vrei?

— Sigur, Unde doreşti.

Dădu un bacşiş hamalului, chemă un taxi şi plecarăm.

Totul era straniu, ca într-un vis. Visasem de atltea ori că sunt o umbră care mă urmăreşte cum acţionez în vis. Iar acum, deşi real. resimţeam aceeaşi imaterialitate, aceeaşi lipsă de voinţă.

— Deci l-ai dus de nas, ai?

— Pe cine?

Glasul lui, aproape ca şi glasul propriei mele conştiinţe, mă făcu „să tresar; pentru că'de ciad ne sui.serăm în taxi nu scoseserăm o vorbă.

— Pe cel care le-a strigat în faţa gării.

* -Vţnătoşrea (*ir.*).

— A. da, absolut; S-ar putea să-ţi reproşeze ernd' o să vă vedeţi. Mi-am adys aminte - ştia că eşti plecat.pentru câ a pomenit ceva în legătură cu timpul irosit în călătorie, îţi spune ceva lucrul ăsta?

— Multe.

N-ara continuat discuţia. Nu mă privea. După o clipă, ffi-am uitat la el aproape pe furiş, şi am văzut că şi el „făcea acelaşi lucru. Privirile ni s-au înt-îlnit şi, în loc să zâmbesc instinctiv, din cauza legăturii dintre noi dată de_asemănare, senzaţia a fost neplăcută, ca şi cum simţeam o primejdie. M-am uitat pe fereastră 'şi în vreme ce taxiul coti şi opri lângă.catedrală, clopotul prinse să răsuna, solemn şi profund, chemând la rugăciune. întotdeauna m-a mişcat acest moment. Chemarea vine mereu „pe neaşteptate şi în mod ciudat mă irită. în seara aceasta, când am eoborât din taxi, clopotul suna ca o provocare, convingător şi strident. Pe urmă, dangătul se transformă în murmur, murmurul în siispin şisuspinul în reproş. Doi, trei oameni intrară pe uşa catedralei. M-am dus la maşină şi am descuiat-o. însoţitorul meu aşteptă, studiindu-mi interesat maşină..

— Un Ford Consul, spuse el. Din ce an?

— Îl am de doi ani. Am făcut vreo.l 500 de mile.

— Eşti mulţumit?

— Foarte. Nu prea îl folosesc, cu excepţia sfârşitului de săptăniână.

Cit timp i-am aşezat cele două valize în portbagaj mi-

a pus totfelul de întrebări în legătură cu maşina, interesat ca un şcolar care e curios să ştie cât mai multe despre o maşinărie nouă. A pus mâna pe toate butoanele, a încercat arcurile de la banchete, a mişcat schimbătorul, de viteze şi fazele; în cele din urmă, m-a întrebat plin de entuziasm dacă n-ar putea să conducă el.

— Bineînţeles, i-am răspuns. Cunoşti mai bine decât mine oraşul. Dă-i drumul!

Se aşează plin de siguranţă la'volan, iar eu m-am. suit lângă el. Pe când ne îndepărtam de catedrală şi deci ieşisem pe *rue* Voltaire, continua să se entuziasmeze şcolăreşte, murmurind cu voce scăzută: - Minunat! Excelent! — bucurându-se evident de fiecare clipă a ceea ce, din punctul meü de vedére, se dovedi mai târziu à-fi o cursă nebunească. După ce am trecut pe roşu, âm'ţâşnil pe' lângă un bătrân, gata-gata să-l facem praf, pe urmă am împins sprç trotuar un Buick uriaş, condus de un american scosvdin minţi; a început apoi să înconjure oraşul, după cum mi-a explicat, ca să încerce maşina.

— Ştii, îmi face o plăcere nebună să folosesc bunurile altuia. E una dintre cele mai mari bucurii ale mele.

Când a dat colţul, am închis ochii pentru că aveam impresia că se Ufla la volanul unui bob nu al ùnei maşini.

— Bănuiesc că între» timp ţi s-a făcut o foame de lup, ai? mă întrebă el.

— Deloc, am murmurat eu. îţi stau la dispoziţie.

Rostind aceste cuvinte, în minte îmi veni ideea câl de delicată, aproape prea politicoasă este limba franceză.

— Mă gândisem să te duc la singurul restaurant unde se poate mânca foarte bine, dar m-am răzgândit. Mă cunosc toţi àcplo, iar astă-seară, nu ştiu cum. dar aş vrea să n-ara identitate. Nu dai. nas în nas zilnic cu propria-ţi persoană. /t

Cuvintele lui îmi produseră aceeaşi senzaţie' neplăcută pe care o experimentasem în taxi. Asemănarea dintre noi era un lucru pe care amândoi doream să-l ţinem tăinuit. Brusc, mi-am dat seama că nici mie nu mi-ar fi plăcut să fim văzuţi împreună. N-aveam che'f să fim priviţi

de chelneri. Mă simţeam-întrucâtva ruşinat şi aveam sentimentul că mă furişam. Era o senzaţie aparte. Când ne apropiarăm de centrul oraşului, încetini.

— S-ar putea ca astă-seară să nu mai merg acasă'şi să trag la vreun hotel.

Parcă ar fi gind.it cu voce tare. Cred că de fapt nici nu aştepta răspuns.

— Adevărul este, continuă el, că atunci când o să sfârşim masa, va fi prea târziu să-i mai telefonez lui Gaston să aducă maşina. Oricum, ai mei nici nu mă aşteaptă.

Şi eu obişnuiam să-mi caut pretexte pentru a amina vreo treabă neplăcută. Mă întrebam însă de ce nu dorea să se întoarcă acasă.. '

— 'Şi tu la fel, poţi să. te hotărăşti să Inşi baltă' La. Grande-Trappe, îmi spuse el iniorcâridu-sp către mine când aşteptam să se -schimbe.semaforul. Poţi să tragi şi tu la vreun hotel.

Avea ceva ciudat în glas, Pa.i;că bâjbâia să găsească-o cale, să cadă la o învoială cu mine, o soluţie la o problemă pe care niciunul dintre noi nu o înţelesese pe deplin; când mă privi, în ochi i s'ie citea o-expresie întrebătoare şi în acelaşi timp ascunsa, mascată.

i '- S-ar putea, am răspuns. Nu ştiu.

Conduse prin centru) oraşului, fără entuziasm, dar preocupat: ntr tVaso „în faţa nici unuia dintre hotelurile importante pe care le zărisem mai devreme, ci ajunserăm înţr-un cartier unde clădirile păreau mai posomorite, mai ponosite, mai aproape de fabrici şi depozite. Pe străzile umile erau pensiuni ieftine şi camere de închiriat pentru o singură noapte sau o oră. unde nu se cereau paşapoarte şi nu se puneau întrebări.

— E mai multă linişte aici, spuse, el”, iar eu tot n-am reuşit să-mi dau'seama dacă vorbea cu mine sau dădea glas propriilor gânduri. Dar n-am prea avut timp să cuget asupra alegerii făcute în clipa în care a oprit maşina în faţa unei case dărăpănate, strivită între altele două la telde mizere, cu o firmă electrică de culoare albăstruie, atârnată deasupra uşii întredeschise, a cărei inscripţie „Hotei” îi

arăta menirea.

— Uneori locurile astea se dovedesc folositoare. N-âi întotdeauna chef să dai peste prieteni.

' N-am 'comentat. închise motorul şi deschise portiera.

— Vii? mă întrebă.

r Nu simţeam nicio dorinţă să cercetez tainele reclamei *loul Confort*, scrisă cu litere mici, sub firma'albastră, aşa că am coborât ciiR maşină şi i-am dat jos valizele din portbagaj.

— Nu cred. am răspuns. Tu du-te şi închiriază-ţi camera dacă vrei. Eu unul-vreau să m-ănâne şi pe ui mă rnă decid ce-o să fac.

Mă simţeam atras de şoseaua cu destinaţia spre nord - spre Mortagne, şi pe urmă drumul-lăturalnic spre.,4b-

rande-Trappe

baye de la G

— Cura vrei, spuse el dând dna uo»ri, iar eu mi-um aprins ţigara şi l-am urmărit cum Intră în hotel eu pas hotârât- Paharele date pe gât la Bufetul gării începuseră să-şi facă efectul. Nimic din ce $e întâmpla ou avea consistenţa realităţii şi, puţin buimăcit şi înceţoşat, mă întrebam ce căutam eu pe.strada aceea «dosnică din Le Mans, aşteptând pe cineva care cu o nară în urmă aai-era total necunoscut, -care iacă «era un străin pentru mine. dar care. datorită asemănării întâmplătoare îmi acaparase seara, îndreptându-i făgaşul spre bine sau spre îmi. Mi-a trecut prin cap să mă vlr în maşină şi să pornesc la drum, şi astfel să fiu chit faţă de o întâlnire care. deşi la început se arătase fascinantă, acum părea ameninţătoare, chiar.nefastă. Tocmai mă intandeam după cheia de «mtact, ciad se întoarse.

— Am aranjat, spuse el Hai să mâncăm. Nu-i nevoie să luăm maşina. Ştiu un loeai la doi paşi de aici.

N-am p'utut_ să inventez wf pretext ca să scap de el şi. dişpreţuindu-mă. pentru propria-mi slăbiciune, l-am urmat ca o umbră.

. Mă conduse pe strada alăturată la o clădire pe jumătate restaurant, pe jumătate bistrou. intrarea era

înţesată de biciclete - probabil -că era sediul unui club de ciclism; înăuntru erau mulţi tineri în tricouri colorate, cin tind şi ţipând, în vreme ce un grup de câţiva muncitori vârstnici juca la o masă un joc de zaruri. îşi făcu loc hotărât prin gloată şi ne aşezarăm la o masă în spatele unui paravan prăpădit, unde vocile stridente ale tinerilor erau pe jumătate astupate de un aparat de radio asurzitor.

Patronul, care era în acelaşi timp şi chelner şi barman, îmi vârî în mână o listă de mâncăruri indescifrabile, şi cât ai clipi din ochi m-am trezit cu un pahar de vin şi o farfurie cu supă pe care nu le comandasem; tavanul începu să se contopească cu podeaua în mintea mea, timpul. îşi pierduse orice semnificaţie, iar însoţitorul meu, apleeându-se peste, masă, cu paharul ridicat, strigă: - g „.

— Pentru popasul de la Grande-Trappe! Uneori, al patrulea pahar poate avea pentru © vreme efectul îndepărtării buimăcelii provocate de celelalte trei, -şi în timp ce mâncam şi beam, chipul din faţa.mea deveni din nou limpede^. fără urmă de' amenințare sau. ciudăţenie, ci binevoitor, la fel de familiar ca cel pe care-J. vedeam în oglindă,, zimţând' când îi zâmbeam, încrun-tândurse caid mă încruntam; iar vocea, care părea un ecou al propriului meu glas, mă îndemna să discut, mă îmboldea 1«' mărturisiri, aşa că m-am pomenit vorbind despre.singurătate, moarte, scoica goală a emoţiei, universul meu, nesiguranţa sentimentului.

— Prin urmare, m-am auzit rostind, la Grănde-Trappe, unde oamenii trăiesc-din tăceri, trebuie fără îndoială să existe răspuns la toate acestea, acolo trebuie să se ştie cum se umple golul din. om, căci ei au păşit în întuneric" ca să găsească lumina de bună voie, în vreme ce eu...

M-am oprit, încercând să-mi. limpezesc gândurile, pentru că ceea ce încercam să-i spun era esenţialul pentru noi.

— Cu alte cuvinte, am continuat, s-ar putea să nu-mi dea un răspuns acolo, dai' pot să-mi indice unde să-l caut,

pentru că, deşi fiecare dintre noi trebuie şă aibă un răspuns personal la problemele noastre personale, aşa cum fiecare lacăt are cheia lui, s-ar putea ea şi răspunsul lor să fie universal valabil după cum. şperaclu-l deschide orice lacăt.

în. ochii lui albaştri, vioi şi amuzaţi se oglindea starea mea de beţie şi.îndoiala care i-a urmat, ironia mahmurelii.

— Nu, prietene, spuse el. Dacă ai ştii despre religie lucrurile pe care le ştiu eu, ai fugi ca de dracu;. Am o soră căreia numai la asta îi stă capul. *Eu am învăţat de la viaţă un lucru, şi anume că singura forţă care te împinge înainte este lăcomia. Insectele, animalele, bărbaţii, femeile, capiii, toţi nu trăim decât din lăcomie. Nu e prea amuzant, dar ce să-i faci? Singurul lucru care-ţi rămâne este să slujeşti lăcomiaşi să dai oamenilor ce-şi doresc... Buba e că'nu se satură niciodată.

Suspină şi-şi mai turnă un pahar de vin.

— Te plângi că ai viaţa searbădă, spuse el. Miemi. se pare raiul pe pământ. Ai un. apartament, n-ai rude, n-ai probleme de afaceri, toată Londra este un teren de joadă, pentru tine," dacă asta. î-ţi doreşti - cu toate că, mie, Londra nu mi s-a părut prea veselă când ara fost exilat acolo un an, în război, dar, oricum, este un oraş mare şi deschis. Nu-ţi stă atârnat de gât ca un ştreang.

Vocea i Se înăspri; în ochi i se'citea indignarea şi exasperarea - era primul şemn pe care îl dădea cum că ar fi avut şi el probleme personale pe care se ştr^duia să le evite; se aplecă peste masă şi spuse:

' - Ai ţot norocul din lume şi nu eşti-mulţumit. Mi-ai spus că părinţii ţi-au murit de mult şi că nimeni nu poate ridica nicio pretenţie asupra ta. Eşti liber să trăieşti, să ryiănânci, să munceşti şi să dormi când ai poftă. Gindpşte-te ce noroc aişi Iasă haltă prostia asta cu La Grande-Trappe.

Ca toţi oamenii solitari, dădusem i'râu liber vorbelor ai indiscreţiilor prea repede, sensibil la compasiune. Îmi cunoştea acum toată rutina vieţii, iar eu nu ştiam nimic despre el..

, - Prea bine, atunci, am spus, e rândul tău şă faci mărturisiri. Tu ce probleme ai?

O clipă am avut impresia că o să mi se destăinuiască. în ochi h licări o clipă nesiguranţa, pe urmă dispăru cedind locul zâmbetului îngăduitor, ridicării alene, din umeri.

— Ei, eu! spuse el. Problema mea este că am prea multe posesiuni. Umane, dacă se poate spune aşa.

,Şi gestul de concediere când îşi aprinse ţigara a fost ca un avertisment să pun capăt întrebărilor. N-aveam decât să fac pe introspectul, să-mi explorez propriile-mi stări depresive, dacă asta doream; ale lui însă erau tabu. Am terminat de mâncat, dar continuam să stăm acolo, să fumăm şi să bem, iar vorbăria băieţilor cu bicicletele ajungea până la noi în rafale, pe deasupra melodiilor chinuite de la radio, o dată cu scârţâitul scaunelor şi sfada muncitorilor pentru jocul cu zarurile.

Am tăcut, brusc nemaiavând ce spune, şi în tot acest răstimp i->am simţit privirea a-ţmtită asupra mea, provoctndu-mi o senzaţie ciudată şi neplăcută. Când mi-a spus că. trebuie să telefoneze acasă şi s-a ridicat, rhi 's-a luat o piatră de pe inimă, ca şi cum absenţa lui îmi uşura respiraţia. La înapoiere, i-am aruncat în treacăt un „Ei?'„', mai mult ca un comentariu şi nu ca o întrebare^ iar el mi-a răspuns scurt:.... >.

... — Le-ara spuş să trimită mâine maşina să mă ia.

, L-a chemat pe *patron*, a achitat nota de plată, neluâad în, seamă protestele mele.slabe, pe urmă, m-â apucat de braţ şi m-a condus printre grupurile de tineri în stradă.

Se făcuse întuneric şi ploaia se pornise iar. Strada era pustie. /Nimic nu este mai sinistru:decât perifefra unui oraş de provincie într-o seară umedă; am bâiguit ceva în legătură cil maşina şi cu continuârea drumului, precum şi ce experienţă^fusesc pentru mine întâlnirea cu el

— A, nu te pot lăsă să pleci aşa. Toată poyestea-asta e mult prea neobişnuită, prea stranie.

Arn ajuns din nou las; intrarea hotelului prăpădit şi întunecos şi, uitându-mă prin uşa tot întredeschisă, n-am

văzut pe nimeni lă recepţie. Băgă şi el de seamă aceiaşi lucru, se uită peste umăr şi spuse grăbit:

— Hai sus. Mai bem un păhărel înainte de plecare.

Glasul era presant, insistent,xca şi turn nu aveam timp de pierdut. Am protestat, dar urcasem deja jumătate de scară şi imediat am ajuns pe palier. Scoase cheia din buzunar, deschise uşa şi-mi porunci:. —' Stai jos şi fă-te comod!

M-am aşezat pe pat. pentru că pe scaun era o valiză deschisă. Trase din ea pijamaua, peria de cap şi o pereche de papuci, pe urmă scoase o sticlă şi turnă în paharul pentru periuţa de dinţi nişte coniac. Ga şi la bistrou, tavanul prinse să se contopească cu podeaua: am avut sentimentul că ceea ce se petrecea era inevitabil, predestinat, că niciodată nu voi scăpa de el şi el de mine; că mă va urmări când voi coborî* se va urca cu mine în maşină şi n-am. sa mă pot descotorosi vreodată de el. Era umbra mea, sau eu a lui şi amândoi eram legaţi pe vecie unul de celălalt.

— Ce ai? Ţi-erău? mă întrebă el, şi ochii lui îi străpunseră'' pe ăi mei.

M-am ridicat, sfâşiat între două dorinţe - una să deschid uşa şi să mă năpustesc în jos pe scări, şi cealaltă să stau -lângă'el, cum.făcusem în bufetul gării, şi să privesc ca într-o oglindă. Ştiam că prima idee era înţeleaptă şi cealaltă avea ceva necurat în ea, dar trebuia.îndeplinită, trăită Încă o dată. Probabil că-mi' ghicise intenţia, căci ne întoarserăm amândoi în acelaşi timp şi ne privirăm; aici, în odăiţa cufundată în linişte, asemănarea era stranie şi mai izbitoare decât fusese în învălmăşeala de la bufet, cu tot zgomotul, fumul, şi vorbăria; oamenilor, sau.. decât la bistrou, unde nici nu mă gândisem la ea. Camera aceea jalnică, cu tapetul pestriţ şi podeaua scârţâitoare, semăna cu un mormânt care ne izola de restul lumii; eram aici împreună şi nu mai aveam scăpare. îmi vâri în mâna nesigură paharul cu coniac, iar el bău direct din sticlă, pe urmă spuse cu un glas la fel de şovăitor ca şi al meu - sau poate că vorbeam eu şi el

asculta? — Mă îmbrac cu hainele tale şi tu cu ale mele? îmi amintesc doar că unul din noi a râs când m-am prăbuşit pe podea.

Capitolul 3

Se auziţi bătaie în uşă. Ciocănitul se repetă de mai multe ori, străpungându-mi visul şi trezindu-mă, căci, în cele din urmă, m-am adunat, Dumnezeu ştie din ce abisuri de întunecime, şi am strigat: „*Entrez*; am privit buimac de jur împrejurul camerei. necunoscute, care treptat mi se păru familiară şi reală. Pe uşă. îşi făcu apariţia un bărbat într-o uniformă demodată de şofer, cu o haină' încheiată la toţi nasturii, pantaloni bufanţi şi jambiere; în mână îşi' ţinea şapca. Era scund şi îndesat. Mă privea din prag plin de compasiune, cu nişte ochi căprui intens.

— *Monsieur le Comte* s-a trezit, în sfârşit? mi se adresă. L-am privit o clipă, îneruntându-mă, pe urmă m-am mai uitat o dată prin cameră şi am văzut pe scaun *o* valiză deschisă şi încă una jos, pe podea; hainele însoţitorului meu erau aruncate pe marginea patului pe care stăteam eu întins. Aveam pe mine o bluză de pijama în dungi pe care n-o recunoşteam. Pe poliţa de deasupra chiuvetei era un suport pentru periuţe -şi o sticlă cu c-oniac. Hainele mele nu se vedeau pe nicăieri, iar eu nu-mi aduceam aminte să le fi scos de pe mine sau să le fi lă'sat pe undeva. Tot ce mai ţineam minte era momentul când stătusem alături de însoţitorul meu în faţa'oglinzii.

— Cine eşti? m-am adresat şoferului. Şi ce vrei-?

Suspină, aruncă un ochi înţelegător spre dezordinea din cameră şi spuse:

— *Monr.ieur le Comté* doreşte să mai doarmă puţin?

— *Monsieur le Comte* nu este kici, i-am răspuns. Probabil că a ieşit puţin afară. Cit e ceasul?

Evenimentele nopţii precedente mi se limpeziră în minte; mi-ăm amintit că însoţitorul mau se dusese să telefoneze în timp ce eram la bistrou şi ceruse să i se aducă maşina a doua zi. Probabil că cel care sosise era şoferul şi mă confundase cu stăpânul lui. Omul îşi privi ceasul şi îmi spuse că era ora cinci.,

— Cum adică... cinci? am întrebat şi m-am uitat pe fereastră. Era plină zi şi de afară' răzbătea zgomotul traficului.

— E cinci după-amiaza, spuse şoferul. *Monsieur le Comte* a dormit profund toată ziua. Aştept aici de la ora unsprezece dimineaţa.

Nu se simţea niciun fel de reproş în cuvintele lui; enunţa doar un fapt. Mi-am dus mâna la frunte, tâmplele, îmi zvâcneau oribil. într-o parte aveam un cucui, dar capul nu mă durea numai din acest motiv. Bfă gândeam la băutura de aseaiă şi la ultimul pahar cu coniac. Sau poate nu fusese ultimul? Nu mai ţineam minte.

— Am căzut, i-am spus. şoferului, şi cred că am fost şi drogat. — %

— Tot ce - se poate, răspunse el. Se mai întâmplă.

Vocea avea ceva din alinarea pe care ó găseşti la o doică bătrână când i se adresează unui copil. Mi-am dat jos picioarele din pat şi am rămas cu ochii la pantalonii de pijama necunoscuţi. Se potriveau cu bluza, totuşi nu erau ai mei şi nu-mi aminteam când îi îmbrăcasem. Am întins mâna şi am atins rhaioul şi indispensabilii de pe marginea patului, diferiţi de ai mei şi prin croială şi prin material, pe urmă am recunoscut costumul de călătorie, închis la culoare, al însoţitorului meu..

— Unde-mi sunt hainele? am întrebat.

Şoferul se apropie şi, luând costumul, atârnă haina pe speteaza scaunului şi netezi pantalonii.

— Fără îndoială că *Monsieur le Comte* se gândea la alte probleme când s-a dezbrăcat, remarcă el, privlndu-mă şi zâmbind.

— Ba nu, astea nu sunt lucrurile mele. Sunt ale stăpânului tău. Ale mele trebuie că sunt în şifonierul de colo.

Ridică din sprâncene, strinse din buze, se îndreptă înspre şifonier şi îi deschise. Era-gol.

— 1 Deschide sertarele, ara spus.

'.' S-a supus; şi ele erau goale. M-am dat jos din pat, am scotocit în ambele, valize, }n cea de pe scaun şi în cea.

de pe jos. Erau ticsite cu lucrurile celui îritâlni'ţ cu o seară înainte. Mi-am dat seama că probabil, într-Un acces de 'belit', făcusem schimb de haine.şi lucrul mi s-a părut dezgustător, animalic. '

, M-am dus la fereastră şi ăm privit în stradă. În faţa hotelului era parcat un Renault,.iar maşina mea dispăruse.

— Nu ini-ai văzut maşina'când ai venit? l-am întrebat pe şofer. Omul păru nedumerit.

— *MonsieuŢ le Comic* şi-ă cumpărat altă maşină?.ntrebă. Azi-dimineaţă-când am venit, nu era alta afară.

; Contihua lui autoamăgire mă scotea din sărite.

— Nu, am spus nerăbdător, vorbesc de maşina mea,' Fordul meu. Eu nu sunt *Monsieur le Comte - Monsieilr le Comte* a ieşit îmbrăcat în hainele mele. Vezi dacă ri-â lăsat vorbă la cineva la recepţie. Probabil că mi-a luat maşina. E o glumă de-a Iui, dar pe mine nu mă amuză.

În ochi îi apăru o expresie nouă. Părea neliniştit.

— Nu e nicio grabă, spuse el, dacă *Monsieur le Comte* doreşte să se mai odihnească.

Veni lângă mine şi-mi puse uşor mâna pe frunte.

— ' Vreţi să vă aduc ceva de la *pharmacie*? mă întrebă. Vă doare dacă vă! ating, aşa?

Ştiam că-nu trebuia să-mi pierd cumpătul.

— Du-te la recepţie şi roagă pe cineva să urce până aici, i-am răspuns. ~

După Ce a plecat, mi-am aruncat încă o dştă ochii prin dormitor, dar nicăieri, nici în şifonier, nici în sertarele de *la* noptieră, nici pe masă; nu se afla vreun lucru de-al meu cu care să-mi pot. dovedi identitatea. Hainele mele dispăruseră şi o dată cu ele portofelul, paşaportul, banii, agenda, cheile, stiloul, absolut toate obiectele pe care le 'aveam de obicei la mine. Nu rămăsese nici inăcar un nasture sau:un buton de-al meu. Totul era al lui. Pe capacul \ i j/t i tronau periile cu iniţialele lui - J. de G.: mai «rn şi un coătum de haine, pantofi, aparatul de ras, săpun, un burete - i;îr pe noptieră, un portofel'cu bani, cărţi de vizită cu „*Comte de Gué*”, tipărit pe ele şi încoltul din stânga jos -

„*St. Gilles*, *Sarthe*”. Am răsturnat lucrurile din cealaltă valiză, sperând inutil că voi găsi ceva dé al meu, dar totul a fost în zadar, n-am dat decât de haine de-ale lui, un ceas de voiaj, „un carneţel, un carnet de cecuri, şi diverse pachete învelite în hârtie, care păreau a fi cadouri.

M-am aşezat din nou pe pat, ţinându-mi capul în miini. Nu aveam altceva de făcut decât să aştept. Nu va trece mult şi se-va întoarce. Trebuie să se întoarcă. îmi luase maşina şi eu trebuia să mă duc la poliţie, să le dau numărul, să le/explic că mi-am pierdut portofelul cu bani, cecurile la purtător şi paşaportul - şi îl vor găsi imediat, între timp însă... între timp, ce?

Şoferul se înapoie în cameră cu un individ slinos cu o privire evazivă care mi-am închipuit că trebuie să fie recepţionerul sau poate însuşi patronul. Ţinea în mână o foaie de.hârtie pe care mi-a întins-o şi am recunoscut o notă de plată - preţul unei camere de o persoană pentru o zi şi o noapte.

— Doriţi să faceţi vreo rcclamaţie, *Monsieur*? m-a întrebat.

— Unde e domnul cu care ara fost eu aseară? L-a văzut. cineva pierind azi-dimineaţă?

— Când aţi închiriat aseară camera eraţi singur, *Monsieur*, răspunse omul. Dacă mai eraţi singur şi când v-aţi întors, mai târziu, n-aş şti să vă spun.” Aici se merge pe discreţie, nu punem niciodată întrebări clienţilor.

DinColo de tonul servil am simţit nota de familiaritate şi dispreţ. Şoferul fixa podeaua. L-am văzut pe omul de la hotel, sau pe *patron*, aruncând o privire spre patul mototolit şi de la pat spre sticla de pe poliţă.. — Trebuie să anunţ poliţia, am spus.

Omul păru speriat.

— Aţi fost prădat, *Monsieur*? întrebă el.

Şoferul ridică privirea din podea şi ţinând încă şapca în mâini veni lângă mine, ca şi cum ar fi vrut să mă ocrotească.

— E mai bine să nu vă creaţi probleme, *Monsieur le Comte*, spuse el cu glas scăzut. în câteva ore vă reveniţi.

Daţi-mi voie să vă ajut la îmbrăcat şi pe urmă pleeăm imediat acasă. Orice discuţie într-un local ca ăsta poate să vă facă dificultăţi, ştiţi bine.

Brusc m-am enervat. M-am gândit ce idiot păream probabil cum stăteam pe marginea patului în camera aceea nenorocită, îmbrăcat într-o pijama străină şi asumându-mi o altă identitate, ca într-o farsă de music-hall,- victima unei glume proaste,' care fără îndoială că îl amuzase pe fostul meu însoţitor, dar nu şi pe mine. în regulă. Dacă vroia să mă transforme într-un cretin, atunci n-avea decât să-mi împărtăşească soarta. Am să mă îmbrac cu. hainele lui, am să-I conduc maşina ca un apucat - fiindcă nici nu mă îndoiam că şi el o conducea pe a mea la fel - am să mă las arestat şi pe urmă osă-l aştept să-şi facă apariţia şi să dëa o explicaţie, aşa cum se va pricepe, pentru toată comportarea lui absurdă.

— Foarte bine. Şterge-o de ăici şi îasă-mă în pace, i-am spus şoferului.

A plecat şi l-a luat şi pe recepţioner cù el. Cu furie şi scârbă, m-am întins după maiou şi indispensabili, pe urmă am început să mă îmbrac.

După ce am Terminât să mă rad cu aparatul lui şi m-am periat cu periile lui, propria-mi imagine din oglindă' mi-a apărut^, ciudată şi greu de definit. Identitatea îmi fusese dizolvată. în faţa mea *stătea*, în carne şi oase, Jean de Gué,-aşa cum îl văzusem cu o seară înainte când s-a lovit de umărul meu „în bufetul gării. Schimbarea vestimentaţiei îmi adusese o schimbare de personalitate; umerii păreau mai laţi, capul parcă îl ţineam mai semeţ şi până şi expresia ochilor semăna cu a lui. M-am forţat să zâmbesc şi imaginea diri oglindă îmi zâmbi, un zâmbet întâmplător, abia schiţat, care parcă se potrivea cu umerii ridicaţi ai hainei şi cu papionul atât de diferit de oricare altă cravată pe care o purtasem până atunci., Am scos încetişor portofelul şi am' numărat banii. Avea vreo douăzeci de mii de franci, iar pe noptieră mai era ceva mărunţiş. Am scotocit foarte atent prin portofel, sperând să găsesc vreun bilet, câteva cuvinte mâzgălite la

repezeală în care să recunoască festa pe care mi-o jucase. N-am găsit nimic, niciun cuvânt, nicio cheie care să dovedească prezenţa lui în acea cameră de hotel.

Mă înfuriam din *ce* în ce mai tare.. Prevedeam şirul de explicaţii care urma să mi se ceară de poliţişti - povestirea cu lux de amănunte, apoi încăpăţânarea lor plictisitoare de a mă însoţi la bufetul gării şi la bistroul unde luasem masa cu o s-sară înainte, pentru a primi confirmarea că fusesem amâadoi acolo, identici la înfăţişare. Ce haz făcea, probabil Jean de Gue acum pe seama mea, având avansul unei tile întregi la volanul marinii mele, îndreptându-se spre nord, est, sud sau vest - oriunde ar fi avut el chef, cu douăzeci şi cinci de lire în cecuri la purtător» încă neridicate, plus ce alţi bani aş mai fi avut, îmbrăcat în hainele mêle, poate chiar aşezat în vreo cafenea eiiiridu-mi notiţele, cu expresia lui amuzată şi nepăsătoare întipărită pe chip. Era liber să se bucure de gluma făcută, să se ducă unde ar fi dorit şi să se întoarcă în clipa în care gluma nu mai avea haz, în vreme *ce* eu aş fi stat proţăpit în vreo secţie de poliţie sau consulat, încercând să fac autorităţile să-mi priceapă povestea şi foarte probabil nici măcar să nu mi se dea crezare.

Am pus înapoi în valiză trusa*de toaletă şi pijamaua, pe urmă am coborât: i-am spus individului cu privirea evazivă.de la*- recepţie să-mi aducă valizele din cameră, încă mai purta' pe chip expresia pe jumătate familiară,, pe jumătate amuzată, ca şi cum amândoi am fi fost părtaşi la ceva imoral, şi mă întrebam dacă nu cumva hotelul nu eră vreo vizuină de-a lui Jean de Gué, dacă n-avea obiceiul să vină acolo pe furiş ca să-şi tăinuiască cine ştie cè intâlniri. Abia după ce am achitat nota de plată şi m-a urmat cu bagajele până la Renault-ul vechi, unde aştepta şoferul, mi-am dat seama că, de fapt, făcusem primul pas spre duplicitate; faptul că nu protestasem, nu mă dusesem imediat la poliţie, purtasem alte haine şi mă dădusem drept Jean de Gué timp de vreo jumătate de oră mă 'transformase într-un om vinovat. Eram acum complicele celui care plecase la volanul maşinii -mele, 'nu acuzatorul

lui.

Şoferul aşezase ~ bagajul în maşină şi ţinea portiera deschisă.

— *Monsieur le Comte* şi-a revenit? întrebă neliniştit.

Puteam foarte bine să-i răspund:,,Nu sunt *Monsieur le Comte* i Bu.—mă imediat la secţia de poliţie!" dar am tăcut. Făcusem al doilea pas hotăritor: m-ara aşezat la volanul Renault-ului care, din întâmplâre, îmi era o marcă binecunoscută, pentru că de multe ori când nu-mi luam maşina în concediu, obişnuiam să închiriez una şi să vizitez locurile mai importante din împrejurimile oraşului sau satului în care stăteam. Şoferul s-a aşezat lângă jâvine. Âm pornit, înnebunit de ideea de a fugi de'lângă hotelul acela prăpădit şi jegos, pe care doream să nu-l mai văd niciodată în viaţă; pe urmă, pe măsură ce mi se înteţea mânia şi mă cuprindea scârba, am apucat pe primul drum care mă scotea din Le Mans, departe de oraş şi de evenimentele clin noaptea trecută, intrând pe *route nutionale* spre câmpurile neîngrădite. Seara trecută îmi făcuse sărmanul Ford să zdrăngăne, din toate încheieturile, nepăsător faţă de.urmări, căci maşina nu era a lui: jputeam şi eu acum să-i plătesc cu vârf şi îndesat, Am apăsat pe acceleraţie şi bătrâna maşină o zbughi înainte drept răspuns. Nu mă intèresa, ce stricăciuni i-aş fi pricinuit,, nu era a Mea. N-aveam nici. o răspundere pentru că, în cazul unui accident, urma să fie pus în circa lui Jean de Gué. Dacă aş fi intrat special cir maşina într-un şanţ, el era de vină, nu eu.

Deodată mi-a venit' sa rid, iar şoferul de' lângă mine spuse:

— Aşa da. înainte de a ieşi din Le Mans m-am temut că *Monsieur le Comte este* bolnav'şi nu se cădea să fie găsit acolo, îh hotel. Aseară m-am necăjit, când mi-ati dat adresa de Unde să vă iau. Bine că n-a venit *Monsieur* Paul în locul meu;.din fericire avea ceva de lucru.

Am lăsat să-mi scape şi cea de a treia şansă. Puteam foarte bine să fi oprit şi să-i fi spus: „Lucrurile au mers mult prea departe. Du-mă înapoi la Le Mans. N-arn auzit în viaţa mea de *Monsieur* Paul şi am să dovedesc chestiaeasta

şi la poliţie şi ţie”.

În schimb, am.continuat să accelere'z, depăşind maşinile, stăpânit de o nesăbuinţă pe care n-o mai cunoscusem până atunci, cu sentimentul că nu mai contam. Purtam hainele altuia, conduceam maşina unui alt om şi nimeni nu-mi mai putea cere socoteală penti'u vreo faptă. Eram liber pentru întâia oară.

Probabil eá străbătusem eam douăzeci şi cinci de kilometri pe *route nationale*, când indicatorul pentru un sat m-a obligat să reduc din viteză. Am zărit numele satului dar nu l-am luat în seamă; după ce l-am depăşit, şoferul îmi spuse:

— Aţi trecut de cotitură. *Monsieur le Comte*.

Atunci mi-am dat seama că intrasem în joc. Era prea târziu să mai dau înapoi. Un capriciu al soartei mă adusese, în această-zi, oră şi minut, pe acest drum, în acest loc, în acest punct al hărţii, în inima acestei regiuni necunoscute. într-o ţară care nu era a mea şi pe care de. ani de zile îmi repetam că doresc s-o înţeleg. 'Pentru prima oară. am sesizat poanta acelei glume, ironia situaţiei, aşa cum probabil îi apăruse'„lui Jeán de Gué când m-a lâşat dormind în hotelul din Le Mans.

„Singura forţă motrice a naturii umane este lăcomia”, îmi spusese...Tot ce poţi face este să o slujeşti şi să dai oamenilor ce-şi doresc.”

El îmi dăduse ceea ce îmi dorisem - şansa de a fi acceptai. Inii. împrumutase numele, posesiunile, identitatea, îi povestisem cât.de searbădă efk viaţa mea: mi-'o dăduse pe a lui. Mă plânsesem de eşec; ridicase povara eşecului de pe umerii mei când îmi luase hainele şi maşina şi plecase în locul meu. Orice aş fi avut acum de îndurat în locul lui nu mai conta pentru mine, fiindcă eu nu mai eram eu. La fel cum un actor îşi pune pe chip machiajul de bătrân, sau se ascunde în spatele rolului pe care trebuie să-l creeze, tot astfel vechea identitate, pe care o cunoşteam atât de bine, putea fi dată uitării, noul eu reprezehtând pe cineva fără griji, responsabilităţi, cineva care-şi spunea Jean de Gué; şi orice ar l'i făcut acèst fals

Jean de Gué, orice nebunie ar fi comis nu putea, să mă atingă pe mine, adevăratul John.

Lucrurile acestea mi-au străfulgerat prin minte în clipa în care am încetinit. Viitorul meu era cel care urma să fie creat de oameni necunoscuţi, încëpând cu şoferul de lângă mine, care tocmai îmi atrăsese atenţia, poate în mod profetic, că trecusem de cotitură.

— Bine, am spus,, oprind maşina. Condu tu mai departe.

M-a privii întrebător, dar n-a cerut nicio explicaţie; am schimbat tocurile fără niciun alt cuvânt. A întors spre satul pe care tocmai îl depăşisem şi a cotit la stânga, ieşind de pe *rouie naţionale*.

Cum nu mai aveam maşina pe care s-o îndrum ca pe o fiinţă vie, m-am tolănit pe locul de lângă' şofer, o marionetă lipsită de gânduri. Febrilitatea, palpitaţiile se stinseseră. Treaba lor ce-o să se întâmple -- dar a cui - anume treabă nu m-am mai sinchisit să mă întreb.

Soarele apusese în faţa noastră şi cum înaintam spre est, regiunea împădurită şi tăcută prinse să ne învăluie tot mai mult. Ferme singuratice răsăreau asemeni unor oaze, pete izolate fumurii, intrerupând luciul roşiatic, blind'al ogoarelor-. Arăturile se întindeau până departe, frumoase ca. un ocean neexplorat, iar auriul ferigilorsemăna cu pletele sirenelor, tivind panglica şoselelor eâre şerpuiau printre copaci. Nimic nu mi se părea real, nimic nu avea materialitate. Tot ceea ce vedeam se mărginea cu un vis, începând cu miriştea gălbuie, până la tulpinile mlădioase de floarea-soarehu, culese de mult şi ¿lăsate să cadă singure, o dată cu primul îngheţ. Soliditatea căpiţelor, stropite cu alburiu, de obicei profilate limpede la orizont, se contopeau acum cu pământul. deveneau ura cu el, iar lungile şiruri de.plopi cu frunze tremurătoare, mişcate de adiere, apăreau, ca din „senin, ca apoi să dispară iar. Copaci fantomatici. înalţi şi şui, se arcuiau deasupra siluetei Vreunei ţărănej» care se îndrepta cu capul plecat spre p destinaţie nevăzută. Un impuls brusc mă. îndemnă ''să-t spun şoferului să oprească şi o clipă am stat să

ascult-tăcerea, pe măsură.ce soarele cobora. în urma. noastră, întunecat şi roşu, iar ceaţa albă începuse să se înalţe. Cred că niciun călător care se avântă pentru intiia oară într-un teritoriu virgin şi necunoscut nu s-a simţit mai'izolat decât mine în clipa în care am intrat pe drumul pustiu. Tăcerea se ridica din pământ.~O plăsmuiseră-secole de-a rândul, o plămădiseră milioane de ani. & călcase în' picioare istoria* femei şi bărbaţi se hrăniseră şi muncisferă de pe urma ei, şi nimic din eqea ce'am fi rostit sau gindit noi nu putea, tulbura pacea meditativă cu care era iifipregnat pământul. Acolo, su|d picioarele mele şi împrejurul meu, se afla inima. Mă întrebam cât de aproape mă găseam, chiar şi pentru o clipită, de răspunsul la frământările, îndoielile şi amărăciunile mele; poate printre acele eâmpuri pestriţe, sub cerul amurgit, mă găseammai aproape decât aş fi putut fi dacă mi-aş fi urmat primul impuls, dat acum uitării, de a mă îndrepta spre La Grande-Trappe.

— *s- Monsieur le Comte* nu prea doreşte să ajungă acasă?'

M-am uitat la chipul' lui blajin şi cinstit, am înţeles compasiunea care i se citea în ochii căprui, dar în acelaşi timp şi uşoara ironie 4 celui care îşi iubeşte cu adevărat stăpânul, care s-ar bate şi şi-ar da viaţa pentru el. Mi-a venit în minte că până atunci nu citisem în privirile nimănui devotamentul. Tandreţea lui mă făcu să-i zâmbesc drept răspuns, până când mi-am amintit că nu pe mine mă îndrăgea,- ci pş Jean de Gué.— M-am urcat din nou în maşină, lângă el.

'- Ei, nu-i întotdeauna uşor să fii familist, i-am spus, repetând cuvintele care îmi fuseseră adresate mie cu o seară înainte.

— E foarte adevărat, răspunse şoferul ridicând din umeri şi suspinând. întotdeaunase găsesc multe de rezolvat într-o casă ca a dumneavoastră. Câteodată chiar mă nyr cum reuşeşte *Monsieur le Comte* să evite dezastrul.

.O casă ca a mea... Dramul se întindea pe vârful unui deal şi curând am zărit tăbliţa indicatoare a satului St..

Gilles. Am trecut pe lângă o biserică^ <phe, un mic scuar, plin cu nisip, flancat de câteva case prăpădite şi o băcănie singuratică, o tutungerie şi o pompă de benzină, pe urmă am cotit la stânga pe un drum cu pk>pi şi am-traversat' un pod îngust. Abia acum mă izbi grozăvia faptei mele, a ' ceea ce săvârşisem în continuare. Un val uriaş de spaimă, ba chiar de groază, mă cuprinse din cap până în picioare. Am cunoscut în acea clipă sensul total al euvântului panică. Nu aveam decât < o dorinţă - să fug, să mă ascund, să mă vâr undeva în vreun şanţ, o groapă, ca să nu fiu dus inevitabil şi conform soartei spre castelul pe care-l vedeam profilându-se înainte, după -pereţii îmbrăcaţi în iederă, cu ferestruicile celor două foişoare de sus, înroşite de ultima scăpărare a soarelui. Maşina trecu smucit peste un podeţ de lemn, unind marginile unui şanţ, pe vremuri probabil plin cu apa, acum însă năpădit de ierburi şi scaieţi, intră cu viteză prin poarta deschisă, străbătu aleea rotundă, acoperită cu pietriş şi se opri în faţa castelului în aşteptare, O terasă îngustă se întindea sub ferestrele cu obloane trase pentru noapte, dând faţadei o înfăţişare sinistră şi 'părăsită; ezitam încă, ghemuit pe locul meu din maşină, când dintr-o uşă întunecată, de sub ferestre, se desprinse silueta unui bărbat care rămase pe terasă în aşteptare.

— Uitaţi-l pe *Monsieur* Paul, spuse şoferul. Dacă mă va întreba mai târziu, am să-i spun că aţi avut treburi la Le Mans şi că v^am luat de la *Hôtel de Paris*.

A coborât din maşină şi l-am urmat agale.

— Gaston, strigă omul de pe terasă, nu duçe maşina. Am nevoie de ea: Nu ştiu ce s-a întâmplat cu Citroën-ul.

Se uită spre mine, sprijinindu-se de balustradă.

— Ei, spuse el, dar ştiu că te-ai grăbit...

Nu zâmbea. Propriul meu zâmbet îmi îngheţă pe buze şi ca un nelegiuit urmărit, repezindu-se în orice ascunziş, m-am dat înapoi spre spatele maşinii ca într-un refugiu. Dar şoferul - prin urmare'se numea Gaston - luase deja cele două valize în mână şi îmi tăie calea. Am urcat treptele spre terasă, ridicând ochii pentru a întâlni prima

privire pătrunzătoare; faptul că folosise familiarul *tu* dovedea în mod cert că era o rudă. Am observat că era mai scund, mai slab şi probabil mai tâ'năr decât mine; totuşi, cu o înfăţişare jigărită, ca şi cum ar fi fost obosit sau ar.fi stat prost cu sănătatea, iar liniile din jurul gurii erau adinei şi arătau nemulţumirea. Am rămas lângă el, aşteptând să facă prima mişcare:

— Puteai măcar să dai un telefon, spuse el. Te-am aşteptat cu qiaşa. Françoise şi Renée susţineau că ai avut un acçident. Le-am spus că e puţin probabil şi că mai degrabă îţi petreci ziua în bar la *Hôtel de Paris*. Am încercat să dăm de tine acolo, dar ne-âu spus că nu te-au văzut. După asta, bineînţeles, au urmat lamentaţiile obişnuite.. ' '

Surpriza faptului că făcusem faţă inspecţiei lui mă amuţise. Nu prea eram sigur la ce mă aşteptasem. Dubiu, poate o privire mai scrutătoare, o intuiţie a lui cum că n-aş fi fost cel pe care îl cunoştea. Mă privi din cap până-în picioare, pe urmă lise, un râs nervos, nu amuzat.

— Iii spun siiicer, arăţi ca o epavă, se exprimă el.

Când Gaston îmi zâmbise, nu cu mult timp. în urmă, căldura neobişnuită fusese pentru mine o binecuvântare nemeritată. Acuun însă. pentru prima oară în viaţă, eram conştient de antipatie. Efectul a fost neaşteptat. Mă î'nfuriasem pentru Jean de Gué. Orice putuse sărvârşi că să stârnească ostilitate, eu eram de partea lui.

—. Mulţumesc, am răspuns. Nu mă interesează părerile tale. De fapt, mă simt nemaipomenit.

Se întoarse pe călciie şi o luă spre uşă, iar Gaston îmi surprinse privirea şi-mi zâmbi. Mi-am dat seama, Uluit. că acţionasem exact aşa cum era de aşteptat din partea mea, iar faptul că-l tutuisem. cum nu-mi stătea în fire, mi se păruse ceva firesc, normal.

Am intrat în casă urrnându-l pe bărbatul cu numele de Paul. Holul era mic şi surprinzător de îngust, dând în altui ceva mai lat, unde se vedea o scară L-spirală care ducea la etajele superioare. Peste tot plutea mirosul curat şi răcoros de ceară de lustruit, fără -nici o legătură cu

şezlongurile decolorate, proptite de perete, într-o alăturare ciudată cu scaunele stil Ludovic al XVI-lea. La capătul holului mai mare, între două uşi, se afla un dulap masiv, o mobilă graţioasă, canelată, cum sunt cele din muzee înconjurate de cordoane ca să nu fie atinse de vizitatori: în faţa lui, pe un perete cu stucatură, era tabloul înnegrit al unui Crist crucificat, torturat. Prin uşile întredeschise răzbătea un murmur de glasuri.

Paul traversă holul şi intra pe prima uşă.

— A sosit Jean, în fine, rosti cu o voce care trăda exasperarea, deja exprimată faţă de mine. Eu am plecat; de fapt, chiar sunt în întârziere, continuă el, apoi se uită iar spre mine.

— Văd că nu eşti pregătit, să stăm de vorbă as.tăseară. Putem discuta mâine dimineaţă.

Se întoaise şi ieşi pe uşa care ducea la terasă.

Gaston, cu cele două valize în mină, urca scările. Nu ştiam dacă trebuia să-J: urmez, când o. voce de femeie strigă din cameră pe un ton plângăreţ:

— Eşti acolo, Jean X

, Şcâerul -măprivi eonapălwwtoi-. încet, ca paşi grei,' am intrat prin uşa Întredeschisă, în cameră Am cuprins dantr-s privire rapidă draperiile grele, pereţii tapetai i, mărimea odăii. Lămpi standard, mascate de abajururi urile cp franjuri din mărgele micşorau lumina. Un candelabru desăvârşit, licărind prinţr-» perdea de praf, cu luminările rupte, atârna ne^prins cl-e tavanul înalt. O fereastră lungă, cU oblonul incă deschis, lăsa-să se vadă o întindere mare de pământ acoperită de ierburi încââcite. pierzându-s..' printre şiruri de copaci şi iarbă tunsă scurt,. iar aproape, chiar' sub. fereastră, nişte vite bălţa te, abia dcsluşindu-se în lumina care se estompa...

în casieră erau trei femei. Când am intrat, şi-au ridicat privirile spre mine, iar una dintre ele. cât rine de înaltă, cu trăsături aspre şi ferme, o gură cu buze subţiri, cu părul strâhs la spate într-un coc, se ridică imediat în picioare şi ieşi din carnal. A doua, cu ochii şi părul negru, plăcută la înfăţişare, aproape frumoasă, dar pierzând din

cauza pielii măslinii şi a gurii morocănoase, mă privi inexpresivă de pehlivanul unde stătea; avea alături o cusăturii sau o -»broderie şi când prima femeie ieşi din camel ii, ii strigă peste. umăr, fără să întoarcă capul: -.Dacă trebuie să-apleci,' Blanehe. te rog să închizi şi uşa. În u,suport curentul, spre deosebire de alţii. *

Gea 'de a treia femeie avea părul blond spălăcit, aproape, decolorat. Probabil că odată fusese frumoasă şi probabil că încă mai era, cu trăsături delicate, fine şi ochi albaştri, dar expresia dj infrângere şi de îrascibilitaţe anihila prima impresie plăcută. Na zirnbea. Scoase un râs scurt, exasperat, la fel ca şi Paul, apoi, ridicâridu-se în picioare, tr veersă podeaua lustruită spre mia®.

Capitolul 4

M-am aplecat şi am sărutat-o pe ambii obraji: continuând să nu rostesc un cuvânt, am traversat camera şi am sărutat-o şi pe cealaltă ia acelaşi fel. Prima, cea blondă eu ochii albaştri - ea mă strigase când eram pe hol,, pentru că îi recunoscusem timbrul glasului - veni apoi şi mă luă de mână, dueându-mă spre căminul în care trosnea un butuc în flăcări.

— Ar putea să-ţi fie ruşine, spuse ea, tutuindu-mă, cum făcuse şi Paul. Am înnebunit de frică să nu fi avut un accident, dar ca de obicei, nici nu ţi-a trecut prin cap să ne dai de.ştire. Ce-ai făcut toată ziua şi de ce nu te-ai dus la *Hotel de Paris*? I-.au spus lui Paul la telefon că nu te-au văzut deloc. Am început să cred că faci lucrurile astea intenţionat, ca să ne sperii şi să ne închipuim ceva grav.

— * Şi ce anume putea fi aşa de grav? am întrebat-o.

Răspunsul îmi venise atât de prompt încât am. căpătat' încredere. Visul, sau mai degrabă coşmarul, erau trăiri pe care nu le mai experimentasem-niciodată Simţeam că nu avea importanţă ceea ce spuneam sau făceam.

— Ştiai precis că sintem îngrijoraţi, spuse femeia, lăsându-mi braţul şi dându-mi un ghiont uşor. Când: nu stai pe acasă eşti capabil de orice şi singurele gânduri care îţitrec prin cap se învârt în jurul propriei tale fiinţe.

Vorbeşti prea mult, bei prea mult, conduci prea repede...

— Prin urmare fac excese în toate? am întrerupt-o eu.

— Faci tot ce-ţi stă în putinţă ca să ne simţim cât mai nefericiţi, răspunse ea.

— Ei, lasă-l în pace, interveni cealaltă. Nu vezi după cum se poartă că tot n-o să ne spună nimic? îţi pierzi timpul de pomană.

— Mulţumesc, am replieat.

îşi ridică privirea eu o căutătură înţelegătoare, Poate eram aliaţi? Mă frământam cine putea să fie. Nu semăna deloc cât Paul, cu toate că amusadoi erau bruneţi. Cealaltă femeie se aşează şi scoase un suspin. Abia acum mi-am dat seama, după siluetă, că probabil aştepta un copil.

— Puteai măcar să ne fi povestit ce mai e pe la Paris, spuse ea, sau. şi asta va pluti în mister?

— Habar-n-am ce mai e pe la Paris, ara aruncat eu într-o doară. Sufăr de pierderea memoriei

— Suferi: de prea multă băutură, răspunse ea*. Simt după răsuflare. Mai bine te-ai duce sus să te, culci. Să nu te apropii de Marie-Noel - a făcut febră, şi s-ar putea să aibă ceva infecţios. A- fost un caz de pojar în sat şi dacă are aşa ceva..., se opri şi ne privi pe amândoi semnificativ,... puteţi să vă închipuiţi ce urmează.

Continuam să stau cu spatele la cămin, gândindu-mă cum aş putea să scap şi să găsesc camera ce-mi revenea. Ar fi trebuit, bineînţeles, să recunosc valizele, dacă nu fuseseră desfăcute. Dar chiar şi aşa, într-una din camere tot urma să găsesc periile cu iniţialele J. de G. Cel puţin, patul era un refugiu, un loc de meditaţie şi de conceput planuri. Sau. cumva nu-mi mai ardea de meditaţie şi de planuri? Râsul necontrolat îmi înflori pe buze. '. *

— Acum ce mai e? mă întrebă blonda, agasata!

— O situaţie de-a dreptul extraordinară, am răspuns. Nici nu vă dă prin cap cât de extraordinară e...

Libertatea acestei exprimări acţionă asemeni unei vrăji aruncate peste conştiinţa de sine care se încăpăţâna să nu mă părăsească. Parcă aş fi fost invizibil, sau posedamcalităţi de ventriloc.

— Nu văd nimic de râs la o epidemie, spuse blonda, şi, categoric, nu în clipa de faţă. N-am niciun chef să aduc pe lume un copil orb sau infirm - lucru foarte posibil pentru cineva în situaţia mea care ar face pojar. Sau vrei să spui că la Paris situaţia a fost extraordinară? Sper, de dragul tuturor, că ai ajuns la o înţelegere, deşi nu-mi vine să cred.

Am întors capul de la privirea întrebătoare, plină de reproş, spre cealaltă femeie, dar. expresia ei se schimbase. În obrazul smead urcase, un val de roşeaţă şi înainte de a-şi lăsa din nou ochii pe lucru, dădu din cap imperceptibil,'ân chip.de avertisment. Ea şi de Gué erau fără îndoială aliaţi, dar în numele cărei. cauze? Şi în ce relaţii se găseau Gei trei? Brusc, m-am hotărât să spun adevărul ca probă de curaj, şi pentru că nici nu eram sigur că mai eram în toate minţile.

— De fapt, am rostit, nu sunt câtuşi de puţin Jean de Gué..Sunt cu totul altcineva. Ne-am întâlnit seara trecută la Le Mans şi ne-am schiânbat hainele; el a dispărut cu maşina mea, naiba ştie unde, iar eu mă aflu aici, în locul lui. Trebuie să recunoaşteţi că situaţia este extraordinară. '

Mă aşteptam ca femeia blondă să riposteze; dar ea suspină din nou, privind o clipă la buşteanul singuratic care sfârâia în cămin. Fără să mă bage în seamă, căscă şi se întoarse spre cealaltă:

— Paul întârzie astă-seară? N-a spus nimic.

— După o masă la *Rotary Club* e clar că o să întârzie, răspunse bruneta. L-ai văzut pe Paul, întorcându-se devreme acasă în ocazii de genul ăsta?

Nici. una nu se -uită spre mine; Remarca mea, pe care probabil o consideraseră o altă glumă proastă, sunase atât de aiurea, încât nu se sinchisiseră nici măcar să-mi dea o replică usturătoare. Lucrul dovedea că înşelătcfria era totală. N-aveam decât să mă compromit după cum mi-era cheful, să spun ce mi-ar fi trăsnit prin cap, să fac absolut orice; pur şi simplu m-ar fi tratat ca ' pe un beţiv sau un descreierat. Sentimentul era dê nedescris. La volanul Renault-ului simţisem' prima clipă de euforie, iar

acum, că trecusem cu succes testul discuţiilor cu membrii familiei lui de Gué, îmbrăţişându-i chiar, iar ei tot nu observaseră' nimic deplasat, mă cuprinse o senzaţie co,-pleşitoare de putere. Puteam, dacă aş fi vrut, să le fac acestor oameni necunoscuţi un rău inestimabil - să-i rănesc, să;le -stric vieţile, să-i învrăjbesc Unul contra altuia - şi n-ar fi avut nicio importanţă, pentru că, faţă de mine, nu erau decât nişte străini, nişte manechine, care n,-aveau nici în clin, nici în mânecâ cu viaţa mea. Când Jean de Gué tn-a lăsat.adormit în hotelul din Le Mans, oare sesizase primejdia? Fapta lui nu fusese eumva mai mult decât o şotie ştrengărească, o dorinţă premeditată ca eu să-i distrug căminul care, după cum se exprimase chiar el, îl sufoca? „

Simţeam privirea brunetei asupra mea - întrebătoare,^ginditoare.

— De ce nu te duci sus cum -ţi-a' spus Françoise? mă întrebă..

Se comporta ciudat. Parcă ar fi vrut să mă scoată din cameră, de teamă să nu mai rostesc ceva népotrivit.

— Bine, mă duc, am răspuns adăugind: aţi avut amândouă dreptate. Am băut prea mult în Le. Mans. Am zăcut o zi întreagă în nesimţire într-un hotel.

Faptul că se spusese un adevăr adăugă un oarecare interes dezamăgirii. Amândyuă mă priviră insistent, dar nu rostiră niciun cuvânt. Am traversat camera şi am ieşit prin uşa pe jumătate-deschisă, în hol. Am auzit-o pe cea care se numea Françoise izbucnind într-un torent de vorbe, în clipa în care am ieşit. %

Holul era pustiu. Am ascultat la uşa de la celălalt capăt al holului şi am auzit zgomote îndepărtate e bucătărie, un jet de apă şi zdrăngănit de farfurii. M'-am hotărât să încerc direcţia scărilor. Primul palier dădea într-un coridor lung, care se deschidea în ambele sensuri, iar deasupra, scările duceau spre etajul doi. Am ezitat, pe urmă am apucat-o la stânga. Era un coridor întunecos, luminat doar de un singur bec, fără abajur. Podeaua scârţâia sub paşii mei. M-a cuprins o tainică emoţie când

am apăsat clanţa uşii de la capătul culoarului. Gdaia era'cufundată în beznă. Am pipăit, după comutator. Lumina scoase la iveală o cameră înaltă, mohorâtă, cu draperii grele. la, ferestre, un pat de o persoană, înalt şi îmbrăcat în aceeaşi culoare ea draperiile, deasupra căruia a Urna o reproducere după Guido Reni- *Ecce Homo*. După forma camerei, mi-am dat seama că se afla într-unui din foişoare, căci ferestrele erau ¡circulare, alcătuind parcă un soi de nişă, adaptată unui loc de rugăciune, cu un *prie-dieu* *> un crucifix şi chiar un potir pentru apă sfinţită. Chilia în miniatură nu conţinea alte ornamente, iar în restul camerei se mai găseau un birou,-scaune şi o masă, alături de un scrin mătăhălos, şi un şifonier, sugerând utilizarea incomodă a odăii în chip de dormitor şi birou în acelaşi timp. O altă imagine religioasă era agăţată pe peretele opus patului - o reproducere a răstignirii lui Crist, încovoiat de chinuri, iar pe peretele de lângă uşă, unde mă aflam eu, se găsea o a treia, reprezentmdu-l pe Isus, prăbuşindu-se cu crucea. Odaia era rece ca o criptă, ca şi cum nu avea încălzire. în aer se simţea chiar.un miros,.neplăcut, un amestec de cremă de ghete şi draperii prăfuite.

Am închis lumina şi am ieşit. Când trăgeam uşa. mi-am dat seama că fusesem observat. O femeie cobora de la etaj spre coridor şi rămăsese cu ochii ţintă, înainte ele a mai face un pas.

— *Bonsoir*, *Monsieur le Comte*, spuse ea. O căutaţi pe *Mademoiselle* Blanche?

— Da, ara minţit fără să mai stau pe gânduri,,dar nu e în cameră.., '

M-am simţit obligat să mă îndrept spre ea. Era scundă, slabă şi destul de în vârstă, iar după îmbrăcăminte şi felul de a vorbi, am conchis că ai: fi trebuit să fie una din servitoare.

— *Mademoiselle* Blanche este la *Madame la Comtesse*, spuse e'a, şi am avut impresia că, instinctiv, simţise că ceva iiu éra în regulă pentru că expresia ochilor era ciudată, aproape uluită; privi peste umărul meu spre

camera*de unde tocmai ieşisem.

— Nu contează, am spus. Pot să vorbesecu ea mai târziu...

— S-a întâmplat ceva, *Monsieur le Comte*? întrebă ea.

Ochii miei trădau o curiozitate sporită. Vocea' era apropiată, încrezătoare, ca şi cum s-ar fi putut să am un secret pe.care doream să i-l destăinui.

. — Nu, am spus. Ce să fie?....

îşi întoarse din nou privirea de la mine spre coridorul cu Uşa închisă.

— Mă scuzaţi, *Monsieur le Comte*, spuse ea Mi-ara închipuit.că probabil s-a întâmplat ceva râu dacă v-aţi dus în camera Modemoiselle-i Blanche.

Privirea îi fugi iute în altădirecţie. Nu" simţeam.niciun pic de căldură, de încredere, aşa cum simţisem la Gaston: şi totuşi,.în acelaşi timp. se sugera o familiaritate îndelungată, care aducea cu o înţelegere dezagreabilă.

— Sper.că *Monsieur le Comte* á avut o călătorie reuşită la Paris, spuse ea, glasul căpătând o inflexiune diferită de cea anterioară, care fusese curtenitoare: parcă ar fi făcut aluzie.la céva ce ar fi fost posibil să nu reuşească şi să atragă după sine reproşuri

— Desăvârşită, i-am tăiat-o ea.

Ei a cât pe ce să trec de ea. eârid'rosti:.

— *Madanle la Comtesse* a aflat că v-aţi întors. Tocmai coboram scara în salon să vă anunţ. Ar fi bine să urcaţi s-o vedeţi, altfel n-o să-mi dea pace.

Madame la Comtesse... Cuvinte lugubre. Dacă eu eram *Monsicuf le Comte*, atunci ea-cine putea fi? Din nou raă cuprinse îndoiala, fiorul vág de panică.

— Pot să mă duc şi mai tir/iu, nu-i nicio grabă, am ripostat.

— Ştiţi prea bine că nu-i place să aştepte, *Monsieur le Comte*. spuse femeia cu ochii negri şi scrutători aţintiţi asupra mea.

N-aveam nicio scăpare. '

—. Bine. am răspuns.,

— Servitoarea se întoarse spre scări şi eu am urmat-o pe drumul întortocheat şi lung. Am ajuns la un ált coridor asemănător cu cel de dedesubt, care se ramifica într-o a treia paralelă: printr-o uşă de pin/.â. am zărit o scară de serviciu, de unde venea un miros de mâncare. Am mal trecui printr-o uşă, şi pe'urmă am ajuns în faţa ultimei intfâri. la capătul coridorului. Servitoarea deschise, înclină mai întâi uşor capul, ca un semnal, iar c-înd păşi în cameră, se adresă cuiva dinăuntru:

:- L-ăm întâlnit pe *Monsieur Ic Comte* pe scări. Venea să vă vadă.

Trei persoane se aflau în camera spaţioasă, dar aii' de încărcată de mobile încât abia dacă găseai loc să te mişti pr intre -mese şi scaune. O sobă, cu uşile deschise şi un foc viu. emană o căldură violentă; astfel Că. oricino ar fi venii din atmosfera rece a salonului de jos ar fi simţit că-se înăbuşă. Doi foxterieri micuţi, cu funde şi clopoţei la zgardă, alergară spre mine. lătrind ascuţit,

Mi-am rotit ochii prin cameră să-pot prinde., cile ceva, în timp ce dinii săreau la picioarele mele; am văzu'.— o pe femeia înaltă şi uscăţivă care ieşise din salon la venirea mea. iar. alături de ea, un preot foarte bătrân.—éu părul alb. eu tichia micuţă,, neagră, pe creştetul capului, cu un chip plăcut, rotofei şi trandafiriu, fără nicio zb?r* citură: Dincolo de el. aproape chiar în virful sobei, cufundată într-un fotoliu masiv, şedea o femeie vârstnieă corpolentă, cu faţa brăzdată de sute de riduri, dar cu ochii, nasul şi gura atât de izbitor şi oribil de asemănătoare cu ale mele, îricât pentru o clipă de rătăcire am avut impresia că Jean de Gué ajunsese aici înaintea mea şi se împopoţonase ca la o mascaradă de prost gust.

Bătrâna întinse braţele şi simţindu-mă atras câ de un magnet, m-am îndreptat instinctiv spre ea, îngenunchind lângă fotoliu, brusc înhăţat şi înăbuşit, pierduj, în muntele de carne şi şaluri de lână, pentru o clipă având sentimentul că sunt o muscă prinsă în.plasa unui păian jen uriaş, dar totuşi fascinat din cauza asemănării, o altă faţetă a eului

meu, mai vârstnică, femeiască şi groteseă. Gândul mi-a zburat la propria mèa mamă, moartă de mult timp, de pe vremea când aveam zece ani, însă imaginea care-mi răsări în minte era fadă, vagă, ceţoasă, fără pic de asemănare cu această replică buhăită a tot ceea ce ar fi trebuit să reprezinte ea.

Mâinile mă cuprindeau însă cu putere, împotrivind u-se să-mi dea drumul şi totuşi împingându-mă, murmurându-mi în auz:

. — Hai, hai, du-te, copil mare, brută ce eşti. Ţi-ai făcut de cap, am auzit.

M-am retâ'as. şi am privit-o în ochii pe -jumătate ascunşi de pleoapele grele şi de pungile de sub ei, iar ochii erau ai mei, batjocoritori - propriii mei ochi, transformaţi, îhotând într-o masă de carne.

— Toată lumea s-a necăjit ca de obicei din cauza purtării tale, spuse” ea.,Pe Françoise au apucat-o istericalele. Marite-Noel are febră, Renée e posacă, Paul e ţâfnos. Of! Mi-e silă doar când îi văd. Numai eu nu mi-am făcut griji. Ştiam că ai să apari.când ai să fii gata să te întorci, niciun minut mai devreme. „

Mă trase iar în jos, chicotind, apoi mă bătu pe umăr şi mă împinse deoparte.

— Sunt singura din casa asta care am încredere, aşa-i? spuse, ea, ridicând privirea către preot, care îi zâmbi, dând din cap şi, în vreme ce bâţâiala continua cu intermitenţe, mi-am dat seama că, de fapt. e”ra un tic nervos, un fel de spasm pe careţ nu şi-l putea stăpâni şi care nu avea nicio legătură cu aprobarea. Efectul era déconcertant; mi-am întors' privirea de -la el spre femeia care nu se uitase niciodată spre mine de când intrasem în cameră, dar acum închisese cartea din mână.

— Nu vrei să-ţi mai citesc, probabil, *Maman*, spuse ea pe un ton plat, inexpresiv.

Mi-am dat scama din cele ce-mi spusese servitoarea că era.*Mademoiselle* Blanche. al cărei dormitor îl violasem, şi bănuiam că probabil era soră mai floare a eului meu de mascaradă. Contesa se întoarse către preot. ~

— Pentru că Jean s-a întors, *Mansievfr*, spuse ea, cu o voce care nu mai păstra nimic din chicoteala pe. care o auzisem când mă îmbrăţişase şi care luase o nuanţă de respect şi curtoazie, m-aţi considera foarte nepoliticoasă dacă v-aş ruga să mă absolviţi în seara aceasta de obişnuita noastră întrunire.? Are atât de multe să-mi povestească.

— Bineînţeles, *Madame la Comtesse*. spuse preotul, zâmbetul şi bâţâitul capului conferind înfăţişării 'o acceptare atât de plină de bunăvoinţă, încât fără îndoială că un refuz sau o negare nu ar fi avut nicicând forţă de convingere rostite de buzele lui.

— Ştiu bine' cât de dor v-a fost de el, chiar dacă a fost pentru timp scurt, şi este o mare uşurare pentru dumneavoastră, probabil, că. s-a întors. Sper, continuă el, întorcându-se spre mine, că totul a mers bine la Paris. Ara auzit că, în ultima vreme circulaţia este de-a dreptul imposibilă şi că-ţi trebuie o oră să ajungi din Concorde la Notre-Dame. Pe mine unul nu m-ar atrage aşa ceva, dar vouă, tinerilor -nu prea vă pasă.

— Depinde, am răspuns, daca mergi la Paris cu treburi sau de plăcere. — îl provocam la o discuţie pentru că mă simţeam în siguranţă. Nu aveam chef să rămân singur, încolţit de presupusa mea mamă, care fără îndoială că, instinctiv, şi-ar fi dat seama că ceva nu era în regulă.

— E adevărat, spuse preotul, şi bănuiesc că pentru dumneata a existat câte puţin din ambele motive. Ei, nu vă mai reţin...

Şi fără vreun alt avertisment, se lăsă în genunchi, închise ochii, îşi împreună mâinile -şi începu să se roage cu mare repeziciune, urmat de *Mademoiselle* Blanche, în veeme cemama* împ-t^sirimtiu-şi şi; ea maaMe, îşi> lăsă capul masiv pe pi; pl_. Am mgsmmchaai şi eu, acoperindu-mi ochii eu iarcei doi fositerLeri ' au venit să-mi adulmece şi să-mi sestocească puia* buzunare. M-am uitat eu eqadă ochiului şi amviaait-o peservitoarea care mă adusese în odaie îngenunchind, cu ochii închişi, repeţi nd răspunsurile date la rugăciuni, Preotul sfârşi slujba şi ridică mumie

pentru a fiice semnul crucii, asupra tuturor, apoi se ridică anevoie hi picioare.

— *Bonsoir*. *Madama -.a Comics sa*, *hnnsoir*, *MonsieurAe Comic*, *bansmr*.*MaâemaisssUe* Blanche. *bomoir* Charlotte, spuse el. înclinându-se şi clătinâhd din cap spre fiecare, cu chipul trandafiriu boţit de zâmbete. ta uşă se iscă o uşoară busculada când el şi fata în casă încercară să-şi dea unulaltuia prioritate, amândoi intrecându^. în. amabilităţipână.când, în cele-din urmă,. îs *care* ' trecu primul, urmat imediat de *Madcmoiselie* BL.mv.he ' cu capul mult plecat, ca al unui eălugăr.

într-un colţ al camerei) Charlotte, servitoarea, începu să amestece o soluţie într-o sticlă, iar când veni spre noi cu paharul cu medicamente, spuse:

— *Mohsieur le Comte* doreşte să-i fie adusă şi dumnealui tava aici? ~~.

— Bineînţeles, tâmpito, se. răţoi contesa, şi şă ştii că nu pun gura pe porcăria aia. < Arunc-o! Du-te şi adu tăvile: Mişcă!

îi făcu nerăbdătoare un gest spre: uşă, eu faţa uicrşţindu-i-se de enervare.

— Vino aici, vino mai-aproape, spuse- 'ea, 'făcându-mi semn să mă-aşez lârâgă ea. iar cei doi foxterierr îi săriră în „poală şi se cuibăriră, acolo.

— Ei. ai rezolvat? Ai aranjat eu Carvaleţ?,

Era prima întrebare directă care-mi fusese adresată de când venisem la castel, o întrebare imposibil de evitat cu b glumă'sau'o remarcă în-doi peri.

Am, înghiţit în sec.

— Ce anume? am întrebat.

— Ai reînnoit contractul? inhaebăvea.

Preot (*Şt*.).

Prin urmare. Jean de Gue se dusese la Paris cu 'afaceri. Mi-am amintit că în valiză se aflau plicuri şi acte. Prietenul din gară. făcuse remarca cum că vizita fusese inutilă. Chestiunea era în mod evident importantă, iar expresia din ochii ei îmi readuse în minte cuvintele lui Jean de Gue referitoare la lăcomia umană. „Slujeşte lăcomia...

dă oamenilor ce-şi doresc”.

Prin urmare, acesta fiindu-i crezul, trebuia probabil ca-în clipa de faţă să facă pe placul mamei.

— Nu-ţi face griji, i-am răspuns, totul e aranjat.

— Aha! Mormăi ceva, satisfăcută. Şi chiar ai ajuns la o înţelegere cu ei?

— Bineînţeles.,

— Paul e un neghiob, spuse ea, lăsându-se comod pe scaun. Mereu are ceva de cârtit, tot timpul caută nod în papură. Dacă stai sâ-l asculţi poţi să crezi că sin tem ruinaţi, chiar în prag de faliment. L-ai văzut?

— Nu, tocmai pleca când am ajuns aeasă.

— Dar lui i-ai spus vestea?

— Nu, n-am avut când.

: -.Putea să aştepte măcar să afle. Dar ce-i cu tine? Ţi-e rău? '

— Am băut prea mult în Le Mans.

— Le Mans? Da” ce ţi-a venit să beiân Le -Mans? Nu puteai să rămâi la Paris dacă vroiai să ehefuieşt.i?

— Am băut şi la Paris.

— Aha..—.

De data asta exclamaţia nu mai aducea a mormăit ci a compasiune.

— Bietul” băiat.! spuse ea, Ţi-e' greu, aşa-i? Ar. Li trebuit să mai rămâi să te distrezi. Hai, vino să mă. mai săruţi o'dată.

Mă trase, spre ea şi din nou mă pomenii îngropat îi? masa de carne.

— Sp€r cel puţin că te-ai distrat, murmură ea. Ei. c.e zici?

Insinuarea din voce era clară.' Dar în loc să resimt dezgust, m-am trezit că -remarca. mă amuză, ba „chiar m-am simţit intrigat de fiinţa mătăhăloasă. monstruos ele asemănătoare cu mine, care abia-şi terminase rugăciunile aiături de *curé*, iar acum era nerăbdătoare să iscodească secretele fiului.

— Bineînţeles că m-am distrat, *Maman*, am spus eu, dlndu-mi seama, pe măsură ce mă desprindeam

din^strân-.suare, că o numisem *Maman* fără să fac. nici cel mai mic efort. În mod ciudat, lucrul mă şocă mai mult decât oricare altă vorbă de k éi.

— Prin urmare mi-ai adus dăruleţul pe care ini l-ai promis?.

, Ochii i se micşorară^ trupul i se încorda. în aşteptare. Bruşc atmosfera deveni apăsătoare şi rece. Nu ştiam' ce să răspund. <,.

— Ţi-am promis eu vreun cadou? am întrebat-o.

, Gura lăbărţată se întredeschise. Ochii căpătată o expresie speriată, încordată, de'care n-aş fi crezut-o capabilă cu o clipă în urmă.

— Să nu-mi spui că ai uitat, ripostă ea.

Reapariţia lui Blanche m-a cruţat de imposibilitatea răspunsului. Pe chipul mamei se aşternu un fel de mască. Se aplecă spre câinii din poală şi începu; să-i mingile.

— Cuţu, cuţu, Jou-Jou, nu-ţi mai muşca coada, drăguţule. poartă-te frumos. Şi tu, Fifi, dă-ţe puţin mai în-'eolo, te-ai întins prea mult. Hai, du-te la unchiu'.

Îmi vârî cu de-a sila în braţe câinele care se zbătu şi se răsuci până îmi scăpă, apoi fugi şi se ascunse sub un scaun.

— Ce-i cu tine, Fifi? spuse ea, uluită. E prima oară că se poartă aşa. A înnebunit?

— Las-o în pace. i-am spus. Simte mirosul de tren pe haine.

Animalul nu se păcălise. Intâmplarea mi se părea interesantă. În ce consta diferenţa fizică dintre mine şi Jean, de Gué? Marna se lăsase din nou în fotoliu şi se uita plictisită spre fiica. Blanche rămăsese dreaptă şi înţepată, cu mnnile proptite pe speteaza scaunului, cu ochii fixaţi pe contesă.

— înţeleg că în seara astă vorfi două tăvi? întreba ea.
' ' '

. — Exact, i-o reteză mama. Lui Jean îi face plăcere mai maro să mănânce aici. eu -mine.

— Nu. crezi că.asfcăr-seară ai avut parte de suficientă agitaţie?

— Nu sunt deloc agitată. Sunt foarte calmă.—după cum té poţi convinge şi singură. Pui întrebări numai ca sa ne strici cheful.

Nu vreausă' stric nimic Mă gândesc!a binele tău. Dacă te agiţi prea. mult nu mai poţi să dormi, iar miine o să ai din nou o zi proastă.

— O să am o zi şi mai proastă, ba chiar o noapte mai proastă, dacă Jean nu rămâne acum cu mine.

— Cum crezi.

Aprobarea fusese calmă, problema depăşită. Fiica începu să pună ordine în cărţile şi hârtiile din cameră; mă impresiona lipsa de emoţie din glas. voceasearbădă şi faptul că nu şi-a îndreptat nici măcar o clipă privirea spiţe mine. Parcă nici n-aş fi existat. Bănuiam că avea vreo patruzeci şi trei de ani şi totuşi s-ar fi putut să fie şi mai în vârstă şi mai tânără. Lanţul cu cruce de îa gât, atârnat pe Muza închisă la culoare, ca” şi fusta, de altfel, era singura concesie făcută podoabelor. Aduse lângă scaunul mamei o măsuţă pregătită pentru cină.

— Ţir-adat Charlotte medicamentul?. ín&rebá ea.

— Da,- răspunse mama.

Fiica se aşează' la o oarecar e distanţă de soba duduind şi-şi luă lucrul de mină de pe o măsuţă pe care mai era un misal, o carte de rugăciuni legată în' piele şi o biblie

— Dé ce im te duci *2* întrebă mamá cu bruscheţe.

— Aştept şă aducă Charlotte tăvile, răspunse ea.

Schimbul de cuvinte dintre ele av.u. efectulde a mă transforma în susţinător al maniei. „De ce anume, n-aş fi putut să spun. Avea maniere deplorabil? şi Lotuşi. spre deosebire de fiică, o găseam” mai plăcută. Mă gândeam dacă nu cumva această atracţie către mama se datora asemănării cu mine..

fe Marre-Noel a. avut din,nou viziuni,.spuse” contesa

Marie-Noel... Cineva, la parter, pomenise, că Marie-Noel ar 'avea febră. Era.cumva o altă soră religioasă'; Simţeam că se aşteptă să fac uni comentariu.

— S-ar putea să fie din cauza febrei, am spus.

— N-are febră. N-are nimic, spuse contesa. Vrea să fie băgată în seamă, asta -o. Ce i-ai spus înainte de a pleca la Paris de ai necăjit-o?

— Nimic, am răspuns.

— Nu se.poate. Le-a tot pisát pe Françoise şi pe Renée că nu te mai întorci. Şi chestia asta nu i-ai spus-o numai tu, cică şi Sfânta Fecioară. Aşa-i, Blanche?

M-am uitat la sora necomunicativă.. Ridică ochii spălăciţi *dé* pe andrelele în mişcare, dar privi spre mamă, nu spre mine. ' *'

— Dacă Marie-Noel are viziuni, spuse ea, şi eu una o cred, atunci este timpul ca cineva din casa asta să o ia în serios. Nu e prima oară când vă atrag atenţia. Iar *le curé* e de acord cu mine.

— Prostii, replică Maman. Am vorbit cu el chiar astăseară. Zice că a întâlnit frecvent asemenea cazuri, mai ales printre săraoi. Probabil că Marie-Noel. s-a lăsat influenţată de Germaine. Am s-o întreb pe Charlotte. Asta ştie totul.

Chipul lui Blanche rămase” impasibil, dar am văzut-o cum strânge din buze.

' - Ştiţi prea bine că şi le *curé* îmbăteâneşte, spuse ea Uită multe când aude atâtea păreri. Dacă viziunile nu dispar, am să-i scriu episcopului. Va ştii să ne ofere sfatul cel mai bun, iar eu şi ştiu care va fi acela.

— Şi mă rog, care e acela? întrebă mama.

— Marie-Noel va trebui să trăiască acolo unde nu există posibilitate de degradare, sosi răspunsul.

Mă aşteptam la un acces de furie din partea contesei, dar ea mângâie căţelul de pe.genunchi, se scotoci după o pungă şi luând o bomboană de ciocolată, i-o vârî în bot.

— Aşa, spuse ea, e bună; nu? Unde e Fifi? Fifi, vrei şi tu una? Celălalt câine o zbughi de sub scaun şi-i sări în poală, amuşihând punga.

— Eşti o proastă, Blanche, continuă ea. Dacă avem o sfântă în familie, s-o ţinem mai bine.acasă. Există o mulţime de posibilităţi. Am putea să transformăm St. Gilles-ul într-un fel de loc de pelerinaj. Bineînţeles, cu

aprobarea episcopului şi a bisericii, dar oricum, nu-i o idee rea. Am putea să facem rost de bani şi să reparăm, în sfârşit, acoperişul bisericii. Cei de la Beaux-Arts nu mişcă un deget.

— Sufletul lui Marie-Noel e mult mai important decât acoperişul bisericii, spuse Blanche. Dacă ar fi după mine, *mâine* ar trebui să plece de la castel.

Eşti invidioasă, asta-i buba, spuse mama, eşti geloasă pe chipul* ei drăgălaş şi ochii ei mari. într-o bună zi, lui Marie-Noel n-o să-i mai pese de viziuni - o să-şi dorească un soţ.

îmi făcu' un semn cu cotul. Nu m-a mirat că'fiica nu i-a dat niciun fel de răspuns.

Aşa-i, Jean? insistă mama.

— Probabil, am răspuns.

.—- Dă, Doamne, să trăiesc să apuc şi eu.nunta. Să îa^ un. băiat cu dare de mână...

Charlotte intră cu o tavă, urmată îndeaproape de o *femme de chambre* micuţă, îmbujorată, de vreo optsprezece ani, care, la vederea mea, se înroşi şi mai tare şi chicotind, spuse:. — *Bonsoir*, *Moiisieur le Comte*.

I-am răspuns la şalut şi ea aşează tava jse măsuţă. Blanche se ridică în picioare, lăsând lucrul deoparte.

— Vrei s-o vezi pe Françoise sau pe Reneé înainte de culcare? întrebă ea. '. *;

— Nu, răspunse mama. Le-am văzut pe amândouă la ceai. Dacă a vénit Jean o să dorm bine la noapte, şi nii niai Vreau să mă sâcâie nimeni şi mai ales tu.

Blanche se duse spre scaunul-marnei, o sărută, urându-i noapte bună, fără să-ipi fi adresat un cuvânt sau o privire. Oare ce-i putuse face Jean de Gué? Am scos capacul. de la castronelul cu supă de pe tava din faţa mea. Mirosea bine şi mi-era foame. Micuţa *femme de chambre* o urmă pe Blanche, dar Charlotte îneă îşi mai făcea de lucru, privindu-ne cum mâncam.

Curiozitatea mă împinse să-i măi pun o întrebare mamei..

— Dar ce are Blanche? am întrebat.

. — A, nimic special, îmi răspunse -Defapt, m-a. scos «ştpuţin din sărite ca altădată.— Ai-observat eă n-a sărit ¡¡» mine cinci am spus că unsfânt m familie ne deschide nişte posibilităţi? —-..—-'

— Cred că a fost şocată.

— Şocată? Vrei să --spui incântată. Să fii atent...— o să răsucească ideea pe luate feţele. Dacă viziunile Ini Marie-Noel. ar putea pogor! asupra ei şi. a..St-. Giiles-ului o faimă cât de mică, nimeni n-ar fi mai încântat ca Biiinehe. Ar avea pentru ce să trăiască. Charlotte, mai i\şu încă în camei â? Ia astea de pici, m-am' săturat. Şi dă-i vinul lui *Monsieur* Jeaii., De ce nu-mi povesteşti de Paris? încă nu mi-af'spus nimic.

Mi-am scotocit imaginaţia. Nu mai fusesem la -Paris din concediul trecut, şi partea ge care o ştiam şi o îndrăgeam era prea plină de muzee şi clădiri istorice ca să-i facă plăcere. Cind am. început insă să-i poveştese di spi e mâncâruri, am văzut că aproba; apoi m-am pornit să-i înşir despre tot felul de cumpărături, cec-a ce o incintă şi mai mult într-un acces de inspiraţie, am inventat vizite la teatru, o întâlnire eu prieteni din război - din fericire chiar ea îmi furniza numele lor. Cind masa s-a.sfârşit - o masă copioasă, ale cărei resturi mai, zăceau încă pe tăvile neridicate, mă simţeam mai în largul meu deci't lângă, oricine altcineva până atunci. Cauza era simplă: nu avea rezerve. Mă accepta, mă credea, mă iubea, avea încredere în mine. Dacă m-ar fi întâlnit *ca*.străin, n-am fi avut ce să ne spunem. Ca -fiu, nu mi-era teamă nici de cea mai mică dezaprobare.. Am râs. am pălăvrăgit, iar lipsa de stânjeneală, neobişnuită pentru mine, era de-a dreptul o îneântare, până când, după *ce* Cbarlotte ieşi din cameră, spuse:

— Jean, n-ai vorbit serios când mi-ai spus că ai uitat de cadoul meu? Ai glumit, cred.

Din nou. gura întredeschisă, privirea care implora. Schimbarea era uimitoare. Pierise umorul răutăcios, sclipirea din priviri, amestecul de tandreţe şi răutate. Se tranşiormasiimi-o creatură deplorabilă, trc%iurătoari\ care

se-atârna -de mme.' Nu ştiamce să fac sau ce să, spun..M-am- >iî.dieăt, m-am - îndreptat spre uşă. şi am

— Charlotte, eşti acolo?

Câinii, treziţi de glasul meu, săriră de pe genunchii ei şi începură să latre furios.

Charlotte apăru repede dintr-o cameră alăturată, l-am spus:

— *Madame la Comtesse* „nu se simte bine. Du-te la dumneaei.

Se uită la mine întrebătoare.

— Nu i-aţi adus?

— Ce să-i aduc? am întrebat, iar femeia mă privi fix, cu ochii mijiţi. Ştiţi, *Monsieur le Comte*. ce i-aţi promis de la Paris.

Am încercat să măegândesc la conţinutul valizei şi să trec în revistă pacheţelele care aduceau a cadouri. Habar n-aveam ce anume se afla în ele şi nici nu-mi trecea prin minte unde puteau să se afle acum lucrurilevdespaehetate. Charlotte spuse grăbită:.

— Duceţi-vă repede s-o găsiţi, *Monsieur le Comte*. *O* să sufere îngrozitor dacă nu i-o daţi.

Am traversat' coridorul şi am eoborât primul grup de trepte, pe. urmă am şovăit din nou. neştiind încotro s-o aţ5uc. Undeva se auzea apa 'curgând într-o cadă, la primul palier, în partea stingă; am apucat-o într-acolo, nesigur, până când am văzut o. uşă întredeschisă, alături de cea care probabil dădea în baie. M-am oprit în prag dar înăuntru se afla cineva, aşa că am trecut mai departe, pe lângă - baie, spre cameira alăturată. Uşa era dată de perete, iar înăuntru nu era nimeni. Mi-am - aruncat ochii în jur şi spre uşurarea mea mi-am dat seama, că ăvusesem noroc. Era un mic vestiar - am recunoscut periile de pe masă şi un halat aruncat peste unul din scaune. Cineva îmi despachetase lucrurile şi.luase cele două valize, 'dar pe masă se aflau pachetele^ pe care Je zărisem într-una din ele, aranjate unul lângă celălalt, ca nişte daruri de Crăciun. Mi-am amintit că fiecare dintre ele era legát cu un şnur de care era ataşat un-bileţel, care atunci, în

camera” de hotel, nu-mi spuseseră nimic; acum însă, toate căpătau o semnificaţie - şi F-ul şi B-ul şi P-ul şi M-N-Ul şi - iată, slavă domnului, unul dintre ele era adresat,lui *Mamim*, învelit într-o hârtie groasă de împachetat, cafenie, cu marginile lipite, deosebit de celelaite cadouri înfăşurate în hârtii colorate. L-am. luat şi am ieşit din cameră, apoi am urcat iar la etaj.

Charlotte mă aştepta în capul scărilor. — L-aţi găsit? mă întrebă.

— Da. Vrea să i-l dau eu?

Rămase cu ochii ţintă la mine, abia articulând: „Nu, nu...”, ca şi cum era uluită.—îmi luă pacheţelul din mină şi-mi ură: „Noapte bună, *Monsieur le Comte*”. Pe urmă se îndepărtă grăbită pe coridor.

Concedierea însemna limpede că nu mai eram dorit, aşa că m-am înapoiat agale la mine în cameră, întrebându-mă ce putea să însemne acel sfârşit abrupt al serii. Probabil că era vorba de un fel de criză de tulburare mintală, de care aveau ştiinţă doar *la femme de chambre* şi Jean de Gué şi nu obligatoriu ceilalţi membri ai familiei. Speram ca indiferent ce se afla în pachetul adus de la Paris, acel ceva să-i aducă alinare. Bătrâna păruse atât de sănătoasă, atât de desăvârşit ştăpânăpe situaţie, poate cu excepţia iritabilităţii. Nu-mi dăduse câtuşi de puţin impresia că ar fi fost bolnavă mintal.

Am intrat în vestiar şi m-am oprit în mijlocul lui, simţindu-mă dintr-o dată obosit şi deprimat. Nu puteam să uit cum i se schimbase expresia feţei. Oare ce aş fi putut să fac, mă g'ândeam, când dinspre baie s-a auzit o voce:

— I-ai spus noapte bună lui *Maman*?

Am recunoscut vocea lui Françoise, femeia blondă şi fadă; pentru prima oară am observat că baia comunica cu vestiarul printr-o uşă, ascunsă de un dulap masiv. Probabil că mă auzise când intrasem. Mă străfulgeră o idee. în cameră nu era niciun pat. Unde dormea Jean de Gué?

— Eşti acolo, Jeân? întrebă vocea din nou. M-am gândit că vrei să faci baie şi am dat drumul la apă..

Vocea părea că se îndepărtează ca şi cum trecuse.

în-,tr-o altă cameră.

Am intrat în baie. Purta toate indiciile că era folosită de două persoane - periuţe de dinţi, bureţi, prosoape... Am recunoscut trusa de bărbierit; alături însă măi erau şi o cască de baie, o pereche de papuci, iar de uşă atârna un halat de baie de damă.

Am rămas ţintuit locului, de frică să nu mă desconspir. Am auzit comutatorul, pe urmă un suspin şi un glas plihgăreţ:

— De ce nu-mi răspunzi.?

Am tras aer în piept, cu gânduj la confruntarea carë mă aştepta şi am-intrat pe uşă. M-am pomenit într-un dormitor spaţios, de aceeaşi formă şi mărime ca cel al sorei Blanche, dar ceva mai luminos, cu un tapet în culori deschise şi fără tablouri religioase. Nişă nu avea *priedieu*, ci o toaletă, lumini şi o oglindă. Un pat mare, dublu, fără draperii, se afla vizavi denişă. Femeia ' numită Françoise stătea în el în capul oaselor, cu părul pus pe „moaţe, cu o lizeuză roz, dantelată, pe umeri. Mi se păru brusc. mult mai mică, împuţinată la trup faţă de cum o văzusem la parter.

Mă apostrofă pe. aceeaşi voce plângăreaţă, iritată:

— Bineînţeles, că a trebuit să stai toată seara sus, cu *Maman*. Nici *à* clipă nu te gâhdeşti la mine. Până şi Renée, care de obicei îţi ţine parteaj zicea că ai devenit imposibil.. — Am întors capul spre perna goală să nu mai văd chipul acela obosit, nemulţumit. Am recunoscut ceasul-de voiaj de pe măsuţă şi.cartonul de ţigări. Până şi pijamaua vărgată pe care o purtasem la hotel, împăturită cu grijă, et» aşezată pe cearşaful tras într-o parte.

În prostia mea îmi înfchipuisem că Françoise era căsătorită cu Paul şi era sora lui Jean de Gué. Gu inima strânsă mi-am dat seama că, de fapt, era soţia mea.

Capitolul 5

Primul instinct,- absurd şi automat, a fost să-mi iau pijamaua de pe pat, aşa că, fără să mă uit spre Françoise, am înhăţat-o şi „m-am îndreptat spre baie. Spre necazul meuâncepu să plângă, bolmojind că nu-mi pasă de ea şi cât

de néfericitâ. este că *Maman* s-a amestecat întotdeauna între noi. Am ' aşteptat în baie să se potolească.

Nu peste mult timp am auzit-o cum îşi suflă nasul, apoi urmară suspinele scurte şi icnetele care însoţesc de obicei o porţie de plâns în ¿lipa în care încerci să te stăpâneşti. Ideea că ar fi putut să se dea jos din pat şi să vină după. mine, la baie ma lăsă fără vlagă, aşa că am trântit uşa şi am, încuiat-o; în aceeaşi clipă mi-a trecut prin minte că probabil chiar aşa trebuia să se poarte o persoană cu un caracter ca al meu. Aşa. ar fi procedat Jean de Gué, dacă ar fi simţit plictiseală,' jenă sau ş.mândouă. Din nou mă enervasem, ca atunci, la hotel, când fusesem nevoit să mă îmbrac cu hainele lui. Ce-ar mai fi râs dacă. ar fi putut să mă vadă - o siluetă comică, cu pijamaua pe braţ, ascuns în bâie, alături soţia m. aşteptare. Era o situaţie care fără îndoială că la teatru ar fi stârnit ropote de aplauze; îmi veni în minte cât de învecinate sunt dezgustul şi. groaza. Râdem ca să stăvilim teama, sau ne simţim atraşi pentru că suntem dezgustaţi; într-o farsă de alcoy, publicul se entuziasmează la culme de sentimentul de silă ce ar putea sa-i urmeze - o sila amestecată cu tainică emoţie. Mă întrebam dacă Jean de Gué prevăzuse acest moment,.sau dacă se gândise, aşa cum făcusem e'u în drum spre castel, că într-o oră, două, jocul va fi dëmâscat iar mascarada oprită. Era însă foarte posibil să nu-i fi trecut nicio secundă prin cap că eu mă voi comporta aşa cum mă comportasem. Şi totuşi, cât de clară fusese conversaţia noastră din seara trecută, nemulţurrâirea mea faţă de goliciunea vieţii,» lipsa” de comunicabilitate între oameni. Ce şansă 1 se oferise - să-mi poată spune în batjocură: „Încearcă atunci să trăieşti. în locul meu!”

Dacă într-adevăr avusese intenţia s-o'şteargă şi să mă lase pe mine ţapul ispăşitor, era limpede că nu-i păsa de absolut nimeni de la castel. Mama şi soţia care îl iubeau nu aveau nicio importanţă pentru el. Nu-l interesa nici cât negru sub unghie ce avea să şe aleagă dé éle sau de restul' familiei; puteam să mă port cum ma1 tăia capul. Privită la. rece, întreaga mascaradă era atât de cumplită încât

aducea a lipsă de omenie. Am închis robinetul şi m-am întors în vestiar. Euforia şi detaşarea pè care le resimţisem câtă vreme cinasem cu mama şe transforma-, seră în deznădejde în clipa în care starea ei dé spirit se schimbase. în loc să mă descotorosesc de chipul ei răvăşit, aşa cum procedasem cu toate celelalte episoade ale serii' ieşite din comun, simţisem nevoia s-o împac, să găsesc imediat pacheţelul şi să-l dau lui Charlotte. Acum, descoperind că nemulţumita Françoise este soţia lui J|an de Gué, dorisem s-o împac şi pe ea. Jos, la parter, ţpţi îmi păruseră ireali, şi totuşi aici, în: intimitatea camerelor lor, aceşti oameni deveneau vulnerabili şi îmi stârneau emoţiile. Faptul că ajunseseră victimele inconştiente ale Unei glume proaste nu mai avea haz. În plus, nici nu mai eram atât de convins că era vorba de o glumă. Ciudat, aveam senzaţia că mă găsesc în faţa unui test al puterii, al rezistenţei. Ca şi cum.Jean' de Gué mi-ar fi spus: „Prea bine: Eu m-airi lăsat târât de familie. Dar tu, în locui meu, ai fi în stare să te descurci mai bine?”

M-am îndreptat spre măsuţă şi am ridicat pacheţelul cu litera F. Avea un ambalaj caraghios, era mititel şi tare la pipăit. Am rămas o clipă cu el în mină, pe urmă, am trecut intenţionat prin baie şi am deschis uşa de la dormitor. Camera era cufundată în întuneric.

— Dormi? am întrebat.

Se auzi o mişeare în pat, pe urmă s-a aprins o lumină, iar Françoise s-a ridicat în capul oaselor şi m-a privit. Bigudi'urile erau acum ascunse de un fileu legat sub bărbie într-o fuiidiţă roz, iar lizeuza dantelată fusese înlocuită cu un şal. Efectul era în totală distonanţă cu chipul tras şi palid. Căscă şi clipi.

— Ce s-a întâmplat? mă întrebă. —' »,

M-am îndreptat spre ea,

. — Uite ce e, am spus, scuză-mă dacă te-am cam repezit adineauri. Mi s-a părut că i s-a făcut rău lui *Maman* şi eram cam neliniştit. Aş fi'coborât mai devreme, dar ştii cum e. Poftim, ţi-am adus ceva de la Paris.

Privi neîncrezătoare pacheţelul-pe care i l-am aşezat

în palmă. îi dădu drumul pe pătură suspinând.

— Nu m-aş supăra dacă nu s-ar repeta atât de des, dar asta e mereu, zilnic, încontinuu. Uneori am impresia că *Maman* mă urăşte, şi iau numai ea, ei voi toţi - Paul, Renée, Blanche. Până şi Marie-Noel nu simte nimic pèntru mine...

Nu părea să aştepte vreun răspuns şi m-am bucurat, căci n-aş fi ştiut ce să spun.

— Cind ne-am căsătorit era cu totul altfel, continuă ea. Eram amândoi tineri, ţara abia se eliberase -ir sub ocupaţie, viaţa era plină de promisiuni. Mă simţeam atât de fericită. Pe urmă. pe măsură ce a trecut timpul, fericirea parcă a început să-mi alunece printre degete. Nu ştiu dacă vina este a mea sau a ta.

Chipul istovit de sub boneta neaspectuoasă mă privi îndelung, fără speranţă.

— Mai devreme sau mai târziu toţi ajung aici. am rostit eu, rar Oamenii căsătoriţi se deprind unul cu celălalt, se cunosc în cele mai mici amăn unte. Dar ăsta nu este un motiv de nefericire.

— A, nu de asta este vorba, spuse ea. Ştiu că ne Cunoaştem prea bine. Mi-ai fi plăcut să fii numai al meu. Dar aici toată lumea se amestecă. Trebuie să 'te împart cu aţâţia alţii,, iar lucrul cel mai îngr ozitor este tă tu nu observi şi nici nu-ţi pasă.

Seara petrecută' cu mama fusese deosebit de simplă. Ceea ce înfruntam acum era incomparabil mai greu. Habar nu aveam ce ar fi trebuit să-i răspund.

— Totul se siringe în jurul meu. spuse ea, castelul, familia, regiunea. Mă simt ca sufocată. Am. renunţat de mult să mai fac ceva în castel, să mai dau ordine, să_mai fac schimbări. Familia ta mi-a arătat clar. că n-am de 'ce să mă. amestec. Aici nu s-a schimbat nimic niciodată. Îţi dai seama că în ultimele luni singurul lucru pe care l-am făcut a-fost să comand draperii pentru dormitorul ăsta şi volanul pentru noptieră, şi până şi asteă sunt considérate nişte extravaganţe? '

Mă privi şi am simţit că aştepta un fel de scuză din partea mea.

— îmi pare rău,' arii spus, dar trebuie să înţelegi. La ţară lucrurile urmează - un anume tipie. E o chestiune de obişnuinţă.

' - Obişnuinţă? repetă ea. Tu vorbeşti aşa'?. Tu, care pleci ori de câte ori simţi nevoia, sub pretext. că ai de rezolvat nişte afaceri? Tu nu te poţi plânge că eşti obligat să mergi după un anume tipic, să duci o viaţă de rutină, zi de zi, ca mine.. Niciodată nu ţi-a trecut prin cap să mă iei eu tine. Mereu îmi spui „zilele astea" sau t. iu viitoare" „ am ajuns să mă obişnuiesc cu scuzele 1:ak nici. nu te mai întreb. Oricum, tot n-aş fi putut acum - mă simt foarte rău.

învârti între degete pacheţelul, fără să-l desfacă şi mi-am dat seama că un soţ s-ar cuveni să spună ceva într-o astfel de. situaţie - o vorbă de. încurajare, de compasiune dar nu ştiam mai nimic de starea în care se găsea,

Deodată, fără să se plângă sau să arate suferinţă, rosti:

— Jean, mi-e frică.

N-am ştiut ce să-i răspund. Am luat pacheţelul şi am început să-l desfac.

— Ţi-aduei aminte ce a spus doctorul Lebrun când am pierdut ultima sarcină? Nu mi-e uşor, să ştii.

Mă simţeam inutil şi fără nicio noimă. Am desfăcut şnurul şi ambalajul, am scos o cutie, iar din cutie o casetă mică, îmbrăcată în catifea. Înăuntru era un medalion care în elipa în care era deschis dădea la iveală o miniatură cu chipul meu,,sau. mai bine. zis al lui. Puteri fi purtată fie ca medalion, fie cabro.şă, căci avea ataşat un ac de aur. Lucrătura era extrem de frumoasă, ideea plină-de ingeniozitate şi probabil costase o groază de bani.

Scoase o exclamaţie de uimire şi îneântare:

— Vai, ce frumos! spuse ea. Ce minunat 1 Şi ce drăguţ din partea ta să te gândeşti la mine. Eu mă tot plâng şi bombăn iar tu mi-ai adus un asemenea cadou... Iartă-mă... — Ridică o mină spre obrazul meu. M-am forţat să zâmbesc.

— Eşti drăguţ că mă suporţi. Să sperăm că nu.mai durează mult şi o să-mi revin. Când stau de vorbă cu tine

rostesc cuvinte pe care nici nu le cred şi pentru care mă urăsc, dar nu mă pot stăpâni.

închise şi deschise de vreo câteva ori medalioniţi, zâmbind îneântată. Pe urmă şi-L pUse în chip de broşă, la şal. — Uite, spuse ea, îmi port soţul lângă inimă. Dacă -o fă mă întrebe cineva: „Unde e Jean?" nu va trebui deci* să deschid broşa şi să te arăt. E o copie foarte reuşită, să ştii. Probabil că a făcut-o după poza de pe vechiul buletin de identitate care-mi place atât de mult. Chiar ai comandat-o special pentru mine la Paris?

— Da, i-am răspuns.

Probabil că ' acesta era adevărul, totuşi - propria-mi minciună sună jalnic.

— Lui Paul n-o să-i vină să creadă, spuse ea. Trebuie deci să înţeleg că totul e în regulă şi că vizita a fost până la urmă încununată de succes?'Asta-i gen ii tău - să sărbătoreşti evenimentele printr-un gest ieşit din comun. Ştii, mă simt atât de neajutorată când îl aud pe Paul cum o să se închidă turnătoria. Mereu am senzaţia că face aluzie la banii mei, aruncaţi pe geam într-un mod ridicol. Şi totuşi, dacă am avea un fiu...

Se întinse din nou în pat, cu mâna încă pe broşa de pe şal - - Eu mă culc, spuse ea. Să nu mai stai mult. Probabil că eşti obosit dacă ai discutat" afaceri toată seara cu *Maman*.

îşi stinse lumina şi am auzit-o suspihând, apoi cuibărindu-se din nou pe pernă.

M-am întors în Vestiar, am. deschis fereastra şi am privit afară. Era o noapte cu lună plină, răcoroasă şi clară. Dedesubt se întindeau bălăriile încâlcite aleşanţului înconjurat de pereţii masivi de piatră năpădiţi de iederă, iar dincolo de ei se profila ceea ce ar fi putut să fie, pe vremuri, grădina oficială, acum însă era plină de buruieni printre care rătăceau vitele; aleile şi potecile se pierdeau printre copacii întunecaţi. O construcţiemică, rotundă, asemănătoare cu cele două foişoare de la capătul podului de peste, şanţ, se -profila solitară în mijlocul ierburilor din faţa mea, şi după forma.ei am conchis că trebuia să fie un

vechi cuibar pentru porumbei; alături era un leagăn de copil, cu frânghia ruptă.-

Deasuprascenei „mute plutea o melancolie nedefinită, ca şi cum pe vremuri, locul ar fi răsupat. de râsete şi de viaţă; acum nu mai rămăsese însă nimic, iar cei care priveau de la ferestrele castelului, cum făceam eu, erau cuprinşi de regrete şi nemulţumire. Tăcerea.profundă fu întreruptă de un singur plesnet de apă, ca şi cum de undeva, de sus, de la „marginea unei fântâni, Se rostogolise ceva în străfunduri; m-ara aplecat pe geam, cu gâtul întins ca să-mi dau seama de unde venise sunetul, dar n-am remarcat nimic - dinmonstrul de piatră care rânjea spre mine de la capătul burlanului coborând dinspre foişorul de sus nu cursese nimic.,

Ceasul bisericii din sat, din spatele castelului, bătu de unsprezece - un sunet ascuţit, subţirel, care lăsă în urmă aceeaşi impresie de avertisment ca şi clopotul de Angelus din catedrala din Le Mans, iar când ultima notă se stinse,- m-am simţit şi mai abătut, şi mai deprimat, iar vocea raţiunii păru să-mi şoptească: „Ce cauţi aici? Pleacă, până nu e prea târziu”.

Am deschis uşa la coridor şi am ascultat. Totul era cufundat în linişte. Mă. întrebam dacă mama adormise, potolită de conţinutul misterios al pachetului dat lui Charlotte, sau dacă încă mai stătea ghemuită în fotoliu. Oare sora Blanche era îngenuncheată în faţa *prie-dieu*-ului sau se uita, din pat, lâ Christul răstignit? Nu-mi ieşeau din cap vorbele intime, emoţionante ale lui Françoise, „Jean, mi-e frică”. Nu mi se cuveneau. Nimic de aici nu era al meu. Eram un intrus. Nu făceam parte din viaţa lor.

Am traversat coridorul şi am 'coborât scările. Tocmai' apăsasem clanţa la uşa care ducea spre terasă, când mi-am dat seahia că în spatele-meu, pe scară, se aud paşi; m-am uitat în sus şi am văzut-o pe femeia brunetă - Renée - în capotşi papuci, cu cocul desfăcut, şi părul lăsat pe umeri.

— Unde te duci? şopti ea.

— Afară, să iau puţin aer, am minţit eu prompt. Nu pot să dorm.

— Ce ai? Am observat că nu eşti nici obosit, nici bolnav; n-a fost decât, un pretext pentru Françoise. Te-am auzit coborând de la *Măman* şi te-am aşteptat - lăsasem uşa deschisă. N-ai observat?

— Nu, am răspuns.

Părea că nu-i venea să creadă.

Nu se poate să nu-ţi'fi dat seama că l-am trimis pe Paul de la masă special, în clipa în care am ştiut că te întorci. Acum s-a irosit' toată seara. Poate să se întoarcă oricând.

— îmi pare rău, am răsnuns. *Maman a'* avut o mulţime să-mi povestească, mi-ă~ fost imposibil să plec. Mâine nu putem să stăm de vorbă?

— Mâine? mă imită ea, brusc agasată şi enervată. Deci pentru tine şi mâine e foarte bine, după zece zile de stat la Paris? Trebuia să-mi închipui... Pr obabil că de-asta nici nu te-ai sinchisit să-mi răspunzi la scrisori.

Oare arătam la fel de nerod şi de anost, după cum mă simţeam, stând acolo cu mina pe clanţă? în seara aceea, mai devreme, femeia păruse eă-mî este aliată şi prietenă. Acum devenise o confidentă înăcrită: din nou am avut sentimentul că era profund jignită. îmi doream din tot sufletul să ştiu care erau relaţiile ei cu restul familiei şi ce anume avea de discutat cu Jean atât de urgent şi confidenţial.

— Nu pot să spun altceva decât că îmi pare rău, am repetat. N-am înţeles că doreai să mă. vezi în mod special. De ce nu mi-ai trimis vorbă sus, când eram la *Maman*. Aş fi coborî!.

— Asta e o formă de sarcasm, spuse ea, sau eşti cu adevărat beat?

Furia ei mă scoase din sărite. Starea mamei şi a soţiei mă mişcaseră, din motive diferite. De ea nu, aveam timp; prea se vârâsfe brusc între-mine şi o eventuală evadare..

— Ai să răceşti, i-am spus. De ce nu te duci sus. la culcare?

Mă privi fără să'clipească, pe urmă, trăgând aer >în

piept, îmi aruncă:

— *Mon Dieu*, cât te mai' urăsc uneori.

îmi întoarse spatele şi urcă scările. Am” deschis uşă de la terasă şi am ieşit. Aerul era proaspăt şi plăcut după atmosfera stătută şi totuşi rece din interior, îndărătul obloanelor ferecate. Pietrişul scârţâia sub tălpi; am coborât uşor treptele spre aleea unde întorsese maşina. Tocmai cotisem spre stânga. către dependinţele de lângă zidul gros at şanţului, care mi se păreau, a fi grajdurile şi un garaj, când farurile unei maşini luciră în aleea străjuită de plopi care cobora dealul, îhdreptându-se direct spre pod şi poarta castelului. M-am ascuns în spatele cedrului întunecat din apropiere, fără să-mi dau seama diit/ă farurile mă luminaseră; într-o clipă traversă podul, u.cii de poartă şi coti la dreapta, spre clădire şi acareturi, L-am auzit trântind uşa Renault-ului,' apoi am ¡ cunoscut scârţâitul anevoios al porţilor de la garaj. l-Vste câteva clipe paşii se îndreptară spre terasă, treci nd,foarte aproape de ascunzişul meu. Urcă treptele, intră în castel şi închise Uşa.

Am aşteptat câteva clipe. Pe urmă am ieşit din ascunzătoare şi ra-am îndreptat spre zidul şanţului. Eram doar la câţiva paşi de arcada' prin care probabil că venise Paul, când ara auzit «un rnâriit înfundat. Atunci am observat că lângă arcadă se afla un ţarc, şi în el un câine mare de aport, care la vederea mea începu dă latre înfuriat. Am murmurat ceva spre el, dar în.zadar. La auzul vocii-mele, se porni să latre şi mai furios, aşa că, nj-am întors la adăpostul cedrului, unde nu mă putea zări,.wteptând să se potolească până m-aş fi încumetat să întreprind ceva. Lătratul continua fără încetare,” pe urmă se transformă în mârâit, apoi se potoli; mi-am luat iar inima în dinţi şi am pornit privind în jur şi în sus, la zidurile masive, ale castelului, impunătoare, decolorate şi totuşi ciudat de frumoase în.lumina argintie a lunii. O uşă în zidul terasei ducea la terenurile îndepărtate şi ceva mă împinse să trec prin ea: în faţă se întindea şanţul secat, până la ierburile unde rătăceau vitele, spre aleile

fantomatice care bordau pădurea, porumbarul şi leagănul fiânt. Cine ştie unde îşi găsise culcuş autorul glumeiân care - eram aniindoi implicat i." sau poate cine ştie. făcea haz de buimăceala mea. îşi' închipuia că dacă se îmbrăcase cu hainele mele; în mod automat devenise?,i liber? *Ai* lui sufereau, iar lui puţin îi păsa cât de vulnerabili erau şi cât de rău puteau fi loviţi. ',..

Din nou se auzi plesnetul scurt de apă care mă tulburase când stătusem la fereastră, venind de undeva din apropiere: mi-am dat seama că erau castane care cădeau din pom pe aleea cu pietriş, dincolo de şanţ. Nici ceaţa rătăcitoare, nici frunzelecăzute, nici ploaia mohorâtă n-ar fi putut marca mai precis ca acest sunet sfârşitul verii. Cuprindea în el întreaga toamnă. Am ridicat ochii spre - ferestrele cu obloanele trase, întrebându-mă care era turnul rotund în care dormea mama şi unde se găsea chilia de rugăciune a fiicei. Deasupra mea se afla vestiarul pe care tocmai il părăsisem, iar lângă el erau ferestrele lungi ale dormitorului.

Ceasul bisericii bătu de jumătate de oră, semnalul meu de plecare; zăbovisem îndeajuns printre oameniiaceştia care mi-erau total necunoscuţi. Nu îndrăzneam să trec iar pe lângă câine de teamă să nu trezesc toată casa, aşa că m-am hotărât să ies pe poartă, să traversez podul, să urc aleea străjuită de plopi şi să ajung la şosea, pe care aş fi mers până la primul oraş intâlnit în caâe.

Castanele continuau să cadă lângă şanţ şi de data asta, fără să mai am copaci alături, una mă lovi în cap şi se rostogoli pe jos. Am privit în sus, buimac, şi am văzut că în foişorul de deasupra camerei mele se afla o ferestrCrscă îngustă, întunecată, care încadra o siluetă îngenuncheată pe pervaz. Cum priveam, o altă castană mă lovi în frunte, pe urmă încă una şi încă una, toate arurtcate de silueta în genunchi care, pentru un anume motiv, dorea să-mi atragă atenţia. Brusc, silueta se ridică şi rămase în. picioare pe pervaz; mi-am dat seama că era un copil cam de vreo zece ani, într-o cămaşă de noapte albă, şi că o singură mişcare greşită l-ar fi putut trimite în abisul care se căsca

dedesubt. Nu deosebeam nici sexul, nici trăsăturile; nu vedeam decât primejdia.

— înapoi, am strigat eu uşor. Du-te înapoi în cameră.

Silueta nu se clinti. Mă lovi o altă castană în cap.

— înapoi, am strigat iar. Du-te înapoi să nu cazi!

în clipa aceea copilul rosti primele vorbe cu un glas limpede, subţirel şi destul de stăpân pe sine:

— Jur că, dacă nu vii la mine până număr la o sută, mă arunc de la fereastră.

Nu m-am mişcat, şi vocea îmi strigă din nou:

— Ştii că îmi ţin întotdeauna promisiunile. încep să număr şi dacă nu eşti lângă mine când am ajuns la o sută, jur pe Feeioara Maria că mă arunc. Unu... doi... trei...

Ceva despre febră, sfinţi şi viziuni îmi năvăli în minte. Conversaţia de aseară începea să aibă, în sfârşit, un înţeles. Nu-mi trecuse deloc prin cap că religioasa, sfânta Marie-Noel ar putea fi un copil. Vocea continua să numere, aşa că m-am întors, am revenit pe terasă prin uşa de la grădină, apoi la uşa de la intrare, care nu era încuiată. Am bâjbâit pe scări până la treptele de serviciu care ar fi putut să mă scoată direct la foişorul de deasupra camerei mele. Am găsit o uşă batantă şi am împins-o cu piciorul, căci nu mai conta dacă mă auzea cineva şi trezeam toată easa; singurul meu gând era să împiedic o nenorocire. Am ajuns la o scară în spirală, luminată de un bec palid, albăstrui; am urcat în fugă treptele, două cite două. Scara ducea la un etaj şi un alt coridor întortocheat, dar chiar în faţa mea se afla o uşă şi din spatele ei răzbătea o voce care număra constant: „optzeci şi cinci, optzeci şi şase, optzeci şi şapte...”

Am dat buzna în cameră şi am prins în braţe silueta din geam, apoi am aşezat-o pe patul de lângă perete. Mă priviră doi oehi imenşi, pe un chip înconjurat de o coroană de păr negru, zburlit; mă cuprinse ameţeala, căci priveam o replică a lui Jean de Gué şi, prin urmare, într-o manieră fantastică, un „eu” îngropat de mult în trecut şi dat uitării.

— De ce n-ai venit să-mi urezi noapte bună, Papa? mă întrebă fetiţa.

Capitolul *6*

Nu-mi lăsă timp de gândire ca să-i răspund. Sări din pat şi mi se agăţă de gât, acoperindu-mă de sărutări.

— Potoleşte-te, gata, am spus, încercând să-i descolăcesc braţele.

începu să râdă, atâmându-se şi mai tare, ca o maâmuţieă, pe urmă, brusc, se întoarse şi făcu o tumbă pe spate, în pat. După ce--şi recăpătă echilibrul, rămase cu picioarele încrucişate la marginea lui, ca şi cum ar fi ţinut ceva în poală, cu ochii aţintiţi asupra mea şi foarte serioasă. Am tras aer în piept şi mi-am netezit părul, pe urmă ne-am fixat unul pe celălalt, ca două mici animale gata să se ia la harţă.

— Ei bine? spuse ea - inevitabilul *Alors*? care implică în acelaşi timp şi o întrebare şi exclamaţie şi replică; l-am repetat şi eu ca să câştig timp, încercând să prind înţelesul acestei complicaţii noi şi neaşteptate ce se ivise o dată cu fiica; pe urmă, străduindu-mă să fiu stăpân pe situaţie, am rostit:

— Parcă aveai febră, nu?

- Am avut azi-dimineaţă, dar astă-seară, când s-a uitat mătuşa Blanche la termometru, nu mai aveam aproape deloc. Numai că de când am stat la fereastră probabil că a mai crescut. Stai jos. Atinse un scaun de lângă ea. De ce n-ai venit să mă vezi când te-ai întors?

Vorbea foarte hotărâtă, ca şi cum era obişnuită să dea ordine. Nu i-am răspuns.

- Glumeţule, spuse ea uşor. Pe urmă îmi luă grăbită mâna şi mi-o sărută, Ţi-ai făcut manichiura?

- Nu.

- Unghiile au aită formă şi;sunt mai curate. Probabil că la Paris aşa fac bărbaţii. Şi să ştii şi că miroşi altfel,

- Cum adică?

Strâmbă din nas.

- Ca un doctor, răspunse ea, sau ca un preot, sau ea un străin care vine la ceai.

- îmi pare rău.

Am privit-o buimac.

- O să treacă. E clar că te-ai învârtit în cercuri înalte. Aţi vorbit despre mine, jos?

Un anume instinct îmi şopti că totuşi copiilor nu trebuie să li se dea prea mult nas.

- Nu, am răspuns.

- Nu e adevărat. Germaine mi-a povestit că la prânz s-a discutat numai despre asta. Cu toate că erau foarte agitaţi pentru că ai întârziat. Ce-ai făcut?

M-am străduit pe cât posibil să spun adevărul,

- Am dormit la un hotel în'Le Mans.

- Ce caraghios! Erai foarte obosit?

- Băusem prea mult cu o seară înainte şi m-ara lovit cu capul de duşumea. Şi cred că am luat din greşeală şi nişte somnifere.

- Dacă n-ai fi luat pastilele ai fi plecat? '

- Cum adică?

- Ai fi plecat şi nu te-«ai mai fi întors niciodată?

- Nu te înţeleg.

- Sfânta Fecioară mi-a spus că s-ar putea să nu te mai întorci. De aceea am făcut febră.

Renunţase la tonul poruncitor. Mă urmărea atentă, cu ochii aţintiţi pe chipul meu.

- Ai uitat.ce mi-ai spus înainte de a pleca la Paris?

- Ce ţi-am spus?

- Că într-o bună zi, dacă viaţa devine de nesuportat, o să dispari şi n-ai să te mai întorci niciodată.

- Nu ţin minte să fi spus aşa ceva.

- Eu n-am uitat. Când unchiul Paul şi ceilalţi au început să discute despre problemele cu banii şi cum te-ai dus tu la Paris ca să încerci să rezolvi treburile şi nu prea era vreo nădejde de reuşită, m-am gândit: „Acum e momentul”. M-am trezit noaptea şi mi-a fost xău, iar Sfânta Fecioară a venit la capul patului şi părea tristă.

Mi-era greu să întâlnesc privirea directă a copilului. Am întors capul, am ridicat un iepuraş de jucărie cu blăniţa roasă şi am început să-i răsucesc singura ureche care îi mai rămăsese.

- Dacă nu m-aş fi întors, ce ai fi făcut? am întrebat-o.

- M-aş fi omorât.

Am aşezat iepuraşul pe cearceaf ca şi cum ar fi făcut un pas de dans. îmi trecu vag prin cap cum mă distra o asemenea scenă când mă mai jucam cu jucăriile. Copilul nu râse, îmi luă iepuraşul şi-l aşează pe raft.

- Copiii nu se omoară, i-am spus.

- Atunci de ce-ai urcat treptele în goană adineauri?

- Puteai să aluneci.

- Nu puteam. Mă ţineam bine. Am stat de multe ori pe fereastră. Dar dacă n-ai fi venit acasă, atunci ar fi fost altceva. Aş fi sărit jos şi aş fi murit. Şi pe urmă aş fi ars în iad. Dar mai bine să ard în iad decât să trăiesc fără tine.

M-am uitat din pou la ea - chipul micuţ, oval, părul tuns scurt, ochii scăpărători. Mărturisirea înfocată era tulburătoare, şocantă, vorbe de aşteptat din partea unui fanatic nu a unui copil. îmi scotocii mintea în căutarea unei replici potrivite.

- Câţi ani ai? am întrebat.

- Ştii bine că o să împlinesc unsprezece.

- Perfect. Ai în faţă toată viaţa. O ai pe mama, mătuşile, bunica, toţi de aici te iubesc şi totuşi vorbeşti prostii că te arunci de la fereastră dacă eu nu sunt.

- Dar, Papa, pe ei nu-i iubesc. Numai pe tine te iubesc.

Deci asta era. Îmi doream o ţigară. Inconştient, am scotocit prin buzunare şi observându-mă, fetiţa sări. din pat, alergă la un mic birou de lângă fereastră, scoase o cutie cu chibrituri dintr-un sertăraş şi într-o clipă sosi lângă mine cu un chibrit aprins.

- Spune-mi, e adevărat că pojarul nu face bine la copiii nenăscuţi?

Schimbarea din atitudine mă depăşea.

- Habar n-am, i-am răspuns.

- *Maman* mi-a spus că dacă mă îmbolnăvesc şi ia de la mine şi pe urmă îi dă şi frăţiorului meu, o să se nască orb.

- Nu ştiu exact. Nu mă pricep la lucruri de astea.

- Dar dacă frăţiorul meu o să fie orb o să-l mai

iubeşti?

Nota de seriozitate dispăruse. începu să facă piruete în vârful degetelor prin toată camera, mai Intâi pe un picior, pe urmă pe celălalt. Nu ştiam ce să-i răspund. Dansa dar ochii nu şi-i lua de pe mine.

-.Ar fi foarte trist să se nască un copil orb, am răspuns în doi peri.

- Va trebui să-l. internezi undeva?

- Nu. O să avem grijă de el aici, acasă. Dar oricum, aşa ceva n-o să se întâmple.

- Nu se ştie. S-ar putea să fac pojar şi dacă fac, precis o s-o îmbolnăvesc şi pe *Maman*.

Mi-am dat seama că o prinsesem cu minciuna, iar ocazia nu trebuia scăpată.

- Adineauri mi-ai spus că ai făcut febră pentru că ţi-a fost teamă că nu mă mai întorc, am spus iute. N-ai pomenit nimic de pojar.

- Am făcut febră pentru că m-a vizitat Sfânta Fecioară. E un semn al Proniei cereşti.

Se opri din piruete, se băgă în pat şi-şi trase cearceaful peste cap. Mi-am scuturat ţigara într-o farfurioară pentru păpuşi şi m-am uitat în jur. Era un amestec ciudat de cameră de copil şi chilie. în perete se mai afla o nişă de mărimea ferestrei de unde aruncase cu castane şi dedesubtul nişei improvizase un *prie-dieu* dintr-o cutie de ambalaj cu o bucată veche de brocart. Deasupra se afla un crucifix, împodobit cu mătănii şi între cele două luminări aşezate pe *prie-dieu* se afla statuia madonei. Alături, pe perete, erau agăţate reproduceri ale Sfintei Familii, capul Sfintei Tereza de Lisieux şi cu totul neaşteptat, cocoţată şui pe spătarul unui scaun, o păpuşă dezbrăcată, cu pete de vopsea pe corpul de cârpă şi un toc înfipt în inimă. De gât atârna o tăbliţă pe care scria: „Martiriul Sf. Sébastian”. Jucăriile, mai potrivite vârstei ei decât acest *prie-dieu*, zăceau aruncate pe podea, iar lângă pat era o fotografie a lui Jean de Gué în uniformă, care, după înfăţişare, era probabil luată în tinereţe, înainte să se fi născut fetiţa.

Mi-am stins ţigara şi m-am ridicat. Silueta de sub cearceaf nu se clinii.

- Marie-Noel, promite-mi ceva.

Nicio mişcare. Probabil că se prefăcea că doarme. N-avea importanţă.

- Promite-mi că n-ai să te mai urci niciodată pe fereastră.

Aceeaşi nemişcare, pe urmă se auzi un sunet ciudat, un fel de zgrepţănat, la început slab, apoi o pauză, după care se porni şi mái puternic. Mi-am dat seama să zgâria zidul de lângă pat, imitând un şoricel sau un şobolan. Urmă un chiţăit, pe urmă un şut tras de sub pătură. în minte îmi reveniră mustrări de mult date uitării.

- Să ştii că asta nu este o dovadă nici de isteţime, nici de umor, i-am răspuns. Dacă nu-mi răspunzi imediat, nu-ţi mai spun noapte bună.

Drept răspuns, chiţăi şi mai tare, iar zgrepţănatul se înteţi.

- în regulă, am spus eu glas hotărât, deschizând uşa.

Dumnezeu ştie ce urmăream prin gestul acesta, căci ea deţinea de fapt toate atuurile; n-avea decât să se ducă iar la fereastră şi să facă demonstraţia.

Spre uşurarea mea însă, ameninţarea avu efect. îşi aruncă cearceaful, se ridică în capul oaselor şi întinse braţele. M-am dus spre ea fără tragere de mimă.

- Promit, dacă promiţi şi tu, îmi spuse.

Suna logic, dar am intuit o capcană. Problema era de competenţa Iui Jean de Gué, nu a mea. Nu mă pricepeam la copii.

- Ce trebuie să promit? mă întrebă.

- Să nu mai pleci niciodată de lângă mine, sau, dacă totuşi trebuie, să mă iei şi pe mine

Din nou am evitat răspunsul direct din priviri. Era o situaţie fără ieşire. Parasem deja răspunsurile pentru mamă şi o liniştisem pe soţie. Trebuia oare. *să* cedez şi fiicei?

- Uite ce e, i-am spus, adulţii nu pot face asemenea promisiuni. Nimeni nu este în stare să prevestească

viitorul. S-ar putea să se declanşeze un alt război.

- Nu vorbesc de război.

în voce se simţea o înţelepciune stranie, bătrânească. Păcat că nu era mai mare, sau mult mai mică, sau cumva altfel. Avea o vârstă total nepotrivită. Aş fi avut poate îndrăzneala să spun adevărul unei persoane mai mature, dar nu unui copil de zece ani, încă legat de lumea lui tainică.

- Deci? îmi spuse.

Niciun adult aşteptând o hotărâre în legătură cu viitorul n-ar fi arătat mai calm sau mai grav. Mă gândeam de ce oare Jean de Gué putuse să-i sugereze că era posibil să plece pentru totdeauna. Fusese cumva un vicleşug ea să-i câştige ascultarea, cum făcusem şi eu adineauri? Sau era vorba de o ameninţare deliberată, ca atunci când s-ar fi întâmplat cu adevărat să fie pregătită pentru această eventualitate?

- Degeaba, i-am răspuns. Nu pot să fac asemenea promisiune.

- Mi-am închipuit eu. Viaţa e grea, aşa-i, Papa? Amândoi trebuie să sperăm că lucrurile se vor îndrepta şi că vei rămâne acasă, iar eu nu trebuie să mor tânără.

Tonul nepăsător, întrucâtva fatalist, era mai impresionant decât dacă ar fi arătat vreo emoţie. îmi sărută mina dini nou. M-am enervat

- Uite ce e, îţi promit că dacă plec, îţi spun ţie mai xntâi. S-ar putea să nu spun nimănui altcuiva, dar ţie îţi voi spune.

- E cinstit, aprobă ea.

- Acum te culci?

- Da, Papa. Mi s-au răvăşit păturile. Te rog să mî le aranjezi.

Cearceaful atârna într-o parte. I l-am vârât sub ea, ca să nu se mai deranjeze. Mă privea de pe pernă, Mi-am închipuit că trebuia s-o sărut.

-:* Noapte bună, i-am spus, somn uşor.

Am sărutat-o pe obrazul micuţ şi slab; chipul şi gâtuî erau firave, iar ochii enormi.

- Eşti o slăbănoagă. Ar trebui să mănânci mai mult.
- Dar de ce eşti atât de stânjenit? mă întrebă.
- Nu sunt deloc stânjenit.
- Semeni cu cineva care a spus o minciună.
- Eu mint mereu.
- Ştiu, dâr de obicei nu pe mine.
- Hai, pentru astă-seară ajunge. Neapte bună.

Am ieşit şi am închis uşa. Am aşteptat o clipă pe coridor, dar n-am auzit nicio mişcare, aşa că m-am dus spre scara din foişor, prin uşa de pânză şi am străbătut holul spre camera mea.

Brusc m-am simţit istovit. Casa era cufundată în linişte. Fuga mea pe scări sau lătratul câinelui nu treziseră pe nimeni. M-am strecurat în baie şi am ascultat la uşa dormitorului. Françoise nu se mişca. M-am apropiat de pat şi după respiraţie mi-am dat seama că dormea. m-am întors în vestiar, m-am dezbrăcat şi am intrat în baie. Apa se răcise dar n-am vrut s-o deranjez să dau drumul la apă fierbinte. M-am şters, mi-am pus pijamaua pe care o purtasem la hotel şi halatul de pe spătarul scaunului. M-am periat cu periile lui, la fel ca şi dimineaţa, pe urmă m-am dus la masă şi am luat pachetul cu iniţialele M-N. Am avut impresia că era o carte. Am desfăcut cu grijă şnurul şi ambalajul; într-adevăr, era o carte, după cum îmi închipuisem. Titlul era *Micuţa floare*, iar sub el, o stampă viu colorată, cu Sf. Tereza de Liaieux, înfăşurată separat. într-un colţ, Jean de Gué scrisese: „Adorabilei mele Marie-Noel, cu tsată dragostea,

Papa”, Am învelit cartea la loc şiam pus-o pe masă lângă celelalte pachete, Probabil că alesese cadourile cu multă grijă; Nu ştiam ce adusese mamei, dar fusese ceva absolut vital. Medalionul uscase lacrimile soţiei şi o ajutase să adoarmă, încrezătoare în el. *Micuţa floare*, deschisă, alături de fotografia din camera foişorului, urma să hrănească imaginaţia copilului, astfel că ar fi dat naştere la viziuni şi visuri, cu consecinţa că propria lui conştiinţă ar fi fost puţin adormită - în cazul în care ar fi avut conştiinţă, ceea ce mă îndoiam. M-am aplecat iar pesţe fereastră;

castanele continuau să cadă pe cărarea cu pietriş de dincolo de şanţul cu apă, din ierburi se ridica o ceaţă care se învârtejea în şomoioage spre copacii neguroşi.

Nimeni nu avea dreptul să se joace cu vieţile oamenilor. Nici să se amestece în trăirile lor. O vorbă, o privire, un zâmbet, o încruntare dădeau naştere la altceva într-o fiinţă umană, stâmeau un răspuns sau o antipatie, ţeseau pe dată un voal fără început sau sfârşit, cu marginile şi în afară şi înăuntru, unduindu-se astfel încât zbaterea uneia depindea de zbaterea celeilalte.

Jean de Gué procedase greşit. Fugise departe de viaţă, scăpase de trăirile provocate de el însuşi. Niciunul dintre.cei de sub acoperişul său nu s-ar fi comportat ca atare dacă el ar fi avut o anume atitudine faţă de ei. Mama n-ar fi întors spre mine privirea aceea speriată, sora nu ar fi ieşit din cameră fără să rostească un cuvânt, Paul n-ar fi vorbit cu ostilitate, Renée nu m-ar fi blestemat pe scară, soţia nu ar fi plâns, copilul nu ar fi ameninţat că se aruncă de la fereastră. Jean de Gué ratase totul. Era un ratat mai mare decât mine. De aceea mă lăsase adormit la hotelul din Le Mans şi dispăruse. Nu era o glumă ci o mărturisire a înfrângerii. Eram convins acum că nu se va mai întoarce. Nici măcar nu se sinchisise să afle cum mă descurcasem. N-aveam decât să procedez cum credeam de cuviinţă, să rămâri sau să plec. Dacă nu l-aş fi întâlnit, dacă nu s-ar fi petrecut nimic din toate acestea, astă-seară aş fi tras la casa de oaspeţi de la Grande Trappe, străduindu-mă să descopăr ce trebuie să faci când te afli în faţa eşecului. Aş fi auzit călugării psalmodiindu-şi slujba, aş fi rostit prima rugăciune. Acum, toate acestea erau irealizabile, iar eu eram singur. Mai bine spus nu eram singur - făceam parte din viaţa altora. Pină atunci nu mă interesase niciodată vreo altă persoană, cu excepţia motivaţiilor şi judecăţilor aplicate unor personaje istorice de mult apuse. Mi se oferea acum şansa să acţionez altfel, folosindu-mă de înşelăciune. Nu aveam cum să ştiu dacă prin minciună se poate ajunge la ceva bun. Bănuiam că totul ar fi dus doar la probleme, certuri, nenorocire - dar nu eram convins.

Dacă aş fi ajuns la Gr and e Trappe mi s-ar fi dat un răspuns. Acum însă, mă aflam în casa' altcuiva.

M-am întors de la fereastră în cameră, am intrat în dormitor şi mi-am scos halatul şi papucii. Pe urmă, m-am întins lângă sărmana şi chinuita lui soţie care dormea paşnic, cu broşa prinsă În şal. „Ah, Doamne, ce voi face?" mi-am spus în sinea mea; „Oare trebuie să plec sau să rămân?"

Nu exista niciun răspuns. Numai semnul de întrebare.

Capitolul 7

Am dormit profund, iar când m-am deşteptat, am dat cu ochii de jaluzelele trase şi de lumina zilei care umplea camera; locul de lângă mine era gol. Dinspre baie veneau glasuri, aşa că am rămas nemişcat, cu mâinile sub cap, privind prin cameră, al cărei tapet în dungi nu sq potrivea deloc cu mobila masivă, sculptată, închisă la culoare, probabil neclintită din locul ei de cincizeci de ani. Cineva se străduise să modernizeze odaia cu nişte draperii vesele şi o noptieră cu un volan, într-o nişă, într-o încercare de a le potrivi cu tapetul, dar nuanţa era prost aleasă, un amestec de roz cu stacojiu, care irita privirea dacă te uitai prea insistent

Camera slujea şi de birou, căci lângă cămin se afla un mic *secretaire*, o măsuţă pentru ceai, o vitrină de colţ, eu porţelanuri şi o bibliotecă; în mod ciudat totuşi, efectul nu era de confort sporit ci exact opusul. Atmosfera împărtăşea o anume rigiditate şi sobrietate, asemeni mobilei expuse într-o vitrină, ea şi cum cea care le aranjase ar fi dorit să se înconjoare cu posesiuni care pe vremuri arătaseră bine într-un decor total diferit, dar care în această cameră erau extrem de nepotrivite.

Vocile amuţiră, se auzi sunet de robinete închise şi iar deschise, apoi paşi pe coridor. Undeva se trânti o uşă, sună un telefon îndepărtat, o maşină porni, pe urmă,. după o pauză, am distins zgomot de paşi - cineva trecea pe coridor. Somnul avusese un efect straniu asupra mea. Mă trezisem într-o stare de spirit total diferită. Teama bruscă

din seara trecută dispăruse. Oamenii de la castel îşi reluaseră contururile de marionete, iar eu m-am simţit din nou prins în glumeaţa mascaradă. Cu o seară înainte avusesem. sentimentul tragediei, mă cuprinsese mila pentru ei şi pentru mine, încât mi se păruse că eram destinat să îndrept tot ceea ce mersese prost în vieţile lor şi a mea. Somnul însă îmi alterase valorile. Responsabilitatea se transformase într-o escapadă. Faptul că Jean de Gué fusese acaparat de familie şi dezertase nu avea nici în clin nici în mânecă cu mine. Eram convins că aveau „şi ei partea lor de vină. Identitatea pe care mi-o asumasem în acea dimineaţă îmi sugera că situaţia fără precedent nu era decrt o prelungire a vacanţei, iar în clipa în care n-aş mai fi putut s-o stăpânesc, cum era de altfel de aşteptat mai devreme sau mai târziu, n-aveam decât să-mi iau tălpăşiţa. Situaţia penibilă şi demascarea ar fi trebuit să aibă loc ca o seară înainte. Mama, soţia copila, toate trei fuseseră păcălite. Orice gafe posibile în viitor urmau să fie puse pe seama unei toane sau a unui acces de nervi, pentru simplul motiv că asupra mea nu plana nici măcar o umbră de îndoială. Miei tra spion aflat în serviciul ţării sale ntţ avusese parte de o asemenea acoperire, de o asemenea ocazie să testeze vulnerabilitatea celorlalţi... dacă într-adevăr doream acest lucru. Dar, de fapt, ce doream? Cu a seară înainte, să tămăduiesc. în dimineaţa aceea, să mă amuz. fiu vedeam de ce cele două nu puteau fi compatibile.

Am ridicat ochii spre şnurul soneriei demodate şi am tras de el Sunetele de pe coridor amuţiră. De uşă se apropiară paşi, apoi cineva ciocăni. Am strigat: „*Entrez şi* rumena *femme de chambre*, îmbujorată toată, cáré' îmi servise tava eu cina,-apăru în prag.

- *Monsieur le Comte* a dormit bine? întrebă ea.

I-am răspuns că excelent şi am cerat cafea. Am întrebat de restul familiei şi mi s-a spus că *Madame de Comtesse* era *souffrante* 1 şi stătea în pat; că *Mademoiselle* era la biserică, *Monsieur* Paul plecase la *verrerie* 2; Marié-Noël abia Se trezise, iar *Madame* Jean şi *Madame* Paul erau în salon. I-am mulţumit şi fata a plecat.

Aflasem trei lucruri într-o conversaţie de două minute. Cadoul pentru mamă nu fusese de niciun ajutor; afacerile lui Pani, ale familiei ţineau de o fabrică de sticlă, iar Renée era soţia lui.

M-am dat jos din pat, am intrat în baie şi m-am bărbierit. Gaston îmi adusese cafeaua în cameră, îmbrăcat în haina vărgată de *valet de chambre*; renunţase la uniformă şi jambiere. L-am salutat ça pe un amic.

- Deci azi ne simţim altfel, nu? spuse el, punând tava pe masă. Nu-i chiar aşa de rău acasă după atâta amar de vreme.

Mă întrebă cu ce vreau să mă îmbrac şi i-am răspuns cu ce consideră el că e mai potrivit. Replica îl amuză.

- Nu haina binedispune omul, ci ceea ce simte. *Monsieur le Comte* este plin de vervă astăzi.

Mi-am exprimat îngrijorarea faţă de sănătatea mamei. îşi luă o înfăţişare gravă.

- Ştiţi cum e, *Monsieur*, spuse el. Când îmbătrâneşti te însingurezi şi te apucă temerile dacă nu ai o fire rezistentă. îşi lovi pieptul în dreptul inimii. Fizic, *Madame la Comtesse* e mai rezistentă ca oricine din St. Gilles, şi mintea e la fel, dar cu moralul stă prost.

Se duse la dulap, scoase o haină cafenie de tweed şi începu s-o perie. îmi sorbeam cafeaua şi-l urmăream. Ce deosebire ar fi fost dacă m-aş fi aflat într-o cameră de hotel în Tours sáu Blois, cu un *valet de chambre gaia* să mă servească! M-ar fi întrebat cu indiferenţa şi curtoazia servitorului de hotel dacă-mi place oraşul şi dacă aveam să mă reîntorc anul viitor, uitând de mine în clipa în care

'„suferindă (*fr.*). r 2 Fabrică de sticlă f/r.).

şi-ar fi primit bacşişul, bagajul ar fi fost cărat de hamal, cheia anonimă atârnată la locul ei în cui. Omul din faţa mea însă era prietenos, dar spionându-l, mă simţeam asemeni lui Iuda. M-am îmbrăcat cu hainele alese de el, încercând un sentiment straniu, ca şi cum aş fi purtat veşmintele unui prieten răposat. în costumul de călătorie pe care-l îmbrăcasem cu o zi înainte nu avusesem nicio reţinere. Haina însă e ceva personal. Avea un miros aspru,

familiar, dar nu neplăcut; am avut senzaţia că stătuse în pădure în ploaie, fusese rezemată de o piatră, întinsă pe iarbă, fusese pârlită de limbile focurilor aprinse în aer liber. Inexplicabil, gândul îmi zbură la preoţii din antichitate care purtau la diverse ritualuri piei de animale sacrificate ca să-i învestească cu o putere mai mare prin puterea fiarelor ucise, iar căldura pieilor emana miros de sânge.

- *Monsieur le Comte* se duce *la verrerie*? mă întrebă Gaston.

- Nu, am răspuns, azi-dimineaţă, nu. Te-a întrebat *Monsieur* Paul?

- *Monsieur* Paul se întoarce ca de obicei la prânz. S-ar putea să vă aştepte să mergeţi împreună după amiază.

- Cit e ceasul?

- A trecut de zece şi jumătate, *Monsieur le Comte*.

L-am lăsat să pună ordine în lucruri în vreme ce, în dormitor, micuţa *femme de chamhre* făcea patul. Am coborât scara; mă întâmpină mirosul impersonal, înţepător de lustru, nepotrivit cu Cristul crucificat şi uriaş de pe perete. Din salon răzbătea murmur de voci feminine, aşa că m-am strecurat tiptil spre uşa deschisă ce dădea pe terasă; n-aveam chef să mă duc la ele; am ieşit afară şi m-am îndreptat spre fosta mea ascunzătoare de sub cedru. Era o zi de toamnă aurie, cerul nu avea strălucirea dură, obişnuită, ci o transparenţă poroasă care îndulcea aerul. Castelul, graţios, protejat de lumea din afară prin zidurile îngălbenite care străjuiau şanţul părăginit, ar fi putut foarte bine să fie o insulă, aşa cum se distanţa de sat şi biserică, de şoseaua cu tei şi de drumul nisipos; o insulă a cărei viaţă se întindea în urmă cu secole, fără vreo legătură cu poştaşul pe eare-l zăream pedalând! pe lângă biserica de la capătul podului, sau eu furgoneta înaltă care aducea provizii la *épicerie* [1], cea de la colţ.

Cineva cânta lângă arcada ce ducea spre dependinţe; am apucat-o la stingă ca să evit. dinele şi uitându-mă în jos am văzut o femeie îngenuncheată lângă a mică bul1- boană

1 Băcănie (fr.).

adunată într-o spărtură a zidului de lângă şanţ, alimentată de i”îu. Spăla cearşafuri pe o scâindură, împroşeând apa cu clăbuc pe marginea bulboanei; ridică privirea spre mine, fndepărtându-şi de pe frunte câteva şuviţe răzleţe de păr, eu mina zbârcită de la apă. îmi zâmbi şi-mi spuse: „*Bonjour*, *Monsieur le Comte*”.

Am observat o uşă în sdd şi un podeţ îngust care traversa şanţul; apucând-o la stânga, ocolind garajul şi grajdurile, m-aa trezit din nou Engă staul, fân şi glod; ceva mai departe, se vedea o grădină de zarzavat, care se întindea pe vreo trei sau patru acri, împrejmuită de un zid de piatră masivă, şi dincolo de ea, ogoare cultivate, înconjurate de pădure. Alături de staul era o căpiţă cafenie cu luciri aurii, bine tasată, iar sub ea, strânşi în şiruri suprapuse, dovleci netezi şi rotunzi ca poponeţele de copilaşi, trandafirii, gălbui, roşiatici; în vârful Iar, *o* furcă, o greblă şi o pisică albă, moţăind la soare.

în staul, podeaua era proaspăt frecată,, apa curgea într-un jgheab, dar mirosul reavăn de bălegar şi vite, de lapte acru, emana din toţi pereţii şi despărţiturile de lemn. Clnd m-am întors, dintr-un colţ îndepărtat apăru o bătrână ştirbă, târşindu-şi saboţii pe duşumeaua de piatră, în spinare cn/o cobiliţă cu două căldări goale care se balansau în aer. „*Beriur*, *M'sïeur le Comte*”, păru să spună şi se porni să turuie, dând din cap şi râzând, luându-mă pe nepregătite, accentul puternic şi vorba morfolită sunându-mi mult.prea străine în auz.

I-am făcut semn cu mâna uşor, am trecut peste o grămadă măricică de mere de cidru pregătite pentru teasc şi înapoi, pe lângă şicurile de legume - moaţele roşiaticeverzui ale rădăcinoaseler aveau încă rouă pe ele, iar-mirosul înţepător şi reavăn era amestecat cir cel de fioareasoarelui uscată, tarhpi'j şi zmeuriş; am ieşit pe o altă uşă direct pe terenurile de sub castanii castelului care împestriţau cu frunzele căzute cărarea nisipoasă» în jocuri de verde şi gălbui. Terenurile nu aveau un aranjament special, iar porumbarul se ridica izolat în mijlocul păşunii pentru vite; păşunea însă se întindea până la pădure, ale

cărei alei porneau dintr-un singur centru, ca orele unui ca-« dran solar, spre toate punctele cardinale. Vâlceaua din mijloc era străjuită de o statuie acoperită de licheni, clasica mantie ciobită, cu mâna dreaptă a amazoanei lipsă.

Am pornit la plimbare; la un moment dat, ra-am oprit şi am privit castelul din cel mai îndepărtat punct - se vedea ca un tablou înrămat. Acoperişul albastru închis, foişoarele, coşurile înalte şi zidurile de gresie se reduseseră la proporţii de basm; nu mai conţinea oameni vii, plini de compasiune, ci devenise o ilustraţie într-o carte cu poze, sau o imagine fugară de pe pereţii unei galerii, zărită o clipă şi remarcată pentru frumuseţea ei, ca apoi să fie dată uitării.

M-am înapoiat lângă Artemis cea încordată, pe cărăruia de lângă porumbar, acum umplut cu fin dar încă slujind drept cuibar unor porumbei rotaţi, carê se ciuguleau gungurind, se înfoiau şi ţopăiau de colo-colo prin uşiţele înguste, aplecându-şi capetele şi răsfffându-şi cozile. Pe urmă, ferestrele înalte ale salonului se deschiseră, lipindu-se de obloane, şi siluetele lui Françoise şi Eenée apărură pe terasă, făeându-mi semne eu mâna; dintre ele se repezi spre mine un copil strigând „Papa.,. Papa...", fără să ţină cont de maică-sa care îl chema să se întoarcă. Trecu podeţul peste şanţ şi traversă iarba în direcţia mea, sărind în aer când ajunse în dreptul meu, încât am prins-o din zbor ca un balerin.

- De ce na te-ai dus la *verrerie*? mă întrebă, agăţată de gâfcul mea, răvăşindu-mi părul. Unchiul Paul a trebuit să plece singur şi s-a enervat.

- M-am culcat târziu din cauza ta, i-am răspuns, aşezând-o pe pământ Mai bine du-te în casă - aud că te strigă mama.

Bise, trâgLridu-mă de nună spre leagănul de lângă porumbar.

- Azi m-am făcut bine. Ai venit tu acasă, spuse: ea. Repară-mi leagănul S-a rupt sfoara.

A în moşmondit la frânghie, nepriceput, în vreme ce fetiţa nu mă slăbea din ochi, pălăvrăgind vrute şi nevrute,

punând întrebări care nu aşteptau niciun răspuns j pe urmă, după ce î-am fixat scaunul s-a aşezat pe el cu picioarele şi a început să-l smucească cu frenezie; picioruşele subţiri zvâcneau sub fusta scurtă, ca abe unei maimuţici, iar în obrajii îmbujoraţi adunase toată culoarea chipului.

- Hai, spuse ea brusc - mă dusesem în spatele ei ca s-o împing - şi am pornit-o amândoi fără ţintă, mânăân mână, ea aplecându-se să culeagă castane când am ajuns la cărare, umplându-şi un buzunăraş de la fustă, pe urmă aruncând pe jos ce nu încăpuse.

- Bărbaţilor le plac întotdeauna mai mult băieţii decât fetele? mă întrebă fără pici o legătură.

- Nu, nu cred. Da' de unde ţi-a venit ideea asta?

- Mi-a spus mătuşa Blanche, dar există mai multe sfinte decât sfinţi şi de aceea e mare veselie în rai. Teiei la întrecere cu mine?

- Nu, nu vreau.

O rupse la fugă, sărind şi ţopăind, trecu prin uşa de la grădină spre terasa din faţă prin care ieşisem cu o seară înainte. Am ridicat ochii spre ferestruica camerei ei din foişor; ce uriaşă era distanţa de la pervaz până la terenul de jos! M-am ţinut după fetiţă care o luase spre grajduri şi dependinţe. Se căţărase pe zidul de deasupra şanţului şi se străduia să meargă pe creastă, printre crengile de viţă încolăcite. Sări din nou jos, lângă arcadă, iar dinele, care dormise la soare, se întinse, dând din coadă; ea deschise portiţa de la ţarc şi-i dădu drumul Lătră când mă văzu apropiindu-mă, iar când l-am strigat: „Vino aici, ce-i cu tine, prietene?” rămase la distanţă, mârâind lângă Marie-Noel, ca şi cum o apăra.

- Potoleşte-te, César, spuse copilul, trăgându-l de zgardă. Ce-ai orbit dintr-o dată şi nu-ţi mai cunoşti stăpânul?

Dădu iar din coadă şi-i linse mâna dar nu se apropie de mine, iar eu am rămas pe loc, intuind că dacă aş fi înaintat, ar fi mârâit din nou, iar încercările meje.de a mă împrieteni cu el i-ar fi sporit, bănuiala în loc %q

domolească-.

- Lasă-l în pace. Nu-l mai stârni, am spus.

. Dădu drumul zgardei, iar el.înaintă alene câţiva paşi spre mine, înGă m-îrâind, adulmecă în aer, pe urmă nu-mi mai dădu nicio importanţă şi se duse să amuşine -viţa din jurul zidului şanţului.

- Nu s-a bucurat deloc că te-a văzut, spuse Mărie-Noel. Nici nu-mi vine.să cred. Poate nu se simte bine.. César, vino aici.

- Nu-l mai sâcâi, i-am spus. N-are nimic.

Am început să fac câţiva paşi înapoi, dar dinele nu m-a urmărit. Stătea nesigur, cu ochii pe fetiţa care alergă spre el,- îl mângâie pe spinarea vânjoasă şi-i aţihse botul.

Am privit dincolo de hotarele castelului, spre pod şi şanţ. O femeie cobora dealul dinspre biserică, îndreptându-se spie poarta dintre turnurile de la intrare. Era îmbrăcată în negru, pe cap cu o tocă micuţă, demodată şi în mână cu o carte de rugăciuni. Am recunoscut-o pe Blanche. Fără să se uite nici în dreapta, nici în stânga, indiferentă la rostul zilei, se îndreptă, ţeapănă, direct spre treptele terasei pe aleea cu pietriş. Chiar şi în clipa în care Marie-Noel îi alergă în întâmpinare, chipul împietrit nu schiţă niciun zâmbet, păstrându-şi expresia dură şi crispată,

- César a mârâit la Papa, strigă copilul, şi nici n-ă fost prea încântat că l-a văzut. E prima oară când se poartă aşa. Crezi că e bolnav?

Blanche s-a uitat la câinele care venea spre ea, dând din coadă.

- Dacă nu-l ia nimeni la plimbare, mai bine vâră-l înapoi în ţarcul lui, răspunse ea în timp ce urca scările, aparent indiferentă faţă de comportamentul câinelui. Şi daeă te-ai făcut îndeajuns de bine ca să ieşi din casă, poţi la fel de bine să vii să facem lecţiile după masa de prânz.

- Astăzi nu trebuie să fac lecţii, nu-i aşa, Papa? protestă copilul.

- Nu văd de ce n-ai face, am spus eu, încercând să mă pun bine cu Blanche. Mai bine întreab-o pe mama *ce*

părere are.

Blanche nu făcu niciun comentariu. Trecu pe lângă mine şi intră în casă; parcă n-aş fi existat. Marie-Noel mă apucă de mână şi mă trase supărată.

- De ce eşti atât de rău cu mine azi? mă întrebă.

- Nu sunt rău.

- Ba eşti. Nu vrei să te joci cu mine şi pe *Maman* nu o priveşte dacă fac lecţii sau nu în după-amiaza aceasta. Ştii tu prea bine.

- Prin urmare eu dau porunca?

Mă privi mirată, cu ochii mari.

- Dar tu porunceşti întotdeauna, răspunse ea.

- Foarte bine, atunci. N-are ce să-ţi strice dacă mătuşa are timp să facă lecţii cu tine, i-am spus eu hotărât. Hai sus acum. Am să-ţi dau ceva.

îmi trecu brusc prin minte că împărţirea darurilor ar fi fost mult mai simplă dacă aş fi făcut-o la masă, când erau adunaţi cu toţii, decât dacă le-aş fi dat fiecăruia în parte. Copilul însă putea să-l primească acum, drept mângâiere că adoptasem o atitudine mai severă faţă de lecţii.

Mă urmă în vestiar, iar eu m-am dus la măsuţă şi i-am oferit cartea învelită. Rupse ambalajul şi când văzu ce carte era, ţipă încântată şi o strânse la piept.

- Exact ce mi-am dorit, spuse ea. Ah, iubitul meu Papa, cum îmi ghiceşti tu întotdeauna gândurile.

în entuziasmul ei, se repezi la mine şi am fost nevoit să accept îmbrăţişarea, obrazul lipit de al meu, sărutările răzleţe. De data asta nu mă luase pe nepregătite şi când am prins-o în braţe, am avut senzaţia că mă joc cu un pui de leu, un căţeluş cu picioarele lungi, sau un alt pui de animal care te atrage pentru că e tânăr şi graţios. în loc de stânjeneală, m-am pomenit că devin receptiv. Am tras-o de păr şi am gâdilat-o la ceafă, amuzându-ne amândoi, simţindu-mă încrezător în mine şi în ea tocmai din cauza naturaleţii comportării ei, care îmi risipea orice teamă. Prinsesem curaj, gândindu-mă că dacă această făptură zglobie şi plăcută ar fi bănuit că eram un străin s-ar fi retras imediat speriată şi dezgustată, şi n-am mai fi avut

nimic în comun - ar fi fost total indiferentă faţă de mine, cum fusese şi câinele.

;- Chiar trebuie să mă duc la lecţii? spuse ea, simţind intuitiv răspunsul, încercând să-l schimbe în avantajul ei.

- Nu ştiu, i-am răspuns. Putem să hotărâm mai târziu.

Am lăsat-o jos şi m-am aşezat din nou la masă, privind celelalte pachete.

- Să-ţi spun eeva, am cumpărat cadouri de la Paris pentru toată lumea. Aseară le-am dat mamei şi bunicii. Pe astea le punem la masă, în dreptul fiecăruia să şi le deschidă singuri.

- Şi pentru Paul şi mătuşa Renée? mă întrebă fetiţa. De ce, doar nu e ziua lor de naştere?

- Nu, dar e frumos să faci daruri. E un semn de preţuire. Am unul şi pentru mătuşa Blanche.

- Pentru mătuşa Blanche?!

Mă privi cu ochii mari, uluită.

- Da. De ce te miri aşa?

- Dar nu-i dai niciodată nimic, nici de Crăciun, nici de Anul Nou.

- Ei, de data asta o să-i dau. Poate n-o să mai fie atât de arţăgoasă.

Copilul continuă să mă fixeze şi prinse să-şi roadă unghiile.

- Nu cred că e bine să pui cadourile pe masă, spuse ea neliniştită. Seamănă prea mult cu o sărbătoare sau o aniversare. Chiar n-o să se întâmple nimic, adică ceva ce nu xni-ai spus?

- Ce anume?

- Nu cumva se naşte frăţiorul meu?

- Nu, nici vorbă. N-are nicio legătură cu el

- Magii de la răsărit au adus daruri... Ştiu ce i-ai dat lui *Maman* pentru că şi-a pus broşa azi. l-a”povestit mătuşei Renée că a costat o groază de bani şi nu trebuia să cheltuieşti atât, dar asta arată cât de mult o iubeşti.

- Ce ţi-am spus eu? E bine să faci din când în când daruri.

- Da, dar nu de faţă cu toţi, când e ceva special Sunt

fericită că n-ai pus şi *Micuţa floare* pe masă. Ce-ai cumpărat pentru ceilalţi?

; - G să afli mai tirziu.

Deschise cartea şi se aşează în genunchi pe duşumea ca s-o răsfoiască; mi-am amintit vag cum pe vremea când eram copil niciodată nu adoptam poziţia unui adult când citeam, ci invariabil mă întindeam pe burtă, sau când desenam stăteam în picioare şi după preferinţe mâncam în timp ce mă plimbam, în loc să stau jos, îmi trecu prin minte că ar trebui să urc la etaj să mă interesez de sănătatea mamei, aşa că i-am spus lui Marie-Noel:

- Hai să vedem dacă bunica se simte mai bine, dar fetiţa continuă să citească fără să-şi ia ochii de pe carte şi răspunse fără să ridice privirea:

- Nu trebuie să fie deranjată. Aşa a spus Charlotte.

Am urcat toţuşi, ciudat de sigur pe tot ceea ce făceam, Mi-a fost uşor să găsesc drumul până la al doilea etaj şi la fel coridorul şi camera de la capătul lui. Am bătut la uşă, dar n-am primit niciun răspuns, nici măcar lătratul câinilor. Am deschis uşă precaut - camera era euf undată în beznă, obloanele trase, draperiile închise. Am desluşit o siluetă sub cuvertura de pe pat; m-am apropiat şi am privit-o, Chipul avea o paloare cenuşie, prăfuită, iar respiraţia era greoaie; era întinsă pe spate, cu cearşaful tras până Ia bărbie. în cameră plutea un miros apăsător, greu. Oare cât de bolnavă putea să fie şi cât de nepăsâtoare era Charlotte s-o lase acolo fără îngrijire? Nu-mi dădeam seama dacă era într-adevăr cufundată în somn sau pur şi simplu zăcea cu ochii închişi, aşa că am şoptit:,,Vrei ceva?” - dar nu-mi răspunse. Respiraţia anevoioasă suna hârâit şi dureros. Am ieşit din cameră şi am închis încetişor uşa; la capătul culoarului m-am pomenit faţă în faţă cu Charlotte.

- Cum se mai simte? am întrebat. Am fost acum la ea, dar nu m-a simţit.

în ochii mici şi negri ai femeii licări surpriza.

- Nu se mai trezeşte acum până după-amiază, *Monsieur le Comte*, şopti ea.

- Doctorul a fost? am întrebat.

- Doctorul? repetă ea.- Nu, bineînţeles că nu.

- Dar dacă e bolnavă, n-ar fi înţelept să trimitem după el?

Femeia rămase cu ochii ţintă pe mine.

- Cine v-a spus că e bolnavă?. Totul este normal.

- Am înţeles de la Gaston că...

- N-am transmis în bucătărie decât obişnuitul mesaj - că *Madame la Comtesse* nu trebuie deranjată.

Pareă s-ar fi apărat, parcă o atacam nedrept pentru ceva ce nu săvârşise şi mi-am dat seama că probabil făcusem o greşeală că urcasem şi mă interesasem de pacientă, care, de fapt, nici nu era bolnavă, ci pur şi simplu dormea.

- Poate m-am înşelat, am închis eu discuţia. Mi s-a părut că mi-a atras atenţia că e bolnavă.

Am coborât scările, m-am înapoiat în cameră să iau cadourile pe care urma să le fac rudelor mele credule. Fetiţa era tot în vestiarul meu, cufundată în lectură, şi până n-am mişcat-o uşurel cu piciorul, nici n-a băgat de seamă că eram acolo.

- Ştii, Papa, spuse, şi ea a fost un copil obişnuit, ca mine. Nimeni nu i-a dat vreo atenţie când era mică. Uneori mai făcea şi şotii, şi-i supăra pe părinţi. Şi pe urmă, Dumnezeu a ales-o ca instrumentul lui divin, să aducă alinare la sute şi mii de oameni.

Am cules pachetele de pe masă.

- Lucruri de genul ăsta se petrec foarte rar, i-am răspuns. Sfinţii nu apar în fiecare zi.

- S-a născut la Alcncon, Papa, foarte aproape de aici. Oare există ceva în aer care poate transforma pe cineva £ntr-o sfântă, sau trebuie să faci singur ceva deosebit?

- Mai bine întreab-o pe mătuşa ta.

- Am întrebat-o. Mi-a spus că numai rugăciunile şi postul nu ajută, dar că pronia cerească poate coborî într-o bună zi din senin dacă eşti cu adevărat credincioasă şi curată la suflet. Eu sunt curată la suflet?

- Mă îndoiesc.

Am auzit motorul unei maşini care urca spre castel, iar Marie-Noel alergă la fereastră şi-şi întinse gâtul să vadă.

- E unchiul Paul, spuse ea. Cadoul lui e cel mai mic. N-aş vrea să fiu în locul lui. Dar pentru că e bărbat, probabil că o să poată să nu i se citească pe faţă.

Ara coborât amândoi ca nişte conspiratori în sufragerie, pe care n-o văzusem până atunci - o cameră lungă, îngustă, care dădea spre terasă, imediat pe partea stângă de la intrare - şi am rugat fetiţa, cu viclenie, să aşeze cadourile la locurile respective, lucru pe care, o dată ce temerile/anterioare fuseseră risipite, îl îndeplini cu multă tragere de inimă. Spre surprinderea mea, am remarcat că nu Françoise stătea la un capăt al mesei, după cum îmi închipuisem,. ci Blanche. Capătul celălalt probabil îmi revenea mie, pentru că acolo nu aşezase niciun cadou; alături puse pacheţelul lui Renée, al lui Paul, lângă cel al lui Blanche, iar cartea *Micuţa floare* lângă mine. Prin urmare, Françoise stătea între Paul şi fetiţă. Eram complet derutat de acest aranjament caleidoscopic, până când Gaston, care-şi lepădase ţinuta de valet, intră în cameră, îmbrăcat într-o haină neagră, urmat de Germaine cea rumenă şi o necunoscută care, după înfăţişarea rotofee şi părul buclat, era fiica celei pe care o văzusem spălfnd cearceafuri la bulboana de sub zidul şanţului.

- Ştii, Gaston, spuse Marie-Noel, Papa face cadouri la toată lumea, chiar şi mătuşei Blanche. Nu sărbătorim nimic, e numai un semn de preţuire.

L-am văzut pe Gaston aruncându-mi o privire rapidă şi m-am întrebat: oare ce era atât de neobişnuit să faci daruri când te întorci acasă? îşi închipuise poate că băusem iar? Peste câteva clipe deschise larg uşile de sticlă de la capătul camerei ce ducea spre o încăpere, după taatejjre* babiUtăţile o bibliotecă.

- *Madame la Comtesse* este servită.

Gestul dăduse la iveală un grup restrâns da persoane," absorbite în conversaţie, o scenă desprinsă parcă dintr-o pictură în maniera mai rigidă a secolului al

optsprezecelea. Françoise şi Renée stăteau pe s'caune eu spătar înalt, distanţate, una citind, cealaltă cosind; Paul era aplecat peste scaunul soţiei, iar în uşa îndepărtată se profila silueta înaltă şi uscăţivă a lui Blanche.

- Papa are câte o surpriză pentru toţi, spuse Marie-Noel, dar nu vă spun ce.

Mă gândeam că dacă în locul meu ar fi inLrat Jean de Gué, nu i-ar fi văzut aşa cum îi vedeam eu, sau poate că erau ai lui iar el le aparţinea, iar familiaritatea i-ar fi tocit percepţia, atitudinea lor i s-ar fi părut firească, lipsită de semnificaţie, confundmdii-se cu fundalul atât de cunoscut lui Ca străin, eram un fel de spectator la o piesă, dar într-un anume sens eram şi regizor: împrejurările îi obligau să-mi urmeze îndrumările. Eu eram Merlin, eram Prospero, iar fetiţa, im fel de Ariei care-mi îndeplinea poruncile, un intermediar între două lumi distincte. în clipa aceea am zărit teamă şi pe chipul lui Françoise şi al lui Renée, dar în grade diferite şi, fără îndoială din motiva diferite - una exprima îndoiala, frica de a nu fi jigniră, cealaltă, parând niai mult, mai precaută, părea să implice o presimţire. Paul, făţiş ostil, îmi aruncă o privire plină de suspiciune şi antipatie, iar Blanche, la uşă, nu vădi niciun fel de interes. Arn observat-o' însă cum se încordează şi priveşte spre fetiţă, nu spre mine.

- Ce e Jean? spuse Françoise, ridicându-se în picioare.

- Nimic, i-am răspuns. Lui Marie-Noel îi place să facă pe misterioasa. Pur şi simplu am adus câte un mic dar pentru fiecare şi le-am pus pe masa din sufragerie.

Tehsiunea slăbi. Renée se relaxa, Paul ridică din umeri, iar Françoise zâmbi, pipăindu-şi broşa prinsă de pulover.

- Cred că ai cheltuit prea mult la Paris, spuse ea. Dacă ai să continui să-mi faci astfel de cadouri, n-o să-ţi mai rămână niciun ban.

Trecu în sufragerie şi eu o urmai. M-am prefăcut că-mi leg şiretul, ca să-i las pe ceilalţi să se aşeze, să fiu sigur că locul meu era cel din capul mesei. într-adevăr nu

greşisem, aşa că m-am aşezat şi eu. Urmă o tăcere scurtă, timp în care Blanehe rosti o rugăciune şi noi plecarăm capetele deasupra farfuriilor. Am surprins-o pe Marie- Noel cu ochii pe mătuşă, fascinată; mi-am plimbat privirea spre capătul mesei - Blanehe rămăsese cu ochii aţintiţi pe pachetul de lângă şerveţel. Obişnuita ei imobiâtate crispată se transformase în neîncredere. Dacă în locui pachetului ar fi fost un şarpe viu, chipul ei n-ar fi exprimat o groază şi un dezgust mai mare. Pe urmă, strânse din buze, îşi recompuse ţinuta şi fără să bage în seamă darul, luă şervetul şi şi-l întinse pe genunchi,

- N-ai degând să-l deschizi? întrebă fetiţa.

Blanche nu răspunse. Rupse pâinea de lângă farfurie;

mi.-am dat seama că ceilalţi mă priveau curioşi, ca şi cum avusese loc ceva fără precedent. O secundă chiar mi-am pus întrebarea dacă nu cumva faptul că mă aşezasem, felul în care stăteam, vreun gest involuntar nu mă trădaseră totuşi şi toată lumea îşi dăduse seama că sunt un impostor.

- Ei. ce s-a întâmplat? am spus. Ce vă zgâiţi aşa la mine?

; Fetiţa, spiritul familiar, îmi dădu răspunsul:

- Toţi se miră că i-ai făcut un cadou mătuşei Blanche^ spuse ea.

Deci asta era. Mă purtasem neobişnuit. Totuşi, încă nu eram deconspirat.

- Am avut un acces,de generozitate, am făcut eu anunţul; apoi, amintindu-mi de cuvintele lui Jean de Gué în bistroul din Le Mans şi faptul că alegerea darurilor fusese probabil făcută în funcţie de persoana respectivă, am adăugat:

- Sper că am dat fiecăruia ce-şi dorea cel mai mult. Aşa-mi stă în fire.

- Ia uitaţi-vă, spuse Marie-Noel. Papa mi-a dat viaţa Micuţei flori. Şi chiar că asta mi-am dorit cel mai mult. Mătuşii Blanche nu cred că i-a făcut cadou viaţa Sfintei Tereza de A vila pentru că pachetul are altă formă. L-am „simţit.

- Nu-mi doresc decât un singur cadou, spuse Paul, şi ăsta. e reînnoirea contractului cu Carvalet; poate şi vreun cec de zece milioane de franci. Dar nu-mi vine să cred că mi-ai îndeplinit dorinţa, ce zici?

- Am impresia că nici darul tău nu are forma potrivită, i-am răspuns şi nu sufăr să discut afaceri la masă. Totuşi, sunt gata să te însoţesc la *verrerie* în după-amiaza asta.

Simţământul -.de autoritate era copleşitor. Habar n-aveam de contract sau de afaceri, dar cacialmaua pe care o trăsesem mi se părea superbă şi probabil că prinsese, căci toţi îşi, făcură de lucru cu mâncarea. îmi recăpătăm tot mai mult încrederea în mine; i-am făcut semn Iui Gaston să-mi toarne încă un pahar de vin. Mi-am amintit de succesul pe care-l avusesem cu o seară înainte când îi povestisem mamei de vizita la teatrul din Paris, întâinirea cu vechii amici, aşa că am început să-mi depăn iar povestea, şi la fel cum ea îmi furnizase frânturi de informaţii şi acum prindeam din zbor, ici-colo, câte un fir de la ei. Pe măsură ce masa înainta, am aflat că în timpul războiului Jean de Gué luptase probabil pentru Rezistenţă, că Paul fusese luat prizonier, că Jean de Gué şi Françoise se întâlnâseră şi se căsătoriseră curând după eliberare. Am adunat mici fragmente din istoria familiei până când conversaţia alunecă spre cu totul alt subiect. Geea ce culesesem urma să fie sortat şi cernut în tihnă, dar tot nu mă lămurisem în legătură cu relaţia dintre Jean de Gué şi Paul cu Renée, cu excepţia faptului că cei doi erau soţ şi soţie, iar Paul, în mod evident, conducea sau ajuta la conducerea afacerilor familiei. Asemănarea care îi unea pe Jean de Gué, mama lui şi fetiţă nu se vădea deloc nici în trăsăturile nici în coloritul surorii Blanche; pe câtă vreme Paul şi Renée, amândoi oacheşi şi cu părul negru, ar fi putut trece uşor drept rude, dacă n-aş fi cunoscut realitatea.

Blanche intervenea rar în discuţie şi nu mi s-a adresat niciodată; Françoise, în mod surprinzător, se dovedi cea mai bogată sursă de informaţii şi de un real

folos. Nota plângăreaţă îi dispăruse din glas, părea fericită, Voioasă şi mi-am dat seama că motivul era broşa pe care o pipăia continuu. Renée, despre care avusesem impresia că urma să domine masa, căzuse în muţenie, devenise chiar posacă, iar când Blanche o întrebă cum mai stă cu migrena, i-a răspuns scurt că e mai rău ca oricând.

- De ce nu iei ceva să-ţi treacă? spuse Paul iritat. Nu se poate ca în ziua de azi să nu existe vreun leac. Am avut impresia că doctorul Lebrun ţi-a dat nişte pastile.

- Ştii bine că nu-mi ajută la nimic, răspunse ea. Am să mă culc puţin după-amiază şi am să încerc să dorm. Am avut o noapte groaznică.

- Poate a luat pojarul şi mătuşa Renée, spuse Marie-Noel. Se spune că începe cu durere de cap. Dar dacă s-a îmbolnăvit, n-o să fie prea grav, pentru eă mătuşa Renée nu face niciun bebe.

Remarca fusese nepotrivită. Renée se înroşi şi aruncă o privire înveninată spre nepoată, iar Françoise, schimbând subiectul cam prea brusc, îl întrebă pe Paul despre unul din lucrătorii de la *verrerie* care-şi arsese braţul la furnal, încruntându-se în acelaşi timp la fetiţă.

- Dacă ceea ce plătim pentru beneficii şi boli ar intra în afacere, am fi mult mai pregătiţi să facem faţă viitorului, spuse Paul. Dar aşa cum stau lucrurile, oamenii se folosesc de orice motiv ca să nu muncească, ştiind foarte bine că pot să ne stea în spinare. Când era tata, lucrurile mergeau cu totul altfel.

- Întâmplarea a făcut ca tata să aibă şi minte şi integritate, rosti Blanche pe neaşteptate. Din păcate, niciunul din fii nu ie-a moştenit.

Bravo Blanche! m-ara gândit privind-o uluit. Dar Paul, cu bărbia înainte, stacojiu la faţă ca şi nevastă-sa, întrebă rapid:

- Vrei să spui că sunt necinstit?

- Nu, răspunse Blanche, prost îndrumat.

- Vă rog, spuse plictisită Françoise, chiar trebuie să avem asemenea discuţii la masă? Am crezut că măcar o dată lăsăm deoparte afacerile familiei.

- Draga mea Françoise, spuse Paul, dacă Jean s-ar sinchisi să investească în afaceri măcar un sfert din ceea ce cheltuieşte pe fleacuri ridicole, cum e broşa pe care o porţi, n-ar mai fi nevoie să discutăm afacerile familiei. Nimeni nu s-ar plânge. Şi eu, cel mai puţin,

- Ştii bine că e primul dar pe care mi l-a făcut de luni de zile, spuse ca.

- Se prea poate. Dar mai există şi alte persoane mai norocoase.

- Ca de exemplu.

- Nu mă întreba pe mine. Jean călătoreşte. Eu stau acasă. Ăsta este privilegiul mezinului.

Neplăcută insinuare, dar a trebuit s-o înghit. Era şi el un de Gué, cadei-ul. Şi judecind după atitudine, nu-i convenea poziţia în care se găsea. Piesele de joc „începeau să se potrivească în lăcaşurile lor, dar încă nu eram convins că Renée era o cumnată confortabilă.

- Dacă faci aluzie la faptul că Jean cheltuieşte cu alte femei..., spuse Françoise.

- Dar chiar aşa face, ciripi copilul. Papa a făcut cadouri şi mătuşei Blanche şi mătuşei Renée, iar eu să ştiţi că vreau să văd ce le-a adus.

- Taci din gură sau vrei să té trimit de la masă? spuse Françoise, întorcându-se spre ea.

Pulpa de miel fusese mâncată şi resturile strânse, legumele servite; ne aflam acum la brânză şi fructe. Am simţit că venise timpul să slăbesc încordarea din atmosferă.

- Ce-ar fi să vă deschideţi darurile? am spus eu, voios. Françoise are dreptate. Să nu mai vorbim despre treburile familiei. Hai, Renée, un cadou care să alunge migrena.

Marie-Noel îi ceru voie să plece de la locul ei; alergă în jurul mesei ca să se aşeze lângă mătuşă. Am observat că Renée desfăcea şnurul cam fără chef. Ambalajul lucios fu dat la o parte, apoi urmă la rând foiţa. Am zărit nişte danţelă, iar Renée se opri din despachetat şi spuse grăbită:

- O să-l desfac sus. Mi-e frică să, nu vărs ceva pe el aici.

- Dar ce este? întrebă Françoise, o bluză?

Fetiţa apucă şi trase de sub mâna protectoare a mătuşii o cămaşă de noapte de borangic împăturită, uşoară ca o pânză de păianjen - o frivolitate pentru mirese într-un amurg de vară.

- Ce frumoasă e, spuse Françoise.

Din glas însă îi dispăruse căldura. Renéeiuase flecuşteţul din mâinile lui Marie-Noel şi-l împăturise din nou în hârt-ia ocrotitoare. Nu-mi adresă nicio mulţumire. în clipa aceea, mi-am dat seama că făcusem o mişcare greşită. Cadoul nu era menit aprecierilor publice. Copilul avusese dreptate când îmi spusese că darurile erau lucruri personale, iar oamenilor le făcea plăcere să le deschidă între patru ochi. Era însă prea târziu să mai schimb ceva. Paul îşi fixa posomorit soţia, iar Françoise arborase zâmbetul fals, strălucitor al cuiva care se preface că nu s-a întâmplat nimic. Pe chipul lui Blanche se putea cili doar dispreţul. Marie-Noel era singura încâhtată cu adevărat

- S-o păstrezi pentru zile mari, mătuşă Renée, spuse ea. Păcat că o să te vadă când o porţi numai unchiul Paul.

Se repezi spre locul lui Paul.

- Oare ţie ce ţi-a dat Papa? spuse ea.

Bărbatul ridică din umeri. Darul soţiei spulberase farmecul aşteptării.

- Habar n-am. Mai bine deschide-l tu, spuse el.

Agitată, fetiţa tăie şnurul cu un cuţit, în vreme ce eu încercam să-i găsesc scuze lui Jean de Gué. Mi-am adus aminte de noaptea trecută şi de întâlnirea de pe scări; într-o secundă am priceput ce anume se aştepta din partea mea. La un *tête-à-tête*, în lipsa lui Paul, darul frivol ar fi sunat a aluzie transparentă. Dar în sufrageria alături de brânză, era total deplasat. Cel puţin, am botărât eu, gafa putea fi îndreptată prin faptul că Jean de Gué îi adusese şi fratelui un dai. Mă înşelam însă. Greul încă nu venise. Copilul, nedumerit total, scoase din ambalajul ondulat o sticluţă.

- E un medicament, spuse ea. Se numeşte Elixir.

Se uită pe prospectul tipărit, din cutie, şi citi cu glas

tare:

- „Pentru tonifierea organelor. Un preparat, hormonal care neutralizează impotenţa...” Ce înseamnă impotenţă, Papa?

Paul îi smulse sticluţa ea s-o împiedice să citească mai departe.

- Dă-mi încoace prospectul şi taci din gură, se răsti el, înfundându-şi sticluţa în haină şi întorcându-se enervat spre mine. Dacă tu ai impresia că asta e o glumă, eu unul n-o gust.

Se ridică şi ieşi din cameră. Tăcerea care se lăsă era înspăimântătoare şi de data asta mi-a fost imposibil să-i mai găsesc vreo scuză lui Jean pentru asemenea cruzime nejustificată.

- Ce păcat, spuse Marie-Noel cu reproş. Unchiul Paul s-a supărat şi are şi dreptate.

Am simţit privirea lui Gaston, de lângă bufet, asupra mea şi am coborât ochii. Ostilitatea mă înconjura din toate părţile. Nu îndrăzneam să mă uit la Renée, iar tuşea acuzatoare a lui Françoise mă preveni că nici din partea ei nu mă puteam aştepta la înţelegere. Nici Jean de Gué, în.toată gloria halbelor băute, n-ar fi putut săvârşi o faptă mai ruşinoasă decât a mea. N-avea niciun rost să-mi cer scuze.

- Să mulţumim Domnului pentru ce ne-a dat, spuse Blanche şi se ridică de pe scaun.

Françoise şi Renée o urmară, iar eu am rămas singur la masă.

- Mătuşă Blanche, strigă copilul, nu ţi-ai luat cadoul!

Alergă după ele, ţinând în mână pachetul. Gaston apăru cu o tavă şi o perie să cureţe firimiturile.

- Dacă *Monsieur le Comte* merge la *verrerie*, maşina este la scară, spuse el.

I-am întâlnit privirea şi i-am citit în ea reproşul. Mă cuprinse tristeţea, căci devotamentul lui fusese tonic pentru mine.

- N-am avut nicio intenţie rea, am spus,

- Nu, *Monsieur le* Cotoâc.

- De fapt, a fost o greşeală. Uitasem de conţinutul dschetelor.

- Bineînţeles, *Monsieur le Comte*.

Nu mai era nimic de spus. Am ieşit din sufragerie pe hol şi pe urmă pe terasă; în faţa treptelor era tras Renault-ul, iar Paul aştepta lângă portiera deschisă.

Capitolul 8

N-aveam şanse de eschivare. Eram răspunzător de situaţia creată. Orice intenţie ar fi avut Jean de Gue, discret şi între patru ochi, o stricasem acum cu bonomia mea pripită şi prefăcută.

- Foarte bine, urcă. Conduci tu, am spus scurt, iar când m-am urcat lângă Paul, mi-am dat seama că asumându-mi responsabilitatea şi identitatea altcuiva, urma să compensez şi greşelile comise în numele lui. Ciudat, dar totul arăta ca o chestiune de onoare.

- îmi pare rău pentru cele întâmplate, am spus. Mi s-au amestecat lucrurile în valiză.

Nu mi-a răspuns pe dată, şi privindu-l când întorcea la stânga, spre sat, pe lângă biserică, am observat pentru prima oară buzele subţiri, lăsate la colţuri, asemănătoare lui Blanche. Nasul proeminent şi sprâncenele stufoase erau însă o caracteristică personală, iar tenul smead era diferit de al ei - neted, palid şi delicat.

- Nu te cred, spuse el. Sunt convins că toate gesturile tale sunt deliberate, ca să mă faci de râs în faţa tuturor, chiar şi a servitorilor. Poţi să-ţi închipui ce haz e acum la bucătărie. Eu unul, să fiu în loeul lor, aşa aş face.

- Prostii. Nimeni n-a băgat de seamă. Şi ţi-am spus o dată că a fost o greşeală. Las-o baltă.

Ieşirăm din sat, depăşirăm cimitirul şi apucarăm pe drumul drept spre liziera pădurii.

- Toată viaţa ţi-am îndurat glumele tale nesărate, spuse el, dar există nişte limite. Una e să te amuzi la club, sau când suntem noi doi şi alta să-ţi baţi joc pe faţă, când sunt şi soţiile, ba chiar să le mai jigneşti şi pe ele. Drept să-ţi spun, chiar nu mi-am închipui că eşti capabil de atâta grosolănie.

- Bine, am răspuns, mi-am cerut, scuze. Mai mult n-am ce să fac. Dacă nu crezi că a fost o greşeală, nu mai am nimic de adăugat.

Intrarăm în pădure, dar în locul întunecimii neprimitoare pe care o aşteptam, furăm învăluiţi de verdeaţă aurie, o încâlceală de stejari, carpeni, castani şi fagi - toţi arborii ale căror coroane împrăştie lumină în loc de umbră, ale căror ramuri se răspândesc în jur în decursul anilor, ale căror tulpini se decolorează încetul cu încetuL Spre deosebire de conifere, atât de întunecate iarna şi vara, aceştia se îndulcesc la culoare o dată cu trecerea anotimpurilor, iar acum, toamna, îşi revarsă nuanţele delicate pe păm'mt.

- Şi încă ceva, spuse Paul, nu crezi că ar fi timpul să n-o mai tratezi pe Renée de parcă ar fi o a doua Marie-Noel? Dacă din fiieă-ta vrei să faci o jucărie, te priveşte, e a ta, dar nu sunt de acord s-o transformi pe nevastămea într-o păpuşă, doar ea să-ţi satisfaci tu pofta de popularitate.

Rolul de spăsit pe care mi-l asumasem nu era simplu şi am încercat să-mi imaginez cum ar fi procedat Jean de

Gué dacă ar fi săvârşit gafa de a arăta o cămaşă de noapte în public.

- Tuturor femeilor le place să fie răsfăţate, am spus. N-ai văzut ce i-am dat lui Françoise? Bineînţeles că a trebuit să-i iau ceva drăguţ şi lui Renée. Vroiai să-i ofer viaţa vreunei sfinte cum i-am luat fetiţei?

Paul viră la dreapta şi şoseaua asfaltată fu înlocuită cu un drumeag nisipos, Pădurea se răreа şi în faţă se ivi un luminiş.

- Alegerea a fost vulgară, iar momentul penibil, conchise Paul. Întâmplarea face că le-am observat pe amândouă - şi pe Françoise şi pe Renée. Oricum, data Viitoare când te mai hotărăşti să faci nevesti-mi un cadou, întâi consultă-mă pe mine.

Drumeagul se îngusta şi mi-am dat seama că era de fapt o fundătură. Drept în faţă se înşiruiau într-o linie lungă căsuţele lucrătorilor; la dreapta era o clădire

asemănătoare cu un hambar, cu acoperiş în pantă şi hornuri înalte, ridicată pe un teren întins şi cu hârtoape; în jurul, lui erau mai multe şoproane. Totul era împrejmuit şi separat de drum şi de căsuţe. Lucrătorii intrau şi ieşeau din şoproane, împingând la roabe; un vagon era tras pe şine, lângă o movilă de reziduuri. Din coşurile de la furnal ieşeau vălătuci de fum înecăcios şi gâfâit. Paul intră cu maşina prin porţile deschise şi se opri în faţa căsuţei paznicului, imediat lângă intrare; fără să-mi mai adreseze niciun cuvânt, traversă spre o a doua clădire din spatele şopronului cu hornuri înalte. L-am urmat şi pe măsură ce-mi alegeam drumul printre şine, mi-am dat seama, după scârţâitul de sub tălpi, că terenul era acoperit cu cioburi minuscule la fel de fine ca şi nisipul de pe plajă. Erau peste tot, şi în pământ şi în noroi, iar grămezile de reziduuri erau de fapt şi ele sticlă de culoare vernil, albăstruie şi chihlimbarie. Lucrătorii care împingeau ia roabe s-au oprit să ne facă loc; am băgat de seamă că deşi pe Paul îl salutau dând din cap reverenţios, mie îmi zâmbeau; nu cu un respect sau o consideraţie specială, ci cu un fel de camaraderie şi căldură, ca şi cum se bucurau într-adevăr că mă văd.

Demonstraţia de bun venit mă măguli şi în mod meschin m-am simţit bine că stima sau ce anume ar ii fost ea, îmi era adresată mie şi nu lui Paul.

Paul o luă direct spre o casă lungă din secolul al optsprezecelea, cu două etaje şi acoperiş de ţiglă roşie, năpădit de muşchi; deschise uşa şi mă conduse într-o cameră de formă pătrată, sărăcăcioasă, cu pereţi în lambriuri şi duşumeaua acoperită cu dale de piatră. în mijloc era o masă plină cu cărţi, dosare şi hârtii, iar într-un colţ, un birou mare. Un bărbat chel, cu ochelari şi obraji scofâlciţi, într-un costum de culoare închisă, se ridică de Ia masă când ne văzu.

- *Bonjour*, *Monsieur le Comte*, îmi spuse. Deci vă simţiţi mai bine?

. Mi-am imaginat că Paul îi spusese că fusesem bolnav sau mahmur, sau chiar amândouă; avea un zâmbet

nervos, tremurat, nu cald şi prietenos ca al lucrătorilor, iar dinapoia ochelarilor mă scruta o pereche de ochi neliniştiţi/

- N-am avut nimic, am spus. Pur şi simplu mi-a fost lene.

Paul râse - nu cu amuzament, ci ca cineva nepâăeut impresionat.

- Probabil că e grozav să leneveşti în pat dimineaţa, remarcă el. E un lucru pe care nu l-am mai făcut de mult şi de fapt nici Jacques.

Omul schiţă un gest dezaprobator, uitându-se când la unul când la celălalt, evitând să ne jignească, pe urmă spuse repede:

- Doriţi să discutaţi ceva între dumneavoastră? Dacă doriţi, pot să mă retrag.

- Nu, spuse Paul, viitorul fabricii' te priveşte la fel ca şi pe noi. Şi eu aştept să văd. ce-a făcut la Paris, ca şi tine.

Mă priviră şi îi privii şi eu. Pe urmă m-am dus spre scaunul de la birou, m-am aşezat şi am scos o ţigară din pachetul de acolo.

- Ce anume vreţi să ştiţi? i-am întrebat, aplecându-mă să-mi aprind ţigara, gestul permiţându-mi să-mi ascund chipul, care altfel ar fi trădat nesiguranţa răspunsului potrivit.

- Ah. mon *Dieu*..., spuse Paul ca şi cum întrebarea mea circumspectă şi ambiguă era ultimul strop, insulta finală faţă de o răbdare mult prea încercată. Dar nu e decât o singură problemă, nu? închidem, sau nu?

Cineva - oare mama? - rostise ceva în legătură cu contractul. Vizita la Paris era legată de contractul Carvalet. Toţi aşteptau ca Jean de Gué să vină cu el. Atunci, foarte bine; aşteptau un răspuns, prin urmare îl vor căpăta.

- Dacă vă referiţi la reînnoirea contractului cu Carvalet, aflaţi că am reuşit, am spus.

Amândoi se holbară la mine, neîncrezători. Jacques scoase un,,Bravo!", dar Paul îi tăie vorba:

- Care sunt condiţiile, *ce* clauze prevăd?

- Condiţiile noastre şi nicio clauză.

- Doar nu vrei să spui că ne acceptă marfa exact în aceleaşi condiţii ca şi până acum, în ciuda faptului că alte firme oferă preţuri mai scăzute?

- I-am convins.

- Câte întâlniri aţi avut?

- Câteva.

- Atunci care este explicaţia? De ce a fost nevoie de atâta corespondeţă? Au încercat să ne forţeze mâna ca să scădem preţul, sau ce anume?

- Nu-mi dau seama.

- Prin urmare eşti pe deplin mulţumit şi de acum încolo încă şase luni ne vedem de treburi?

- Cam aşa ceva.

- Nu pricep. Ai reuşit ceea ce, drept să-ţi spun, mi se părea imposibil. Felicitările mele.

Luă ţigările de pe birou şi-i întinse pachetul lui Jacques după ce-şi aprinse şi el una. începură să discute ceva fără legătură cu mine; m-am răsucit pe scaun şi m-arn uitat pe fereastră, întrebându-mă în ce fel de afirmaţii mă aventurasem. Peste o clipă probabil mă vor asalta cu întrebările care mie nu-mi spuneau nimic, iar în neştiinţa mea, urma să mă trădez; între timp însă... între timp, ce anume? Am privit afară şi am văzut o livadă deasă, aurie în lumina soarelui, cu meri încărcaţi care-şi aplecau crengile până la pământ. Un cal bătrân cu o coamă albă, revărsată, păştea pe câmpul de dincolo de livadă. O femeie cu un şorţ negru, un şal cenuşiu pe umeri şi saboţi în picioare, plivea legumele.; în urma ei ciuguleau nişte găini. Scena se încadra în rama geamului ca o ilustrată paşnică şi reconfortantă; ce bine ar fi fost să rămân în continuare spectator, fără niciun fel de participare, un călător în tren care urmăreşte cum i se perindă prin faţa ochilor diverse imagini. Şi totuşi, în viaţa pe care o dusesem până atunci, exact ăsta era lucrul de care mă plânsesem - lipsa de participare, de amestec în vieţile altora.

- Ai adus contractul cu tine? spuse Paul. ^

- Nu, am răspuns. O să-l trimită eî.

Femeia care plivea ridică ochii şi privi spre fereastră. Era vânjoasă, bătrână, cu şolduri late, un chip bronzat, de ţărancă, iar prima privire spre casă fu atentă şi iscoditoare; când mă zări însă îmi zâmbi, lăsă săpăliga şi porni legănat spre casă.

- Gred că nu vă deranjează dacă le spun tuturor că nu se mai pune problema să închidem, *Monsieur* Paul? întrebă omul numit Jacques. Eu n-am discutat nimic, bineînţeles, dar ştiţi cum circulă zvonurile. Oamenii au comentat toată săptămâna trecută...

- Ştiu eu bine, răspunse Paul. A fost o atmosferă imposibilă. Da, n-ai decât să anunţi când vrei.

Femeia se afla acum exact sub fereastră, iar Paul, observând-o, spuse:

- Uite-o pe Julie, ca întotdeauna e numai ochi şi Urechi. Vrea să fie prima care să împartă veştile, bune sau rele. Se aplecă pe fereastră. *Monsieur* Jean a reuşit la Paris. Să nu te prefaci că nu pricepi ce ţi-am spus.

Zâmbetul abia schiţat se lăţi pe chipul femeii. Se întinse şi culese un ciorchine de struguri care atârna în viţa de pe perete, pe care mi-l oferi cu gestul unei regine.

- Poftim, spuse ea. A crescut special pentru dumneavoastră, *Monsieur le* Comic. Mâncaţi-l imediat până nu i sie duce dulceaţa. Deci până ia urmă totul e bine?

- Da, totul e bine, răspunse Paul, brusc relaxat, umanizat.

- Mi-am închipuit eu, spuse femeia. E nevoie de cineva cu minte ca să dea şi câte un picior unde trebuie la anumiţi oameni. Şi cine mă rog sunt ăia, aş vrea să ştiu. care socotesc că pot să ne comande numai pentru că poartă un nume răsunător la Paris? E timpul să primească o lecţie. Sper că le-aţi zis vceoi eiteva. *Monsieur* Jean?

Avea vânjoşenia şi puterea lui Gaston, iar în ochi, aceeaşi scânteie de loialitate, dar dacă cumva cei cărora le era devotată ar fi greşit, n-ar fi ezitat o clipă să-i critice. Mi-am întors privirea de pe chipul ei ridat, blajin şi ars de soare spre-merii aplecaţi, calul care păştea şi liziera

pădurii de dincolo de ogoare.

- Prin urmare, furnalul va continua să pufăie, coşurile să fumege iar sticla să-mi acopere acasă duşumeaua cu prai‚jeg°s»- şi toată lumea o să stea liniştită încă şase luni, spuse ea. N-o să uitaţi să treceţi şi pe la André să-i spuneţi o vorbă bună, *Monsieur le Comte*? Cred că aţi auzit ce a păţit.

Mi-am amintit că s® pomenise ceva despre un lucrător ascidentat.

- Da. Vin mai târziu, mi-am răspuns, evitându-i privirea cinstită şi iscoditoare.

Femeia se duse la legumele ei, zburătăcind puii de găină care o împresurau şi, înlorcând capul, l-am văzut pe Paul că-şi atârna haina în cui şirşi îmbrăca salopeta.

- N-am prea avut. corespondenţă eât timp ai lipsit, spuse el. E acolo-, pe birou. Îţi arată Jacques.

Deschise uşa prin care venisem, cea dinspre şoproane şi ieşi. Am rămas singur cu Jacquss şi un mic teanc de scrisori şi fai. Le-am deschis pe rând; majoritatea erau facturi, bonuri de plată concise pentru mărfurile, furnizate de alte firme, o întrebare adresată, de un contractor de transport, un anunţ de la căile ferate. Răsfotndu-le, nai-am dat seama că nu pricepeam absolut nimic din ceea ce se presupunea că trebuie să fac, să spun, să dictez sau să scriu. Talmeş-balmeşul de cifre nu; avea nicio neimè, iar eu eram la fel de neajutorat ca un eapil azvârlit în universul adulţilor.

În mod ciudat, singura ieşire era să spun adevărul. Am dat la* o parte cu dosul şi-îinii teancul de hârtii şi am spus:

- Ce-i cu àstea? Ce vrei să fac eu?

La felde cisdat, Jacques' zârabi. Părea mairelaxat acum că eram singuri, fără Paul şi spuse:

- Nu e nevoie să faceţi nimic, *Monsieur le Comte*, dacă s-a prelungit contractul. Nu sunt decât nişte chestiuni de rutină şi o să mă ocup eu de ele.

M-am ridicat de la birou, m-am dus la uşă, am deschis-o şi am rămas în prag, scrutând şirul de şoproane

şi iern^a alăturată, plasată cam neaşteptat în acel loc, dar nu neplăcut, cu acareturile ei la vreo cincizeci de” iarzi de turnătorie. Prin curte păşeau ţanţoş nişte găini, o femeie întindea rufe la uscat pe un gard viu, iar de undeva, de dincolo de poarta fermei, răzbăteau mugete de vite amestecate cu zăngănit intermitent de metal din şopron. Fumul ieşea în rafale din hornuri, iar pe vechiul clopot de pe acoperişul ondulat şi cârpăcit luci la un moment dat o rază de soare; la intrare, două statui de ghips, o madonă cu pruncul şi un sfântul Iosif, cu mâinile ridicate, binecuvântau micuţa comunitate şi pe toţi cei care munceau şi locuiau acolo. Instictiv, am simţit, din cauza vârstei clădirii, a atmosferei, că totul se desfăşurase la fel cu două, trei sute de ani în urmă, că războaiele şi Revoluţia nu schimbaseră nimic aici. Micuţa întreprindere continuase, pentru că familia şi lucrătorii crezuseră în ea, pentru că doriseră s-o păstreze astfel. Micuţa turnătorie, nealterată, făcea parte din fundalul peteculuilor de regiune, asemeni fermei şi ogoarelor, merilor bătrini şi pădurii, iar distrugerea ei s-ar fi asemuit cu smulgerea rădăcinilor unei fiinţe din pământ.

M-am uitat peste umăr la Jacques, aşezat la masă şi am spus:

- Cât poate rezista o turnătorie ca asta în-competiţie cu marile firme cu aparatură modernă care plătesc salarii mari?

Ridică ochii de pe facturile pe care nu le înţelesesem, clipind nervos îndărătul ochelarilor.

- Depinde de dumneavoastră, *Monsieur le* Comic. Noi ştim bine că mult nu mai poate rezista. Cel cu dare de mână consideră azi drept responsabilitate pofta de moment, nu sursa de venit. Dacă nu vă pasă că pierdeţi bani, vă priveşte. Numai că...

- Numai că ce?

- Astăzi n-aţi fi pierdut atât de mult dacă în trecut v-aţi fi dat puţin osteneala să vă îngrijiţi de ce este al dumneavoastră. Iertaţi-mă că vorbesc atât de deschis. N-ar trebui să mă amestec. Cum să vă spun, *Monsieur le*

Comte... afacerile seamănă cu o familie, trebuie să aibă un şef, o inimă, un centru - şi depinde de acest centru dacă prosperă sau se face praf totul. După cum ştiţi, n-am lucrat pentru tatăl dumneavoastră, eram prea tânăr pe vremea aceea, dar dumnealui a fost respectat. Era drept şi corect, iar *Monsieur* Paul îi seamănă întru totul. Dacă ar fi trăit, ar fi locuit aici în casă, şi ar fi existat un simţământ al continuităţii, li înţelegea pe lucrători, ar fi ştiut să se adapteze schimbărilor... dar aşa...

Mă privi de parcă şi-ar fi cerut scuze, fără să reuşească să-şi termine propoziţia.

- Mă învinovăţeşti pe mine sau pe fratele meu? am întrebat.'

- *Monsier le Comte*, *eu* nu acuz pe mine. Forţa împrejurărilor ni s-a opus tuturor. *Monsieur* Paul are un dezvoltat simţ al datoriei şi s-a dedicat trup şi suflet încă de la război acestei micuţe întreprinderi, dar, de fapt, duce o luptă gata pierdută împotriva preţurilor şi salariilor, şi ştiţi prea bine că dumnealui nu prea se înţelege bine cu lucrătorii şi Uneori asta îngreunează lucrurile.

îmi trecu prin minte cât de dificilă era situaţia acestui om, tamponul, intermediarul, înjurat probabil şi de stăpân şi de muncitori, totuşi purtând pe umeri greul afacerilor - controlând comenzile, împăcând creditorii, muncind supranormă, încereând să ţină un fel de echilibru, ultimul sprijin şi suport al unei organizări şubrede.

- Dar eu cu ce greşesc? am întrebat. Hai, fii cinstit. Vrei să spui cumva că eu sunt răspunzător de eşec?

Zâmbi, apoi ridică dezaprobator şi indulgent din umeri, gest care explica fără vorbe o lume de sentimente.

i - *Monsieur le Comte*, spuse el, toată lumea vă place - nimeni nu are de spus un cuvânt împotriva dumneavoastră, aici. Dar pe dumneavoastră nu vă interesează, asta e tot. După dumneavoastră, această *verrerie* poate să se ducă pe apa sârnbetei. Sau, cel puţin, aşa am crezut până azi după-masă. Ne-arn închipuit cu toţii că v-aţi dus la Paris doar ca să vă distraţi, iar dumneavoastră... - făcu un gest cu mâinile - după cum a

spus şi *Monsieur* Paul, aţi reuşit imposibilul.

Mi-am întors privirea de Ia el spre uşa deschisă; am văzut-© pe Julie străbătând încetişor terenul viran din faţa şoproanelor, spre căsuţa pazniculuí, de la intrare. Ciţiva lucrători o strigară, râzând, ea le răspunse, tachinându-i, cu săpăliga pe umăr.

- Nu v-aţi supărat, *Monsieur le Comte*, că v-am vorbit aşa? întrebă Jacques eu o umilinţă înduioşătoare.

- Nu, i-am răspuns. Nu, îţi sunt recunoscător.

Am ieşit şi am străbătut distanţa scurtă spre şopronul.principal, unde era turnătoria, înăuntru, lângă furnal, oamenii lucrau dezbrăcaţi până la brâu din cauza fierbinţelii. Peste tot erau căzi şi băi, vergele şi ţevi; se auzea un huruit şi eiocănituri iar în aer plutea mirosul înţepător, ciudat, dar nu neplăcut.. Când am înaintat să mă uit, oamenii s-au dat deoparte zâmbind, pe jumătate familiari, pe jumătate indulgenţi, ca adulţii care zâmbesc îngăduitori unui copil, în sensul că dacă vrea să se distreze, n-are decât, pentru că joaca lui n-are ce să strice.

Am ieşit imediat în aerul rece şi rn-am îndreptat spre celelalte şoproane unde oamenii în salopete lucrau cu diverse unelte, matriţe şi amestecuri; am răsucit în mină rebuturile de sticlă albăstruie,, vernil şi chihlimbarie care mie mi se păreau fără cusur - flacoane şi sticluţe de toate formele şi mărimile. Pe urmă am trecut pe la şoproanele unde se sortau şi se ambalau, cu trăsurile de expediţie gata completate, şi nicio clipă n-am avut sentimentul că mă aflu într-o fabrică oarecare, cu producţie de serie. Ceea ce vedeam avea personalitate, intimitate, era: o mică industrie stăpână pe sine şi în stăpânirea unor oameni care munceau acolo, înzestraţi cu o rezistenţă pe care scurgerea vremii n-o puteaafecta.

- Vă distraţi, *Monsieur* Jean?

Am ridicat ochii de pe bucata de sticlă din mână şi am dat de chipul zâmbitor al Iui Julie, femeia de la căsuţa pazniculuí,

- Poţi s-o iei şi aşa,, dacă vrei, î-am răspuns.

- Lăsaţi munca în seama lu'i *Monsieur* Paul.

întotdeauna a fost aşa. Dumneavoastră veniţi acum să-l vedeţi pe André?

Mă conduse pe la intrare:pe drumeagul nisipos, pe lângă şirul de căsuţe. Erau spoite în galben ca şi casa de pe terenul fabricii cu aceleaşi acoperişuri de ţiglă pestriţă şi fcfârae, despărţite între ele prin loturi de grădină şi ^garduri şubrede. Mă duse la, a treia-casă care avea bucătăria, dormitorul şi camera de zi în comun, căci în faţa vetrei, pe un pat de lemn răvăşit, zăcea întins un bărbat, iar într-un colţ, un băieţel cu ochii vii, cam de vârsta lui Marie-Noel, se juca cu o maşinuţă stricată.

- Uite, zise Julie, a venit *Monsieur le Comte să* te vadă. Ridică-te în capul oaselor, arată cel puţin că n-ai murit.

Omul zâmbi, cu ochii duşi în fundul capului, palid; era bandajat de là gât în jos spre braţ.

- Cum te simţi? am întrebat. Cum B-a întâmplat?

Julie lăsă în pace băiatul pe eare-I muştruluise până

- atunci pentru că nu se ridicase în picioare când am intrat în busătărie.

- Cum să *se* întâmple? spuse ea. Şi-a ars aproape toată partea dreaptă,.asta e. La astea sunt bune furnalele şi maşinile voastre moderne. N-aveţi decât.să vă spălaţi pe cap cu ele. Staţi jos, *Monsieur* Jean, staţi jos.

Uşui o pisică de pe singurul -scaun din cameră ş.i-l şterse de praf.

- N-ai nimic de spus? îl întrebă ea,pe bărbatul care arăta-prea bolnav şi prea slăbit ca să vorbească. Uite, *Monsieur Ie Comte* s-a înapoiat de la viaţa veselă din Paris şi tu nu poţi nici măcar sâ-i zâmbeşti. Să ştii că o să se întoarcă iar acolo. Staţi puţin să vă fac o cafea.

Se aplecă peste sobă şi scormoni în foc cu un vătrai strâmb.

- Cât trebuie să-mai stai aşa? î-am întrebat.

- Nu mi-au spus, *Monsieur le Comte*, răspunse eï cu ochii nesiguri fixaţi pe femeie, dar tare -mă tem că o să mai treacă o vreme până am să pot lucra iar.

- Nu-i nimic, spuse Julie, *Monsieur* Jean înţelege

foarte bine. Nu e cazul să te frămânţi. O să te plătească şi o să-ţi dea şi o compensaţie. Şi toată -lumea « să aibă de lucru de acum încolo, mult timp, aşa-i *Monsieur* Jean? Putem să ne tragem iar:sufietul. Rechinii ăia de la Paris ar trebui să aibă mai multă glagorie în cap, nu să ne tot refuze mereu. Acum să vă beţi cafeaua. Ştiu că vă place cu mult zahăr. Aşa aţi băut-o întotdeauna.

Scoase din dulap o cutie mică de cuburi de zahăr, iar băieţelul, văzând-o, veni să-i cerşească o bucată, numind-o *grand'mère*.

- Pleacă de aici, spuse ea. Cum te porţi? Ah, de când a plecat maică-ta, nimeni nu te mai struneşte.

Aparte, însă, şopti destul de tare, încât era limpede că băieţelul auzea tot:

- Necazul e că îi duce dorul, mititelul, iar de când André e ţintuit la pat, sunt nevoită să-l răsfăţ. Hai, beţi-vă cafeaua. Poate o să vă aducă ceva culoare pe chipul ăsta palid de oraş.

Nu eu, ci André din pat avea nevoie de culoare în obraji şi de cafea, dar femeia nu-i oferi nimic; m-am uitat în jur şi în sus şi am văzut tencuiala căzută de pe pereţi, iar pe tavan o pată mare de igrasie care la prima ploaie urma să se lăţească. Ochii ei căprui şi ageri îmi surprinseră privirea.

- Ce putem să facem? spuse ea. O să încerc să cârpăcesc câte ceva zilele astea. De mult nu s-au mai reparat căsuţele noastre, dar n-are niciun rost să venim la dumneavoastră să ne plângem. Ştim că nu aveţi bani, ca noi toţi de altfel, şi aveţi şi aşa destule pe cap. Poate într-un an, doi... La castel cum mai e? *Madame la Comtesse* se simte bine?

- Nu prea.

- Ei, ce să-i faci. Imbătrânim cu toţii.. O să trec s-o văd într-una din zilele aste. Iar lui *Madame* Jean pe când îi soseşte sorocul?

- Nu sunt sigur, dar cred că nu mai are prea mult de aşteptat.

__- Dacă aţi avea un băiat frumos, multe s-ar

schimba. Ia să fiu eu mai tânără, ce-aş veni să-l îngrijescmi-aş aduce aminte de alte vremuri. Ce timpuri bune au fost, *Monsieur* Jean! în ziua de azi s-au schimbat oamenii, nimeni nu mai vrea să muncească. Eu una, dacă n-aş lucra, aş muri. Ştiţi care-i partea proastă la *Madame la Comtesse*? N-are cu ce să-şi ocupe timpul. Hai, beţi-vă cafeaua. Mai vreţi zahăr? Luaţi încă o bucată.

L-am văzut pe André urmărindu-mă cum beau, cu ochii tulburi aţintiţi pe ceaşca mea; băieţelul nu mă slăbea nici el din ochi şi mi-am dat seama că amândoi râvneau la cafeaua şi zahărul meu, dar nu aveau să primească nimic, nu pentru că Julie n-ar fi vrut să le dea, ci pentru că nu erau îndeajuns. Şi nu se ajungeau pentru că nu erau suficienţi bani să cumpere mai multă cafea sau mai mult zahăr. André nu câştiga îndeajuns la verrerie, iar aceasta era a lui Jean de Gué căruia nu-i păsa dacă ar fi trebuit s-o închidă a doua zi. Am pus înapoi pe sobă ceaşca şi farfurioara.

- îţi mulţumesc, Julie, am spus. Mi-a mers la inimă.

M-am ridicat şi fără să protesteze, cum este obiceiul când se face o vizită de curtoazie, m-a condus până la uşă.

- N-o să mai poată munci, mi-a spus ea când am ieşit afară. înţelegeţi, cred. N-avea rost să-i spun, ca să nu-şi facă griji. Ei, asta-i viaţa, ce niai. Din fericire, sunt eu aici să-i port de grijă. Respectele mele pentru Madame *la Comtesse*. Am să-i tai nişte struguri din vie; pe vremuri îi plăceau. După dumneavoastră, *Monsieur le Comte*.

Am lăsat-o totuşi să se întoarcă singură la turnătorie, pretextând că vreau să-mi iau ceva din maşină; am urmărit-o cum traversa terenul cu hârtoape, trecând peste 'mormanele de sticlă rebutată, strivind sub saboţi cioburile împrăştiate; silueta ei vânjoasă, şalul şi şorţul închise la culoare făceau parte din fundal, contopindu-se cu şoproanele cenuşii. Când a dispărut în grădina stufoasă din spatele vechii case, m-am suit în Renault şi am pornit înapoi pe drumul străjuit de pădure pe care venisem. Cam la patru kilometri spre vest, înainte de a se afunda, am oprit maşina, am aprins o ţigară, m-am dat jos şi am

contemplat ţinutul de dedesubt.

Micuţa comunitate de la turnătoria de sticlă rămăsese undeva în urma mea, înghesuită în luminişul ei din pădure; aici jos, dincolo de copaci, se întindeau pogoane întregi de ogoare şi ferme răzleţe, sate îndepărtate, fiecare din ele încununat cu câte o turlă de biserică, iar mai departe, alte ogoare şi o altă pădure. Imediat sub mine se afla satul St. Gilíes; se vedea turla bisericii, dar castelul era ascuns într-un pâlc de copaci. Se distingeau doar dependinţele, colorate într-un gălbui blând în soarele de toamnă, iar în interiorul zidurilor domeniului, o linie cenuşie profilată pe aleile şi copacii întunecaţi,

Mi-ar fi plăcut să mă pot simţi detaşat; să pot privi satul St. GiUes şi zidurile castelului cu ochi imparţiali. Starea sufletească din această dimineaţă se cam înrăutăţise. Amuzamentul, farmecul şotiilor şcolăreşti dispăruseră; joaca de-a spionul ricoşase ca un bumerang. Sentimentul de putere, de triumf că eram în stare să duc de nas micuţul grup de oameni creduli se transformase din nou într-un sentiment de ruşine. De data asta parcă aş fi dorit ca Jean de Goi să „fi fost altfel. Mă săturasem să descopăr la fiecare pas că nu era altceva decât O secătură. Ar fi fost grozav să-mi asum rolul unei persoane distinse - schimbarea de identitate ar fi acţionat asupra mea ca un imbold. în schimb, renunţasem la propria mea personalitate neglijabilă pentru una de două parale. Avea însă asupra mea avantajul suprem - nu-i păsa. Sau, de fapt, îi păsa? Oare tocmai de aceea dispăruse?

Am continuat'se. contemplu satul liniştit şi izolat. Vedeam un şir de vite bălţate, mínate de un copil, trecând agale pe iângă biserică şi deodată, în spatele meu, răsună o voce. M-am întors şi am văzut -chipul zî&ibitor şi' tremurând al bătrânului *curé*; mergea, cm totul neaşteptat, pe un triciclo; îşi ridicase sutana lungă deasupra ghetelor negre cu butoni. Priveliştea era nespus de mişcătoare, emsţidnâHfcă, tocmai pentru că era ridicolă.

- E plăcut acolo la soare? strigă el.

Am simţit imboldul brusc să mă destăinui; m-am

apropiat de iriciclu şi am pus mâinile pe ghidon.

- Părinte, sunt în grea cumpănă. De douăzeci şi patru de ore trăiesc în minciună.

Chipul i se boţi într-o expresie înţelegătoare, dar bâţâital continuu îl făcea să semene atât de. mult eu -un mandarin dintr-o vitrină cu porţelanuri, încât, m Clipa în care am roşiii cuvintele, mi-am pierdut şi înceederea în el. Cu ce-»*'Âi putut, sămă ajute,, cocoţat pe tricicM Jţti -ce să-i facă unei persoane cufundate în minciună şi viclenie, ca mine?

- Când te-ai spovedit ultima oară? mă întrebă, iar gândui îmi zbură la zilele de. şcoală, când intendenta, după ce-mi adresase o întrebare asemănătoare, m-a pus să fac penitenţă;

- Nu ştiu, am răspuns. Nu-mi mai amintesc.

Continuă să bâţâie din cap, înţelegător, dar şi pentru că nu se putea abţine.

- Fiule, mai bine vii la mine astă-seară.

îmi dăduse răspunsul scontat, dar mie nu-mi era de niciun folos. Mai târziu era inutil. Doream să mi se spună acum, pe coama dealului, dacă trebuia să plec în clipa aceea şi să-i las pe cei de la castel să se descurce cum i-o tăia capul,

- Ce-ai zice, părinte, dacă aş pleca din St. Gilles pentru totdeauna, fără urmă?

Pe chipulbătrân şi trandafiriu se aşternu din nou zâmbetul; mă bătu uşurel pe umăr.

- -Să nu faci asta niciodată, spuse el. Prea mulţi oameni depind de dumneata. Crezi că te-aş condamna? Nu, nu s-ar cădea. Aş. continua să mă rog pentru mata cum am făcut întotdeauna. Adu-ţi aminte că dacă te Simţi deprimat şi trist, e semn bun. Asta dovedeşte că *bon Dieu* e peaproape. Du-te şi termină-ţi ţigara la soare şi gâadeşte-te la El.

îşi flutură npna şi pedală mai departe, sutana încurc? ndu-i-se în spiţe, pe coama dealului, lăsă pedalele libere şi-şi' xâădu drumul la vale, bucurindu-se de viteză. L-am urmărit îuând cotul şi intrând în sat. proptindu-şi triciclul

de un zid şi dispărând. Am terminat ţigara, m-am n ţşfr i am pornit după el, prin sat,”peste pod, spre intrarea îrv castel. La arcada de lângă dependinţe l-am zărit peGaston şi l-am strigat să ducă înapoi maşina la *verrerie*. pentru Paul. Pe urmă am intrat în casă, am urcat scările spre camera mea; pe masă am găsit un teanc de scrisori pecare am avut impresia că le zărisem pe fundul valizei. Una dintre ele avea numele şi adresa firmei Carvaiet pe plic. Am citit-o şi am descoperit exact ceea ce v 107

mi-era teamă că am să aflu. Regretau noua hotărâre nefavorabilă pentru noi, având în vedere colaborarea îndelungată din trecut şi, mai ales, după ultima întrévedere pe care o avuseseră cu mine, dar în urma unei analize mai atente rezultase că le era imposibil să reîrmoască contractul.

Capitolul 9

Pentru moment, nu-mi păsa de Jacques sau de vreun membru al familiei, pentru că după toate probabilităţile se aşteptau la ce putea fi cel mai rău, iar faptul că aflaseră contrariul îi surprinsese şi le dăduse un sentiment de uşurare. Aveau posibilitatea acum să trăiască în continuare de pe urma venitului adus de moşie, sau de pe urma moştenitorilor; castelul s-ar fi dărăpănat tot mai mult, terenurile ar fi intrat în paragină, ei înşişi ar fi îmbătrânit şi ar fi devenit tot mai nemulţumiţi, blamând lumea din afară pentru tot ceea ce pătimeau. Dar mie îmi păsa în primul rând de lucrătorii pe care îi văzusem în acea dupăamiază la *verrerie*, goi, şiroind de sudoare în faţa furnalului, alţii trudind în şoproane, fiecare cu meşteşugul său, şi, mai ales, îmi păsa de André, cu pieptul ars şi bandajat, întins pe patul din căsuţă şi de Julie care-mi oferise cafea şi zahăr din puţinul pe care-l avea. Îmi păsa că ochii lor vor avea o altă expresie, că atunci când se vor întoarce.la turnătorie vor descoperi că vestea cea bună nu era bună deloc, ba chiar foarte proastă, că îi minţisem şi că nu înnoisem niciun contract cu Carvalet. în loc de zâmbetul îngăduitor, indulgent,. de bun sosit, îşi vor întoarce privirile, ignorându-mă; nici măcar nu se vor

sinchisi să-mi arate dispreţul, iar când Jacques le va explica ca a fost o neînţelegere şi, din păcate, lucrurile stăteau cum stăteau, *Monsieur le Comte* nu-şi putea permite să continue o afacere în pierdere, chipurile lor vor căpăta - într-un grad mai mic, pentru că suferinţa nu era fizică -- aceeaşi expresie goală ca şi a sărmanului André. Ceva urma să le facă rău, ceva împotriva căruia ei singuri nu se puteau apăra, dar pe care *Monsieur le Comte* ar fi putut să-l prevadă şi de care să-i ocrotească dacă i-ar fi păsat. Ne vor urmări, pe mine şi pe Paul, întorcându-ne la castel, pe urmă, când maşinile vor amuţi brusc, furnalul va fi stins, mormanele întregi de sticlă gata să fie împachetate, pŞrăsite; se vor înapoia la şirul de căsuţe de pe uliţa nisipoasă, cu tencuiala căzută şi pereţi igrasioşi şi-şi vor spune unul altuia - maimuţărindu-i trăsăturile, caracterul şi manierele - era nevinovat, nu era altceva decât o coajă, o faţadă, la fel de departe de original ca şi cutia viorii de instrumentul pe care îl adăposteşte. Emoţia nu avea ce căuta aici. Nu fusesem nici pentru o clipă atât de orb încât să-mi închipui că efuziunile sentimentale ale acestor oameni se datorau unor calităţi de-ale mele, care au ţâşnit la suprafaţă şi şi-au aflat un răspuns; veneau radiind de bucurie pentru el şi numai pentru el, oricât de prost plasată ar fi fost emoţia. Şi atunci, care era explicaţia faptului că vroiam să-l salvez pe Jean de Gué de la declin? Nu suportam să-l văd făcându-se de ruşine. Omul acesta, care nu merita să fie salvat, trebuia să fie cruţat. De ce? Pentru că semăna cu mine?

Stăteam în cameră cu ochii aţintiţi pe scrisoarea politicoasă dar clară de la Carvalet şi mă întrebam la ce se gândise Jean de Gué când o pusese în buzunarul valizei. Ştiam că trebuia să iau o hotărâre - fie să-i spun lui Paul imediat ce s-ar fi întors la castel că l-am minţit în privinţa contractului, sau să îl las să creadă că putem continua. Prima variantă ar fi atras după sine blamare, dispreţ, recunoaşterea minciunii în faţa tuturor lucrătorilor şi închiderea neîntârziată a turnătoriei - care lucru bănuiam că s-ar fi petrecut oricum în clipa în care Jean de Gué s-ar

fi întors acasă. Cea de a doua ar fi stârnit un haos şi mai mare; fabricarea şi expedierea la Paris a unor mărfuri care nu fuseseră comandate, iar când prima tranşă ar fi sosit la Carvalet, ar fi prins să zbârnâie telefoanele, cei de la firmă cerând uluiţi explicaţii.

Prezentul contract mai rezista probabil câteva zile sau câteva săptămâni. Nu ştiam. Chiar dacă faptele şi cifrele 'ar fi iost puse în faţa mea. mă îndoiesc că aş fi priceput mare îucru. Nu mă pricepeam deloc la ai aceri. Singurele roefe contacte fiaaneiàre erau cu insiStuţiSe academice «are-mi plăteau o remuneraţie modestă şi cu editorii şi redactor ii care-mi tipăreau articolele -şi csnierinţele. Mă întrebam care ar fi procedura adoptată de un proprietar de sticlărie ca să intre în legătură eu firma care-i cumpăra marfa. Fără îndoială că dacă chestiunea era presantă, telefonul de la birou. Nu eram la birou. Eram în camera unui castel în fundul unui colţ de ţară din Franţa şi nu ştiam nici măcar unde se afia telefonul

Am pus scrisoarea lui Carvalet în buzunarul de la piept al hainei şi am coborât. Era aproape ora patru. 'Nu era nimeni prin apropiere şi În aer plutea o atmosferă de siestă. Momentele de după prânz-lâncezeau în aer, strecurâââdu-'-sfe dinspre bucătăria unde încă nu intrasem, sugerând că vasele fuseseră spălate şi şterse: şi totuşi, eèva din materialitatea lor atirna de zidurile întunecoase şi plafonul jos,, iar legumele încă pâăne de pământ -din grădina bucătăriei aşteptau să fie spălate şi clătite înainte de -cină. M-am aventurat spre uşa întredeschisă a scopului şi, după ce am ascultat puţin şi n-am auzit nimic, am trecut, pragul şi m-am ctenvans că nu era nimeni, cu «xcepţia lui Frangoise care dormea pe un divan. M-am furişat iar afară şi m-am înapoiat pe hol. Renée, fără îndoială că dormea şi ea sus, fie ca să scape de migrenă, fie famică -se.dusese să-şi probeze darul de bonangic; nu eram ssgur şi nici nu mă interesa. Marâe-Noel, obligată să treacă la lecţii din cauza plecării mele bruşte la vervQ- *rie*, se afla probabil cu mătuşa ei, Blanche, în dormitorul auster şi mohorât, în vreme ce soarele lucea

pe porumbar şi leagăn» Am găsit telefonul. Nici că se putea să fie mai prost plasat, înghesuit intre haine de ploaie, în întuneric, iar aparatul însuşi, o vechitură agăţată de perete, cu receptorul pe lateral. Deasupra, astfel că ochiul nu pţâtea să o ocolească, se afla o altă dovadă a grijii lui Blanche-pentru suflete: doi -sfinţi martirizaţi, decapitaţi, iar Sângete care ţâşnea din răni era lins de doi dulăi ©esăţsoşi.

Am ridicat receptorul şi *am* aşteptat, Iar după o clipă.se auzi un bâzâit şi o. voce guturală rosti *„J*âemtie* Nu mă luase prin, surprindere, căci răsfoind cartea de telefon locală, dădusem peste numărul meu - St. Gilles 2, Era imposibil să sefi schimbat. Am cerut Parisul şi numărul tipărit pe scrisoarea lui Carvalet; pe urma am aşteptat, parcă o eternitate, chircit în ascunzătoarea mea întunecoasă. Când mi s-a răspuns că aveam legătura cu firma Carvalet, m-a apucat însă panica. Am scăpat şi scrisoarea şi receptorul din mină, erezând că aud paşi pe scări. Operatoarea repetă anunţul, pMitul intermitent răsuna din receptorul care se legăna; am înşfăcat scrisoarea şi străduindu-mă să descifrez semnătura mâzgălită în josul foii, am mormăit în microfon rugămintea de a vorbi cu *Monsieur* Mercier. Cine întreabă, sosi răspunsul. *Comie* de Gue, am rostit. Şi brusc, enormitatea înşelătoriei îmi apăru mai uriaşă ea oricfnd, având în vedere că nici nu puteam fi văzut. Mi s-a spus să aştept şi peste câteva clipe *Monsieur* Mereier din scrisoare anunţă că îmi stă la dispoziţie,

- *Monsieur*, am spus,, mii de scuze că vă deranjez fără să vă previn că am asemenea intenţii; de asemenea» îmi cer scuze şi pentru lipsa de politeţe de a nu vă fi răspuns, la scrisoare. Am fost obligat să mă înapoiez pe neaşteptate acasă din cauza unei boli în familie, altfel aş fi trecut din nou pe la dumneavoastră ca să mai discut câteva lucruri care nu au fost clarificate. Ana stat'de vorbă cu fratele meu şi am revizuit câteva puncte şi suntem de acord să scădem cifra ca să ajungem la o înţelegere. «

La capătul celălalt al firului se aşternu liniştea, pe

urma o voce politicoasă, dar extrem de surprinsă,, răspunse:

- Dar, *Monsieur fe Comte*, am discutat în amănunţime totul săptămâna trecută. V-aţi exprimat clar poziţia şi noi am înţeles. Vreţi să spuneţi că acum doriţi să redeschideţi negocierile cu firma noastră?

1 Ascult (*jr.*).

- Exact, am răspuns. Fratele meu şi cu mine suntem gata să facem orice sacrificiu personal ca să nu închidem, turnătoria şi să nu concediem lucrătorii.

Urmă o altă tăcere. Pe urmă: - Scuzaţi-mă, *Monsieur*, dar este într-o totală contradicţie cu ceea ce ne-aţi dat personal de înţeles.

- Ştiu, am răspuns, dar sincer să fiu, am acţionăt fără să mă consult cu familia. După câte ştiţi, este o chestiune de familie.

- Bineînţeles, *Monsieur*, şi tocmai pentru aceasta v-am arătat întotdeauna respectul cuvenit. Am regretat profund că a fost necesară o revizuire a contractului şi, mai ales, că va trebui să închideţi dacă nu ajungem la o înţelegere, ceea ce s-a şi dovedit a fi realitatea până la urmă. îmi amintesc că ne-aţi spus că nu vă implicaţi deloc emoţional, iar *verrerie* a devenit o responsabilitate prea grea pentru contul dumneavoastră.

Vocea distantă, calmă continua să se audă, iar eu mi l-am închipuit stând de vorbă cu Jean de Gué, aşezaţi confortabil unul în faţa celuilalt pe scaune de piele, schimbând ţigări şi ridicări din umeri, întreaga problemă fiind concediată din minţile lor îndată ce întrevederea luase sfârşit. Iar eu, un străin, m-am pomenit aici, pozând ridicol într-o cauză pierdută pentru că nu doream ca o mină de lucrători, o ţărancă şi ruda ei infirmă să-l dispreţuiască pe patron, căruia,' dacă aşa ar fi stat lucrurile, puţin i-ar fi păsat.

- Tot ce spuneţi este perfect adevărat, am răspuns. Ceea ce încerc însă să vă comunic este că m-am rasgândit, S!nt de acord cu orice clauză, dacă turnătoria continuă să funcţioneze. Costurile de producţie mă privesc. Vă cer să

reînnoiţi contractul în condiţiile prevăzute de dumneavoastră, indiferent care ar fi acelea.

O tăcere şi mai prelungită. Pe urmă, rapid:

- Bineînţeles, *Monsieur le Comte*, că având în. vedere îndelungata colaborare cu dumneavoastră şi familia dumneavoastră, ne-a părut rău s-o întrerupem, dar nu exista altă soluţie. Totuşi, dacă sunteţi acum pregătit să stăm de vorbă asupra cifrelor - e limpede că nu putem discuta la telefon - trebuie să-i consult din nou pe ceilalţi directori. Şi după aeeea, nu văd de ce rezultatul final să nu ne satisfacă şi pe dumneavoastră şi pe noi.

întrebarea implicată îmi aduse pe loc o afirmaţie la propria mea întrebare. Urmau să fie o serie de scrisori, iar prezentul contract putea fi reînnoit în condiţii diferite. Am schimbat câteva politeţuri şi l-am auzit cum închide. M-ara scotocit după batistă, mai bine zis batista lui Jean de Gué, şi mi-am tamponat sudoarea de pe frunte, nu numai pentru că în spaţiul acela strimt, printre hainele de ploaie din cuier, eram încălzit la maximum, dar efortul făcut mă epuizase mental. îmi luasem un angajament fără să am nici cea mai vagă idee cum trebuia onorat. Dacă preţul plătit de Carvalet pentru sticluţe nu acoperea costul fabricii şi salariile lucrătorilor, ceea' ce eu siguranţă că se şi întâmpla - altfel de unde actuala criză? - atunci banii trebuiau să sosească dintr-o altă sursă. în clipa aceea am auzit o respiraţie în receptor, pe care fără să-mi dau seama încă îl mai ţineam la ureche; sunetul cuiva care asculta la o derivaţie şi care aştepta şi alte informaţii. N-am schiţat nicio mişcare. Am continuat să aştept, cu mâna strânsă pe receptor. Brusc, interveni operatoarea care mă întrebă dacă terminasem convorbirea cu Parisul; i-am răspuns afirmativ şi când mi-a venit tonul, am auzit din nou respiraţia, pe urmă un păcănit uşor, dovadă că cel din castel care ascultase, închisese. Nu puteam fi absolut sigur, fără îndoială, dar eram aproape convins că cineva ascultase convorbirea mea cu Parisul. Dar cine anume? Unde se afla derivaţia? Am închis şi am ieşit pe hol. Paşii pe care ' avusesem impresia că-i aud pe scări când mi se

dăduse legătura se prea poate să fi fost rezultatul închipuirii mele combinat cu neliniştea. Oricum, nimeni nu coborâse; totul era cufundat în linişte. Dar respiraţia din receptor nu fusese rodul imaginaţiei. Am ieşit pe terasă, căci nu mai avea importanţă acum dacă eram observat sau nu; mi-am ridicat privirea de-a lungul castelului, dar n-am văzut câecât firul principal Care intra prin acoperiş, undeva între foişor şi zid. Coşurile înalte, foişoarele, până şi gurile de burlan puteau ascunde orice alte semne legate de electricitate sau telefon, şi nici eu nu eram îndeajuns de cunoscător ca să bănuiesc cam pe unde ar fi trebuit să se afle firul. Descoperirea derivaţiei şi a iscoadei erau două lucruri care trebuiau să mai aştepte. Mi se părea mult mai presant să aflu ceva despre finanţele personale ale lui Jean de Gué. Cecul pe jumătate terminat pe care-l găsisem în camera de là etaj avea nişte cifre şi iniţiale criptice, dar niciun sold, şi singurele informaţii demne de luat în seamă erau numele băncii şi adresa sucursalei din oraşul învecinat. În cameră nu era niciun birou. Undeva, în castel, trebuia să existe o cameră unde proprietarul îşi scria scrisorile şi-şi ţinea posesiunile personale. Mi-am amintit de biblioteca unde familia se adunase pentru prânz. Am coborât din nou pe hol, am trecut prin sufragerie spre glasvandul bibliotecii care era închis. Biblioteca era cufundată în semiobscuritate; cineva trăsese obloanele de la ferestrele înalte ca să nu pătrundă soarele. Le-am deschis şi atunci am descoperit într-un colţ ceea ce căutam - biroul Era încuiat. Legătura de chei - o parte din lucrurile personale ale lui Jean de Gué, împreună cu mărunţişul portofelul, cecul, permisul de conducere - toate nefolositoare până în clipa de faţă - le avusesem Ia mine tot timpul de eând mă îmbrăcasem cu hainele lui. Am încercat pe rând cheile până s-a potrivit una. Gestul de spărgător nu mă neliniştea; mă jucam din nou de-a iscoada şi nu făceam nimănui niciun rău.

Biroul dădu la iveală obişnuitul talmeş-balmeş de lucruri al unei persoane total diferitede mine, deprins să-mi ţin actele acasă într-o ordine meticuloasă. în faţa pea se

aflau casete burduşite cu acte, plicuri doldora de hârtii, scrisori, chitanţe, factUri, toate puse de-a valma. Nici sertarele nu arătau mai grozav. Cu greu le-am tras afară, pline ochi de cărţi şi documente, acte şi fotografii, fără îndoială, istoria vieţii unui om şi a întregii familii de Gué timp de generaţii. încăpăţânatul refuz al hârtiilor căutate de a se ivi din sertarele prăfuite mă împinse spre nesăbuinţă. Aveam nevoie de conturile bancare şi nu reuşeam să le găsesc; dădeam doar peste cotoare de cecuri folosite de mult şi-lăsate acolo. Cufundat în căutare, ca un hoţ care nu e capabil să găsească colierul-pe perle pe care a pus ochii, eram hotărât să pun mâna pe orice ca să-mi satisfac curiozitatea frustrată. lb cele din.urmă, o copertă de piele roşie îmi atrase -atenţia - putea fi un dosar de conturi - ara tras-o cu greu din sertarul înţepenit, dar era doar o evidenţă de vânătoare eu fel de fel de liste de fazani, potârnichi şi iepuri împuşcaţi eu mult înainte de război. Spaţiul gol lăsat de dosar îmi uşura puţin căutarea şi pipăind, am dat peste un alt volum gros, cu miros de mucegai, care se dovedi a fi un album plin de fotografii, în marea lor majoritate decolorate, lipite în colţare demodate.

Am renunţat la hârtiile.de bancă. Nu puteam rezista tentaţiei de a arunca o privire în trecut. Albumul avea pe prima pagină un coif, un cap de ogar şi un copac, iar dedesubt scria „Marie de Gué", cu o caligrafie alungită şi înclinată. După prima pagină şi-a făcut apariţia chipul inconfundabil al mamei - o tânără cam de douăzeci şi ceva de ani; în locul guşei actuale - o bărbie.rotunjită şi hotărâtă, în locul clăii de păr cărunt - bucle blonde, dese, frizate cu cleştele, o bluză cu pliscuri îi împodobea umerii, acum aduşi şi acoperiţi de nenumărate şaluri; iar fotografia putea să mă reprezinte chiar pe m-ine deghizat în haine femeieşti, întruehipând un personaj feminin dintr-o şaradă, eu perucă şi alte accesorii. Alături era trecută data - 1914. Apoi urmau, unul câte unul, ceilalţi. Jean de Gué tatăl, aducând cu Paul, cu o mustaţă stufoasă, ochii vii. aţintiţi spre fundalul hâdi al studioului iot o, cu draperii în cute şi flori artificiale amândoi privind în jos cu *o*

mândrie părintească spre cea care era probabil Blanche, înzorzonată şi gătită; pe urmă, prietenii şi rudele dintr-o generaţie mai veche, unchiul cutare, mătuşă cutare şi un *granil-père* bătrân, într-un scaun cu rotile. Nu erau scrise datele peste tot şi deseori trebuia să ghicesc ce vară era cmd un băieţel şi o fetiţă pozau încălecaţi pe un ponei, sau ce iarnă era, cu porumbarul acoperit de zăpadă şi aceeaşi pereche încotoşmănată în fulare, ţinându-se de după gâi. Perechea era rareori despărţită. Oriunde se găsea unul dintre ei, cu o puşcă sau cu o undiţă în mfciă,' celălalt era prin apropiere; şi cu surprindere, chiar puţin dezgustat, în mod cu totul straniu, am observat că această a doua siluetă din planul doi, Blanche, era aproape replica lui Marie-Noel de azi, cu aceleaşi picioare lungi, trup firav şi părul tuns scurt. Abia mai târziu, când probabil făcuse vreo cincisprezece ani, începuse să se schimbe, chipul oval se alungise, expresia din privire devenise mai scrutătoare, mai reţinută; dar chiar şi aşa, mi-era imposibil să recunosc în figura gravă şi fără îndoială, plăcută, pe fata bătrână de azi, cu gura pungă.

Micuţul Jean nu era niciodată serios. Fiecare instantaneu îl arăta râzând, într-o atitudine comică sau strâmbându-se la fotograf; m-am gândit cât de deosebiţi eram. cu toate că aveam trăsături identice, căci eu apăream în toate pozele din copilărie un băieţel cu privirea rece, uşor speriat. Paul nu se remarca prea clar în album. Deseori era scos din obiectiv, figura cea mai ştearsă clin grup, sau surprins când îşi încheia şiretul. Chiar şi fotografiile clare de grup ale copiilor, la adolescenţă, lipite la întâmplare în album, îl prezentau aproape acoperit de umărul solid al lui Jean şi eclipsat de zâmbetul' cuceritor al acestuia.

Ici-colo, am recunoscut figuri disparate în grupuri; *le curé*, mai slab, mai tânăr, dar tot angelic; şi dând înapoi paginile spre pozele din copilărie, am recunoscut-o imediat pe Julie la *verrerie*, îngrijindu-l pe Paul. Mai era un bărbat, pe nume Maurice, care apărea de multe ori în paginile de sfârşit ale albumului. Era pozat în grupuri cu cei de la

turnătorie şi de la castel, iar o fotografie îl prezenta alături de Jean, lângă statuia de piatră din parc. Pe urmă, dintr-o dată, pozele se terminară. Fie că bătrânul Jean de Gué murise, fie că izbucnise războiul sau mama se plictisise brusc să mai fotografieze, era greu de spus. Se sfârşise o epocă, se încheiase un ciclu.

Am închis albumul cu un ciudat sentiment de nostalgie. Obişnuit să cercetez trecutul istoric, familiarizat cu vechi scrisori, documente şi cronici apuse, privirea asta rapidă în istoria unei familii contemporane, aparţinând generaţiei mele, mă emoţiona în mod straniu. Mă afecta nu faptul că frumoasa contesă de la începutul albumului îmbătrânise şi părul ei blond era acum alb, ci că anii trecuseră peste ea aşa cum trecuseră, Ochii aceia încrezători şi autoritari deveniseră neliniştiţi şi iscoditori, gura mândră căpătase o expresie vorace, gâtul şi umerii arcuiţi se gârboviseră, acoperiţi de o grăsime inutilă. Mă întrista că Blanche, atât de sprintenă şi plăcută ca fetiţă, atât de serioasă şi atentă ca domnişoară, putuse să se schimbe aproape de nerecunoscut, deformată ca o caricatură. Până şi Paul, şters în poze, ascunzându-se îndărătul lui Jean cel zâmbitor, fusese cumva înduioşător ca băieţel, stând într-un picior în spatele grupurilor, cu o buclă răvăşită mereu. în ochi. Şi totuşi, azi era dezagreabil, greoi, dând frâu emoţiei numai când - mi-era martor Cel de sus, total neintenţionat. - îl răscolisem şi-mi bătusem joc de un cusur de care se ruşina.

Imaginile trecutului, când totul părea frumos, erau tulburate de câte o intervenţie a prezentului. Am auzit pe cineva mişcând uşile glasvandului care duceau spre sufragerie şi împingând la loc albumul în sertar, m-am întors; era Renée, pe care n-o văzusem deloc în fotografiile îngălbenite, ca şi pe Françoise de altfel. Ele două aparţineau fazei ulterioare, sumbre şi mohorâte a St. Gilles-ului lipsit de farmec. închise uşile în urma ei şi rămase cu ochii.aţintiţi pe mine.

- Am auzit maşina, spuse ea, şi am crezut că a venit şi Paul cu tine. Pe urmă am întâlnit-o pe Charlotte pe coridor

şi mi-a spus că eşti singur. Françoise se mai odihneşte în salon şi mi-am închipuit că te găsesc aici. Ei, ai de gând să-ţi ceri scuze pentru purtarea de la prânz?

Nefericita împărţire a darurilor urma să mi se reproşeze din nou. Fără îndoială că, după toate aparenţele, meritam. Am suspinat şi am ridicat din umeri.

- I-am cerut deja scuze lui Paul, am răspuns eu. N-ajunge?

Corpul crispat, mâinile nervoase trădau o emoţie înăbuşită; mă privi cu o expresie pe. jumătate nedumerită, pe jumătate răvăşită, care era în acelaşi timp şi sâcâitoare, încât brusc am simţit compasiune pentru Paul, nevoit să îndure povara toanelor ei.

- Ce-ai vrut să demonstrezi? spuse ea. Nu e şi aşa destul de greu să ne ferim de bănuieli şi, mai ales, să nu-l rănim pe Paul? Sau te-ai hotărât înadins să-ţi baţi joc de mine?

- Ascultă, am spus. Am băut ati'ta. în Le Mans, încât am uitat ce-am pus în pachete. Am fost convins că am luat la toţi cărţi.

- Şi aştepţi să te cred? întrebă ea. N-ai greşit deloc cu ce i-ai oferit lui Françoise,, nu? Oare cât a costat, sau nici n-ai plătit?

Aveam de a face, fără îndoială, cu cel mai urât soi de venin femeiesc - ciuda pentru darul făcut de soţ soţiei. Mă bucuram că Françoise, şi-nu Renée căpătase medalionul cu miniatura.

- I-am dat lui Françoise ceva ce ştiam că o să aprecieze, am spus. Dacă nu-ţi place cadoul tău, n-am ce-ţi face. Dă-i-l lui Germaine. Nu mă deranjează câtuşi de puţin ce faci cu el.

Nici dacă ăş fi lovit-o nu cred că ar fi şocat-o mai mult. Mă aţinti cu privirea,, sângele năvălindu-i în obraji; se îndepărtă de la uşă, traversă agale camera spre biroul pe care-l încuiasem; cheia o vârâsem în buzunar. Până să mă dezmeticesc, îşi încolăci braţele în jurul gâtului, îşi lipi chipul de al meu; am rămas înţepenit, încremenit, ca un actor de mâna a treia într-o piesă de provincie.

- Ce s-a întâmplat? spuse ea, Ce-i cu tine? De ce eşti atât de schimbat? Ţi-e frică să mă mai iubeşti?

Deci asta era. Poate ar fi. trebuii să bănuiesc, totuşi vorbele ei mă şocară şi mă umplură de spaimă. Nu vroiam s-o sărut. Braţele încolăcite îmi produceau repulsie, iar gura care se oferea prea pătimaş îngheţa răspunsul. Orice ar fi putut să facă Jean de Gué din cauza delăsării nu trebuia reeditat acum de surogatul său.

- Renée, am spus, poate să vină cineva... - o scuză şchioapă, inutilă a oricărui amant laş căruia i-a dispărut înfocarea; m-am retras necavalereşte în faţa neaşteptatei şi stânjenitoarei apropieri. Dar şi acum, pe jumătate înghesuit în birou, femeia nu mă slăbi, miinile îneercând să mângiie, să se atârne. Mi-a trecut prin cap cât de lipsit de demnitate şi graţie este un bărbat asaltat. O femeie, chiar atacată de un bătăuş, are cel puţin fragilitatea feminină care îi conferă farmec.

Demonstraţia mea de teamă n-a fost convingătoare; mângâierea stângaoe de pe umăr, sărutul fugar pe păr probabil că i se păruseră nesemnificative, aşa că am încercat s-o ţin deoparte piintr-un torent de vorbe.

- Trebuie să fim prevăzători, am spus, şi să nu ne pierdem capul. Cred că Paul şi-a dat seama după flecuşteţul pe care ţi l-am oferit. Am luat iotul în glumă şi la fel o să fac şi în faţa lui Françoise. Dar nu ne mai putem întâlni în felul ăsta. Ne pot surprinde servitorii şi în clipa în care îşi face loc bănuiala o să dăm de tot felul de complicaţii.

Pe măsură ce-mi auzeam propriile cuvinte, într-un şuvoi de scuze, mi-am dat seama că, de fapt, mă implicasem şi mai mult în această-poveste. Luasem idila de bună şi scăpasem în cel mai laş mod binecuvântata ocazie care mi se oferise de a spune cinstit şi pe şleau totul: „Nu te iubesc şi nu te doresc. Şi cu asta basta”.

- Vrei să spui că trebuie să ne întâlnim în altă parte? Dar cum? Unde să mergem?

Nu lăsă să-i cadă nicio lacrimă. Nu ceru niciun semn de afecţiune. N-avea în minte decât un singur lucsu,

absolut unul singur. Ceea ce pentru Jean de Gué începuse ea o idilă prin care să-şi omoare timpul se transformase acum într-o responsabilitate. Mă întrebam îa ce măsură era el implicat şi cât de plictisitoare devenise legătura după ce se stinsese prima trăire.

- Mă gândesc eu la ceva, l-am răspuns, dar să nu uiţi ce ţi-am spus. Trebuie să fim prevăzătqri. Nu putem risca fericirea viitoare printr-o prostie de moment.

Jean de Gué însuşi n-ar fi putui vorbi cu o mar mare duplicitate. Ce uşor era, la urma urmelor, să pozezi în ticălos. Vorbele o liniştiră, iar atingerea, oricât da superficială iusese, probabil că micşorase tensiunea Şi o relaxase. Pe urmă, spre uşurarea mea,, am auzit o voce de copil în camera alăturată. Renée ridică din umeri exasperată şi se îndepărtă de mine.

- Papa, unde eşti?

- Aici. Ai nevoie de ceva 1

Intră în cameră ca o vijelie. Instinctiv, am deschis braţele, întrebându-mă, în vreme ce ea sări ca o maimuţică, dacă aş putea s-o folosesc de acum încolo ca tampon împotriva solicitărilor primite din partea lumii adulte.

- *Gran'mie* s-a sculat, anunţă fetiţa. M-am dus s-o văd. Vrea să mergem amândoi la ea să bem ceaiul împreună. I-am povestit de cadouri şi cât de supărat a fost unchiul Paul. Şi ştii, Papa, ai greşit şi cu darul pentru mătuşa Blanche. N-a vrut să-l deschidă," aşa că *Maman* şi cu mine l-am desfăcut pentru ea. înăuntru era un bileţel: „Pentru frumoasa mea Béla, de la Jean", Béla, nu Blanche, şi era o sticlă-uriaşă de parfum eu eticheta „Femme", într-o cutie minunată, învelită în celofan şi cu preţul încă lipit pe ea - zece mii de franci.

Capitolul 10

Urcam scara mână în mână, când, deodată, Marie-Noei îmi spuse:

- Ce caraghios, parcă s-a supărat toată lümea. *Maman* era atât de mulţumită de al ei azi-dimineaţă şi pe urmă, după-masă, şi l-a scos şi l-a pus în casetă, alături de

celelalte bijuterii. Iar mătuşa Renée, aproape că nici nu s-a uitat la al ei, iar adineaori, când ţi-am povestit de cadoul mătuşii Blanche, am crezut că o să ne lovească pe amândoi. Cine e Béla, Papa?

Eram fericit că nu ştiam. Mă scutea de alte complicaţii. Şi totuşi, Jean de Gué ar fi trebuit să aibă previziunea să scrie mai mult decât mâzgălitura cu iniţiala B. y - Cineva, am răspuns, căreia îi place parfumul scump.

- *Maman* o cunoaşte?

- Nu cred.

- Nici eu nu cred. Când am întrebat-o, a mototolit bileţelul şi a spus că trebuie să fie o persoană de la Paris cu care faci afaceri şi care te-a poftit la cină, iar parfumul era un fel politicos de a mulţumi.

- Posibil.

- Necazul e, să ştii, că ai început să uiţi. Cum ai putut să încurci lucrurile atât de mult şi să-i dai pachetul mătuşii Blanche? Parcă am simţit eu că ceva nu merge. Păi, tu nu i-ai mai făcut un cadou de când ţin eu minte. Nu pricep de ce oamenii mari se poartă atât de ciudat, însă şi eu sunt de părere că nu are niciun rost să-i faci mătuşii Blanche un cadou când n-a vorbit cu tine de cincisprezece ani.

Cincisprezece ani... Această fărâmă de informaţie, aruncată din întâmplaâe, mă făcu să mă opresc pe scări, să privesc copilul, uitând de rolul meu, iar ea mă trase de mână nerăbdătoare.

, - Hai, mă îndemnă ea.

Am urmat-o tăcut, profund, tulburat. Ceea ce luasem drept o neînţelegere temporară era, de fapt, atât de înrădăcinată, încât probabil afectase relaţiile întregii familii. Idila accidentală cu Renée, dacă se putea numi astfel, era egală cu zero în comparaţie cu asta. Fără îndoială că un cadou era total deplasat. Relaţia era neplăcută, chiar sinistră, mai ales când mi-am amintit de instantaneele celor doi copii, înconjurându-se cu braţele. Ceva personal şi amar intervenise între Blanche şi Jean de Gué, şi cu toate acestea, situaţia era acceptată de toţi, chiar şi de fetiţă.

- Am ajuns, spuse Marie-Noel, deschizând larg uşa imensului dormitor şi din nou, ca şi cu o seară înainte, dinspre sobă mă lovi un val de căldură puternică. Micuţii câini terrier, absenţi ziua, erau din nou în cameră. Săriră în pat, lătrând ascuţit şi refuzând să se liniştească, cu toate mângâerile şi mustrările copilului.

- E nemaipomenit, spuse Marie-Noel. Câinii s-au prostit de tot. César a făcut la fel azi-dimineaţă, a lătrat la Papa.

- Charlotte, spuse contesa, i-ai dus azi pe Jou-Jou şi Fifi la plimbare sau ai stat la bârfe jos, toată dupăamiaza?

- Bineînţeles că i-am dus, *Madame la Comtesse*, răspunse prompt Charlotte, înţepată şi nevoită să se apere. M-am plimbat prin tot parcul cam o oră. Am uitat eu vreodată de ei?

îmi aruncă o privire rapidă, de parcă eu aş fi acuzat-o şi m-gm gândit că dacă ar fi fost s-o. compar cu Julie de la *verrerie*, sinceră şi dintr-o bucată, nici vorbă că ar fi rămas cu mult îr urmă; avea ochii mici, ca nişte nasturi, chipul ascuţit şi până şi felul meschin în care turna ceaiul sugera ceva acru şi pădureţ.

- Hai, gata, pleacă, porunci contesa enervată. O să aibă grijă-de noi copila.

Mă privi atentă, de sub maldărul de şaluri şi pérne, cu faţa încă cenuşie şi cu cearcăne adinei sub ochi, apoi întinse mâna şi mă trase lângă ea. în timp ce sărutam obrazul căzut, mă gândeăm cât de ciudat era faptul că această sărutare filială, care ar fi trebuit să fi-a respingătoare,, era într-un anume fel reconfortantă; iar atingerea de frumoasa Renée fusese scârbcasă şi vulgară.

- *Mon Dieu*, şopti ea, ce m-a mai făcut să rid asta mică! Pe urmă, dmdu-mă la o parte, spus?? cu voce tare: Stai jos şi bea-ţi ceaiul. Ce-ai mai făcut azi în afară că ai încurcat cadourile?

Din nou mă simţeam în largul meu, mă făcea să scot la iveală pe nesimţite o veselie pe care nici -eu nu mi-o cunoşteam. Formam toţi un trio care se înţelegea de minune, *comtesse*, fetiţa şi cu mine, contesa turnându-şi

ceaiul în farfurioară şi sorbindu-l cu înghiţituri mari, ultima picătură fiind lipăită de câinii eu priviri rugătoare, în vreme ce fetiţa, în chip de gazdă, ne servea cu ceai şi pâine prăjită, fără să ne slăbească din ochi.

I-arn povestit de vizita la *verrerip*, vorbind mai încrezător acum că telefonasem pe asouns la Paris şi puteam spera într-o soluţie temporară, iar contesa, fără niciun îndemn, se lăfăia în gloria trecutului, aşa cum fac bătrmii, satisfăcându-mi interesul tainic şi încâixtarea fetiţei. Ne povesti cu o mulţime de amănunte despre zil&le când sticla se sufla cu gura; cum de:..;v3t de tot, chiar înaintea ei, furnalul era alimentat cu lemn din pă'durea învecinată - cum toate fabricile de sticlă erau plasate într-o pădure tocmai pentru acest motiv - şi cum pe vremuri, acum un secol, aveau o sută şaizeci de cai la lucru, plus femei şi copii. Numele lucrătorilor şi al familiilor lor erau scrise toate undeva într-o carte. în bibliotecă, probabil, nu-ş^^rnai aducea bine aminte.

- Ei, acum s-au dus toate, spuse eâ. Au zburat. Ce-a fost nu se mai poate întoarce.

Vorbele ei mi-o readuseră în minte pe Julie, care arătase aceeaşi detaşare de lucrurile care-şi găsesc sfârşitul; în clipa în care i-am povestit însă despre vizita la căsuţă şi de sărmanul Andrée care zăcea ars în pat, ridică din umeri şi deveni brusc nemiloasă.

- Ei, oamenii ăştia, spuse ea, ar ii în stare să ne stoarcă şi ultimul bănuţ dacă ai" putea. Stau şi mă gândesc cât a profitat Julie în casa mea la vremea ei. Cât despre fii-su, toată viaţa a fost un papă-lapte. Nici n-o condamn pe nevastă-sa că a fugit eu un mecanic la Le Mans.

- Casa este într-o stare jalnică, am spus.

- Să nu te apuci cumva să faci vreo reparaţie, îmi întoarse ea vorba. În clipa în care începi, vor tot mai mult. Suntem şi aşa destul de strâmtoraţi, fără să ne mai batem capul şi cu ei. Aşa o să şi rămânem probabil, doar dacă Françoise nu face un fiu, sau dacă,'..

Se opri şi, deşi nù i-am priceput vorbele, o anume inflexiune în glas şi privirea piezişă pe care mi-o aruncă

mă tulbură profund. După o clipă, continuă:

- în ziua de azi, oamenii trebuie să-şi poarte singuri de grijă. Şi mă rog, ce au de cârtit? Nu trebuie să plătească niciun fel de chirie.

- Julie n-a cârtit, am spus. N-a cerut nimic.

- Era şi de aşteptat. Are ea o sumă frumuşică ascunsă undeva sub vreo scândură, n-ai teamă. Bine ar fi să am şi eu cât are ea.

Atitudinea ei-mă răvăşi. Simţeam că se rupsese o vrajă, Julie, care păruse atât de cinstită şi de devotată, era acum prezentată ca o acaparatoare, iar contesa, care cu o clipă înainte râsese şi fusese generoasă', devenise brusc crudă şi insensibilă. Valul de compasiune pe care îl simţisem pentru amândouă în mod instinctiv şi sincer se estompă; puţin dezorientat, în vreme ce Marie-Noel îmi turna încă o ceaşcă de ceai, mi-am dat seama că nu contesa era lipsită de disoernământ, ci eu. Eram un sentimental. Doream ca oamenii să fie mai buni, mai generoşi decât erau în realitate.

- Ştii, spuse Marie-Noel, intervenind dintr-o dată în conversaţie, a fost foarte ciudat când *Maman* şi cu mine am deschis cadoul în faţa mătuşii Blanche. *Maman* a spus „Nu fi încăpăţânată, Blanche, n-o să te mănânce şi dacă Jean ţi-a adus un dar, înseamnă că precis simte nevoia să-ţi spună ceva în felul ăsta. Iar mătuşa Blanche a lăsat ochii în jos şi după un secol a spus: „Deschide-l tu, atunci, nu mă deranjează. Pentru mine nu înseamnă nimic”. Dar sunt convinsă că era şi ea curioasă, pentru că a ţinut gura într-un anume fel, cum face eâteodată. Aşa că noi două am desfăcut pachetul, iar când *Maman* a văzut sticla de parfum, uriaşă, gata-gata să dea pe afară, a spus: „Dumnezeule, de ce e'nevoie să fie mereu aşa?” Şi mătuşa Blanche s-a uitat şi ea atunci şi am văzut-o că s-a albit ca varul, s-a ridicat şi a ieşit din cameră. Eu i-am spus lui *Maman*: „Nu e un medicament ca pentru unchiul Paul, de ce s-a supărat?” iar *Maman* mi-a răspuns într-un fel cam caraghios: „Mi-e teamă că, de fapt, e o glumă şi încă una cam crudă”. Şi pe urmă, bineînţeles, am găsit bileţelul

pentru altcineva care se chema Bela, iar *Maman* a spus: „Nu, nu e o glumă, e o greşeală. Cadoul era pentru altcineva”. Dar eu tot nu înţeleg de ce consideră amândouă că a fost un lucru rău.

Cuvintele fetiţei parcă săpaseră un tunel în mijlocul tăcerii. în aer atârnau goluri îngheţate, dar, în mod ciudat, eu şi copila alcătuiam un întreg. Neştiinţa ei şi a mea ne apropiau.- *Maman* se holbă la mine, purtând în ochi o expresie imposibil de descifrat. Nu era nici admonestare, nici reproş, şi totuşi avea o umbră de presupunere; un fel de iscodire care atinsese o coardă sensibilă, sugerând, cu toate că era imposibil ca vreun simţ de-al ei să-mi iscodească identitatea, că-mi descoperise secretul, ştia că mă prefac. Totuşi, când vorbi iar, se adresă copilului:

- Ştii, puişor, spuse ea, femeile au un fel foarte misterios de a se purta, mai ales când sunt religioase, cum e mătuşă-ta. Să nu uiţi, ca să nu ajungi şi tu o fanatică, la fel ca ea.

Arăta brusc îmbătrânită şi epuizată. Voioşia îi dispăruse. Gestul cu care izgoni câinii era arţăgos şi agasat.

- Hai, i-am spus lui Marie-Noel, hai să punem la loc măsuţa, să nu mai stea în drum.

Am mutat-o lângă perete, alături de toaletă, pe care am zărit o fotografie mare, în sepia, a lui Jean de Gue în uniformă, ieşind în evidenţă printre periile cu minere de argint. Intuiţia mă făcu să mă uit spre pat. Mama se uita şi ea în aceeaşi direcţie, pe chip purtând o expresie ciudată de bănuială. Când ni se încrucişară privirile, am coborât imediat amândoi ochii. în clipa următoare, intra în cameră Charlotte, urmată de *le curé*. Fetiţa se duse spre el şi-i făcu o reverenţă.

- Bună-seara, *Monsieur le curé*, spuse ea, Papa mi-a dăruit viaţa Micuţei flori. Vreţi să vi-o aduc s-o vedeţi?

Bătrânul o mângâie pe cap.

- Mai târzâu, copilo, mai târziu, spuse el. Când am să cobor, să mi-o arăţi.

Se duse până la capul patului şi rămase cu mâinile

încrucişate pe pântecul rotund, privind în jos spre chipul cenuşiu şi istovit al contesei.

- Ei, deci azi nu prea suntem în formă? întrebă el. Poate din cauza emoţiilor de ieri şi o noapte agitată, cu vise urâte. Sfântul Augustin are să ne spună ceva despre asta. Şi el a suferit.

Scoase o carte din faldurile sutanei; contesa, cu un suprem efort, se chinui să-şi îndrepte atenţia spre vorbele lui. Făcu un semn slab spre scaunul de pe care tocmai mă ridicasem, iar *le curé*, netezindu-şi poalele sutanei, se aşeză. La capătul opus al camerei, Charlotte îşi compuse şi ea o atitudine cucernică, cu mâinile împreunate şi capul plecat.

- Pot să rămân şi eu? şopti Marie-Noel, cu ochii aprinşi de emoţie, ca şi cum cerea voie să asiste la cine ştie ce spectacol. Când am aprobat din cap, nesigur pe ce ar fi trebuit să fac, îşi aduse un scăunel de sub măsuţa de toaletă şi se plantă lângă preot. Pe urmă, ca o actriţăcopil care îşi trăieşte rolul, îşi schimbă mimica dintr-una de aşteptare înfocată în una de extaz, cu ochii închişi, mâinile împreunate, buzele mişcându-se mut în chip de răspuns la rugăciunile bătrânului. Mi-am aruncat ochii spre contesă. Curtoazia şi îndelungata experienţă o ţineau proţăpită între perne, dar oboseala o făcea să plece uşor capul în piept, iar genele care clipeau des erau indicii nu de reverenţă, ci de o oboseală copleşitoare.

Am ieşit dm cameră şi ani coborât scările; pe urmă am intrat în parc şi am început să colind potecile de dincolo de statuia de piatră a lui Artemis, 'cenuşie şi sobră în lumina care scădea. Castelul, care în razele de soare păruse o nestemată, devenise mai ameninţător o dată cu lăsarea amurgului. Acoperişul şi foişoarele, proiectate pe bolta schimbătoare, se contopiseră eu sineala cerului, aspirându-şi nuanţele. M-am gândit cât de mult semăna probabil cu un bastion când şanţul era plin de apă, înainte ca faţada din secolul al XVIII-lea din zona centrală să fi imit cele două foişoare ridicate la începutul epocii renaşterii. Oare şi atunci existaseră doamne singuratice,

îmbrăcate în mătăsuri, privind prin ferestrele înguste, asemeni lui Renée şi Françoise de azi, apa băltită umezind pereţii acoperiţi de muşchi, iar pădurea deasă şi neîngrijită înaintând aproape până în prag? Oare zimbrul sălbatic cu ochi scăpărători venea să rime unde păştea azi cireada, iar dis-de-dimlneaţă se auzea chemarea ascuţită a cornului de vânătoare, când «ceaţa mai atârna încă de cnengile arborilor? Ce nobiM de Anjou, gălăgioşi şi beţivani, veneau galopând pe podul mobil ca să se avânte în vânătoare, să lupte şi să ucidă? Cum se iubeau oamenii woaptea şi câte naşteri grele şi morţi neaşteptate se petrecuseră? Iar acum, într-o altă Vreme, câte din acestea se repetau, În mod ciudat, altfel, cu emoţii înăbuşite şi pofte tainice? Cruzimea era mai profundă azi, atacând spiritul, rănind eul ascuns, nu ca pe vremuri, când era făţişă şi mai primitivă; numai cei duri rezistau, iar singuraticele sau frustratele ca Françoise şi Renée ale vremii se topeau ca laminarea, atinse de boală, apoi de moarte, plânse sau uitate de stăpânii lor, care, după tiparul lui Jean de Gué, se ospătau şi luptau, ridicând din umerii înveşmântaţi în catifea,

Cineva dădu ocol castelului, trăgând obloanele şi închizând ferestrele înalte, una câte una, iar izolarea faţă de noapte semăna cu o retragere în ini imitate. Ceea ce se petrecea în interiorul zidurilor era mort, terminat, nu mai exista; castelul era un mormânt, şi numai vitele mai aveau viaţă, aşa -eum păşteau lângă mine, crâmpoţmd. cu răsuflări puternice iarba umedă; stăncuţele se cuibăreau pentru noapte iar un câine se auzi lătrând în satul de dincolo de biserică.

Această a doua seară a mascaradei ce o jucam se materializa ca o a doua zi de şcoală. Mă familiarizasem cu împrejurările. Scăpasem de starea de prostraţie. îndrăzneala, care cu o seară înainte acţionase ea un drog, mi se părea acum firească, iar când deschideam cite o uşă, intram în câte o cameră, sau mă întâlneam nas în nas cu câte un membru al familiei, nu mai simţeam şocul surprizei. Recunoşteam sunete, mirosuri, voci; auzeam soneriile, fără să mai tresar în taină; mă spălam pe mâini

fără să mi se mai pară o faptă ieşită din comun, îmi schimbam haina şi pantofii pentru masă cu acelaşi instinct gregar al băieţelului nou-venit care îşi imită colegii de şcoală, maimuţărind tot ceea ce fac şi ceilalţi, abandonând vechea identitate şi obiceiurile de acasă până la următoarea vacanţă, iar pe perioada trimestrului adoptă o carapace strălucitoare şi rezistentă, o mască sclipitoare cu care să cucerească aprobarea colegilor şi a profesorilor, fascinat şi păcălit şi el de noua sa personalitate. Mâncatul, băutul, ridicatul unui ziar deveniseră dintr-o dată gesturi interesante în sine pentru că nu-mi aparţineau mie, ci lui Jean de Gué. Ciudăţenia unui vis apare ca ceva firesc visătorului; am început să mă mişc în voie printre fantomele mele, care-mi vorbeau, îmi zâmbeau sau mă ignorau. Ritualul fusese deja stabilit; roata care se învârtâse necontenit nu se oprise câtă vreme eu fusesem doar creat de ea, fără să mă opun, ca o parte a întregului.

Cina se desfăşura în tăcere. Eram numai patru. Am aflat că Marie-Noel minease supă şi biscuiţi la ora şapte şi nu mai coborâse, iar Blanche, după cele spuse de Gaston, dorise să postească. Era în camera ei, îmi relată el şi în seara aceea nu mai cobora.

Conversaţia lâncezea. Françoise, sprijxnitoarea mea la prânz, părea obosită şi aborda cu interes scăzut subiecte minore ca să rupă cât de eât tăcerea: vreun bolnav din sat, vizita de seară a lui *le curé*, *o* scrisoare de Ia o verişoară din Orléans, tulburări în Alger, un accident de cala ferată la nord de Lyons. Monotonia conversaţiei mă alina. Vocea ei, când era lipsită de nota de nemulţumire, era limpede şi plăcut ă. Renée, îmbrăcată într-o bluză cu guler înalt care-i stătea foarte bine, cu părul periat în sus ca să-i dezgolească urechile, îşi dăduse eu puţin fard pe obraji şi nu-mi dădeam seama dacă încerca să rnă ameţească cu farmecul ei, să mă jignească cu remarci în doi peri sau să-mi stârnească gelozia când porni o discuţie animată cu Paul. Paul era atent la mâncare, pe care o sorbea cu zgomot, mârâind în chip de răspuns între două înghiţituri, rareori ridicându-şi ochii din farfurie; iar în clipa în care

masa s-a sfârşit, îşi trase scaunul lârigă lumina cea mai puternică din salon şi după ce-şi aprinse un trabuc, se ascunse în spatele paginilor deschise din *Le Figaro* şi *L'Ouest-France*.

Marie-Noel coborî în halat şi împreună cu Françoise - Renée se întinsese pe canapea cu o carte în mână, fără însă să întoarcă paginile - am început-să jucăm domino şi dame, alcătuind un trio de familie paşnic care probabil seară de seară făcea acelaşi lucru, până când ceasul bătu ora nouă, iar Françoise căscă obosită şi spuse:

- Ei, e vremea de culcare, *chérie*.

Fetiţa se ridică fără nicio Împotrivire, strânSe jocurile şi le puse la loc într-un sertar, îşi sărută unchiul, mătuşa şi mama, apoi mă luă de mână.

- Hai, Papa.

Mi-am închipuit că aceasta era rutina de fiecare seară; am urcat la etaj în camera ei din foişor. Păpuşa nu mai avea tocul înfipt în inimă şi, salvată de la martiriu, făcea penitenţă, obligată să îngenuncheze lângă o cutie de conserve întoarsă, care slujea drept confesional, în vreme ce un Donald Duck uriaş, fără un picior, fusese pus să joace rolul de preot, cu pălăria de marinar învelită într-o cârpă neagră ca să sugereze o *biretta*.

- Stai jos, porunci fetiţa şi pe urmă vru şă-şi scoat* halatul, păru că ezită o clipă, se duse la un *prie-dieu* improvizat ca să-şi spună rugăciunea.

- Vrei să stai să vezi cum.. îmi mortific carnea? spuse ea.

- Cum adică? am întrebat.

- Ştii că am păcătuit când am spus aseară că mâ sinucid. I-am povestit mătuşii Blanche şi mi-a spus câ am greşit rău. 1 prea devreme să-mi fac spovedania, aşa că m-am hotărât să-mi dau o pedeapsă pe măsura păcătuim îşi scoase halatul şi rămase în faţa mea goală, slăbuţă gi firavă.

- Spiritul e plin de voinţă, dar trupul e slab, spuse ea.

Se duse la biblioteca dezordonată şi după ce scotoci eâteva clipe, aduse o biciuşcă mică pentru câini, cu

capătul înnodat. închise ochii şi pe urmă, până să-mi dau seama despre ce era vorba, începu să se biciuiâscă iute pe spate şi pe umeri. Nici vorbă de simulacru! Icnea involuntar, ţinându-şi respiraţia din cauza durerii.

- Potoleşte-te! am strigat, ridicându-mă şi smulgittdu-i biciul din mină.

- Biciuieşte-mă tu atunci, spuse ea.

Mă urmări, cu ochii aprinşi; m-am aplecat să-i culeg halatul de pe jos.

- îmbracă-te! i-am poruncit aspru, vorbind repezit Pe urmă spune-ţi rugăciunea şi treci în pat.

Se supuse, iar acceptarea promptă, de bună voie a tot ceea ce-i ceream mi s-a părut mai rea decât daci ar fi dat dovadă de nesupunere. Era agitată, încordată, sub masca de ascultare şi cu toate că nu mă pricepeam delec la copii, la jocurile lor, agitaţia ei mi se părea nefirească şi nelalocul ei.

Rugăciunea în faţa acelui *prie-dieu* transformat din cutia de ambalaj fu nesfârşită. N-a rostit-o cu glas tare, aşa că nu aş putea să spun dacă se prefăcea sau nu, dar Ia un moment dat se închină, se ridică şi cu o expresie supusă se urcă în pătuţul îngust.

- Noapte bună, am spus şi m-am aplecat s-o sărut, dar nu eram convins dacă obrazul rece şi crispat pe care mî-l întoarse era menit să exprime un fel de altă pedeapsă pentru ea sau pentru mine, Am ieşit şi am închis uşa; cu ochii pe biciuşca înnodată, am luat-o la stânga şi.după ce am trecut prin uşa de pânză de la capătul scărilor foişorului, un imbold brusc mă făcu să,mă îndrept spre camera din turnul de la capătul primului coridor. Am încercai clanţa. U,a era încuiată. Am bătut.

- Gine c? întrebă Blanbhe.

N-am răspuns. Când am ciocănit din nou, am auzit zgomot do paşi şi cheia răsucită în broască; pe urmă, uşa s-a deschis şi în faţa mea a apărut Blanche în halat, cu părul desfăcut din coc şi atârnând drept în jurul chipului, făeând-o pentru o clipă să poarte aceeaşi expresie copilărească pe care o văzusem sus, la Marie-Noel.

Expresia din ochii ei, neîncrezătoare, speriată, îmi răsturnă planul. Vrajba dintre „ea şi fratele ei nu mă privea. Cel puţin putea fi prevenită în legătură cu fetiţa. I-am vârât biciuşca în mână.

- Păstreaz-o, am spus, sau arunc-o. Marie-Noel a încercat s-o folosească pe pieleă ei. îţi sugerez să-i spui că biciuitul nu-l alungă pe diavol ci îl cheamă.

Expresia din ochii ei se transformă într-o ură atât de profundă încât am rămas cu privirea fascinată, aproape hipnotizată de sălbăticia bruscă de pe chipul palid şi impasibil. Pe urmă, până să apuc să mai spun ceva, îmi trânti uşa în nas şi o încuie; am rămas pe coridor, fără să fi reuşit să rezolv ceva; ba poate chiar învrăjbisem şi mai mult lucrurile. M-am înapoiat agale, şocat, îngrozit, obsedat de ochii aceia înveninaţi şi neiertători care, fără îndoială, fuseseră odată mari şi plini de încredere.

Când am ajuns la capătul scărilor, întrebându-mă ce cale să apuc şi ce ar fi trebuit să fac, m-am întâlnit pe scări cu ceilalţi trei, urcând unul în spatele celuilalt, spre dormitoare. Françoise, greoaie, cu pleoapele grele de somn şi palidă; Renée, cu pometii încă viu coloraţi şi bluza cu guler înalt accentuându-i coafura; iar Paul, cu mâna pe comutator, căscând, sub braţ cu un alt ziar, unul local. Ridicară ochii spre mine, cu chipurile luminate slab de o lampă difuză, şi pentru că eu nu eram de-al lor, cum îşi închipuiau, ci un străin, un intrus care le iscodea universul, am avut senzaţia că toţi trei erau goi, fără măşti. Am surprins pentru o clipă neliniştea lui Françoise, imediat îndepărtată, pentru a face loc deziluziei, având de partea ei doar răbdarea care s-o susţină după ce momentul de vrajă se destrămase. Renée, triumfătoare pentru că era convinsă că avea un trup minunat, apt să stârnească pofte care să i ie satisiacă pe ale ei, revenind veşnic, neîmplinită; în vreme ce Paul, buimac, obosit şi pizmaş se întreba ce miracol ar putea să survână în viată sau poate să-i aducă cufundarea în uitare.

Ne-am urat noapte bună, despărţinduTne pè cupluri ca vechii lăncieri. Mergeam în urma lui Françoise ' pe

coridor şi mă întrebam într-o doară cum m-aş fi simţit dacă ar fi fost inversate situaţiile, dacă Renée ar fi fost soţia lui Jean de Gué. Atracţia şi repulsia erau atât de apropiate încât o vecinătate forţată ar fi putut să arunce o punte peste prăpastia dintre ele şi să le unească? N-as * mai" apucat să-mi continui speculaţiile căci am observat „că în cameră se produsese o schimbare.' în locul patului obişnuit apăruse un pat de campanie, cu perftê, cearşafuri şi pături. în mod ciudat, prima senzaţie pe care am încercat-o nu a fost de uşurare ci de vinovăţie. Ce se întâmplase? Care era motivul? Pe urmă, ducându-mă la scrin, am observat pe el o sticlă uriaşă de parfum, cu eticheta strălucitoare „Femme". Era neatinsă.

M-am oprit o clipă să cuget, apoi am trecut prin baie în dormitor. Françoise stătea în faţa toaletei şi-şi prindea părul cu agrafe.

- Vrei să dorm dincolo? am întrebat.

- Bănuiesc că asta ţi-e dorinţa,- îmi răspunse.

- Mi-e indiferent, aici sau dincolo.

- Aşa mi-am închipuit şi eu. t

'Continuă să-şi prindă părul. Iată-mă/ m-am gândit, în faţa un ria dintre--problemele vieţii conjugale care reclamă fie împăcare, fie lacrimi, fie o ceartă interminabiiă şi care ar fi putut fi evitată dacă n-ar fi apărut sticla de „Femme" cu iniţiala B, atât de neglijent mâzgălită pe ea. Amândoi făcusem' o gafă, şi soţul ei şi eu; mi-am imaginat că el ar fi răspuns prin tăcere, prin urmare am adoptat aceeaşi tactică.

' - Prâă bine, am spus. Am să dorm dincolo.

M-am înapoiat în baie, am dat drumul la apă, dar când m-am apucat să mă spăl pe dinţi, după ce mi-am amintit care era paharul cu periuţa mea, gândul vag şi ciudat de familiar „ că mă aflam în a doua zi de internat şcolar îmi reveni din nou. Obiectele din baie nu mi se mai păreau străine, apa curgea cu un zgomot care deşi nu semăna cu cel de acasă făcea totuşi parte dintr-un plan definit, iar când Françoise a trecut uşor pe lângă mine -a să ia o cutie-cu cremă, fără ca vreunul dintre noi să

/orbească, ar fi putut foarte bine să fie vreun coleg de ameră dintr-o vreme apusă de care mă înstrăinasem emporar. Nu mi s-a părut nici ridicol, nici ciudat că mă flam în maieu şi chiloţi, iar ea într-un *négligée* lung. >evenisem o parte din fundalul, băii, ca şi ea. Numai ăcerea era deplasată, iar când m-am dus să-i urez noapte □taiă, în pijama şi halat, şi am găsit-o citind, iar ea mi-a întors un obraz palid, nepăsător, care nu mai purta nici neliniştea, nici lacrimile serii trecute, am simţit nu atât uşurare cât vinovăţie - vinovăţie pentru păcatele lui Jean de Gué, care fuseseră înzecite de ţapul său ispăşitor.

M-am înapoiat în cameră şi am deschis fereastra. în seara aceea castanii erau nemişcaţi, cerul nu avea limpezime, nu apăruse nicio stea, iar silueta singuratică a foişorului de deasupra nu se profila în fereastră. Când m-am urcat în.patul de campanie şi am aprins o ţigară, cu gândul că era a doua noapte petrecută sub acoperişul castelului şi că mai trecuseră, douăzeci şi patru dé ore de când poposisem în St Gilles, mi-am dat seama că tot ceea ce spusesem sau înfăptuisem mă implicase şi „mai mult, mă împinsese mai puternic, mă legase mai serios de bărbatul a cărui gândire nu-mi aparţinea, ale cărui acţiuni ji idei formau-o lume diferită şi totuşi, a cărui substanţă inferioară era o parte a firii melé, o parte a euhii meu tainic. - Capitolul 11

Când m-am trezit a doua zi dimineaţa,, am avut senzaţia că trebuie să fac ceva. Ceva urgent. Pe urmă mi-am amintit de conversaţia telefonică cu Carvalet şi cum mă obligasem sau, mai bine zis, obligasem fabrica de sticlă din St. Gilles'să continue producţia în condiţiile puse de ei, fără. să am nici cea mai mică idee de resursele de familie. Tot ceea ce posedam era carnetul de cecuri al lui

Jean de Gué, numele şi adresa băncii din Villars. Trebuia să ajung cumva la bancă, să stau de vorbă cu directorul, să inventez vreo scuză pentru ignoranţa mea. Fără îndoială că ar fi putut să-mi prezinte în mare situaţia mea financiară.

M-am sculat, m-am îmbăiat şi m-am îmbrăcat în timp

ce Françoise îşi lua micul dejun în dormitor; mi-am băut cafeaua în camera mea, încercând să vizualizez în minte planul de pe harta Michelin şi drumul pe care venisem dinspre Le Mans. Undeva, pe drumul acela, probabil la nu mâi mult de cincisprezece 'kilometri de St. Gilles, sau cam aşa ceva, se afla Villars. Mi-am adus aminte că zărisem numele, când consultasem ruta iniţială N-V de la Le Mans spre Mortagne şi la Grande-Trappe. Nu mai aveam hărţile, dar oraşul nu era greu de găsit. Când Gaston intră în cameră să-mi perie hainele, i-am spus că aveam de gând să mă duc la Villars, la bancă şi aveam nevoie de maşină.

- La ce oră doreşte *Monsieur le Comte* să meargă la Villars? întrebă Gaston.

- Oricând, am spus. Zece, zece şi jumătate.

- Atunci am să trag Renault-ul la scară la ora zece, spuse el. *Monsieur* Paul poate să meargă la fabrică cu Citroën-ul.

Uitasem că mai exista o a doua maşină. Asta simplifica lucrurile. Scăpăm de întrebările Iui Paul şi de propunerea lui, de care mă temeam, să mă însoţească la bancă. Totuşi, îmi veneau în minte complicaţiile care ar fi putut surveni în legătură cu cumpărăturile familiei. Fără îndoială că Gaston anunţase intenţia mea, căci tocmai când-îmi luam nişte mărunţiş în buzunar şi eram gata să cobor, micuţa *femme de chambre* ciocăni la uşă.

- Scuzaţi-mă, *Monsieur le Comte*, spuse ea, dar *Madame* Paul a întrebat dacă poate merge cu dumneavoastră la Villars. Are oră la coafor.

Păcat că pe *Madame* Paul n-o pocnise încă o migrenă! Ultimul lucru pe care mi-l doream era un alt *tête-à-tête* cu ea, dar se părea că nu exista posibilitatea nici unei scuze. o

- *Madame* Paul ştie că plec la ora zece? am întrebat.

- Da, *Monsieur*, a stabilit ora pentru zece şi jumătate.

Oare era o schemă deliberată ca să nâă însoţească?

I-arn spus că o voi duce pe *Madame* Paul la coafor; pe urmă, lovit de o inspiraţie bruscă, am traversat baia spre dormitor, unde am găsit-o pe Françoise, s and în capul

oaselor în pat.

- Mă duc la Villars, am spus. Vrei să vii şi tu?

Mi-am amintit imediat că fiecare soţ îşi sărută spţia dimineaţa, chiar dacă cu o seară înainte a fost izgonit de lângă ea, aşa că m-am dus la pat, am sărutat-o şi am întrebat-o cum a dormit.

- Am dormit agitată, spuse ea. Foarte bine că te-ai culcat pe patul pliant. Nu, nu pot să vin la Villars. Am să rămân în pat. Îl aştept pe doctorul Lebrun în dimineaţa asta. De ce te duci? Speram să stai şi tu de vorbă cu el.

- Trebuie să mă duc la bancă, i-am răspuns.

- Poate să se ducă Gaston în locul tău, dacă vrei nişte bani.

- Nu mă duc pentru bani. Trebuie să discut nişte afaceri.

- Cred că *Monsieur* Péguy e încă bolnav. Nu ştiu cine îl înlocuieşte. Probabil că un funcţionar cu vechime. Nu cred că o să-ţi fie de vreun folos.

- Nu contează.

- Trebuie să ne hotărâm totuşi dacă nasc aici sau mă duc în Le Mans.

Din nou în voce i se strecurase tonul plângăreţ al unei persoane care se simte neglijată.

- Tu cum vrei? am întrebat-o.

Ridică apatică din umeri, resemnată.

- Vreau să hotărăşti tu. îmi doresc să scap de iot coşmarul ăsta şi să nu trebuiască să mă mai frământ.

Am întors ochii de la privirea aceea acuzatoare. Bănuiam că sosise momentul în care urmau să se discute problemele, intimităţile, micile necazuri cotidiene pe care le împart soţii între ei. Dar pentru că nu era problema mea, iar momentul nu-l alesesem eu, m-am simţit puţin iritat că deschisesem afum discuţia, când eu nu aveam în cap decât cum să ajung la bancă.

- Cred că doctoral Lebrun e cel mai în măsură să se ocupe de toate astea, nu? i-am răspuns. Trebuie să ne bazăm pe sfatul lui. Cere-i părerea când vine.

Vorbeam şi-mi dădeam seama că nu am dreptate. Nu

asta aştepta ea de la mine, ci o încurajare, se simţea singură. îmi doream cu disperare să-i pot spune:.,Uite ce e, eu nu sunt soţul tău. N-am cum să te învăţ ce să faci...” şi astfel povara vinei să-mi fie luată de pe umeri. Ca să-mi amăgesc conştiinţa, am adăugat în chip de scuză:

- Nu stau mult. Probabil că până pleacă mă întorc.

Nu mi-a răspuns. Germaine intră să ia tava, iar în urma ei, Marie-Noel; după ce ne sărută pe rând pe amândoi şi ne ură bună dimineaţa, ceru imediat să fie luată şi ea la Villars.

Iată cum puteam să dejoc perfect planul lui Renée; chiar mă miram cum de nu-mi trecuse prin cap. Când ' i-am spus că poate veni, fetiţa nu mă mai scăpă din ochii jucăuşi şi în timp ce maică-sa îi peria părul abia dacă stătu o clipă locului.

- Bagă de seamă că e zi de târg, spuse Françoise. Să nu cumva să te vâri în aglomeraţie să vii acasă cu cine ştie ce de pe acolo. Chiar şi purici, dacă nu ceva mai rău. Jean, să n-o laşi să hoinărească prin piaţă.

- Am eu grijă, am spus, şi oricum, vine şi Renée.

- Renée? Dar de ce, mă rog?

- MătuŞa Reijée are oră la coafor, spuse Marie-Noel. Când a auzit că Papa se duce la Villars, a venit la mătuşa Blanche în cameră s-o roage să telefoneze.

- E ridicol, spuse Françoise. Abia s-a spălat pe cap acum câteva zilç.

Am auzit-o pe fetiţă spunând ceva despre mătuşa Renée Care dorea să arate frumos pentru *la chasse*, dar n-am mai ascultat. ^Rămăsesem cu gândul fixat pe un crâmpei de informaţie - derivaţia de telefon din camera lui Blanche. Prin urmare, Blanche ridicase receptorul şi ascultase când am vorbit cu Parisul. Şi dacă nu ea, cine anume? Oare cât de mult surprinsese persoana din ce discutasem?

- Am să încerc să-l reţin pe doctorul Lebrun până te întorci, spuse Françoise, dar ştii cum e, niciodată nu are timp.

- Dar de ce vine doctorul? întrebă Marie-Nocl. Ce-o

să facă?

- O să asculte cum se mişcă frăţiorul tău, răspunse Françoise.

- Şi dacă nu aude nimic... atunci înseamnă că a murit?

- Nu, sigur că nu. Nu mai vorbi prostii. Hai, du-te acum.

Fetiţa se uită când la mine, când la mama ei, neliniştită, dornică să audă ceva, pe urmă din senin, se dădu tumba.

- Gaston spune că am braţe foarte puternice. Zice că majoritatea fetelor nu pot-deloc să stea în mâini.

- Fii atentă..., strigă prevenitor Françoise, însă prea târziu.

Picioruşele se dezechilibrară în aer şi poposiră pe o măsuţă de lângă cămin, răsturnând o pisică şi un căţel de porţelan şi făcându-le ţăndări. Urmă o clipă de tăcere. Fetiţa se ridică îmbujorată toată şi se uită spre maieă-sa care rămăsese împietrită, în vârful patului, cu ochii fixaţi pe dezastru.

- Pisica şi eâinele meu, spuse ea. Bibelourile mele preferate! Le-am adus de acasă, le aveam de la mama.

M-am gândit o clipă că şocul acestui incident neaşteptat era prea mare ca să se mai poata enerva, dar probabil că un vălmăşag de sentimente ieşi la. suprafaţă, năruind orice stăpânire de sine, împroşcând afară toată amărăciunea adunată luni, poate ani de zilè.

- Diavoliţă ce eşti, spuse ea fetiţei, calci în străchini cu picioarele tale ca nişte răşchitoare şi-m,i strici singurele lucruri pe care le am şi le preţuiesc în casa asta. De ce nu te învaţă taică-tău ce-nseamnă disciplina şi bunele maniere în loc să-ţi umple capul cu toate prostiile alea despre sfinţi şi viziuni? Aşteaptă până o să ai un frate şi pe urmă o să vezi tu cine o să fie răsfăţat şi alintat şi cum o să treci „pe locul doi şi bine o să-ţi prindă şi ţie şi celorlalţi din casă. Plecaţi acum de aici, amândoi. N-am nevoie de niciunul, plecaţi odată, pentru numele lui Dumnezeu...

Fetiţa, cti chipul alb că ceară, fugi afară din cameră.

m-am dus lângă pat.

- Françoise..., am început, dar ea mă dădu la o parte, cu o privire chinuită.

- Nu, spuse ea. Nu... nu... nu... Se trânti înapoi pe perne, îngropându-şi capul în ele, iar eu, în dorinţa inutilă de a fi folositor, de a face ceva constructiv, chiar dacă era prea târziu, am început să adun cioburile de pe jos; le-am dus în camera mea ca sănu le mai vadă acolo când ar fi ridicat privirea. în mod mecanic, le-am înfăşurat în celofanul şi hârtia în care fusese ambalată sticla de parfum de pe scrin. Marie-Noel nu era de găsit pe nicăieri şi amintindu-mide seara trecută şi de biciuşcă - ba chiar mad rău - de ameninţarea cu sinuciderea, am ieşit din cameră şi am urcat câte trei trepte deodată scara din dos, spre foişor, cuprins brusc de panică. Dar când am intrat în cameră, am văzut uşurat că fereastra era închisă şi că. fetiţa se dezbrăca şi-şi aşeza hainele cu grijă pe un scaun.

- Ce faci? am întrebat»

- N-am fost cuminte, spuse ea. Nu trebuie să mă culc?

Ca prin farmec, în minte îmi apăru lumea adulţilor văzută cu ochii copilului, duritatea şi absenţa ei de logică şi înţelegere, astfel că îmbrăcatul în pijama, fără împotrivire, la ora zece fără un sfert, când probabil nu-trecuse mai mult de o oră de când şe sculase, iar soarele îi bătea în geam, ajunsese o chestiune acceptată pentru că aceasta era pedeapsa dată de o persoană adultă.

- Nu cred, am răspuns. Nu cred că asta rezolvă ceva. Şi oricum, nu pot să spun că n-ai fost cuminte. Ai.avut ghinion.

- Dar acum nu mai pot să merg la ViUars, nu-i aşa 1 mă întrebă.

-,- Decerni? -.

Păru descumpănită.

- Pentru că ar fi o recompensă iar recompensele nu se dau celor care sparg lucruri de valoare.

- N-ai vrut să spargi bibelourile, am spus. Asta-i diferenţa. Acum trebuie să ai grijă să încerci să le lipeşti.

Poate găsim vreun magazin de reparaţii ia Villars,

Clătină din cap cu îndoială.

- Nu cred că există aşa ceva.

- O să vedem.

- Nu mi-aş fi pierdut echilibrul dacă nu mă lăsau mâinile, spuse ea. Eram prea aproape de masă şi mi s-au înmuiat încheieturile. Mi s-a întâmplat de nu ştiu câte ori în parc.

- Trebuia să-ţi alegi un alt loc, asta-i tot.

- Da.

Mă cerceta cu privirea ca şi cum dorea să afle confirmarea unui gând nerostit, dar nu mai aveam nimic de spus sau de comentat.

- Să mă îmbrac iar? mă întrebă.

- Bineînţeles. Pe urmă vino jos. E aproape ora zece.

Am coborât la mine în vestiar şi am luat cioburile învelite în celofan. Jos, maşina era.trasă iar Renée ieşise în hol.

- Sper că nu te-am făcut să mă' aştepţi, spuse ea.

Purta în glas toate nuanţele de anticipare şi încredere;

trecu pe lângă mine şi coborî treptele, iar felul în care se mişca şi îi dădu bineţe lui Gaston, felul în care ridică ochii spre cerul luminos şi însorit îi trădară emoţia şi lăcomia. Scena era aranjată, ziua îi aparţinea. Pe urmă fetiţa apăru în fugă pe terasă. Purta mănuşi albe de bumbac iar de încheietura rnâinii îi atârna lanţul de la o geantă albă de plastic.

- Merg şi eu cu voi-, „mătuşa Renée, dar nu ca să mă plimb. Am de făcut o cumpărătură serioasă.

Nu mi-a fost dat până atunci să văd cum se poate schimba atât dé rapid mimica cuiva din siguranţă în panică.

- Dar cine ţi-a spus că poţi să vii? exclamă Renée. De ce nu eşti la lecţii?

Am întâlnit privirea lui Gaston şi înţelegerea situaţiei pe care mi-a surprins-o în ochi era atât de desăvârşită, încât îmi venea să îl strâng de mână.

- Mătuşei Blanche îi convine să facem lecţiile dupăamiaza, spuse Marie-Noel, iăr Papa se bucură că vin şi eu, nu-i aşa, Papa? Pot să mă-aşez în faţă? Mi se face rău dacă stau în spate.

O clipă am avut impresia că Renée o să se întoarcă înapoi la castel, atât de cumplit resimţea frustrarea. îşi reveni totuşi şi fără să mă privească urcă în spate.

Nu era cazul să-rai fac griji cu drumul spre Villars. Ca de obicei, adevărul s-a dovedit o cale simplă de a ieşi din dificultate.

- Să zicem că sunt străin, i-am spus lui Marie-Noel şi nu cunosc drumul, iar tu trebuie să mă conduci.

- Ah, spuse ea, ce idee grozavă!

Da, lucrurile se puteau rezolva chiar atât de simplu.'

Conduceam pe drumurile lăturalnice, după ce depăşisem St. Gilles, prin regiunea însorită, verde-aurie, sub cerul de octombrie şi mă gândeam cât de repede şi fericiţi se lasă copiii în voia fanteziei, iar viaţa li se pare suportabilă tocmai pentru că le vine foarte uşor să creadă în amăgiri, să vadă totul altfel deeât este în realitate. Dacă i-aş fi spus lui Marie-Noel adevărul despre mine, fără să-i distrug încrederea în Jean de Gué, cu câtă înfocare s-ar fi făcut complicea mea şi cum mi-ar fi sărit în ajutor ca un spiriduş, ca în povestea lămpii lui Aladin.

Curând ieşirăm din fermecatele câmpuri cu ferme şi păduri şi apucarăm pe drumuri lăturalnice, nisipoase, cu plopi desfrunziţi,[2] apoi intrarăm pe *route nationale* - dreaptă şi sobră - spre Villars, în timp ce fetiţa anunţa cu voce melodioasă şi precisă fiecare cotitură pe care trebuia s-o fac; pasagera din spate n-a scos decât un singur cuvânt, când arn pus o frână bruscă din cauza unui vehicul care încetinise pe neaşteptate în faţa mea, iar exclamaţia înăbuşită „Ah!';, plină de exasperare şi rosti.ă pe negândite când şocul a smucit-o, îi trădă starea sufletească.

- O lăsăm pe mătuşa Renée la coafor şi ducem ma ina pe urmă în *Place de la République*, spuse Marie-Noel.

Am oprit în faţa -unei prăvălioare care avea în vitrină

2 Tată de familie (}r.).

un cap de ceară cu părul cârlionţat şi buclat, ca o oaie pregătită de tuns; am deschis portiera, poftind-o pe Renée, iar ea coborî fără să spună nimic;

- Când crezi că vqi fi gata? am întrebat, dar nu mi-a răspuns. Intră direct în salonaşul de coafură şi nu întoarse capul.

- Pare cam prost dispusă, remarcă Marie-Noel, şi nu înţeleg de ce.

- Las-o în pace, i-am spus, încă n-ai terminat să mă îndrumi pe mine. Nu uita că eu nu cunosc locurile.

Pâccarea lui Renée pusese capăt crispării şi asemeni fetiţei, am început să mă simt şi eu vesel. Am găsit un loe.de parcare lângă un şir de camioane şi fără să mă mai gândesc la avertismentul contra puricilor, am intrat în piaţa de lângă biserică.

Nimic nu era construit pe proporţii mari, ca în Le Mans Nu erau nici animale, nici vite, ci nişte mese pe capre de lemn, înghesuite într-un spaţiu mic, pe care se revărsau şorţuri, jachete, haine de ploaie, saboţi; ne plimbam în voie printre ele, atraşi la întâmplare de aceleaşi lucruri - batiste în pătrăţele, eşarfe, o cană de porţelan în formă dé creastă de cocoş, mingi trandafirii, creioane groase colorate, la un eapăt roşii, la celălalt albastre. Am cumpărat pentru Germaine nişte papuci în carouri alb cu gri şi pe urmă, atraşi de o firmă rivală care oferea aceleaşi lucruri, ne-am dus să-i schimbăm fărăjenă; abia plătiserăm şi împachetaseră marfa, că pe amândoi ne-a cuprins dorinţa să ne cumpărăm nişte şireturi galbene, pe urmă să-i luăm unele şi lui t Gaston, şi nişte bureţi pe o sârmă, pe urmă o bucată de săpun alb, ça laptele, uriaşă, care avea ştartţat pe ea o sirenă călare pe un delfin.

Am cotit pe o străduţă aglomerată, - încărcaţi de pachete; o femeie cu braţele pline de dalii ne privi amuzată, apoi spuse peste capul fetiţei, ca şi cum s-ar fi adresat oelui din spatele unei tejghele alăturate: „Deci e adevărat că se închide sticlăria din St: Gilles şi se transformă 'm magazin *bon marché 1*<{. Când trecu pe lângă noi, în direcţia opusă, spre biserică, şopti numai

către mine: „încercăm şi *père de familie 2* ca să nu ne plictisim?”

M-am uitat amuzat şi intrigat după taiorul albastru care se unduia pe străduţă, pe urmă Marie-Noel mă trase de mână.

- Ah, Papa, uite acolo dantelă^ Vino repede, exact ce-mi trebuie pentru *prie-dieu*.

Şi din nou ne avântarăm în cumpărături, fetiţa zbughind-o de la o tarabă la alta, iar eu, indulgent, moleşit de căldura soarelui, dând uitării scopul pentru care venisem la Villars până când ceasul din turlă bătu de unsprezece şi jumătate şi, îngrozit, îmi trecu prin minte eă banca se închide la ora douăsprezece iar eu nu lăcusem nimic. v

- Hai repede, am spus, repezindu-ne cu cumpărăturile spre maşină. Câtă vreme fetiţa le aranjâ pe bancheta din spate, mi-am aruncat din nou ochii pe carnetul de cecuri ca să memorez adresa băncii.

- Papa, spuse copilul, nu ne-am interesat cum să lipim bibelourile pentru *Maman*.

De pe chipul fetiţei dispăruse bucuria şi în locul ei se aşternuse îngrijorarea.

- Nu-i nimic, i-am spus, o să mergem mai târziu. E aiai important să ajungem la bancă.

- Dar se închid magazinele, insistă ea.

- N-avem ce face, i-am răspuns, va trebui să riscăm.'

- Nu ştiu dacă: nu cumva lipesc porţelan acolo, Ungă *Farte de Viile*, spuse ea. -Ştii, unde au şi luminări.

- Nu ştiu, i-am răspuns. Dar nu cred. Uite ce e, ^rei să mă aştepţi aici, în maşină? O să te plictiseşti la bancă.

- Nu-i nimic. Vreau să vin şi eu.

Nu prea eram încântat să o am în preajmă, să prindă totul din zbor, cu urechile ei ascuţite.

- Cred că trebuie să cam întârzii. Am de discutat multe. E mai bine să rămii aici sau să te duci la mătuşa Renée..

- A, nu! spuse ea, e mai rău ca la bancă. Zău, Papa, n-aş putea să mă duc la magazinul de lângă *Port de Viile* să

văd dacă lipesc porţelanuri şi pe urmă să vin la tine la bancă?

Mă privi nerăbdătoare, încântată că găsise o soluţie. Am ezitat.

- Unde e, că am uitat? Şi cum o să te descurci tu prin circulaţia asta?

- E chiar la *Porte de Viile*, îmi răspunse ea nerăbdătoare. Acolo nu e niciun fel de circulaţie. Ştii tu, lângă magazinul de umbrele. Pe urmă mă întorc pe lângâ biserică direct la bancă. Nu fae nici patru minute.

M-am uitat în susul şi în josul străzii pe care parcasem maşina. Clopotniţa gotică, dantelată, a bisericii uriaşe domina arborii. În oricare parte ar. fi avut de gând s-o apuce, nu putèa să se îndepărteze prea mult.

- Bine, uite pachetul, dar ai grijă.

I-am pus în braţe cioburile învelite în celofan.

- Cei de la magazin te cunosc? am întrebat.

- Bineînţeles, spuse ea. Nu e nevoie decât să spun că mă cheamă de Gué.

Am urmărit-o cum traversează, pe urmă am luat-o la stânga, înapoi spre piaţă şi clădirea băncii care se ridica vizibil în colţul străzii. Am intrat pe uşile batante şi cu o sclipire de memorie am întrebat de *Monsieur* Péguy.

- îmi pare rău, *Monsieur le Comte*, spuse funcţionarul, *Monsieur* Péguy nu.s-a întors încă. Vă pot fi de folos cu ceva?

- Da, am răspuns. Vreau să ştiu cum stau cu conturile.

- Care anume, *Monsieur*?

- Toate.

O femeie care bătea la maşină în spatele N ghişeului ridică ochii şi mă privi fix.

- Scuzaţi-mă, *Monsieur le Comte*, spuse funcţionarul, doriţi să vedeţi soldul sau extrasul de cont?

- Vreau să văd totul, am repetat.

Dispăru şi mi-am aprins ţigara, sprijinindu-mă de pervaz; ţăcănitul maşinii de bătut se încrucişa cu ticăitul mai lent al ceasului de pe perete. în aer plutea mirosul

îmbâcsiţ.şi greu, familiar tuturor băncilor; mă gândeam de câte ori nu-mi încasasem modestele cecuri de voiaj în sucursale asemănătoare pe tot cuprinsul ţării, iar acum,, ca un gangster, mă pregăteam să pătrund în tainele unei alte persoane. Funcţionarul se întoarse cu un teanc de foi în mână.

- Poate doriţi să luaţi loc în birou, *Monsieur le Comte*, spuse el şi mă conduse spre o cămăruţă cu o uşă eu geam de sticlă.

Mă lăsă singur cu dosarul şi pe măsură ce întorceam paginile îmi dădeam seama că eram total dezorientat în faţa coloanelor de cifre, la fel cum fusesem mai înainte în faţa notelor de plată şi extraselor de colturi de la *verrerie*. M-am uitat pe rând la toate, dar n-am priceput nimic; pe urmă, funcţionarul a revenit să întrebe dacă mai doream alte lămuriri.

- Asta-i tot? am întrebat. Alte. documente nu mai am?

Mă privi întrebător, puţin nedumerit şi spuse:

- Nu, *Monsieur le Comte*, doar dacă, bineînţeles, nu doriţi să vă uitaţi la ceva special în seiful din trezorerie.

îmi trecu prin minte imaginea unor săculeţi zornăitori, plini cu aur; înfundaţi într-un seif masiv.

- În seif? am întrebat. Ce am în seif?

- Nu ştiu, *Monsieur le Comte*, spuse el, părând ofensat şi mormăind ceva în genul că îi pare rău că *Monsieur* Péguy lipsea.

- Mai am timp să mă uit până la ora închiderii? am întrebat.

- Bineînţeles, îmi răspunse şi dispăru iar, apoi se reîntoarse cu o legătură de chei; l-am urmat spre subsol, pe nişte' trepte. A deschis o uşă cu una dintre chei şi am ajuns într-o cameră mare, joasă ca o pivniţă, pe ai cărei pereţi se înşiruiau seifuri, toate numerotate. Se opri în faţa numărului 17, potrivi o altă cheie din legătură, o băgă în broască şi o întoarse. Am aşteptat să *se* deschidă uşa, însă el s-a dat la o parte şi a scos cheia din broască, privindu-mă întrebător. Văzând că nu fac nicio mişcare, mă întrebă, cu un aer nedumerit.

- *Monsieur le Comte* a uitat cheia?

Blestemându-mă în sinea mea că nu înţelegeam ce trebuie să fac, m-am scotocit în buzunar şi am scos legătura de chei a lui Jean de Gué. Una dintre ele - mai latăşi mai masivă decât celelalte - mi s-a părut că este cea potrivită, şi păşind încrezător, gest care fără îndoială că i s-a părut la fel de fals şi lui ca şi mie, am vârât-o în broască; slavă Domnului că s-a potrivit şi când am apăsat clanţa, uşa s-a deschis imediat.

Funcţionarul mormăi ceva cum că îl lasă pe *Monsieur le Comte* să găsească hârtiile.dorite şi ieşi din trezorerie; am vârât mâna în seif, dar în locul săculeţilor cu aur am dat peste alt vraf de hârtii legate cu un şnur. Profund nemulţumit, le-am adus la lumină. Titlul dosarului îmi reţinu privirea „Contractul de căsătorie al lui Françoise Bruyère”; tocmai desfăceam şnurul când s-a întors funcţionarul.

- - Fetiţa este afară şi m-a rugat să vă transmit că a aranjat cu porţelanul şi dacă poate să se întoarcă cu *Madame* Yves cu camionul?

- Ce anume? am întrebat eu nerăbdător, preocupat de actele din mână.

Repetă mesajul, cam arţăgos, dar pentru mine tot nu era limpede şi nici nu vroiam să întreb despre ce camion era vorba sau cine era *Madame Yves*, căci era clar că ar fi trebuit să ştiu.

- Bine, bine, spune-i că vin imediat şi eu.

Am desfăcut dosarul şi am deschis documentul; în aceeaşi clipă am uitat de tot, căci dădusem peste un. teren familiar, în ciuda jargonului avocăţesc. Parcă răsfoiam arhiva din Tours sau Blois, sau mă aflam în sala de lectură de la Muzeul britanic. *Regime dotai... majorat... usufruit...* - se aflau aici toate complicaţiile legii matrimoniale franceze, care mi se păreau de neînţeles în acelaşi timp; într-o fracţiune de secundă m-am aşezat şi am început să citesc.

Tatăl lui Françoise, un anume *Monsieur* Robert Bruyère, fusese în mod evident un om bogat care se

îndoise de seriozitatea lui Jean de Gué şi dorise să păstreze averea familiei din St. Gilles nefărâmiţată. Dota ei, de altfel considerabilă, se afla prin urmare încredinţată moştenitorului ei de sex masculin, dar venitul ce-i revenea putea fi folosit de respectivul moştenitor, soţul şi soţia avlnd controlul comun asupra lui. în lipsa unui fiu, când Françoise ajungea la vârsta de cincizeci de ani, averea urma să se împartă între ea şi fiicele rezultate din căsătorie sauj dacă ar fi murit înaintea soţului, până să împlinească cincizeci de ani, între soţ şi fiice. Problema era că venitul din acest fond considerabil putea fi folosit de părinţi numai la naşterea unui moştenitor, iar dacă nu s-ar fi născut niciun băiat, nimeni nu avea dreptul să se-atingă de un ban, până când Françoise ar fi împlinit cincizeci de ani - cu excepţia, bineînţeles, a cazului când ar fi murit înainte de această vârstă. În ziua căsătoriei, o sumă capitală fusese alocată soţului spre folosinţă personală, dar ea reprezenta mai puţin de un sfert din dota integrală.

Ara recitit documentul complicat de peste douăsprezece ori, pricepând, în fine, aluziile făcute de Françoise şi de ceilalţi cu privire la avantajul de a avea un al doilea descendent băiat. Mă întrebam oare ce toană îl făcuse pe tată să-şi stabilească astfel împărţitul averii şi dacă Jean de Gué, când se căsătorise, îşi luase imediat partea ce-i revenea şi-şi pusese, nădejdea într-un fiu. Sărmana Marie- Noel, nu avea dreptul la niciun ban dacă ar fi apărut un frate. Cât despre Jean de Gué însuşi, ar fi obţinut controlul asupra capitalului numai dacă n-ar fi avut moştenitori, iar Françoise ar fi murit până să apuce cincizeci de ani...

- Scuzaţi-mă, *Monsieur le Comte*, dar mai rămâneţi? Trebuie să merg la masă. închidem la ora douăsprezece, după cum *Monsieur le Comte* ştie probabil şi s-a făcut de douăsprezece şi douăzeci.

. Lângă mine se afla din nou funcţionarul, cu expresia nemulţumită a cuiva care a pierdut minute preţioase din timpul său; am făcut un efort să,revin la realitate. O clipă avusesem senzaţia că mă aflam în dormitorul încăpător din

foişor, ascultând. vocea contesei - „strâmtoraţi... să rămânem probabil astfel, doar dacă Françoise nu naşte un fiu, sau dacă...”. Abia acum pricepeam cuvintele, cu toate că subtextul vocii ei, privirea alunecoasă reprezentau încă nişte taine pentru mine. Simţeam” doar vag că între noi se afla o legătură indestructibilă şi puternică, o lume secretă care aparţinea numai mamei şi fiului, la care soţia, copilul sau sora nu aveau acces; iar măscăriciul care devenise eul meu exterior plana pe muchia descoperirilor, tatonând şi totuşi temător de ce ar fi putut să afle.,

- Vin şi eu, am spus. Nu mi-am dat seama că s-a făcut atât de târziu.

Am pus la loc documentele în seif şi. în acel moment s-a desprins o foaie care nu fusese legată de celelalte, ci probabil vârâtă în grabă printre ele. Mi-am aruncat ochii pe ea şi am văzut că era o scrisoare de la un avocat, pe nume Talbert, scrisă cu vreo două, trei săptămâni mai devreme. Cuvinte disparate îmi reţinură privirea - „*verrerie*”, „*rentes*”, „*placements*”, „*dividendes*” - şi intuind că ar putea constitui cheia întregii încurcături financiare, am băgat-o în buzunar. Trecurăm din nou prin tot ritualul cheilor şi pe urmă l-am urmat pe funcţionar pe scări, în micuţul birou.

Am privit în jur, încă cu gândul dus, concentrat pe amănuntele contractului de căsătorie; apoi mi-am amintit ceva şi am întrebat:

- Unde e fetiţa?

- A plecat mai de mult, mi-a răspuns funcţionarul.

- A plecat? Unde a plecat?

- *Monsieur le Comte*, aţi spus să-i transmit că poate să facă cum v-a rugat şi să plece cu persoana din camion.

- N-am spus aşa ceva!

Vorbeam răstit, furios pe mine şi pe el, iar el repetă, mai jignit ca oricând, cuvintele pe care le folosisem, dându-le un sens pe care nu-l intenţionasem. îmi dădeam seama că vina o purta nerăbdarea pe care o avusesem - îi vorbisem repede şi nesăbuit, nerăbdător să citesc documentul.

- Cine spuneai că este persoana aceea? Şi unde s-a dus? am întrebat simţindu-mă brusc răspunzător, având dintr-o dată viziunea unei şatre de ţigani, de hoţi şi de fetiţe ucise în pădure..

- Cred că era unul din camioanele dumneavoastră de la *verrerie*, *Monsieur le Comte*, spuse funcţionarul. Nişte muncitori de acolo au fost la gară. Fetiţa se simţea foarte bine cu ei. A urcat în faţă, lângă femeie.

N-aveam ce să fac. Marie-Noel urma să rişte. Ori o lăsau în siguranţă la castel, ori o măcelăreau în pădure. Dacă s-ar fi întâmplat o nenorocire, eu eram de vină. Funcţionarul mă conduse pe lângă ghişeele acum pustii şi cufundate în linişte şi mă lăsă să ies, încuind şi zăvorind uşa în urma mea. Am luat-o la stânga şi am traversat piaţa spre biserică pentru că trebuia să descopăr cel puţin ce se întâmplase cu bibelourile de porţelan. Marie- Noel pomenise ceva despre *Porte de Viile*... Dar unde era *Porte de Viile*? Am apucat-o înapoi în direcţia în care o văzusem pe ea, dincolo de maşină, şi cu toate că devenisem furios şi nerăbdător, n-am putut totuşi să nu rămân uimit de frumuseţea oraşului, cu farmecul ciudat al canalelor şerpuind paşnic pe lângă casele vechi, cu podeţe care traversau apa spre grădini dosnice, cu acoperişuri îngălbenite de vreme, cu streşini năpădite de verdeaţă şi uluci strâmbe. în cele din urmă, am ajuns la *Porte de Viile*, o poartă veche a oraşului, pe vremuri fortificat, cu un pod de piatră unde odată se aflase podul suspendat. Am trecut pe sub arcadă spre ceea ce în mod vizibil era strada principală comercială a oraşului şi imediat am văzut în dreapta mea clădirea la care probabil se referise copilul, un magazin de antichităţi, cu porţelanuri şi argintărie expuse în vitrină. Dar uşa era închisă iar pe ea se afla un anunţ în care scria că este închis de la prânz până la ora trei. M-am întors şi pe urmă am observat că de pe trotuarul opus, dintr-un magazin, mă urmărea cu privirea un bărbat.

- *Bonjour*, *Monsieur le Comte*, spuse el, o căutaţi pe *Madame*?

în mod evidejit, eram o persoană cunoscută, dar n-aveam de gând să intru într-o discuţie.

- Nu contează, am spus. Nu era ceva important.

Pe chip îi ¿păfu o unibră de zânibet. Părea amuzat.

- Nu vreau să fiu indiscjet, spuse el, dar *Madame* nu aude soneria eând e închisă uşa. Mai bine intraţi prin grădină.

Continuă să zâmbeaşcă, încântat să-mi fie de folos, dar nu aveam nic,i o iritenţig să intru în vreo giădină dosnică şi să deranjgjz pe vânzatoâre la ora sag£ă a siestei. I-am mulţumit şi m-am întors la *Port.e. de Viile*; m-ap uitat cu curiozitate în stânga şi am descoperit că magazinele şi casele principale erau aşezate cu spatele la canal şi chiar magazinul de antichităţi se termina cu o căsuţă din secolul al optsprezecelea, cu balcon şi o fâşie de grădină spre canal, asemeni unui palat miniatural plasaţ pe un golf al Veneţiei. Ferestrele erau larg deschise spre soare, iar pe balcon se afla o colivTe cu papagali australieni. Un podeţ îngust de lemn lega drumul de grădină. Scena reprezenta unul din colţurile doşcjtse în pliantele: pentru turişti drept,,piÂ5re|tr' şi mă MeSbâin ojtffc. câte 'ilustrate colorate se vindeau în oraş la chioşcuri cu această imagine. M-am oprit să-mi aprind ţigara, Când Cineva ieşi pe balcon să hrănească păsările; mi-arn dat seama imediat că era femeia blondă în taiorul albastru intens car© râsese de mine şi de Marie-Noel la piaţă. Ea ţinea oare prăvălioara eu antichităţi? Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci puteam learte bine să mă interesez ce hotărâse în legătură cu reparaţia bibelourilor.

Am înaintat spre podeţul de lemn, cu sentimentul că ievenisem prea îndrăzneţ.

- Scuzaţi-mă, doamnă, am strigat, adineauri am bătut 1® uşa magazinului dar era închis. Fiica mea a trecut aei-dimineaţă pe la dumneavoastră?

Femeia se întoarse surprinsă, pe urmă, spre uluirea mea, izbucni în râs.

- Idiotule, spuse ea, am crezut că te-ai dus acasă. Ce stai acolo, în mijlocul drumului ca un caraghios?

Familiarismul) intimitatea apelativului ~”tu” mă descumpăniră. Nu am fost în stare decât să rămân eu ochn heibaţi la ea, gândindu-mă cum aş putea să-i răspund. Se mită în dreapta, dincolo de *Porte de Viile*, spre piaţa Saint-Julien. Se făcuse într-adevăr ora de siestă. Străzile erau pustii.

- Nu e nimeni, spuse ea. Vino.

Reputaţia lui Jean „ de Guê „la Vili ars era în mod evident înclinată spre uşurătate. Am ezitat, pe urmă, privind dincolo de piaţă, am zărit argumentul decisiv care mă făcu să accept. Renée, coafată de mult şi de care ïàtasem total, pornise în căutarea mea prin oraş. Brusc *mi-am* dat seama că din moment ce Marie-Noel dispăruse într-un camion necunoscut urma să mă întorc singur cu Renée la 'St. Gilles. Eram încolţit - n-aveam scăpare. Femeia în taior albastru îmi urmări privirea şi-mi ghici dilema.

- Repede, spuse ea, nu te-a văzut încă, se uită în altă parte.

Am trecut în fugă podeţul şi am urcat în balcon; mă trase în casă încă râzând.

- Ce noroc! spuse ea. O clipă doar şi ne-ar fi prins.

închise fereastra lungă şi se întoarse spre mine zâmbind, cu. acelaşi amuzament grozav întipărit pe chip, pe care îl remarcasem şi fără îndoială îl şi împărtăşisem în piaţă. Acum însă era pe faţă, eliberat de orice precauţie j întreaga expresie era dezinvoltă şi deschisă.

- Fetiţa asta a ta e o comoară, spuse ea, dar ai fost cam îndrăzneţ că ai trimis-o aici. Şi de ce naiba ai 'ânvelit cioburile în celofan cu o carte de vizită adresată mie? Fetiţa mi-a explicat despre o încurcătură *cu o prietenă de a ta de la Paris, dar să ştii că în una din zilele” astea, iubitule, glumele tale or să te coste.

Băgă mâna în buzunarul jachetei albastre şi scoase o bucăţică de celofan şi un şnur.

- Am să-ţi repar porţelanul şi orice altceva îmi trimiţi de la St. Gilles, dar nu-ţi mai întrebuinţa copilul, soţia sau sora ca mesageri, pentru că îţi baţi pur şi simplu joc de ei, iar eu îţi respect prea mult familia ca să accept asemenea

lucru.

Se scotoci în c6lălalt buzunar şi scoase o carte de vizită boţită. Pe ea era scris „Pentru frumoasa mea Bela, de la Jean”. Cioburile bibelourilor de porţelan erau aşezate pe masă; singura legătură care lipsea era sticla uriaşă de „Femme”.

Capitolul 12

!

Cu toate că închisese fereastra lungă şi draperiile bogate, iar tocul înalt masca priveliştea, camera era inundată de soare. Aveam senzaţia unor pereţi cenuşii - albăstrui şi a unor perne albe, dar efectul, în loc să fie de frig, era de prospeţime. Daliile pe care le văzusem în braţele ei în piaţă erau roşii şi aurii, iar dintr-un colţ, într-o glastră, se revărsau acum cu generozitate, scăldaie în razele soarelui. Pe o masă era un vas cu fructe, o bibliotecă, iar deasupra căminului un desen de Mărie Laurencin. Prin cameră erau împrăştiate scaune adinei iar pe unul din ele o pisică persană se spăla pe lăbuţe. Lingă fereastră, pe o măsuţă joasă, se înşiruiau ustensile de pictor, pensule mici subţiri şi o hârtie specială. Mirosea a caise.

- Ce cauţi tu la Villars în miezul zilei? mă întrebă ea.

- Am trecut pe la bancă şi nu mi-am dat seama când a trecut timpul. Trebuia să iau pe cineva de-a casei de la coafor.

- Ai întârziat cam mult. Crezi că îi face plăcere să se plimbe pe străzi?

Se duse la un dulap din colţ şi aduse o sticlă de Dubonnet şi două pahare. ',

- Unde e fetiţa?

- Nu ştiu. A plecat cu un camion cu nişte muncitori.

- Bravo! Asta arată bunul gust... Ai crescut-o bine. Iei masa cu mine? Am de toate aici - şuncă, salată, brânză, fructe şi cafea.

Deschise o debara, plasată între camera în care ne găseam şi o alta şi dădu la iveală o tavă încărcată cu mâncare.

- Cum să rămân când mă aşteaptă afară cumnata?

Se duse la fereastră şi o.deschise, privi peste balcon spre piâţa Saint-Julien.

- A plecat. Dacă are cât de cât minte, se va duce la maşină să aştepte, iar dacă se plictiseşte, o să conducă singură înapoi la St. Gilles.

Nu eram convins că Renée ştia să conducă o maşină. Puţin îmi păsa, de fapt. Era mai interesant să fac speculaţii de ce prezenta parteneră purta un nume identic cu al unor generaţii de regi ungari. M-âm aşezat într-unui din scaunele confortabile şi am sorbit din Dubonnet. Brusc m-am simţit eliberat de orice responsabilitate, mulţumit să las lucrurile să-şi urmeze cursul. Jean de Gué avusese prea multe femei implicate în viaţa sa.

- Cred că-ţi dai seama cum m-am simţit, spuse ea, când Vincent a venit azi-dimineaţă să-mi spună că a sosit fetiţa ta şi întreabă dacă pot să-i repar ceva la care mama ei ţine foarte mult. Mi-a fost imposibil să-mi închipui ce s-a întâmplat - o clipă am crezut că soţia ta a aflat că eu i-am lucrat miniatura. Adevărat, ce s-a întâmplat cu ea? I-ai dat-o? I-a plăcut?

N-am răspuns imediat, încercând să-mi cântăresc cuvintele şi să prind firul real al evenimentelor.

- Da, i-am spus, da, am avut mare succes; a fost extrem de încântată.

- Şi ai reuşit să cumperi rama de care ţi-am spus? Au reţinut medalionul aşa cum îi rugasem la telefon?

- Da, am reuşit. Totul a mers strună.

- îmi pare. bine. Ai avut o idee grozavă şi bănuiesc că ţi-a sosit într-una din zilele tale bune. Fetiţa n-a pomenit nimic, aşa că n-arii comentat deloc. Mi-a spus că maică-sa s-a necăjit foarte mult din cauza bibelourilor sparte, deci trag concluzia că erau scumpe. Nu se pot repara, bineînţeles, dar pot să obţin duplicatele lor la Paris. Sunt fabricate la Copenhaga, ţi-ai dat seama, nu? Ei, hai să mâncăm acum. Mie mi-e foame, chiar dacă ţie nu-ţi est e/

Puse masa şi o trase lângă scaunul meu; îmi trecu prin minte că din toată mascarada jucată, până atunci,

aceasta era clipa cea mai uşoară. Puteam chiar s-o consider ca un dar din partea Providenţei, care nu prea se arătase generoasă până atunci. Singura problemă o constituia Renée, care străbătea străzile Villars-ului, încărcându-se de nervi.

Béla lui Jean de Gué probabil că îmi ghicise gândul, căci spuse:

- Vincent vine direct de la masă. Când se va întoarce, îl trimit să vadă dacă mai e în maşină cumnata ta. Ai parcat-o în *Place de la République*?

- Da.

Oare?! Nu eram sigur.

- Nu-ţi face griji. Se duce ea acasă. Eu, cel puţin, aşa aş face. Şi pe urmă, Gaston poate să aducă maşina înapoi. Ai glumit adineauri când ai spus că fetiţa a plecat cu un camion?

- Nu, deloc. Aşa mi-au transmis la bancă.

- Văd că eşti foarte liniştit.

- Cred că era un camion de la *verrerie*. Ce puteam să fac? Când am treminat, dispăruse cu camion cu tot.,

- Dar ce-ai avut de făcut la bancă?

-: M-am uitat prin seif.

- Probabil că ai avut un şoc.

- Chiar aşa.

Mâncam şunca şi salata, rupeam pâine şi brusc m-am gândi't ce plăcut éra să mănânci alături de această femeie faţă de cum fusese ieri în sufrageria castelului. Gândurile mă duseră la cadoul încă neoferit.

- Pe scrinul din camera mea se află o sticlă de parfum, am spus.

- Mulţumesc. Urmează să mă duc la castel s-o iau?

I-am povestit adevărul despre greşeala cu iniţiala B, de data asta fiind în stare să savurez gluma.

Păru descumpănită

- Nu înţeleg cum s-a putut întâmpla aşa ceva, având În vedere că nu vorbeşti cu sora ta. Sau poate chiar i-ai adus până la urmă ceva în chip de mesager al păcii?

- Nu, i-am răspuns, pur şi simplu mintea nu mi-a

funcţionat corect. Băusem prea mult alaltăieri în Le Mans.

- Ar fi trebuit să zaci lat pe podea, beat mort, ca să faci o gafă atât de mare, spuse ea.

- Da, chiàr aşa s-a şi întâmplat.,

Ridică din sprâncene.

- Vizita la Paris a dat greş, cumva?

- Total.

- Carvalet n-a acceptat?.

. - Nu vor să prelungească contractul în condiţiile noastre. La întoarcere i-am spus lui frate-meu, Paul, că au acceptat. Şi familia, şi lucrătoriirde la *verrerie*, cred că sm reuşit Ieri am deschis din nou negocierile la telefon ji drept rezultat, vor prelungi contractul în condiţiile cerute de ei. N-am spus nimănui. De asta am fost azid'mineaţă la bancă, să văd dacă pot face faţă pierderii. Şi încă nu ştiu răspunsul.

Am ridicat ochii de la mâncare şi am întâlnit privire albastră care mă fixa. - - Cum adică nu ştii răspunsul? mă întrebă. E clar că-l ştii. Mi-ai spus şi înaintea plecării la Paris că fabrica lucrează în pierdere şi dacă nu vor accepta condiţiile tale, ai de gând să închizi.

- Nu vreau să închid, am răspuns. N-ar fi corect faţă de lucrători.

- De când a început să-ţi pese ţie de lucrători?

- De când ra-am îmbătat în Le Mans.

Se auzi undeva o uşă trântită. Femeia se ridică şi ieşi pe coridor.

- Tu eşti, Vincent? întrebă ea.

- Da, *Madame*.

- Du-te şi vezi dacă maşina contelui de Gué este în *Place de la République*, şi dacă aşteaptă în ea o doamnă.

- Prea bme, *Madame*.

Femeia reveni în cameră şi-mi aduse coşul cu fructe şi brânza, apoi îmi turiiă un pahar de vin.

- Am impresia că ai creat o întreagă harababură de când te-ai întors. Ce-ai de gând să faci?

- » Habar n-am, i-am răspuns. Trăiesc de pe o zi pe alta.

- Asta n-o faci de azi, de ieri.

- Da, dar parcă acum s-a agravat. De fapt, trăiesc de la e elipă la alta.

Tăie o felie de şvaiţer şi mi-o întinse.

- Ştii, spuse ea, e bine din când în când să te poţi privi cu un ochi critic, să vezi unde ai greşit. Uneori chiar mă întreb de ce nu mă mut din Villars. Câştig foarte prost cu magazinul şi trăiesc mai cu seamă din ce mi-a lăsat Georges, ceea ce în ziua de azi înseamnă foarte puţin.

Gare Georges fusese soţul ei? Se simţea parcă nevoia de un comentariu oarecare.

'- De ce nu te muţi? am întrebat-o. '

Ridică din umeri.

- Cred că din obişnuinţă. M-am învăţat într-un anume fel. Ţin la căsuţa asta. Dacă îţi închipui însă că exist doar pentru vizitele tale ocazionale, te măguleşti inutil.

Zâmbi, iar eu mi-am pus întrebarea dacă Jean de Gué s-ar fi simţit măgulit. Oricum, rezultatul era avantajos.

- Oare preocuparea ta bruscă pentru *verrerie* are vreo legătură cu vechimea ei? Dacă stai şi te gândeşti, rezistă de vreo două sute cincizeci de ani..., până Ia. urmă o să ai şi un fiu...

- Nu, i-am răspuns,

- Precis?

- Categoric. Sentimentul ăsta s-a născut ieri, când am privit-o cu alţi ochi. M-am uitat la lucrători pentru prima oară. Mi-am dat seama că se mândresc cu eâ şi nu sânt nepăsători nici faţă de proprietar. Dacă fabrica se va închide, pe lângă că vor rămâne fără slujbe, se vor simţi şi înşelaţi, deziluzionaţi.

- Prin urmare lă mijloc e mândria-?

- Probabil. Un anume fel de mândrie.

începu să-mi cojească o pară şi-mi întinse pe rind câte o felie din ea.

- Greşeşti că laşi atât din partea administrativă pe umerii fratelui tău. Dacă n-ai fi atât de îngrozitor de leneş, ai fi ştiut şi tu-să rezolvi lucrurile.

- Mi-a trecut şi asta prin cap.

- Acum e prea târziu să mai începi, crezi?

- Mult prea târziu. Oricum, nu mă pricep.

- Prostii! De mic copil te-ai învârtit pe acolo. Chiar dacă n-ai avea nici cel mai mic interes, nu se poate să nu se fi prins câte ceva de tine. Stau şi mă întreb uneori...

Se opri şi începu să cureţe un măr.

- Ce te întrebi?

- Nu... ar însemna să te descos şi lucrul ăsta nu mi-a plăcut niciodată.

- Dă-i drumul, am spus. Sunt curios. Vreau să fiu luat la întrebări.

- Ştii, uneori stau şi mă gândesc dacă lipsa ta de sentimente pentru *verrerie* nu se datorează faptului că nu vrei să te preocupe prea mult. Ţi-e frică să nu-ţi reaminteşti ce s-a întâmplat cu Maurice Duval.

Am tăcut. Se atinsese o coardă sensibilă. Jacques vorbise de Maurice Duval; el era cel din albumul de fotografii, alături de Jean de Gué.

- Tot ce e posibil, am răspuns eu rar, după câteva clipe.

- Vezi, rosti ea uşor, nu vrei să te descos.

Dimpotrivă, era esenţial să descopăr cât mai multe despre Jean de Gué.'Dar nu riscând să fac o altă gafă.

- Nu, te înşeli. Aş vrea să mai îmi spui şi altele. - Pentru prima oară îşi luă ochii de pe mine şi privi undeva, în depărtare, deasupra capului meu.

- Acum cincisprezece ani se terminase ocupaţia şi deci şi rolul lui. Dar oamenii nu-l uitaseră - ce om deosebit fusese şi cum murise. Cu greu pot să-şi găsească liniştea cei care au fost implicaţi.

Se auzi o bătaie uşoară la uşă şi un bărbat subţirel şi scund, cu o beretă, vârî capul în cameră. Zâmbi când dădu cu ochii de mine.

- *Bonjour*, *Monsieur le Comte*, spuse el. Mă bucur că vă văd. Ce mai faceţi?

- Bine, mulţumesc.

- Nu era nicio doamnă în maşină. Dar am găsit bileţelul ăsta pe bancheta din spate.

Mi-l întinse cu o plecăciune. Era telegrafic şi la subiect.

„Te-am căutat şi pe tine şi pe Marie-Noel, aproape o oră. Am luaKun taxi ça să mă pot întoarce la St. Gilles. R.”

I-am arătat biletul gazdei mele.

- Acum poţi să te relaxezi, spuse ea. Vincent, fii drăguţ şi du lucrurile astea înapoi la bucătărie, da?

- Bineînţeles, *Madame*.

- Câtă vreme o să avem parte de linişte? Până la ora trei, pentru mine. Pentru tine, atâta cât o să pofteşti să mai rămâi! Mai vrei o pernă?

- Nu. Stau foarte comod.

Strânse masa şi aduse ţigările şi cafeaua.

- Să ştii că mă bucur că ai căpătat deodată asemenea sentimente pentru *verrerie*, spuse ea. Asta dovedeşte că simţi -mult mai mult decât pretinzi. Totuşi, nu înţeleg cum se poate să fi aranjat prelungirea contractului în condiţii mai proaste ca înainte şi având în vedere că vei pierde clar bani, nu pricep cum ai să reuşeşti să o menţii.

- Nici eu nu pricep, am răspuns.

- Ce zice prietenul care merge cu tine la vânătoâre? Nu-ţi dă niciun sfat? Pe el ar trebui să-l întrebi.

îşi scoase jacheta albastră, dând la iveală o fustă subţire de lână, de un cenuşiu vag. Era o desfătare să-mi odihnesc ochii pe ea, să ştiu că în această încăpere nu mi se cerea nimic. Mă gândeam de câte ori venise probabil Jean de Gué de la castel şi stătuse cu capul sprijinit de pernă, aşa cum făceam eu acum. Prietenia ei ocazională era în acelaşi timp şi dezarmantă şi îmbietoare. Emana dezinvoltură, sugeiând înţelegere reciprocă, fără vreo revendicare emoţională. Am ridicat pisica şi am mângâiat-o. Dacă asta ar fi singura mascaradă ce mi s-ar fi pretins s-o joc, mi-ar fi convenit, îmi trecu brusc prin cap; dacă, în loc să fiu proprietarul castelului de la St. Gilles, aş putea să rămî-n aici pentru totdeauna, să stau unde stăteam acum, cu pisica în poală şi să fiu hrănit cu felii de pară de către Béla din Villars.

- Nu poţi să vinzi nişte hârtii de valoare sau vreun

teren? întrebă ea. Şi soţia nu poate face nimic? Banii sunt sub cheie, nu-i aşa?

- Da.

- În afară de cazul în care ai un fiu. Mi-am amintit acum. îmi turnă încă o ceaşcă de cafea.

- Ce-ţi face soţia? Na se simţea prea bine parcă. Cine o îngrijeşte?

M-am gândit o clipă.

-. Doctorul Lebrun, am răspuns.

- A cam îmbătrânit, nu crezi? Eu, în locul ei, chemam un specialist. Ciudat cât de nepăsător poţi să fii. Sper că arăţi cât de çât înţelegere acasă.

Am stins ţigara. Era singura persoană pe care n-ar fi afectat-o adevărul, totuşi, în mod ciudat, n-aş fi suportat să cunoască realitatea. Parcă îmi şi închipuiam sprâncenele ridicate, râsul amuzat şi abordarea practică a întregii chestiuni, hotărând ce era de făcut, după care ar fi urmat imediat reticenţa inevitabilă, amabilitatea pe care o arăţi faţă de tm străin.

- De fapt nu sunt nepăsător, am spus. încerc să-mi arăt înţelegerea. Problema este că nu o cunosc suficient pe Françoise.

Mă privi gâftditoare. Expresia candidă din ochi era deconcertantă. '

- Ce s-a întâmplat? mă întrebă ea. Nu e vorba numai de bani, aşa-i? Lucrurile sunt mult mai grave. De fapt, ce s-a petrecut Ia Le Mans?

Mi-am adus aminte de vechiul joc din copilărie - „găseşte deget arul". De obicei mă jucam cu o mătuşă, fată bătrână. Era un joc uşor care nu cerea efort din partea adultului - nu trebuia să se mişte prin cameră ci doar să închidă ochii, în timp ce copilul, cu inima strânsă, străbătea odaia în vârful picioarelor şi ascundea degetarul îndărătul unei pendule. Pe urmă, cu ochii deschişi, începeau întrebările. Pe măsură ce ochii rătăceau spre pendulă, cinstea mă obliga să spun „Foc'şor, foc'şor" deşi o făceam cu teamă şi fără tragere de inimă, nedorind să descopere degetarul de aur aflat în locul său tainic şi

liniştit. De data asta, eu am fost” cel care a închis ochii şi am continuat să mângâi pisica din poală Siguranţa consta în evaziune dar şi în adevăr.

- Adineauri pomeneai ceva dgspre a avea pe cineva la grijă, am spus. Se prea poate ca de Ia un timp să mă fi îndeletnicit cu aşa ceva, iar în Le Mans, în seara aceea, sai-am dat seama că am ajuns la capătul puterilor. Eul familiar mie dăduse greş. Singura cale să scap de responsabilităţile implicate în eşec era să devin altcineva. Să las o altă personalitate să preia frânele.

Nu-mi răspunse. Probabil chibzuia. Ţineam ochii închişi aşa că n-o vedeam.

- Celălalt Jean de Gué, spuse ea, cel care se ascunde de atâta vreme îndărătul suprafeţei de veselie şi farmec şi despre care m-am întrebat întotdeauna dacă există cu adevărat-.. Dar dacă are de gând să-şi facă apariţia, să se grăbească atunci. Timpul zboară. „

Intuitiv, nefiresc, pricepuse ceva din spusele mele, însă sensul nu era cel real. Degetarul din spatele pendulez era ia loc sigur, cel care ghicea căuta încă în zona „rece”. Mă simţeam grozav în scaunul adânc şi nu vroiam să mă mişc.

- Nu înţelegi cu adevărat ce încerc să-ţi spun, i-am răspuns.

- Ba da, înţeleg, răspunse ea. Nu eşti singurul om cu dublă personalitate. Toţi avem euri. cu multe faţete. Dar aici unul nu eludează responsabilităţile ca tine, Problemele rămân absolut aceleaşi.

„Bece, rece... lngheţ...K Partenerul de joc căuta cu totul în altă parte.

- Nu, am spus, n-ai prins firul. Problemele şi responsabilităţile sunt noi, pentru că cel care le-a preluat este altcineva.

- Şi atunci, cum ţi se pare acest altcineva? mă întrebă ea.

Ceasul bisericii mari din Villars bătu ora două. Clopotul oricărei biserici, oricărei catedrale parcă te someză, iar acesta, cu tonuri solemne şi profunde, era

prea aproape ea să nu-mi tulbure pacea sufletească.

- Uneori îl văd lipsit total de orice sentiment, am răspuns, iar alteori copleşit de trăiri. O clipă îi trece prin cap să-i ucidă pe cei din jur, iar în clipa următoare îşi dă viaţa pentru un străin. Consideră că singurul motiv care pune în mişcare rasa umană este lăcomia, iar prin slujirea acestei lăcomii reuşeşte să supravieţuiască. Cred că are idei confuze, dar este extrem de aproape de adevăr.

Am auzit-o ridicându-se, punând ceşcuţa de cafea pe tavă şi ducând tava în debara. Pe urmă se întoarse şi se aşeză pe braţul scaunului meu. În mod ciudat, gestul mă irită, deşi era cât se poate de firesc şi de obişnuit; mă râcâia însă ideea că era adresat celuilalt eu al meu, lui Jean cu care mă confunda. îmi mai displăcea, de asemenea, cadoul de pe scrinul de la castel.

- Cineva acesta, am spus eù, de ce crezi că ţi-a cumpărat o sticlă de „Femme”?

- Pentru că îi place cum miroase şi îmi place şi mie.

- Şi asta nu înseamnă oare slujirea lăcomiei?

- Depinde de mărimea sticlei.

- A, e o sticlă uriaşă.

- Atunci i-aş spune previziune.

Nu eram sigur dacă aş fi putut recunoaşte parfumul. Nu dăruisem niciodată cuiva vreo sticluţă, iar pe majoritatea femeilor parfumate le evitam îngrozit. Cea de lângă mine nu era parfumată; mirosea' a piersici.

- Adevărul este că nu e vorba de lăcomie, am spus. Ci de pofte. Aici se greşeşte. Şi dacă la mijloc este poftă, cé facem cu pretenţiile conflictuale? Mamă, soţie, copil, frate, cumnată, chiar lucrători - nu-i pot mulţumi pe toţi. Cinstit să fiu, nu ştiu nici de unde să pornesc, nici ce să fac.

Nu-mi răspunse, dar ara simţit pe creştet o mână alinătoare. Eram învăluit în anonimat. Mă aflam pe ţărmul dintre două lumi. Insuliţa care mă împrejmuise odată alunecase uşor undeva, izolată şi năpădită de stânci; continentul aglomerat care aştepta să mă primească, vociferând şi ridicind pretenţii, era pentru moment invizibil, îmbrăcat în pielea altuia avusesem parte de

libertate, dar şi de robie. Ceva se născuse dar se şi irosise. Dacă aş fi putut da uitării responsabilităţile şi să aştern asupra lor uitarea, ce persoană ar trebui să devin, eu însumi sau Jean de Gué?

Am întins mâinile şi i-am atins chipul.

- Nu mai vreau să fiu nevoit să gândesc, am spus. Râse şi aproape în treacăt îmi sărută ochii închişi.

- De asta ai şi venit aici, nu? mă întrebă.

Capitolul 13

Când am ieşit din casă, Soarele după-amiezii târzii poleia toate acoperişurile de culoarea lichenilor. Fete şi băieţi, cu ghiozdane şi cărţi de şcoală, ieşeau din clădirea alăturată şi traversau canalul pe un alt podeţ. Un cal înhămat la o căruţă cu coviltir trecu tropăind agale pe lângă *Porte de Viile*, vizitiul tolănit pe capră pocnind alene din bici. La magazinele de pe străduţe, obloanele fuseseră ridicate, uşile deschise. Pe strada cu platani de lângă piaţă, unde în forfota dimineţii parcaseră camioane şi căruţe, se aflau acum pilcuri de bărbaţi şi femei, încălzindu-se în ultima revărsare a soarelui, înainte de a dispărea, iar copiii mai mici, gureşi ca vrăbiuţele, dădeau iama prin frunzele căzute şi ridicau colbul în aer. Mă gândeam oare cum arăta oraşul acesta, Villars, la căderea nopţii, gata de culcare în primele ore, liniştit ca orice târguşor, cu locuitorii îndărătul geamurilor ferecate, vârâţi sub plăpumi, cu casele în umbră, acoperişurile domoale arcuindu-se în streşini înalte, clopotniţa gotică dantelată a catedralei străpungând cerul de culoarea cernelii; probabil că în. afara pasului răzleţ al vreunui trecător grăbit să se întoarcă acasă, sau a şipotului molcom al canalului curgând liniştit şi întunecat pe lângă ziduri, niciun alt sunet nu tulbura tihna oraşului.

Era felul de târguşor care pe vremuri mă tenta să-l străbat noaptea cu piciorul. După ce terminam cina, cutreieram de unul singur străzile cu case liniştite ale căror ferestre cu obloanele trase, nu-mi spuneau nimic, iar din când în când, câte o licărire de lumină, printr-o crăpătură, trăda viaţa de după ele. Uneori, câte o fereastră

sau o uşă de la etaj, deschise, lăsau să se întrevadă o masă de întuneric; alteori, câte o luminare arunca o umbră pe tavan, câte un prunc scâncea; dar de cele mai multe ori, totul era cufundat în linişte, iar eu rătăceam singuratic, tesoţit de pisici înfometate, care se furişau viclene, aduirnecând canalele străzilor pietruite. Cât de detaşat aş fi străbătut şi acum *Porte de Viile*, m-aş fi uitat curies la canal, aş fi privit podeţul şi casa joasă cuibărită dincolo de el, şi pe urmă m-aş fi întors în patul meu.de turist, iar în zori aş fi plecat mai departe, fără să fi adăugat nimic în plus la cele cunoscute i. Pe câtă vrem.e acum, într-o altă stare de spirit, întreaga viaţă îmi era schimbată, o părticică din Villars îmi aparţinea.

Lumina după-amiezii ţârzii răspândea căldură şi culoare; mă aflam într-un Oraş prietenos unde carnea« zâmbeau.' Renault-ul parcat îii *Place de la République* îmi deveni dintr-o dată Ia fel de familiar ca şi cum mi-ar fi aparţinut cu adevărat, iar gentuţa de plastic a lui Marie-Noel, lăsată pe locul unde o aruncase, alături de cumpără turile_făcu te la piaţă, nu arăta ca oricare obiect lăsat într-o maşină străină, ci se umplea de înţeles; mi~@ închipuiam balansându-se pe încheietura micuţei mâini. ceva mai sus de mănuşa albă şi scurtă de bumbac. Pâaâ şi banca din colţ îşi avea locul şi menirea ei în acá fundai Villars era-o fortăreaţă, un refugiu; conduceam spre ieşirea din oraş, iar prin minte îmi trecea cum -fusese pasibil ca darul amantei altcuiva să ofere un antidot atât de liniştitor împotriva stării de încordare Aveam impresia că în clipa aceea nimic nu mă mai putea clinti, nid lacrimile lui Françoise, nici isterkalele lui Renée. Mama putea fl linguşită prin afecţiune simulată, copilul răsfăţat plnă la o limită impusă de raţiune, fratele împăcat, sora alinată; niciunul nu mai părea acum o problemă, aşa cum păruse în acele prime patruzeci şi opt de ore petrecute sub acoperişul castelului.

Motivul era greu de descoperit Jiu era îndeajuns să te simţi în largul tău din punct de vedere fizic; în trecut acest lucru se dovedise inutil. Oare schimbarea identităţii putea

să. schimbe pulsul corpului, să descătuşeze vreo anume problemă ţinută în frâu în minte de prejudecăţii? Lumea era plină de fantasme tragice, inadaptabile* căutând scăpare în simulacrul amorului Nu mă includeara în această categorie. Béladin Villars completa un tipar în care erap incluse mama, soţia'şi fetiţa. Căldura primei, dependenţa celei de a doua, voioşia celei de a treia se combinau alcătuind o a patra; făcând această descoperire, mă contopeam în fiinţa fiecăreia. Aici se afla o parte a soluţiei, dar-nu integrală.

Mi-am amintit ce curbe trebuia să iau ca să ajung în St, Gilíes şi cum mergeam pe şoseaua străjuită de tei, pe pod, printre porţi spre alee şi pe sub arcada-şanţului, spre acareturile pe care le zărisem din depărtare, încrederea îmi reveni total. Nimic nu mă mai putea clinti acum. M-am pomenit într-o curte cu două garaje ale cărei porţi erau larg deschise, cu un şopron cu răsaduri şi un grajd gol, plin de boxe deteriorate. Când am coborât din maşină şi am trântiţ portiera, bătrâna cu care vorbisem în staul cu o zi înainte, apăru în prag şi am auzit-o strigând pe cineva dinăuntru, peste umăr. Rostise parcă ceva în genul „*Mn isiaur le Comte*”, iar un bărbat în salopetă albastră îşi făcu apariţia dinspre grajd. Zâmbiră şi se apropiará de mine, iar bărbatul mă întrebă dacă vreau să-mi spek maşina. Am aprobat, pentru că probabil ăsta era obiceiul şi, din nou, femeia bolborosi nişte cuvinte neinteligibile: i-am zâmhit şi am dat din cap, prinzând doar o referire la. „beau *temps*”[3] şi „*la chasse*”.

M-am întors în arcadă, iar câinele alergă spre îngrăditura ţarcului, lătrând. Am rămas nemişcat şi l-am strigat uşurel pe nume dar a continuat să latre neconvins, deşi dădea din coada cam îndoit; m-am apropiat şi l-am lăsat să-mi adulmece hainele. Le-a amuşinat, contrariat, nemulţumit şi l-am văzut pe omul în salopetă urmărindu-mă din faţa grajdului

- Dar ce are César? întrebă el.

- Nimic, am răspuns. Probabil că l-am speriat, asta e

3 Timp frumos (fr.).

tot.

- Ciudat, spuse el. De obicei înnebuneşte de fericire când vă vede. Să sperăm că nu se sălbăticeşte.

- N-are nimic, am spus. Aşa-i, César?

Am întins mâna prin uşiţă şi am mângâiat câinele pe cap; încet, încet, se obişnui cu atingerea şi glasul, tăcu din lătrat şi continuă să adulmece. Dar când m-am. îndepărtat, a început să mârâie iar.

- Daca duminică se poartă tot aşa, n-o să vă fie de niciun folos, spuse omul. Să-i dau o doză de untură după mâncare?

- Nu, i-am răspuns, îasă-l.în pace. O să-şi revină el.

Mă gândeam ce anume aştepta să facă câinele duminică. Poate dacă il luam la plimbare o să se obişnuiască cu mine, iar mârâiturile bănuitoare se vor transforma în chefnituri de bucurie? Dacă nu, asupra lui se va abate atenţia, comportamentul îi va fi pus sub semnul întrebării şi bietul animal va fi învinuit de trădare faţă de stăpân, când în realitate, se dovedise a fi singura fiinţă cu instinct din St. Gilles.

Am urcat treptele spre terasă; când,am intrat în hol, Paul tocmai ieşea din micuţul vestiar din dreapta scării.

- Unde naiba ai fost toată ziua? întrebă el. încercăm să dăm de tine de la ora unu. Renée nu te-a găsit şi a trebuit să se îhtoarcă cu un taxi, iar. pe urmă, când terminam masa, am rămas cu toţii consternaţi când am vă-, zut-o p6 Marie-Noel apă'rând singură şi anunţând liniştită că s-a întors într-un camion. Lebrun a aşteptat până la ora două, apoi a trebuit să plece. M-a sunat din nou.

- Ce s-a întâmplat? am întrebat.

- Ce s-a întâmplat! repetă Paul. Nimic decâtcă Françoise nu se simte bine deloc, iar Lebrun i*a interzis să se mai dea jos din pat. Dacă nu se îngrijeşte, o să aibă o naştere prematură şi pierde copilul şi aproape sigur că se va îmbolnăvi grav. Asta s-a întâmplat!

Trebuia să-i accept dispreţul din glas. Greşeala nu-i aparţinea lui Jean de Gué, ci mie. Făgăduisem să mă întorc

la timp, să stau de vorbă cu doctorul. Nu-mi ţinusem făgăduiala. Nici măcar nu mi-o amintisem.

- Ce număr are? îl sun imediat.

- N-are rost, spuse el. A fost chemat la un alt pacient. I-am spus să te caute mai târziu astă-seară.

Se întorsese pe călcâie şi dispăru prin sufragerie în bâlbliotecă. Nu mai dorea să-mi pună alte întrebări. Îi eram recunoscător pentru asta. Ştiam ce trebuia să fac.

Am Urcat direct la etaj şi am intrat în dormitor. Draperiile erau pe jumătate trase, focul aprins, iar la picioarele patului se afla un paravan care masca lumina. Françoise stătea între perne cu Ochii închişi. Îi deschise când' am intrat în cameră.

- A, tu erai, spuse ea, în fine; nu mai credeam că vii. Le-am spus că probabil ai luat trenul de Paris.

Vocea era neutră, inexpresivă. M-am apropiat de pat şi i-am lut mâna.

- Ar fi trebuit să-ţi telefonez, am spus, m-au reţinut nişte treburi în Villars şi, sincer să fiu, am. uitat. Asta-i tot. Nici măcar nu te rog să mă ierţi. Cum te simţi? Paul mi-a spus că Lebrun te-a obligat să stai în pat.

Mâna o simţeam rece şi inertă. Nu şi-o retrase.

- Dacă nu-l ascult, pierd copilul, spuse ea. De asta m-am temut tot timpul. Ştiam eu că ceva nu e în regulă.

- O să fié totul în regulă dacă te îngrijeşti. Problema este cât de bun e Lebrun. N-ai vrea să chem un specialist?

- Nu. Nu vreau să se mai amestece acum un străin şi să mă dezorienteze şi pe mine şi pe Lebrun. Dacă stau liniştită şi nimeni nu mă enervează, totul o să fie perfect. Dar vezi şi tu, Marie-No'el s-a întors într-un camion de muncitori, Renée a luat taxiul pentru că tu dispăruseşi, aşa că am fost pur şi simplu înnebunită de griji. Şi pe urmă, în mijlocul după-amiezei, am hotărât să mă resemnez cu gândul că ai putea să nu te mai întorci - că în mod voit,te-ai descotorosit de” amândouă şi ai plecat la Paris.

Ochii obosiţi îmi cercetară chipul şi mi-am dat seama că singurul răspuns era să mă ţin pe cât posibil aproape dé adevăr.

- Am întârziat mult la bancă, am spus. Ţie pot să-ţi spun, dar n-am vrut-să ştie ceilalţi. Adevărul este că am minţit în legătură cu contractul. N-am reuşit să-l prelungesc când am fost la Paris şi tot ce am putut să rezolv a fost la telefon şi azi' la bancă. Au consimţit să prelungească contractul; dar în condiţiile impuse de ei. Asta înseamnă că fabrica va lucra cu o pierdere mai mare decât până acum, dar nu avem ce face. Cumva trebuie să fac rost de bani.

Păru descumpănită, iar eu am rămas lângă ea, ţinto* du-i mâna.

- Dar de ce a trebuit să minţi? întrebă ea. Nu pricep.

- Cred că din mândrie. Vroiam să creadă toţi că am reuşit. Mă rôg, poate o vreme chiar am reuşit. încă n-am trecut în revistă toate cifrele. Dar n-aş vrea să le spui şi celorlalţi. N-am de gând să-i spun!şi lui *Maman* sau lui Paul,' sau altcuiva în afară de tine, decât dacă va fi absolut nevoie.

îmi zâmbi pentru prima oară şi, după cum se ridică pe jumătate pe pernă, mi-am dat seama că dorea s-o sărut. Am sărutat-o şi i-am lăsat mâna.

- N-am să spun nimănui. SLnt foarte bucuroasă că măcar o dată ai încredere în mine. Totuşi e caraghios eă-ţi faci atâtea probleme cu fabrică. Niciodată nu te-a preocupat ideea închiderii ei, cum s-a întâmpâat cu „Paul şi Blanche.

- Nu, am răspuns, poate că nu. A început să mă preocupe ieri, când m-am dus acolo după-amiaza.

Mă rugă să-i dau un pieptăn şi o oglindă de pe noptieră; se ridică în capul oaselor pe pernele adunate, îşi perie părul subţire de pe frunte. Era un gest asemănător ru un altul pe care îl văzusem nici cu două ore în urmă,?i din cauza diferenţei totale de personalităţi şi stare de pirit dintre cele două femei, una veselă şi fără griji, ceaaltă istovită,-fără vlagă,-totuşi parcă mai apropiată, dacă era posibil, m-am simţit nespus de mişcat; îmi doream ă se restabilească echilibrul 'şi Françoise^ să fie şi ea to putere şi fericită. <

- De ce nu mi-ai spus în seara în care ai venit? mă întrebă.

- Nu mă hotărâsem. Nu eram sigur ce aveam de făeut.

- Paul o să afle precis. Da el nu te poţi ascunde, în plus, ce contează dacă află, de vreme ce ai fixat contractul? Oricum, toate astea se rezolvă eând se naşte băiatul. j

Puse oglinda pe măsuţa de lângă pat.

- Marie-Noel ne-a spus că erai la bancă, la seifuri..

Toată lumea s-a mirat ce căutai. Nici n-am ştiut că tii ceva acolo.

- Diverse hârtii de valoare, acte şi altele.

Dar contractul de căsătorie tot acolo e?

- Da.

- Te-ai uitat peste el?

- Da. Mi-am aruncat ochii.

- Dacă mai avem o fată nu se poate face nimic, nu?

- Nu, după toate aparenţele.

- Dar dacă mor? Tu iei tot, aşa-i?

- N-ai să mori. Şi acum să trag obloanele şi draperiile şi-ţi aprind lumina. Ai ceva de citit?

Rămase tăcută. Se lăsă înapoi pe perne. Pe urmă spuse:

- Poţi să-mi aduci medalionul pe care mi l-ai cumpărat la Paris? O să-l puri aici pe măsuţă, lângă mine.

M-am dus la noptiera din nişă, am luat bijuteria şi i-am^dat-o. Desfăcu capacul, se uită'la medalion, deschise miniatura ca şi înainte.

- De unde l-ai cumpărat? mă întrebă.

- Dintr-un loc pe care-l ştiu eu la Paris. Dar am uitat cum îi spune..

- Renée mi-a spus că femeia care ţine magazinul de antichităţi din Villars execută din când în când şi miniaturi.

- Da? Poate. Nu ştiu.

- Dacă e aşa, putem să-i comandăm una şi lui Marie-Noel şi copilului. Ar fi mai ieftin ca la Paris.

- Da, probabil.

Puse medalionul deschis pe măsuţa de lângă pat.

- Du-te mai bine jos şi împacă-te cu Renée. Eu mă simţeam prea rău când s-a întors ca să o liniştesc - ştii cât-de imposibilă e când îşi iese din fire.

- O să-i treacă.

Am închis obloanele şi pe urmă am băgat un buştean în foc.

- Cred că fetiţa e lâ Blanche sau sus, la *Maman*. Nu m-am simţit bine ca s-o văd azi. Spune-i că azi-dimineaţă am certat-o prea tare pentru că eram bolnavă şi sâcâită.

- Cred că a înţeles.

- Ce-ai făcut cu cioburile?

- N-are importanţă. Am avut eu grijă. Mai vrei ceva?

- Nu, nu, o să rămân aici liniştită.

Am trecut prin baie spre cealaltă cameră şi mi-am schimbat pantofii şi haina, aşa cum făcusem cu o seară înainte. Sticla de „Femme" era încă pe scrin. încetase sâ mai fie un obiect impersonal, asemănător unuia zărit într-o vitrină, ci purta semnificaţia unei vieţi intime. Am pus-o într-un sertar şi pentru că sertarul avea cheie, ceva m-a făcut s-o răsucesc în broască şi s-o strecor în buzunar. Am ieşit pe coridor şi la capul scărilor am dat nas în nas cu Charlotte.

- *Monsieur le curé* tocmai a plecat, spuse ea. *Madame la Comtesse* a întrebat de dumneavoastră.

- Ürc acum, am răspuns.

O luă din nou înainte pe scări, ca şi în prima seară, în aceeaşi clipă cele patruzeci şi opt dé ore care se scurseseră de când o urmasem întii mi se păreau o veşnicie; măscăriciul clin seara aceea era total diferit cfe cel care urca acum treptele după cum, şi el la rândul lui, fusese diferit de eul celui care se trezise în camera de hotel din Le Mans. Aveam impresia că intrasem într-o piele care mă apăra ca o armură. Curajul meu fusese fals atunci; acum era im-- bafabil.

- *Monsieur le Comte* a fost reţinut mult timp în Villars? mă întrebă Charlotte.

Mi-am dat seama că avusesem dreptate s-o consider

antipatică, făţarnică şi inspirând neîncredere.

1- Da, i-am răspuns.

- *Madame* Paul a luat ceaiul cu *Madame la Comtesse* în după-amiaza aceasta, continuă ea. Dumneaei era foarte necăjită că a fost obligată să ia un taxi şi i-a povestit totul lui *Madame la Comtesse*.

- N-a avut ce să-i povestească, am replicat eu. Am fost reţinut şi cu asta basta.

Ne aflam pe coridorul de la etaj; am trecut pe lângă Charlotte, am străbătut coridorul următor şi am intrat în cameră. M-au întâmpinat din nou obişnuitele chelălăieli ale câinilor, dar fără să îmi mai pese, i-am aruncat cât colo cu câte un picior şi m-am îndreptat spre scaunul de lângă foc, unde stătea mama, cu umerii masivi înfăşuraţi într-un şal purpuriu. M-am aplecat s-o sărut, uşurat că Blanche nu era acolo.

- Bună dimineaţa şi bună seara, am spus. îmi pare rău că n-am venit să te văd azi-dimineaţă. Am plecat devreme. Cred că ai aflat totul. Mă bucur ca te-âi ridicat din pat. Ai avut o zi bună?

Privirea ironică, sfredelitoare, o întâlni pe a mea; mormăi ceva şi-mi făcu semn spre un scaun.

- Stai jos, spuse ea, acolo cu faţa la lumină, ca să te văd. Ieşi afară, Charlotte. Ş^ nu mai trage cu urechea la uşă. Du-te joş. la bucătărie şi comandă două tăvi pentru cină. Hai, mişcă! Ia astea de aici mai întâi.

Împinse misalul şi cărţile de rugăciuni din drum. Căţeii se căţărară şi se culcuşiră la ea în poală. Tăcu, până ieşi din cameră servitoarea. Mi-am aprins o ţigară, simţindu-i privirea aţintită asupra mea..

- Ei, spuse ea, unde ai fost?

Am presupus că tot ceea ce ştiau Renée şi Marie-Noel despre acea dimineaţă îi fusese relatat; drumul la Villars, expediţia la târg, vizita la bancă şi posibil, după ce vorbiseră la telefon cu funcţionarul, ora exactă când plecasem de acolo. Faptul că mă întrebase unde fusesem dovedea că nu ştiau nimic despre căsuţa de lângă canal. Prin urmare, Jean de Gué ascunsese mamei acest amănunt.

- Am avut treabă, am răspuns.

- Ai plecat de la banpă înainte de 12|30 şi acum e 6,30. 1

- Poate m-am dus în Le Mans. - - Nu cu Renault-ul. A rămas toată după-amiaza în *Place de la République*. Şoferul care a adus-o pe Renée a spus la garajul din Villars că l-a văzut acolo când s-a întors. Am. pus-o pe Renée să telefoneze şi să întrebe.

Am zâmbit. Curiozitatea care o mistuia era nedisirrfulată, ca a unui copil.

- Dacă vrei să ştii adevărul, am spus, am încercat să scap de Renée şi am reuşit! Altceva n-am de gând să-ţi spun. N-ai decât să mă descoşi până la miezul nopţii, că tot n-ai să afli nimic.

Chicoti şi mi-am dat seama că instinctul care mă îndemnase să spun adevărul se dovedise din nou salvator.

- Nu te învinuiesc, spuse ea. Să nu-i cedezi, că nu mai scapi de ea.

- N-ar& preocupări suficiente, am spus. Niciuna dintre voi, femeile, nu aveţi.

- Ehe, câte am avut de făcut odată, când trăia bietul taică-tău, de mult, înainte de război şi de nunta ta... Nu exista să stea vreo femeie degeaba. Găgăuţe ca Françoise şi Renée erau pe vremea aia doar nişte copii. Aveam pentru ce să trăiesc. Ca şi Blanche.

Inveninarea bruscă din glas mă făcu să tresar. Am privit-o; buzele i se îngustaseră, căpătând o duritate asemănătoare cu a fiicei ei, iar ochii care mă ironizaseră cu o clipă în urmă erau ascunşi de pleoapele grele.

- Ce vrei să spui? am întrebat.

- Ştii tu bine ce vreau să spun, îmi răspunse; pe urmă, la fél de iute, expresia i se schimbă iar gura coborî, relaxată; ridică din umeri. Sunt bătrână şi bolnavă, ăsta-i necazul, spuse ea, şi mă sâcâie treaba ăsta, cum o să te sâcâie şi pe tine, ai să vezi. Semănăm prea mult. Nu vrem să ne batem capul cu niciun fel de boli - ale noastre sau ale altora. Cum se simte Françoise azi?

Intuiam că fusesem foarte aproape de miezul unei

revelâţii pe care, dacă ar fi făcut-o, mi-ar fi dezvăluit ce se petrecea sub straturile de grăsime, dar întrebarea ultimă venea dintr-un ungher diferit, tonul calm, voit nepăsător, aparţinea cuiva fără inimă sau sentimente.

- Ştii probabil că nu l-am prins 4le Lebrun, i-am spus. O să-mi telefoneze mai târziu. Françoise n-are voie să se dea jos din pat. Nu se simte deloc bine.

Am observat că bătea cu degetele darabana pe braţul scaunului. Bătaia se contura într-un ritm precis - trei, doi, apoi iar trei. Am privit-o şi mi-am dat seama că o făcea inconştient; nu-şi dădea, seama nici măcar că îşi mişca degetele. Bătaia ţinea măsura cu un gând care nu se conturase clar şi căruia s-ar fi putut sau nu să-i dea glas.

- L-am văzut eu pe Lebrun, spuse ea. N10 să-ţi spună nimic în plus faţă de ce mi-a spus mie. E un cârpaci, dar nu vrea să recunoască. O să aibă necazuri cu copilul ăsta ca şi cu ultimul - eu mi-am dat seama de mult. Singura diferenţă este că de data asta Françoise a reuşit să poarte sarcina mai mult timp.

Darabana de pe braţul scaunului nu se opri. O urmăream cu o fascinaţie stranie.

- - Françoise nu vrea un specialist, i-am spus. Adineauri i-am sugerat.

- I-ai sugerat? Pentru ce?

- Păi dacă o să apară probleme^ vreo complicaţie...

Inexplicabil, privirile hi se încrucişară şi mă cuprinse o senzaţie neplăcută. Mi-am amintit de condiţiile „Contractului de căsătorie" şi de faptul că, dacă Françoise murea înainte de a naşte un fiu, zestrea considerabilă urma să se împartă între Jean de Gué şi Marie-NoeL

Camera, şi aşa apăsătoare, deveni insuportabilă. M-am ridicat şi mi-am slăbit gulerul. I-am simţit privirea în ceafă când m-am îndreptat spre fereastră, dar n-a scos un cuvânt cât am stat acolo, chinuindu-mă să deschid obloanele. Am reuşit, în sfârşit, şi m-am aplecat afară, trăgând puternic aerul în piept. Se lăsase amurgul, şi o dată cu el ceaţa. Potecile erau învăluite în întuneric, statuia nu se distingea, iar porumbarul se desluşea negru

şi înghesuit în beznă, la limita ierbii. Chiar sub mine, era capul alegoric al unei guri de burlan, cu urechile turtite, două deschizături în locul ochilor, iar limba scoasă forma un jgheab pentru ploaie, înfundat de frunze; când începea ploaia, aduna în el e masă noroioasă care se scurgea prin gurgui într-un torent tulbure. Cât de puternic se auzea aici ploaia, lângă acoperiş, întâi o răpăială pe tablă, care apoi se înteţea, prelingându-se de-a lungul zidurilor, învolburându-se în şuvoaie, înecându-se şi gâlgâind deasupra burlanului, bătând pieziş în fereastră, săgetând geamurile, în vreme ce stăpâna camerei de dedesubt, singură, întinsă în pat,-asculta ore în şir singurele sunete în'lungile nOpţi de toamnă - ropotele ploii şi curgerea şuvoiului de frunze moarte amestecate cu mâzgă prin gura gurguiului.

Am închis fereastra şi m-am uitat prin cameră. încă mă mai,urmărea cu privirea, dar degetele se opriseră să mai bată darabana.

- Ce-i cu tine? spuse ea. Parcă eşti cam nervos.

- Nu. Mă sufoc, atât. E prea cald aici.

- Dacă e aşa, e şi din cauza ta, de dragul tău, îmi răspunse. Totdeauna te plângi că e prea frfg în castel. Vino aici, lângă mine.

M-am apropiat încet, fără tragere de inimă. Ochii ei, atât de asemănători cu ai fiului, cu ai mei, când mă priveam în oglindă, fără îndoială că sesizaseră mascarada, îmi luă mâinile într-ale ei,

- Deci până la urmă începi să ai conştiinţă?

Se spune că atingerea mâinilor dă la iveală identitatea. Copilul îşi aşază mâna în cea a unui adult şi ştie instinctiv dacă să taibă încredere în el sau nu. Cu două seri înainte, mâinile acestea se agăţaseră de mine şi imploraseră, înnebunite de spaimă, pierdute; în seara aceasta, erau mai puternice decât ale mele; strânsoarea era fermă, presiunea nemiloasă. Mâinile ei nici nu ofereau încredere, nici n-o trăgeau din mine; îmi întorceau încrederea pe care o aveam, pe un alt plan. încrederea pe care o avea în fiul ei era atât de puternică, încât, fără să-i

cunoască secretele, împărtăşind doar o parte din existenţa lui, părea să-l păstreze încă în fiinţa ei, legat şi fără văz, ca înainte de naştere, şi că nu-i va da drumul niciodată.

- Hai să nu devenim sentimentali, spuse ea, şi să ne facem griji pentru ce ne va oferi soarta. E prea târziu acum - şi pentru tine şi pentru mine... Viaţa nu este o poveste scurtă, cum şi-ar dori toţi; e una lungă, mult prea lungă. Mai avem încă de trăit o groază de ani. Pentru numele lui Dumnezeu, hai să ne tihnească la amândoi, dacă se poate.

O bătaie discretă la uşă o anunţă pe Charlótte cu tava în mână, urmată de Germaine, şi din nou avu loc ritualul mesei devenit acum familiar. în prima seară *la comtesse* abia gustase din mâncare, dar în seara aceasta îşi îrimuie în supă bucăţelele de pâine, transformând-o într-o zeamă groasă; bărbia ei atingea aproape marginea farfuriei, de pe care nu-şi dezlipea privirea. Gândul mi-a zburat la şunca, brânza şi fructele din casa din Villars, la stăpâna casei;.ce făcea oare Béla seara? Ieşea să ia masa cu prietenii sau stătea singură, probabil cu obloanele trase. Mama se întoarse spre mine, scoţând din gură o bucată de friptură ca s-o dea unuia dintre câini şi spuse:

- De ce eşti atât de tăcut? La ce te gândeşti?

- La o femeie. N-o cunoşti.

- Vă potriviţi?

- Da.

- Asta contează. Şi taică-tău a avut o ibovnică o vreme la Le Mans. Am şi văzut-o o dată, roşcovană, o frumuseţe. O vizita în fiecare vineri. La sfirşitul săptămânii era întotdeauna mai calm. Pe urmă, fata s-a măritat cu un măcelar bogat şi a plècat la Tours. Mi-a părut rău când s-a mutat; îi era de folos lui taipă-tău.

Charlotte ne aduse *crème caramel* în castronele. Câinii aşteptau nerăbdători în două labe.

- Deci ai lăsat-o pe Marie-Noel să se întoarcă de Ia Villars cu Julie şi nepotu-său, continuă ea, schimbând firul gâhdurilor. A venit Ia mine şi mi-a povestit pe nerăsuflate - cică îi place mai mult decât cu Renault-ul. Şi cine. conducea? am întrebat-o. Unul dintre muncitori, cică,

un*”tânăr cu părul creţ. Mi-a spus că i-a plăcut cum mirosea. Ia du-te şi spune-r şi mătuşi-tii Blanche asta, i-am zis eu. Vezi ce părere are...

Prin urmare *Madame* Yvesera Julie. Mi se luase o piatră de pe inimă. Găsind-o pe Françoise bolnavă,-în pat, uitasem de copil şi de camion.

- Tuturor copiilor le place să meargă cu camionul, i-am spus. Probabil şi eu făceam la fel.

- Tu?. Râse. Mai bine să nu ne mai amintim ce făceai tu-când erai de vârsta ei. Ai uitat-o pe micuţa Cécile care venea la ceai? Ai d'us-o în porumbar şi ai încuiat uşa. Maică-sa n-a mai şdus-o niciodată. Biata Cécile... Fii eu ochii pe Marie-Noel, creşte repede.

- Nu e prea plăcut să fii singur la părinţi.

- Prostii, îi place foarte mult. N-are nevoie de alţi copii. Îi plac adulţii. Ştiu pentru* că şi eu eram la fel la vârsta ei. M-am îndrăgostit pe rând de toţi verişorii mei mai mari. Marie-Noel n-are verişori. în schimb, o să se îndrăgostească de lucrătorii de *la verrerie*.

Se auzi o bătaie la uşă.

- Cine e? întrebă ea. Intră. Nu suport oamenii care bat la uşă.

în prag apăru Germaine.

- La télefon este dr. Lebrun pentru *Monsieur le Comte*, spuse ea.

- Mulţumesc.

M-am ridicat şi am pus şerveţelul pe tavă.

- Mai bine urează-mi acum noapte bună. Simt că obosesc. Spune-i prostănacului ăsta bătrân să nu intre în panică. Françoise nu trebuie decât să ţină picioarele înălţate, atât; ai să vezi că face băiat. Aşa, acum sărută-mă.

Mâinile mă apucară din nou, privirea mi-o căută pe a mea.

- Şi lasă prostiile alea cu specialiştii. Costă prea mult, îmi mai aruncă ea în treacăt.

Am ieşit din cameră, am coborât scările şi m-am dus la telefonul din vestibul. Marie-Noel, în capot, aştepta lângă aparat. Mă privi neliniştită, cu chipul palid.

- Pot să ascult şi eu din camera mătuşei Blanche? mă întrebă.

- Nici vorbă! Dr. Lebrun vrea să vorbească cu mine.

- Dar după aia îmi spui şi mie ce-aţi vorbit?

- Nu ştiu.

Am dat-o la o parte, am intrat în vestiar şi am închis uşa. Am spus „Alo”, iar vocea doctorului mi-a răspuns pe un timbru ascuţit, bătrânicios, revărsându-şi şuvoiul de,vorbe.

- Bună seara, *Monsieur le Comte*, îmi pare foarte rău că nu am reuşit să ne vedem azi-dimineaţă. După-amiază am fost la Villars şi v-aş fi putut întâlni dacă aş fi ştiut unde să vă găsesc. Să ştiţi că am găsit-o pe *Madame la Comtesse* Jean' într-o starè gravă cu nervii. foarte speriată de starea sănătăţii şi fără îndoială că orice agitaţie în această fază ar putea foarte uşor *să* grăbească naşterea şi, având în vedere situaţia dificilă prin care a trecut o dată, anemia şi toate celelalte, s-ar putea să aibă probleme serioase. De fapt, esenţial este ca în următoarele zile să aibă parte de odihnă totală; momentul acesta.în luna a şaptea poate fi critic, înţelegeţi. Nu vreau să vă sperii. ^

Se opri două secunde ca să-şi tragă sufletul, timp în care l-am întrebat dacă ar vrea să se consulte cu un specialist.

- Deocamdată nu, spuse el. Dacă soţia dumneavoastră se odihneşte şi nu mai are alte simptome, mai eu seamă dacă nu dă semne de hemoragie, atunci totul e în regulă. Când îi va sosi sorocul să nască, vă sugerez s-o duceţi la clinica din Le Mans, dar asta putem s-o discutăm peste câteva săptămâni. Oricum, o să ţin legătura cu dumneavoastră şi mâine vă mai dau un telefon. A, fiindcă veni vorba, presupun că mă aşteptaţi duminică?

Se prea poate că exista obiceiul ca duminica să ia masa la castel, nu-şi vizita pacienţii ci făcea o vizită oficială.

- Bineînţeles. Suntem încântaţi să vă vedem.

- Mare noroc că dormitorul dă spre faţadă. N-o s-o deranjăm pe soţia dumneavoastră. Bine, atunci ne vedem

duminică.

- *Au revoir*, doctore.

Am închis receptorul. N-o s-o deranjăm pe soţia dumneavoastră... Oare prânzul de duminică e atât de zgomotos încât veselia răsună prin salon şi face să vibreze căpriorii castelului? Nu-mi venea să cred şi mă întrebam ce vroise, de fapt, să spună. Am ieşit din vestibul, Marie-Noel era tot acolo.

- Ei? mă întrebă ea repede. Ce-a spus?

- A spus că *Maman* trebuie să stea în pat.

- Copilul e gata să vină?

- Nu.

- Atunci de ce vorbea aşa toată lumea şi că dacă o să vină se naşte morţ? j

- Cine a spus asta?

- Germaine, Charlotte, toată lumea. Le-am auzit vorbind în bucătărie.

- Oamenii care ascultă pe la usi aud întotdeauna minciuni...;-* ss'-T

Am auzit glasul lui Paul în sufragerie. Nu terminaseră de mâncat. Am intrat în salon, urmat de copil.

- Papa, spuse ea, şi de data asta şoptea, *Maman* s-a îmbolnăvit pentru că am spart bibelourile şi s-a supărat?

- Nu, n-are nicio legătură. 1

M-am aşezat pe braţul scaunului şi am tras fetiţa spre mine.

- Ce e cu tine? am întrebat-o. De ce eşti atât de agitată?

îmi ocoli privirea, uitându-se prin cameră.

- Nu înţeleg de ce-l vrei, rosti ea, 'ân cele din urmă. Nu înţeleg de ce vrei copilul ăsta. *Maman* zice că e un chin. I-a spus mătuşei Renée mai demult că ar fi dorit să nu-l aibă.

întrebarea, încărcată de «nelinişte, era fără îndoială logică. De ce era obligată mama ei să aibă un Copil pe care nu şi-l dorea? Ce bine ar fi fost ca Jean de Gué să fie acela care să-i dea explicaţia. Eu reprezentam doar un biet paliativ. Date fiind împrejurările, cel mai simplu lucru era

să spun adevărul, aşa,cum îl vedeam eu.

- Există un motiv ciudat şi, de fapt, destul de crud. Bunicul tău, Bruyère a avut o grămadă de bani. Şi i-a lăsat moştenire astfel încât tatăl şi mama ta nu se pot folosi de ei decât dacă au un fiu. Aşa că, deşi sunt foarte mulţumiţi cu unica lor fiică, din punct de vedere bănesc, lucrurile ar fi mult mai simple dacă ar avea şi un fiu.

După expresia de uşurare care i se aşternu brusc pe chip, puteai să crezi că i se administrase un leac miraculos împotriva unei dureri.

- A, din cauza asta doar? Doar pentru bani? mă întrebă.

- Da. Cam mare interesul, ce zici?

- Deloc. - Cred că e foarte logic. Asta înseamnă că, dacă o să aveţi mai mulţi băieţi, tu şi *Maman*, o să primiţi şi mai mulţi bani?

- Nu prea. Lucrul este valabil doar pentru primul copil.

într-un exces de uşurare emoţională, se lăsă să alunece de pe genunchiul meu şi se dădu tumba de pe divan pe duşumea, capotul şi cămăşuţa de noapte i se răsuciră deasupra capului, dezgolindu-i poponeţul rotund. Chiuind de bucurie, cu capul înfăşurat în talmeş-balmeşul de lucruri, goală de la brâu în jos, se dădu înapoi până la grătarul sobei în vreme ce Blanche, Renée şi Paul intrau în cameră.

Blanche rămase înţepenită, cu ochii fixaţi pe puiul de animal gol şi poznaş în care se transformase copilul.

- Dar ce faci tu aici? spuse ea iute. Trage-ţi imediat capotul la loc.

Marie-Noel se întoarse, se zbătu să se elibereze, capotul îi alunecă în jos şi, privindu-şi publicul adult, - zâmbi:

- Totul e în regulă, mătuşă Blanche, spuse ea. Papa şi *Maman* o fac pentru'bani, nu pentru că mai vor alţi copii. Şi din cauza asta toată lumea încearcă să aibă băieţi - e bine pentru finanţe!

Alergă spre mine, mă luă de mână şi.mă obligă să mă

întorc spre rude, cu un sentiment de posesiune, râzând veselă.

- Ştii, Papa, îmi spuse, mătuşa Blanche mi-a povestit că după ce te-ai născut tu, când ea era încă mică, nimeni n-a mai iubit-o şi nimeni n-a mai băgat-o în seamă, iar una din pildele despre umilinţă i-au îndreptat paşii spre Dumnezeu. Dar când se va naşte frăţiorul meu, nimic n-o să Se schimbe. Ai să mă iubeşti la fel de mult ca întotdeauna şi poate Fecioara Maria mă va învăţa o altă pildă de umilinţă, dar nu aşa cuma învăţat-o pe mătuşa Blanche.

Probabil că fetiţa sesiză împietrirea aşternută pe chipurile mătuşilor şi unchiului, în locul bucuriei la care se aştepta. Mă privi nedumerită, pe urmă se uită din nou la ei. Dintre cele două femei, Renée parcă părea mai şocaţă şi mai jignită. Fetiţa observă amănuntul şi-i zâmbi plină de bunăvoinţă:.

- De fapt, mai există şi alte virtuţi în afară de umilinţă. Aş putea să învăţ ce este răbdarea, ça mătuşa Renée. Nu oricine poate să aibă copii. E căsătorită de trei ani cu unchiul Paul şi încă nu s-a întâmplat nimic.

Capitolul 14

Simţeam că am motive s-o binecuvântez pe Françoise; slăbiciunea ei îmi oferi scuza de a urca la etaj. Era mult mai simplu să stau cu ea în dormitor, decât jos, cu Paul şi Renée. Am urcat şi am dus fetiţa la culcare, iar după ce am învelit-o şi am adunat plapuma în jurul ei, m-am întors la Françoise pentru a face acelaşi lucru. I-am adus apă fierbinte din baie, un burete, săpun şi prosop; pe urmă, periuţa de dinţi şi pasta, clamele pentru păr, borcănaşul cu cremă, boneta de noapte care se lega sub bârbiè cu fundă. Am avut grijă de ea ca o soră de spital sau cineva chemat de urgenţă să dea primele îngrijiri. Mi-am adus aminte de zilele războiului 'când ieşeam dia hruba în care descifram documentele şi treceam la rând să conduc ambulanţa sau să fac orice era nevoie în acele nopţi febrile. Intimitatea spontană cu străinii, în marea lor majoritate femei şi copii,' mulţi speriaţi şi suferinzi, îmi

dăduse acelaşi sentiment de umilinţă şi compasiune care mă podidise acum, când o ajutam pe Françoise să se pregătească de noapte. Recunoştinţa ei era fierbinte, aşa cum fusese şi a lor. Rostea întruna, mirată şi surprinsă, că sunt bun cu ea,

' - O nimica toată, i-am spus. De ce te miri?

- Nu sunt obişnuită cu asemenea manifestări. De obicei, nu prea eşti atent. De câte ori n-am urcat la culcare din cauza oboselii şi tu rămâneai să stai de vorbă Cu Paul şi Renée. Dar poate că astă-seară îi ocoleşti ca să nu te întrebe ce ai făcut la Villars?

În felul ei, ara la fel de intuitivă ca şi fetiţa, şi mă gândeam, când am sărutat-o şi aer stins lumina, dacă nu cumva sesizase instinctiv că-i dezvăluisem numai o parte din ceea ce se petrecuse azi.

Când m-am înapoiat în camera mea, mi-am amintit de scrisoarea de la avocatul Talbert pe care o „luasem cu mine de. la bancă. O aveam încă în buzunar, aşa că am scos-o şi am citit-o. Era, din fericire, foarte clară. Fabrica, scria acolo, funcţiona în deficit - cel puţin asta ştiam - iar falimentul putea fi evitat numai dacă exista o subvenţie dântr-o altă sursă, prifl vânzare de pţmânt sau de alte bunuri, de exemplu, după cum sugerase Béla. Autorul scrisorii mai spunea că i-ar fi făcut plăcere să vină la St. Gilles şi să discute problema cu mine oricând mi-ar fi convenit şi pentru că toată chestiunea era presantă, propunea să mă folosesc de prima ocazie ca să aranjez o întrevedere. Probabil scrisoarea" asta îl obligase pe Jean de Gué să se întâlnească cu cei de la firma Carvalet şi să-x convingă, dacă era posibil, să stabilească nişte clauze mai avantajoase.

A doua zi era duminică şi m-am hotărât 5ă mă duc disde-dimineaţă la turnătorie, înainte ca Paul să se îmbrace şi să-şi bea cafeaua, ca să văd dacă nu cumva sosise vreo scrisoare de la Carvalet. Directorii nu apucaseră să se consulte până vineri, iar scrisoarea urma să vină azi, fără îndoială. Am intrat în garaj, după maşină, înainte ca Gaston să fi apărut să-mi perie hainele sau să-mi

ia tava. De data asta, Cesar mă lăsă să trec fără să mă latre şi când am întins mâna prin uşiţă să-l mângâi, iar el a dat din coadă, am avut senzaţia că repurtasem o victorie. Nu era nimeni prin preajmă. Zgomotele sosite din staulul de mai departe arătau că bătrâna era la vite; pe ogor, în depărtare, bărbatul în salopetă săpa. Am luat-o la stingă când am ieşit din sat şi am urcat dealul spre drumul dia pădure; nimic din ceea ce făceam nu mi se părea bizar. Străbaterea drumului neted, străjuit de castani şi stejari, făcea parte din viaţa mea chiar mai mult decât ceea ce aparţinea trecutului. Sentimentul nu m-a părăsit nici când am oprit maşina lâsgă poarta turnătoriei, am coborât, am trântit portiera şi i-am salutat pe cei care veniseră la lucru.

Când am traversat terenul zgrunţuros spre clădirea din spatele şopronului cu furnal, l-am văzut pe poştaş ieşind de acolo şi instinctul mi-a şoptit că nu greşisem venind atât ce devreme M-am îndreptat iute spre uşa biroului, am intrat şi l-am găsit pe Jacques sortind scrisorile la birou. Se întoarse şi mă privi surprins.

- *Bonjour*, *Monsieur le Comte*. N-am crezut că veniţi în dimineaţa asta. *Monsieur* Paul mi-a spus că nu vine nici dumnealui.

Oare de ce să-i fi spus asta Paul? Era un fel de vacanţă?

- M-am gândiţ că mi-a scris firma. Aştept o scrisoare personală de la unul din directori.

Continuă să mă fixeze cu privirea. Se prea poate ca tonul meu aspru să fi fost neobişnuit

- Sper că nu s-a întâmplat nimic? mă întrebă el.

- Şi eu sper,, i-am răspuns. Ai corespondenţa aici? Ia vezi dacă n_a sosit ceva de la ei.

Trecu în revistă teancul mic de scrisori; a doua era un plic lung cu adresa firmei.

- Uite-o, am spus. Mulţumesc.

Am luat scrisoarea, iar Jacques s-a mutat, direct la masa din mijlocul camerei, în vreme ce eu am început să citesc, cu spatele la fereastră. Totul era în ordine. Se confirma conversaţia de la telefon şi trimiseseră contractul

prelungit pe încă şase luni, întocmit în noile condiţii. Scrisoarea exprima de asemenea şi satisfacţia că cele două firme ajunseseră până la urmă la o înţelegere.

- Jacques, ai contractul nostru aici? Cel vechi?

- E la dumneavoastră, *Monsieur le Comte*, spuse el, în dosarul de pe birou.

- Te rog, caută-mi-l tu, cât îmi arunc ochii pe restul corespondenţei.

Nu-mi puse nicio întrebare, dar chipul exprima nedumerire. L-am observat că scotoceşte într-un dosar, aşezat la vedere pe birou; între timp am frunzărit cele. Câteva scrisori, care erau facturi şi chitanţe. îmi întinse contractul fără niciun cuvânt; m-am aşezat la birou ca să-l compar cu cel nou. Formularea era identică, în afară de preţul de vânzare. Cum nu mă pricepeam deloc la afaceri, sau la producţia de la *verrerie*, singurul lucru clar pe care-l înţelegeam era că, pe viitor, Carvalet urma să ne plătească mai puţin pentru produsele expediate.

Am căutat în buzunar scrisoarea de la avocat şi am aşezat-o lângă contracte.

- Vreau să văd cifrele, i-am spus lui Jacques. Salariile, costul de producţie, tot.

Mă privi uluit.

- Abia le-aţi văzut. Am verificat totul împreună - dumneavoastră, *Monsieur* Paul şi cu mine - înainte de plecarea dumneavoastră la Paris.

- Mai vreau să fac o verificare, i-am spus.

Ne-a trebuit cam o oră şi jumătate. Era o treabă plicticoasă, complicată, care te absorbea total, iar când am terminat şi el s-a dus la bucătărie să facă nişte cafea, am reuşit să compar cifrele finale pe care mi le dăduse cu ceea ce urmau să devină în baza noului contract. Răspunsul îl reprezenta o sumă cam de cinci milioane de franci din contul personal al lui Jean de Gué pentru a echilibra costu'rile. Am înţeles motivul pentru care vroia să închidă fabrica. N-avea altă soluţie dacă nu vroia să-şi vândă pământul sau bunurile. Sticlăria pierduse bani sub vechiul contract; sub cel nou, înceta să mai existe practic ca

afacere. Devenea o jucărie de lux, la fel de efemeră şi fragilă ca şi sticla pe care o producea. Fapta unui ageamiu sentimental costase scump pe proprietari.

Am luat noul contract, l-am pus împreună cu scrisorile în buzunarul hainei şi m-am dus la bucătărie după Jacques.

- Poftiţi, *Monsieur le Comte*, spuse el, să vă refaceţi după atâta muncă.

îmi întinse o ceaşcă de cafea aburindă.

- Şi acum mă minunez de succesul pe care l-aţi avut la Paris. V-aţi dus aproape fără nicio speranţă, mai mult ca o formalitate. Dar asta dovedeşte cât de important este contactul personal.

- Nimeni nu va rămâne fără lucru. Asta e important.

Ridică din sprâncene.

- Vă faceţi griji pentru lucrători? mă întrebă. Nu mi-am dat seama. De fapt, după primul şoc, ar fi găsit repede slujbe. Sunt de mult pregătiţi sufleteşte că veţi închide.

Mi-am băut cafeaua, deziluzionat. Poate mă amestecasem fără rost. Se auzi o bătaie la uşa de afară, iar Jacques îşi ceru scuze şi se întoarse în birou. M-am uitat în jur şi am văzut că mă aflam într-o bucătărie măricică care, pe vremuri, probabil că slujise unei familii, uşa de partea cealaltă ducând spre restul camerelor. Cut rios, am deschis-o şi am dat peste un coridor larg, cu dale de piatră, cu intrări în diverse camere, şi o scară care ducea la etaj. Am străbătut coridorul' şi m-am uitat prin camere. Erau. goale, nemobilate, cu pereţii decoloraţi, zugrăveala crăpată, praful de pe duşumea în straturi groase. în ultima, o odaie pătrată,, frumoasă, cu pereţii în lambriuri, se aflau nişte mobile masive, depozitate Îângă zid, lăzi cu veselă, scaune puse unul peste altul; totul lăsa impresia de neglijenţă, ca şi cum proprietarul îi adunase toate posesiunile într -un colţ şi le lăsase baltă. Pe perete era agăţat într-un colţ un calendar vechi, datat 1941, iar alături o cutie cu cărţi. M-am aplecat şi am deschis una la întâmplare. Foaia era semnată „Maurice Duval”...

Se auzi ceva zbătându-se la geam şi am întors capuL

Era un fluture, ultimul din această vară. lungă, deşteptat de soare, căutând să scape din pânzele de păianjen în care se încurcase. Am încercat să deschid fereastra, dar era Înţepenită. Probabil că n-o mai deschisese nimeni de ani de zile. Am eliberat fluturele din închisoarea sa; pluti o clipă pe pervaz, pe urmă se aşează din nou în păienjeniş.

Am auzit paşi apropiindu-se din direcţia bucătăriei. Jacques stătea în prag şi mă privea. A avut un moment de ezitare, apoi înaintă şi se opri nesigur în mijlocul încăperii.

- Căutaţi ceva, *Monsieur le Comte*? mă întrebă.

Vocea era sfioasă şi stânjenită. Nu cumva el răspundea de toate lucrurile, iar eu încălcasem" un fel de etichetă a familiei, scotocind prin încăperi?

- De ce mai păstrezi toate astea? l-am întrebat, arătând spre. mobilă.

Mă privi uluit, pe urmă îşi mută privirea.

- Dumrfeavoastră hotărâţi, *Monsieur le Comte*.

M-am uitat din nou la mobila depozitată.; Avea ceva deprimant, nefolosit, uitat, îngrămădită la perete, iar camera probabil că pe vremuri fusese întrebuinţată ca salon sau sufragerie.

- Mi se pare o risipă, i-am spus.'

- Da, într-adevăr, răspunse el.

Am chibzuit dacă să mă mai aventurez în vreo altă întrebare, pe care Jean de Gué n-ar fi pus-o cu siguranţă.niciodată, pentru că el ar fi ştiut răspunsul.

- Nu crezi că ar trebui să facem ceva cu camerele astea? am întrebat. Să aducem pe cineva aici ca să nu mai stea goale.

Nu mi-a răspuns imediat Rămăsese pe loc, stânjenit, cu privirile alunecându-i în toate direcţiile în afară de a mea. Pe urmă rosti:

- Şi cine aţi sugera să vină?

Nu era un răspuns, ci doar o altă întrebare, care numţ oferea nici' un fel de cheie. M-am îndreptat spre fereastră şi am privit afară. Şoproanele se întindeau la stânga, iar ia dreapta erau acareturile fermei. Amândouă erau despărţite de casă şi de bucata de grădină. Pe

vremuri, de la casă spre drum, ducea o cărare pietruită, iar lângă ea era o fântână, acum spartă şi părăsită.

- Dumneata n-ai vrea să locuieşti aici? l-am întrebat.

Stinghereala se accehtuă şi mai mult, iar după expresia feţei mi-am dat seama că o luase cumva ca un fel de afront la adresa lui.

- Soţia.mea şi cu mine suntem foarte mulţumiţi în Lauray, spuse el. De fapt, nici nu e prea departe, cam la aceeaşi distanţă cum sunteţi dumneavoastră la St. Gilles. Soţiei mele îi place să aibă vecini. Aici am fi prea izolaţi şi în afară de asta... Se întrerupse nefericit.

- în afară de asta, ce? 1

- Ar fi cam eiudat. Nimeni n-a mai locuit aici de atâta vreme... vă rog să mă scuzaţi, *Monsieur le Comte*, dar casa nu păstrează nişte amintiri tocmai plăcute de când a fost ultima oară locuită. Nu ştiu dacă şi-ar dori mulţi să vină aici.

Ezită din nou, pe urmă, parcă adunându-şi puţin curaj, continuă să vorbească rapid,, aruncând cuvintele ca şi cum ar fi fost mânat de un simţământ.mai puternic decât respectul.

- *Monsieur le Comte*, spuse el, că au fost lupte pe terenurile fabricii, lupte între soldaţi, asta accept. Dar ca ultimul om care mai locuia acolo, stăpânul fabricii, *Monsieur* Du val, să fie trezit la miezul nopţii, târât pe scări în jos şi împuşcat de propriii lui concetăţeni, iar trupu] sfârteCat cu cioburi şi apoi aruncat în fântână, asta e un lucru pe care cu toţii am vrea să-l dăm uitării, deşi a trecut atâta vreme. Şi nu cred că şi-ar dori cineva să mai vină să locuiască aici, ba încă şi cu nevastă şi copii.

Nu i-am răspuns. Nici nu aveam ce. Fluturele se mai zbătu o.dată să scape din plasă şi, când am întins mâna iar ca să-l eliberez, îşi dădu suflarea; ochii îmi căzură pe fântână veche din fier forjat, ruginită, cu zidăria surpată şi năpădită de urzici.

- Nu, am spus rar. Bineînţeles eă ai dreptate.

M-am întors şi am ieşit din cameră;.am străbătut coridorul de piatră, spre bucătărie, pe urmă spre birou, a

cărui mobilă îi dădea o notă impersonală; în aer plutea un miros stătut de ţigări, de dosare şi hârtii. Am rămas o clipă lângă birou, cu ochii pe facturi, chitanţe şi scrisori; nu mai aveam de ce zăbovi acolo. Aflasem ce doream despre cifre - poate nici n-aş fi reuşit să mai aflu alte amănunte vreodată. Fabrica va continua să funcţioneze până când, într-o bună zi, cineva va descoperi că nu mai sunt bani pentru plata salariilor.

- Dacă-mi dai un.plic cu adresa domnului Mereier la Carvalet, i-am „spus eu lui Jacques, care mă urmase, pot să pun contractul la poştă în drum. Păstrez eu copia.

Camaraderia îi dispăruse însă. La amândoi ne. zbura gândul spre partea nelocuită a casei şi nici nu se mai punea problema să ne întoarcem la afaceri şi finanţe.

- Am venit doar să-mi arunc ochii pe cifre, i-am spus.- Nu-i nevoie să-i mai spui şi lui *Monsieur* Paul.

- Desigur, Monsieur *le Comte*, răspunse el. - Scoase din sertar un plic, scrise adresa şi îl francă. Mi-l întinse şi nota de prietenie îi reveni în glas.

- Doriţi să vin mâine.? Cred bă o să fie timp frumos. Azi-dimineaţă au anunţat vreme bună la radio. Deci la 10,30, la castel.

Mi-o luă înainte să-mi deschidă uşa. I-ăm spus:

- -Pe mâine, apoi am ieşit în curte.

Mâine era duminică. Probabil că urma să vină împreună cu soţia la slujba de la biserică în St. Gilles şi pe urmă la castel, împreună cu dr. Lebrun.

Când am ieşit, ceva mă făcu s-o iau la stânga, prin portiţa care ducea în livada părăginită, unde Julie îşi săpase legumele în prima după-amiază. Din acel loc, cu şoproanele ascunse vederii de zidurile năpădite de viţă, casa părea un conac construit la sfârşitul secolului şaptesprezece, în mijlocul câmpurilor verzi, mărginite de pădure. Aşa cum soarele îi îndulcea formele, era, fără îndoială, un simbol al unor timpuri apuse;. iar ceea ce observasem cu câteva clipe mai înainte, fântâna spartă cu lanţul ruginit, cuibărită printre bălării, şi ea aparţinea aceloraşi vremi, îndepărtate şi paşnice, dând viaţă celpr

din casă şi de la turnătorie, dintr-un izvor eurat ascuns adine în pământ, nepărând în niciun caz o capelă mortuară pentru crime şi distrugere. Lanţul cu care se scotea apa era stricat şi probabil că nu mai era nici apă; se prea poate „ca izvorúl să fi secat sau să-şi fi schimbat cursul, lăsând în urmă doar praf, moloz şi sticlă spartă, iar legăturile dintre *verrerie* şi casa stăpânului cu castelul St. Gilles, erau şi ele tă-* iate, dispăruse unitatea, nu-şi mai trăgeau seva una din cealaltă. Mă gândeam însă de ce mă preocupau pe mine asemenea probleme şi oare de ce gândul.la Maurice Duval, fostul director, ucis, putea să întruchipeze pentru mine virtuţile unei permanenţe, ştafeta a ceea ce este mai bun, transmisă următoarei generaţii; şi de ce natura morţii sale, urâtă, crudă, simbolizând întreaga ură dintre oamenii aceluiaşi neam, asmuţiţi unii contra altora, să-mi apară deodată în chip de responsabilitate,. o rană a cărei amintire nu trebuie lăsată să supureze tainic, ci să fie deschisă şi curăţată.

Am ieşit din livadă şi m-am înapoiat pe lângă şoproane spre intrarea la *verrerie*, iar acolo, lângă căsuţă, stătea Julie, cu braţele încărcate de verdeţuri. I-am urat o zi bună şi din nou m-a frapat sinceritatea chipului ei, căldura şi isteţimea izvorâte din priviri, forţa şi robusteţea trupului. îmi dădeam seama că nu sentimentele mele mă îndemnau să am încredere în ea, ci o intuiţie cuibărită undeva în străfundurile mele şi care mă împingea să-mi deschid sufletul în faţa ei, aşa cum făcusem şi cu Béla din Villars.

- Aţi venit devreme, *Monsieur le Comte*, strigă ea. Nu prea vă vedeam des sâmbăta dimineaţă la *verrerie*. Ce mai faceţi? Şi doamna *Comtesse* cea tânără? Am auzit că ieri nu s-á simţit prea bine.

Veştile circulă repede, fără îndoială, într-o Comunitate mică. Pe urmă, mi-am amintit că o dusese înapoi de la Villars la castel pe Marie-Noel şi probabil stătuse dq vorbă cu servitorii.

- Nu are voie să se agite, i-am răspuns. Aseară, când am ajuns acasă, se simţea mai bine. Trebuie să-mi cer

scuze, Julie. Te-a sâcâit probabil fetiţa ieri la Villars. Nu mi-am dat seama unde era şi ce avea de gând să facă - la bancă mi-au spus ceva cam încâlcit.

Râse şi dădu din mină.

- Nu-i nevoie să vă cereţi scuze, *Monsieur* Jean, *eu* trebuie să vă mulţumesc. Tocmai ne întorceam de la gară şi fetiţa a apărut în calea noastră, alergând prin *Porte de Viile* cum e argintul viu. Bineînţeles că l-am pus pe tânărul Gustave să oprească camionul. Nu înţelegeam de ce era singură, dar pe urmă mi-a povestit că Papa era la bancă şi că ar fi fericită' dacă s-ar putea întoarce cu noi acasă. Iar noi am fost încântaţi de idee - parcă urca în camionul întunecat o rază de soare. Nu i-a tăcut gura o clipă din Villars până la St. Gilles.

O urmasem până la petecul de teren de lângă căsuţă, unde câţiva metri de pământ erau înţesaţi de legume şi fiori; am urmărit-o cum îşi hrăneşte nişte iepuri într-o cuşcă, vorbindu-le în timp ce le dădea de mâncare. Gândul mi-a zburat la contesa de la castel, cum îşi hrănea căţeii cu'bucăţi de zahăr. Brusc, am avut revelaţia că amândouă femeile.erau robuste, puternice, blinde şi, în fond, asemănătoare; şi totuşi, una dintre ele se înăcrise, se cocârjase şi, în mod ciudat, parcă se schimonosise - din cauza unei seminţe din suflet care nu a putut să încolţească.

- Julie, i-am spus, şi mi-am dat seama că ceea ce aveam de gâhd s-o întreb îi va părea neobişnuit, mai ales în clipa aceea - ceva de care Jean de Gué avea cunoştinţă şi deci n-ar mai fi fost nevoie să afle - Julie, cum era aici la St. Gilles în timpul ocupaţiei?

Cu totul neaşteptat, nu păru surprinsă de întrebare.' însemna că şi de Gué ar fi putut să întrebe acelaşi lucru; poate că şi el simţea, ca şi mine, că ţăranca aceasta, atât de apropiată de miezul lucrurilor, era în stare să adauge un detaliu la imagine, ca nimeni altcineva.

- înţelegeţi, *Monsieur* Jean, spuse ea după eâteva eKpe, că pentru o persoană ca dumneavoastră, care a luptat departe de Casă, în Rezistenţă, războiul reprezenta

ceva planificat şi bazat pe raţiune. Este ca un joc în care fie că ieşi biruitor, fie că pierzi. Dar pentru cei care răeiân acăsă este cu totul altceva. E ca şi cum ai fi într-o închisoare fără gratii şi nimeni nu ştie cine e criminalul, cine e temniderul, cine minte, cine a trădat pe cine. Oamenii nu mai au credinţă. Dacă un lucru pe care l-ai considerat puternic se dovedeşte a fi slab, ţi se face ruşine şi te întrebi cine e de vină. Oare slăbiciunea mi se datorează mie sau ţie - începi să te frământi, dar nimeni nu ştie răspunsul şi nimeni nu-şi asumă vina.

- Dar tu, am insistat eu, dar tu, Julie, cer ai făcut? Tu ce credeai?

- Eu? Ce-aş fi putut să fac decât să continui să locuiesc aici, aşa cum am făcut atâta amar de ani, să-mi cresc legumele, să-mi hrănesc găinile, să am grijă de sărmanul bărbatu-meu care nu murise şi să-mi tot spun în gând: „Lucruri d-astea s-au mai întimplat, se vor mai întâmpla şi trebuie să rezistăm”.

Se îndepărţă de cuşca iepurilor, şţergându-şi mâinile late şi vânjoase pe şorţ.

- Aţi văzut vreodată pe câmp iepurii căzând morţi de la mixomatoză? spuse ea. Plăcut, nu? Acum am ajuns şi la d-astea - să ţii în cuşcă animalul ca să nu moară. Eu una nu cred că'e mare scofală de capul omenirii ăsteia. Chiar e bine că din când în când mai avem şi câtq un război, fiindcă oamenii mai află şi ce e durerea. într-o bună zi or să se extermine unii pe alţii cum au exterminat şi iepurii. Cu atât mai bine. Lumea o să-şi găsească iar liniştea, dar acolo n-o să aibă deasupra decât pădurea şi pământul.

Zâmbi şi adăugă;

- Haideţi puţin în casă, *Monsieur* Jean, să vă arăt ceva.

Am urmat-o în căsuţa mică, cam de mărimea porumbarului de pe pajiştea castelului. într-un colţ era o sobă, cu burlanul scos prin acoperiş, o masă de lemn, un scaun şi un dulap pe toată lungimea peretelui. Pe sobă se cuibărise o găină înfoiată, care zbură cotcodăcind când Julie o alungă cu piciorul.

- Dacă-şi închipuie că poate să clocească aici se îngălă, spuse ea. Găina asta e tare şmecheră; crede că dacă. e bătrână poate să profite. Ia staţi puţin să vă găsesc o poză.

Scoase din buzunarul fustei, de sub şorţ, o cheie şi se duse să descuie dulapul. Era plin de hârtii, cărţi şi vase, toate aranjate ordonat, nu puse grămadă.

- Staţi puţin, o aveam pe aici, pe undeva.

Scotoci prin nişte hârtii şi scoase un caiet, îl deschise, luă un plic, îl desfăcu şi dădu la iveală o fotografie.

- Ia uitaţi-vă aici, spuse ea, fiindcă m-aţi întrebat de ocupaţie. M-au învinuit de colaboraţionism din cauza băiatului ăsta.

- Dar ce-a făcut?

- Să facă? N-a făcut nimic. A fost încartiruit aici câteva luni, ca mulţi alţi nemţi. Urma să fie o inspecţie, iar el îşi murdărise uniforma cu nişte vopsea. A venit la mine să mă roage, aşa, pe păsărească lui amestecată cu câteva cuvinte franţuzeşti, dacă n-aş putea să i-o curăţ ca să'nu-l pedepsească. *Monsieur* Jean, m-am gândit şi eu la băieţii mei, Andre, care era prizonier şi Albert, care fusese ucis, iar băiatul ăla din faţa mea era cam de-o vârstă cu ei, departe de ai lui şi mă ruga pe jnine, care aş fi putut să-i fiu mamă, să-i curăţ pată de pe veston. Bineînţeles că i-am curăţat-o. Şi pe urmă a venit să-mi mulţumească şi mi-a dat poza asta. Pentru mine n-avea importanţă că era neamţ sau japonez sau că picase de pe lună. Sunt sigură că a şi murit pe urmă, ca mulţi alţii - toţi s-au născut ca să-i prindă moartea, bieţii băieţi, şi pe-ai noştri la fel. Da' ştiţi că fiindcă i-am curăţat vestonul, primarul din St. Gilles şi mulţi alţii n-au mai vorbit cu mine... da, da, vreo doi ani. Aşa că vedeţi dumneavoastră, când ajunge războiul în satul tău, în pragul casei tale, nu mai este nici tragic şi nici indiferent. Ajunge un fel de pretext să-ţi verşi ura din suflet. De asta nu sunt eu mare patriotă, *Monsieur* Jean şi de-asta nU mă omor să discut despre Ocupaţia din St. Gilles.

i-am înapoiat fotografia iar ea a pus-o la loc, alături de scrisori, hârtii şi cărţi, în dulap. Pe urmă şi-a întors către mine chipul brăzdat şi bătut de vânt, acum liniştit şi impasibil.

- Aşa..., spuse ea, cu vremea se uită totul. Asta-i viaţa. Dar, *Monsieur le Comte*, dacă v-aş fi arătat poza asta acum câţiva ani, aşa-i că aş fi fost oale şi ulcele?

Un laţ în jurul gâtului bătrânei Julie şi copacul de colo.

N-am scos niciun cuvânt pentru că nu eram în stare. Războiul nu-mi atinsese tara natală atât de crunt cum se întâmplase cu a lor. Ura, cruzimea, teroarea - toate erau trăiri necunoscute. Experimentasem doar eşecul şi zădărnicia. Puteam să-l înţeleg pe Jean de Gué Care fugise de responsabilităţi, lăsându-le în cârca mea; Jean de Gué, ofiţer în Rezistenţă, se eschivase. Oare crezuse atunci că dacă urma să supravieţuiască trebuia să slujească lăcomia? Ce conflict personal împinsese veselul şi zâmbitorul'chip din albumul de fotografii spre cinism şi nepă-r sare? Am simţit brusc dorinţa absurdă şi imperioâsă să-i spun, în numele lui Jean de Gué, drept care mă lua, despre compasiunea resimţită pentru tot ce i se întâmplase de-a lungul anilor,.amărăciuni, sărăcie, suferinţe şi pierderi - pentru orice necaz întâlnit. Dar îmi dădeam seama că, dacă aş fi făcut-o, ăr fi rămas nedumerită şi s-ar fi simţit prost, aşa că am bătut-o uşor pe umăr, în schimb. Pe urmă ne-am îndreptat împreună spre maşină, mi-a deschis portiera şi m-a privit zâmbitoare, cu braţele încrucişate sub broboadă. în timp ce maşina se îndepărta şi făceam semn cu mâna, mi-a trecut prin minte cât de plăcută şi lipsită de durere putea fi viaţa, dacă ar fi dusă în compania lui Julie de la fabrică şi a Béléi din Villars şi, probabil, parte din timp chiar alături de Gaston. Dar închipuindu-mi-i pe toţi trei împreună într-o casă, fiecare rezolvându-mi problemele melej mi-am dat seama că, luaţi în parte, erau prea categorici şi prea individualişti ca să se înţeleaga între ei, iar în douăzeci şi patru de ore, certurile iscate ar fi sfâşiat tiparul armonios clădit de sentimentalismul meu.

Ceea ce însemna, mă gândeam eu străbătând iar drumul forestier, că relaţiile dintre oameni sunt în'mare măsură lipsite de valoare, deoarece cei de care ne simţim atraşi nu se plac între ei, prin urmare legătura se întrerupe, iar mesajul se pierde. Compasiunea mea pentru Françoise, zăcând în patul de la castel, nu-i poate fi de folos mamei, la fel de însingurată şi izolată în camera sa din foişor, cu gândurile întoarse spre trecut. Şi nici afecţiunea spontană pentru Marie-Noel, cu tinereţea, graţia şi frumuseţea ei, nu putea cuprinde umbra înăcrită şi rece a lui Blanche. De ce Bála din Villars era în stare să-şi of eré fiinţa ca pe un dar, fără să ceară nimic în schimb, iar Renée din St. Gilles îşi încolăcea tentaculele în jurul amantului precum caracatiţa? Oare când se seamănă prima sămânţă a distrugerii?

în dimineaţa aceea aflasem trei lucruri. Mai întâi că, telefonându-i lut Carvalet, aşezasem turnătoria pe un făgaş care nu putea s-o ducă decât la ruină; în al doilea rând ca ultimul şi cel mai iubit director al fabricii fusese măcelărit în pragul propriei case, iar trupul azvârlit În fântână; iar în al'treilea rând că oamenii din St, Gilles, ca de pretutindeni, se folosiseră de înfrângere ea un pretext pentru a-şi ataca prietenii. '

înainte de a ajunge în sat, am oprit maşina şi m-am căutat prin buzunare după contract şi portofelul lui Jean de Gué. Am găsit în el carnetul de şofer, l-am luat şi l-am deschis. Semnătura, după cum mă aşteptasem, era în maniera franeezâ, cu înfloriturî; o văzusem sau văzusem unele asemănătoare pe sute de documente franceze, în timpul călătoriilor şi studiilor. Am încercat s-o copiez de câteva ori şi am reuşit s=o reproduc. Când am luat din nou contractul, într-o altă stare de spirit şi am aşternut numele eu înfloritura la capătul foii, cred că însuşi de Gué n-ar fi fost sigur dacă nu cumva semnătura era a lui. Pe urmă, am coborât dealul spre sat, am treput prin porţile castelului, oprindu-mă doar să pun la poştă contractul..

Uşa de la intrare era larg deschisă iar pe coridor era zarvă mare. Gaston, cu míneeñe suflecate, împingea un

dulap masiv în sufragerie, ajutat dé bărbatul în salopetă de la garaj, şi încă de unul pe care nu-l mai văzusem, Germaine şi fiica robustei femei care spăla rufăria. Când mă văzu, Gaston îmi spuse gâfâit câteva vorbe peste umăr, în vreme ce eu mă chinuiam să descopăr care era motivul mutării de mobilier, încercând să nu mă trădez.

- *Monsieur* Paul v-a căutat toată dimineaţa, *Monsieur le Comte*. Spunea că nu i-aţi dat încă niciun ordin lui Robert. Germaine, du-te la bucătărie şi vezi dacă Robert mai e pe acolo.

Pe urmă, întorcându-se la lucrul său, se adresă bărbatului necunoscut şi care părea să fie grădinar.

- Hai, Joseph, ridică din partea ta. Acum, hopa!

Germâine dispăru. Am aşteptat pe hol, nehotărât. Cine era Robert şi ce ordine aştepta de la mine? într-o clipă, *femme de chambre* îşi făcu apariţia, urmată de un bărbat scund, îndesat, cu părul cărunt şi o cicatrice pe obraz, îmbrăcat în pantaloni bufanţi şi jambiere.

/- Vi l-am adus pe Robert, *Monsieur le Comte*, spuse ea.

- Bună dimineaţa, Robert.

I-am întins mâna. Mi-o luă, zâmbind.

- Ei, ce vrei acum? l-am întrebat.

Mă privi buimac, pe urmă izbucni pe jumătate în râs, ca şi cum făcusem o glumă pe seama lui şi el nu prea ştia cum s-o ia.

- E vorba de mâine, *Monsieur le Comte*, spuse el. Credeam că trimiteţi ieri după mine să fac pregătirile, dar Gaston mi-a spus că aţi fost plecat'toată ziua, iar *Madame la Comtesse* s-a simţit rău şi n-am vrut să vă mai deranjez aseară.

Privirea mi-a rămas înţepenită asupra lui. Eram singuri. Germaine şi ceilalţi se retrăseseră în bucătărie, după ce-şi sfârşiseră lucrul.

- Mâine, am repetat eu, da, sigur. Am impresia că vine lume multă. Poate te gândeşti cumva la ce-o şă mâncăm?

Tresări, de parcă gluma se îngroşase cam prea mult.

- Păi, *Monsieur le Comte*, spuse el, ştiţi bine că eu n-am nicio legătură cu masa. Eu trebuie să ştiu programul zilei. *Monsieur* Paul zice că n-aţi stabilit nimic împreună.

Bruse, mi-a apărut în minte o scenă cu bătutul pomilor, jupuitul sălciei, tunsul merilor sau cine ştie ce alt obicei local, în a doua duminică de octombrie - vreun ritual în care eu, în calitate de senior de St. Gilles, deţineam rolul principal. Aveam însă de gând să-i cedez de bună voie rolul lui Paul.

- Nu crezi, am început eu prevăzător, că măcar o dată putem să-l lăsăm şi pe *Monsieur* Paul să. facă aranjamentele?

Omul se holbă la mine, prostit.

- Păi, *Monsieur le Comte*, bâigui el, ar fi prima oară în viaţa dumneavoastră. De când sunt eu aici la St. Gilles, n-âţi propus aşa ceva. De la moartea tatălui dumneavoastră, *Monsieur le Comte*, numai dumneavoastră aţi organizat duminica *la grande chasse l*.

De data.asta probabil că eu arătam, şi fără îndoială că şi aveain sentimentul că ne făcuse o glumă proastă. *Grande chasse* - idiotul de mine! De două zile tot auzeam-aluzii la-ea, iar eu nu făcusem nicio legătură. Mâine, duminică, urma să fie vânătoarea cea mare anuală a regiunii, cu centrul la St. Gilles, plănuită şi organizată în întregime de seniorul Jean de Gué.

Robert mă privea îngrijorat.

- Nu vă simţiţi bine, *Monsieur le Comte*? mă întrebă.

- Uite ce e, Robert, i-am spus, de când m-am întors de la Paris, Nam avut de rezolvat o mulţime de lucruri şi, sincer să fiu, încă n-am aranjat programul de mâine. Vino mai târziu.

Păru dezamăgit, frustrat.

- Cum credeţi, *Monsieur le Comte*, îmi răspunse, dar timpul trece şi sunt multe de făcut. Să vin la ora două?

.- La ora două, am spus şi, ca să scap de el, am traversat coridorul ca şi cum intenţionam să telefonez şi am aşteptat până l-am auzit ieşind prin uşa de serviciu. Pe urmă, am străbătut holul şi am ieşit pe terasă spre

adăpostul de sub cedru care îmi slujise de refugiu în prima noapte. Ora două sau miezul nopţii - pentru mine însemnau exact -acelaşi lucru - n-aveam niciun program întocmit, nici planuri de făcut. Cursurile despre istoria Franţei nu mă dotaseră pentru *la chasse*. Habar n-aveam să vi.nez.

Vânătoarea cea mare (*fr.*).

Capitolul 15

îmi amintesc că am auzit clopotul de Angelus din biserica satului care vestea prânzul şi imediat după aceea voci amplificându-se pe măsură ce ieşeau din castel şi se îndreptau spre acareturi. Crengile joase de cedru mă ascundeau, aşa că nu mă observară. După ce au dispărut, am ieşit şi eu prin poarta din zid, spre terenuri, am traversat repede şanţul spre cărarea de sub castani, apoi am apucat pe drumeagul lung care intra în pădure. N-avea importanţă în ce direcţie apucasem sau cât de departe aş fi mers; tot ceea ce-mi doream era să ies din raza vizuală a celor care m-ar fi căutat şi să mă decid într-un fel ce urma să fac. Cea mai limpede posibilitate era să simulez boala - o ameţeală neaşteptată, sau o durere aparte îh picioare - totuşi asta ar fi însemnat atenţia imediată a doctorului Lebrun, care „şi-ar fi dat seama de înşelătorie. Simpla pretextare a unei răceli sau o uşoară indispoziţie n-ar fi slujit la nimic. Seniorul de St. Gilles nu putea să stea ţintuit la pat în ziua marii vânători din cauza unei dureri de burtă. în afară de asta, coşmarul nu era numai pentru ziua de mâine. Azi, la ora două, Robert venea din nou să-şi primească ordinele.

îmi trecu prin cap să mă slujesc -de Françoise drept scuză, dar parcă era prea mare diferenţa de comportament. Oricât de bolnavă i-ar fi fost soţia, lui Jean de Gué puţin i-ar fi păsat. Puteam, bineînţeles, să iau maşina şi să mă fac dispărut, să renunţ la toată mascarada. Nimic nu mă împiedica - puteam s-o şterg la orice oră din zi sau din noapte. Probabil că momentul se ivise chiar acum. Rezistasem până în clipa aceeâ pentru că nu apăruse nicio complicaţie reala. Relaţiile cu familia nu mă înfrânseseră şi nici intimitatea din afara ei, capcanele din

discuţii, pericolele rutinei necunoscute, neştiinţa în ale afacerilor şi finanţelor. Mă avântasem în această lume asemeni unui drumeţ nesăbuit în mlaştină, unde cu fiecare passe înfunda tot mai mult, fiecare zbatere nebunească încredinţându-l tot mai mult pierzaniei. Eu însă eram mai. norocos decât drumeţul; dacă m-aş fi simţit prins şi tras spre străfunduri, n-aveam decât să mă trag înapoi, să mă reîntorc în trecutşi să-mi reiau identitatea părăsită în Le Mans.

Am bătut de nu ştiu câte ori potecile pădurii, când învăluite în întuneric, când ieşind brusc la lumină, -fiecare ducând la statuia din centru, înconjurând-o ca punctele cardinale alcătuite din razele de soare. Nu vedeam nicio ieşire din dilema în care mă găseam, niciun răspuns la situaţia ridicolă în care mă pomenisem.

M-am apropiat de statuie şi am rămas lângă ea, privind spre castel. Cerul se înnorase. Nu mai era azuriul de ieri iar gălbejeala de toamnă masca un soare apos. Şi castelul părea cenuşiu şi rece, aşezat pe petecul de pământ împrejmuit de şanţ şi, cu toate că ferestrele lungi ale salonului erau deschise larg, nu păreau deloc îmbietoare; dinlăuntru răzbătea doar întunericul. Vitele bălţate păşteau-iarba de lângă porumbar şi ciţiva metri mai departe, dintr-un foc în aer liber, mocnind înnăhuşit, se ridica câte o trâmbă de fum albăstrui, iar adierea uşoară aducea spre mine mirosul înţepător şi deprimant de lemn ud şi carbonizat, amestecat cucel de frunze putrezite.

Treptat, mă umpleam de dezgust faţă de propria mea persoană. Simţământul dè putere şi încredere se topise, iar asemănarea cu Jean de Gué nu aducea decât cu veşmântul Unui clovn, o mască grotescă de pudră şi vopsele, care începuse să se înmoaie şi să şiroiască, dezvăluindu-mă în propriii mei ochi drept aceeaşi nulitate inutilă care fusesem întotdeauna. Incapacitatea de o viaţă de a mânui arme, de a reuşi să nimeresc o ţintă se dovedeau acum a fi propria-mi înfrângere. Oricine altcineva, cu cel mai mic antrenament, ar fi reuşit să-şi croiască o aparenţă de renume, trăgând în tot ce i-ar fi ieşit în cale; eu însă nu

eram capabil nici măcar de atât. Nu mă pricepeam decât să deosebesc patul puştii de ţeavă - la asta se reducea toată ştiinţa mea.

Mi-am amintit de râsul lui Jean de Gué, râsul cuiva căruia i s-a povestit rapid ce aveam să păţesc. Nu e uşor să înduri umilinţa, mai cu seamă când urmează nemulţumirii de sine. Cu o,zi înainte fusesem foarte sigur pe mine când mă întorceam cu maşina de la Villars - aveam în minte imaginea Béléi hrănindu-şi păsărelele de pe balcon. Dimineaţă fusesem la fel de încrezător, ba chiar şi cu o oră în urmă, când mă întorsesem de la turnătorie cu contractul în buzunar. Acurn însă, eram dezumflat, balonul de infatuare pocnise şi dispăruse în văzduh.

Şi ca un simbol al batjocurii, ceasul lui Jean de Gue, pe care-l purtasem la mână stingă, îmi căzu brusc şi sa sparse. M-aih aplecat să-l ridic. Se rupsese cureaua - ar fi trebuit să observ că era tocită. Enervat de această nouă neplăcere, am continuat să merg, ţinând> ceasul în mână; limbile neacoperite de geam arătau ora 12.30. Se apropia ora prânzuluî, când urma să mă aşez în capul mesei din sufragerie, să dau ochii cu familia, să formulez instrucţiunile pentru vânătoare. Am ajuns la porumbar; zidurile iu circulare mă apărau de privirile iscoditoare ale celor de 1. castel. Probabil că Marie-Noel se jucase tot aici ceva ma devreme, pentru că pe lângă leagăn atârna uitat puloverul ei. M-am oprit lângă foc şi l-ara răscolit cu piciorul, până când fumul înţepător şi amărui mi-a intrat în ochi, irit îndu-i; brusc, mi-a venit în minte fântâna din faţa casei directorului fabricii. Şi aici erau urzici şi ierburi incâlcite, iar leagănul lui Marie-Noel părea la fel de vechi şi părăsit ca şi fântâna de acolo. Frânghia se rupsese iar şi atârna inutilă, asemeni cumpenei de la găleată; mă uitam, şi în minte se formă imaginea lanţului de la fântâna, înfăşurat în jurul trupului inert al unui bărbat, coborât în hău negru, spre apă. Mi-am imaginat grupul de bărbaţi, aplecaţi peste grilajul de fier forjat, privind în fântâna şi pe- -urmă, înnebuniţi de spaimă şi oroare, culegând cu pumnul cioburi şi resturi din spatele şoproanelor,

zvârlindu-le în apa neagră, acoperind cadavrul, innecându-l până când nu s-a mai văzut decât un petec de cer noptatec, reflectat în unde.

Dinspre foc veni o altă pală de fum, adusă de vânt şi la fel de iute cum îmi răsărise în minte imaginea mortului, m-am hotărât ce aveam de făcut. Am aşteptat să se risipească fumul, pe urmă am aruncat ceasul în foc. A căzut po un morman de tăciuni aprinşi. Am îngenuncheat şi am vârât mâna printre ei până l-am găsit. Am urlat de durere şi m-am prăbuşit la pământ, ţmându-mă de mână, smjilgïnd frunze, iarbă, orice îmi ieşea în cale, ea să-mi acopăr carnea arsă, în vreme ' ce ceasul spart zăcea uitat1 lângă mine.

Am aşteptat o clipă să-mi treacă starea de leşin şi vomă, pe care n-am putut-o stăpâni; pe urmă, din cauza durerii îngrozitoare, am sărit în picioare şi am rapt-o la fugă spre castel N-aveam decât un singur gând - să pun capăt durerii, să nu mai simt lumina, cerul, ci să mă cufund în bezna oferită de ferestrele deschise. îmi amintesc că m-am împiedicat de prag şi m-ara prăbuşit pe canapea; am zărit chipul speriat, ochii holbaţi ai lui Renée şi am auzit-o ţipând, apoi întunericul după care râvnisem mă învălui, fără însă să-mi ostoiască durerea. Renée l-a strigat pe Paul, Paul pe Gaston şi în jurul meu se adunară chipuri nelinişţite şi întrebătoare, incercând să-mi dezvelească mâna pe care încă o mai ţineam înfăşurată în haină. Nu eram în stare decât să mă legăn înainte şi înapoi, să scutur din cap, fără să pot articula câţeva vorbe ca să plece, să mă lase în pace pentru că tot ceea ce simţeam în jurul meu era o durere copleşitoare.

- Trebuie s-o găsim pe *Mademoiselle* Blanche, spuse Gaston,

Renée ieşi în fugă din cameră, strigând după Blanche, L-am auzit pe Paul spunând că vrea să telefoneze doctorului şi vag, mi-a trecut prin minte că dacă aş leşina n-aş mai simţi nimic. Gaston îngenunchease lângă mine şi mă întreba:

- V-aţi tăiat, *Monsieur le Comte*?

- Nu, m-am are, idiotule î i-am răspuns întorcându-; Spatele şi gândindu-mă că dacă aş putea să trag nişte înjurături pe englezeşte mi-aş mai putea alina puţin chinul.

Pe urmă sosiră şd ceilalţi şi: se adunară ciorchine în jurul meu, cu aceleaşi cuvinte prosteşti trecute din gură în gură.

- S-a ars... mâna, şi-a ars-o... dar unde oare... cum?

Apoi chipurile iscoditoare se retraseră, făcându-i loc lui Blanche, care în genunche; Gaston se lăsă şi el în genunchi. Blanche întinse mâna să mi-o ia pe a mea, dar am exclamat:

.- Nu! Mă doare prea tare!

- Ţineţi-l!, Ie porunci ca-lui Paul şi lui Gaston, care mă înşiăcară de umeri şi mă ţiniuiră pe pernă. Blanche îmi luă mâna şi unse arsura cu un dezinfectant răcoros dintr-un tub. Pe urmă, o înfăşură într-un bandaj pe care-l legă slab şi le spuse celorlalţi că în câteva clipe durerea o să cedeze. Am închis ochii şi am auzit murmurul de voci comentând situaţia, purtând mereu aceeaşi întrebare - cum fusese posibil să se întâmple un asemenea lucru? Şi încet, extrem de încet, durerea năpraznică începu să semene cu ceva care putea fi suportat, lipsit de un focar înnebunitor; parcă aveam alte mădulare, o altă mină, alt trup. alte picioare, alţi ochi care se puteau, în fine, deschide şi puteau privi fix la cei din jur.

- E mai bine? întrebă Paul.

Am aşteptat o clipă, apoi am spus, încă nesigur:

- Da, cred că da.

Uşurarea resimţită era prea proaspătă. Am observat-o şi pe Marie-Noel cârc se alăturase grupului, privindu-mă cu ochii uriaşi pe chipul micuţ şi palid.

- Dar ce-aî putut să faci? Ce s-a întâmplat? întrebă Renée.

în urma ei, Gaston, alarmat, nefericit, în mână cu un pahar de rachiu, de care n-aveam niciun chef.

- Mi-a căzut ceasul în foc, am spus, focul în aer liber, de lângă porumbar. N-ara vrut să-l pierd, m-am aplecat să-l i-au şi m-am ars. E vina mea. A fast o tâmpenie mai mare

decât mine.

- Dar nu ţi-ai dat seama ce faci? întreba Renée.

- Nu. Nu m-am gândit că arde încă.

- Cred că eşti complet nebun, spuse Paul. Puteai să-ţi pescuieşti ceasul cu vreun băţ, sau cu o bucată de lemn de pe îângă foc.

- Nu m-am gândit.

- Probabil că ai stat foarte aproape de el, dacă ţi-a picat drept în mijloc, spuse Renée.

- Da, mi-a intrat fumul în ochi şi nu vedeam bine - din cauza aéta cred eă am păţit-o.

- Am telefonat după Lebrun, spuse Paul. Vine imediat. Primul lucru de care a întrebat e dacă ştie Françoise. I-am spus că nu. Mi-a atras atenţia-să nu afle. Ar tulbura-o prea mult.

- O să-mi treacă, am spus. Acum nu mă mai doare. Blanche a făcut minuni.

M-am uitat după Blanche, care dispăruse. îmi alinase durerea şi plecase.

- Un lucru e clar, spuse Paul. Miine 11-ai să poţi trage eu arma.

- Da, şi eu m-am gândit în primul rând la asta, am răspuns.

Mă priviră toţi cu compătimire. Gaston ţâţâi supărat:

- Şi la lucrul ăsta ţineţi cel mai mult, *Monsieur le Comte*.

Am ridicat din umeri.

- N-am încotro. Las' să vă distraţi voi. Oricum, bine ă am salvat ceasul. L-am scos din foc şi l-am aruncat m deva,, acolo, în cenuşă.

- Atâta chin pentru un ceas, spuse Renée. în viaţa nea n-am auzit de ceva mai stupid şi mai inutil.

- Şi nici măcar nu este ceasul de aur, *Madame*, spuse îaston. Acela e încă la reparat în Le Mans. *Monsieur le 'orate* avea vechiul ceas de metal, cel pe care i l-a dăruit *Monsieur* Duval eând a împlinit 21 de ani.

- De-asta n-am vrut să-l pierd, am spus. Sentimenalism.

Se lăsă o tăcere stranie. Nimeni nu scoase un cuvânt îaston lăsă pe masă paharul cu rachiu, iar după o clipă, 'aul îmi oferă o ţigară.

- Oricum, spuse el, bine că nu e nimic grav. Te-aî tnit numai la mână, nici'măcar nu ţi-ai pârlit mâneca.

în tot acest timp, Marie-Noel nu scosese un cuvânt. îmi área rău că o speriasem.

„- Nu mai fi atât de serioasă, i-am zâmbit eu. Acum ni-a trecut. În câteva minute mă dau jos din pat.

- Uite-ţi ceasul, spuse ea.

Ţinuse până atunci 'mâiniâe la spate. Acum înaintă şi-mi întinse ceasul înnegrit de foc. N-o observasem ôând fugise afară din cameră ca să-l aducă. Probabil că acţionase foarte rapid.

- Unde l-ai găsit? o întrebă Renée.

rân cenuşă, răspunse fetiţa.

Am întins mina stingă, l-am luat şi l-am vârât în buzunar.

- Hai să nu ne mai gândim la ce-a fost, am spus eu; şi aşa a fost destul balamuc în dimineaţa asta din cauza mea. De ce nu vă duceţi la masă? Probabil că e trecut dë unu.

Am stat o clipă să cuget.

- Cred că Françoise o să se mire că n-am trecut pe la ea. Să-i spuneţi mai bine că am ieşit cu Robert şi încă nu m-ara întors. Şi s-o oprească careva pe femeia aia, Charlotte, să-i trăncăne vrute şi nevrute lui *Maman*. Acum, evaporaţi-vă şi lăsaţi-mă în pace. Când vine Lebrun, vreau să-l văd şi eu.

Obosisem şi mi-era rău. Mâna mă durea cu totul altfel, nu fizic, cât mental; simţeam acut carnea vie, arsă. Am închis ochii; au ieşit toţi din cameră. Ceva mai tirziu s-a auzit soneria iar peste câteva ciipc se ivi chipul bărbos al doctorului Lebrun, cu *pince-nez-ul* aşezat pe nasul mare, însoţit de impasibila Blanche.

- Ce-aţi putut să păţiţi... spuse el. Ivli-au povestit că v-aţi făcut de lucru cu un foc.

Resemnat şi plictisit, mi-ara depănat iar povestea, şi, ca s-o justific, am scos din buzunar şi ceasul înnegrit.

- Bine, bine, «puse cl, cu toţii mai facem şi prostii din când în când. Ia să ne uităm puţin la rană. *Mademoiselle* Blanche, vă rog să-i suflecaţi mârieea.

Blanche, calmă şi eu sânge rece, îmi luă din nau mâna; o studiară amândoi. Doctorul o unse cu o alifie adusă de el, mă bandajă; arătam ca un pachet legat cu şnur, dar spre marea mea uşurare, nu mai resimţeam durerea acut ci surd.

- Aşa, spuse doctorul, acum o să vă simţiţi mai bine. Vă asigur că-nu este ceva grav şi că în câteva zile nici n-o să mai ştiţi unde v~aţi ars. *Mademoiselle* Blanche, bandajele trebuiesc schimbate dimineaţa şi seara şi nu cred că vom avea complicaţii. Singura problemă care mă îngrijorează este că mâine n-o să puteţi merge la yî-j nătoare.

- Nu-i nimic. O să vă descurcaţi foarte bine şi fără mine.

- Tare mă tem că nu e chiar aşa, zâmbi el. Semănaţi într-un fel cu arcul de la ceasul ăsta - dacă nu funcţionează, se opreşte toată maşinăria.

Am văzu t-o pe Blanche uitându-se la ceas şi pe urmă Sa mine. Privirile ni s-au încrucişat şi am prins o umbră de întrebare, de căutare care, pentru o clipă, mă făcu să cred cu spaimă că intuise adevărul şi că de aceea venise să-mi „bandajeze mâna şi să-mi aline durerea - o făcea pentru un străin. Am coborât ochii vinovat, iar ea se întoarse spre doctor şi-l rugă s-o însoţească în sufragerie să mănânce ceva. Doctorul îi mulţumi, spunându-i că va veni imediat.

Ne lăsă singuri, iar el începu să-mi vorbească de Francoise, repetându-mi tot ceea ce-mi spusese şi la telefon. Făceam eforturi să înţeleg, -dar pe măsură ce voi'bea, subliniind ideile cu *pince-ncz*-ul pe care îl împungea în aer, gândul îmi zbură la Blanche şi la expresia din ochii ei, întrebându-mă cum şi de ce pătrunsese dincolo de masca ce-o purtam. Sau poate era numai o festă a imaginaţiei mel e?

Gaston apăru cu o tavă cu mâncare. dar i-am făcut semn să plece.

- Abia mai pe seară o să simţiţi că vă e foame, nu acum, spuse doctorul, şi-mi dădu nişte pastile din trusă» instruindu-mă să iau una la două ore şi, în cazul în care voi avea dureri de cap, câte două; pe urmă ieşi şi el din cameră şi se duse să ia masa cvi ceilalţi.

Gaston încă se mai învârtea în jurul meu, ba punându-mi un pled pe picioare, ba aranjându-mi o pernă şi m-am gândit cum i s-ar transforma întregul devotament şi întreaga grijă în uluire, apoi în neîncredere, dacă ar fi cunoscut adevărul - că eu sunt doar o umbră care-l maimuţărea pe stăpânul lui şi care s-a mutilat voit de teamă să nu fie deconspirat. Probabil nici nu ar înţelege, la fel ca toţi ceilalţi de la St. Gilles. Oamenii nu se poartă astfel. Ce rost îşi avea disimularea dacă îi provoca atâta neplăcere disimulatorului? Cu ce se alegea? Aici era buba. C.u cş mă alegeam? M-am întins din nou pe divan studiind u-mi mâna bandajată şi brusc m-a pufnit râsul.

- Vă simţiţi mai bine deci? spuse Gaston, cu chipul luminat de milă, râsul uşurându-ne pe amândoi.

- Mai bine c.um?

. - Păi mai bina Supă arsură, *Monsieur le Comte*, spuse ti. Nu vă mai doare atât de rău, nu?

- Mă doare altfel, i-am răspuns, eaşi cum nu eu, ei altcineva şi-ar fi ars mâna.

- Aşa se întâmplă, spuse ci, dacă nu, durerea se simte în altă parte a corpului. îl mai ţineţi minte pe fratele meu care şi-a pierdut piciorul în război? Spunea mereu că simţea durerea în braţ. Bunica a fost bretonă. Pe vremuri, făceau clescântece ea să se mute durerea sau boala pe animale. Dacă aveam vâricelă, lua cite o orătanie şi o spânzurâ vie în cameră. Şi imediat, boala fugea de Ia om şi intia în pasăre, iar în două zeci şi patru de ore pasărea murea şi putrezea, iar bolnavul se făcea bine. Poate n-ar fi rău să trimit şi acum după vreo orătanie şi s-o atârnăm lângă *Monsieur te Comte*.

- S-ar putea să se întâmple tocmai pe dos. Să fie pasărea bolnavă şi să-mi dea ea boala - dacă nu vâricelă» poate ceva la fel de neplăcut.

Problema era cine ar fi scăpat de fapt - eu sau Jean de Gué?

După ce se sfârşi masa, familia dădu din nou buzna în cameră să vadă ce fac,, iar eu am pus în aplicare a doua parte a planului,

- Paul, m-am adresat eu, vorbeşte -tu cu Robert pentru mine. Dacă tot am ieşit din joc, măcar să fiu corect. Aranjează tu cum vrei totul pentru mâine.

- Ei, prostii, ripostă Paul. într-o oră şi ceva îţi vine ţie din nou cheful Doar iu to-ai ocupat întotdeauna. Dacă cumva eu sau Robert ne amestecam, imediat ne criticai, spunând că am stricat totul.

- Uite, n-am să mai spun un cuvânt. Dacă nu pot să vânez, nici nu mă interesează î

M-am ridicat de pe divan, motivând că vreau să mă odihnesc singur în bibliotecă *şi*, după expresiile de pe chipurile lor, mi-am dat seama că erau încredinţaţi că luasem hotărirea dintr-o amară nemulţumire şi pentru că încă mai aveam dureri. Am zărit-o pe Renée, trăgându-l pe doctor deoparte oşi chestionxndu-I, iar el scutura din cap. „Nu, nu, vă asigur că nu are nimic. Nu e decât o chestiune de şoc. O rană ca asta e foarte dureroasă...”

Ai dreptate, rai-ara spus în gând, mai ales când rana este şi provocată şi complet inutilă. Pentru că, după ce-mi trecuse prima spaimă, cu gândul la perspectiva vânătorii, mi-am dat seama că puteam foarte bine să fi refuzat categoric să mai iau parte. N-ar fi avut ce face; ar fi înghiţ.it-o şi pe asta, aşa cum înghiţcau totul, pentru că nici prin-cap nu le-ar fi dat că eu nu eram cel pe care-l credeau ei.

Când am intrat în bibliotecă, toropeala grea de dupăamiază învăluia castelul: înţelegeam că pedeapsa avea două tăişuri. Eram scutit de pregătirile pentru vinătoare, dar mă cufundasem în inactivitate, iar după ce m-aş fi,,odihnit”, urma să fiu la cheremul a tot felul de întrebări pe care doream să le evit. Ca să treacă timpul, am împins scaunul lângă birou şi, chinuindu-mă să trag sertarul cu o singură mină, am scos din nou albumul de

fotografii. De data asta nu m-a mai întrerupt nimeni. M-am uitat în voie şi după ce am trecut în revistă primele instantanee am ajuns la pozele cu adulţii, pe care le-am cercetat în tihnă. Am observat amănunte care îmi scăpaseră prima oară, când - privisem în fugă. Maurice Duval apărea aproape de la început în fotografiile de la *verrerie*. Stătea în rândul din spate, un tinerel într-o poză de grup, datată 1925; pe urmă, cajn fotografiile pe clase de la şcoală, înainta an de an tot mai în faţă, până când, spre sfârşitul albumului, ajunsese -.într-un scaun lângă *Comte* de Gué, cu o expresie încrezătoare şi detaşată, căpitanul vasului, alături „de proprietar. Avea un chip plăcut, bărbătesc, înţelept, cinstit - un chip care, fără îndoială, îşi atrăsese respectul şi afecţiunea.

Am închis albumul şi l-am vârât în sertar. Se prea poate să mai fi fost şi altele, dar numai cu o singură mână Validă îmi era imposibil,să scotocesc după elé. Mai aveam încă în buzunar noul contract - cum ar fi reacţionat oare Maurice Duval... Probabil că am adormit în scaun, pentru că nu ştiu când se făcuse ora şase şi m-a trezit nu Faul, Renée sau fetiţa, ci preotul. Aprinsese veioza de lângă birou şi mă privea bâţâind din cap îngrijorat.

- Ei, te-am trezit, fiule. N-am vrut, spuse el. Am vrut doar să mă conving că nu te mai doare,.

I-am spus că totul e în ordine şi că somnul îmi făcuse bine,

- Şi *adame* Jcan a adormit, şi mama. Toţi bolnavii de la castel s-au odihnit. N-ai de ce să te frământi. Le-am spus eu în mare despre accident. Nu te superi, nu?

- Dimpotrivă, vă sunt recunoscător.

- Bine. Niciuna nu e îngrijorată, doar le pare rău că n-o să mai poţi merge mâine la vânătoare.

- Nu-i nimic. M-am împăcat cu gândul.

- Uite ce viteaz eşti! Dar ştiu eu cât te costă vitejia asta!

- Nu sunt viteaz, *Monsieur le curé*. Dimpotrivă, ca să fiu sincer, sunt un laş, şi fizic şi moral.

îmi zâmbi căutând să bâţâie din cap,

- Hai, hai, lasă c-Q să treacă. Uneori, când ne învinovăţim cel mai mult, o facem ca un fel de absolvire da păcate. Spunem: „Acum am ajuns la fundul prăpastiei, mai jos n-am cum să cad”, şi aproape că simţim plăcerea să ne bălăcim-în noroi', Problema e că nu ăsta e adevărul. Răul din noi nu are margini, la fel ca şi binele. E o chestiune de alegere. Ne chinuim să urcăm, ne chinuim sa coborâm. Totul este să descoperim în ce parte apucăm,

- E mai uşor să cazi, părinte, am spus. O dovedeşte şi legea gravitaţiei.

- S-ar putea. Nu ştiu. Iubirea întru Domnul nu-şi. bate capul cu legea gravitaţiei, deşi fiecare, în felul ei, este un miracol. Cred că amândoi ar trebui să aducem mulţumiri că nu te-ai ars mai rău.

Ingenunche. Era un bărbat masiv, greoi şi nu i-a venit uşor. îşi împreună mâinile, plecă fruntea, şi începu să se roage, bâţâind mereu; mulţumi Domnului că mă apărase de lucruri mai rele, că-mi alinase durerea şi, în cele din urmă, - ştiind că ţin atât de mult la vânătoare şi că, neparticipând, mă simţeam frustrat: oare bunul Dumnezeu, în bunătatea lui, n-ar putea să-şi pogoare asupra mea milostenia ca eu să nu interpretez accidentul suferit ca pe un ghinion ci ca pe o binecuvântare?

În timp ce se chinuia să se ridice, m-am gândit la analogia cu prăpastia şi mă întrebam cât mai aveam de alunecat şi dacă sentimentul ruşinii care mă copleşise nu era decât o bălăcire în noroi, după spusese preotului. M-am ridicat de pe scaun şi. l-am însoţit pe bol. urmărindu-l cum traversează terasa, coboară treptele şi pleacă sub pavăza umbrelei uriaşe, asemeni unui pitic adu%de spate, eub o ciupercă.

Fusesem laş suficient de m uit timp; puteam, cel puţin, să le arăt celorlalţi că nu mai aveam dureri. Am găsit-o' pe Françoise în pat, în capul oaselor, citind *Micuţa floare* a lui Marie-Noel. *Curé* îşi îndeplinise bine misiunea. Era compătimitoare dar nu îngrijorată. Părea că îşi închipuie arsura ca fiind nesemnificativă, o uşoară rană ia degete; mă tot compătimea cât de nemulţumit eram

probabil că nu pot să iau parte la vânătoare şi cât de bucuroasă era că nu fusese vina ei, că nu din cauza stării sănătăţii ei se ivise necazul.

Marie-Noel părea ciudat de liniştită şi de ascultătoare. Nu participa la discuţie, iar când mama ei începu să vorbească, îşi luă cartea, se aşeză într-un colţ şi începu să citească. Necazul meu probabil că o tulburase şi încă nu-şi revenise. Am coborât pentru cină; Charlotte trimisese vorbă că *Madame la Comtesse* se culcase devreme şi nu trebuia să fie deranjată - de-a dreptul o.uşurare, căci n-ar îi fost simplu să răspund la întrebările ei.

Paul şi Renée erau ocupaţi până peste cap cu pregătirile pentru vânătoare, ora la care urmau să sosească oaspeţii, numele lor, planurile.pentru prânzul de la fermă, dacă nu cumva avea să plouă. Acţiunea mea ridicolă parcă le purtase noroc, oferindu-le un sens şi o autoritate. Paul se bucura vizibil de rolul de organizator, iar Renée, în lipsa lui Françoise, se trezi, o dată cu avansarea lui Paul, învestită cu atribuţiile de amfitrioană. Pomeni ceva de primirea oaspeţilor «po terasă, indiferent de starea vremii; îl tot. asalta pe Paul cu întrebări, dacă nu uitase asta. sau îşi adusese aminte de cealaltă, atragându-i atenţia că, în urmă cu un an, cutare lucru fusese nerezolvat, făcând aluzie la mine ca să obţină. consimţământul.; entuziasmul şi nerăbdarea lor avea ceva înduioşător, semănând cu purtarea unor dubluri de actori care brusc se pomenesc că li se oferă şansa de a juca rolul principal.

Blanche, după scurtul ajutor dat la prânz căzuse din nou în muţenie. Nu arăta prea mare interes pentru pregătirile de a doua zi, ci ne ' aminti, când se ridică de la masă, căindiferent dacă oaspeţii se întâlneau sau nu pe terasă la ora zece şi jumătate, liturghia se ţinea ca de obicei la ora nouă Oare uitase că doctorul Lebrun o rugase să-mi bandajeze mina? Probabil că şi lui Ror.ée îi venise aceeaşi idee, căci pe când traversam salonul, spuse:

- Dacă vrei să urci mai devreme, Blanche, pot să-l

bandajez eu pe Jean? Unde sunt pansamentele?

- Mă ocup eu, răspunse scurt Bianche şi într-o clipă se întoarse eu bandajele pe care i le dăduse doctorul şi-mi luă mina, tot fără să-mi adreseze un, cuvânt.

După ce termină, le spuse celorlalţi noapte bună, iar Renée, care se tolănise pe canapea, o întrebă:

- Dar Marie-Noel nu vine la domino?

- Astă-seară nu. O să-i citesc ceva, răspunse Blanche şi ieşi din cameră,

-.Ce ciudat că fetiţa nu vrea să vină la joc, comentă Renée.

- A tulburat-o povestea cu Jean,, spuse Paul, ridichi o unul din ziare şi aruneindu-mi-l pe celălalt. Să ştii că am observat-o. Ai grijă, n-o scăpa din ochi, să n-o apuce iar viziunile. Şi nu cred că ai făcut bine că i-ai cumpărat viaţa sfintei Tereza de Lisieux.

Seara înainta, consumându-se cu cititul ziarelor şi, din când în când, cu cite un zâmbet de-al lui Renée, adresat mie, zâmbet de compasiune, de Înţelegere secretă, kcœ'e formulind pe muteşte întrebările: „Te doare-? Te-a rriaá lăsat?” - ca să-mi arate, presupun, că datorită rănii fusesem. absolvit de fapta mită de ieri. Mă îngrijora fetiţa, Nu cumva îşi impusese un nou fel de martiriu, ceva în genul strangulării cu o sârmă sau aşezatul pe cuie? La ora nouă şi jumătate le-am urat noapte bună lai,Paul-şi lui Renée şi am urcat. M-am dus direct spre cămăruţa din foişor şi am deschis uşa. Camera era cufundată în întuneric, aşa că am pipăit după comutator şi l-am răsucit. Copila îngenunchease în faţa *prie-dievAin*, cu mătăniile în mână şi mi-amdat seama că îi tulburasem un fel de stare de meditaţie.

- Scuză-mă, mă întorc după ce ai terminat, am spus.

întoarse spre mine o privire inexpresivă, ridicânâ mina în chip de tăcere; am rămas acolo, în aşteptare, nesigur pe ceea ce urmam să fac - să sting lumina sau nu. Dar peste câteva clipe, fetiţa îşi făcu semnul crucii, puse mătăniilc la picioarele Fecioarei, se ridică şi se urcă în pat.

- Mi-am reamintit popasurile lui Cristos pe Golgota,

spuse ea. Mă ajută să-mi găsesc starea sufletească pentru slujba de mâine. Mătuşa Blanche spune că dacă te gândeşti la altceva îţi vine mai uşor să ţi le reaminteşti.

- Şi la ce te-ai gândit?

- Azi-dimineaţă m-am gândit Ia vânătoare şi ce o să ne mai distrăm, dar acum ştiu că am păcătuit. Pe urmă, m-am gândit numai la tine.

Privirea îi era mai mult nedumerită decât îngrijorată. Mi se luase o piatră de pe inimă. Mi-ar fi părut rău să se 1 fi speriat.

- Nu te îngrijora pentru mine, i-am spus, araniându-i pătura ca o mână. Mă simt mult mai bine astă-seară, iar doctorul Lebrun mi-a spus că în câteva zile o să-mi treacă - de tot. A fot pur şi simplu o prostie că am scăpat ceasul. Trebuia să mă fi gândit că era slăbită Cureaua.

- Dar nu ţi-a scăpat, spuse ea.

- Cum adică?

Mă privi fix, şe înroşi, pe urmă începu şă-şi aranjeze, jenaţă, aştemuturile.

- Eram în porumbar, spuse ea. Mă urcasem în vârf şi mă uitam prin crăpătura de lângă ferestruica prin care ies porumbeii, Te-am văzut venind, cu ceasul în mână. Era gata să te..strig, dar păreai atât de preocupat, că nu te-am mai strigat. Pe urmă, te-ăi oprit puţin lângă foc şi dintr-o dată ai aruncat ceasul chiar în mijlocul lui. Nu e adevărat că ţi-a intrat fumul în ochi, cum ai spus. Ai făcut-o dinadins. De ce?

Capitolul 16

M-am aşezat pe scaunul de lângă pat. Mi-era mai uşor decât să stau în picioare. Diferenţa dintre noi se micşora, deveneam o persoană cu aproximativ aceeaşi statură, nu un adult care se adresa unui copil,.Mi-am dat seama că probabil, îmi interpretase fapta ea fiind intenţionată, cu gândul să mă debarasez de ceas şi, pe urmă. regretând, mă arsesem când să-l recuperez. Nu-i trecuse prin cap că aş îi putut şă-mi provoc singur suferinţa; exista totuşi ceva ce putea pricepe uşor.

- De fapt, ceasul n-a fost decât un pretext. N-am vrut

să particip mâine la vânătoare. Şi n-am ştiut cum să mă eschivez. Am stat lângă foc şi mi-a venit ideea să mă ard la mână. A fost uşor, dar şi o prostie în acelaşi timp. Am exagerat şi m-a durut mai rău decât trebuia.

Mă ascultă liniştită. îmi luă mina. bandajată şi o examina.

- De ce.nu te-ai prefăcut că eşti bolnav? mă întrebă.

- N-ar fi mers. Oamenii şi-ar fi dat seama că nu am nimic. Mina arsă însă nu e prefăcătorie.

- Da, nu e prea plăcut să fii dat de gol. Acum ai avut şi tu parte de mortificarea trupului şi ţi-ai învăţat lecţia. Pot să mă uit la ceas?

M-am scotocit în buzunar şi i l-am dat,

- Sărmanul, spuse ea, s-a înnegrit şi nu mai are nici geam. Şi--a trăit traiul. Toată lumea se mira la masă de ce te-ai chinuit să-l mai salvezi. Eu n-am spus la nimeni ce am văzut. Nu le-am spus că înainte de a încerca să-l salvezi l-ai aruncat în foc, A fost urât din partea ta că ai făcut ceasul să sufere. La asta te-ai gândit?

- Nu prea. Eram cam tulburat. Mă gândeam la cineva care a fost Împuşcat, ucis, de mult de tot, şi nu ştiu cum, într-o clipă, am aruncat ceasul în foc şi m-am ars la mână scoţându-l de acolo. Aşa a fost.

Fetiţa aprobă din cap.

- Probabil că te^îndeai la *Monsieur* Duval, spuse ea. Am privit-o înmărmurit..

- De fapt, chiar la el mă gândeam,

- E foarte normal, spuse ea, de vreme ce el ţi-a dat ceasul şi a fost împuşcat. Sunt două lucruri care sa leagă.

- Dar ce ştii tu despre *Monsieur* Duval? am întrebat-o.

- A fost directorul fabricii de sticlă. După cum mi-a spus Gennaine, unii zic că ar fi fost patriot iar alţii că a fost trădător. Dar a avut o moarte groaznică şi n-am voie să vorbesc despre asta. Mai ales cu tine şi eu mătuşa Blanche.

Îmi întinse înapoi ceasul.

- Cine ţi-a spus să nu vorbeşti?

- Bunica,

- Când?

- A, nu mai ştiu. De mult de toh când am auzit prima oară povestea de la Germaine - i-am spus-o şi bunicii şi ea m-a certat. „Taci din gură. Să nu repeţi niciodată bulele servitorilor. Sunt numai minciuni.” Era foarte supărată şi de atunci n-a mai pomenit de asta niciodată. Spune-mi, Papa, de ce nu mai mergi mâine la vânătoare?

Deci întrebarea fusese până laurmă rostită, iar eu habar n-aveam ce să răspund.

- Pentru că nu vreau, n-am niciun motiv.

- Ba. trebuie să ai, insistă ea. Doar vânătoarea e pasiunea ta.

- Nu, nu mai e. Nu mai vreau să vânez.

Mă studie serioasă, ochii ei mari semăn în d brusc şi înfricoşător de mult cu ai copilului Blanche din albumul de fotografii.

- Pentru că nu mai vrei să ucizi? mă întrebă. Ai început să crezi că e păcat să iei viaţa cuiva, chiar şi a unei păsări?

Ar fi trebuit să-i răspund pe loc negativ, să-i arăt motivul pentru care nu vroiam să vânez - frica teribilă de vânătoare. Totuşi am ezitat, căutând o portiţă de scăpare, iar ezitarea a fost luată drept consimţire. După scăpărările euforice din priviri mi-am dat seama că în mintea ei se ţesea cine ştie ce plăsmuire despre tatăl care detesta orice vărsare de sânge1, orice măcel şi care îşi arsese mina ca să nu mai fie tentat să ucidă iar.

- S-ar putea, am spus.

În clipa în care am rostit aceste cuvinte, mi-am dat seama că făcusem o greşeală. Până atunci n-o minţisem cu bună-ştiinţă. Acum o făcusem intenţionat. îi construiam o imagine falsă a lui Jean de Gué, oferindu-i ceea ce aştepta, ca eu să mă pot pune la adăpost.

îngenunche în pat şi atentă să nu-mi atingă mâna bandajată, îmi înconjură gâţul cu braţele.

- Cred că ai dat dovadă de mare curaj, spuse.ea. Ca în versetul Sfântului Matei - „Ia» dacă mina ta sau piciorul

tău ţe sminteşte, taie-l şi aruncă-l de la tine, că este bine pentru tine să' intri în viaţă ciung sau şchiop, decât având amândouă mâinile sau picioarele, să fii aruncat în focul cel veşnic. Şi dacă ochiul tău te sminteşte, sco.ate-l.../5 Mă bucur că n a fost ochiul - ar fi fost mult mai complicat. Aşa însă, nuna.se vă vindeca şi, de fapt, intenţia contează - mătuşa Blanche zice mereu asta. Ce păcat că nu-i putem spune şi ei, cu toate că. aş vrea să răniână doar secretul nostru.

- Ştii ce, nici nu e nevoie să învăluieşti totul în mister. M-am ars la mână, nu mai pot trage cu arma, nu mai vreau să trag şi cu asta basta. Şi acum, las-o baltă.

„Zâmbi, se aplecă şi-mi sărută mână bandajată.

- îţi promit că n-am să mai vorbesc, spuse ea, dar n-ai ciim să mă împiedici să gândesc. Dacă m tine vezî câ mă uit la tine într-un mod mai special, să ştii că mă gândesc îa fapta ta extraordinară de umilinţă.

- N-a fost nicio faptă extraordinară. A fost o prostie.

- Proştii sunt înţelepţi în ochii Domnului. Ai citit vreodată despre Rosa de Lima?

- Şi ea şi-a vârât mâna în foc?

- Nu, purta o cingătoare grea de fier pe care n-o scotea niciodată şi Kă intrat atât de adine în carne încât era toată”o rană. A purtat-o ani în şâr şi se mândrea cu. ea. Papa, mătuşei Blanche i-ar plăcea să mă fac.călugăriţă. Spune că pe lumea asta n-am să-mi găsesc, niciodată fericirea şi cred că are dreptate. Şi îi dau şi mai multă dreptate acum, după ce am citit puţin clin *Micuţa floare*. Tu ce crezi?

- Nu ştiu. Bănuiesc că eşti cam tânără să te pronunţi. Dacă mătuşa Blanche nu şi-a găsit fericirea, asta v nu înseamnă că n-ai să ţi-o găseşti nici tu. Totul depinde ce înţelegi prin fericire. Nu este o oală cu galbeni la rădăcina unui copac. întreabă-l pe *Monsieur le* curéy nu pe mine.

- L-am întrebat. Spune că dacă. mă rog mult; într-ur.a din zilele astea Dumnezeu îmi va da răspunsuL Dar mătuşa Blanche se roagă tot timpul şi éa e mult mai mare ca mine şi încă nu a primit niciun răspuns..

Ceasul bisericii bătu de zece. Eram ebosit. Nu aveam chef să discut-starea sufletească a lui Blanche sau a lui Marie-Noel, sau chiar a mea.

- Ei, mă rog, poate tu eşti mai norocoasă declt ea şi afli mai repede răspunsul.

Suspină şi se cuibări în pat.

Viaţa e o problemă grea, spuse ea.

- De acord.

- Crezi că ar fi mai uşor să fim altcineva?

Asta mă străduiesc să aflu şi cu.

- Mie nu mi-ar păsa dacă aş fi alt copil, numai să fii tot tu tatăl meu.

- Greşeşti, i-am spus. Totul este o iluzie. Noapte bună.

Ciudat, devotamentul ei mă deprima. Am stins lumina şi am coborât la mine în cameră, aşezându-mă pe patul pliant. Nu din cauza mâinii nu puteam să dorm - de fapt, nici nu mă mai durea - ci ideea că totul nu era decât faţadă; înfăţişarea şi învelişul lui Jean ele Gué erau unicele lucruri pe care şi le doreau cu toţii. César, care mă simţise străin, fusese, ' de fapt, singurul care recunoscuse adevărul şi până la urmă şi el se împăcase cu situaţia - îmi permisese de dimineaţă să-l mângâi şi dăduse din coadă.

Am adormit agitat vreo eâteva ore, şi m-a trezit Gaston care deschidea obloanele spre o dimineaţă cenuşie şi umedă, cu o burniţă măruntă. Brusc, mi se înfăţişă dinaintea ochilor filmul întregii zile - vânătoarea, oaspeţii, ritualul orelor care urmau să vină, „la fel de străine mie că şi un ospăţ de trib - şi mi.se părea covârşitor de important să nu dezamăgesc pe niciun membru al familiei, să nu-l dezonorez pe de Gué, stăpânul castelului diri St. Gilles, nu pentru că aş fi, nutrit vreun respect pentru stăpânul absent, ci pentru că ceva din mine se înclina în faţa tradiţiei. Am auzit paşi pe coridor şi glasuri pe scară, iar ceasul bisericii sună de liturghie. Am mulţumit cerului, că mă bărbierisem şi nu aveam decât să-mi trag la repezeală pe mine costumul închis la culoare, aşezat la îndemână - când s-a auzit o bătaie la uşă şi Marier Noel îşi făcu apariţia; se apucă imediat să mă ajute.

- De ce te-ai sculat atât de târziu? mă întrebă ea, te doare rău mâna?

- Nu, nu mi-am dat seama cât e ceasul, i-am răspuns.

Ne-am dus împreună În dormitor să-i urăm bună dimineaţa lui Françoise, pe urmă am coborât şi am ieşit pe terasă. Am zărit ceva mai departe grupul de familie - trecuseră de poartă şi traversau podul - Paul, Renée şi Blanche, iar de braţul lui Blanche, un alt braţ uriaş,' aparţmmd linei siluete în negru, masivă, gârbovilă, imposibil de recunoscut. Era cât pe ce s-o întreb pe fetiţă, când, brusc, rn-a străfulgerat ideea că putea să fie chiar contesa pe care n-o văzusem până atunci decât culcată sau şezând. Cele două siluete în negru, una atât de impunătoare şi mătăhăloasă, sprijinindu-se de cealaltă, ţeapănă şi rigidă, semănau cu două figurine pe un fundal de hârtie, reprëzentând un deal şi o biserică veche, totul încadrat de un cer vag, cenuşiu.

I-am ajuns din urmă şi i-am oferit marnei celălalt braţ ca să se sprijine de amândoi copiii. Era mai înaltă decât mi se păruse mie şi deşi aveam aceeaşi statură, masivitatea trupului o făcea să pară şi mai înaltă.

- Ce mai e şi prostia asta cu arsul? mă întrebă. Nimeni nu-mi spune adevărul.

Am început să-i depăn povestea pe care am sfârşit-o când am ajuns la intrarea de lemn a bisericii, exact în clipa în care clopotul amuţise.

- Nu cred o iotă din ce-mi spui. Numai un tâmpit ar fi putut face aşa ceva. Sau poate, brusc, te-ai tâmpit?

Un mic grup de săteni, în tindă, se dădură înapoi să ne facă loc, şi pe când ne îndreptam spre stranele noastre, contesa intră sprijinindu-se de Blanche şi de mine, m-am gândit cât de absurd era că familia de Gué venea în acest loc să ceară iertare.pentru păcate, când doi membri ai ei nu-şi vorbiseră de cincisprezece ani. Bisericuţa din secolul al doisprezecelea, cu zidurile de piatră acoperite de licheni şi fără zugrăveală, avea un interior în culori ţipătoare, în aer plutea un miros de lăcuială ca într-o capelă metodistă, geamurile erau albastre-violacee, iar lângă treptele din

jurul altarului era o madonă cu chip de păpuşă, pe cap cu o coroană prea mare, privind mirată spre pruncul Isus din braţe.

îmi imaginasem că o dată ce am intrat în biserică şi a început slujba, aş fi putut să uit de mascaradă şi să devin eu adevărat seniorul de la-.St, Gilles. Dar un simţământ latent de vinovăţie începu să mă zgândăre, tulburându-mă. Partă eram mai. conştient ca oricând de înşelătorie, conştient că minţeam nu atâl familia «îngenuncheată ifftgă mine, oameni pe care îi şi înVaţasem într-o anume măsură, ei sătenii din biserică, despre care nu ştiam nimic. Şi mai. important, îl înşelam pe băirânul şi blajinul *curé*, cu. chipul său trandafiriu şi serafic, în ale cărui rugăciuni eram şi eu inclus, dar al cărui trup masiv, încununat de capul, într-o veşnică clătinare, îmi aminti brusc şi ireverenţios de un vraci dintr-o scenă africană; a trebuit să-mi feresc ochii şi să mi-i acopăr cu mina, ca. şi cum mă cuprinsese o fervoare neaşteptată.

Mă zvârcofeam între douăstări - una de umilire de sine pentru.înşelătorie, dându-mi sentimentul că fiecare cuvânt al liturghiei era, fără îndoială, o declaraţie solemnă a vinei ce o purtam; iar celălalt, o acută conştienţS a chinurilor îndurate de eei de lângă mine - mama, gemând apăsat când îşi schimba poziţia genunchilor, Paul, înecat de-o tuse tabacică matinală; Renée eu chipul nepudrat,, palid; Maric-Noel imitând cu supuşenie fiecare gest al mătuşei Blanche, înelinïndu-se tot mai mult peste mâinile împreunate. Niciodatănu. mi s-a părut liturghia atât de lungă şi totuşi ascultată cu atâta lipsă de smerenie, iar când se termină şi pornirăm încetişor spre ieşire, Ia *comtesse* sprijmindu-se greoi pe braţul meu, primele cuvinte pe care ie murmură fură: „Bănuiesc că proasta de Renée o să apară sulemenită ea o pupăză pentru că Françoise e ţintuită la pat. Am de gând să cobor şi să-i stric tot cheful!”

JLn tindă, Blanche veni s-o ia de celălalt braţ şi toţi trei o pornirăm agale în josul dealului, spre castel. Aşa intrarăm pe.domeniile familiei, fratele şi sora muţi de o

parte şi alta a mamei, care pronostica ineântată ce bine ar fi fost să plouă,: căci toată ziua ar fi fost stricată, oaspeţii uzi până la piele, Renée, cu hălăciuga de păr pleoştită dacă cumva ar fi îndrăznit să scoată nasul afară, iar Paul, responsabil cu *la chasse* s-ar face de râs de la începuf£ până la sfârşit. „Şi uite-aşa'Y rosti ©a, strângându-mi braţul, „până la urma toi.tu le-ai tras cacialmaua”'.

Pe la zece şi jumătate eram pe terasă, în picioare, sub ploaia măruntă, privind primele maşini care intrau pe porţi. Biata Renee, cu planul ei nevinovat dat peste cap, se pierdea în umbra siluetei masive a soacrei, gârbovită, sprijinindu-se cu greu în baston, cu un şal uriaş pe umeri, aşezată la locul de onoare la intrarea castelului, adresând ca o regină câte un cuvânt de bun venit fiecărui nou oaspete. Şi pentru că prezenţa ei acolo era atât -de neaşteptată, până şi mina arsă a seniorului a trecut aproape ca o mică întâmplare nefericită, iar absenţa lui Prânzise, neobservată. *Madame la Comtesse* „primea”; orice altceva nu mai avea importanţă.

Transformarea era totală. Aproape că nu-mi venea să cred că femeia care trona acolo, înconjurată de tot felul de oaspeţi sosiţi de pe moşiile învecinate, era aceeaşi pe care o văzusem chircită în scaun, la etaj, sau zăcând cu chipul cenuşiu şi epuizat pe patul uriaş. Fiecare remarcă pe care o făcea avea câte o săgeată veninoasă. îndreptată spre aranjamentele zilei. „Mai bine culegeţi castane şi lăsaţi-vă puşca aici”, către unul, iar către altul: „Dacă vrei să faci mişcare, îţi -dau eâinii; e mai bine decât te-ar putea distra Paul în cinci ore”.

Mă ţineam la o parte, nedorind să fiu amestecat în răutăţile ei, dar tăcerea mea a fost interpretată greşit, drept iritare din cauza accidentului. Repetam întruna: „Nu pe mine mă întrebaţi, ci pe Paul”, iar lumea îmi răstălmăcea vorbele socotindu-le o persiflare a eforturilor lor;' vedeam cum aproape toţi aveau impresia că ziua va fi lăsată la voia întâmpiării - fiecare să facă ce l-o tăia capul - şi că vânătoarea o să iasă cam ridicolă. Paul, sâcâit şi enervat, se tot uita la ceas, nerăbdător să dea.startul, cu

planificarea deja depăşită, când am simţit că cineva îmi atinge braţul. Era bărbatul în salopetă care locuia în căsuţa de Ingă garaj; lângă el era César.

- Vi l-am adus pe César, *Monsieur le* Comte, spuse el. L-aţi uitat.

- Azi nu vânez. Du-i-l lui *Monsieur* Paul.

Câinele, agitat că era liber şi simţind eă-l aşteaptă distracţia, hoinărea de colo-eolo, căutându-şi stăpânul şi nici nu-l luă în seamă pe Paul care îl strigă. Năucit, atacă un rival, un câine de aport bine antrenat, aşezat demn pe labele din spate, şi dintr-o dată se iscă scandalul, cu mârâituri şi colţi dezveliţi, bătrânul stăpâri al câinelui strigând din răsputeri, iar Paul, livid, urlând Ia mine: „Chiar nu poţi să-ţi potoleşti clinele?" Grădinarul Joseph şi cu mine ne-am aruncat asupra nefericitului César, dar cu o Singură mină nu prea erau şanse de reuşită. Până la urmă. am izbutit amândoi să-l liniştim şi să-l legăm; toata lumea făcu haz de întâmplarca ridicolă - în afară de stăpânul câinelui şi Paul, care îmi aruncă din zbor când trecu pe lângă mine:

- Altă glumă de-a ta, nu? Te amuză să strici ziua *el la*. început - dai drumul la un câine pe jumătate antrenat.,.

N-aveam ce face. Totala nepăsare a lui César faţă de mine nu aducea a neascultare ci a indiferenţă răutăcioasă şi cinică din partea mea.

- Deci nu te încumeţi să vii cu noi? întrebă cineva.

- Acum, nu. Vin mai târziu, am răspuns.

începură să se deplaseze în grupuri, râzând şi dând din umeri, unul sau doi ridicând privirile spre norii grei de ploaie şi făcând grimase; ca şi cum ar fi vrut să spună: „Totul e un fiasco. Putem foarte bine să ne ducem şi acasă".

Când au dispărut, m-am întors spre contesă şi i-am spus:

- E-n regulă. Ţi-ai pus în cap să strici ziua asta pentru Paul şi Renée şi ai reuşit. Probabil că eşti mândră de tine.

Rămase împietrită, cu privirea aţintită pe mine, fără să' înţeleagă, cu ochii lipsiţi de expresie,

- Ce vrei să spui, mă întrebă. Nu pricep.

- Ba pricepi foarte bine. Aveau şi ei o mică şansă să dea dovadă de oarecare autoritate, iar tu, în mod intenţionat, te-ai pus în drum şi ţi-ai bătut joc de tot. Nimeni n-a vorbit cu Renée, Paul n-a fost luat în seamă şi ziua e ca şi terminată pentru amândoi. Şi ce fel de distracţie vor avea ceilalţi, dumnezeu cu mila...

Brusc, chipul i se făcu pământiu, fie din cauza şocului sau a mâniei, n-aş putea să spun. Am crezut că eram singuri, dar Charlotte o aştepta în hol, aşa că înainta şi o luă de braţ; amândouă se întoarseră şi porniră să uree scările fără să scoată un cuvânt. Nu era nici urmă de Renée, nici de Blanche; numai fetiţa rămăsese o a doua martoră a scenei; se uita stânjenită în altă parte, cu chipul îmbujorat, prefăeându-se că nu auzise.

îmi ieşisem din fire, jucând rolul altcuiva, ceea ce lui nu i s-ar fi întâmplat niciodată. Celălalt, dacă ar fi fost În locul meu, ar fi râs împreună cu mama şi ar fi încurajat-o. Ştiam că, de fapt, ceea cemă iritase fusese situaţia ivită şi care n-ar fi apărut niciodată dacă Jean de Gué ar fi fost de faţă. Iar dacă s-ar fi petrecut vreun accident carc să-l împiedice să ia parte activă Ia vânăioare, oricum, tot el ar fi dirijat totul. Nu era vina mamei că ziua era stricată; a mea era vina.

Marie-Noel stătu mai întâi pe un.picior, pe urmă pe celălalt. Era îmbrăcată în haină de ploaie cu glugă, - pregătită de plimbare şi probabil sperase că ne vom duce împreună după ceilalţi să-i privim cum vânează.

- Te doare mâna? mă întrebă.

- Nu.

- Am crezut eă te doare şi de-aia nu te-ai ocupat de oaspeţi. Cred că acum îţi pare rău că nu poţi să vânezi.

- Nici vorbă. Mi~e doar silă de tot.

- Bunica o să sufere iar. O să aibă din nou o stare proastă. De ce te-ai supărat pe ea? Doar ştii că pentru tine a făcut-o.

1 N-avea niciun rost. Toate motivaţiile erau false. încercasem să fac ce trebuia cum nu trebuia, sau ce nu

trebuia cum trebuia - nu îmi dădeam seama exact. Planul meu dăduse greş, la fel ca al mamei. Până şi câinele fusese certat pentru că nu primise niciun fel de instrucţiune.

- Unde e mătuşă-ta Renée? am întrebat-o pe fetiţă.

- A urcat. I se stricase părul. Şi parcă era gata să plângă.

- Spune-i că o să ne ducă pe toţi Gaston cu maşina să vedem *les chasseurs*

Chipul i se lumină şi o rupse la fugă.

I-am cerut lui Gaston să aducă maşina şi spre uşurarea mea, am văzut că punea o lădiţă cu sticle cu vin în spate. Cea mai bună soluţie a zilei, pentru toţi. părea să fie refugiul în băutură. M-am uitat pe alee - Èenée şi fetiţa veneau spre noi, însoţite de César, care dădea din coada lui stufoasă.

- Nu luăm câinele, am strigat.

Se opriră mirate.

- Dar o să-ţi trebuiască César pentru păsărele, Papa, strigă Marâe-Noel.

- Nu. Dacă tot nu vânez, n-are rost să-l luăm. Nu pot să-l dirijez cu o singură mână.

- Dar nici nu e nevoie, spuse fetiţa. întotdeauna te ascultă. Azi-dimineaţă nu i-ai poruncit, de-aia a făcut ce-a făcut. Hai, César.

- N-are zgardă? spuse Renée. Unde e zgarda?

Am renunţat'. „Nu puteam să mă mai cert. Ziua îmi scăpase printre degete. M-am urcat în Renault, pe bancheta din spate, cu câinele într-o parte şi fetiţa în cealaltă, Renée în faţă, iar Gaston la volan. Când am trecut peste o urmă adâncă de căruţă, în drum spre pădure şi am alunecat spre César, începu să mârâie slab, gata-gata să izbucnească şi mă gândeam cât o să-l mai ţină curtenitor demnitatea sa înnăscută şi cât de eurând un afront la tihna sa o să-l facă să riposteze.

- Dar ce are César? întrebă Renée, privind înapoi peste umăr. Ce tot mârâie atât?

- îi necăjeşte Papa, spuse fetiţa... Aşa-i Papa?

- Nu, zău că nu.

- Câinii pe jumătate antrenaţi se agită grozav, spuse Renée. Nu uita că are doar trei ani.

- Şi Joseph s-a mirat de purtarea lui acum două zile, spuse Gaston. A mâriit la *Monsieur le Comte* de câteva ori.

- Ce ne facem dacă turbează? întrebă Marie-Noel.

- N-o să turbeze, i-am răspuns, dar trebuie să aibă cineva grijă să stea mereu legat.

Brusc maşina se opri şi ne pomenirăm chiar aproape de *les chasseurs*, care erau împrăştiaţi într-o linie îngustă de-a lungul aleii de călărie. Ne-am dat jos din maşină şi, instinctiv, am simţit ca făcusem omare greşeală că venisem, căci habar nu aveam ce urmasă fac. Ba şi mai neplăcut, am văzut că instrucţiunile mele în legătură cu César nu fuseseră respectate..Se zbenguia liber de colo-colo, cum făcuse mai înainte, căutându-şi în zadar stăpânul,

- Vino aici, César, am strigat,

Câinele nu mă luă în seamă. Alerga' de-a lungul şanţului, buimăcit că nu era chemat, înaintarea lui fiind însoţită de ţipetele mânioase ale vânătorilor; Renée ţâţâi dezaprobator.

- Zău, Jean, ar trebui să-l stăpâneşti într-un fel.

- Am ştiut că nu trebuia să-I iau, am răspuns. Marie-Noel, fugi şi adu-l aici.

Fetiţa era gata să plece când, din pădure se auziră ţipete, zburătăcit de aripi şi deasupra capetelor noastre se înălţată păsările. Brusc, văzduhul se umplu de pocnete de arme şi trupuri de păsări săgetară spre pământ. M-am ferit, cu ochii închişi - gest de orăşcan scos din mediul său, neobişnuit cu moartea de pe câmpie.

- Dar ce ai - ţi-e rău? mă întrebă Renée; chiar în clipa în care mă Îndreptam de spate, César, uitând tot ce fusese învăţat, se repezi nebuneşte să aducă pasărea cea mai apropiată care, fără îndoială, în mintea lui de câine reprezenta prada stăpânului său absent. Dar cum fuga îl ducea direct spre duşmanul de pe terasă, clinele de aport bine dresat al cărui stăpân era în dreapta mea şi căruia pasărea îi aparţinea după toate probabilităţile, şi eu nu

apucasem să rostesc sugrumat chemarea: „César!”, eâinii porniră din nou să se bată furios. Stăpânul cïmeâui, un bătrân mărunţel, într-o haină cu coliere de piele şi o pălărie din tweed turtită, se răsti la mine, stacojiu de furie:

- Cheamă-ţi clinele! Şi toţi trei ne-am repezit să despărţim animalele înnebunite, cărora între timp li se mai alăturase un altul. Vânătorul, isterizat, o şterse în grabă de lângă noi ca-să tragă în două păsări, dar din cauza agitaţiei nu le nimeri şi păsările reuşiră să se afunde în pădurea din spate.

Omul se întoarse spre noi, alb ca varul şi gâtuit de furie.

- De ce-am fost. mă rog, invitaţi aici? urlă el. Ca să fim bătaia ta de joc? E a doua oară că asmuţi dinele pe ai meu. Plec acasă.

César, smuls din luptă în cele din urmă, era târât de pe câmpul de bătaie de către Renée şi copil, iar acum, ceilalţi *chasseurs*, atraşi de lătrăturile şi schelălăielile Clinilor, precum şi de ţipetele mânioase ale vecinilor, se îngrămădiră să vadă ce se întâmplase, Paul îşi făcu şi el deodată apariţia, la capătul aleii, ţffnos şi neliniştit, tocmai când oaspetele său, încă congestionat la faţă, cu arma sub braţ, urmat de dinele care şchiopăta, pornise hotărât pe cărarea ce ducea la şosea,

- Dar ce s-a întâmplat cu marchizul? strigă Paul. Special l-am aşezat acolo. E locul iui preferat. N-a fost mulţumit?

în marea de chipuri am zărit unui pe care l-am recunoscut. Era individul din maşina de lângă gară, în Le Mans, primul care îmi confundase, identitatea. Rânjea. Dezastrul de pe alee părea să-l amuze.

- Jean a făcut pe măscăriciul, spuse el. L-am văzut când apăruseră păsările. S-a tras într-o parte şi s-a eschivat, ca s-o amuze pe nevastă-ta şi pe urmă î-a asmuţit pe César după pasărea marchizului; câinele s-a luat la bătaie cu bietul Justin. Cred că marchizul n-o să vă mai dea la nid unul bună ziua de azi încolo.

Paul se întoarse spre mine, alb Ia faţă.

- Ce urmăreşti? mă întrebă. Va să zică tu nu poţi să' te distrezi şi atunci ai de gând să strici ziua tuturor?

Renée, neînţelegând, interveni în apărarea mea.

- Nu fi nedrept, sări ea ca arsă. Ce tot vorbeşti că Jean face pe măscăriciul? îi doare mâna - aproape a leşinat şi n-â mai putut ţine câinele în frâu. Nu ştiu ce are animalul ăsta, parcă s-a sălbătidt.

- Atunci să-l ducă cineva la ţarc, iar dacă Jean nu se simte bine, ce-a căutat să mai vină aici?

Oaspeţii se risipiră discret care încotro. Nimeni nu dorea să asiste la o scenă de familie. Omul din Le Mans îmi făcu cu ochiul şi ridică din umeri. îl zării pe doctorul Lebrun, grăbindu-se spre noi.

- Ce s-a întâmplat? l-am auzit eu vorbind. îngrijorat. E adevărat că. *Marquis* de Plessis-Braye s-a împuşcat în picior?

Paul scoase o exclamaţie şi se repezi în căutarea oaspetelui, a cărui siluetă bondoacă înainta hotărliă spre aleea îndepărtată.

- Mai bine intrăm în casă, i-am spus lui Renée, dar şi pe chipul ei şi al fetiţei se aştârriu nemulţumirea. Oare şi lor urma să le stric plăcerea?

- N-am asistat decât la prima parte, spuse Renée, doar n-ai de gând să-l iei în serios pe Paul?

- Voi două puteţi să rămâneţi, eu m-am săturat.

Ara apucat zgarda bietului César, iar ciinele, conştient de ruşinea păţită, dar încă amuşinând naiba-ştie ce vânat rănit care se târâse în pădure să-şi dea sufletul, făcu o săritură bruscă, aproape smulgându-mi braţul din umăr şi amândoi ne avântarăm într-un crâng des şi întunecat ca o viziune necurată. Mi s-a părut că îl aud pe Paul strigând să mă avertizeze, dar nu mai aveâm ce face; soarta mea era legată di; a lui César, iar a lui de a mea; am străbătut o parte din pădure, până când, sfârşiţî şi cu respiraţia tăiată, ne-a m prăbuşit amândoi pe un morman de conuri de brad..Ciirtole mă urmărea rânjind, cu bale la gură, apoi, văzând că nu primeşte nici bătaie nici înjurături, se întoarse cu spatele şi începu să-şi lângă

rănile căpătate în încăierare.

M i-am aprins of tind o ţigară şi sprijinindu-mă de un copac, mi-am făcut socoteala cam cât de departe eram de St. Gilles. Nu se auzea niciun sunet - nici de om, nici de armă. nici de pasăre - nimic decât răpăitul uşor şi deprimant al ploii. După o clipă, m-am ridicat cu greu în picioare, ud şi îngheţat, cu mâna bandajată zvâcnind şi cu diavolul do câine la iesă, am pôrhit iar să străbat desişul pădurii, simţind ca şi poetul dinaintea mea că însoţitorul meu va fi alături zi şi noapte şi prin boitele aniloi? şi nu voi scăpa în veci de el.

Cerul lacrimogen nu lăsa nicio deschidere după care să mă pot ghida. Habar nu aveam dacă m,ă îndreptam spre nord sau spre sud, est sau vest, iar César nu mi-era de nici uri folos. încă la lesă, păşea lângă mine Ia fel de docil ca un pudel, oprindu-se când mă opream şi eu, potrivindu-şi pasul după mine. Bfuse, se încorda: chiar de lângă piciorul meu se înălţă un fazan care se năpusti îngrozit în tufişurile din fală. Cum ne slreeuram cu greutate printr-o perdea de copaci din ce în ce. mai nu i. o altă pasăre îşi luă zborul, pe urma o alta, căci probabil dădusem din greşeală peste o ascunzătoare sau o vizuină. Am auzit strigăte, apoi o împuşcătură, dar undeva departe, în stânga mea, iar păsările speriate, zburară înnebunite în dreapta.

Pe urmă, puţin mai în faţă am văzut că în fine ieşisem la liman. Ajunsesem la un alt drum care”traversa pădurea şi pe care sperasem să-I găsesc. Am pornit pe el, ud până la piele, şiroind de apă, plin de frunze şi crenguţe ea un braconier cu potaia sa. La mai puţin de douăzeci de iarzi depărtare i-arn zărit pe Paul şi Robert holbându-se la mine, în vreme ce, înşiraţi pe drum ca santinelele în post, vânătorii aşteptau în zadar păsările pe care le stârnisem prea devreme.

Capitolul 17

Gaston apăru ca din senin cu maşina. Adusese şi sticla pe care o zărisem ultima oară în camera din hotelul din Le JSans - era umplută cu coniac; am tras câteva înghiţituri, culcuşit pe bancheta din spate a Renault-ului.

Desluşeam prin parbrizul înceţoşat siluetele vânătorilor dezamăgiţi, văduviţi de prada mult aşteptată, întoreându-se şi dispărând iar prin perdeaua ele arbori în speranţa unui vânat mai accesibil. Gaston, devotat şi neliniştit, nu mă slăbea din ochi, remareând că ar fi trebuit chemat doctorul Lebrun să mă consulte, dar supoziţiile lui erau gieşite. Mâna nu mă durea şi nici nu aveam febră; alinarea de care aveam nevoie era coniacul.

După o vreme, când am golit sticla, am luat-o iar printre şanţuri şi movile pline de glod. îmi amintesc că am zărit clădirea joasă a unei ferme; pe peronul de lângă ea, pe care erau deja trase o mulţime de maşini, îmi ieşiră în întâmpinare un bărbat rotofei cu chipul roşcovan şi bucolic şi nevastă-sa. mărunţică şi vorbăreaţă. M-ara' lăsat condus într-un hambar uriaş; abia am apucat să mă vâr în colţul din spate, protejat de uşa larg deschisă, că şi năvăliră ' vânătorii, însetaţi, obosiţi, năduşiţi din cap până în picioare, făcând să răsune hambarul de hărmălaia lor asurzitoare. Servitorii de la. *château* începură să împartă grăbiţi vinul adus de Gaston. îmi amintesc' că lâaga miné se aşezase Renée, iar în partea cealaltă - omul din Le Mans; Renée îi povestea cu lux de amănunte întâmplarea cu. focul şi cum că de atunci mă aflam într-o stare vëcinà cu nebunia şi că ea era singura. care mă înţelegea. Abia termină ce avea de spus că omul din Le Mans se porni să pălăvrăgească despre finanţele în stil mare, lovituri la bursă, jocuri riscante şi încununate de succes. Mă cuprinse ameţeala. În fine, dădusem peste cineva care ar fi putut să mă ajute - precis era cel de care pomenise Bêla - iar eu habar nu aveam nici cine era nici cum îl chema nici cu ce se ocupa.

- Plec la Londra la noapte, spuse el. Deplasarea de rutină. Dacă vrei să-ţi rezolv ceva pe acolo, ştii unde mă găseşti.

în mahmureala mea, pentru o clipă de spaimă, am fost convins că-mi descoperise taina. L-am privit prostit, buimac, pe urmă l-am înşfăcat de mânecă şi l-am întrebai:

- Ce vrei să spui? La ce te referi?

- La schimbul de lire, răspunse el scurt. Dacă ai prieteni pe acolo, pot să le rezoly problemele rapid. E cel mai simplu lucru.

- Prieteni? Sigur că am prieteni englezi, am răspuns, zâmbind prosteşte şi simţindu-mă din nou în siguranţă.

Fără îndoială că nu bănuia absolut nimic, cu toata întrebările mele.

- Să ştii că am.un amic foarte bun Ia Londra care locuieşte lângă Brâtish Muséum, i-am spus. Dacă are de unde, schimbă zilnic lire cu franci.

Şi pentru că vorbeam despre cealaltă ipostază a moa, iar gluma mi se părea colosală, am adăugat:

- Dă-mi un creion şi o foaie de hârtie.

îmi întinse agenda şi stiloul lui; i-am scris eu migală, cu litere mari, propriul meu nume şi adresa, apoi i-am înapoiat carneţelul cu seriozitatea beţivului.

- Dacă-l ajuţi pe individul ăsta e ca şi cum m-ai ajuta pe mine; sântcm mai apropiaţi ca fraţii.

Pe urmă am pufnit în râş, considerându-l bătut în cap pentru că nu pricepuse poanta. În clipa următoare am simţit pe cineva lângă mine. Era Marie-Noel.

- Unchiul Paul te întreabă dacă spui tu câtcva cuvinte sau îl laşi pe el?

Până să apuc să.răspund, bancherul de alături se porni să aplaude puternic şi într-o clipă toată adunarea începu să ovaţioneze şi să tropăie,^iar bancherul mă bătu pe umăr şi-mi spuse:

- Hai, Jean, ţine un discurs!

Ameţit de băutură, înconjurat de o mare de chipuri necunoscute, îmi trecu prin minte că sosise în fine clipa să mă remarc în calitate de senior al St. Gilles-ului. Azi-dimineaţă stricasem distracţia; acum însă, mă simţeam în formă.

- *Mesdames et Messieurs*, am înccput eu, am din nou onoarea şi mândria de a vă adresa un salut cu această ocazie fericită şi, deşi din păcate un accident m-a împiedicat să. iau parte activă la desfăşurarea âi, cel puţin mă. consolează, faptul că fratele meu mi-a ţinut locul atât

de bine. Nu e uşor să iei locul altuia, ştiu prea bine. Adevărul acesta mi-a apărut clar icri-dimineaţă, când m-am dus la fabrică să mă uit peste facturi!.'

M-am oprit. Ce naiba spuneam? Cele două identităţi se confundau.

- Oricum, am bolborosit eu, nu mă aflu aici ca să vorbesc despre *verrerie*, ci despre trasul cu arma...

Am simţit cum mă zgâlţâie de mânecă -- era bancherul, purpuriu la faţă care îmi făcea semne să închei, şoptindu-mi la ureche: „Ai înnebunit, tâmpitule?"

în faţa mea vedeam numai chipuri nelămurite, stânjenite, şi brusc îmi veni ideea că discursul meu nu prea era izbutit şi că cel mai bine ar fi să-l sfârşesc repede cu o remarcă glumeaţă.

- în concluzie, am spus, ridicând paharul, n-am să mai adaug decât atât - că mâna mea rănită a împiedicat comiterea unei nenorociri. Marchizul a avut dreptate când s-a dus acasă. Dacă aş fi avut o puşcă... - aici m-am oprit ca să dau greutate mai mare celor ere urmau -... unii dintre cei prezenţi aici, poate că n-ar mai ii fost acum în viaţă.

M-ara oprit, ciudat de uşurat că rostisem un adevăr cunoscut doar de mine, dar n-am priceput de ce nu aplauda nimeni Oricât de slăbuţă ii s-ar fi părut gluma, fără îndoială că din politeţe ar fi trebuit măcar să „schiţeze câteva aplauze. în schimb, lumea a început să se foiască, să se ridice şi nu peste mult timp prinse să se scurgă pe uşa hambarului, ca şi cum dintr-o dată înăuntru se făcuse înăbuşitor de cald şi toţi doreau să iasă Ia aer curat. Nu rostisem decât câteva cuvinte şi nu-mi dădeam seama cum aş fi putut să jignesc pe cineva.

Din nou Renée se afla lângă mine, de data asta împreună cu doctorul Lebrun.

- Cred că aveţi un puseu de febră, spuse el. Cel mai bun lucru ar fi să vă întoarceţi repede la castel.

- Prostii, nu mă mai doare deloc mina.

! - Oricum, n-ar fi rău să staţi puţin culcat.

Nu mă simţeam în stare să discut în contradictoriu. L-am lăsat pe Gaston să mă ducă Ia maşină şi când ieşeam

pe poarta fermei, am zărit din nou şirul de vânători răzleţi, îndreptându-se spre ţinta lor de după-amiază. Ploua în continuare şi nu-i invidiam câtuşi de puţin.

- Discursul meu n-a fost prea reuşit, i-am spus lui Gaston, care conducea tăcut alături de mine, aproape scuzându-mă şi încercând să transform totul într-o glumă între noi doi.

Nu-mi răspunse imediat. Pe urmă colţul gurii lui avu un zvicnet.

- Ştiţi, *Monsieur le Comte*, spuse el pe un ton umil, aţi băut puţin mai mult, asta-i tot.

- A fost afcât de evident? l-àm întrebat.

Am simţit, mai mult decât am văzut, cum ridica din umeri.

- Oamenii sunt susceptibili, spuse eî, mai ales în privinţa trecutului. Nu trebuie să amestecăm pacea cu războiul şi să glumim cu ele.

- Dar nici prin cap nu mi-a dat că fac aşa ceva, am răspuns. M-am referit la cu totul alte lucruri.

- Vă rog să mă scuzaţi, *Monsieur le Comte*, atunci am înţeles eu greşit. Şi ceilalţi au înţeles la fel.

Restul drumului am mers în tăcere. Când m-am dat jos din maşină, iar el rămase alături, în picioare, aşteptând noi ordine, bi'usc îmi trecu prin minte că poate nu toţi oaspeţii urmau să se întoarcă la castel, la o gustare. Era posibil ca unii să-şi găsească vreo scuză şi să plece acasă. Am discutat cu Gaston problema.

- Este una dintre chestiunile pe care cel mai bine e să le lăsăm'pe seama celor interesaţi, *Monsieur te Comte*, spuse el. Oricum şi dacă vin doar câţiva la un pahar, în sufragerie, pot să vă asigur că bucătăria castelului o să fie plină ochi.

Am urcat la etaj şi m-am strecurat în camera mea ca r,ă n-o deranjez pe Frangoise. M-am întins pe pat şi am adormit pe Ioc. M-au trezit nişte şoapte la ureche. La început, şoaptele mi s-au părut molcome, ca şi cum făceau parte dintr-un vis în destrămare. Pe urmă se înteţiră; am deschis ochii şi am văzut că era întuneric şi încă mai ploua.

Lânga pat, am desluşit o siluetă - era Ger mâine, micuţa *femme-de ckamhre*..

- Veniţi repede, *Monsieur ie Comte*. spunea ea. *Madame la Comtesse* nu se simte bine şi cere să veniţi.

Am sărit în sus ca ars şi am aprins lumina. Germaâne părea speriată şi n-am înţeles de ce venise tocmai ea să mă anunţe.

- Unde e Charlotte? am întrebat-o. Ea te-a trimis după mine?

- Charlotte e jos, *Monsieur le Comte*, şopti ea. în bucătărie e multă lume - se mănâncă şi se bea. ştiţi, toţi cei care au fost azi la vânătoare, iar Charlotte mi-a spus să stau cu *Madame la Comtesse* pentru că ea vroia să coboare la petrecere. Nu prea vine lume la castel, mi-a spus, şi o dată pot să stau şi eu sus şi să fiu atentă, pentru că *Madame la Comtesse* doarme şi n-o să-mi facă probleme.

Mă ridicasem în picioare şi mă chinuiam să-mi pun vesta.

- Cât e ceasul? am întrebat.

- E trecut de opt, *Monsieur te Comte*. Mai sunt câţiva oaspeţi şi în sufragerie cu *Madame* şi *Monsieur*, Paul şi *Mademoiselle* Blantche, dar nu au venit toţi câţi ne, aşteptam. Gaston ne-a spus că_ mulţi s-au dus acasă pentru că erau uzi leoarcă şi pentru că şi dumneavoastră *Monsieur* nu v-aţi simţit prea bine. N-a fost ca altădată...

Mi-am îndreptat cravata şi mi-ara netezit părul în faţa oglinzii. Cel puţin îmi trecuseră aburii de la băutură.

- Dar ce are *Madame la C&mtesss*? am întrebat.

- Nu ştiu, *Monsieur le Comie*, spuse ea, privirea speriată revenindu-i în ochi. Dormea şi dintr-o dală a început să geamă şi s-o strige pe Charlotte, dar Cinarlo,tte mi-a spus să n-o deranjez, aşa că m-am apropiat de pat şi am întrebat-o dacă doreşte ceva. Am. spus o minciună - arn spus că n-o găsesc pe Charlotte. Atunci a întrebat de dumneavoastră - numai de Charlatte şi de dumneavoastră, *Monsieur le Conite* şi mi-a spus să veniţi repede, de oriunde aţi fi şi orice aţi face. Mi-a fost frică - arăta atât de

bolnavă.

Mă urmă în sus pe scări, lâhdeva, dedesubt, se auzea gălăgia chefului tras în dependinţele bucătăriei, contrastând ciudat cu liniştea profundă care domnea în mod obişnuit 3a St. GiHres. Arn trecut prin uşa batantă spre cei de al treilea coridor-şi brusc, muzica şi râsetele au -contenit. Eram izolaţi de sunete, învăluiţi în umbra, căci aripa aceasta a castelului nu lua parte la veselia de jos.

Când am ajuns în faţa dormitorului, m-am oprit; ceva îmi şoptea că trebuie să întru de unul singur, aşa că am rugat-o pe Germaine să mă aştepte afară, pe coridor. Camera era cufundată în beznă. Doar o pâlpâtre slabă dinspre sobă mă ajută să disting Conturul mobilelor şi al patului; şi pentru că nu doream s-o deranjez pe *madame la comtesse*, ăprinzând lumina, m-am dus la fereastră şi am slăbit puţin transperantul; o geană de lumină căzu pe covor, făcând întunericul cenuşiu. Când l-am deschis mai mult, am auzit ploaia monotonă răpăind în jgheabul de plumb aşa cum îmi imaginasem că se aude toamna, învolburându-se şi împingând depunerile de frunze şi mizerie până când năvăleau afară prin garguiul burlanului. Am văzut prin geam că se lăsase ceaţa. Castelul era izolat pe petecul de; teren de deasupra şanţului secat, ca o lume moartă, pierdută în ceţuri.

Vocea ei ajunsese până la mine stinsă şi ciudat de guturală, de uaadeva din străfundurile patului uriaş.

- Cine e?

- Eu, Jean,

M-am dus spre ea. Nu-i vedeam chipul - totul era o masă informă de pleduri.

- Mi-e rău. De ce n-ai venit până acum?

Cuvintele ei, „*Je souffre*”, nu lăsau sa se întrevadă un alt sens. Durerea - fizică sau mentală - se afla conţinută într-o singură propoziţie.

- Cu ce vrei să te ajut? am întrebat-o.

Se mişcă agitată, iar eu am îngenuncheat lângă pat şi i-am luat mâna.

-. Ştii bine ce vreau, spuse ea.

Lângă pat, pe noptieră, erau tot felul de medicamente; le-am privit buimac, dar ea gemu. nerăbdătoare şi exasperată, scuturând capui dintr-o parte în alta.

- Charlotte a pus-o în camera cealaltă, spuse ea, în sertarul de la dulap. Chiar nu mai ţii minte unde e?

M-am ridicat, m-am dus în camera alăturată şi am aprins lumina. Odăiţa nu avea deeit un singur dulap, iar dulapul un singur sertar, aşa că l-am deschis. înăuntru erau două cutii, una încă învelită pe jumătate într-o hârtie pe care am recunoscut-o. Era acelaşi ambalaj îi care fusese împachetat cadoul din valiză, cadoul pe cart îl depusesem în mumie lui Charlotte, în prima seară petrecută la *châleau*. Am scos hirtia şi am deschis capacul.. Era plină cu fiole aşezate una lângă alta în straturi de vată. Conţineau un lichid şi o etichetă cu un singur cuvânt - morfină. Am deschis şi cealaltă cutie. înăuntru era o seringă hipodermică. în rest, sertarul era gol. Cum stăteam şi mă uitam buimac, am auzit-o strigându-mă din dormitor:

- Jean, de ce nu vii?

Am scos încet seringa din cutie, apoi una din fiole şi le-am pus pe masa pe care se afla vată şi o sticluţă cu spirt. Imaginea îmi era familiară, din timpul războiului când îngenuncheam lângă un doctor, jos, pe duşumeaua unui adăpost antiaerian, sau într-o ambulanţă, dar atunci nu încercasem niciodată sentimentul de repulsie pe care-l simţeam acum. Atunci acţionasem mânat de milă, ca să alin durera. Acum era altceva. înţelesesem, în fine, ce-i adusese Jean de Gué mamei sale de la Paris. Dar mama lui nu era bolnavă, nici muribundă şi nici nu avea dureri.

M-am înapoiat în dormitor şi am aprins lumina pe care am găsit-o ascunsă sub baldachinul de la pat. Femeia întinsă nu era aceeaşi cu cea care stătuse lângă mine pe terasă azi-dimineaţă, impunătoare şi autoritară, cu ochii pătrunzători -- ci o bătrână speriată, frângându-şi mâinile, cu privirea holbată, sucindu-şi capul dintr-o parte în alta pe pernă, într-o mişcare oribilă şi neomenească, ca o vietate ţinută vreme îndelungată în captivitate fără hrană,

lumină sau apă.

- Ce mai aştepţi? spuse ea. De ce durează atâta?

Am îngenuncheat lângă ea. Arsura nu mă mai supăra, aşa că mi-am pus ambele mâini sub ceafa ei, i-am întors capul spre mine şi am obligat-o să mă privească fără să se mai mişte. - - Nu vreau să-ţi fac injecţia, i-am spus,

- De ce?

Privirea fixă mi-o căuta pe a mea, iar chipul masiv, pământiu şi ofilit, se strâmbă şi se boţi ca o mască de hârtie de pe chipul unei păpuşi de cârpă, târâtă de o şleahtă de copii gălăgioşi de-a lungul Unei străzi ceţoase londoneze. O priveam şi aveam impresia că în loc de ochi avea orbite goale, în loc de gură un belciug, că smocul de păr nepieptănat şi'âncâlcit era o coamă de cal, iar în locul fiinţei pe care o sprijineam era o carapace goală, fără viaţă sau simţire." Dar undeva, în carapace, licărea un strop de lumină - pâlpâia mai slab ca ultima scăpărare din cenuşa unui foc de vreascuri. Era ascuns, dar totuşi exista, iar eu nu vroiam să se stingă.

- De ce?

Mă întrebă iar, de data asta temătoare; se chinui să se ridice în capul oaselor şi mă luă de umeri. Masca se transformă într-un chip, iar chipul era al ei, al meu şi al lui Marie-NoeL Toţi trei ne contopeam, mă priveau prin ochii ei, iar vocea nu mai era profundă şi guturală, ci semăna cu cea a fetiţei când mă întrebase în prima seară „Papa, de ce n-ai venit să-mi urezi noapte bună?"

M-am ridicat şi m-am dus la baie. Am spart gâtul fiolei, am umplut seringa, m-am întors şi i-am frecat braţul cu spirt, aşa cum îmi aminteam că procedasem În război. Am vârât acul, am apăsat pompa şi am aşteptat; s-a sprijinit pe perne şi a aşteptat şi ea. Clipi des din gene şi o clipă, înainte de a închide ochii, mă privi zârnbind. Am dus înapoi seringa în cămăruţă, am spălat-o şi am pus-o la loc în cutie; ñola goală am băgat-o în buzunar. Pe urmă am închis uşa şi m-am aşezat iar pe marginea patului Suferinţa îi dispăruse de pe chip; la fel şi asemănarea. Nu mai era nici Marie-Noel, nici eu, nici mama lui Jean de

Gué, ei o fiinţă toropită, semiinconştientă, insensibilă la durere. Am traversat camera spre fereastră şi am deschis obloanele. Răpăitul ploii bătea în jgheaburi şi apa se scurgea spre gurile de burlane, iar de acolo în şanţul secat; ploaia era singurul sunet care se auzea. M-am uitat la mâna bandajată, arsă cu o zi înainte din laşitate şi ruşine pentru ceea ce nu eram în stare să fac şi am avut sentimentul că ceea ce săvârşisem acum era mai ruşinos, iar laşitatea şi mai mare. Oricât am încercat să-mi spun că ceea ce se petrecuse în cameră se datora compasiunii şi milei, nu era adevărat. Ştiam că făcusem exact ceea ce mai făcuseră fiul şi mama înainte - acceptasem calea cea mai uşoară.

Am ieşit.pe coridor şi am găsit-o pe Germaine tot acolo, aşteptând.

- E în ordine, *Madame la Comtesse* doarme. Am lăsat lumina aprinsă. N-o deranjează. Aşează-te lângă sobă şi rămâi cu ea până vine Charlotte.

Am străbătut coridorul, am trecut prin uşa batantă şi am ajuns pe celălalt palier; râsetele şi muzica străbăteau până la mine, urcând din străfundurile castelului. Auzeam voci şi din salon - fără îndoială că oaspeţii încă mai zăboveau; când mă îndreptam spre terasă, uşa salonului se deschise, iureşul de voci se înteţi, apoi scăzu; după ce uşa a fost închisă, am văzut-o pe Marie-Noel care se apropie de mine:

- Unde te duci? mă întrebă.

Se schimbase într-o rochiţă albastră de mătase, şosete albe şi pantofiori cu vârful ascuţit. Purta o cruciuliţă de aur la gât, iar părul îi era strâns cu o bentiţă de catifea albastră. Era îmbujorată toată de emoţie. Era seara eî festivă; îi întreţinea, alături de ceilalţi, pe musafiri, Mi-am amintit de promisiunea pe care i-o făcusem în prima seară.

- Nu ştiu. S-ar putea să nu mă mai întorc.

îşi dădu seama pe ioc ce voiam să spun, pentru că păli şi schiţă un gest ca şi cum ar fi vrut să se repeadă spre mine şi să-mi apuce mâinile. Pe urmă îşi aduse aminte că eram bandajat şi se opri.

- Din eauza întâmplării de la vânătoare? mă întrebă,

Uitasem de dimineaţa irosită, cum stricasem prosteşte distracţia vânătorilor, de coniac şi vin, ca şi de bravada deplasată cu discursul.

- Nu, i-am spus, n-are nicio legătură cu vânătoarea.

Continuă să mă privească, eu mâinile împreunate, pe urmă rosti r

- Ia-mă cu tine.

- Nu pot. Nu ştiu unde mă duc,

Ploua eu găleata şi apa i se prelingea de pe umerii firavi pe rochiţa albastră de mătase.

- Pleci pe jos? mă întrebă. Nu poţi sa conduci din cauza mâinii.

Simplitatea judecăţii ei îmi deschise ochii asupra faptului că nu mă gândisem la nimic, la niciun fel de plan. într-adevăr, cum aveam eu de gând să o şterg? Ieşisem orbeşte din camera de la etaj şi coborâsem în hol, în cap cu o singură idee - că trebuie să plec din castel cât mai curând posibil, Tâmpenia cu arsura însă îmi dejucase planul şi mă făcuse prizonier.

- Vezi că nu e uşor?

Nimic nu era uşor, nici să fiu eu însumi, ni-ci să fiu Jean de Gué, Nu mă născusem fiul femeii de la etaj, nici tatăl copilului din faţa mea. Nu aveam nicio legătură cu ei. Nu făceau parte din familia mea; eu nu aveam familie. Chiar dacă eram complice la o glumă proastă şi premeditată, nu însemna că trebuia să fiu neapărat şi victimă. Categoric, lucrurile trebuiau inversate şi ei urmau să plătească, nu eu! N-aveam niciun fel de legătură cu ei.

Vocile din salon se auziră din nou, mai puternic. Marie- Noel se uită peste umăr,

- încep să plece, spuse ea. Trebuie să te:hotărăşti' ce faci. '..... -..

. Dintr-Q dată nu mai, arăta a copil, ci. ca o persoană adultă şi înţeleaptă pe care o cunoscusem într-o altă epocă, într-un alt timp., Mă întrista s-so văd atât de schimbată şi de aceea doream să mi se pară' tot o străină..,

- încă nu a venit vremea să mă părăseşti, spuse ea.

Aşteaptă şă mai cresc puţin. Nu mai am, mult.

Pe hol se auziră paşi care se apropiau; în prag apăru o siluetă. Era Blapche. Lumina în formă de evantai-de deasupra uşii îi lucea pe păr; ploaia deasă bătea oblie spre lumină,., pe urmă cădea spre întuneric, pe trepte.

- Aţ să răceşti, spuse ca. Pleacă din ploaie.

Se pare eă eu nu intrasem în raza ei vizuală - n-o vedea decât pe fetiţă şi mi-am dat seama că imaginându-şi. că nu era decât cu Marie-Noel i se adresa pe un ton pe care nu-l mai auzisem la ea; era blând şi afectuos, îşi pierduse asprimea şi incisivitatea. Parcă era cu totul altă fiinţă.

- Pleacă toată lumea imediat, spuse ea. Nu mai ai decât câteva minute să mai fii politicoasă. Pe urmă vin eu sus să-ţi citesc, dacă Papa nu s-a sculat.

Se" întoarse şi intră. Fetiţa mă privi.

- Du-te înăuntru, i-am spus, fă ce ţi-a spus. N-o sate părăsesc.

îmi zâmbi. Ciudat, zâmbetul îmi amintea de ceva. Pe urmă l-am recunoscut - era alinarea în urma suferinţei,, Văzusem acelaşi zâmbet cu mai puţin de zece minute în Urmă în camera de la etaj. Marie-Noel intră în fugă în casă, după Blanche.

Am auzit zgomot de maşină dinspre sat, apoi maşina trecu prin porţi. M-am întors spre arcadă dar farurile probabil că mă luminară, căci maşina se opri şi Gaston se dădu jos. Venise cu Renault-ul. Străbătu aleea spre mine. Era îmbujorat şi puţin stânjenit.

- N-am ştiut că *Monsieur le Comte* a eoborât, spuse el. Vă rog să mă scuzaţi dar ploua foarte tare şi i-am condus acasă, la *verrerie*, pe *Madame* Yves şi câţiva oameni mai în vârstă care au petrecut cu noi. N-am cerut permisiunea. N-am vrut să vă deranjez,.

- Nu-i nimic, am spus. Mă bucur eă i-ai dus.

Se apropie şi-mi iscodi chipul.

- Păreţi cam abătut, *Monsieur le Comte*. S-ă întâmplat ceva? încă vă simţiţi rău?

- Nu. Doar... un concurs de împrejurări.

Am făcut un gest cu mâna spre castel. N-avea importanţă ce credea. Nici eu nu eram convins ce credeam.

- Nu vă supăraţi, spuse el, puţin sfios, totuşi cumva încurajator şi blând, nu vreau să fiu indiscret, dar n-ar dori *Monsieur le Comte*, poate, să-l duc la Villars?

Am tăcut, nepricepând nimic, în speranţa că următoarele lui cuvinte îmi vor lumina înţelesul.

- Aţi avut o *zi* grea, *Monsieur le Comte*, continuă el. Aici, la castel, toată lumea vă crede în pat. Dacă vă duc acum la Villars, puteţi să petreceţi câteva ore în tihnă, fără griji, iar eu aş putea să vin să vă iau dis-de-dimineaţă. Vă sugerez acest lucru doar pentru că *Monsieur le Comte* nu poate pentru moment să conducă maşina.

îşi feri privirea de a mea, plin de tact şi parcă cerându-şi scuze; mi-am dat seama că ceea ce-mi propunea era răspunsul perfect la toată tulburarea resimţită în trup şi în suflet, încât nu se aştepta la niciun fel de comentariu, la niciun fel de aprobare. Se duse la maşină, o întoarse şi o aduse pe aleea din faţa terasei. îmi deschise portiera şi am urcat; în timp ce străbăteam străzile întunecate spre Villars, ploaia bătea în parbriz; niciunul din noi nu scoteam o vorbă, iar eu am încercat sentimentul că din fosta mea identitate, schimbată în camera de hotel din Le Mans, nu mai rămăsese nicio fărâmă. Toate acţiunile, toate instinctele şi slăbiciunile mele - absolut toate se contopiseră cu cele ale lui Jean de Gué.

Capitolul 18

O clipă am avut impresia că aud ploaia care se scurgea prin gura garguiului, ducând cu ea mâzga şi depunerile de-a lungul anilor, ba chiar că gurguiul însuşi, cu urechile turtite şi menind a rău, era pe cale să crape şi o dată cu el şi lucrătura de piatră, înmuindu-se şi făeându-se una cu şuvoiul. Pe urmă, spaima visului se risipi şi se făcu ziuă, iar sunetul se transformă un susurul unui jet de apă care curgea din robinetul din baia Béléi. întunericul dispăruse şi o dată cu el ploaia, iar soarele timpuriu poleia acoperişurile.

M-am întins înapoi pe spate, cu mâinile sub cap. Prin fereastra deschisă vedeam formele şi unghiurile acoperişurilor, ţiglele acoperite cu muşchi, coşurile strâmbe, lucarnele, iar în spatele şi deasupra lor clopotniţa zveltă a catedralei. Din strada de dedesubt sosiră primele semne ale dimineţii, obloane care se deschideau, furtunurile cu apă de pe trotuar, paşi, un fluierat, trezirea la o nouă săptămână a acestui târguşor paşnic. Clipocitul apei se contopea plăcut cu sunetele vii din stradă iar pe mine mă cuprinse o tihnă molatecă, conştientă de prezenţa cuiva în apropiere, atât de aproape, încât era suficient să ridic vocea şi ar fi închis apa şi ar fi venit la mine, cineva care nu punea întrebări, care mă accepta ca o parte a unei vieţi duse în comun din când în când, în funcţie de starea sufletească şi' de timp - ale mele, nu ale ei - la fel cum adultul îşi lasă deoparte lucrul şi ocupaţiile ca să vadă de copilul pe care-l iubeşte. Mâna, de care nu mă atinsesem cu o zi înainte, purta acum un nou bandaj, un pansament; îl simţeam răcoros, ca o mătase mustind de alifii; iar experienţa de a fi îngrijit, slujit, fără să mi se ceară nimic în schimb şi fără să mi se impună ceva, era nouă şi pentru noua şi pentru vechea identitate. Mă încerca un sentiment de care refuzam să mă despart; îmi doream să sorb dulceaţa cât mai mult posibil.

Am auzit-o deschizând obloanele în camera de vizavi de hol, vorbind cu păsările, în timp ce le scotea coliviile afară, pe,balcon. Ciripitul lor suna ca o variaţiune pe tema susurului apei din baie. Peste o clipă am strigat-o şi ea veni imediat din cealaltă cameră îmbrăcată într-un capot şi papuci; se aplecă deasupra mea şi mă sărută cu detaşarea liniştită a cuiva care poartă răspunderea, dar a cărui inimă şi minte sunt lipsite de griji.

- Ai dormit bine? mă întrebă ea.

- Da, i-am răspuns şi era o adevărată. încântare să-i ating braţele şi umerii goi sub mânecile largi şi căzute, să-i simt pielea cu miros de caise şi să-mi dau seama că alături de ea păşeam într-o a treia dimensiune care nu ţinea nici de prima nici de a doua lume,, ci de.un loc, undeva între

ele două, la fel ca jocurile chinezeşti de îmbinat bucăţi disparate.

- Îţi fac imediat cafeaua, spuse ea, şi în clipa în care vine Vincent îl trimit după *croissants* la brutăria din colţ. Nu te mai doare mâna, nu? Bine. Ţi-o mai pansez o dată înainte de plecare.

Pe urmă dispăru de lângă mine, iar eu mă lăsai din nou în voia moleşelii şi a tihnei..

Avea marea calitate de a nu fi surprinsă de nimic. Noaptea trecută când Gaston mă depusese dincolo de *Porte de Viile* şi plecase cu maşina, iar eu am traversat podeţul de pe canal şi am bătut la fereastra cu obloane, îmi deschisese imediat şi fără să pună întrebări speriate. A observat dintr-o privire mâna pansată şi înfăţişarea mea generală de oboseală şi încordare; mi-a făcut semn spre scaunul adânc unde mai stătusem, şi-mi aduse ceva de băut. Nu mi-a pus nicio întrebare; eu am fost primul care am întrerupt tăcerea după ce m-am căutat prin buzunare după fiola spartă şi am aruncat-o în coşul de hârtii de dincolo de scaun.

- Ţi-am spus vreodată că mama îşi administrează morfină?

- Nu, dar am bănuit.

- Cum?

Ezită.

- Din mici aluzii pe care le-ai scăpat din când în când. însă nu era treaba mea să întreb.

Vocea suna practică şi rece, prevenindu-mă că accepta fără laudă sau acuzare orice ar fi considerat Jean de Gué că trebuie să-i spună, păstrându-şi părerile pentru ea.

- Te-ar dezgusta să afli că eu personal o aprovizionez cu morfină, aducându-i-o de la Paris, aşa cum ţie ţi-am adus o sticlă de „Femme”, în chip de cadou?

- Nu mă dezgustă nimic, Jean, răspunse ea. Te cunosc prea bine câ să mă mai dezguste ceva din ceea ce ai face.

Mă privi atentă. M-am aplecat în faţă şi am luat un trabuc din cutia de pe masa alăturată.

- Azi-dimineaţă a coborât de la ea de la etaj şi a mers cu noi toţi la slujbă; pe urmă a primit vreo cincizeci de oaspeţi pe terasa castelului, în ploaie. Arăta impunătoare. Bineînţeles că a făcut-o din răutate, ca să-i strice ziualui Renée care-şi dorise să facă pe gazda - Françoise nu s-a simţit bine şi a stat în pat. Astă-seară, micuţa *femme de chambre*, Germaine, m-a chemat, sus, la *Maman* - Charlotte, femeia care are grijă de ea, coborâse - iar eu am urcat şi am; găsit-o...

M-am întrerupt pentru că sCena îmi reapăruse din nou, cu acuitate - dormitorul întunecos şi apăsător, cămăruţa, dulapul de deasupra lavoarului,

- Am găsit-o în aşteptarea mea... ca să-i administrez asta.

M-am uitat spre coşul de hârtii unde azvârlisem fiola goală.

- Şi i-ai făcut injecţia?

- Da.

Nu -scoase niciun cuvânt. Continuă să mă privească.

- De asta am venit la tine, i-arn spus, pentru că simt nlilă şi dezgust pentru propria-mi persoană.

- Sunt lucruri de care trebuie să te ocupi aşa cum crezi tu de cuviinţă, răspunse ea. Eu nu pot acţiona ca un purificator pentru a te scăpa de ele...

- Da, dar înainte ai reuşit.

- Serios?

De vină era poate numai-imaginaţia mea. Nu cumva se asprise în comportament, era mai tăioasă decât fusese în urmă cu două zile? Sau pur şi simplu o lăsa rece totul, n-o interesa?

- Mă gândesc: oare de câte ori am venit pe vremuri În casa asta, la tine, ştiind ce se petrece acasă, la castel» în dorinţa de a uita şi reuşind să uit datorită a tot ce am găsit aici?

Mi l-am închipuit pe de Gué lăsându-şi maşina lângă *Porte de Viile*, traversând podeţul, bătând în geam ca mine cu o seară în urmă, înşirând toate grijile şi vinele de care se fâcusé răspunzător; apoi, în clipa în care păşise pragul,

scuturându-se de necazuri la fel cum doream şi eu să fac acum,

- Dacă nu-ţi aminteşti, nici nu e nevoie. Oricum, nu ajută prezentului. Vineri mi-ai spus că problemele parsă se simplifice în viitor, când le vei aborda într-un nou mod. Până la urmă noul Jean de Gué n-a izbutit?

Acum zâinbea, iar uşoara ironie din glas mă făcu să-mi dau seama că nu avea încredere în el şi nu va avea niciodată, şi că ceea ce îi spusesem vineri despre dorinţa de a salva fabrica şi a pune la adăpost oamenii care lucrau acolo fusese etichetat drept o toană de moment oarecare, născută la beţie..

- A dat greş, am spus, absolut la fel cum a mai dat şi până acum. Oferă'familiei ceea ce familia îi cere, prin laşitate, evaziune, nu numai mamei, dar şi fiicei. Singura diferenţă esté că, pe vremuri, astea se făceau cu veselie şi probabil cu un oarecare farmec". Acum ele au fost înlocuite cu încăpăţânare şi dezgust.

- Ar putea să fie un pas înainte, spuse ea. Depinde de punctul de vedere.

Pe urmă zâmbetul pieri o dată cu ironia din glas. Veni la mine, îmi luă mâna şi-mi spuse:

- Deci azi n-ai tras cu arma. Vrei să te ajut cu ceva T Âm auzit că te-ai ars.

- „ Gine ţi-a spus? am întrebat-o.

- Unul din vânători, spuse ea, care s-a distrat ca de obicei,' şi care, după ce a luat masa la fermă, s-a hotărât că se întoarcă la Villars.

în timp ce vorbea, îmi desfăcea bandajul.

- Cred că nu te mai doare, adăugă ea, dar ai nevoie de un nou pansament. Dacă nu tè pot scăpa de păcate, cel puţin pot să te ajut cu asta.

Ieşi din cameră, iar eu mă gândeam: oare cu cât o cunoştea mai bine decât mine Jean de Gué, dacă intimitatea lor data de luni de zile sau de ani şi dacă fotografia bărbatului în uniformă de pe consolă, având scria pe diagonală cuvântul „Georges" era cumva a soţului mort. În primul rând însă, mă întrebam cât de mult se

bucura, dispreţuia, accepta sau tolera, pentru bani sau pentru dragoste, pe bărbatul care nu eram eu.

Se întoarse cu un bandaj nou, tot atât de eficientă, în felul ei, după cum fusese şi Blanche; îngenunche lângă.mine, şi în timp ce îmi pansa mâna, i-am spus:

- Mi-am provoéat arsura. N-am vrut să iau parte la vânătoare.

Fără îndoială că afirmaţia trebuia să aducă mirare în ochii aceia candizi, astfel-că Jean de Gué pe care-l ştia atât de binej al cărui caracter şi defecte_nu o mai dezgustauj putea să capete un nou aspect; putea cel puţin să aibă o anume idiosincrazie până atunci nebănuită.

- De ce? întrebă ea. Ţi-a fost frică să nu nimereşti?

Adevărul rostit de ea mă şocă atât de puternic, încât n-am răspuns. Am aşteptat-o să termine cu bandajatul şi pe urmă mi-am retras mâna, jenat.

- Ai mai avut o dată privirea înceţoşată şi mâinile nesigure după o beţie ca asta în Le Mans. Ai găsit atunci o scuză - am uitat ce anume exact - ca să nu participi la vânătoare. S-a ţinut dincolo de Montdoubleau, nu la St. Gilles. Dar ca să-ţi arzi mâna pentru acelaşi motiv, mi se pare puţin cam prea dur. Sau poate intenţia a fost să sune ca o pedeapsă din partea celui care răspundea de organizare?

Ironia îi revenise în glas şi când se ridică în picioare; mă bătu pe umăr cu un gest pe jumătate caustic, pe jumătate afectuos.

- Hai, du-te înapoi pe scaun şi termină-ţi trabucul, înţeleg că Ia prânz ai băut mai mult decât ai mâncat, aşa că poate nu ţi-ar strica o omletă acum.

Prin urmare însemna că ştia şi de discurs şi de lipsa aplauzelor, de plecarea grăbită a oaspeţilor. Informatorul putea fi oricine, de la bancher până la marchizul de Plessis^ Braye. N-avea prea mare importanţă. Ruşinea era clară - seniorul din St. Gilles nu adusese nicio fală zilei.

Am urmat-o în bucătăria mică şi am urmărit-o cum Imi pregătea omleta.

- „' Oricum, i-am spus, mi-am încălcat principiul şi nu

am mai slujit lăcomiei invitaţilor - de data asta lăcomia de a fi flatat şi de a asculta banalităţile absurde care se debitează în astfel de situaţii Am încercat doar să fiu cinstit. Habar n-am avut că o să-i deranjeze atât de mult,

- Adevărul este întotdeauna supărător. Tu eşti primul care ar fi trebuit să ştie. Iar la o masă de picnic sună deplasat,

- N-am ce face dacă întâmplarea a fost ca adevărul meu să coincidă cu al lor. Le-am spus doar că dacă aş fi avut o armă unii dintre ei probabil că n-ar mai fi supravieţuit.

Bătea ouăle cu furculiţa.

- Nici nu mă îndoiesc că asemenea cuvinte rostite de un fost şef din Rezistenţă în faţa unui grup de binecunoscuţi colaboratori au sunat cam alături cu drumul.

Am privit-o buimac. La fermă fusesem cât pe ce să-mi divulg secretul meu, nicidecum trecutul complicat al lui Jean de Gué.

- Dar nu la asta m-am referit, i-am răspuns, desluşind prin încâloeala de fum, vin şi aburi care formase atmosfera din hambar, ici-colo, chipuri care-şi păstraseră seninătatea. Nu la asta m-am referit câtuşi de puţin.

- Da, dar asta au înţeles ei, ripostă ea, iar râsul din priviri seamănă dântr-o dată cu zvâcnetul din colţul gurii lui Gaston.

Nu mă aproba dar nici nu mă condamna; ceea ce fusese spus era gata spus.

- Să nu mă întrebi dacă meritau împunsătura, fie ea intenţionată sau nu. N-am nici cea mai vagă idee ce s-a întâmplat atunci - eu mă mai chinuiam încă să evadez din Ungaria nazistă.

Ungaria? Asta explica cel puţin numele de Béla, cu toate că nu pricepeam de ce purta totuşi un nume de bărbat.

Răsturnă omleta în tigaie şi rămase cu ochii la mine, cu farfuria goală şi furculiţa în mână.

- Dacă proaspătul sentiment de responsabilitate vrea să îndrepte lucrurile, atunci fără îndoială că o singură

persoană te poate ajuta - sora ta, Blanche, nu?

Mă privi intens o clipă, apoi se întoarse la omletă. Iar anii care se scurseseră şi în care nu aveam dreptul să intervin părură că se contopesc într-o singură entitate, ca şi ouăle cu untul şi ierburile. Acum nu mai puteau fi separaţi şi nici examinaţi unul câte unul. Eram răspunzător pentru prezent, nu pentru trecut.

- Cât rămâi? mă întrebă.

- Mai stau încă.

í- N-o să ţi se pună întrebări? Soţia indignată sau în ama curioasă?

- Nu. Rezolvă Gaston.

Răsturnă omleta pe o farfurie pe care o puse pe o lavă, iar tava pe masa de lângă scaun, în salonaş, scoase.dopul de la sticlă şi turnă vinul.

- Prin urmare noul Jean nu mai este acaparat de iamilie?

- N-a fost niciodată.

- Aici greşeşti, spuse ea. Legăturile nu se rup atât de uşor. Aşteaptă până mâine.

„Mâine" îşi făcuse deja apariţia, iar papagalii australieni cântau în coliviile de pe balcon; catedrala bătea jumătatea de oră, cineva ură" bună dimineaţa unui trecător de pe stradă, iar idila furată lui Jean de Gué se sfârşi.

Când îmi beam cafeaua îmbrăcat şi gata de plecare, pe balconul care dădea spre canal, l-am văzut pe Gaston, credincios cuvântului dat, în maşina de lângă Porte de „Viile, Iar clipa smulsă timpului semăna cu un vis din interiorul unui vis, căci eu nu aparţineam nici lumii Béléi, nici celei care mă aştepta. Iubita pe care o ţinusem în braţe noaptea era o umbră, iar stăpânul pe care îl pândea Gaston erá o fantomă, o născocire a imaginaţiei lui, îndrăgită doar pentru ceea ce fusese odată.

Călătoria spre St. Gilles a fost la fel de tăcută ca şi venirea, cu excepţia câtorva cuvinte de asigurare că toţi de la castel mă credeau în camera mea.

- Am lăsat să se ştie, spuse el cu ochii aţintiţi pe

drumul din faţă, că *Monsieur le Comte* nu doreşte să fie deranjat. Mi-am permis chiar libertatea să încui ambele uşi ale camerei.

îmi întinse cheile.

- îţi mulţumesc, Gaston, am spus.

Depăşeam şirul de copaci şi ne apropiam de vale. Dedesubt se afla satul, râul şi podul, iar moşia, cu sclipiri argintii de la ploaia abundentă de azi-noapte, lucea în soarele dimineţii timpurii.

- Oare de câte ori m-ai scos, Gaston, dintr-o încurcătură în care m-am vârât de unul singur? J-am întrebat.

Coti la stânga spre aleea cu tex care dezvăluia la capăt Jaţada cu obloanele încă trase de la St. Gilles.

- N-am numărat niciodată, *Monsieur*, spuse eL Consider că este datoria mea fată de *Monsieur le Comte* şi faţă de familia sa,

Nu intră cu maşina prin porţi spre alee, ci înconjură zidul din jurul şanţului şi astfel ajunse la garajul clădirilor aferente, pe un drum lăturalnic. Când am trecut pe sub arcadă şi pe lângă ţarcul lui César fără să-l deranjez şi m-am oprit o clipă sub cadru, am avut impresia că niciodată, nu arătase castelul mai. paşnic sau mai liniştit.' în lumina soarelui, proaspătă şi tihnită, nu părea nici fantomatic, nici auster, umbrele schimbătoare ale amurgului şi nopţii pieriseră o dată cu întunecimea ploii, iar zidurile, acoperişul şi foişoarele erau scăldate în strălucirea care aparé în primele ore ale zilei, blândă, proaspăt spălată, consecinţa gingaşă a zorilor. Oamenii care dormeau în interiorul lui trebuiau să poarte fără îndoială amprenta acestei străluciri, trebuiau să se întoarcă instinctiv spre lumina cáre se strecura printre obloane, în vreme ce visele lugubre şi mâhnirile nopţii se topeau, făcându-şi sălaş în copacii. încă netreziţi ai pădurii pe care soarele nu-i atinsese. Aş fi dat orice ca acest spirit al zorilor să nu fie nevoit să se transforme în zi, în ciocnirea continuă de voinţei mişcare, inimi şi stări sufleteşti înstrăinate, ci toţi din castel să poată rămâne suspendaţi în timp, ca în clipa

aceea, asemeni curtenilor din *La Belle au bois dormant*[4], ocrotiţi împotriva viitorului de pavăza pânzei de păianjen.

Am traversat terasa sub ferestrele oblonite şi am intrat în holul întunecos şi rece. într-un fel, chiar actul meu de pătrundere.în castelul încă adormit păru să rupă vraja păcii şi tăcerii care domnea acolo. Eram conştient de un sentiment de nelinişte, o presimţire, ca şi cum, când se vor deştepta, nu vor da cu ochii de ziua senină şi luminoasă de afară, ci de o nenorocire în interiorul castelului, care stătea deja la.pândă, răuvoitoare, în umbra scării. M-am furişat la primul etaj, apoi de-a lungul coridorului spre camera mea, şi am vârât cheia în broască. Când am deschis uşa, am călcat pe o bucată de hârtie care fusese vârâtă pe dedesubt. Era de culoare trandafirie, într-un colţ cu desenul unei rămurici cu flori, genul de hârtie, îmi aminteam eu vag, care se găsea în seturile pentru corespondenţă, cu plicuri adecvate, oferite copiilor de ziua lor sau de Crăciun. Pe ea era aşternut un scris de copil cu litere rotunjite: „Tăticul meu, mi-ai spus că n-ai să pleci şi te-am crezut. Dar n-ai venit să-mi spui noapte bună şi uşa ta este încuiată. *Sainte Vierge* îmi spune că eşti nefericit şi că suferi pentru o greşeală săvârşită mai de mult, aşa că mă voi ruga ca toate păcatele tale să cadă asupra mea, pentru că eu sunt tânără şi voinică şi le pot îndura mai uşor. Somn uşor şi ai încredere în Marie-Noel care te iubeşte mult”.

Am băgat hârtia în buzunar şi m-am aşezat pe scaunul de lângă fereastra deschisă. Simţământul apăsării se ac» centuă. Se pusese în mişcare o forţă care-mi scăpa de sub control. Îmi părea rău că plecasem de la castel, că mă bucurasem de cele câteva ore de relaxare în Villars. Acolo, comunitatea începea să se agite imediat după ora cinci» zgomotele întâmplătoare ale dimineţii îmi sunaseră vesele în auz; dar aici, când ceasul bisericii din sat bătu de şapte, liniştea era încă netulburată şi singurele vietăţi erau vitele bălţate mişcându-se asemeni fantomelor dinapoia zidurilor fermei spre parc.

4 Frumoasa din pădurea adormită (fr.).

Am continuat să stau la fereastră, aşteptând ora obişnuită la care Gaston îmi aducea tava. Probabil că se făcuse aproape opt când am auzit paşi grăbiţi pe coridor, un ciocănit la uşa băii - a lui Françoise, nu a mea - pe urmă şoapte confuze, exclamaţii, strigăte. Apoi, la uşa mea de la baie, pe care încă n-o descuiasem se auzi o bătaie, un zgâlţâit de clanţă şi vocea lui Françoise, înne-, bunită, isterică: „Jean, Jean, dormi?”

Am sărit, din scaunul de la fereastră, am scos cheia din buzunar şi am deschis uşa. Stătea în faţa mea în cămaşă de noapte, palidă şi trasă, în spatele ei, Germaine, şi mai departe, în dormitor, silueta - uscăţivă şi acuzatoare a lui Blanche, care mă privea fără să scoată un cuvânt. Am întins mâna s-o calmez pe Françoise.

- Liniştеşte-te, am spus. Nu trebuie să-mi spui nimici *Maman*, nu-i aşa?

Privirea ei mă urmări plină de îndoială, pe urmi trecu pe deasupra umărului meu, dând dcol camerei.

- *Maman*?! se miră ea. Nici vorbă J De ce să fi păţit *Maman* ceva? Fetiţa. A dispărut Tocmai s-a dus Germaine s-o cheme şi patul era nedesfăcut. Nici măcar nu şi-a pus pijamaua. Dacă n-a fost la tine, înseamnă că nu e nicăieri în castel - a dispărut, aplecat.

Capitolul 19

Stăteau toţi cu chipurile întoarse către mine. îl vedeam pe Paul, pe jumătate îmbrăcat, la uşa dormitorului, în spatele lui - Renée, amândoi treziţi de gălăgie. Ca stăpân al casei, eu purtam răspunderea: deciziile, planurile trebuiau să-mi aparţină. Françoise tremurând, fără halat, îmi ocupă primul gând.

- Du-te înapoi în pat, i-am spus, o s-o găsim imediat. Tu n-ai cum să ne ajuţi.

Blanche o conduse înapoi în pat, pe când plângea şi protesta.

- Poate e în parc sau în pădure, am spus. Nu e ceva neobişnuit ca un copil să se scoale atât de devreme. Chiar trebuie să devenim toţi isterici?

- Dar n-a dormit deloc în patul ei, ţi-am spus! strigă

Françoise. Germaine s-a dus s-o cheme şi cămaşa de noapte era neatinsă, cuvertura la locul ei, nimic deranjat.

- Patul era cum l-am lăsat ieri-seară, *Monsieur le Comte*, scânci ea. Fetiţa nu s-a dezbrăcat. A plecat în rochiţa cea mai bună şi pantofii cu talpa subţire. O să răcească îngrozitor.

- Cine a văzut-o ultimul? am întrebat. La cât s-a dus la culcare?

- A fost cu Blanche, interveni Françoise. Tu i-ai citit, Blanche, nu? A trimis-o la culcare cam pe la nouă şi jumătate. Era agitată; n-avea pic de astâmpăr.

M-am uitat Ta Blanche. Avea chipul crispat şi neliniştit. Nu-mi întoarse privirea.

- Povestea e aceeaşi, îi spuse ea Iui Françoise. Taică-său o necăjeşte şi-i tulbură sentimentele, iar fetiţa e în stare să facă pe urmă orice prostie.

- Dar Marie-Noel nu l-a văzut deloc pe Jean aseară!, o întrerupse Renée. Jean a dormit la el în cameră. Greşeala pe care o facem toţi este că lăsăm copilulsă apară când vrea şi să se amestece în treburile adulţilor. Ieri a încercat să fie centrul atenţiei ţOată ziua. Am observat-o în mod special. Bineînţeles că a fost surescitată.

_ Mie mi s-a părut mai tăcută ca de obicei, spuse Paul, mai docilă, cel puţin seara. Nici nu-i de mirare, când te gândeşti câte s-au întâmplat ieri. Sunt convins că am ajuns de. risul ţinutului de la Villars până în Le Mans. N-ai pierdut nimic, dragă, adăugă el uitându-se către Françoise, bine că ai stat deoparte.

Françoise, cu ochii în lacrimi, se întoarse către mine.

- Ai băut chiar atât de mult? Ce Dumnezeu vor crede oamenii?

Germaine, cu ochii cât cepele ne urmărea din colţul ei.

: - Du-te şi spune-i lui Gaston să o caute pe moşie, m-arn adresat ei. Spune-i să-l ia. şi pe Joseph şi pe oricine mai e pe acolo. Eu şi *Monsieur* Paul coborâm imediat.

- Dacă vreţi să ştiţi ce cred, spuse Paul, aflaţi de la mine că fetiţa a fugit pentru că Jean s-a dat în spectacol. T-

a fost ruşine. Ca şi nouă, celorlalţi.

- Lui Marie-Noel nu i-a fost ruşine, interveni Renée. Am auzit-o cum spunea tuturor că Jean este cel mai curajos om din lume şi numai ea singură ştie asta. Habar n-am ce şi-or fi închipuit oamenii despre precocitatea ei, Eu una m-am simţit prost.

- Curajos? Ce-o fi vrut să spună? întrebă Françoise,

- îţi trebuie un curaj special ca să distrugi cu bună intenţie ziua celor care şi-au dat toată osteneala să fie reuşită, spuse Paul. Ciudat lucru că din vreo cincizeci de invitaţi, doar vreo douăzeci s-au mai întors la castel. Nu mă gândesc la ocara de care m-am umplut eu personal, ci familia.

- Motivul a fost ploaia, spuse Renée. Toată lumea era udă până la piéle.

Sfada fu întreruptă de un ciocănit la uşă; ne-am întors cu toţii plini de speranţă şi aşteptări, dar nu-era decât Charlotte; pe chipul uscăţiv şi răutocios se aşternuse un aer de importanţă.

- Vă rog să mă scuzaţi, *Monsieur le Comte* şi dumneavoastră *Madame la Comtesse* Jeañ, spuse ea. Tocmai am aflat de fetiţă. Cred eă eu am văzut-o ultima. Când am urcat aseară, din întâmplare m-am uitat pe coridor şi am zărit-o îngenuncheată în faţa uşii. Vroia să-i spună noapte bună tăticului ei. Nu v-a putut deştepta, *Monsieur le Comte*.

- Nici nu-i de mirare, spuse Paul.

- De ce n-a încercat la mine la uşă? întrebă Françoise. Nu dormeam. Ştia prea bine că n-avea decât să bată şi aş fi răspuns.

- A fost vina mea, *Madame la Comtesse* Jean. I-am spus fetiţei să nu-l deranjeze pentru nimic în lume pe Papa, care probabil are multe probleme pe cap şi să nu vă deranjeze nici pe dumneavoastră, *Madame*, care aveţi nevoie de multă odihnă şi somn pentru băieţelul care va veni pe lume, un prieten de joacă, i-am spus, trimis din ceruri, pe care va trebui să înveţe să-l iubească şi să-l preţuiască.

Ochii mici, ca doi nasturi, mă săgetară o secundă, apoi se plecară; privi pe ceilalţi pe rând cu un zâmbet abia schiţat, slugarnic, pe buzele subţiri. Gândul mi-a zburat la cămăruţa de lângă celălalt dormitor din foişor şi mi-am dat seama că ştia de vizita mea din noaptea trecută după noul. aranjament al cutiilor. Nu mă va trăda pentru că ar fi însemnat să se trădeze singură. Eram complicele ei şi mi se părea odios, dar nu-mi stătea în putere să fac nimic.

- Ei, am spus, şi pe urmă?

- Părea cam tristă, *Monsieur le Comte*. Am fost chiar uluită. A spus-:. „Papa are nevoie de mine, nu de altcineva. Vrea. un fiu doar ca să aducă bani în familie". Astea au fost cuvintele ei. I-am spus că nu se vorbeşte aşa şi că *Monsieur le curé* nu ar fi de acord şi nici altcineva din St. Gilles. Când se va naşte copilul toţi îl vom iubi, i-am spus, începând cu Papa până la César, toţi l-am aşteptat de atâta timp. Pe urmă m-a însoţit până la uşa de serviciu şi a urcat pe scara ei, iar eu m-am dus la *Madame la Comtesse* care dormea liniştită ca un îngeraş..

De fapt, zăcea într-o stare de inconştienţă, datorită injecţiei sau poate era unul şi acelaşi lucru. Acum nici nu prea mai avea importanţă. Singurul lucru care conta era faptul că Mârie-Noel dispăruse şi dispăruse pentru că eu plecasem la Villars în loc să rămân la castel,

- Ar fi posibil, *Mademoiselle*, sugeră Charlotte, întorcându-se spre Blanche, ca micuţa să fi fugit la biserică? La urma urmei - ezită, privindu-mă atentă o clipă, expresia de servilism de pe chip accentuându-se - dacă are pe suflet ceva de care să se ruşineze, s-o fi dus direct la *Monsieur la curé* să-l roage să se confeseze.

- Nu, spuse Blanche. Ar fi venit mai întâi la mine. Paul ridică din umeri.

- Cred că în primul rând ar trebui să ne îmbrăcăm cu toţii, ce ziceţi? spuse el. Blanche poate să meargă la preot, iar eu cu Jean o să căutăm pe moşie împreună cu Gastón. Adică, adăugă el, aruncându-mi o privire, dacă eşti complet refăcut după ziua de ieri.

Fără să răspund, m-am întors şi am intrat în cameră;

m-am dus la fereastră şi m-am uitat în jos, spre şanţ. Nu se vedeau decât ierburile încâlcite, viţa şi buruienile. în închipuire însă îmi stăruia imaginea unui trup micuţ în rochie albastră, zăcând fărâmat şi fără viaţă.

Gastón veni să mă anunţe că dispăruse şi câinele. Joseph se dusese să-i ducă de mâncare şi găsise cuşca goală. Vestea îmi dădu ún sentiment ciudat de uşurare. Dacă Marie-Noel îl luase pe César eu ea, câinele o va păzi cel puţin împotriva pericolelor acestei lumi. în plus, un copil care ar fi urmărit să se distrugă n-ar fi luat cu el un câine.

Odată ieşiţi din castel, Paul şi cu mine, împreună cu ceilalţi oameni, ne-am împărţit terenul de cercetat, iar porţiunea care mi-a revenit mie m-a dus spre scena de vânătoare de ieri. Pădurea mustea de la ploaia din timpul zilei şi nopţii, frunzele căzute de sub picioare semănau cu nişte zdrenţe înmuiate şi putrezite. Dar ziua însorită care străbătea prin coroanele arborilor dădea contur vârfurilor copacilor, deşi cu o zi în urmă fuseseră vagi şi nedefinite. în dimineaţa aceea nu era pic de ceaţă, ploaia nu mai răpăâa pe ramurile inerte, plecate umil, şiroind la pământ; numai lumina limpede şi intensă a soarelui argintea tufişurile acolo unde picurii de ploaie, lucind ca ochiurile de apă, licăreau pentru o clipă în căuşele vreunei frunze până ca ea să cadă, înmuiată şi să se facă una cu pământul.

Băteam aleile lungi, urcam movilele pădurii întunecoase, conştient fiind că nu aveam să.găsesc nimic - nici pe micuţa Artemis cu ogarul, nici vreo copilă adormită la poalele unui copac. Nu făceam decât să execut un exerciţiu pe care mi-l impusesem pentru că nu aveam unde să o caut în altă parte, iar strigătele şi chemările celorlalţi, în vecinătatea terenurilor castelului, nu ajungeau până la mine să mă tulbure cu tonurile lor zadarnice şi chinuitoare. N-avea rost să strigăm, la fel cum n-avea niciun rost să împungem căpiţele cu furca, aşa cum îl zăream pe Joseph procedând cu toată seriozitatea. Dacă fetiţa ar fi dorit să fie găsită, urma să fie găsită nu acolo,

sau aici, ci pândind, tăcuţi, lângă altarul ei simbolic,

Când, în cele din urmă am ieşit din pădure, pe câmp, am observat că străbătusem un semicerc, iar strălucirea dimineţii scosese la iveală ceea ce ascunsese ceaţa de ieri; la câteva haturi depărtare, pe jumătate ascunse de un gard care înconjura terenul, se aflau şoproanele turnătoriei; coşul semăna cu un creion înălţat spre cer. M-am strecurat pe sub sârma care înconjura pădurea, am traversat câmpul, am trecut pe lângă calul alb care păştea iarba de lângă gard şi deschizând o portiţă pe care se încâlceau măcieşul şi urzicile, am ajuns din nou în livada de meri din spatele casei stăpânului. Ferestrele, îndreptate spre apus, erau goale şi înceţoşate, dar grădina, crescută în voie, lucea la fel ca picurii de la ploaie din pădure; peste răzoare se aşternuse o reţea fină de rouă, o plasă pentru merele roşii căzute, în vreme ce pământul scotea aburi de la căldura pe care soarele o sugea din el. Casa dormea, dar nu era tristă. Viţa căţărătoare proteja ferestrele şi zidurile, iar grădina şi livada năpădite de verdeaţă, revărsându-şi fructele şi legumele care nu urmau să fie culese vreodată, semănau cu un ecou şi o promisiune a unui trecut ce încă nu se săvârşise - un trecut care se contopise deodată cu prezentul, din cauza unei ferestre întredeschise lângă uşa cojită, o fereastră care cu trei zile în urmă, când mai fusesem aici, era închisă ermetic, înţepenită de anii scurşi.

i Cum priveam, la geam, apăru cineva; rămase acoló cu ochii la ' mine, iar eu am traversat terenul U'd printre merele căzute. Când am ajuns la fereastră, am recunosciit-o pe Julie; ţinea degetul la buze, ce'rând” să nu fac gălăgie.

- Aţi venit repede, şopti ea. V-ara trimis vorbă la castel doar cu zece minute în urmă. La telefon n-a răspuns nimeni.

Nu înţelegeam nimic. Şi totuşi mă încerca teama. Ochii căprui, de obicei atât de calzi şi plini de viaţă, < erau tulburaţi. Intuiţia pe care o dobândisem să nu-mi pierd încrederea se transformă în temere.

- N-am primit niciun mesaj, am răspuns. Am venit complet întâmplător.

Am intrat în cameră pe fereastră. Era aceeaşi pe care o vizitasem mai înainte, cea cu mobila adunată la un loc, fostul" salón al stăpânului casei. Ferestrele dădeau în două direcţii - una, unde stătuse Julie, spre livadă şi grădină, cealaltă spre fântână. O rază de soare căzu pe copilul adormit şi palid sub un morman de pături şi pe câinele cu botul pe labe, întins la picioarele lui. Scena era identică cu cea pe care mi-o imaginasem, totuşi, în mod ciudat, şi mai vie. Apa iazului nu şiroia de pe. niciun trup zdrobit sau chircit, dar impresia lăsată era de singurătate, un punct izolat. 1

- Unul dintre lucrători a găsit-o, datorită lui César, spuse Julie. Câinele stătea de pază lângă fântână. Probabil că a coborât pe scară şi a rămas acolo, jos, toată noaptea, printre cioburi şi sfărâmături. Dormea când a scos-o la suprafaţă şi nu s-a deşteptat nici când a adus-o în casă şi a trimis după mine.

Dormea deci. O crezusem moartă. M-am întors către Julie, dar chipul ridat era nedumerit şi plin de înfiorare, nicidecum îndurerat. Mă luă de m.înă şi-mi. spuse tot în şoaptă:

- *Madame la Comtesse* umbla în somn pe vremuri Se poate s-o fi moştenit, *Monsieur* Jean. Fără îndoială că a avut ceva pe suflet.

Am căutat în buzunar bucata de hârtie. îi aparţinea lui Jean de Gué, dar şi mie. Tot a mea era şi imaginea chipului femeii drogate de pe pernă. Mama lui Jean de Gué imi zâmbise când îi alinasem durerea, dar ştiam că mă limitasem la ceea ce ar fi făcut şi el; în schimb, cu fetiţa lui forţasem nota.

Obrazul micuţ, pe pătura închisă la culoare, părea cioplit în piatră, un cap de înger, îndepărtat, intangibil, pierdut undeva într-o sihăstrie îngheţată.

- Mititica de ea, spuse Julie, întotdeauna la vârsta asta le intră idei în cap. Mie uneia îmi intrase povestea cu un băiat din sat. îl urmăream peste tot. Soră-mea a făcut o pasiune pentru învăţător. A dumneavoastră e religioasă, la fel ca *Mademoiselle* Blanche. Dar o să-i treacă.

Mângâie pătura cu mâna ei arsă de soare şi puternică, zbârcită ca şi chipul, cu unghiile negre de la pământ. Scrisoarea din buzunar, care mi se păruse nepreţuită, cheia enigmei, deveni dintr-o dată un petec de hârtie fără valoare. Mi l-am imaginat uitat într-un sertar, descoperit într-o bună zi de o femeie care semăna cu Blanche şi care înainte de a-l arunca la coş,' l-ar fi privit, încreţind din sprâncene - când oare îl scrisese şi de ce nu era în stare să-şi mai amintească nimic din durerea şi suferinţa pe care le luase cu ea în drum spre fântână?

- Ştiţi cum e, spuse Julie. într-o casă plină de femei câ â dumneavoastră, a sosit ceasul s-o pregătească cineva pentru ce o aşteaptă. Creşte ca din apă. La vârsta asta sunt ca mlădiţele; odată se înalţă, Ernest, care locuieşte lângă mine, el a găsit-o şi a adus-o aici - are trei fete. Primul lucru care m-a întrebat a fost câţi ani are, I-ara spus că n-a împlinit încă unsprezece. N-are importanţă, cică. A mai mică a lui avea zece când s-a făcut domnişoară. înţelegeţi, *Monsieur* Jean, când un copil devine adult şi nu ştie nimic poate fi înspăimântător. Şi nici nu m-aş mira să se întâmple curând.

Ce n-aş fi dat să am şi eu bunul simţ al lui Julie, gingăşia şi înţelegerea ei. Ba chiar cunoştinţele lui Ernest care locuia alături şi avea trei fete. Cursurile despre Jeanne d'Arc nu te pregăteau pentru rolul de *père de familie*, iar eu nici măcar nu eram *père de famille*, ci o persoană care interpreta un rol într-o mascaradă.

- Nu ştiu ce să-i spun. Nu ştiu ce să fac. s, Julie mă privi cu milă.

- Pentru noi, lucrurile astea sunt întotdeauna simple, spuse ea, dar pentru dumneavoastră, cei de la castel, viaţa este plină de complicaţii. Uneori chiar mă întreb cum de mai trăiţi. Nimic nu este firesc.

Fetiţa se mişcă în somn, dar nu se trezi. Păturile aspre şi ţepoase o hârşâiseră pe bărbie. Ce simplu ar fi fost dacă ar fi putut rămâne acolo, suspendată în timp, fără iureşul anilor ce aveau să vină. Pentru Julie, era o mlădiţă care-şi căuta căldura soarelui; pentru mine, o parte

pierdută din propria-mi identitate. În întuneric, cele două se contopeau într-un singur punct dureros.

- Ciudat, i-am spus lui Julie. Când mi-au spus la castel că a dispărut, am fost convins că s-a înecat.

- Să se înece? spuse ea, nedumerită. N-are unde să se înece.

Tăcu şi privi peste umărul meu spre fereastră.

- Ştiţi că de cincisprezece ani nu mai este apă în fânţână.

Se întoarse şi-mi întâlni privirea, iar eu, simţind brusc că îmi este imposibil să mai ascund adevărul, am rostit:

- Habar n-am avut. Nu ştiu nimic. Sunt un străin.

Era imposibil să nu priceapă. Nu puteam să-mi bat joc de cinstea ei, trebuia să mă cunoască aşa cum eram, un intrus şi un mincinos.

- *Monsieur le Comte* a fost întotdeauna un străin la fabrică. Asta e necazul, nu? V-aţi neglijat moştenirea şi familia şi aţi permis altcuiva să vă ia locul şi să vă preia responsabilităţile.

Mă bătu pe umăr şi mi-am dat seama că ea se referea la trecut, iar eu la prezent. Eram doi oameni aparţinând unor lumi diferite.

- Spune-mi, cum ar trebui să trăiesc? Tu eşti practică şi înţeleaptă.

Ochii i se încreţiră într-un zâmbet.

- N-aţi vrut să mă ascultaţi, *Monsieur* Jean. Niciodată n-aţi vrut, nici când vă puneam pe genunchi şi vă dădeam o pălmuţă la fund. întotdeauna aţi luat singur hotărârile. Şi dacă acum viaţa nu vi se mai pare frumoasă este pentru că aţi căutat în ea numai ce era palpitant, amuzant, nou - niciodată ceea ce e trainic, ce rezistă. Am dreptate? Eraţi prea semeţ. Iar acum aveţi aproape patruzeci de ani şi e prea târziu să vă mai schimbaţi. Nu-l mai puteţi readuce pe sărmanul *Monsieur Duval*, a cărui singură vină a fost că a încercat să păstreze fabrica câtă vreme dumneavoastră lipseaţi, lucru pentru care dumneavoastrăşi micul dumneavoastră grup de patrioţi l-aţi numit colaboraţionist,

l-aţi împuşcat şi l-aţi lăsat să moară în fântână,.

Mă privi cu milă,, ca şi mai înainte; mi-am dat seama că vorbele ei nici nu acuzau nici nu condamnau. Ştia, ştia şi familia ei, ştia tot ţinutul că Jean de Gué îl ucisese pe Maurice Duval. Numai eu, substitutul lui, avusesem dubii.

- Julie, am spus, unde erai în noaptea când a fost împuşcat?

- în căsuţa de lângă poartă N-am văzut nimic, dar am auzit totul. Nu m-a privit nici atunci cum nu mă priveşte nici acum. Totul s-a încheiat, a trecut; e vorba de conştiinţa dumneavoastră, nu de a mea.

încă îşi mai ţinea mâna pe umărul meu când am auzit un camion intrând prin porţi.

- Julie, am repetat, ai ţinut la Maurice Duval?

- Toţi îl îndrăgeam. Era ceva firesc. Avea toate calităţile pe care nu le aveţi dumneavoastră. De aceea *Monsieur le Comte*, tatăl dumneavoastră, l-a pus director la fabrică. îmi pare rău, *Monsieur* Jean, dar ăsta e adevărul, A, deci au transmis mesajul, spuse ea. A venit cineva de la castel. Poate puteţi duce copilul în braţe până la maşină şi pe urmă în pat la el şi nici n-o să afle că a venit până la fabrică în somn,

- N-a umblat în somn, Julie, i-am spus eu. A venit de bună voie. A vrut să coboare singură în fântână. Tot ceea ce mi-ai spus până acum dovedeşte acest lucru.

Minciuna pe care i-o spusesem lui Marie-Noel despre mâna arsă, purtarea mea la vânătoare, fofilarea din noaptea trecută - toate se combinaseră şi o făcuseră să creadă că tatăl ei este vinovat. Ispăşise pentru fapta lui în felul ei, jucând rolul de victimă. Numai aşa putea să-i obţină iertarea. Am căutat din nou în buzunar scrisoarea şi ani recitit-o. Nici nu era un petec de hârtie la urma urmelor f era un testament de credinţă.

Cineva intră în casă prin birou. Se auziră paşi prin bucătărie şi holişor, apropiindu-se de cameră, Julie se duse la uşă, cu degetul dus la buze,

' - Linişte, şopti ea. Fetiţa doarme.

Am crezut că era Gaston, sau Paul. Nu era niciunul;

¡sici celălalt. Era Blanche.

- *Mademoiselle*?! exclamă Julie, şi mirarea din voce, uluirea, privirea rapidă către mine şi mobila adunată lângă pereţi trădară o emoţie bruscă şi neaşteptată.

- Nu trebuia să veniţi, *Mademoiselle*, spuse ea. L-am rugat pe Ernest să vă transmită că micuţa e în afară de orice pericol. Am fost cu ochii mereu pe ea, iar *Monsieur le Comte* a sosit cu vreo zece minute în urmă.

Blanche nu spuse nimic. Se duse direct la Marie-Noel, îngenunche lângă ea şi dădu uşor la o parte pătura; am văzut că fetiţa avea peste rochiţa albastră o haină, iar în picioare ciorapi groşi şi nişte pantofi pe care nu îi purtase cu o seară înainte. Hainele erau mânjite de var şi praf, rupte ici-colo; era uşor să-ţi dai seama de drumul străbătut azi-noapte; dezlegase câinele, mersese prin ploaie; la un moment dat zărise clădirea turnătoriei profilată pe cer, groapa întunecoasă a fântânii goale, pe urmă, pas cu" pas, ţinându-se de scară, coborâse încet, haina i se ştersese de pereţii acoperiţi cu var şi muşchi; jos, printre cioburi şi sfărâmături, petecul rotund al nopţii pogorâse asupra ei, - Blanche, încă în genunchi la capul ei, se întoarse spre Julie.

- Unde ai găsit-o? întrebă eu o voce atât de stinsă, încât abia am putut să desluşesc cuvintele.

Pentru' prima oară, Julie păru stingherită, dezorientată, şi-mi aruncă o privire întrebătoare ca şi cum nu ştia ce să răspundă.

- „Ernest a găsit-o, *Mademoiselle*, spuse ea, aici, în casă. Nu v-a spus?

- Mi-a spus că în şopron, dar noaptea şoproanele sunt încuiate, A. stat culcată printre cioburi şi var.

în casă sau în şopron, tot minciună era. De ce o minţeau pe Blanche şi Ernest şi Julie? Pe mine Julie nu mă minţise. Blanche n-o slăbea din ochi pe Julie, iar Julie, care fusese directă şi sinceră, se transformă brusc într-o femeie răvăşită, pierdută, începu să bâiguie dintr-o dată despre faptul că înţelesese greşit de la Ernest, că nu ascultase cum trebuie şi că fusese în spatele casei ca să vadă. de pui

când venise să-i spună că o găsise pe fetiţă adormită în casa stăpânului.

- Are buzunarele pline de cioburi, spuse Blanche. Ştiai?

Julie n-a răspuns. Mă privi din nou ca şi cum îmi cerea ajutorul, iar Blanche, căutând în buzunarele hăinuţei copilului, scoase la iveală o mână de obiecte minuscule, o cană cât o unghie, o vază, o sticluţă - toate nişte nimicufi impecabile, printre care şi o replică a castelului St. Gilles, la' scară redusă însă perfectă, cu două foişoare sfărâmate.

- Dinainte de război nu s-au mai făcut lucruri de-astea, spuse Blanche. Ştiu bine pentru că am ajutat şi eu la schiţe.

Pentru prima oară, se uită prin cameră, desprinzându-şi ochii de pe fetiţă; privi mesele, scaunele, rafturile şi cuferele - toate depozitate, neatinse şi nefolosite. Şi deodată, într-o scânteie de înţelegere," mi-am dat seama că'se uita la ceva care făcuse parte din viaţa ei. Camera aceasta goală îi era familiară, la fel ca şi dormitorul rece şi dezolant de la castel, dar plină de viaţă, veselă, nu moartă, ca acum. Salonul acesta prăfuit al casei stăpânului urma să fie un loc aflat în posesiunea a doi oameni care s-au iubit profund, amândoi credincioşi trecutului şi tradiţiei, amândoi cu ochii îndreptaţi spre un viitor care, atunci când războiul se va fi terminat, putea să se dovedească sigur şi stabil. Ceva însă se petrecuse; tristeţea îşi croise drum până aici. Creaţia se oprise; crucea în faţa căreia îngenunchea în dormitorul ei nu era a Mântuitorului, ci propria speranţă crucificată.

Am scos scrisoarea din buzunar, într-un impuls de moment, şi i-am întins-o. Pe măsură ce o citea, mişcându-şi buzele, urmărind cuvintele, mi-am dat seama că ceea ce se petrecuse Cu aproape cincisprezece ani în urmă într-o noapte întunecoasă nu fusese ceva întâmplător, ci planificat, săvârşit cu bună-ştiinţă de un om fără inimă sau sentiment şi care probabil văzuse în celălalt o persoană superioară, un om care avea toate calităţile,ce îi lipseau lui, după cum spusese Julie cu câteva clipe înainte.

- Micuţa are sânge pe mâini, remarcă deodată Julie. N-am observat când am acoperit-o cu păturile.

Blanche îmi întinse scrisoarea fără să rostească un cuvânt şi amândoi am îngenuncheat lângă copil. Blanche luă pumnii micuţi, încleştaţi şi-i deschise, întâi O mână, pe urmă cealaltă. în căuşul fiecărei palme era crestătura roşie a unei tăieturi recente, care nu mai sângera, deşi era încă crudă. Mâinile erau curate - nici urmă de praf sau cioburi. N-am spus nimic; tăcu şi Blanche. Pe urmă îşi ridică încet ochii.

- Julie, spuse ea, vreau să-i spui lui Jacques sâ telefoneze lui *Monsieur le cure* şi să-l roage să vină aici imediat. Pe urmă caută în cartea de telefon numărul mănăstirii Sacré-Coeur Ia Lauray, şi află dacă Maica Superioară de acolo poate să vorbească cu *Mademoiselle* de Güé. i

Julie privi uimită de la Blanche la mine.

- Nu, am spus. Nu...

Insistenţa din glasul meu îl stârni pe César. Se ridică şi rămase aşa, gata să apere fetiţa.

- Ai înnebunit? m-am adresat lui Blanche. Nu-ţi dai seama că a făcut-o special, că a făcut-o pentru mine pentru că mi-am ars mâna în foc?

- Julie, spuse Blanche, fă ce ţi-am spus.

M-am dus la uşă şi m-am aşezat cu spatele în ea. Julie, tulburată, se uita când la Blanche, când'la mine.

- Nu e nevoie să vină *Monsieur le curé*, spuse ea.' Copila n-a păţit nimic. S-a tăiat doar cu cioburile. E plin de cioburi pe fundul fântânii.

Julie îşi dădu seama prea târziu de greşeala comisă. Vorbele fuseseră rostite.

- Păi, da, *Mademoiselle*, încuviinţă ea. Şi ce dacă a eoborât în fântina şi a rămas acolo, în văgăuna aia toată noapţea? De cincisprezece ani a secat. Şi ce dacă s-a dus la *verrerie*, trează sau umblând în somn, de dragul amândurora sau al ei, biata micuţă, pentru că are prea multă imaginaţie? Are vreo importanţă pentru ceea ce a fost şi s-a terminat? De ce nu are nimeni de Ia castel grijă

de ea aşa cum trebuie şi n-o iubeşte pentru ea ca om? Nu stigmatul de pe mânuţe trebuie să-l căutaţi ci tocmai ce se va întâmpla nu peste multă vreme.

Blanche se făcu albă ca varul. Emoţia, stăpânită atâta timp, îşi căuta o cale.

- Cum îndrăzneşti să afuriseşti, cum îţi permiţi? strigă ea, aprinsă. Am vegheat-o de când s-a născut. Am iubit-o, am învăţat-o şi am crescut-o ca şi cum ar fi fost a mea, pentru că maică-sa e o proastă iar taică-său un diavol. N-am s-o las să sufere în lumea asta cum am suferit eu. A fost făcută pentru o altă lume şi altfel de viaţă. Semnele de pe mâinile ei sunt dovada. Dumnezeu însuşi ni se adresează prin ea.

Gingăşia, ca şi patosul se stinseseră. Blanche care intrase în casa stăpânului atât de plină de amintiri, în căutarea fetiţei pierdute, era acum o altă femeie, fanatică, înăcrită, căutându-şi o victimă în cea pe care dorea s-o salveze.

- Atotputernicul nu se arată astfel, *Mademoiselle*, spuse Julie. Dacă doreşte să cheme copilul la sine, o s-o facă atunci cum va socoti şi nu pentru că *Monsieur le Comte* l-a ucis pe omul pe care l-aţi iubit. Micuţa va suferi în această lume numai din cauza celor ce-i faceţi; da, dumneavoastră şi tatăl ei şi bunica ei şi toată lumea de la castel. Sunteţi toţi trecuţi, uzaţi, buni de nimic, toată şleahta de acolo. Au dreptate cei care spun că a sosit vremea pentru o nouă revoluţie în ţara asta, măcar să ne scuturăm de ura şi invidia pe care v-aţi străduit s-o împrăştiaţi în jur. Şi acum, priviţi... aţi trezit-o, răul e săvârşit.

Vocea ridicată a lui Julie îl făcuse pe César să latre, iar lătrăturile speriaseră fetiţa. Marie-Noel, cu ochii plini de curiozitate, vii, se uita fix spre noi de sub mormanul de pături. Se ridică în capul oaselor, brusc trează şi ne privi pe fiecare, pe rând.

- Am avut un vis oribil, spuse ea.

Blanche se aplecă imediat asupra ei, înconjurând-o cu braţele ca şi cum o ocrotea.

- Totul e în ordine, *ma chérie*[5], spuse ea. Eşti în siguranţă, eşti cu mine. Am să te duc acolo unde te vor înţelege şi-vor avea grijă de tine. Niciodată n-o să mai treci prin spaima şi groaza din fântână.

Marie-Noel o privi liniştită.

- N-a fost groaznic şi nici nu mi-a fost frică, răspunse ea. Germaine spunea că fântâna e bântuită de stafii, dar eu n-am văzut niciuna. Fabrica este vin loc binecuvântat. Castelul este plin de fantome.

César, liniştit că-i aude glasul, se aşează din nou la picioarele ei. Marie-Noel îl mângâie pe cap.

- îi e foame, ca şi mie. Nu putem să mergem la *Madame* Yves acasă şi să mâncăm nişte pâine?

Telefonul prinse să sune din biroul de la celălalt capăt al casei. Ţârâitul brusc ne aduse la realitate. Julie se îndreptă automat spre uşă. Eu o deschisei, iar Blanche se ridică încet în picioare. Confruntaţi cu prezentul viu, toţi trei acţionasem instinctiv.

- Sper că ăsta nu e începutul, spuse fetiţa,

'- Ce început? am întrebat.

«- începutul visului meu oribil.

Dădu Ia o parte păturile, se ridică în picioare, şe şterse de praf pe hăinuţă şi-şi puse mâna într-a mea.

- *Sainte Vierge* este neliniştită pentru noi toţi, spuse ea. Mi-a spus că *Gran'mie* a vrut ca *Maman* să moară. În vis şi eu am dorit acelaşi lucru. Şi tu. Toţi eram vinovaţi. A fost un lucru rău. Nu poţi să faci nimic ca să-l împiedici?

Probabil că Jacques intrase în birou, căci telefonul tăcuse, iar prin uşa deschisă, prin camerele goale de dincolo, răzbătea vocea lui joasă. Julie trecu pe lângă mine fără să rostească un cuvânt, se duse în bucătărie, iar o clipă după ce nu se mai auzi vocea lui Jacques sosiră până la noi şoaptele unei discuţii între ei; pe urmă Julie reapăru în uşa bucătăriei. Rămase nemişcată, apoi îmi făcu. un semn cu mâna. Am plecat de lângă Marie- Noel şi m-am dus spre ea.

- Charlotte întreba de *Monsieur* Paul, spuse ea. I-am

5 Draga mea (fr.).

spus că sunteţi aici cu *Mademoiselle* Blanche. A zis să vă întoarceţi imediat amândoi la castel. A avut loc un accident. A spus să n-o aduceţi pe fetiţă...

De data asta intuiţia fusese corectă. Julie îşi plecă ochii. M-am uitat peste umăr, spre cameră. Marie-Noel îngenunchease; scotea jucărioarele de sticlă din buzunar şi Ic aranja în. şir pe duşumeaua prăfutia. Când puse jos castelul cu foişorul spart, îşi observă mâinile, şi ridicând privirea, strigă către Blanche:

;- Probabil.că m-am tăiat, spuse ea. Nu mai îmi aduc aminte cum. O să-mi treacă fără.să-mi lase urme sau trebuie să mă bandajezi şi pe mine ca.pe Papa?

Capitolul 20

Apelul care ar fi trebuit să-i unească pe frate şi sorfă ne îndepărtă şi mai mult. Blanche nu-mi adresă un cuvânt, şi nici eu, când muncitorul pe nume Ernest ne duse înapoi cu camionul; răul care ne înconjura pe amândoi era ca un nor de nestrăpuns.

Castelul era pustiu. Toată lumea plecase în căutarea fetiţei. Rămăsese numai Charlotte, care bâiguia ceva, isterică; mai erau femeia care mulgea vacile şi bucătăreasa', pe careo vedeam pentru prima oară, dar care ştiam că e soţia lui Gaston. Când am intrat în curtea castelului, ieşi din bucătărie cu ochii speriaţi, părul dezlânat atârnându-i în laţe. Mi se adresă:

- Au adus ambulanţa din Villars. N-am ştiut unde să telefonez.

Abia atunci mi-am dat seama că Ernest, pe care Julie îl trimisese la St. Gilles cu camionul pentru că nu putea să capete niciun răspuns la telefon, o întâlnise pe Blanche care ieşea de la biserică, iar ea venise direct la turnătorie împreună cu el, fără să mai treacă pe la castel.

Pierdusem orice noţiune a timpului. Nu-mi dădeam seama cât mă plimbasem prin pădure. Ziua, distrusă din prima clipă când Françoise îmi bătuse disperată la uşă să-mi spună că dispăruse fetiţa, fusese lipsită de minute sau ore; iar acum, privind în sus, la fereastra căscată a dormitorului şi jos, la iarba şanţului, culcată la pământ,

putea fi foarte bine miezul zilei sau după-amiază. Marie-Noel. sub pături, aparţinea unei etape trecute, terminate. Nimic nu mai era sigur decât acea nenorocire, bruscă şi neaşteptată, care se abătuse asupra castelului lipsit de oameni.

Degetul strâmb al femeii care mulgea vacile era îndreptat spre petecul de iarbă; se întoarse mai întâi spre mine, apoi spre Blanche, repetând cu o voce ascuţită, şi neinteligibilă singurele cuvinte pe care reuşeam să le desluşesc: „Am văzut-o căzând... Am văzut-o căzând...”. Degetul întins, ochii ridicaţi în sus, gestul brusc al mâinii care mima căderea trupului erau îngrozitoare şi extrem de vii, o scenă interpretată de o vrăjitoare, iar Charlotte, trăgând de mâneca lui Blanche şi bolborosind: „Mai respira încă, Mademoisellei-am pus o oglindă la buze”, deveni partenerul ei de joc în acel spectacol terifiant.

Cursa demenţială se porni din nou. Pe alee, printre porţi, pe şosea, spre drumul ce ducea la.Villars, pe urma ambulanţei Care ne precedase probabil cu nu mai mult de douăzeci şi cinci de minute. Şi totuşi, în ciuda presimţirii care se transformase acum în realitate, Ernest, la volanul camionului, era singura legătură dintre noi.

- Eram în biserică, spuse Blanche. Eram în biserică şi mă rugam când s-a întâmplat.

- N-am văzut nicio ambulanţă, *Mademoiselle*, spuse Ernest. Probabil că aţi ieşit din biserică şi v-aţi întâlnit cu camionul până să vină ambulanţa.

Şi câteva minute mai târziu, aşa cum se întâmplă întotdeauna după o nenorocire, urmă recapitularea deznădăjduită a evenimentelor ca să se afle cum ar fi putut fi evitată tragedia.

- Nu era nevoie să iasă toată lumea în căutarea fetiţei. Trebuiau să rămână câţiva. Dacă ar fi rămas măcar unul dintre noi, nu s-ar fi întâmplat nimic.

Şi în fine:

- S-ar putea ca spitalul din Villars să nu fie pregătit pentru cazuri de urgenţă. Ar fi trebuit s-o ducă în Le Mans.

La dreapta, la stânga, la dreapta, pe urmă drept

înainte - drumul care ducea la Villars făcea parte atât de mult acum din viaţa mea, încât aveam sentimentul că-i cunosc cele mai mici cotituri sau curbe. Uite colţul unde derapase ieri Gaston. Colo era băltoaca cu reflexe aurii în zori. Nişte oameni lucrau la un drum lateral, maşinile erau parcate una în spatele celeilalte, iar clădirea spitalului, pe care n-o observasem când mă plimbasem cu

Marie-Noel prin piaţă, mi se părea acum uriaşă, ameninţătoare şi hidoasă din cauza propriilor mele temeri. Blanche intră prima şi tot ea vorbi repede cu un bărbat tânăr, îmbrăcat în alb, care era pe coridor. Mă împinse în sala de aşteptare, impersonală şi goâaşă, în vreme ce ea dispăru în urma lui, printr-o altă uşă. Se întoarse împreună cu o soră calmă, impasibilă, deprinsă ca toate colegele din universul ei să întâmpine emoţia, folosind un limbaj universal; semăna cu un citat oarecare extras dintr-o carte de expresii aparţinând oricărei ţări.

- Nu mă pot pronunţa cât de grav este. Doctorul o examinează în clipa asta, mi se adresă în timp ce ne conduse într-o altă sală de aşteptare mai mică, izolată.

Blanche nu se aşează, cu toate că sora îi trase un scaun. Se duse la fereastră şi rămase acolo în picioare, cu spatele la mine. Cred că se ruga. Avea capul plecat, mâinile împreunate în faţă. Am rămas cu ochii aţintiţi pe harta regiunii, atârnată pe perete şi am văzut că Villars se afla la douăzeci de kilometră de Mortagne, iar de la Mortagne un drum lateral ducea direct la mănăstirea de la Grande- Trappe. Pe birou se afla un calendar. Cu o stăptămână în urmă mă aflam în drum spre Le Mans... Acum o săptămână... Tot ceea ce spusesem, tot ceea ce făcusem adusese familia mai aproape de nenorocire şi suferinţă. Eu purtam răspunderea, eu eram vinovatul. Jean de Gué, râzând în faţa oglinzii din camera de hotel, mă lăsase să-i rezolv problemele după bunul meu plac. Fiecare pas pe care-l făcusem în ultimele zile mi ' se părea acum, privind în urmă, că declanşase suferinţă şi rău. Prostia, neştiinţa aduseseră această clipă care se scurgea acum.

- *Monsieur le Comte*?

Bărbatul care-şL făcu apariţia, solid, viguros, era în stare să confere încredere unei rude în aşteptare, dar eu văzusem prea multe chipuri de doctori în război ca să nu-mi dau seama de sfârşit.

- Sunt doctorul Moutier. Vreau să vă spun că tot ceea ce s-a putut face s-a făcut. Leziunile sunt mari şi aş greşi dacă mi-aş exprima speranţa. Contesa este, bineînţeles, fără cunoştinţă. înţeleg că niciunul dintre dumneavoastră nu a fost de faţă când s-a petrecut accidentul.

Din nou Blanche îşi asumă rolul de purtător de cuvânţ şi repetă istoria inutilă.

- Ferestrele sunt mari, spuse Blanche. Nu s-a simţit bine. Probabil că s-a dus la geam slăbită, l-a deschis larg şi s-a aplecat în afară...

Nu-şi termină propoziţia. Comentariul scurt al doctorului „Firesc, firesc", era mecanic. Apoi adăugă:

- Contesa era îmbrăcată. Nu era în cămaşă de noapte. Poate avea de gând să iasă şi dumneaei în căutarea fetiţei?

M-am uitat la Blanche, dar privirea ci era fixată pe doctor.

- Când am plecat de la castel nu era îmbrăcată. A rămas în pat. Niciunul dintre noi nu şi-a închipui că se va da jos din pat.

- *Mademoiselâe*, întotdeauna neprevăzutul dă naştere la accidente. Vă rog să mă scuzaţi.

Se întoarse spre sora care era lângă uşă. Discuţia pe ton scăzut, rapidă, nu ajungea până la noi, dar mi s-a părut că prind cuvintele „transfuzie" şi „Le Mans", iar după chipul lui Blanche mi-am dat seama că şi ea auzise.

- O să-i facă o transfuzie, spuse ea. L-am auzit spunând că trimit sângele de la Le Mans.

Se uită spre uşă, iar eu mă întrebam dacă era conştientă de faptul că acestea fuseseră primele cuvinte adresate fratelui după cincisprezece ani. Soseau cu întârziere. Nu mai'foloseau la nimic. Fratele nu era de faţă să le audă.

Doctorul veni din nou la noi.

- Mă scuzaţi, *Monsieur*, şi dumneavoastră, *Mademoiselâe*. Vă rog să aşteptaţi aici - e un loc mai retras. Vă anunţ imediat ce am veşti sigure.

Blanche se agăţă de mâneca lui.

- Iertaţi-mă, domnule doctor. Din întâmplare am auzit câteva cuvinte când vorbeaţi cu sora. Aţi trimis după sânge în Le Mans?

- Da, *Mademoiselâe*.

p - N-am putea să economisim timp dacă fratele meu ar dona sânge? Şi el şi fratele meu Paul au grupa zero care, după câte ştiu, poate fi donată fără niciun pericol

O clipă doctorul ezită, uitându-se la mine. îngrozit de ceea ce ar putea să se întimple, o înrăutăţire inevitabilă a dezastrului, am spus grăbit:

- Nu sunt grupa zero. Jur pe dumnezeu că aş fi vrut să fiu.

Blanche mă privi uluită.

- Nu-i adevărat. Amândoi sunteţi donatori universali - şi tu şi Paul. Mi-aduc aminte că mi-a spus Paul doar cu câteva luni în urmă.

Am scuturat din cap.

- Nu, am strigat, te înşeli. Poate Paul, nu eu. Eu am grupa A. N-aş fi de niciun ajutor.

Doctorul făcu un gest.

- Vă rog să nu vă mai chinuţi, spuse el. Este de preferat să folosim direct sângele de la laborator. N-o să întârzie mult. Tot ceea ce este necesar se află în drum spre Villars de la Le Mans.

Se opri, uitindu-se curios de la mine la Blanche şi ieşi din cameră.

Câteva clipe, Blanche nu rosti niciun cuvânt. Pe urmă, ciudat şi îngrozitor, după cum mi s-a părut, expresia ei de îngrijorare şi spaimă se schimbă.

„Ştie”, m-ăm gândit, „şi-a dat seama până la urmă. M-am dat de gol.”

Dar mă înşelam. Rar, ca şi cum nu-şi putea crede propriilor cuvinte, rosti:

- Nu vrei s-o salvezi. Speri că va muri.

Am rămas cu privirea holbată, plină de spaimă, aţintită pe ea. Pe urmă, îmi întoarse spatele. Se duse din nou Ia fereastră. N-aveam ce să spun şi nici ce să fac.

Am continuat să aşteptăm. Uneori se auzeau Toci pe coridor, alteori sunet de păşi. în cameră nu intră nimeni. Clopotul catedralei bătu de amiază. M-am uitat din nou la hartă şi am văzut că de la Le Mans la Villars erau 44 de kilometri. Distanţa putea fi parcursă în 40 de minute. Oare cele 40 de minute puteau să însemne diferenţa între viaţă şi moarte? N-aveam nici cea mai vagă idee: nu posedam cunoştinţele medicale; tot ceea ce ştiam era că Jean de Gué şi cu mine aveam altă grupă sanguină, că ne deosebea singurul lucru care avea acum importanţă. El ar fi pûtut să-şi salveze soţia, eu nu. Aveam ţoiul în comun, vocea, totul, cu excepţia acestui amănunt. Descoperirea mi se păru simbolică pentru tot ceea ce se întâmplase rău. El reprezenta realitatea umană, eu doar o. umbră. Nu puteam să înlocuiesc omul viu.

Stăteam şi mă uitam la hartă, urmărind *rotite nationale*; mi se părea o distanţă infimă între două puncte, şi totuşi fiecare curbă însemna o reducere de viteză. Se putea foarte bine să survină orice, muncitorii de pe şosea,.o blocare de trafic, o ciocnire neaşteptată. Nici nu aveam cum să ştiu când ar fi sosit maşina sau ambulanţa. Probabil că urma să intre prin altă poartă. Am ieşit pe coridor, sperând că acolo aş fi putut să zăresc pe cineva. Dar nu era nimeni, cu excepţia unei femei care spăla duşumeaua.

La ora unu îşi făcură apariţia la intrare Paul şi Renée. Le-am făcut semn spre camera unde aştepta Blanche. Nu doream să vorbesc cu ei; n-avea decât să le spună Blanche ce poftea. Renée intră imediat, dar Paul ezită o clipă, apoi veni la mine.

- Ernest aşteaptă încă afară, în camion. Să-i spun să plece? mă întrebă.

- îi spun eu, i-am răspuns.

Se opri.

- Cum se simte? mă întrebă.

Am dat din cap şi am ieşit în stradă; i-am spus lui Ernest că mai bine s-ar întoarce la *verrerie*. După ce s-a urcat în camion şi a plecat, am avut impresia că legătura mea cu lucrurile solide şi sigure fusese tăiată. Ca şi la Gaston şi Julie, îi citisèm în ochi şi în glas compasiunea şi mi-am amintit ce-mi spusese Julie despre el, că avea fete mari. îmi părea rău că-i spusesem să plece; ar fi trebuit să urc şi eu în camion şi să-l întreb de nevastă şi copii. Poate mi-ar fi dat putere şi curaj; în camera tăcută de spital, aveam să găsesc interpretări greşite, tăcere, chiar acuzaţii.

Am traversat piaţa şi am început să merg fără să mă gândesc, fără nicio intenţie; totuşi, bănuiesc că eram pe jumătate conştient unde trebuia să mă duc. M-am trezit în faţa uşii închise,, cu firma „L'Antiquaire du Pont". Vitrina avea oblonul tras, iar pe geam era un bilet - *Fermé le lundi*[6]. M-am întors şi am trecut prin *Porte de Ville*. m-am oprit pe podeţ şi am privit în sus, spre balconu1 şi ferestrele casei. Şi ele erau închise, colivia cu papagali dispăruse de pe balcon şi brusc toată casa pierdu orielegătură cu tot ceea ce se petrecuse. Individul care tra versase podul şi rămăsese acolo peste noapte era altr neva. Camera cu tapetul cenuşiu, pernele albastre şi da' ile nu erau decât rodul propriei mele imaginaţii, la f ca şi cealaltă cameră de dincolo, care dădea spre acoperi şuri. Nu-i trecusem niciodată pragul, nu o văzusem niciodată pe stăpână. Béla, cu căldura şi înţelegerea ei, nu exista.

M-am înapoiat prin *Porte de Viile*, am mai aruncat o privire spre uşa închisă şi m-am înapoiat la spital. Paul stătea la intrare.

- Te-am căutat cu toţii.

Mi-am dat seama imediat ce se petrecuse. Mă luă de braţ, un gest straniu, pe jumătate protector, „şi traversarăm împreună coridorul spre sala micuţă de aşteptare. Doctorul Moutier era acolo, împreună cu Blanche, Renée şi sora care ne primise. Veni spre mine imediat; glasul era deja schimbat.. Nu mai era tăios şi

6 Luni închis (ir.).

profesional, cu autoritatea cuiva care-şi cunoaşte meseria, ci al -cuiva care era probabil soţ şi părinte.

- S-a sfârşit. îmi pare nespus de rău.

Mă priveau cu toţii, cu excepţia lui Blanche care întoarse voit capul şi pentru că n-am răspuns imediat. Dr. Moutier adăugă:

- Nu şi-a mai recăpătat cunoştinţa. N-a suferit deloc. Vă pot asigura de acest lucru.

- Transfuzia de sânge deci n-a folosit? am întrebat.

- Nu. Exista o şansă minimă dar... a suferit o traumă prea puternică...

Făcea gesturi cu mâinile.

- A sosit prea târziu? am întrebat.

- Prea târziu? repetă el după mine, nedumerit.

- Sângele, am spus, sângele din Le Mans.

- A, ru, spuse el, a ajuns într-o jumătate de oră. I-am administrat transfuzia pe loc. Tot ceea ce a fost omeneşte posibil s-a făcut. Soţia dumneavoastră nu a murit din niciun fel de neglijenţă, *Monsieur*, vă rog să mă credeţi. Am făcut tot ceea ce trebuia până în ultima clipă. Dar, din păcate, toate eforturile noastre au fost zadarnice. Nu am putut s-o salvăm.

Sora adăugă:

- Poate doriţi s-o vedeţi.

Cuvintele sunau ca o afirmaţie clară, nicidecum ca o întrebare; mă conduse pe hol într-o cameră mică. Am rămas amândoi în faţa patului, privind-o pe Françoise de Gué. Nu se vedea nicio leziune. Parcă ar fi dormit. Nu semăna cu o moartă.

- întotdeauna am avut convingerea că adevărata personalitate se aşterne pe chip în prima oră după moarte. Uneori gândul ăsta te consolează, spuse sora.

Nu eram prea convins. Françoise moartă părea liniştită, mai tânără şi mai fericită decât Françoise care îmi bătuse cu pumnul în uşă în dimineaţa aceea. Françoise de dimineaţă avusese chipul descompus, nelinişţit, fusese arţăgoasă. Dacă moarta era imaginea reală iar cealaltă era falsă, atunci viaţa nu rezolvase nimic; fusese o irosire a

timpului.

- Vă este foarte greu că i-aţi pierdut pe amândoi, spuse sora.

- Amândoi? O clipă m-am gândit că se referea la Marie-Noel, că auzise povestea cu copilul dispărut. Pe urmă mi-am amintit.

- Există o fiică, are unsprezece ani, am spus.

- Doctorul Moutier mi-a spus că aţi fi avut un fiu, continuă ea.

Se retrase spre uşă şi. rămase acolo, cu ochii plecaţi, crezând probabil că doream să fiu singur şi să mă rog. Nu m-am rugat dar am încercat să-mi amintesc dacă în toată acea săptămână îi spusesem ceva lui Françoise care să fi fost intenţionat răutăcios. Nu-mi venea nimic în minte. Se petrecuseră atâtea! Eram bucuros că-i oferisem miniatura în prima mea seară. Fusese fericită atunci, mulţumită. Altceva nu mai reuşeam să-mi amintesc, cu excepţia poate a serii de vineri câiid o ajutasem să se pregătească de culcare. Faptele erau de-a dreptul triviale. Ce rău îmi părea că nu făcusem mai mult! M-am întors şi m-am înapoiat la ceilalţi.

Paul mi se adresă:

- Ar fi bine să te înapoiezi la St. Gilles. I-am telefonat lui Gaston să aducă Citroën-ul. Blanche şi cu mine vom rămâne aici să ne ocupăm de cele necesare, iar Gaston o să vă ducă pe tine şi pe Renée cu Renault-ul.

După chipurile lor, am înţeles că discutaseră ce urmau să facă. Glasul şi gestul aveau o anume notă oficială, gravă, care apare în. imediata apropiere a morţii. Nu se făcea nicio referire directă la mine. Cei văduviţi sunt în mod greşit lăsaţi singuri. Ar fi fost mult mai' bine să-mi dea ceva de discutat, de semnat, de pus la punct. în schimb, éram lăsat să-i privesc fără să scot o vorbă şi fără să fiu de niciun folos.

M-am simţit' uşurat cïnd a venit Gaston. Era limpede că îi încurcam. Renée mă împinse tăcută pe scaunul din faţă; ea se aşează în spate şi pornirăm.

Chipul lui Gaston exprima şocul şi tristeţea. Nu-mi

adresă niciun cuvânt când am urcat în maşină, dar îmi aşează tăcut şi cu gingăşie un pled pe picioare, un gest emoţionant şi straniu de a-ţi exprima compasiunea pentru durere. Mă gândeam, în timp ce pornisem iar pe drumul familiar, dacă. şi el se gândea ca şi mine la excursia de dimineaţă şi la cea din seara precedentă, ceasuri atât de îndepărtate încât păreau să nu fi existat vreodată.

Obloanele trase ale castelului fură primul semn de doliu şi presupun că Gaston, după ce Paul telefonase dé la spital, dăduse ordine în acest sens. Cu toate acestea, viaţa nu putea fi tăgăduită. Razele lungi" ale zilei se strecurau printre crăpături, compunând jocuri de linii pe duşumeaua salonului, iar tributul doliului adus lui Françoise, nemişcată şi inertă în micuţa cameră de spital, părea cumva inutil şi fals. Soarele şi căldura zilei nu-i făcuseră niciodată vreun rău; *noi* eram cei care nu gândisem, nu ne păsase şi ne bătusem joc de intuiţii.

Gaston dăduse de asemenea ordin să se pună masa în sufragerie, căci niciunul dintre noi nu se atinsese de mâncare. Mai mult ca să nu-l supărăm, cred, ne-am aşezat şi am început să mâncăm mecanic, Renée, supusă şi blândă, arătându-mi un alt chip, îmi povesti cum împreună cu Paul colindaseră toate fermele din împrejurimi în acea dimineaţă, pe o rază de zece kilometri, întrebând de fetiţă şi se întorseseră la St. Gilles abia la douăsprezece şi jumătate. Ciudat, îmi trecu prin cap, cum moartea subită, asemeni războiului, aduce prompt compasiunea. Provocatoarea, senzuala Renée din ultima săptămână era acum naturală, blajină, gata să sară în ajutorul tuturor, sugerând că o să-i aştearnă patul lui Marie-Noel în camera lui Blanche ca să nu rămână fetiţa singură, sau Paul o să se mute în altă cameră şi atunci o să ia copilul la ea în pat, oferindu-se să se ducă *la verrerie* s-o aducă - gata să întreprindă orice ar fi putut să facă' subita dispariţie mai ' puţin înspăimântătoare şi mai puţin groaznică pentru Marie-Noel.

- Nu cred că o să se sperie, am spus. Cred - nu ştiu de ce - cred să se aşteaptă la aşa ceva.

Renée, care cu câteva ore înainte ar fi ripostat pe loc că tot ceea ce Marie-Noel făcuse era revoltător, exhibiţionist şi că ar trebui pedepsită sever, nu. răspunse decât că fetiţele care umblă în somn nu trebuie lăsate niciodată să doarmă singure.

Peste câteva clipe urcă la etaj iar eu am continuat să stau în sufragerie, adâncit în gânduri. După o vreme, l-am chemat pe Gaston şi l-am rugat să meargă la *verrerie* cu un mesaj pentru Julie. Să fie bun, i-am spus, şi s-o anunţe că Françoise s-a prăpădit şi doream ca Julie să-i împărtăşească vestea lui Mariè-Noel.

- *Monsieur le curé* e sus, cu *Madame la Comtesse*, îmi spuse el, după o clipă de ezitare. *Monsieur le Comte* doreşte să-l primească acum sau puţin mai târziu?

- De când e aici? am întrebat.

- *Madame la Comtesse* a trimis după dumnealui în clipa în care Charlotte i-a povestit despre accident.

- Când a fost asta?

- Nu ştiu, *Monsieur le Comte*. *Monsieur* Paul şi cu mine n-am reuşit să desluşim nimic din tot ce ne-au spus femeile când ne-am întors şi am auzit ce s-a întâmplat. Erau prea agitate ca să explice clar.

- Vreau să stau de vorbă cu *Monsieur le curé* imediat, am spus. Între timp, roag-o pe Germaine să vină până la mine.

- Prea bine, *Monsieur le Comte*.

Când a intrat în cameră Germaine, se vedea că plânsese, iar când a dat cu ochii de mine, chipul i s-a boţit din nou. N-a fost în stare să se stăpânească decât după câteva clipe.

- Ajunge, am spus. Dacă nu te poţi abţine, nu faci decât să ne sporeşti durerea. Vreau să te întreb ceva. Ştii cumva dacă *Madame* Jean s-a sculat şi s-a îmbrăcat azi-dimineaţă înainte de accident?

- Nu, *Monsieur le Comte*. I-am dus micul dejun la ora nouă şi dumneaei era încă în pat. Nu mi-a spus că ar dori să coboare. *Mademoiselle* Blanche m-a trimis în sat să mă interesez de fetiţă şi când m-am întors m-am dus direct la

bucătărie. N-am mai văzut-o pe *Madame* Jean.

Lacrimile îi umplură din nou ochii; nu mai aveam altceva de întrebat. I-am spus să mi-o trimită pe Charlotte.

Trecură câteva clipe până să-şi facă apariţia Charlotte, iar când am văzut-o, mi-am dat seama că depăşise starea isterică de dimineaţă. Era atentă, sigură pe ea, iar ochii mici ca două mărgele mă priveau aproape sfidător. Nu mi-am pierdut timpul. Am întrebat-o direct:

- Când am plecat toţi azi-dimineaţă să căutăm fetiţa, te-ai întors să mai vorbeşti cu *Madame* Jean?

Avu o clipă de ezitare în priviri, apoi spuse:

- Da, *Monsieur le Comte*. M-am dus puţin să-i spun câteva cuvinte de alinare în timp ce-şi lua micul dejun.

- Şi ce i-ai spus?

- Nu prea erau multe de spus, *Monsieur le Comte*. Am implorat-o să nu-şi facă griji. Fetiţa urma să fie găsită curând.

- Părea foarte neliniştită?

- Era mai mult preocupată de starea de spirit a micuţei, *Monsieur le Comte*, decât de dispariţia în sine. Era îngrijorată că fetiţa ar fi putut să aibă ceva contra dumneaei. îl iubeşte prea mult pe Papa, a spus, şi pe *Mademoiselle* Blanche; nu vine la mama ei aşa cum ar trebui. Acestea au fost exact cuvintele dumneaei.

- Şi tu ce-ai răspuns?

- î-am spus adevărul, *Monsieur le Comte*. Am spus eă atunci când un tată îşi idolatrizează fiica, aşa cum face *Monsieur le Comte* cu Marie-Noel, întotdeauna mama suferă. Am avut o mătuşă care a trecut prin aceleaşi necazuri. A fost chiar mai rău când fiica a crescut; fata şi tatăl erau inseparabili, iar ca urmare, mătuşa a făcut o depresiune nervoasă.

- Şi lucrurile astea i le-ai spus în chip de alinare?

- Le-am spus pentru că îi înţelegeam durerea, *Monsieur le Comte*. Ştiam că *Madame* Jean stătea de multe ori singură.

Oare cât rău făcuse Charlotte în trecut în castelul din St.. Gilles?!

- Ştiai că *Madame* Jean avea intenţia să se dea jos din pat?

Din nou tresărirea de ezitare.

- N-a spus nimic precis. Doar că nu-i plăcea să stea singură acolo şi să nu ştie ce se întâmplă. M-a întrebat dacă *Madame la Comtesse* se trezise. I-am răspuns că încă nu, dormea până mai târziu. Zicea că s-ar putea ca dumneaei să aibă vreo idee unde e fetiţa. Pe urmă eu am luat tava şi am coborât să mă ocup de spălat şi călcat. Atunci am văzut-o pe *Madame* Jean pentru ultima oară.

Când rosti ultima propoziţie, dădu din cap, suspină şi-şi împreună mâinile, dar gesturile ei nu aveau nimic din sinceritatea lacrimilor lui Germaine.

- La ce oră s-a trezit *Madame la Comtesse*? am întrebat.

- Nu sunt sigură, *Monsieur le Comte*. Cred că puţin înainte de ora zece. M-a sunat, dar n-a vrut să mănânce nimic. I-am spus de fetiţă. Dumneaei a ridicat din umeri; n-o interesa. S-a aşezat în scaun, iar eu i-am aranjat părul; pe urmă, pentru că am văzut că nu mai era nevoie de mine, am coborât iar. Când s-a petrecut accidentul eram jos, în camera de lucru şi călcam. Şi eu şi nevasta lui Gaston am auzit-o pe lăptăreasă ţipând şi am fugit afară, dar asta ştiţi deja. *Monsieur le Comte*.

îşi plecă ochii, coborî vocea şi-şi înclină capul. I-am spus sec că putea să plece. Când ieşea din cameră, am întrebat-o:

- Când ai anunţat-o pe *Madame la Comtesse* de accident, ce-a spus?

Charlotte se opri, cu mâna pe, clanţă, pe urmă se întoarse şi mă privi.

- A rămas îngrozită, *Monsieur le Comte*, împietrită. Din cauza aceasta am trimis imediat după *Monsieur le curé*. N-am putut să-i administrez nimic; n-ar fi fost indicat înţelegeţi, nu?

- înţeleg.

După ce plecă, am urcat la mine în cameră şi am intrat prin baie în dormitor. Cineva închisese şi aici

obloanele, ca peste tot. Şi fereastra era închisă. Patul fusese strâns, doar cearşaful şi păturile erau date de o parte. M-am dus la fereastră şi am deschis-o; am deschis şi obloanele. Baza ferestrei îmi ajungea la şold. Puteai să te aşezi pe pervaz, să te apleci, ba chiar să te apleci prea mult. Posibil, dar nu probabil. Şi totuşi faptul se petrecuse... Am închis fereastra şi obloanele la loc. M-am uitat prin dormitor în speranţa găsirii vreunei chei a enigmei, un indiciu cât de mic, dar totul a fost în zadar. Am ieşit şi am tras uşa după mine. Am străbătut coridorul spre camera din foişorul de la capătul lui.

Capitolul 21

N-am bătut la uşă. Am deschis-o şi am intrat. Camera avea obloanele trase ca în tot castelul, fereastra închisă, dar aici nici draperiile nu erau desfăcute. Lumina zilei nu pătrundea; puteai să crezi că afară era iarnă. O veioză era întoarsă către pat, alta era aşezată pe masa de lângă sobă, iar faptul că afară soarele strălucea din plin pentru ora patru, în după-amiaza târzie şi prelungită de toamnă, nu avea nicio importanţă pentru această odaie din foişor, veşnic aceeâşi, veşnic întunecoasă şi baricadată împotriva luminii soarelui.

Câinii fuseseră duşi în altă parte şi singurul sunet care se auzea erau şoaptele joase de rugăciune ale preotului şi răspunsul îngânat din scaunul opus. Amândoi ţineau în mâini mătănii; preotul îngenunchease cu capul plecat; mama era cuibărită în fotoliu, cu umerii aduşi şi bărbia lăsată pe piept. Niciunul nu schiţă niciun gest eând am intrat; am observat însă mâna mamei înteţindu-şi pentru o clipă strânsoarea pe mătănii, apoi relaxându-se, iar „Amin”-ul care urmă după „Pater” şi „Ave” fu rostit mai puternic, mai înfocat, ca şi cum vocea era conştientă că se află în preajma unui auditoriu mai pământean.

Nu am îngenuncheat - am ascultat în picioare. Şoaptele preotului continuau monotone, alinătoare, purtând gânduri înăbuşite şi mi-a trecut prin minte că probabil chiar acesta îi era menirea, fie că se ruga pentru vii sau pentru cei morţi. Spiritul lui Françoise, întinsă pe

patul din camera de spital, nu dorea să i se reamintească de ceea ce «e petrecuse în lumea pe care o părăsise, iar mama de aici, care îngâna rugăciunile, nu trebuia să tresară brusc, punându-şi o anume întrebare. Cadenţa monotonă şi anostă, ca un bâzâit de albină între petalele unei flori, anula întrebările, iar simţurile şi nervii mei încordaţi la maximum, gata să explodeze, amorţiră încetul cu încetul, intrând în rezonanţă cu atmosfera şi ritmul acestei odăi lipsite de viaţă.

Când s-au rostit ultimele „Gloria" şi „Amen", s-a făcut o pauză pentru ca lumea să revină pe făgaşul normal, vorbitorul să capete materialitate, vocea să se identifice cu capul în continuă mişcare şi chipul venerabil de copilaş blajin al preotului.

Se ridică în picioare şi veni imediat spre mine; îmi luă mâna.

- Fiul meu, ne-am rugat mult pentru dumneata, mama dumitale şi cu mine, implorând curaj şi îmbărbătare să poţi rezista în această încercare groaznică.

I-am mulţumit, iar el a rămas acolo în picioare, ţinân-j du-mă de mână, mângâindu-mă, cu chipul îngrijorat pentru mine dar totuşi senin. 11 invidiam pentru unicitatea ţelului urmărit, pentru credinţa că toţi eram copii supuşi păcatului sau oi rătăcite pe care bunul Păstor le va aduna la pieptul lui sau în ţarc, indiferent care ar fi păcatele sau lipsurile.

- Copila..., ai dori să-i dau eu vestea? mi se adresă el, abordând direct subiectul care simţea că mă interesează în primul rând. I-am răspuns că nu era nevoie, o rugasem pe Julie să-i spună, şi Paul şi Blanche urmau să sosească dintr-un minut în altul şi, dacă nu se supăra, să stabilească cu ei tot ceea ce trebuia să fie făcut.

- Ştii prea bine că azi, ca şi mâine şi întotdeauna, mă aflu la dispoziţia dumitale, gata să fac tot ce-mi stă în putinţă pentru dumneata, *Madame la Comtesse*, copila şi oricine altcineva de la castel.

Ne binecuvântă pe amândoi, îşi luă cărţile şi ieşi din cameră. Am rămas sihguri. N-am rostit niciun cuvânt. Nici

ea. Nu m-am uitat în direcţia ei. Pe urmă, brusc, sub imperiul unui impuls, m-am dus la fereastră şi am tras draperiile grele. Am deschis fereastra şi obloanele, împingându-le cu putere spre perete, iar aerul şi lumina năvăliră în cameră. M-am dus să sting lumina; brusc, se făcu ziuă. Pe urmă m-am aşezat lângă *eâ* pe scaun, iar soarele după-amiezii târzii o învălui pe de-a-ntregul, astfel că nimic nu mai rămânea ascuns; nici paloarea cenuşie a feţei, nici ochii potopiţi de pleoapele grele, nici obrajii brăzdaţi, nici falca proeminentă, iar când ridică mâna să-şi ocrotească privirea de strălucirea razelor de soare, mâneca halatului de lână neagră îi dezveli braţul plin de semnele înţepăturilor de seringă.

- Ce faci? Te străduieşti să mă orbeşti? spuse ea, mişcându-se pe scaun într-o încercare de a scăpa de lumină.

Mătăniile şi misalul îi căzură pe duşumea; i le-am cules şi i le-am dat înapoi, pe urmă m-am aşezat între ea şi soare.

- Ce s-a întâmplat? am întrebat-o.

- Ce s-a întâmplat?!

Repetă întrebarea după mine, ridicând capul şi prjvindu-mă fix, dar îi era imposibil să-mi vadă ochii pentru că stăteam în umbră.

- De unde să ştiu eu ce s-a întâmplat când sunt ferecată aici, neputincioasă, ca într-o închisoare şi nimeni nu răspunde eând sun? Am crezut că ai venit tu să-mi povesteşti ce s-a întâmplat, nu. să aştepţi asta de la mine.

Tăcu o clipă, pe urmă adăugă:

- închide obloanele şi trage draperiile. Ştii că urăsc lumina.

- Nu! i-am răspuns.

Se strâmbă şi ridică din umeri.

- Cum vrei. Ciudat moment ţi-ai ales să le deschizi! Eu i-am dat ordine lui Gastón să le închidă în castel. Cred că mi-a îndeplinit porunca.

Se aranja comod pe scaun, ridică mătăniile şi le puse între paginile misalului ca şi cum îşi însemna locul; pe

urmă le aşează pe amândouă pe măsuţa de alături. îşi lăsă puţin mai jos pernele de la spate şi-şi mişcă scăunelul de sub picioare.

- Acum că a plecat *le curé*, spuse ea, pot să-i spun lui Charlotte să-mi aducă câinii. întotdeauna îi apucă pandaliile când e el de faţă. De ce nu te aşezi? Trage-ţi un scaun şi aşază-te.

Nu m-am aşezat. Am îngenuncheat pe un picior lângă fotoliu, cu mâna pe braţul lui. Mă urmărea cu chipul ca o mască.

- Ce i-ai spus? am întrebat-o.

- Ce i-am spus cui? Lui Charlotte?

- Lui Francoise.

Nicio transformare - doar'că rămase neclintită. Mâna stingă încetă să se mai joace cu ciucurii de la şal.

- Când? mă întrebă. N-am mai văzut-o după ce i s-a făcut rău şi s-a dus la culcare. N-am mai văzut-o de câteva zile.

- Minţi! Ai văzut-o azi-dimineaţă.

Răspunsul meu sosise năprasnic. Nu se aşteptase. Am văzut-o cum se înţepeneşte în scaun.

- Cine a spus asta? mă întrebă. Cine vorbeşte aiurea?.

- Eu o spun şi nimeni nu vorbeşte aiurea.

în mod intenţionat, nu ridicasem vocea. Nu suna acuzator nici ca ton, nici ca implicaţie.

- Şi-a mai recăpătat cunoştinţa? Ţi-a mai spus ceva la spital înainte de a muri?

întrebările erau puse pe un ton dur şi abrupt.

- Nu, i-am răspuns. Nu mi-a spus nimie, nici mie, nici altora.

- Atunci, ce contează? De ce vrei să ştii? închipuieşte-ţi că ar fi venit aici azi-dimineaţă, la ce ţi-ar folosi acum?

- Vreau să ştiu cum şi de ce a murit.

Făcu un gest.

- La ce bun? Niciunul dintre noi nu are cum să ştie. I-a venit ameţeala şi a căzut. A văzut-o Berthe, nu, când trecea cu vacile prin parc. Aşa mi-a,povestit Charlotte. Ţie nu ţi s-a spus acelaşi lucru?

- Ba da. Mi s-a spus acelaşi lucru; şi lui Blanche şi bănuiesc că şi lui Paul şi lui Renée. Şi celor de la spital. Numai că eu nu cred. Asta-i tot,

- Dar tu ce crezi?

îi scrutam chipul care nu exprima nimic.

- Cred că s-a sinucis, am răspuns, şi tu ai aceeaşi credinţă.

Mă aşteptam să nege, sau să se revolte, sau să mă acuze, sau, poate, să înjghebe un soi de apărare, invocând compasiunea. în schimb, incredibil, ridică din umeri, pe urmă zâmbi şi spuse fără pic de emoţie:

- Şi dacă totuşi...

Răspunsul, rece, inuman, lepădându-se de moarte atât de nepăsător, era p confirmare laceea ce mă temeam cel mai mult. Sesizasem din prima clipă indiferenţa faţă de Françoise, dar împletită cu ceva încă nerostit: dorinţa soacrei ca nora să-şi afle moartea. Oricare ar fi fost motivul - egoismul, răutatea, lăcomia - contesa dorise s-o îndepărteze pe Françoise din cale şi crezuse undeva, în străfundurile inimii, că şi fiul ei nutrea aceleaşi gânduri. Boala în timpul sarcinii ar fi condus la acelaşi rezultat; dezastrul de azi adusese un sfârşit mai rapid. Făptui că nefericita şi neglijata Françoise căzuse probabil pradă impulsului de a-şi lua viaţa o lăsa rece. Moartea sau naşterea unui moştenitor - oricare dintre ele - însemna scăparea de sărăqie; iar mama lui Jean nu simţea decât uşurare la gândul că lucrurile se rezolvau acum.

- Orice s-ar fi întâmplat, spuse ea, tu n-ai nicio vină. N-ai fost aici. Prin urmare, uită totul. Joacă-ţi rolul şi jeleşte-o.

Se aplecă în faţă, pe scaun şi-mi luă obrazul între palme.

- E prea târziu să te apucLacum să-ţi formezi o conştiinţă, continuă ea, Ţi-am mai spus-o nu demult. Şi dacă ţi-ai închipuit că Françoise ar fi rezistat la naştere, ce te-a făcut să pariezi pe moartea ei?

- Cum adică? am întrebat.

- în ziua când te-ai întors de la Paris, ai telefonat la

Carvalet, spuse ea. Mi-a povestit Charlotte; a ascultat la celălalt telefon, în camera lui Blanche, aşa cum face întotdeauna când se vorbeşte ceva ce merită să fie ascultat; şi pe urmă vine" să-mi raporteze. Când am auzit ce-ai discutat cu firma, cum ai putut să faci prostia să le accepţi pretenţiile, imediat mi-am dat seama că totul e un risc. Te b'az&i pe averea care urma să sosească. Fără o creştere de capital erai ruinat. Nici nu mă mir că a doua zi dimineaţă aveai remuşcări şi te-ai dus la bancă, la Villars, ca să cauţi în seif Contractul de căsătorie. Puteai să nu te oboseşti. Există duplicate pentru tot în bibliotecă, dacă ţi-ai fi dat osteneala sa le cauţi. Dar era mai amuzant să te duci la Villars, nu? Ai o iubită acolo. Aşa mi-ai spus în seara când te-ai întors.

Cursul evenimentelor era limpede şi nu putea fi negat. Motivele mele, răstălmăcite şi interpretate greşit, nu mai aveau acum niciun fel de importanţă.

- Françoise ştia de contract, i-am spus. Nu i-am ascuns nimic. I-am spus adevărul.

- Adevărul?!

Ochii care mă priveau erau cinici şi duri. Durerea şi suferinţa de azi-noapte trecuseră. Parcă niciodată nu-mi ceruse, ajutorul, niciodată nu se chinuise.

- Toţi spunem adevărul când se întâmplă sa ne convină, ripostă ea. Françoise mi-a spus adevărul azi-dimineaţă când a venit aici. A, da, ai dreptate. Am văzut-o. Probabil că eu am fost ultima. A venit gata îmbrăcată, pregătită să plece în căutarea fetei. „Ce-ar fi putut s-o tulbure pe Marie-Noel?" m-a întrebat.-"De ce a fugit? Ce-a tulburat-o?" Am răspuns: „îi e frică că va fi înlocuită, asta e. Nimănui nu-i place să i se ia locul. Vrea ca gi tu şi copilul pe care-l porţi să nu-i mai staţi în drum." De aici a început. Mi-a spus că întotdeauna i-a fost dor de acasă, că s-a simţit singură, pierdută şi că eu port vina pentru că am fost împotriva ei de la început. „Jean nu m-a iubit niciodată", a spus. Iar eu am aprobat.,,Şi acum nu vrea decât banii mei", a continuat ea. „Bineînţeles", i-am răspuns. „Vrea să mor ca să se poată căsători cu

altcineva?” m-a întrebat în cele din urmă. I-am spus că nu ştiu. „Jean se culcă cu oricine. Chiar şi cu Renée, aici, la castel şi are o iubită în Villars”, i-am mai spus. Mi-a ripostat că bănuise şi una şi cealaltă şi că amabilitatea faţă de ea din ultimele zile fusese un paravan ca s-o faci să creadă altceva. „Deci nu numai fetiţa doreşte să dispar”, spuse ea. „Şi Jean şi dumneata, şi femeia din Villars şi Renée”. Nu i-am răspuns. I-am atras numai atenţia să termine cu istericalele şi să coboare. Altceva n-am mai discutat. A vrut să afle adevărul şi l-a aflat. Dacă n-a fost suficient de tare să-l îndure, o priveşte pe ea, nu pe mine. Faptul că a căzut de la fereastră pentru că i-a venit ameţeala sau pentru că a vrut să cadă nu are nicio importanţă şi nici nu vom afla vreodată. Rezultatul este unul singur. Acum ai ce-ţi doreşti, nu?

- Nu! am strigat. Nu!

Am împins-o înapoi pe scaun; se schimbă la faţă. Părea descumpănită, speriată şi trecerea bruscă de la cinism la teamă la auzul vocii mele ridicate, plină de mânie la adresa ei, după cum îşi închipuia, şi nu împotriva mea, mă făcu să-mi dau seama de deşertăciunea oricărei explicaţii, de efortul inuJl de a o face să priceapă. Indiferent ce i-ar fi spus lui Françoise, oricât de mult adevăr ar fi conţinut-vorbei? ei. ori”-1- de brutale, ele fuseseră rostite pentru fiul ei. Acuzaţia cădea.

M-am ridicat şi m-am dus la fereastră; am privit peste parc, spre copaci. Doamne Dumnezeule, m-am gândit, trebuie să exisie un răspuns, o ieşire, nu pentru mine, impostorul, ci pentru ei, pentru mamă, pentru copil, pentru Blanche, Paul şi Renée. Dacă Jean de Gué stârnise invidia, dezbinarea: animozitatea, el avea cel puţin scuza trecutului. Eu nu mă puteam bucura de un asemenea pretext. îl urmasem pentru că dorisem să rămân ascuns, să-mi pierd identitatea.

Ploaia de aseară curăţase mizeria din jgheaburile de plumb. O băltoacă de apă lucea în gura garajului. Iar în ea, ceva străluci asemeni sticlei. Era o fiolă de morfină goală aruncată de Charlotte, ieşind acum la iveală pentru că

frunzele fuseseră luate de apă. Mă uitam la fiolă şi mă întrebam: dacă aş fi rămas în cameră la mine şi n-aş fi folosit seringa, ce s-ar fi întâmplat, ce speranţe sau ce înţelegere s-ar fi realizat? Nu m-aş mai fi dus la Villars şi nici copilul la fântână. S-ar fi putut evita tragedia. Françoise ar mai fi fost în viaţă. M-am îndepărtat de fereastră şi am privit-o pe femeia din scaun.

- Trebuie să mă ajuţi, i-âm spus.

- Să te ajut?! Cum? mă întrebă. Cum aş putea eu să te ajut?

Am îngenuncheat lângă scaunul ei şi i-am luat mâna. Indiferent de relele săvârşite până atunci, ele aparţineau trecutului, iar un străin nu avea cum să le remedieze. Eu nu puteam decât să clădesc prezentul. Dar nu de unul singur.

- Chiar adineauri mi-ai spus că acum am ce-mi doresc. Te-ai referit la bani? Pentru turnătorie, pentru noi toţi, pentru St. Gilles?

- La ce altceva? mă întrebă. Ai să fii bogat, ai să faci ce vrei şi ai să fii liber. Asta contează pentru tine, nu?

- Nu, am răspuns, tu contezi. Vreau să fii stăpfna casei ca pe vremuri. Dar atâta vreme cât iei morfină n-ai să reuşeşti.

Ceva se prăbuşi - strat apărător după strat apărător, care îl fereşte pe oricare individ împotriva atacului, amuţind toate provocările, astupând orice semnal; miezul, rămas în izolarea sa neatins, se sfărâmă pentru o clipită când vorbeam; am simţit prin mâna care îşi înteţi strânsoarea pe a mea singurătatea anilor, simţurile amorţite, mintea batjocoritoare, inima pustie. Parcă o dată cu atingerea, aceste lucruri deveneau o parte din mine, iar acum îmi aparţineau, iar povara era insuportabilă. Pe urmă, îşi retrase mâna dintr-a mea, armura reveni la loc, chipul îşi reluă trăsăturile, iar ea redeveni persoana care-şi alesese un anume mod de viaţă pentru că nu exista o altă alternativă, iar bărbatul îngenuncheat alături, pe care ea îl socotea fiul ei, era numai cineva care încerca să-i răpească singura consolare, singura cale spre uitare.

- Sunt bătrână şi neputincioasă, spuse ea. De ce-mi ceri socoteală pentru ceva care mă face să uit?

- Nu eşti mpi bătrână şi nici neputincioasă, i-am răspuns. Poate aşa crezi tu, eu însă cred cu totul altceva. Ieri ai coborât şi ai stat pe terasă să primeşti oaspeţii. Ai vrut să stai lângă mine cum stăteai lângă tata, ai vrut să fii ca pe vremuri, demult. N-a fost doar o simplă însufleţire a trecutului sau o seânteie de mândrie, ci şi strădania să-ţi dovedeşti ţie însăţi că poţi să duci îndatorirea la bun sfârşit, că nu depinzi de cutia cu fiole de acolo, de seringă şi de Charlotte. Poţi fii mai tare ca ele şi ai fost. Şi ai fi continuat să fii dacă n-aş fi fost eu.

îşi ridică privirea spre mine, atentă, prudentă.

- Ce vrei să spui? mă întrebă.

- La ce te-ai gândit ieri-dimineaţă, după ce au plecat oaspeţii?

- La tine, îmi răspunse, la vremurile de odinioară. Am trecut în revistă anii. Dar ce contează la ce m-am gândit? M-au apucat durerile, asta-i tot Şi când sufăr, îmi trebuie morfină.

- Eu te-am făcut să suferi, am răspuns. Eu sunt de vină.

- Şi chiar dacă e aşa? Toate mamele suferă pentru copiii lor. Face parte din viaţa noastră. Şi nu vă învinovăţim niciodată.

- Nu face parte şi din viaţa unui fiu, am răspuns. Fiii nu rezistă la durere. Sunt laşi, aşa cum am fost eu întotdeauna. De asta am nevoie de ajutorul tău şi acum şi pe viitor, chiar mai mult decât în trecut.

M-am ridicat şi m-am dus în cămăruţa alăturată. Cutia cu fiole şi seringa se aflau încă în dulăpiorul de deasupra lavoarului. Le-am luat şi le-am dus în dormitor să i le arăt.

- Le iau cu mine, am spus. Poate că ceea ce fac este periculos, nu ştiu. Mi-ai spus că am riscat pe avere când am încheiat noul contract cu Carvalet. Şi ăsta e un risc, de o altă natură.

Am văzut-o cum îşi încleştează mâinile de scaun şi o

clipă în ochi îi apăru o expresie de spaimă, de disperare.

- Nu sunt în stare, Jean, spuse ea. Nu înţelegi. Nu mă pot lăsa complet, dintr-o dată, aşa. Sunt prea bătrână şi prea obosită. Altădată, poate aş fi fost în stare, dar acum, nu. Dacă doreai să pun capăt, de ce nu mi-ai spus până acum? E prea târziu.

i- Nu e prea târziu.

Am lăsat cutia pe masă.

- Dă-mi mâinile, i-am spus.

îşi puse mâinile într-ale mele, iar eu am ridicat-o de pe scaun. A rămas în picioare lângă mine Şi> ca să se menţină, mă apucă strins de mâna bandajată; durerea mă săgetă din vârful degetelor până la cot. Nu-mi" dădu drumul pentru că nu-şi dădea seama de suferinţa mea, iar eu eram conştient că dacă mi-aş fi retras mâna, s-ar fi pierdut ceva, încredere, putere, ceva care în clipa aceea făcea parte din fiinţa ei şi o îmbărbăta.

- Acum, hai să coborâm, am spus.

Stătea între mine şi fereastră, masivă, uriaşă, astupând lumina, clătinându-se o clipă; când îşi recăpătă echilibrul, crucifixul de ebonită pe care-l purta în jurul gâtului i se legănă pe piept ca un pendul.

- Să coborâm? repetă ea. De ce?

- Pentru că am nevoie de tine, am spus, iar pe viitor, vei coborî zilnic.

Se ţinu mult timp de mine, fără să slăbească deloc strânsoarea mâinii. Pe urmă îmi dădu drumul şi se îndepărtă încet spre.uşă, maiestuoasă, demnă. Pe coridor nu mă luă de braţ, ci se aplecă înainte, în faţa mea şi deschise altă uşă. într-o clipă, câinii ii săriră în braţe, lătrând, ţopăind, încercând să-i lângă mâinile.

Se întoarse spre mine, triumfătoare.

- Exact cum mi-am închipuit, spuse ea. Câinii ăştia nu sunt scoşi la aer. Charlotte mă minte. Charlotte ar trebui să-i ducă în parc în fiecare după-amiază. Necazul e că în castel nu e niciun fel de supraveghere, niciun fel de disciplină.

Câinii, eliberaţi, fugiră spre scări, iar noi, pornirăm

după ei.

- Am auzit eu bine când i-ai spus preotului că Blanche şi Paul se ocupă de pregătirile de înmormântare?

- Da.

- Habar n-au ei de lucrurile astea! N-a mai fost nicio înmormântare la castel de când s-a prăpădit taicătău. Trebuie făcut totul cum se cuvine. Françoise a fost o persoană importantă, trebuie să i se acorde tot respectul. La urma urmei, a fost soţia ta. A fost *Comtesse* de Gué.

Mă aşteptă la capul scărilor, până am dus cutiile în vestiar la mine. Când ne-am apropiat de salon, am auzit voci." Se întorseseră şi ceilalţi. Paul stătea lângă şemineu, preotul lângă el. Renée era aşezată pe locul obişnuit de pe canapea, Blanche, pe un scaun. Rămăseseră cu ochii aţintiţi pe noi, descumpăniţi, şi chiar preotul, speriat, nu-şi reveni decât" după o clipă, când se îndreptă spre noi plin de solicitudine, dornic să dea ajutor. Dar ea îi făcu semn să o lase şi se îndreptă spre scaunul de lângă foc, scaunul pe care stătea întotdeauna Françoise. Blanche se ridică imediat şi veni la ea.

- Ar fi trebuit să stai" în pat, îi spuse. Charlotte mi-a spus că eşti foarte tulburată şi epuizată.

- Charlotte minte, sună răspunsul, iar tu vezi-ţi de treburile tale.

Pipăi fusta după ochelarii atârnaţi de un lanţ în jurul gâtului, lângă crucifix, şi-i puse şi ne privi pe fiecare, pe rând.

- Casa aceasta se află în stare de doliu, spuse ea, nu este un sanatoriu particular. Nora mea a rnurit. Intenţionez să mă îngrijesc de ceea ce trebuie făcut pentru a i se aduce onorurile cuvenite. Paul, dă-mi „creion şi câteva foi de hârtie. Blanche, în biroul din camera mea, în sertarul de sus, ai să găseşti un dosar în care sunt trecute numele tuturor celor care au venit la înmormântarea lui taică-tău. Majoritatea au murit, dar mai au rude. Renée, adu-mi cartea de telefon. *Monsieur le curé*, v-aş fi recunoscătoare dacă aţi veni lângă mine; vreau să discut nişte probleme referitoare la înmormântarea propriu-zisă.

Jean…

Ridică ochii spre mine şi se opri.

- Pentru moment, n-am nevoie de ajutorul tău. Du-te mai bine puţin la aer, o să-ţi facă bine. Poţi să plimbi câinii, dacă tot nu i-a scos Charlotte. Dar înainte de a pleca, adăugă ea, pune-ţi un costum închis la culoare. *Le Comte* de Gué nu se plimbă îmbrăcat în jachetă sport când i-a murit soţia.

Capitolul 22

I-am lăsat în salon, am urcat la etaj şi m-am schimbat. Pe urmă l-am chemat pe Gaston şi l-am rugat să aducă maşina în faţa intrării.

- Vreau să mă duci la *verrerie*. Mă duc să iau fetiţa..:

- Prea bine, *Monsieur le Comte*.

Când am ieşit din sat spre deal şi pădure, îmi spuse:

- Eu şi soţia mea, *Monsieur le Comte*, şi de fapt toată lumea de la castel, dorim să ne exprimăm cele mai sincere păreri de rău în aceste clipe grele.

- Îţi mulţumesc, Gaston, am spus.

- Dacă vă putem ajuta cu ceva, vă rog să ne spuneţi, *Monsieur le Comte*.

I-am mulţumit din nou. Nimeni nu putea face nimic să uşureze situaţia, în afară de mine; iar eu începusem prin a o lipsi pe o morfinomană de drog, ceea ce putea duce ia o tragedie şi mai mare decât prima. Nu eram în stare să-mi imaginez. Tot ceea ce ştiam era că ajunsesem să merg la risc, la fel ca şi Jean de Gué.

Gaston opri maşina la porţile turnătoriei. Era încă devreme, dar nu se vedea nimeni prin preajmă. Probabil că oamenii opriseră lucrul în ziua aceea din respect pentru Françoise.

M-am dat jos din maşină şi am intrat pe terenul abandonat. Julie nu era în căsuţa ei. Se dusese probabil la băiat, iar Marie-Noel era cu ea. I-am spus lui Gaston să aştepte şi m-am dus spre casa stăpânului, dar uşa era încuiată. Âm traversat pavajul mâncat de vreme din faţa ferestrelor şi m-am dus să mă uit în fântână. Cred că avea vreo douăzeci de picioare adâncime. Scara şubredă, cu

trepte lipsă ici şi colo, era aproape putrezită. Ghizdurile fântânii erau slinoase, acoperite de mucegai verzui, Jos de tot, pe fund, se vedeau cioburi, nisip şi noroi. Era de necrezut că un copil de zece ani să fi eoborât acolo, noaptea, fără să-i fie teamă. Şi totuşi, aceasta era realitatea.

Am plecat de la fântână şi m-am uitat în casa stăpânului prin geamul prăfuit. Păturile erau încă aruncate în mijlocul duşumelei unde stătuse Marie-Noel. Am ocolit prin spatele casei, prin livadă, dar fereastra prin care intrasem în dimineaţa aceea era închisă. Ivărul însă nu fusese pus,- probabil că Julie trăsese geamul în grabă, după ce eu şi Blanche plecaserăm; o luase pe Marie-Noel cu ea fie acasă, fie la casa băiatului ei.

Am deschis din nou fereastra şi am intrat. M-am dus lângă mormanul de păturI, ca şi în dimineaţa aceea; am înjghebat din pustiul ce mă înconjura chipul plăpând şi liniştit al copilului adormit, inaccesibil, după cum mi se păruse, durerii sau suferinţei, dar îndurând îndărătul micuţei măşti povara chinuitoare a groaznicului vis. M-am aplecat şi am atins pătura, iar gestul îmi aduse aminte alte momente, la Chinon poate, sau la Orléans, când un şir de pelerini, cu ochii larg deschişi, atingeau cu mâini murdare câte o treaptă pe care îngenunchease pe vremuri Fecioara, ca piatra să le dea virtute. Mi se păruse o prostie Şi încă mi se mai părea la fel. Pătura pe care o atinsesem fusese înfăşurată în jurul unui copii cu prea multă imaginaţie, după ce petrecuse o noapte într-o fântână. M-am scotocit în buzunar după bucăţica de hârtie şi am citit din nou ultimele rând.uri: „*Sciinte-Vierge* îmi spune că eşti nefericit şi că suferi pentru o greşeală săvârşită mai demult, aşa că mă voi ruga ca toate păcatele tale să se reverse asupra mea, jpentru că eu sunt tânără şi voinică şi le pot îndura mai uşor. Somn uşor şi ai încredere în Marie-Noel care te iubeşte mult.” Am pus la loc petecul de hârtie. Eram singurul pelerin...

Am ieşit pe fereastră şi m-am întors pe acelaşi drum; o clipă m-am oprit să privesc copacii bătrâni şi cioturoşi,

împovăraţi de meri;, floarea-soarelui culcată la pământ şi yiţa care năpădise casa, plină de struguri neculeşi. Pe urmă am trecut pe lângă şoproane, spre partea din faţă a casei. Probabil că Gaston le spusese celor din căsuţă că venisem, pentru că Marie-Noel străbătea terenul în întâmpinarea mea.

Brusc, mi-am dat seama că nu ştiu ce să-i spun. Crezusem că o s-o văd întâi pe Julie şi ea m-ar fi luminat cum primise fetiţa vestea.

- Să nu râzi, îmi strigă ea.

Să râd? în viaţa mea nu-mi arsese mai puţin de râs ca acum. Am rămas locului consternat, neştiind ce vrea să spună.

- Sunt îmbrăcată cu hainele lui Pierre, strigă ea. Uite, ăsta e jerseul lui, iar asta e salopeta lux albastră. *Madame* Yves m-a pus să-mi scot rochiţa pentru că era umedă. Şi în afară de asta, aşa se cuvine.

Mi-am dat seama că într-adevăr purta nişte lucruri care nu-i erau pe măsură. Erau prea scurte şi făceau picioarele să-i pară mai lungi şi mai subţiri ca oricând; împrumutase şi o pereche de saboţi, foarte mari, aşa că trebuia să-i târşâie după ea ca să poată merge.

- Ia uită-te, spuse ea, sunt mai înaltă decât Pierre şi el are doisprezece ani!

îmi arătă că mânecile salopetei nu-i ajungeau până la încheieturi; se întinsese ca să pară şi mai scurte..

- Da, am spus, văd.

Am rămas locului, privind-o stânjenit. Nu se poate să nu existe totuşi, mă gândeam eu, nişte cuvinte pe care le rosteşte un părinte când se petrece o asemenea tragedie, în niciun caz nu rămâne ca mine în mijlocul drumului şi discută despre haine.

- N-am putut să vin să te iau mai devreme..., am început, dar nu aşteptă să termin. Mă luă de mână şi spuse:

- Mă bucur că n-ai putut. Vino să vezi ce am făcut, Pierre şi cu mine.

Mă conduse la o movilă de moloz lângă o alta de

cioburi.

- Asta e castelul, spuse ea, arătând către figurina de sticlă pe care o avusese în buzunar în dimineaţa aceea, iar bucăţile astea de sticlă sunt casele din St. Gilles. Ciobul ăsta mare e biserica. Uite, Pierre a acfus pietricele să facă drumurile. Şirul ăsta este râul, iar rămurica îndoită e podul. Ne-am jucat toată după-amiaza.

Deci Julie nu avusese când să-i spună. Nu ştia. M-am uitat în spate, peste umăr, după Julie sau Gaston, dar nu i-am văzut pe niciunul.

- Unde e *Madame* Yves? am întrebat.

- în casă, vorbeşte cu Gaston şi André. Pierre ş-a dus la fermă după lapte. Am băut de la ei azi-dimineaţă; n-au avut decât puţin într-o cană. Ghici ce am mâncat la prânz? Pui! *Madame* Yves s-a dus şi a prins un cocoş şchiop, bietul de el, care se bătea cu ceilalţi. Zicea că a murit curajos, în cinstea vizitei mele.

Se uită la mine ca să-mi vadă uimirea. N-am spus nimic. încercam să găsesc o modalitate să-i spun ce se întâmplase.

- Ştii, continuă ea, coborând voçea, e foarte trist, dar mama lui Pierre nu mai locuieşte cu ei. A fugit la Le Mans acum câteva săptărnâni şi de aceea *Madame* Yves vine şi le găteşte, pentru André şi Pierre. E atât* de greu pentru un băiat să nu aibă mamă şi un soţ să nu aibă soţie.

Nu-i dădusem suficient timp lui Julie. Acesta era motivul, Gaston îi adusese mesajul cu mai puţin de o oră în urmă. încă nu găsise momentul potrivit să-i spună. Mă înşelasem însă.

- Şi la noi e aproape la fel, spuse ea. Şi tu te-ai ars ca André, dar arsura lui o să ţină toată viaţa, iar a ta numai câteva zile. în plus, noi avem mângâierea că *Maman* va fi bine îngrijită. La urma urmei, după cum mi-a explicat şi *Madame* Yves, e mai bine să fii alături de Isus în rai, decât cu un mecanic în Le Mans.

Se ridică şi-şi şterse genunchii de nisip.

- Când Emest a venit înapoi cu camionul şi a spus că Maman a fost dusă la spital, am ştiut ce o să se întâmple,

continuă ea. Visurile mele se împlinesc de obicei. Dar, cel puţin, ăsta a fost un accident. Numai că în visul meu încercam toţi s-o omorâm. Dar cum a ajuns *Maman* să cadă de la fereastră?

r- Nu ştiu, am spus. Nimeni nu ştie.

- Am să descopăr eu. Şi dacă aflu, *Maman* o să fie mai liniştită acolo în rai.

Pe urmă luă castelul de sticlă şi-l puse în buzunar. Ne-am îndreptat spre căsuţă mână în mână. Julie ieşise în poartă cu Gastón. Avea hainele fetiţei pe mână.

- S-au uscat, spuse ea. Mai bine te duci să te schimbi. Nu poţi merge la castel îmbrăcată aşa. Hai, repede.

O vârî pe Marie-Noel în casă şi-i dădu hainele, apoi se întoarse spre mine.

- A fost curajoasă, nu glumă, spuse ea încet. Puteţi să fiţi mândru de ea.

- Totul s-a petrecut atât de râpid, am răspuns. încă n-a avut timp să-şi dea bine seama.

Julie mă privi cu milă, la fel ca dimineaţă, când stătusem împreună lângă copilul adormit.

- Vă pricepeţi atât de puţin la copii, *Monsieur* Jean, încât vă închipuiţi că dacă nu plâng nu suferă? Dacă e aşa, să ştiţi că vă înşelaţi amarnic.

Vorbea" repede, ca şi cum ar fi încercat să apere fetiţa de vreo acuzaţie. Pe urmă îşi reveni.

- Scuzaţi-mă că vă vorbesc deschis. Adevărul este că fetiţa ne-a cucerit pe toţi azi. Condoleanţele mele, *Monsieur le Comte*, pentru marea pierdere suferită.

între noi se restabiliseră relaţii ierarhice. Portăreasa de la turnătorie-se adresa seniorului de St. Gilíes. Am înclinat capul şi i-am mulţumit. Pe urmă m-am adresat iar ca unei prietene:

- Ne-ai ajutat mult azi, Julie. Am fost convins că tu erai singura în stare să-i dai vestea fetiţei. Şi nu m-am înşelat-.

- Nici n-a avut nevoie să i se spună, răspunse Julie. Ea ne-a spus nouă. Zicea că o prevenise visul. Cât despre mine, *Monsieur* Jean, n-am crezut, niciodată în vise. Numai

că ştiţi, copiii ca şi animalele, sunt mai apropiaţi de adevăr.

Se uită peste terenul pustiu spre casa stăpânului şi fântână.

- Cred că va fi o anchetă, nu? N-o aduceţi pe *Ma~ dame* Jean înapoi până ñu se termină totul, nu?

- O anchetă? am repetat.

- Sigur că o să rezolve doctorii, spuse ea, dând din cap. Să sperăm însă că n-o să dureze. Lucrurile astea sunt tare neplăcute.

Fusesem prea buimăcit la spital şi prea tulburat ca să mă gândesc la asemenea lucruri. Dar, fireşte, Julie avea. dreptate. Probabil că asta discutaseră Blanche cu Paul la spital după ce am plecat.

- Habar n-am ce urmează să se facă, Julie. Am lăsat ca totul să fie rezolvat de *Monsieur* Paul şi *Mademoiselle* Blanche.

Marie-Noel ieşi din casă, îmbrăcată în rochiţa şi hăinuţa ei. O sărută pe Julie de rămas bun, iar Gaston ne conduse înapoi la St. Gilles. Când am intrat pe poartă, am observat încă patru maşini.

- Maşina doctorului Lebrun, spuse Marie-Noel, şi a lui *Monsieur* Talbert. Pe celealte nu le cunosc.

Talbert era avocatul care scrisese scrisoarea găsită în seif. Fără îndoială că el se ocupa de treburile familiei. Când ne-am apropiat şi am coborât, am văzut un om în uniformă, aşezat la volanul primei maşini.

- E maşina comisarului *de police*, şopti Gaston. Probabil că a venit împreună cir *Maâtre* Talbert şi doctorii din Villars.

- Dar de ce a fost nevoie să vină toţi? întrebă Marie-Noel. Doar n-au de gând să aresteze pe cineva?

- întotdeauna vin dacă s-a petrecut un accident, i-am răspuns. Va trebui să stau de vorbă cu ei. Du-te şi caut-o pe Germaine. Roag-o să-ţi citească.

- Germaine citeşte foarte prost, spuse ea. Nu-ţi face griji cu mine. îti promit că n-o să te mai supăr cu nimic nici acum nici altă dată.

Se duse pe terasă şi intră pe uşă, iar eu m-am întors

spre Gaston.

- Comisarul va dori probabil să-i pună câteva întrebări soţiei tale. Era aici când s-a petrecut accidentul.

- Da, *Monsieur le Comte*.

Părea neliniştit. Şi eu mă simţeam la fel. Coşmarul zilei nu se terminase. Am intrat în castel şi am auzit voci venind dinspre salon. Când am deschis uşa, au contenit şi toată lumea s-a întors spre mine. L-am recunoscut pe Dr. Lebrun şi Dr. Ivloutier de la spital. Cel de al treilea era scund, îndesat, cu părul cărunt. Probabil că era avocatul Talbert. Cel de al patrulea, cu un aer mai oficial, presupuneam că era comisarul *de police*.

Primul gând mi-a zburat spre contesă. M-am uitat prin cameră după ea şi am văzut-o aşezată încă pe scaunul de lângă cămin, impunătoare şi neîmblânzită. Nu dădea semne de oboseală, iar prezenţa ei umplea camera, micşorând statura tuturor.

- Iată-l pe fiul meu, *Monsieur*-, se adresă ea comisarului.

Pe urmă se întoarse spre mine.

- *Monsieur* Lemotte a avut amabilitatea să se deplaseze personal din Villars ca să pună întrebările necesare.

Cei trei bărbaţi se apropiară de mine, dornici să-şi exprime compasiunea.

- Regret că vă deranjez în aceste momente, *Monsieur*, rosti *le commissaire de police*.

- Sunt copleşit, de Gué, atât de copleşit încât nu-mi găsesc cuvintele cu care să-mi exprim regretul, se pronunţă şi dr. Lebrun.

Şoaptele de mulţumire, strânsul mâinilor dădură demnitate momentului, uşurând tensiunea şi aruncând o punte peste pauza penibilă dinaintea interogatoriului. Când formulele de politeţe fură încheiate, *le commissaire* se întoarse spre mine.

- Şi Dr. Lebrun şi Dr. Moutier m-au informat, *Monsieur*, că soţia dumneavoastră aştepta un copil peste câteva săptămâni şi înţeleg că în ultima vreme a dat

dovadă de o nervozitate crescândă, spuse el. Sunteţi de aceeaşi părere?

- Da, am răspuns. Este foarte adevărat.

- Era poate nejustificat de speriată. în legătură cu naşterea?

- Cred că da.

- Scuzaţi-mă, *Monsieur*, interveni Talbert, avocatul, *Monsieur le Comte*, vă rog să-mi iertaţi intervenţia, dar naşterea era aşteptată cu nerăbdare de amândoi - şi de

Monsieur şi de *Madame la Comtesse* Jean. Sperau să aibă un fiu.

- E firesc, spuse *la comtesse*, toţi părinţii sunt la fel.

- Dar mai ales în acest caz, rosti avocatul, pentru că după cum prevedea Contractul de căsătorie, naşterea Unui fiu însemna o creştere imediată a venitului, mai ales pentru *Monsieur le Comte*. Ştiu, din cele povestite de dumneaei, că *Madame la Comtesse* Jean era îngrozită să nu-şi dezamăgească soţul, şi bineînţeles întreaga familie. Cred că acest lucru explică starea de nervozitate crescută în cazul dumneaei.

- îngrozită cred că e un cuvânt cam tare, *Maâtre* Talbert.

Se întoarseră cu toţii spre vorbitoarea din fotoliul de lângă cămin.

- Nora mea n-avea de ce să fie îngrozită de niciunul dintre noi. Nu depindem chiar atât de condiţiile unui Contract de căsătorie ca să nu existăm fără ajutorul lui. Familia răposatului meu soţ stăpâneşte aceste locuri de trei sute de ani.

Avocatul se îmbujoră.

- N-am vrut să las impresia, *Madame*, că *Madame la Comtesse* Jean ar fi fost intimidată de situaţia în care se găsea. Am vrut doar să arăt că poziţia dumneaei era delicată şi o resimţea ca pe o responsabilitate. Naşterea unui fiu ar fi uşurat considerabil dificultăţile financiare. Era conştientă de acest lucru.

Comisarul se uită spre Dr. Lebrun care ezită, privi spre contesă, pe urmă spre mine.

- *Madame* Jean era într-adevăr neliniştită ca nu cumva să nască o fată, spuse el. De fapt, săptămâna trecută când am venit la control, mi-a şi subliniat acest lucru. Fără îndoială că această nelinişte s-a adăugat la starea dumneaei de nervozitate.

- Pe scurt, spuse comisarul, *Madame la Comtesse* de Gué, avea o înclinaţie spre isterie. Vă rog să mă iertaţi, *Monsieur*, dar nu doresc decât să stabilesc faptul că soţia dumneavoastră era deosebit de agitată la vremea accidentului şi, prin urmare, starea în care se afla a favorizat ameţeala. Sunteţi de acord, *Docteur*?

- Bineînţeles, bineînţeles.

- Şi dumneavoastră, *Monsieur*?

- Cred că da, am răspuns. Era agitată din cauza fetiţei. Vi s-a spus ce s-a întâmplat?

- *Monsieur* Paul de Gué şi *Mademoiselle* Blanche mi-au relatat tot. Şi o *femme de chambre*. Mă bucur că aţi găsit-o;până la urmă pe micuţă. Deci dumneavoastră aţi văzut-o ultima oară pe soţie azi-dimineaţă, înainte de a pleca să căutaţi fetiţa?

- Da, aşa este.

- Era foarte tulburată?

- Cred că nu mai mult decât eram cu toţii.

- N-a sugerat că ar vrea să se dea jos din pat şi să ajute şi dumneaei la căutatul fetiţei?

- Nu.

- Prin urmare aţi lăsat-o în pat - după câte putem presupune - să aştepte să vă întoarceţi cu vestea că fetiţa este în siguranţă?

- Da.

- Deci toată lumea a plecat de acasă cu excepţia a două *femme de chambre* - Germaine, care a dus micul dejun la *Madame la Comtesse* Jean şi pe urmă a fost trimisă în sat de către *Mademoiselle* Blanche, şi Charlotte; bucătăreasa, care era jos; şi bineînţeles, *Madame la Comtesse*, care se afla în camera dumneaei, la etaj. Am examinat locul unde a căzut soţia dumneavoastră, adăugă el. Propun să urcăm direct în dormitor, cu aprobarea

dumneavoastră.

- Bineînţeles, am răspuns.

- Am interogat-o pe Berthe, femeia care vede de vaci. A văzut-o pe soţia dumneavoastră când s-a aplecat pe fereastră, ca şi cum ar fi vrut să apuce ceva - aşa mi-a descris-o, pe urmă s-a zbătut în aer, se pare, şi a căzut. Berthe a strigat după ajutor; au auzit-o bucătăreasa şi Charlotte, care s-a dus imediat la şanţ. Bucătăreasa a telefonat după ambulanţă la Villars, iar Dr. Moutier mi-a relatat restul. Aş vrea să stabilesc faptul că n-a mai intrat nimeni în dormitor după ce Germaine, *femme de chambre* cu care tocmai am discutat, i-a dus micul dejun.

- Charlotte ar fi putut să intre, spuse Renée.

- Nu vreţi să o chemaţi, *Monsieur*? sugeră *le commissaire*.

- Charlotte este camerista mea personală; o s-o sun eu, spuse *madame la comtesse*.

O mână se întinse din fotoliu spre şnurul soneriei,

- Charlotte m-a anunţat despre accident. Era isterică. Bănuiesc însă că erau cu toţii. De la ea n-o să aflaţi prea multe. Servitorii îşi pierd întotdeauna capul la nenorocire,

Când Gaston răspunse, îi spuse că domnul *commissaire* dorea să stea de vorbă cu Charlotte.

- Nu prea înţeleg, spuse Paul, ce importanţă are ce i-a spus Charlotte sau Germaine cumnatei mele. Nu are nicio legătură cu faptul că a ameţit şi a căzut de la geam.

- Mă scuzaţi, *Monsieur*, spuse *le commissaire*. înţeleg cât chin trebuie să provoace acest interogatoriu familiei. Numai că pentru a mă conforma cerinţelor legii, trebuie să stabilese fără urmă de îndoială că motivul accidentului a fost o pură întâmplare. Din nefericire, cândcineva cade de la înălţime mai există şi alte eauze.

Renée, speriată, păli brusc.

- Cum adică? întrebă ea.

- *Madame*, explică *le commissaire* cu blândeţe, când o persoană se află într-o stare de nervozitate extremă, această stare o împinge uneori la lucruri periculoase. Nu vreau să spun că aşa stau lucrurile în acest caz. După cum

am mai spus, eu înclin să cred că motivul a fost o senzaţie bruscă de ameţeală. Dar trebuie să mă conving.

- Vreţi să spuneţi, întrebă Blanche, că s-ar fi putut ca Françoise, cumnata mea, să se fi aruncat de la fereastră intenţionat?

- Este posibil, *Madame*. Nu probabil.

în cameră se lăsă o tăcere bruscă, o tăcere saturată, după cum mi se păru, când mă uitam de la unul la altul, cu chipurile răvăşite, exprimând o negare bruscă, nerostită, născută din vina intimă că fiecare ar fi putut contribui la moartea lui Françoise. Blanche, care îi câştigase atât de meşteşugit afecţiunea lui Marie-Noel, afecţiune care altfel ar fi fost revărsată asupra mamei fetiţei; Paul, cu veşnicele lui plângeri despre condiţiile Contractului de căsătorie care făceau imposibilă finanţarea afacerilor de către Françoise; Renée, căreia nu-i păsase nici cât negru sub unghie că intriga amoroasă cu Jean ar fi putut s-o facă nefericită pe Françoise dacă i-ar fi ajuns la cunoştinţă; şi contesa, al cărei cumplit egoism matern o lipsise de iubire pe Françoise, nu numai de iubirea soţului dar şi de dreptul legitim ce i se cuvenea în casă - niciunul dintre ei nu era total liber de responsabilitatea provocării stării de spirit care probabil că o împinsese pe Françoise în braţele morţii.

Tensiunea fu întreruptă când în cameră intră Charlotte, aparent îndurerată şi bănuitoare.

- M-aţi chemat, *Madame la Comtesse*?

- *Commissaire de police* doreşte să-ţi pună câteva întrebări, Charlotte, răspunse contesa.

- Aş dori să ştiu, spuse comisarul, dacă ai avut vreo conversaţie cu *Madame-la Comtesse* Jean azi-dimineaţă, înainte de accident.

Charlotte îmi aruncă o privire mânioasă şi, după expresia feţei, mi-ath dat seama că avea impresia că întrebarea se datora vreunei remarci sau plângeri de-ale mele. îşi închipuia că îi povestisem de vizita ei în dormitor şi urma să i se ceară acum socoteală

- N-am stat cu *Madame* Jean decât câteva minute,

spuse ea. N-am bârfit nimic, n-am făcut niciun rău. Dacă *Monsieur le Comte* îşi închipuie că am provocat vreun necaz, se înşală. Nu i-am spus nimic lui *Madame* Jean despre conversaţia de la telefon.

- Ce conversaţie de la telefon? spuse *le commissaire*. Ce conversaţie?

Probabil că Charlotte şi-a dat seama că făcuse o greşeală. Se uită iritată spre stăpâna ei, apoi spre mine. în nerăbdarea ei de a-şi acoperi faptele, ajunsese să se trădeze.

- Vă rog să mă scuzaţi, spuse ea, credeam că *Monsieur le Comte* a vrut să mă scoată vinovată. Din întâmplare, am auzit o convorbire interurbană cu Parisul, dar nu i-am spus nimic lui *Madame* Jean. îmi cunosc locul. Nu aveam de ce să o mai necăjesc şi eu.

Toată lumea se întoarse spre mine, expresiile chipurilor - de la cea bănuitoare a lui Renée spre evidenta stinghereală a Dr. Lebrun - trădau concluziile clare pe care le trăseseră din propoziţiile înveninate ale lui Charlotte. *La Comtesse* fu prima care rupse tăcerea.

- Telefonul fiului meu a fost în legătură cu afacerile, spuse ea. Nu poate avea absolut nimic de a face cu situaţia de faţă.

Le Commissaire tuşi în chip de scuză.

- Nu intenţionez să intervin în afacerile financiare ale lui *Monsieur le Comte*, spuse el, dar bineînţeles că mă interesează orice ar fi sporit starea de nelinişte a soţiei.

Se întoarse spre mine.

- Ştia de această conversaţie telefonică? mă întrebă.

- Ştia, am răspuns.

- Conţinea ceva care ar fi putut s-o afecteze?

- Absolut nimic. Era în legătură „cu un contract pe care l-am negociat la Paris.

Le Commissaire se întoarse spre Charlotte.

- De ce crezi că telefonul cu Parisul ar fi putut spori grijile lui *Madame la Comtesse* Jean? o întrebă el.

Tonul nu era lipsit de bunăvoinţă, dar era repezit.

Charlotte, deja ostilă, luă totul ca un alt reproş. Mă

privi din nou plină de venin.

- Să explice *Monsieur le Cpmte*, nu eu.

Interveni Paul.

- E de-a dreptul ridicol, spuse şj. Fratele meu a reînnoit contractul cu firma Carvalet din Paris,' care preia o mare parte din produsele noastre de sticlărie. Amfost încântaţi că - a reuşit, pentru că altfel ar fi însemnat să închidem *la verrerie*. Aşa cum stau lucrurile acum, contractul es:e reînnoit în nişte condiţii care ne permit să funcţionăm în continuare, cel puţin încă şâse luni. Cumnata mea era la fel de mulţumită ca şi noi toţi.

Talbert făcu un pas înainte, puţinnedumerit.

- N-aş dori să vă contrazic, *Monsieur*, i se adresă lui Paul, dar am impresia că sunteţi în posesia unor date greşite. Carvalet mi-a trimis o copie a noului contract chiar azi-dimineaţă. Este substanţial diferit de ultimul; condiţiile sunt în mod clar în dezavantajul dumneavoastră. Chiar am rămas uluit când l-am citit. Bineînţeles că din cauza tragediei de azi nici nu m-am mai gândit la el, dar pentru că acum aţi arnin.it problema..., se uită spre mine, e posibil ca *IVldtbiTTic la Coi?zt€SSQ* Jean să fi fost puţin neliniştită. Probabil îşi dădea seamâ că naşterea unui fiu era mai importantă ca oricând.

Paul se holbă la el, stupefiat.

- Ce vrei să spui? rosti el. Cum ar putea să ne dezavantajeze contractul? Condiţiile sunt cât se poate de favorabile.

- Nu, am spus.

L-am văzut pe *le commissaire* cum se uită pe furiş la ceas. încurcăturile financiare ale familiei de Gué nu-l priveau.

- Pot să-i explic mai târziu fratelui ce e cu contractul, am spus rapid. Vă asigur că soţia mea nu-şi făcea niciun fel de griji în privinţa lui. I-am explicat absolut tot şi a fost de. acord. Altceva nu mai am de adăugat. Şi acum, domnule inspector, sunteţi gata să urcaţi la etaj?

- Vă mulţumesc, *Monsieur*.

Se întoarse Jspre Charlotte pentru o ultimă întrebare.

- în afară de neliniştea firească în legătură cu micuţa, ţi s-a părut că *Madame la Co-miesse* Jean era schimbată? întrebă el.

Charlotte ridică din umeri.

- Nu cred, răspunse ea morocănoasă. Nu ştiu. *Madame* Jean era o fiinţă care se descuraja uşor şi cădea într-o stare de depresiune. Mi-a povestit că ultima supărare o avusese din cauza' bibelourilor de porţelan preferate care se spărseseră. Ţinea foarte mult la lucrurile dumneaei. Chiar le ştergea singură de praf şi nù lăsa pe nimeni să le atingă „Cel puţin astea sunt ale mele", obişnuia să spună dumneaei, „Nu fac parte din St. Gilles."

Săgeata înveninată ne atinsese pe toţi Castelul era condamnat Oare şi *le commissaire* şi-o închipuia pe Françoise aşa cum mi-o închipuiam eu, o fiinţă izolată, agăţându-se cu. disperare de. comorile căminului pe care-l părăsise, singură, neglijată, căutată numai pentru averea ei?

Mă întrebă dacă putea să viziteze acum dormitorul, iar eu l-am condus la etaj; ceilalţi au rămas jos, în salon. Când străbăteam coridorul mi-a spus:

- Doresc să-mi exprim din nou regretul. *Monsieur*, pentru toate aces.e neplăceri şi pentru faptul că am mai contribuit şi eu la durerea dumneavoastră.

- Vă rog să nu vă cereţi scuze, âm spus. Aţi fost deosebit de delicat.

- Ştiţi, e ciudat, dar în general după o tragedie ca aceasta, cei care sunt direct legaţi de victimă se simt de parcă ar fi în sală de judecată. Se întreabă dacă nu cumva vina este a lor şi ce ar fi trebuit să facă pentru a o preîntâmpina. În cazul de faţă, răspunsul este că nu ar fi putut face nimic. Toţi cei care contau,'nu erau la castel. Un ghinion, dar nu e vina nimănui. Singura vinovată poate fi fetiţa dumneavoastră, iar ea n-o să ştie niciodată.

Am deschis uşa dormitorului şi când am intrat am văzut că obloanele nu mai erau închise, aşa cum le lăsasem, ci date de perete, iar' ferestrele larg deschise. Fetiţa era cocoţată jumătate pe pervaz, cu o mână agăţată

de geam, ^capul şi umerii în afară. L-am auzit pe comisar oprin- „du-şi respiraţia. I-am pus mână pe braţ. Amândoi am simţit imboldul să ne repezim - spre ea, dar am fi speriat-o şi Sr fi dat drumul singurului sprijin. Timp de zece secunde, care ni s-au părut o veşnicie, am aşteptat neclintiţi. Pe urmă, mâna fetiţei îşi schimbă poziţia, corpul se răsuci pe pervaz şi îşi făcu apariţia în întregime în „spaţiul uriaş dintre cele două ferestre. Se lăsă să alunece din - nou în cameră şi dădu cu ochii de noi; avea părul zburlit şi ochii îi scăpărau..

- Acum ştiu, spuse ea. S-a prins în nişă.

Le Commissaire îşi recăpătă glasul înaintea mea. Eu n-am fost în stare să scot un sunet. Stăteam şi mă uitam la Marie-Noel, teafără şi complet inconştientă de perie©* Iul prin care trecuse. În mână ţinea ceva care semăna cu o cârpă de praf.

- Ce ai acolo, micuţo? întrebă el cu blândeţe.

- Medalionul lui *Maman*, spuse ea, medalionul pe care i l-a adus Papa săptămâna trecută de la Paris. Probabil că a scuturat cârpa de praf pe fereastră, aşa cum face mereu, iar medalionul s-a prins de ea. Erau amândouă în nişa de mai jos. M-am aplecat şi le-am văzut.

Veni spre noi.

- Ia uitati-vă, spuse ea, acul de la medalion e încă înfipt în cârpă. Dacă nu mă aplecam aşa de tare, nu le-aş fi ajuns. *Maman* ar fi putut să-l sune pe Gastón sau pe altcineva şi i le-ar fi luat. Dar n-a avut răbdare. Şi-a închipuit că le poate lua singură.

. Se uită la comisar.

- Dumneavoastră sunteţi o persoană religioasă? îl întrebă ea.

- Cred că da," *Mademoiselle*, spuse el, luat prin surprindere.

- Papa nu e. E sceptic. Dar faptul că am găsit medalionul şi cârpa de praf este un răspuns la rugăciunea mea. M-am rugat la *Sainte-Vierge*. „Am făcut foarte puţine lucruri pentru *Maman* când era în viaţă. Ajută-mă să fac ceva acum, când e moartă Şi *Sainte-Vierge* mi-a spus să

mă aplec pe fereastră. N-am vrut. Nu-mi plăcea deloc. Dar am găsit medalionul. încă nu ştiu cum aş putea s-o ajut acum pe *Maman* - doar dacă pentru ea, în rai, nu e cumva mai biné ca fiica ei să-i poarte medalionul, decât să-l lase să ruginească uitat în ieşitura de la zid. Ar fi fost păcat de el!

Capitolul 23

înainte de a pleca, *le commissaire* m-a asigurat că era pe deplin mulţumit cu explicaţia că soţia mea căzuse întâmplător de la fereastră şi m-a rugat să trec pe la el a doua zi la ora unsprezece. A înţeles că fratele meu aranjase ca defuncta să fie adusă acasă, la castel, după aceea. îşi exprimă din nou condoleanţele şi din nou i-am mulţumit. Peste o clipă sau două plecă, urmat imediat de cei doi doctori. Numai avocatul rămase, iar el avu bunacuviinţă să-şi ceară scuze că mai zăbovea.

- Am mai stat, *Monsieur*, spuse el, pentru că înţeleg din conversaţia pe care am avut-o cu fratele dumneavoastră că dumnealui nu cunoaşte nimic despre condiţiile noului contract Carvalet. M-am gândit că probabil câteva cuvinte ar putea să clarifice acum situaţia.

- Nimic nu poate clarifica situaţia decât dacă fratele meu îl citeşte singur şi n-are decât s-o facă când pofteşte, îl am sus, la mine în cameră.

Paul ezită.

- îmi pare rău că insist, mai ales în momentul de faţă, spuse el, dar nu cred că sunt de învinovăţit. Din cele ce mi-a spus *Maâtre* Talbert, noul contract diferă de cel vechi în punctele esenţiale. Asta înseamnă că tot ceea ce i-ai spus lui Jacques şi mie când te-ai întors din Paris a fost o minciună?

- Da, am răspuns.

- Ce-ţi pasă ţie? îl întrerupse mama. *La Verrerie* este a lui Jean, nu a ta. Avea tot dreptul să facă ce poftea.

- Numai că eu încerc s-o conduc, âşa-i? spuse Paul. Dumnezeu mi-e martor că întotdeauna a fost o treabă ingrată. N-am vrut niciodată să mă înham la ea, dar n-avea cine. însă de ce ar minţi Jean, asta mă interesează? Ce rost

avea să-şi bată joc de noi toţi?

- N-am avut intenţia să-mi bat joc de voi toţi, am spus. Am crezut că este singura cale să salvăm *la verrerie*. M-am răzgândit după ce m-am întors de la Paris. Să nu mă întrebi de ce. Tot n-ai înţelege.

- Şi cum credeai că poţi să faci rost de capital? mă întrebă Paul. Talbert spune că în noile condiţii ar însemna ca la *verrerie* să funcţioneze în pierdere totală.

- Nu ştiu. Nu m-am gândit.

- *Monsieur* spera la un moştenitor? sugeră avocatul. Fără îndoială că de aceea aţi discutat şi cu *Madame la Comtesse* Jean? Bineînţeles, acum dată fiind situaţia...

Tăcu: Discreţia îl copleşi. Contesa nu-l slăbea din ochi, cufundată în scaunul de lângă foc.

- Ei? spuse ea. Terminaţi-vă propoziţia, *Maâtre*. Dată fiind şi uaţia... ce?

Avocatul mi se adresă pe un ton jenat.

- Sunt convins că nu mai este un secret pentru niciunul din membrii familiei, *Monsieur*, că prin prevederile Contractului de căsătorie, la moartea soţiei intraţi în posesia unei averi considerabile.

- Da, nu e niciun secret, am spus.

- Astfel că nu mai contează dacă noul contract este favorabil sau nu. Creşterea capitalului va acoperi pierderile.

Se părea că nimeni nu observase sau nimănui nu-i păsa că Marie-Noel era aşezată pe un scăunel, lângă bunica ei, şi sorbea cu aviditate orice cuvânt.

- Monsieur Talbert vrea să spună că Papa va avea banii până la urmă? spuse ea. Am crezut că îi primeşte numai dacă o să am un frate.

- Fii cuminte, spuse bunica.

- Da, rosti Paul încet, cred că ştiam lucrul ăsta. Dar aşa ceva nu se discută. Fără îndoială că toţi speram să avem un băiăt în familie.

Am aruncat legătura de chei pe masă.

- Este în valiza din şifonier, am spus. Du-te să-l iei, dacă doreşti.

Marie-Noel sări în picioare.

- Mă duc eu, spuse ea, înşfăcând cheile. Ieşi din cameră până să se gândească careva s-o oprească. De fapt, nici nu avea importanţă; contractul trebuia citit.

- Zău, Paul, interveni Renée, eşti foarte nechibzuit. După cum spune *Maâtre* Talbert, situaţia s-a schimbat acum prin moartea sărmanei Françoise şi, de fapt, nici nu cred că e momentul să discutăm despre afaceri. Mie îmi dă o stare de-a dreptul neplăcută şi îmi închipui ce dureros trebuie să fie şi pentru Jean.

- E dureros pentru întreaga familie, spuse Paul. Nu vreau ca *la verrerie* să beneficieze de moartea lui Françoise. Nu suport să-şi bată cineva joc de mine, asta e.

Maâtre Talbert era stânjenit.

- îmi cer scuze, dar n-aş fi amintit de această chestiune dacă aş fi ştiut că există aceastănefericită neînţelegere între dumneavoastră cu privire la condiţiile stipulate. Bineînţeles, *Monsieur*, sunt.la dispoziţia dumneavoastră, mi se adresă el mie, pentru o discuţie cu privire la contract şi la alte chestiuni oricând vă convine după înmormântare,

- înmormântarea va avea loc vineri, spuse *madame la comtesse*. Am şi aranjat cu *Monsieur le curé*. Nora mea va fi adusă acasă poimâine şi va fi depusă aici ea prietenii şi oricine altcineva din regiune să aibă răgazul necesar să-i aducă omagiile. Bineînţeles, eu voi fi cea care-i va primi.

Avocatul se înclină.

- Aveţi amabilitatea. *Maâtre*, să vă îngrijiţi ea anunţul mortuar să ajungă Ia redacţie din seara aceasta, ca mâine să poată apare în ziar? Am scris chiar eu ferparul.

Ridică câteva foi de hârtie din poală şi i le întinse.

- *Monsieur le curé* va aranja cu stareţa de la mănăstirea Lauray să trimită măicuţe la castel ca să vegheze în nopţile de miercuri şi joi.

Se opri să reflecteze, în timp ce bătea cu degetele pe braţul scaunului.

- Coşciugul va fi purtat, bineînţeles, de oamenii noştri de la moşie. Să sperăm că vom avea vreme bună. Soţul

meu a murit iarna eând era zăpadă şi până să-l treacă peste pod au alunecat groaznic.

Prin uşa deschisă răzbătură paşii lui Marie-Noel care cobora treptele în fugă, apoi traversă holul.

- Nu face atâta zgomot, puiule, spuse *la comtesse* eând fetiţa dădu buzna în cameră. într-o casă îndoliată se merge în vârful picioarelor.

Marie-Noel se duse direct la Paul şi-i întinse documentul.

- îmi dai voie? mă întrebă el, uitându-se spre mine.

- Bineînţeles, am răspuns.

O vreme nu se auzi altceva decât foşnetul foilor eând Paul întorcea paginile băţoase ale contractului. Apoi se uită spre mine.

- Îţi dai seama, spuse el, pe un ton inexpresiv care nu trăda nimic, că acest contract infirmă tot ceea ce am discutat înainte de a pleca la Paris?

- Da, am răspuns.

- Ai semnat şi duplicatul şi l-ai expediat?

- L-am semnat sâmbătă la birou şi în drum spre casă l-am trimis.

- Atunci nu mai avem ce face. După cum spune *Maman*, tu eşti proprietarul, tu poţi să stabileşti ce condiţii pofteşti. în ceea ce mă priveşte, înseamnă că îmi este imposibil să mai încerc să conduc afacerea.

Se ridică şi-mi întinse contractul. Chipul frustrat, hărţuit păru dintr-o dată obosit şi îmbătrânit.

- Cerul mi-e martor că n-am nicio pretenţie de deşteptăciune dar, dacă m-aş fi dus eu Ia Paris, aş fi rezolvat mult mai bine lucrurile. Numai cineva cu u» capital uriaş la spate putea să-şi permită semnarea unor asemenea condiţii. Singura concluzie pe care o trag este că atâta vreme cât ai stat la Paris te-ai aflat într-o stare de nesăbuinţă crasă. - O clipă, nimeni nu rosti niciun cuvânt. Pe urmă, *la comtesse* se întinse după soneria de lângă cămin.

- Cred că nu e cazul să-l mai reţinem pe *Maâtre* Talbert. O discuţie prelungită asupra a ceea ce se va

întâmpla cu *la verrerie* este în momentul de faţă deplasată, iar eu sunt convinsă că dumnealui are multe de rezolvat la Vilâars; ca şi noi, de altfel, aici; la castel.

Avocatul dădu mâna cu toţi şi-l urmă pe Gaston afară din cameră.

La Comtesse se întoarse spre mine.

- Pari obosit, Jean, spuse ea. Ai avut o zi lungă şi grea. De ce nu te duci să te odihneşti? Mai ai exact o oră până să mergem la biserică pentru slujba specială pe care *Monsieur le curé* a aranjat să se ţină pentru Françoise. După aceea mergem toţi cu maşina la Villars, la capela spitalului.

Se scotoci după ochelarii atârnaţi lângă crucifix şi începu să aştearnă pe foi de hârtie nume şi adrese.

Am ieşit la aer şi m-am oprit pe terenurile de dincolo de şanţ. Vitele veniseră la păscut, iar soarele coborâse îndărătul copacilor. Lângă porumbar mai era încă cenuşa alburie de la foc. Curând, ceaţa avea să se lase, învăluind castelul care, cu obloanele trase şi ferestrele închise, părea îndepărtat de lumea înserării, de stăncuţele pripăşite în pădure şi vitele bălţate care păşteau iarba.

Paul ieşi şi el şi mi se alătură pe terasa de sub ferestre. O clipă sau două fumă în tăcere, pe urmă aruncă nervos ţigara şi spuse brusc:

- Să ştii că n-am glumit adineauri.

- Cu ce anume? am întrebat.

- Că îmi este imposibil să mai conduC *la verrerie*.

- Asta ai spus.? Te rog să mă scuzi. Am uitat.

M-am întors şi l-am privit; chipul tras, răvăşit părea că se confundă cu cel al surorii sale Blanche când, încordată şi atentă, mă privise fix nu demult, în sala de aşteptare a spitalului. Mi-am dat seama că îndoiala pe care o resimţea faţă de mine, chiar aversiunea nu izvorau numai din nişte sentimente, ce-şi aveau originea în zilele copilăriei, cu certurile, invidiile şi desconsiderările ei, mai târziu transformate în suspiciune şi pizmă; ele se datorau propriilor mele ejecuri şi slăbiciuni care nu-şi aveau nicio explicaţie. Dacă aş fi încercat, aş fi putut să mi-l atrag ca

partener şi prieten; în schimb, îl înrăisem, semănasem mai multă vrajbă şi resentiment, iar starea lui prezentă de spirit era o parte din răul pe care-l provocasem, ca şi chipul imobil al lui Francoise pe patul de spital.

- Şi ce motiv ai? am întrebat.

- Motiv?

Se uită fix jos, în şanţ.

- Nu ne-am înţeles niciodată, ştii bine. Tu ai avut toate avantajele, eu am primit doar bobârnace. De-o viaţă întreagă o duc aşa, m-am obişnuit. M-ai rugat să conduc *la verrerie* în locul tău pentru că nu vroia s-o preia nimeni după ce a fost împuşcat Maurice, iar tu erai prea leneş. Ara consimţit de dragul familiei, nu de-al tău. Gel puţin, până acum ţi-am respectat; dacănu altceva, măcar hotărârile de afaceri. Acum însă nici asta mi mai pot face.

Tonul amar şi plin de resentiment suna ca şi cum îşi pierduse încrederea nu numai în muncă, dar şi în sine însuşi; ca şi cum to; ceea ce se străduise să înfăptuiască de-a. lungul anilor ss dusese de râpă şi n-avea nicio noimă. Contractul absurd pe care-l, citise, pus în funcţiuni de un străin într-o conversaţie telefonică de cinci minute, putea fi interpretat ca un gest deliberat pentru a-şi bate joc de el, reducând la zero tot ceea ca încercase să constr uiască cu migală.

- Ce-ai zice, am rostit eu rar, dacă pe viitor m-aş baza pe hotărârile tale de afaceri, nu pe ale mele?

- Cum adică?

Ochii nefericiţi,-neâncrezători îmi aminteau de instantaneele din albumul cu fotografii, unde întotdeauna se afla la marginea grupului, pentru că figura centrală reclama atenţia, iar el, nesigur, parcă nu se încadra în poză „- o figură soli ara.

- Ai spus când eram în salon că nu eşti deştept dar că totuşi, dacă ai fi mers tu la Paris, ai fi aranjat lucrurile mult mai bine. Ai dreptate, aşa este. Ce-ai zice dacă pe viitor iei şi tu parte la afacere, să călătoreşti, să preiei comenzile, pleci la Paris, la Londra sau în ce oraş pofteşti, închei noi contracte, cunoşti oameni, faci înconjurul lumii dacă vrei,

în vreme ce eu stau aici?

Se îndreptă de spate şi mă privi nedumerit, nc încrezător.

- Vorbeşti serios?

- Da, am răspuns.

Pe urmă, pentru că încă nu i se risipise neîncrederea, am continuat:

- Nu vrei să călătoreşti? Nu vrei să mai ieşi puţin?

-. Nu vreau?!

Râse scurt şi amar.

- Bineînţeles că aş vrea să călătoresc. întotdeauna mi-am dorit lucrul ăsta. Dar niciodată nu erau bani sau ocazii. Şi nici nu mi-ai dat prilejul.

- Ţi-l dau acum, am spus.

Stingherеala dintre noi, care dispăruse o clipă, se instala iar. îşi întoarse privirea de la mine.

- Pentru „că ai intrat în posesia unei averi mari ai de gând să faci pe binefăcătorul, nu?

- Nu m-am gândit la aşa ceva. Mi-a venit pur şi simplu ideea că n-ai avut parte de o viată uşoară. îmi pare rău.

- E cam târziu pentru regrete după atâţia ani.

- S-ar putea. Nu ştiu. încă nu mi-ai răspuns la întrebate.

- Vrei să spui că mi-ai da mână liberă să călătoresc prin Europa sau chiar America, să vizitez alte fabrici, alte întreprinderi mici ca a noastră şi să aflu cum e posibil să o menţinem şi; noi în condiţii similare, folosind metode mai moderne, iar după cele şase luni, când m-aş întoarce, să le putem aplica şi noi aici, la St. Gilíes?

Tonul care fusese amar şi plin de resentiment, devenise bruşc interesat, vioi; nu-mi trecuse prin cap nimic din cele sugerate de el şi mă căinam amarnic că mă amestecasem în treburile lui, dar mi-am dat seama că absolut din întâmplare dădusem peste o idee în stare să dea vieţii lui un nou sens. în loc să se considere fratele mai mic, pus la colţ, împovărat de probleme, niciodată răsplătit, avea să se transforme într-o persoană care lua

hotărâri, pompând sânge nou într-o întreprindere în decădere, muribundă, prin urmare salvând tradiţia şi, mai ales, salvându-se pe sine însuşi.

- Sunt convins că poţi să faci chiar mai mult decât atât. Vorbeşte cu Renée şi vezi ce spune şi ea. Nu vreau să vă oblig.

- Renée...

O clipă se încruntă, sub povara gândurilor, pe urmă, stângaci, puţin sfidător, adăugă:

- S-ar putea ca ăsta să fie răspunsul pentru amândoi. N-am fost prea fericiţi, ştii şi tu. Dacă aş reuşi s-o scot de aici, s-ar schimba totul. Simte că se iroseşte la St. Gilles, pe câtă vreme dacă ar călători, ar întâlni oameni, ar avea la ce să se gândească, n-ar mai fi plictisită şi nemulţumită, iar eu aş deveni o companie plăcută. Nu m-ar mai privi ca pe un ţărănoi plicticos.

Rămase cu privirea aţintită în faţă, noua lui imagine construindu-se şi materializându-se; ciudat, şi eu vedeam imaginea, chiar limpede pe acel Paul care dorea să devină, în haine elegante, cu o cravată sofisticată, jucând „aruncatul inelelor" pe puntea unui transatlantic, bând Martini cu Renée într-un bar. Şi prin ochii lui am văzut-o şi pe Renée, zâmbindu-i, elegantă şi alunecoasă, amândoi învăluiţi în norişorul propriului succes care urma să-i facă mai buni unul cu celălalt.

- Aş putea să discut cu Renée despre asta diseară? mă întrebă brusc. Până să apuci să te răzgândeşti?

- N-am să mă răzgândesc. îţi doresc succes, Paul.

Şi prosteşte, ca un personaj demodat dintr-o comedie de salon, i-am întins mâna, iar el mi-a strâns-o ceremonios, ca şi cum pece Juiam un pact. Mă întrebam dacă gestul însemna iertarea greşelilor mele recente sau dacă includea şi trecutul care nu-mi aparţinea.

Se întoarse şi dispăru în castel; am rămas acolo, contemplând vitele bălţate ce se profilau printre copacii întunecaţi; simţeam adierea rece a serii dinspre ierburile înalte. Şi pentru că nu mai venise nimeni pe terasă să mă tulbure, am încercat să compun propria mea rugăciune

pentru sufletul lui Françoise, moartă din cauza prostiei şi neglijenţei, o rugăciune pe care n-aş fi putut s-o rostesc la slujba specială sau în capela spitalului unde, pentru că jucam rolul de soţ, aş fi devenit făţarnic.

. Când. clopotul bisericii începu să bată solemn, întrerupând liniştea, am intrat şi i-am găsit pe toţi în hol; am observat că nu urma să mergem pe jos în sat, aşa cum făcusem duminică, ci, oficial, transportaţi cu maşinile. Erau trase amândouă în faţa terasei; în prima, la volan, era Gaston, îmbrăcat în uniformă, în a doua se afla Paul; cele trei femei erau deja îmbrăcate în doliu, urmate de Marie-Noel, într-o hăinuţă închisă la culoare. Am urcat în maşini într-o anume ordine prestabilită - *la comtesse*, eu şi copilul în Renault, iar în cealaltă sora şi Renée.

Am trecut încet prin porţi şi peste pod, preambul al cortegiului care urma să defileze vineri, şi încet, în aceeaşi înaintare sobră, am coborât din maşini, după.o călătorie de numai două minute, am intrat în biserică şi ne-am aşezat pe locurile noastre din faţă, exact ca duminică.

Ingenuncheasem şi ascultam slujba, dar gândurile îmi fugeau la cei de lângă mine. Ce rugăciuni rostite cu fervoare sau umilinţă adresau cerului! Cereau oare odihnă pentru răposata Françoise sau iertare pentru ei înşişi? Mi se părea că şi una şi alta trebuiau să se contopească până la urmă, căci scopul final al unor asemenea rugăciuni nu era altul decât îndepărtarea grijilor şi a suferinţei. Vălurile care acopereau pe mamă, fiică şi noră le făceau să semene într-atât între ele, încât le puteai considera trei faţete ale unei singure personalităţi, tripticul unui singur chip. Nu-mi dădeam seama dacă erau întristate sau misterioase; numai fetiţa, cu capul descoperit şi părul tuns scurt, reprezenta un simbol, simbolul a ceva ce trecuse - puritatea pierdută, tinereţea pierdută - şi pentru care jeleau siluetele îndoliate.

Când slujba s-a terminat, ne-am dus la Villars să păstrăm câteva momente de reculegere,, în capelă. În mod ciudat, încăperea nu era tristă şi macabră cum mi-o închipuisem. Trupul de ceară şi extraordinar de înstrăinat

al lui Françoise nu aparţinea persoanei pe care o trădasem cu toţii ci părea ceva mumificat şi îndepărtat, descoperit după secole într-un mormânt egiptean. Nu slăbeam fetiţa din ochi, temându-mă poate să nu izbucnească în lacrimi sau să se sperie, dar era liniştită. Se uita plină de interes la cele două măicuţe, la luminări şi la flori; asemeni ei şi probabil şi asemeni celorlalţi, am înţeles că părerile de rău şi regretele nu-şi aveau locul; le înlocuiau o uşoară curiozitate şi surpriză. Afară, Renée era singura care plângea. Am văzut-o cum se scotoceşte după o batistă, iar Marie-Noel se înroşi şi întoarse capul stingherită fiindcă un adult dădea astfel frâu liber sentimentelor.

Era aproape opt şi jumătate când ne-am întors Ia castel şi Ze *curé* ni se alătură la cină. *La Comtesse*, pe care până atunci n-o mai văzusem în sufragerie, se aşeză la capătul opus al mesei faţă de mine, iar prezenţa ei acolo, în ciuda solemnităţii ocaziei, dădu camerei intimitate şi distincţie. Praznicul de înmormântare putea să fie foarte uşor confundat cu o masă de Anul Nou. în mod grotesc parcă, mă aşteptam să-l văd pe Gaston intrând cu Un curcan sau o gâscă. Lipseau bomboanele de ciocolată în hârtii colorate şi o crenguţă de vâsc atârnată de tavan. VoCile care la început erau coborâte, reţinute, se ridicară pe măsură ce masa înainta, iar dtipă ce se servi desertul, iar tava cu ceştile de cafea fu dusă în salon, unde *la comtesse* conduse tot alaiul, şi după ce servitorii plecară, parcă urma să ne punem coifuri de hârtie, să jucăm gajuri şi să coacem castane. Abia când *le curé* plecă, *la comtesse* dădu primul semn de oboseală; am privit-o şi am văzut că se făcuse brusc cenuşie la chip. Broboane de sudoare i se scurgeau de pe frunte pe obraji, iar ochii care săgetau neliniştiţi încăperea îşi pierduseră pe dată vioiciunea şi concentrarea. Paul ieşise din salon cu preotul, iar Blanche, Renée şi fetiţa răsfoiau împreună o carte şi nu observaseră nimic.

Am spus încet:

- Te duc sus.

M-a privit fix ca şi cum n-ar fi priceput; pe urmă,

când i-am întins braţul, s-a sprijinit de el, tremurând. Am rostit cu voce tare, ca să audă ceilalţi:

- Cred că ar fi mai bine să ne uităm împreună pe liste, la tine în cameră.

Se îndreptă şi mă apucă mai strâns de braţ, iar când ne-am apropiat de uşă, spuse limpede, fără nicio dificultate:

- Noapte bună, noapte bună tuturor. Staţi liniştiţi. Jean şi cu mine avem nişte probleme pe care preferăm să le discutăm la mine, sus.

Toţi se ridicară deodată, iar Blanche înaintând, spuse î

- N-ar fi trebuit să cobori, *Maman*. A fost prea mult pentru tine.

Cuvintele ei conţineau exact fărâma de venin care să stârnească o ripostă; mama se întoarse într-o fraeţiune de secundă, îmi dădu drumul la braţ şi replică:

- Când voi avea nevoie de sfaturi de la tine, o să ţi le cer. Mai sunt încă patru sute de plicuri de scris până mâine seară. îţi sugerez să te apuci de acum şi să-ţi dea şi fetiţa o mână de ajutor.

Ieşirăm din cameră şi urcarăm împreună scările spre primul palier. Se opri o clipă să-şi tragă sufletul.

- De ce j-am atras atenţia lui Blanche ce trebuie să facă? Pentru ce sunt invitaţiile?

- Pentru înmormântarfea lui Françoise, i-am spus. Înmormântarea de vineri.

- A cui înmormântare?

- A lui Françoise. Françoise a murit. azi.

- A, bineînţeles..O clipă am uitat totul. Mă gândeam la vremea când făcusem listele pentru nunta lui Blanche. Am tipărit invitaţiile şi apoi n-am mai folosit niciuna.

Mă luă de braţ din nou şi urcarăm al doilea şir de trepte; când am pornit pe coridorul spre camera ei din foişor, umbrele păreau să ne cuprindă, tăcerea se înteţea de parcă ne-am.fi retras într-un trecut ce existase acolo dintotdeauna.

Charlotte ne deschise uşa şi după expresia chipului

mi-am dat seama imediat că era speriată. îmi aruncă rapid o privire bănuitoare, neliniştită, iar când *Madame la comtesse* intră în cameră, îmi şopti:

- Cutiile au dispărut din dulăpior.

- Ştiu, eu le-am luat.

- De ce? O să am nevoie de ele la noapte, mi-a răspuns.

- Nu.

Am trecut pe lângă ea, în urma contesei,

- Dezbracă-te şi bagă-te în pat, *Maman*. S-ar putea să dormi sau nu. Oricum, nu are importanţă. Rămân cu tine aici toată noaptea.

Umbra ei reflectată pe tavan, dominatoare, monstruoasă ca a unei vrăjitoare, părea că se contopeşte cu draperiile grele de lâ geamuri şi pat; dar când se întoarse şi mă privi, mişcarea diminuă umbra, făcând-o să se chircească la pământ, iar zâmbetul era al femeii care jos. în sufragerie, ţinuse un consiliu de familie şi făcuse din doliu o adevărată ceremonie, înfruntând tragedia cu propria semeţie şi raţiune.

- Lucrurile s-au inversat, spuse ea. A trecut mult timp de când unul din noi zăcea în pat iar celălalt priveghea. Ai avut odată febră mare când erai de vreo doisprezece ani. Am stat lângă tine şi ţi-am şters fierbinţeala de pe chip. Asta ai de gând să faci şi tu în noaptea asta?

Râse şi-mi făcu semn să ies -din cameră, apoi o strigă pe Charlotte. Am ieşit pe coridor şi am coborât în salon; ceilalţi stingeau luminările şi se pregăteau să se retragă la ei în camere. Marie-Noel o ţinea de mână pe Blanche şi se îndreptau spre scară: avea chipul alb de la oboseala zilei care se încheiase.

- Vil să-mi spui noapte bună, Papa? mă întrebă.

- Da, i-am promis eu şi m-am înapoiat în sufragerie după o ţigară. Când m-am întors iar în hol, am observat că Renée nu plecase cu ceilalţi, ci mă aştepta pe scări. Văzând-o, mi-am amintit de prima seară când, cu mână pe uşa ce ducea la terasă, am auzit dintr-o dată paşi în urma mea şi am zărit-o acolo. în halat, cu părul căzut pe umeri.

Acum nu mai era nici pasionată, nici mânioasă, nici neconsolată, ci cumva mai înţeleaptă şi puţin ruşinată, ca şi cum ar fi recunoscut că tragedia acelei zile reprezenta bariera finală dintre noi.

- Deci vrei să scapi de noi, de Paul şi de mine? spuse ea. Ai plănuit asta de când te-ai întors de la Paris.

Am scuturat din cap.

- Nici vorbă de plan, i-am răspuns. Mi-a venit ideea astă-seară pe terasă, asta-i tot. Dacă nu-ţi.convine propunerea, consideră că nici n-am făcut-o.

O clipă nu spuse nimic. Părea că se gândeşte la ceva, pe urmă rosti rar:

- Te-ai schimbat, Jean. Nu mă refer la ziua de azi şi la şocul îngrozitor pe care l-am avut cu toţii, ci de o vreme încoace. Nu mai eşti acelaşi.

. - în ce fel m-àra schimbat? ' „ ' Ridică din umeri.

- Nu -vreau să spun că eşti schimbat faţă de mine. îmi dau seama acum că te-ai distrat doar în ultimele luni. Erai plictisit, n-aveai ce să faci, iar eu s-a întâmplat să-ţi fiu la îndemână. Te-ai schimbat cumva în interior, ai devenit mai dur, mai retras.

- Mai dur? Eu credeam că invers. Mai blând, mai slab în fiecare zi.

- A, nu.

Se uită la mine gânditoare.

- Să ştii că n-am observat numai eu. Şi Paul mi-a spus acelaşi lucru acum vreo câteva zile, când te-ai ars la mână. Eşti mult mai detaşat, nu numai faţă de mine, ci faţă de toţi ceilalţi. De asta ne-a surprins pe amândoi că ne-ai făcut propunerea să călătorim în locul tău. Din felul în care te-ai purtat acum o săptămână, ai lăsat impresia că singurul lucru din lume pe care ţi-l doreai era să scapi de aici.

Am privit-o fix, descumpănit.

- Am lăsat eu impresia asta?

- Sinceră să fiu, da..

- Nu e adevărat, am spus. M-am gândit tot timpul la toţi, zi şi noapte. Castelul, turnătoria, *Maman*, fetiţa, toată

familia - tot timpul v-am avut în minte. Şi ultimul lucru pe care nii l-aş dori ar fi să scap de aici.

Mă privi neîncrezătoare.

- Nu te înţeleg, spuse. Adevărul este, bănuiesc, că nu te-am înţeles niciodată. Am fost o proastă că odată mi-am închipuit contrariul. Nu m-ai iubit nicio clipă, nu?

- Nici acum nu te iubesc, Renée, am răspuns. Nu ştiu cum a fost pe vremuri, dar mă îndoiesc.

- Vezi? spuse ea. Eşti mai dur. Te-ai schimbat. Nici măcar nu te mai sinchiseşti să tè prefaci.

Se opri şi pe urmă, rar, anevoie, adăugă:

- Paul n-a spus nimic, dar sunt sigură că asta crede şi eu încep să-i dau dreptate. Ai încheiat contractul cu sânge rece, cu'bună ştiinţă, riscând pe... ceea ce s-a întâmplat azi, urma să se întâmpla oricum.

Vocea era coborâtă, dar am simţit în ea un fel de insistenţă, un amestec de uimire. şi de spaimă pentru că bărbatul pentru care făcuse o pasiune a putut să se.poarte astfel, iar ea fusese cumva implicată în planurile lui din acest motiv.

- Dacă-ţi închipui că am încheiat contractul scontând pe moartea lui Françoise, te înşeli, i-am spus.

Răsuflă uşuraţă.

- Mă bucur, spuse ea. Astă-seară, în capelă, am fost brusc... copleşită de tot ceea ce s-a petrecut. Cu o săptămână în urmă n-aş fi putut să părăsesc St. Gilles-ul, dar acum..., se întoarse şi începu să urce treptele,.!, acum ştiu că îmi este imposibil să mai rămân aici. Trebuie'să plec

- este singura speranţă care ne-a mai rămas pentru viitor, lui Paul şi mie.

Am urmărit-o cum dispare pe coridor; oare într-adevăr moartea lui Françoise îi provocase sentimentul de ruşine sau motivul era doar reticenţa mea, indiferenţa faţă de ea ca femeie, care îi înăbuşise dorinţa?

Am stins lumina şi am urcat scările pe întuneric

- aveam sentimentul că ceea ce făcusem cu Paul şi Renée nu era propria mea faptă, acţiunea eului solitar a

fostei vieţi, şi nici a lui Jean de Gué, a cărui umbră devenisem, ci opera unei a treia persoane care nu era nici el, nici eu, ci o combinaţie dintre noi, fără vreo existenţă materială, o persoană născută nu din gândire, ci din intuiţie şi care ne aducea amândurora alinare.

Marie-Noel mă rugaâe să-i spun noapte bună, aşa că am trecut prin uşa batantă spre scăriţa din foişor, şi am apăsat clanţa, aşteptându-mă s-o găsesc încă îmbrăcată sau în faţa *prie-dieu*-ului. Dar lunga zi îşi spusese până la urmă cuvântul. Era în pat şi dormea. Imaginea din capelă nu o lăsase nepăsătoare, după cum îmi închipuisem. La picioarele patului erau aprinse două luminări, iar răţuşca îngenunchease în faţa lor ca pentru rugăciune. La pieptul ei se afla o păpuşă de celuloid cu capul turtit; pe un petec de hârtie agăţat de tăblia patului scria: „Aici zac rămăşiţele pământeşti ale lui Marie-Noel de Gué, care a părăsit această viaţă în anul Domnului 1956 şi a cărei credinţă în Preacurata a adus pace şi căinţă umilului sat St. Gilles”.'

Am stins luminările, am. tras obloanele, dar am lăsat geamul deschis. Pe urmă am coborât şi am trecut în cealaltă latură a castelului, spre camera din foişor. Aici nu ardeau luminări, dar lângă pat era o veioză, iar femeia dintre perne nu dormea, ca fetiţa, ci era trează şi atentă. Ochii, înfundaţi în obrazul epuizat, pământiu, mă priveau ţintă.

- Credeam că nu mai vii, spuse'ea.

Am tras scaunul de lângă sobă şi l-am apropiat de pat. M-am aşezat şi am întins mâna. Mi-o apucă strâns.

- Am trimis-o pe Charlotte la ea în cameră. I-am spus: „*Monsieur le Comte* are grijă de mine în noaptea asta. N-am nevoie de tine”. Cred că asta voiai să-i spun, nu?

- Da, *Maman*, am răspuns.

Strânsoarea se înteţi şi mi-am dat seama că aşa urma să mă ţină toată noaptea, ca un fel de protecţie împotriva întunericului, iar eu nu trebuia, să mă mişc, nici să-mi retrag mâna, căci altfel legătura s-ar fi slăbit iar intenţia s-ar fi spulberat.

- M-am tot gândit, spuse ea. Peste” câteva zile, când o să se termine totul, am să plec din camera asta şi am să cobor în vechea mea odaie. Pot să supraveghez rosturile casei..

- Cum vrei, am răspuns.

- Stau aici şi-mi dau seama că mă lasă memoria. Nu mai ştiu dacă sunt în prezent sau în trecut. Şi am visuri urâte.

Ceasul aurit de lângă pat ticăia cu putere, iar pendulul se mişca înainte şi înapoi în cutia de sticlă - cele două se combinau pentru a încetini mersul minutelor.

- Azi-noapte, continuă ea, am visat că nu erai la castel. Luptai din nou în Rezistenţă, iar eu citeam bileţelul pe care ai reuşit să mi-l trimiţi în seara când a fost împuşcat Maurice Duval. îl citeam întruna şi aveam senzaţia că o să-mi pleznească capul. Pe urmă, după ce mi-ai făcut morfina, n-am mai visat nimic.

La Villars, Béla avea. un ceas fosforescent într-o cutiuţă de piele; limbile se vedeau albe pe cadranul întunecat, iar ticăitul era rapid şi atât de silenţios, încât abia îl distingeai, ca pulsul iute şi viu al inimii omeneşti,

- Dacă mai visezi şi în noaptea asta, sunt aici. Aşa că nu mai contează.

M-am aplecat şi am. stins lumina cu mina arsă şi, dintr-o dată întunecimea începu parcă să mă apese din toate părţile. Disperarea din umbre îmi invadă trupul, iar bătrâna începu să vorbească şi să bolborosească într-o stare de semitrezie de care mă simţeam total detaşat; nu eram în stare decât să-i ascult vorbele, o dată cu ticăitul ceasului. Uneori striga, înjura, alteori aluneca într-o rugăciune; o dată a izbucnit într-un hohot de râs necontrolat; dar niciodată, hăituită de frânturile de gând, n-a strigat după îndurare şi nici nu mi-a dat drumul la mână. Când, imediat după ora cinci, a adormit, iar eu m-am aplecat să mă conving, chipul nu mai arăta a mască descompusă, sinistră, ascunzând chinul lunilor şi al anilor. Era liniştit, relaxat şi ciudat dfe frumos. Nici măcar îmbătrânit.

Capitolul 24

îmi dădeam seama că acum puteam s-b las, pentru că nu se va mai trezi. M-am ridicat de pe scaun şi am ieşit din cameră, am coborât în tăcerea casei spre salon. Am deschis obloanele şi am ieşit pe terasă. Traversând şanţul, am ajuns pe cărarea de sub castani şi de acolo la poteci şi statuia de piatră din mijlocul lor. Aerul avea limpezimea rece care apare înaintea zorilor, iar cerul îşi pierduse din întunericul adâncit de ceasurile nopţii şi se estompase, cedând parcă în faţa zilei; stelele păliseră, mâi sfioase, micuţa constelaţie a Pleiadelor dispărea deja la apus, iţindu-se deasupra copacilor neguroşi. De aici, de pe ridkătura de pământ de lângă statuie, mă puteam uita în voie la castel şi la satul din apropiere, la turla bisericuţei care străpungea cerul, la pilcul de case de alături, ce lăsa impresia unei ferme, la culmea răsăriteană şi pădurea din jur, alcătuind împreună cu St. Gilles o singură entitate.

Am rămas la picioarele statuii şi am aşteptat să se lumineze de ziuă, iar pe măsură ce bolta se deschidea lăsând să apară zorii, iar satul şi castelul prindeau contur şi se materializau, însuşi pământui parcă se solidifica, aburul umed şi cald se ridica o dată cu soarele, umezeala nopţii şi a ctimineţii se contopeau pèntru a hrăni solul. O ceaţă alburie, călduţă şi poroasă, Se atârnă pentru puţină vreme de arbori, iar când se risipi, îi lăsă roşiatici-aurii; în chip miraculos, când. soarele ajunse deasupra câmpiei dincolo de sat se deşteptă la viaţă. într-o clipă, sau cel puţin aşa am avut impresia, dintr-un coş se înălţă un fuior de fum, un câine prinse să latre,-- vitele să mugească. Nu mai eram izolat, privind de unul singur, amorţit de epuizare, ci unul dintre cei mulţi, o parte a St. Gilles-ului. M-am gândit la preot care se deştepta spre a primi ziua cu chipul senin, înnorându-se brusc la gândul nenorocirii de la castel şi cum imediat, fără îndoială,x se va ruga pentru cei văduviţi, credinţa sa, asemeni unui talisman, oerotindu-i contra răului, aceeaşi credinţă răspândindu-se şi îmbrăţişându-i pe toţi cei din preajma lui. M-am gândit şi la oamenii din sat, necunoscuţi mie, care veniseră aseară

la slujbă din respect pentru Françoise şi stătuseră cu capetele plecate şi privirile ferite. Ernest, şoferul camionului, fusese şi el; la fel şi Julie, cu nepoţelul Pierre. Mi-am dat seama dintr-o dată că ceea ce mă apropia de ei nu era curiozitatea străinului, atracţia sentimentală spre pitoresc, ci ceva mai profund, mai intim, o dorinţă atât de puternică pentru ' bunăstarea şi viitorul lor, încât, deşi vecină cu dragostea, semăna cu durerea. Acest dor resimţit acut era totuşi ceva impersonal; nu izvora din intenţia de a mă pune bine cu ei şi într-un fel de-a dreptul ciudat, cuprindea nu numai pe cei din sat şi cei care acum păreau să facă parte din fiinţa mea, cei care dormeau la castel, ci şi lucrurile neînsufleţite de mai departe - coama dealului, drumul pe povârnişul nisipos, viţa care atârna pe casa stăpânului, copacii din pădure.

Sentimentul se intensifică, părând să-mi străbată întreaga fiinţă, la fel cum arsura de la mână îmi afectase cu trei zile în urmă fiecare fibră a trupului; şi cele două lucruri se contopeau acum - ceea ce fusese o rană sfâşietoare şi inutilă duminică se îngemăna cu focul care mă cotropea interior. Cum stăteam la poalele statuii, soarele se ridică, iar ceaţa dimineţii se topi. însuşi castelul se desluşi limpede, deşi încă cufundat în somn, până când obloanele de la camera din turnul vestic se deschiseră brusc, trântite cu un zgomot care ajunse prin parc până la mine; în fereastra lungă am văzut pentru o clipă o siluetă privind, nu în direcţia mea, spre statuie şi alei, ci în sus, spre cer, o siluetă oarecum vagă, straniu de singuratică, închipuindu-şi că numai ea contemplă zorile. Era Blanche; gestul brusc de a deschide obloanele mă făcu să mă întreb dacă nu cumva şi ea stătuse de veghe toată noaptea, iar acum, în sfârşit, tânjind după somnul care nu mai sosea, lăsase deoparte orice speranţă pentru încă douăsprezece ore şi inundându-şi odaia rece cu aer şi soare, saluta morocănoasă ziua.

M-am ridicat şi am pornit-o prin parc spre castel; nu mă observă decât când am traversat şanţul şi am ajuns sub fereastra ei. Am văzut-o cum se întinde să tragă geamul,

dar până să apuce să-l închidă, i-am strigat:

- Mă supără mâna, vrei să mi-o bandajezi?

Nu-mi răspunse, ci se retrase la ea în cameră, lăsând fereastra deschisă, de unde am tras concluzia că, la fel ca întotdeauna, tăcerea ei însemna indiferenţă faţă de propria-mi persoană, dar nu şi refuzul de a mă ajuta. M-am dus la uşa camerei ei şi am bătut, dar pentru că n-am auzit niciun răspuns, am apăsat clanţa şi am intrat. Stătea lângă masă şi derula un bandaj nou. Chipul îi era rigid, inexpresiv. Era îmbrăcată într-un capot cafeniu - închis, iar părul dat pe spate şi prins într-un coc era la fel cum îl purta de obicei. Strânsese deja patul şi trăsese cuvertura. Nimic nu era în dezordine, totul era la locul lui. Nici urmă de cearşafuri mototolite, dovadă a unei nopţi agitate, în această cameră rece şi mohorâtă. Numai florile de pe *prie-dieu* înviorau şi dădeau viaţă atmosferei. Erau dalii, cu aceeaşi culoare de flacără vie ca a celor pe care Béla le cumpărase la piaţa din Villars şi care îi umpluseră salonaşul de viaţă şi căldură.

Blanche nu se uită la mine ci întinse mâna şi mi-o luă pe a mea; îmi scoase bandajul pus de Béla duminică noaptea. Probabil că îşi dăduse seama că nu era acelaşi pe care îl pusese ea sâmbătă, dar nu lăsă să se vadă că ar fi fost surprinsă. Acţiona ca un automat, tăcută şi detaşată.

- Dacă ai făcut jurământ să nu vorbeşti, i-am spus eu, l-ai călcat ieri, la spital. Nu mai e valabil.

Nu răspunse. Continuă.să-mi panseze mâna.1

- Acum cincisprezece ani, am continuat eu, între noi doi a survenit moartea unei persoane. A fost nevoie ieri de o altă moarte ca să-ţi dezlege limba. Oare n-ar fi mai simplu pentru amândoi, şi pentru întreaga familie, dacă am pune capăt tăcerii?

Mina,. fără bandaj, păru dintr-o dată vulnerabilă. Puteam s-o mişc, să strâng pumnul şi nu mă mai durea. Acoperi arsura eu un nou pansament. îl simţeam proaspăt, răcoros şi curat.

- Ar fi mai simplu pentru tine, spuse ea, fără să ridice privirea, Ia fel de simplu cum ţi-a fost s-o laşi pe Françoise

să moară. Ţi-a uşurat viaţa. Nu-ţi mai stă în cale.

- N-am lăsat-o să moară, am spus.

- Ai minţit cu grupa sangvină. Ai minţit Cu contractul. Ai minţit cu totul, întotdeauna, de-a lungul anilor. Nu vreau să vorbeàe cu tine nici acum, nici pe viitor. Nu avem ce ne spune.

Terminase pansamentul. îmi dădu drumul la mână. - Gestul era final, o concediere.

- Greşeşti, am spus. Am multe să-ţi spun. Dacă mă accepţi cap de familie trebuie să mă asculţi, chiar dacă nu eşti de acord.

Se uită rapid spre mine, apoi se îndepărtă să pună la loc bandajul nefolosit.

- Faptul că ţi-a revenit o avere mare s-ar putea să-ţi dea sentimentul puterii, spuse ea, dainu te îndreptăţeşte şi la respect. Pentru mine nu eşti cap de familie şi cred că nici pentru ceilalţi. Niciodată n-ai făcut nimic care să justifice acest titlu.

M-ara uitat în jur la severitatea şi răceala camerei, la tablourile sinistre cu chinurile lui Isus, la Cristosul crucificat care probabil o privea, impersonal, de pe peretele alb, când stătea lungită pe patul îngust şi înalt.

- De-asta ţi-ai atârnat toate tablourile astea? Ca să-ţi amintească de faptul că nu poţi să uiţi? am întrebat-o.

Se întoarse şi-mi aruncă o privire amară, cu gura strânsă pungă.

- Să nu-ţi baţi joc de Dumnezeul meu, spuse ea. Ai distrus totul în viaţa mea. De el să nu te atingi! - <

- în casa s.ăpânului le-ai fi atârnat? Ar fi făcut parte - din zeştrea ta pentru Mauriee?

Zdrobisem, în fine, închistarea. Suferinţa anilor ţâşni la suprafaţă, zvâcnind pe buze şi în priviri asemeni unei flăcări.

- Cum îndrăzneşti să vorbeşti despre el? Cum îndrăzneşti să-i rosteşti chiar şi numele? Crezi că aş putea uita vreodată, fie şi pentru o clipă, o zi sau o noapte ce ai făcut?

*- Nu, am spus, n-ai uitat. Nici eu. Nu mă poţi ierta,

poate nici eu nu mă pot ierta, în cazul ăsta, oare de ce am fost amândoi atât de mişcaţi ieri-dimineaţă când am descoperit că Marie-Noel a coborât în fântână?

Ceea ce sperasem şi de ceea ce mi-era teamă se petrecu. în ochi îi apărură lacrimile care se scurseră pe obraji; nu durerea pierderii sau chinul neaşteptat, ci suferinţa anilor, descătuşată prin inocenţa copilului. Se duse la fereastră şi rămase cu privirea afară, cu spatele fără apărare, trădând emoţia pe care n-o puteam vedea. Oare cât din viaţa ei fusese irosit aici, intre patru pereţi, când gindurile amare urcau în trupul ei ca o maree, în vreme ce stătea lungită sau în capul oaselor, citea sau se ruga. Se întoarse brusc, cu ochii zvântaţi, reculeasă şi totuşi mult mai vulnerabilă din cauza durerii pe care tocmai mi-o arătase.

- Probabil că te distrează spectacolul pe care ţi-l ofer, spuse ea. Şi când erai copil îţi plăcea să mă vezi plângând.

- Atunci, poate, nu însă şi acum.

- Dacă e aşa, ce mai aştepţi? mă întrebă ea. De ce mai stai?

Nu puteam să-i cer iertare pentru ceva ce nu săvârşisem. Ca ţap ispăşitor, nu puteam decât să îndur vina.

- Săptămâna trecută m-am uitat prin album," am spus. Am găsit pozele vechi de când eram mici. Şi cele de mai târziu. Grupuri la *verreri*®, cu Mauriee printre ei.

- Şi? mă întrebă, ce-i cu asta?

- Nimic. Numai că aş fi dorit ca ceea ce a fost acum cincisprezece ani să nu se fi întâmplat.

Se prea poate ca ceea ce rostisem să nu se fi potrivit deloc cu firea fratelui ei; era ceva neaşteptat; mă privi o clipă uitând de asprimea obişnuită, pe urmă, dându-şi seama că vorbeam sincer, fără cinism sau alt fel de batjocură, spuse încet: *

- De ce?

Nu puteam să-i ofer decât propriul meu adevăr. Dacă nu-l credea, n-aş mai fi avut nimic de adăugat.

- Mi-a plăcut cum arăta, am răspuns. E prima oară

când m-am uitat la fotografii. întorceam foile şi-mi dădeam seama că a fost un om bun şi probabil lucrătorii l-au iubit şi l-au respectat. Mi-a venit în cap ideea că a fost ucis din invidie; cel care l-a împuşcat, sau a poruncit să fie împuşcat, n-a făcut-o din patriotism, ci pentru că-l pizmuia, pentru că. Maurice Duval era mai bun decât el.

Se holbă la mine neîncrezătoare şi bănuiesc că ceea ce-i spusesem era atât de departe de orice ar fi putut să-i spună fratele ei, încât îi era imposibil să accepte.

- Crezi că mint, am spus. Nu mint. E adevărul adevărat. Am spus exact ceea ce am simţit.

- Dacă ai de gând să te confesezi, nu mi te adresa mie. Ai întârziat cu cincisprezece ani.

începu să se plimbe prin cameră, îndreptând lucrurile care erau deja ordonate, folosindu-se de aceste gesturi pentru a-şi masca emoţia.

- La ce ne foloseşte acum, la amândoi, să vii aici şi să te învinovăţeşti? Trecutul nu mai poate fi reînviat. Pe Maurice nu-l mai poţi aduce înapoi. Nu ai avut nici măcar curajul să-l împuşti tu, ci te-ai dus noaptea la *verrerie* prefăcându-te că eşti singur şi l-ai rugat să-ţi deschidă să te ascundă; iar el a coborât, a deschis uşa să te primească în casă, iar în prag a dat peste clica ta de ucigaşi în frunte cu tine. Dumnezeu să te ierte, Jean, eu nu pot.

Se duse din nou la fereastră; aerul intra în cameră reavăn şi răcoros. M-am dus lângă ea şi am rămas alături, dar nu s-a clintit din loc, ceea ce mi s-a părut a reprezenta în sine o iertare.

- De la început aţi avut ceva contra lui Maurice şi tu şi *Maman*, spuse ea. Chiar din primele zile când a venit să lucreze la *verrerie* şi noi eram copilandri; îl invidiai pentru că Papa îl preţuia atât de mult, deşi pe tine personal nu te-a interesat niciodată fabrica şi rareori treceai pe acolo. Pe urmă, când Papa i-a încredinţat conducerea şi l-a făcut director, ai început să-l urăşti. Parcă vă văd pe tine şi pe *Maman*, *în* salon, râzând, iar *Maman* rostind: „Oare, Blanche, cusurgioaica *Mademoiselle* de Gué, s-a îndrăgostit până la urmă?”

Nu mă privi, ci se uită spre pare; acum profilul ei era cel al fetei din album, deja ursuză, rezervată, păstrătoarea unui secret pe care nu dorea să-l dea la iveală.

- întotdeauna v-aţi folosit de nişte arme ridicole, tu şi *Maman*, spuse ea." Pentru că Maurice se-.trăgea din nişte oameni pe care voi aveaţi pretenţia că-i dispreţuiţi. Papa n-a fost niciodată aşa, el a înţeles. N-ar fi încercat să ne împiedice să ne căsătorim. Când a venit armistiţiul şi ocupaţia, ai prins ocazia. Ţi-a fost uşor, nu, să transformi crima într-o faptă eroică? S-a mai intâmplat şi în alte familii. N-am fost noi singurii.

Făcu un gest cu mâinile. Dintr-o dată totul se sfârşi. Trecutul deveni trecut. Se întoarse şi privi în jur la alcovul aiezat în semicercul foişorului, simplu şi sobru ca o chilie dintr-o mănăstire, *prie-dieu* în colţ, crucifixul de deasupra.

- Şi acum, în locul casei stâpânului, m-am ales cu ce vezi. Şi dacă ieri am dat semne de emoţie, ştii bine de ce.

Cred că ceea ce mă înduioşa cel mai mult era faptul că încă mă tutuia. Obiceiul de o viaţă nu putea fi uitat printr-o tăcere de cincisprezece ani. Dacă nu în altceva, cel puţin în asta mai licărea o rază de speranţă.

- Vreau să te duci la casa stăpânului şi s-o faci a ta, i-am spus. Vreau s-o readuci iar la viaţă, aşa cum era pe vremea lui Maurice; să fii tu stăpână în locul lui acum.

Nu răspunse, ci rămase încremenită cu privirea ţintă asupra mea, iar eu, de frică să nu mă respingă complet, am continuat să turui:

- I-am spus lui Paul că poate să plece. Conduce fabrica de la război încoace numai dintr-un simţământ al datoriei - ştii şi tu. Dar nu-i face plăcere. El şi Renée trebuie să plece într-o călătorie. în clipa de faţă se pare că e singura speranţă să-şi consolideze căsnicia. Paul n-aavut niciodată şansa să arate ce e în stare să facă în afaceri, să stea de vorbă cu oameni străini, din afara St. Gilles-ului. A sosit momentul s-o facă.

Poate eă nota presantă din glasul meu, dezminţind cinismul, o copleşise. Se aşează fără să-şi dea seama, cred, şi se uită fix la mine, strângând braţele scaunului.

- Cineva din familie trebuie să preia frânele, am spus. Eu nu sunt în stare. Eu n-am habar nici de cele mai simple lucruri şi nu mă interesează câtuşi de puţin să învăţ. Dacă te-ai fi măritat Cu Maurice, aţi fi împărţit treburile de la *verrerie* între voi, aţi fi ridicat-o, nu aţi fi lăsat-o să decadă, să fie depăşită, aşa cum e azi. Când va creşte Marie-Noel, va fi a ei. Dacă se va căsători, asta îi va fi zestrea. Oricum, singura persoană care o înţelege şi o iubeşte eşti tu. Aş vrea să fie în păstrarea ta, să răspunzi de ea, în amintirea lui Maurice şi pentru Marie-Noel.

Continuă să tacă. Cred că dacă aş fi pleznit-o peste faţă şi tot n-ar fi rămas atât de încremenită.

- Casa te aşteaptă. Aşteaptă de cincisprezece ani, am continuat. Tablourile, porţelanurile, mesele, scaunele, chiar şi cărţile, toate lucrurile pe care le-aţi fi folosit împreună. Aici te iroseşti - nu-ţi dai seama? Comanzi ce să se gătească, dai dispoziţii lui Gaston şi celorlalţi care oricum ştiu ce trebuie să facă, predai lecţii fetiţei, exact oe-ar putea să facă orice guvernantă destoinică... Tu aparţii fabricii, casei aceleia; ai putea să te -apuci din nou de schiţe, de gravuri, ca pe -vremuri, să creezi lucruri la fel de delicate ca şi castelul găsit - de fetiţă în fântână. Şi pe urmă, în loc să trimitem flacoane pentru parfumuri şi fiole de medicamente firmei Carvalet, care s-ar descurca mai bine dacă le-ar cumpăra în producţie de masă. ai putea să alegi singură piaţa de desfacere, piaţa pe eare ar găsi-o Paul pentru tine şi care reclamă măiestrie, artă, îndemânare - lucruri pe care St. Gilles-ul Ie-a avut odată, de mult, şi pe care încă le mai poate oferi.

M-am oprit, epuizat, stors de puteri şi de gânduri. Şi la fel ca atunci când ţinusem mâna mamei noaptea şi avusesem impresia că-mi transmite propriile ei fantome ale trecutului, tot aşa ochii lui Blanche, pierzându-şi amărăciunea, deveniră meditativi, plini de tact, chiar blânzi şi începură parcă s-o lumineze, tămăduindu-i tristeţea, în vreme ce singurătatea ei mi se transmitea mie, se transforma în propria mea suferinţă, mă învăluia într-o întunecime care trebuia acceptată şi îndurată.

- Sînt obosit. N-am dormit deloc, am spus.

- Nici eu. N-am fost în stare să mă rog.

- Atunci suntem chit, am răspuns. Amândoi am colindat abisurile. Dar copilul a fost primul acolo şi nu i-a fost frică. Când te vei duce la *verrerie*, Blanche, poţi să faci ceva. Pune oamenii să îndepărteze molozul din fântână şi să găsească iar izvorul. Fântâna ar trebui să mai albă apă.

Am lăsat-o acolo şi am coborât la mine în cameră. M-am întins pe patul pliant, am închis ochii şi am dormi: un somn fără vise până la ora zece când m-am trezit zgâlţâit de Oaston care-mi spunea că la ora unsprezece urma să fim la Villars pentru o întrevedere cu *monsieur le commissaire*.

M-am sculat, m-am bărbierit, am făcut baie şi m-am îmbrăcat. Pe urmă am plecat împreună cu el în oraş. Soţia lui Gaston şi Berthe mi-au cerut să le iau şi pe ele pentru că doreau să meargă la capelă.' Au rămas amândouă în maşină în timpul scurtei mele conversaţii cu *monsieur le commissaire*, care m-a rugat să citesc şi să verific însemnările făcute cu o zi înainte. Când am plecat, una dintre oficialităţi mi-a spus că mă aştepta cineva lângă maşină să stea de vorbă cu mine. Era Vincent care o ajuta pe Béla la „L'Antiquaire du Pont”; avea un pacheţel în mână.

- Vă rog să mă iertaţi, *Monsieur le* Coraie, spuse el, *Madame* n-a putut să ia legătura cu dumneavoastră în niciun fel. Ieri a sosit pacheţelul de la Paris. Ştie că a sosit prea târziu şi-i pare nespus de rău. Dar a dorit să vi-] aduc, pentru fetiţă.

I-am luat pacheţelul din mână. - - Ce este? am întrebat.

- Porţelanurile care s-au spart. Fetiţa, fiica dumneavoastră, a rugat-o pe *Madame* să le repare. A fost imposibil, probabil că v-a explicat *Madame*. A trimis însă la Paris comandă pentru duplicate. Mi-a spus să vă rog să nu-i spuneţi fetiţei că sînt cópii. Crede că fetiţa ar fi mai bucuroasă dacă n-ar şti şi le-ar păstra în amintirea mamei,

crezând că sunt cele sparte şi reparate.

l-am mulţumit, pe urmă, ezitând, am întrebat;

- Mi-a mai trimis *Madame* şi un alt mesaj?

- Nu. *Monsieur le' Comte*, numai atât şi sincere condoleanţe.

M-amùrcat în maşină. Ceilalţi, Gaston şi soţia lui, împreună cu Berthe, mă aşteptau răbdători; am plecat toţi patru la capela spitalului, de unde Françoise urma să fie adusă acasă a doua zi. Chiar şi cele câteva ore ce trecuseră de aseară păreau s-o fi afectat. Arăta mai îndepărtată, intangibilă, un element al timpului. Soţia lui Gaston, care izbucnise imediat în lacrimi, îmi spuse:

- Moartea este frumoasă. *Madame* Jean parcă ar fi un înger din ceruri.

Nu eram de acord. Moartea fusese un călău care a smuls floarea înainte de a se deschide complet. Cerul are destule temeiuri de mândrie, dar nu şi pământul.

Când ne-am întors la St. Gilles, am zărit-o pe Marie-Noel. Mă aştepta pe terasă. Alergă spre mine şi mi se aruncă în braţe, pe urmă aşteptă ca ceilalţi să dea »colţul cu maşina spre garaj, se întoarse către mine şi spuse:

- *Gran'mie* a coborât azi devreme, înainte de unsprezece. E în salon şi pregăteşte totul pentru *Maman*. *Maman* o să stea acolo întinsă toată ziua de mâine ca să vină vizitatorii şi să-i prezinte ultimele omagii.

Părea agitată şi impresionată. Am văzut că purta pe rochiţa de culoare închisă broşa lui Françoise.

- *Madame* Yves o ajută pe *Gran'mie*, continuă ea. *Gran'mie* a trimis după ea; zicea că e singura persoană care-şi mai aminteşte cum a fost pregătit totul când a murit bunicul. Se ceartă acum cum să aşeze masa.

Mă luă de mână şi mă conduse în salon. Auzeam vocile ridicate într-o discuţie. Am intrat în cameră împreună cu feţiţa şi am văzut că deşi obloanele erau încă închise, luminile erau aprinse, iar canapeaua şi scaunele fuseseră întoarse spre centrul camerei. O masă lungă, acoperită cu o faţă de masă brodată, era aşezată între fereastră şi uşă. 'Contesa era aşezată pe un scaun lângă

masă, iar Julie, cu o altă pânză albă pe braţ, stătea în faţa ei.

- Dar vă asigur, *Madame la Comtesse*, că masa era mult mai în centru şi n-am pus faţa de masă brodată ci pe cea de damasc, asta din mâna mea, pe care tocmai am găsit-o la fundul rufăriei, mototolită, dar folosită, după cum se prezintă, pentru că am folosit-o chiar pentru *Monsieur le Comte*.

- Prostii, răspunse *la comtesse*. Am pus faţa de masă brodâtă. A fost a mamei mele. E în posesia familiei mamei de o sută de ani.

. - Tot ce se poate, *Madame la Comtesse*, răspunse' Julie. Nu zic nu. Ţin minte exact că aţi scos-o cârid aţi botezat copiii şi tortul arăta o splendoare pe alb. Dar pentru înmormântarè e cu totul, altceva. Damascul alb este mai potrivit ca s-o respectăm pe *Madame* Jean, Ja fel ca în '38 pentru *Monsieur le Comte*.

- Dantela atârnă mai frumos, spuse *la comtesse*. Nimeni n-o să ştie că n-a fost pânză de altar. Nici *Monsieur le curé* n-o să-şi dea seama.

- *Monsieur le curé* poate, pentru că nu mai vede, bine, spuse Julie. Dar pe episcop n-o să-l duceţi. Are ochi de vultur.

- Puţin îmi pasă mie. Eu prefer dantela. O fi sărind ea mai mult în ochi decât damascul şi ce-i cu asta? Vreau ca nora mea să aibă ce e mai bun.

- în cazul ăsta, nu mai e nimic de spus. Punem dantela. Iar damascul îl ducem înapoi la rufărie unde o să mai zacă probabil încă vreo douăzeci de ani. Cine mai are azi grijă de lucrurile de la castel oare? Ehe, pé vremuri era cu totul altfel...

Suspină şi începu să împăturească pânza de damasc pe un capăt al mesei.

- La ce să te aştepţi cu servitorii din ziua de azi? întrebă contesa. Niciunul nu mai e mândru de muncâ,lui.

- Atunci e vina stăpânei, spuse Julie. Stăpâna» bună face servitorul bun. Mi-aduc aminte când veneaţi jos; în bucătărie-şi noi amuţeam dè-a binelea vreo jumătate” de

oră, atât de frică ne era. Adesea nici nu puteam să mân-. căm. Aşa trebuie să fie. Da' azi..., scutură din cap, lucrurile s-au schimbat. Când am venit azi-dimineaţă, Germaine aia mică asculta la radio. E adevărat că era o slujbă transmisă de la catedrală, dar oricum...

Făcu un semn cu mâna, lăsând propoziţia neţerminată.

- Am fost bolnavă, spuse contesa. Am cam scăpat frânele din mână. Dar pe viitor va fi altfel.

'- Sper, spuse Julie. Era şi timpul.

- Vorbe iti aşa pentru că eşti invidioasă, spuse contesa. Totdeauna ţi-a plăcut să vii aici să-ţi vâri nasul unde nu te privea.

- Ba mă priveşte, spuse Julie. Orice vi se întâmplă, *Madame la Comtesse*, dumneavoastră sau întregii familii, mă priveşte. Eu m-am născut la St. Gilles. Castelul, fabrica, satul, astea-s viaţa mea.

- Eşti o tirană, spuse contesa. Am auzit că noră-ta a fugit cu un mecanic pentru că i-ai făcut viaţa un iad. Acum îi ai şi pe André şi nepotă-tu numai ai tăi, cred că eşti mulţumită, hai Z

- Eu, tirană? spuse Julie. Sunt cea mai îngăduitoare femeie din lume. *Madame la Comtesse*. Noră-mea bombănea întruna, din zori şi până în noapte. Mai bine pentru André că s-a dus. Acum o să avem linişte.

- N-ai treburi destule, spus® contesa, ăsta-i necazul. Toată ziua te ţii după coada câtorva pui la fabrică.Pe viitor poţi să vii aici, la castel, de două ori pe săptămână, să mai dai o mână de ajutor să punem lucrurile la loc. Dar să ştii că am avut dreptate cu faţa de masă brodată.

- N-aveţi decât să credeţi ce vreţi, *Madame la Comtesse*, nu mă cert eu cu dumneavoastră. Dar şi dacă ar fi ultimul -cuvânt care mi-ar ieşi din gură şi tot am să susţin că damascul l-am pus la înmormântarea lui *Monsieur le Comte*.

Se uitară una la alta, peste, masă, într-o înţelegere perfectă. Pe urmă, contesa, conştientă de prezenţa mea pentru prima oară, îmi ură bună ziua.

- A mers totul bine? mă întrebă ea.

- s Da, *Maman*.

- *Le Commissaire* n-a avuţ nimic nou de spus?

- Nu.

- Atunci putem să ne vedem de pregătiri după cum ne-am gândit. Ar fi bine să-i dai o mână de ajutor lui Renée la adresele de pe plicuri. Blanche a dat bir cu fugiţii. N-am văzut-o toată dimineaţa. Cred că e, ca de obicei, în biserică. Hai, acum duceţi-vă amândoi. Eu cu Julie avem de lucru.

L-am întâlnit pe Gaston pe hol. Ţinea în mână pachetul pe care-l lăsasem în maşină.

- Pachetul dumneavoastră, *Monsieur le Comte*.

L-am luat şi am urcat în dormitor, cu fetiţa după mine.

- Ce e în el? spuse ea. Ai adus ceva?

N-am răspuns. Am desfăcut şnurul şi am deschis pachetul. Pisica şi câinele din porţelan de Copenhaga erau copii perfecte ale celor sparte. Le-am aşezat pe masă, la locul obişnuit, pe urmă m-am uitat Ia Marie-Noel. Fetiţa rămase cu mâinile împreunate, zâmbind.

- Nici n-ai zice, spuse ea. Parcă nici n-au fost sparte. Sunt perfecte. Ca şi cum nu s-a întâmplat nimic. Acum mă simt iertată.

- Cum adică iertată? am întrebat.

- N-am fost cuminte, am fost neatentă şi le-am spart, iar pentru că le-am spart, *Maman* s-a îmbolnăvit. Ce bine ar fi să le punem mâine în salon, lângă luminări, ca un simbol.

- Nu cred că se poate. Ar arăta nelalocul lor. Cred că le putem însă lăsa aici, împreună cu toate lucrurile ei. Au aceeaşi semnificaţie.

Am coborât în bibliotecă unde ne aşteptau listele pe birou. Nimeni însă nu scria, adrese pe plicuri, nici Paul, nici Renée, nici Blanche.

- Unde sunt cu toţii? am întrebat-o eu pe fetiţă. Unde au dispărut?

Luase deja un plic şi începuse să scrie primul nume

de pe listă cu litere aşternute migălos şi aplecate.

- N-ar trebui să spun pentru că *Gran'mie* nu ştie. Mătuşa Renée e la ea în cameră şi-şi controlează hainele de iarnă. Mi-a spus în secret că după înmormântare o să plece într-o călătorie, iar mai târziu s-ar putea chiar să-şi ia un mic apartament la Paris. Mi-a spus că pot să mă ia şi pe mine dacă tu şi *Gran'mie* veţi fi de acord.

- Şi unchiul Paul e sus şi-şi verifică hainele?

- A, nu, s-a dus la *verrerie*. Mătuşa Blanche nu s-a dus la biserică azi; s-a dus cu el şi ăsta e tot un secret. Le-a fost teamă că dacă ar şti *Gran'mie* ar interveni imediat. Mătuşa Blanche vrea să se uite la mobilele care sunt depozitate în casa stăpânului. Mi-a spus ieri că a intrat prima oară în casa stăpânului după cincisprezece ani şi că e păcaţ că nu locuieşte nimeni acolo şi că ar trebui aranjată din nou.

- A spus asta mătuşa Blanche?

- A, da, azi-dimineată. O să aibă ea grijă de-acuma. De asta s-a dus cu unchiul Paul.

Câteva clipe scrise adresele în tăcere. Pe urmă ridică privirea şi cu coada tocului între dinţi îmi spuse:

- Să ştii că mi-a venit o idee groaznică. Nici nu ştiu dacă să ţi-o spun sau nu.

- Dă-i drumul.

- Ştii. brusc m-am gândit că de când a murit *Maman*, toată lumea are ce şi-a dorit. *Gran'mie*, căreia îi place ca toată lumea s-o bage în seamă, a coborât de la ea din cameră. Unchiul Paul şi mătuşa Renée pleacă într-o călătorie şi sunt foarte mulţumiţi. Mătuşa Blanche s-a dus să îngrijească de casa stăpânului unde a vrut să locuiască de mult - aşa mi-a povestit odată între patru ochi. Chiar *Madame* Yves se ocupă de rufărie şi asta o face să se simtă foarte importantă. Tu ai banii pe care ţi i-ai dorit şi poţi să'cheltuieşti cât vrei. Iar eu...

Ezită, cu o umbră în priviri, puţin tristă.

- Iar eu n-am mai avut până la urmă un frăţior, aşa că o să te am numai pentru mine toată viaţa.

Am privit-o, în vreme ce o frază uitată sau înăbuşită

îşi croia cale în minte. Ceva despre poftă, despre lăcomie. Prin uşile pe jumătate deschise care duceau spre sufragerie am auzit telefonul. Zbârnâitul neaşteptat mă irită şi-mi stăvili gândurile pentru că ceea ce spusese fetiţa mi se părea dintr-o dată important şi necesita un răspuns.

- Adevărul este, spuse ea, că nu ştim dacă toate lucrurile astea s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi murit *Maman*.

Formularea, devastatoare şi oribilă, mi se părea că zdruncină temelia oricărei credinţe.

- Da, am articulat rapid, trebuiau să se întâmple, era inevitabil să se întâmple. Nu au nicio legătură cu moartea lui *Maman*. Dacă ar fi trăit totul s-ar fi petrecut aproape la fel.

Părea încă îndoită, incomplet lămurită.

- Când *bon D'eu* aranjează lucrurile, totul este cât se poate de bine, spuse ea, dar uneori diavolul ne tentează sub o altă înfăţişare. îţi aduci aminte ce se spune în epistola sfântului Matei „Toate aceste lucruri ţi le voi da dacă te prosternezi dinainte-mi şi mă. venerezi”?

Telefonul se opri din sunat; Gaston ridicase receptorul în hol. Peste câteva clipe paşii lui răsunară în sufragerie, către noi. - - Problema este să descoperim la cine ne gândim, spuse Marie-Noel, cine ne dă lucrurile pe care ni le dorim, Dumnezeu sáu diavolul? Trebuie să fie unul dintre ei,, dar cum să-i deosebeşti?

Gaston intră prin uşile duble şi anunţă:. - *Monsieur le Comte*, vă caută cineva la telefon.

M-am ridicat şi m-am îndreptat spre hol. Am ridicat receptorul demodat şi l-am dus la ureche.

- Cine e? am întrebat.

Se auzi un glas: „*Ne quittez pas*” împreună cu diverse păeănituri şi sunete de parcă se telefona de departe. Pe urmă, după un minut, răsună vocea unui bărbat.

- Vorbesc cu *Le Comte* de Gué?

- Da, am răspuns.

Se făcu o pauză. Vorbitorul de la celălalt capăt părea să se gândească, nehotărât, ce să spună.

- Cihe e? am repetat. Ce doriţi?

Vocea joasă, aproape şoptită, răspunse:

- Eu sínt, Jean de Gué. Am citit ziarul de azi. Mă întorc.

Capitolul 25

. Instinctul îl renega. Mintea, trupul, spiritul se uneau revoltate împotriva lui. Nu mai exista. Nu mai era real. Şoapta de la celălalt capăt al telefonului era imaginară, zămislită de oboseală. Am aşteptat, fără să răspund. Pe urmă, glasul se auzi din nou.

- Eşti acolo? mă întrebă. *Remplaçant*? [7]Bănuiesc că auzind paşi în hol, ai lui Gaston poate, ori indiferent ai cui, am devenit prevăzător, iar fiinţa convenţională care dă ordine, le primeşte, face aranjamente şi planuri, începu să vorbească în receptor în locul meu: ~

- Da, sunt aici.

- Vorbesc din Deauville. Am maşina ta. Am de gând să vin la St. Gilles mai pe seară. N-are rost să apar până nu se lasă înserarea, s-ar putea să fiu văzut. Propun să ne vedem la ora şapte.

Sângele rece, siguranţa cu care vorbea, convins că-i voi accepta planul, mă făcu să-l urăsc încă o dată.

- Unde? am întrebat.

O clipă se lăsă tăcex-ea; gândea. Pe urmă, încet, rosti:

- Ştii de casa stăpânului de la fabrică?

Crezusem că o să sugereze hotelul din Le Mans unde îmi jucase prima şi ultima festă. Acolo ne-am fi întâlnit pe teren neutru. Varianta cu casa stăpânului constituia o provocare.

Da, am răspuns.

- O să las piaşina pe un drum lăturalnic, în pădure, spuse el, şi o să vin prin livadă. Aşteaptă-mă în casă şi deschide-mi. Vin cât pot de repede după ora şapte.

Nu-şi luă rămas bun. Telefonul păcăni când închise şi asta a fost tot. M-am întors în hol. Gaston şi Germaine treceau din bucătărie spre sufragerie cu tăvile pentru

7B înlocuitor (fr.).

prânz. Afară am auzit motorul Citroen-uku. Probabil că Blanche,şi Paul se întorseseră de la turnătorie. Gurând ne vom aduna cu toţii la masă. - Deşi emoţia care mă cuprinsese era foarte puternică, copleşitoare, mă simţeam în acelaşi timp prevăzător şi calm. Eu eram acum proprietarul iar el intrusul. Castelul era castelul meu, oamenii erau oamenii mei, familia care peste câteva minute urma să se aşeze la masă era familia mea, carne, şi sânge din carnea şi sângele meu, îmi aparţineau şi eu le aparţineam lor. Nu se mai putea întoarce să mi-i ia.

Am intrat în salon: contesa era tot acolo, supraveghind camera şi mobila care fusese din nou deplasată. Julie plecase şi luase - cu ea faţa de masă de damasc. Contesa era singură.

- Cine a fost la telefon? întrebă ea.

- Un oarecare. Cineva care a citit ziarul de dimineaţă.

- Pe-vremuri, spuse ea, nimeni n-ar fi dat telefon la, ora asta. Arată lipsă de tact. Delicateţea l-ar fi împins să scrie o scrisoare de condoleanţe şi să-mi trimită mie nişte flori. Ce să-i faci, bunele maniere ţin de domeniul trecutului.

M-am dus la ea şi am luat-o de mână.

- Aş vrea să ştiu cum te mai simţi, i-am spus. N-am putut să te întreb adineauri, în faţa lui Julie.

Se uită la mine şi-mi zâmbi.

- Am stat amândoi de veghe, nu glumă, aşa-i? mă întrebă ea. Tu ai dormit în scaun, dar eu n-am închis un ochi toată noaptea. Dacă ai impresia că va fi o treabă uşoară, te înşeli.

- N-am spus niciodată că o să fie uşor. De fapt, este cel mar greu lucru pe care l-ai făcut vreodată.

- De dragul tău trebuie să renunţ la tihna şi visele mele plăcute, răspunse ea. Cam la asta se rezumă totul, nu? Pentru că vrei să-mi fac simţită prezenţa aici. De unde să ştiu dacă nu cumva te răzgândeşti iar şi mă exilezi din nou sus?

- Nu, am spus. Nu... nu...

Răspunsul prompt o amuză. Se întinse să-mi mângâie

obrazul.

- Eşti răsfăţat, spuse ea, ăsta e necazul tău. Julie şi cu mine am căzut de acord azi-dimineaţă că toţi ne martirizăm din cauza ta. Dacă am să mă îmbolnăvesc, ceea ce e foarte probabil, vina va fi a ta.

Se opri, pe urmă se uită în jur mulţumită.

- Să ştii că Françoise m-a impresionat plăcut în capelă. Pentru prima oară avea ţinută. O să fiu mândră când vor veni mâine să-i aducă un ultim omagiu. Mare consolare să nu-ţi fie jenă că ţi-a murit nora.

Gaston intră în salon şi anunţă că masa este gata, cu vocea scăzută, potrivită doliului şi când am ieşit pe hol, mama continuă:

- Când vor fi şi flori în salon, să vezi ce frumos o să arate. Trebuie luaţi în primul rând crini, oricât de mult ar costa. La.urma urmelor, tot Françoise plăteşte. Măcar atât putem face şi noi pentru éa.

Ceilalţi se adunaseră deja în sufragerie şi privindu-i pe Paul şi Blanche, le-am citit pe chipuri expresia conspiratorilor, însă nu furişă sau tăinuită, ci cumva copilărească, ca şi cum împărtăşeau un secret avantajos pentru amândoi. După ce a rostit rugăciunea de mulţumire ca întotdeauna, Blanche s-a uitat spre mine, fără să-mi zâmbească, însă încrezătoare şi sigură pe ea; era limpede eă în dimineaţa aceea chiar dacă încă nu se pusese capăt tăcerii, se rezolvase ceva, cel puţin purificarea de suferinţă... - J

Când mama se aşează vizavi de mine, i-am spus:

- Acum eşti iar la locul tău din totdeauna şi am de gând să fac şi alte schimbări. Am stat deja de vorbă cu Blanche, Paul şi Renée. Paul nu va mai conduce Za *verrerie*. Va pleca într-o călătorie împreună cu Renée.

Declaraţia mea o lăsă rece. Luă cu furculiţa o bucată de rinichi de pe farfurie şi o întinse clinilor care stăteau lungiţi lângă ea, apoi rosti:

- O idee excelentă. Trebuia să fi plecat de mult. Din nefericire, niciunul din noi nu şi-a putut permite. Şi cine-i va lua locul? Crai că nu Jacques! N-are pic de autoritate.

- Blanche, am răspuns. Ştie mai mult decât oricare dintre noi despre treburile de la *verrerie*. Pe viitor o să locuiască în casa stăpânului.

Până şi asta o lăsă rece. De fapt, nu ştiu la ce mă aşteptasem. S-o jignească poate pe Blanche, să-şi bată joc, oricum prevedeamun torent de vorbe. Dar ea rosti placid:

- Totdeauna am susţinut că Blanche are cap pentru afaceri. Nu ştiu de la cine l-a moştenit, de la mine în orice caz nu. Şi nici taică-său n-aş putea să spun că a strălucit. Pentru el *la verrerie* a fost un fel de tradiţie de familie, nu o afacere comercială. Dar Blanche..., ridică privirea peste masă spre fiică,... o să atragă aici o groază de turişti cât ai bate din palme. O să facă un magazin dé desfacere, o să vândă copii de-ale castelului şi bisericii,, o s-o pună pe Julie să ţină lângă casă o tonetă pentru îngheţată. Ehe, de mult ar fi trebuit să fie toate astea, numai că a intervenit războiul. *

Continuă să mănânce. Paul îmi aruncă o privire rapidă,. pe urmă spuse iute:

- Deci eşti de acord? Cu ambele planuri, mamă?

- Cum să nu fiu de acord-? îl îngână ea. Ce să am împotrivă? Ambele propuneri îmi convin de minune. Ce naiba i-ar mai rămâne lui Blanche de făcut dacă eu am hotărât să cobor zilnic? Rupse o bucăţică de pâine, apoi continuă: Sau chiar lui Renée, din aceleaşi motive?

Aruncă o privire către noră.

- Numai femeile care n-au preocupări au parte de necazuri. Ori devin fanatice religioase, ori îşi găsesc amanţi.

Prin urmare nu exista nicio problemă. Fetiţa avusese dreptate. Toată lumea căpătase ce-şi dorise. Pe chipurile lor se citea uşurarea şi uitându-mă la ei, în minte mi s-a conturat imaginea viitorului - Paul şi Renée pornind cu portbagajul încărcat în noua maşină pe care urma să le-o cumpăr, ajunşi la Paris, simţindu-se provinciali şi puţin stângaci, dar reuşind să-şi învingă starea din cauza sentimentului de libertate; iar Blanche, în casa stăpânului, sortind mobilele, frunzărind cărţile, dând probabil peste un

desen sau o schiţă uitată, ar găsi o altă libertate, o evadare din amărăciune.

Imaginile mi se perindau în minte, dar eram conştient că Marie-Noel mă urmărea de vizavi.

- Ei? am spus. Şi acum?

- Păi uite ce e, ai făcut planuri pentru toţi în afară de tine. Ce ai de gând să faci când vei rămâne singur?

întrebarea îi făcu pe toţi atenţi. Mă priviră plini de curiozitate. Chiar Blanche ridică pentru o fracţiune de secundă privirea, apoi o coborî.

- Am să rămân aici, Ia castel, la St. Gilles. N-am dé gând să mai plec. Am să rămân aici pentru totdeauna.

Vorheam şi ştiam bine ce aveam de gând să fac. îmi adusesem aminte de revolverul din sertarul biroului din bibliotecă. Sâmbătă îmi arsesem mâna ca să mă cruţ de umilinţă şi să nu mă demasc că nu ştiam să umblu cu arma. Azi era altceva. Nu mai aveam observatori. Şi cel mai prostănac om din lume n-avea cum să dea greş când ţinta era Ia câţiva paşi. N-aş fi avut nici remuşcări şi nici regrete. Avea să fie întâmpinat cum se cuvenea. Chiar locul de întâlnire, casa stăpânului, era încă o dovadă a spiritului justiţiar. Singurul lucru de care-mi păsa era maşina mea care trebuia să ardă. De fapt, nici nu o mai simţeam ca o proprietate a mea de când o luase. Aparţinea unui trecut pe care oricum îl uitasem. Proiectul, născut pe Ioc, luă formă, se clarifică. Şi eu urma să ajung la casa stăpânului, venind prin pădure; o să străbat livada din spate, o să sar pe fereastră, cum mai făcusem deja de* doua ori, La întâlnirea asta nu existau martori. Am rămas cu privirea aţintită în faţă, fără să văd nimic altceva decât copacii şi pământul ud; pe urmă, ridicând ochii, i-am văzut pe toţi că mă priveau nedumeriţi, încordaţi. Probabil că ultima mea remarcă sunase prea vehement, prea forţat, iar Marie-Noel, singura care se simţea în largul ei, exclamă:

- Când se lasă brusc tăcerea şi amuţeşte toată lumea înseamnă că în cameră a intrat un înger, aşa mi-a spus mie Germaine. Dar nu sunt foarte sigură. S-ar putea să fie şi un demon.

Gaston îşi făcu apariţia cu legumele. Momentul a fost depăşit. Toată lumea, în afară de mine, începu să vorbească în acelaşi timp. Mama, fără să mă slăbească din ochi, schiţă cu buzele întrebarea: „Ce s-a întâmplat?”

Am scuturat din cap, ceea ce vroia să însemne: '„Nimic”.

Parcă-l vedeam cum se urcase în maşină la Deauville, cum plecase încrezător, nepăsător, sigur de lumea măruntă care-l aştepta, o lume care brusc devenise mai uşoară, problemele erau rezolvate, iar viitorul pe car.e gi-l dorise din totdeauna îi era la îndemână; mă întrebam dacă intenţiona să scâpe de irfine cu O strângere de mină şi un zâmbet, ca pe urmă să-şi reia viaţa de care se descotorosise când îi -venise chefui. Dacă aşa stăteau lucrurile, praful urma să se aleagă de planul lui. Substanţa eram eu, iar el doar umbra. Umbra era nedorită şi deci putea să dispară..

După prânz s-a ivit ocazia să iau arma. Blanche şi fetiţa au urcat la lecţii. Mama i-a chemat pe ceilalţi să se ocupe de aranjamentele din salon. M-am dus în bibliotecă direct la birou şi am deschis sertarul cu cheia. Patul revolverului se zărea lângă albumul de fotografii. L-am luat şi l-am verificat. Era încărcat. Oare de ce-l pusese acolo, pentru ce caz extrem, cu ce scop? Iar acum urma să fie folosit împotriva lui. De ani de zile îl ţinuse încărcat pentru acest moment. Mi-am vârât revolverul în buzunarul de la haină, am urcat la~mine în cameră şi l-am pus lângă cutiile cu morfină şi seringă, în sertar.

Când am coborât, mi-am dat seama că sosisem la ţanc. Se îndreptau spre bibliotecă cu toţii. Salonul reprezenta acum un loc aparte, care-şi aştepta ritualul de a doua zi. Paul se aşează la birou, Renée la masă şi amândoi începură1 să scrie adrese pe plicuri. Mama, pe un scaun de unde putea să-i supravegheze, întinse către mine o mână.

- Eşti agitat, spuse ea. Ce te frământă?

Am privit-o şi mi-am reamintit că nu pe fiul ei urma să-l ucid, ci o persoană străină, fără emoţii, fără inimă,

care n-avea niciun sentiment nici pentru ea, nici pentru altcineva. Iar ea mă recunoştea de fiu. Pe viitor voi face pentru ea tot ceea ce nu reuşise el.

- Vreau să îngrop trecutul, am spus. Este singurul lucru care mă frământă.

- Ai făcut tot ce-ai putut să-l reînvii, răspunse ea, de când cu planul pentru Blanche.

- Nu, tocmai asta nu pricepi.

Ridică din umeri.

- Fă ce crezi, spuse ea. Dacă merg treburile nici nu-nu doresc altceva. Totul e o conspiraţie, bineînţeles, ca să-ţi faci viaţa mai plăcută. Hai, vino să stai jos.

îmi făcu semn spre scaunul de lângă ea; m-am aşezat fără să-i dau drumul la mână. Nu peste mult timp am observat că adormise. Paul întoarse capul şi spuse încet:

- S-a obosit peste măsură. Şi Charlotte se plângea; mai adineauri. Mai târziu o să sufere. Ar trebui s-o mai opreşti.

- Nu, e mái bine aşa, i-am răspuns.

Renée se uită la mine dinspre masă..

- Ar trebui să meargă sus să se odihnească. Ca de obicei, Paul are dreptate. După înmormântare O să cadă din picioare.

- E riscul meu, am spus şi responsabilitatea mea.

După-amiâza lungă se scurgea lent. Nu se mai auzea'

decât scârţâitul tocurilor pe hârtie. Am privit chipul adormit al mamei şi dintr-o dată m-a cuprins sentimentul că trebuia să plec până se va deştepta şi până să apuce să coboare fetiţa scările. Paul stătea cu spatele la mine,.

ca şi Renée, de altfel. Niciunul dintre ei nu trebuia să ştie unde mă duceam. Un impuls, ca atunci când baţi în lemn să te ferească de ghinion, mă îndemnă să sărut mâna mamei. Pe urmă m-am ridicat şi am ieşit din cameră. Niciunul nu şi-a înălţat privirea, nimeni nu m-a strigat.

Am luat revolverul din vestiar şi am ieşit pe terasă; am ocolit castelul spre poarta din grădină.

Acolo, am rămas o clipă sub cedru - prima mea ascunzătoare, iar César ieşi din ţarc. Ridică botul,

adulmecă aerul şi se uită spre mine. Mă văzu, dar nu mă lătră. Nici nu dădu din coadă. Mă accepta ca pe un membru al St. Gilles-ului, dar încă nu ca stăpân. Faptul rămânea ca una din problemele ce trebuiau rezolvate. Am traversat parcul, pe sub castani şi am ieşit de pe moşie. Niciodată nu mi se păruse pădurea mai frumoasă sau mai duioasă; soarele fierbinte poleia frunzele căzute.

Când am ajuns pe câmpul care mărginea terenurile turnătoriei, m-am lăsat jos şi am aşteptat. N-avea rost să intru în casa stăpânului până când nu se sfârşea ziua. de lucru, iar Jacques şi lucrătorii plecau. îmi amintesc că în şopron, unde ţineau camionul, am observat o canistră de benzină. Aveam nevoie de benzină. Aşteptam în pădure şi vedeam fuiorul de fum ieşind din coşul turnătoriei; mă apucă nerăbdarea, neastâmpărul. Doream să plece toţi mai repede.

Probabil că se scurseseră astfel cam două ore. Nu puteam să-mi dau seama pentru *că* nu aveam ceas, dar dintr-o dată aerul se răci, soarele coborî după copaci şi mă învălui liniştea. Toate zgomotele de la turnătorie încetară. M-am ridicat şi, din spatele gardului viu, am privit în livadă. Nu era nimeni. Ferestrele de la biroul din casa stăpânului erau închise; locul părea pustiu. Am traversat livada, ţinându-mă pe lângă gard şi am ajuns la peretele casei. Àm aşteptat o clipă, pe urmă, la umbra viţei, m-am uitat înăuntru prin fereastra biroului. Camera era goală. Jacques plecase, iar eu aveam toată casa la dispoziţie. M-am furişat pe lângă zid până la capătul opus şi am sărit din nou pe fereastră. Camera purta urmele lui Blanche şi ale lui Paul. Câteva mobile fuseseră deja mişcate, scaunele şi mesele trase, tablourile deplasate. Deci Blanche nu pierduse timpul. Odaia nu mai semăna cu o scoică goală care adăpostea trecutul, ei aştepta nerăbdătoare să primească din nou viaţă.

Şi eu aşteptam, cu gândul să ucid. Lumina soarelui ieşi din odaie şi umbrele se lăţiră. Peste vreo jumătate de oră se va lăsa amurgul şi când va veni şi va bate la uşă, o să descopere că ceea ce urma să i se întâmple nu era

altceva decât propria lui crimă inversată. El nu eu trebuia să se întoarcă în urmă cu cincisprezece ani.

Am văzut mai întâi cum se lasă în jos clanţa şi pentru că nu mai fusese folosită de atâta timp, mânerul căzu. Uşa nu se deschise pentru că trăsesem ivărul. Am traversat camera, am ridicat mânerul şi l-am potrivit la loc. încet, am tras ivărul, cu revolverul pregătit. Am deschis uşa şi partea de jos râcâi lespedea de piatră; probabil aşa deschisese şi Maurice Duval uşa în noaptea aceea, îmi dădu mie prin minte, iar în întuneric se pomenise faţă în faţă cu el. Pe urmă am auzit exclamaţii de afară şi o voce. Nu era Jean de Gué, ci preotul. Ne-am privit unul pe celălalt, eu răvăşit şi buimac, el zâmbitor, bâţâind din cap, până când privirea i-a căzut pe revolver; s-a schimbat brusc la faţă.

- îmi dai voie? spuse el, întinzând mâna şi luându-mi revolverul până să apuc eu să-mi dau seama despre ce era vorba. îl descărcă, puse gloanţele în buzunarul de sub sutană, pe urmă vârî şi revolverul.

- Nu-mi plac lucrurile astea, spuse el. Am avutdestule cât a fost război şi în timpul ocupaţiei. Multe necazuri s-au mai întâmplat şi s-ar putea să se mai întâmple şi acum.

Mă privi dând din cap aprobator şi pentru că eu. nu eram în stare să rostesc niciun cuvânt, mă bătu pe umăr şi spuse:

- Hai, nu fi supărat. într-una din zilele astea o să-ţi pară bine că ţi l-am luat. Te-ai gândit la distrugere, aşa-i?

Nu i-am răspuns imediat. Pe urmă am rostit:

- Da, părinte.

- Prea bine, n-o să mai discutăm. Este o problemă care priveşte conştiinţa dumitale şi pe Dumnezeu. Nu am căderea să te întreb ce s-a întâmplat. Dar am datoria; dacă-mi stă în putere, să salvez viaţa omului, Şi dacă am reuşit, mulţumesc Domnului cu smerenie.

Se uită prin camera întunecoasă.

- Ara trecut pe la André Yves, spuse el. Din fericii-o, cu timpul s-ar putea -să-şi recupereze braţul. A suferit mult. Mi-a spus acum vreo săptămână „Mai bine mi-aş pune capăt zilelor". „Nu, André", i-am spus eu, „Viitorul

începe azi. Este un dar cu care ne trezim în fiece dimineaţă. Foloseşte-l, nu-l irosi. „

Se opri, pe urmă, arătă spre mobile.

- Deci e adevărat ce mi-a spus azi după amiază *Mademoiselle* Blanche la castel când am trecut pe acolo? Că s-ar putea să vină să locuiască aici şi că a fost propunerea d-tale?

- Dacă aşa v-a spus, e adevărat.

- Atunci nici nu mă îndoiesc că nu vrei să întreprinzi nimic care s-o facă să se răzgândească, spuse el. Există o veche zicală - două lucruri strâmbe nu fac unul drept. Dacă nu s-ar fi întâmplat să trec pe aici poate că s-ar fi petrecut ceva cè ar fi adus numai jale tuturor. Şi aşa familia e împovărată cu destulă tragedie ca să mai adaugi şi mata încă una.

- Nu aş fi adăugat nimic, părinte. Nădăjduiam să îndepărtez cauza.

- Distrugându-te? întrebă el. La ce ţi-ar folosi, dumitale sau alor dumitale? Numai trăind le poţi reclădi universul. Am şi zărit primele semne, aici, în casa stăpinului. Şi de aşa ceva e nevoie, nu numai aici, la fabrică, ci şi la castel. De viaţă, nu de moarte.

Aşteptă să răspund. N-am spus: nimic-

- Ei, acum, ezită el, îndreptându-se către uşă, din păcate nu pot să-ţi ofer o plimbare, am venit cu triciclul. Nu-ţi văd afară maşina, cum ajungi acasă?

- Am venit pe jos şi aşa o să mă şi întorc.

îşi scoase ceasul.

- A şi trecut de şapte. Poate te caută cei de la castel. Oricum, eu ştiu pe cineva care te aşteaptă - fetiţa-. Nu prea sunt o companie plăcută la drum, dar aş dori să plecăm împreună.

t- Nu astă-seară, părinte. Aş prefera să fiu singur.

Ezită, cu privirea încă neliniştită.

- Nu ştiu dacă e bine să te las singur după cele ce am descoperit. Dacă faci vreo prostie pe care o vei regreta?

- Nu mai am cum. Mi-aţi luat instrumentul.

Zâmbi.

- Mă bucur. Şi n-are să-mi pară rău niciodată- Cât despre pistol..., se bătu cu mina peste sutană, poate că odată şi odată o să ţi-l dau înapoi. Depinde de dumneata. *Bonsoir*.

Ieşi afară, în înserare. L-am urmărit cum trece pe lângă fântână fără să arunce nicio privire, apoi a traversat terenul spre şoproane. Am închis uşa şi am pus din nou ivărul. Camera şe umplu iar de umbre. Ziua se sfârşise. Când m-am dus la fereastra dinspre livadă, de sub ea, se înălţă o siluetă, cu arma în mână; îşi aruncă picioarele pe pervaz şi sări înăuntru. Râse încetişor, cu pistolul îndreptat spre pieptul meu şi spuse:

- Am mai rezolvat eu o dată ceva în acelaşi mod dar acum e mult mai simplu. Pe drum nu mai sunt santinele, nici adăposturi, nici baricade, nici sârmă ghimpată. Iar în loc de o mână de puştani care ar fi putut să mă predea somându-mă, doar bunul *Monsieur de curé* în persoană, care din întâmplare a trecut pe aici. Trebuie să recunoşti că norocul îmi surâde de fiecare dată. Am avut dreptate, nu, să vin înarmat? A fost singurul lucru pe care nu ţi l-am lăsat în valiză la Le Mans..

Trase mai în faţă două „dintre scaunele aranjate de Blanche în dimineaţa aceea.

- Stai jos, spuse el. Nu-i nevoie să ridici mâinile, Nu-i o ameninţare, Ci doar o măsură dé prevedere. Din '41 port armă la mine.

Se aşează pe celălalt scaun, încălecându-l, cu faţa spre mine. Sprijini pistolul de spetează.

- Prin urmare, ai plănuit să te descotoroseşti de mine şi să rămâi la St. Gilíes? Perspectiva bruscă a averii te-a ameţit, aşa-i? Dar te înţeleg. Şi eu am încercat acelaşi sentiment.

Capitolul 26

TTu-i puteam distinge ochii ci, doar vag, trăsăturile," care erau ale mele. Absenţa luminii îi făcea prezenţa cumva mai!uşor de suportat, deşi parcă mai sinistră.

- Ce s-a întâmplat? întrebă el. Cum a murit? în ziar scria că a fost un accident.

- A căzut, am răspuns, de la fereastra dormitorului. A scăpat broşa pe care î-ai adus-o de la Paris şi s-a aplecat după ea.

- Era singură?

- Da. A fost şi o anchetă. Comisarul s-a declarat mulţumit, şi a semnat certificatul de deees. Mâine o aduc înapoi la St. Gilles, iar înmormântarea va avea loc vineri.

- Am citit'ân ziar, de-asta m-am întors.

N-am comentat. Nu înmormântarea „soţiei îl adusese acasă, ci consecinţele morţii ei.

- Ştii, spuse èl, n-am crezut că ai să rezişti. Când te-am lăsat în camera de hotel exact acum o săptămână, mi-am închipuit că ai să te duci la poliţie şi ai să le povesteşti tot, iar după multe explicaţii încâlcite, ai să-i convingi să te creadă. Dar tu... Râse. Ai reuşit să întinzi minciuna timp de şapte zile. Felicitările mele. Ce pleaşcă ar fi fost pentru mine chestia asta acum doisprezece sau cincisprezece arii! Ia spune, „nimeni n-a avut nicio bănuială?

- Nimeni.

- Dar maică-mea, fiică-mea?

- Ele, cel mai puţin.

Rosteam vorbele cu o ciudată satisfacţie care devenise aproape sălbatică. Nimeni nu-i '.dusese dorul; nimeni nu-l regretase.

- Stau şi mă întreb câte lucruri ai aflat, spuse el. M-am distrat grozav când m-am gândit cum te-ai descurcat cu Renée, de exemplu, care ajunsese d adevărată pacoste până să plec.;Şi cum ai liniştit-o pe Françoise. Şi dacă, dintr-o politeţe prost înţeleasă, ai încercat să vorbeşti eu Blanche. Cât despre mama, pe viitor numai un doctor mai poate să-i rezolve problemele. Bănuiesc că nu-i nevoie să-ţi mai spun că nu doctorul nostru, ci uri specialist. Va trebui să intre în vreo clinică. Am şi luat legătura cu una la Paris.

Ochii îmi erau fixaţi pe ţeava revolverului de pe speteaza scaunului. N-aveam cum să ajung la *ei*. Expert în şmecherii, după cum era în toate celelalte, mi-ar fi luat-o cu mult înainte.

- Nu e nevoie s-o trimiţi la Paris, am spus. Deşi cred

că avea nevoie de îngrijire medieală acasă. A botărât să nu mai ia morfină. Azi-noapte am vegheat-o. A făcut prima. încercare.

Simţeam cum mă fixează în întuneric..

- Cum adică? întrebă. Ai stat cu ea toată noaptea? Şi ce-ai făcut?

În minte mi-au revenit frânturile de vis, scaunul de lângă pat, tăcerea, umbrele ameninţătoare care păreau să se topească şi să dispară. Să-i fi; povestit despre toate astea ar fi sunat o prostie, o banalitate. Nu realizasem practic njmic, în afară de odihnă.

- Am stat alături dépat şi ea a dormit. Am ţinut-o de mână.

Râsul lui, molipsitor, totuşi insuportabil, răsună te camera întunecată.

- Sărmane prieten, chiar îţi închipui că aşa se vindecă o morfinomană? Ea noapte o să fíe o nebună care deliregză Charlotte va trebui să-i administreze o doză 'dublă.

- Nu, am răspuns. Nu.

Dar mă cuprinse îndoiala. Chiar atunci eând o lăsasem adormită-în scaun, păruse bolnavă şi epuizată.

- Şi altceva? mă întrebă. Altceva ce ai mai făcut?'

- Altceva?

Mi-am scotocit memoria.

- A, Paul, am spus, Paul şi Renée. Pleacă de la castel şi de la St. Gilles, Vor călători, cel. puţin timp de şase luni sau un an.

L-am văzut cum dă din cap,

- Asta o săle strice căsătoria şi mai rapid1, spuse el. Renée o să-şi găsească: amantul1 pe care îl tot caută, iar Paul. o să aibă şi mai mari complexe de inferioritate.

Aşază-l în mijlocul unei societăţi şi imediat o să fie Conştient de ceea ce este - un ţărănoi plicticos. Ce lipsă de tact, dacă nu te superi, ce nedelicateţe. Ia mai spune-mi şi altele.

Mi-am amintit că pe când eram copil jucam popice. Aruncam cu mingea şi popicul de la capăt cădea la pământ. Exact asta făcea el cu planurile mele ticluite cu

atâta dragoste. Deşi, la urma urmelor, poate nici nu era dragoste, ci un amestec de sentimente.

- Ai respins contractul cu Carvalet, nu? am spus eu. Ei, află că ieri am semnat unul nou. *La verrerie* va funcţiona în continuare. Nimeni n-o să rămână fără slujbă. Iar pierderea o s-o acoperi din capital.

De data asta nu râse. Fluieră. Expresia lui speriată mă unse pe suflet.

- Cred că pot să-l reziliez, deşi o să mai treacă ceva timp. Celelalte au fost gafe de mici proporţii, dar asta-i serioasă. Chiar cu banii lui Françoise în pungă, nu-i nicio distracţie să sprijini o afacere pe ducă. Şî mă rog, cine aveai de gând să o conducă de vreme ce Paul pleacă?

- Blanche, am răspuns.

Se aplecă în faţă pe scaun, înclinându-l, şi-şi apropie chipul de al meu. li puteam vedea fiecare trăsătură acum; şi ochii. Era neschimbat, ca atunci, în hotelul din Le Mans. Identitatea cu mine era respingătoare.

- Chiar ai vorbit cu Blanche? mă întrebă. Şi ea ţi-a răspuns?

- Da. Azi-dimineaţa a. venit aici. I-am spus că de acum încolo *la verrerie* îi aparţine. Poate să facă ce pofteşte, n-are decât s-o dezvolte ca pe o zestre a lui Marie- Noel.

O clipă nu spuse nimic. Probabil, că răsturnarea tuturor ideilor preconcepute îl zdruncinase. Asta şi speram. Mai mult decât orice, doream să-şi piardă siguranţa de şine. Dar n-a fost aşa.

Ştii că totuşi, rosti el, până la urmă s-ar putea să iasă ceva? Dacă Blanche se apucă iar de schiţe, am putea să trecem pe obiecte ieftine şi arătoase cu care şă atragem turiştii şi să nu ne mai batem capul cu Carvalet sau cu alte firme serioase; am putea deschide pe aici vreo.piaţă cu preţul sub cele cerute de alţii, tn loc să treacă prin Villars spre Le Mans, pe *route nationale*, turiştii ar face un ocol pe la St. Gilles. Cred că fără să-ţi dai seama, ai dat o lovitură.

Se opri.

- Da, reluă el, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât îmi surâde ideea. Ce idiot am fost că nu mi-a dat niciodată prin cap chestia asta. Atitudinea scârboasă a lui Blanche m-a blocat. Ce şmecher ai fost să-i gâdili orgoliul, pentru că bănuiesc că asta ai făcut. Pe vremuri, se credea mare desenatoare, şi ea şi maimuţoiul ei încrezut. Dacă o să vină să locuiască aici, probabil că o să se îmbrace în negru şi o să facă pe văduva, pretinzând că, de fapt, s-a măritat cu el în secret.

Se scotoci în buzunar după un pachet de ţigări, îmi întinse una şi şi-o aprinse pe a lui.

- în general, ai scos-o frumuşel la capăt, spuse el. Dar cu Marie-Noel cum e, ce rol are? Săptămâna asta a mai avut vreo viziune sau ceva vise?

N-am răspuns. Să te agăţi de un copil era, fără îndoială, ultima formă de josnicie. N-avea decât să profaneze imaginile mamei, să-şi ia în derâdere sora, dar mi-era imposibil să i-o ofér T>e Marie-Noel ca ţintă de batjocură.

- E bine. A suportat bine tragedia de ieri.

- Nici nu mă miră. Nu s-a înţeles niciodată cu maică-sa. Françoise era geloasă pe fetiţă, iar fata ştia. Acum, pricepi, în fine, ce înseamnă să ai o familie acaparatoare. Iar tu erai dispus s-o suporţi de dragul banilor. Ai venit aici, la casa stăpânului, cu gândul să-mi faci de petrecanie ca să poţi să trăieşti uşor până la sfârşitul vieţii.

Lăsă Ja loc scaunul, aruncă fumul în aer, iar chipul rămase din nou învăluit în umbră. Nu desluşeam decât conturul.

- N-o să mă crezi, am spus, dar nu m-am gândit o clipă la bani. Întâmplarea face că ţi-am îndrăgit familia, atâta tot.

Afirmaţia îl făcu să izbucnească din nou în râs.

- Mai ai îndrăzneala să-mi spui că ţii la maică-mea, cea mai egoistă, mai avidă şi mai monstruoasă dintre femeile pe care le-am cunoscut în toată viaţa mea; că ţii la Paul, care e un mocofan bleg şi nesuferit; că ţii la Renée, probabil pentru trupul ei care, te asigur, este încântător,

dar mintea îi seamănă cu o cutie goală; că ţii la Blanche, atât de închisnovată din cauza înfrânării instinctelor sexuale şi a pasiunii frustrate, încât singurul imbold pe eare-l ia de la viaţă este să îngenuncheze în faţa unui crucifix însângerat? Şi bănuiesc că o să-mi spui acum că ţii la copilul meu pentru că e dulce şi nevinovat, ceea ce] ascultă la mine, e foarte uşor de simulat ca să obţii ce vrei. De fapt, se dă în vânt să fie alintată şi admirată.

N-am ripostat. Conform vederilor lui, era probabil adevărat, probabil şi conforma vederilor mele. Adevărul însă era că,,de fapt, nu avea niciun fel de importanţă.

- De acord cu tine, am spus, ai tăi suferă de toate defectele pe care le-ai înşirat. Dar asta nu mă împiedică să-i îndrăgesc, asta e. Să nu mă întrebi de ce. N-aş putea să-ţi răspund.

- Şi eu simt o afecţiune pentru ei, spuse el. E de înţeles. Din întâmplare, sunt ai mei. Dar tu n-ai niciun motiv. îi cunoşti doar de şase zile. Eşti fără îndoială, un sentimental incurabil.

S-ar putea.

- Te-ai socotit cumva un mântuitor?

>- ' Nu, un prost.

- Oricum, bine că eşti cinstit. Şi acum, ce crezi că se va întâmpla?

- Nu ştiu. Tu hotărăşti.

Se scărpină în cap cu patul revolverului. Aş fi putut să sar atunci la el, dar nu cred că aş fi reuşit ceva.

- Exact, spuse el, ce se petrece la St. Gilles mă priveşte. Dac-aş vrea. aş putea să continui ce ai început, sau să stric totul - depinde de toane. Dar tu? Ce-ai zice să mergem în pădure şi să săpăm o groapă? Mi-e simplu să-ţi dau foc la maşină. N-o să te caute nimeni. Ai dispărea pur şi simplu. S-a mai întâmplat şi cu alţii.

- Dacă asta hotărăşti, atunci dă-i drumul. Sunt în mâinile tăie. Doar dacă nu preferi să mă arunci în flntână.

Nu-l vedeam, dar i-am simţit zâmbetul.

- Deci şi p-asta ai dezgropat-o? mă întrebă. Mă, ce copoi eşti! Am fost convins că praful s-a aşternut de mult.

Bănuiesc că t§-a şocat puţin, ce zici?

- Nu m-a şocat, i-am spus. N-am înţeles motivul.

- Motivul? niă îngână el. Cum era să-l înţelegi? Pe voi, englezii, nu v-a mai invadat nimeni din 1066; automulţumirea i-a transformat în nişte înfumuraţi pe toţi concetăţenii tăi. Poate că noi suntem uneori cruzi, dar slavă domnului, ipocriţi nu suntem. Ţi-e dragă cumva şi imaginea lui Maurice Duval?

Am stat o clipă pe gânduri. Oare cuvântul „drag" suna prea tare?

- L-am regretat, ara spus. Anfauzit despre el numai lucruri bune.

- Să nu crezi tot ce se spune. Era un parvenit, ca toţi de teapa lui. S-a dat bine pe lângă taică-meu cu gândui la viitor. Blanche era atuul lui, iar eu l-am oprit să-l joace. Ştii, nu e prea elegant să stai la eăldurică şi să ajungi la înţelegeri cu invadatorii propriei tale ţări ca să-ţi salvezi pielea.

N-aveam replică. Disputa nu-mi aparţinea, la fel ca şi războiul. Ştiam doar că oamenii suferiseră şi muriseră.

- Nu are rost să discutăm despre Duval sau ai tăi, am spus. Eu mi-am format o imagine. Şi nimic din ce ai putea tu să-mi spui n-o să mi-o deformeze. Dacă ai de gând să mă ucizi, aşa cum am avut şi eu, hai să terminăm odată. Sunt pregătit.

- Nu prea sunt convins acum că vreau să te ucid. Mi se pare că ar fi o irosire inutilă. La urma urmelor, i-am păcălit o dată şi nu văd de ce n-am putea să repetăm figura. Mi-ar fi uşor să-ţi dau de ştire, să aranjăm un *renăezvous*, iar eu să dispar pentru o săptămână sau -o lună, în timp ce tu îmi ţii locul. Ce părere ai? Bineînţeles că între timp e foarte posibil să-ţi dau peste cap toate proiectele. Dar cred că nu te-ar deranja. Chiar ar putea să adauge ceva farmec şederii tafe îl uram într-atâta încât nu erain în stare să-i răspund. Iar el, interpretându-mi tăeerea drept consimţire, continuă:

- Nu cred că ai întâlnit-o pe Béla. N-ai prea avut când. Şi ca să zic aşa, nici ocazie. Are un magazin în

ViUarş, iar eu îi spun Béla pentru că pretinde că s-ar trage din regii Ungariei. Găteşte ca un înger şi asta nu e singura calitate. O mai vizitez din când în când ca să nu mă plictisesc. Bineînţeles că dacă ajungem la un acord intră şi ea în preţ. N-ai să regreţi vizita acolo, te asigur.

Continuam să tac.-

- Ba chiar mi s-ar părea picant dacă atunci când m-aş întoarce m-aş gândi că ai păcălit-o şi. pe Béla o dată cu ceilalţi.

M-am ridicat de pe scaun. Se ridică şi el imediat, cu revolverul îndreptat spre mine.

- Hai să. terminăm, am spus. Nu mai am nimic de adăugat..

- Eu însă mai am, răspunse el. îţi dai seama că nu mi-ai pus nicio întrebare? Chiar nu vrei să afli ce-am făcut săptămâna asta?

Nu mă interesa. Telefonase din Deauville. Presupuneam că stătuse acolo, dacă aveam de gând să fac vreo presupunere. Era o ascunzătoare la fel de bună ca oricare alta.

- Nu, am spus. Sincer să fiu, nu-mi pasă. Nu mă priveşte.

- Ba te priveşte, irisisită el. Te priveşte chiar foarte mult.

- Cum?

- Stai jos din nou şi am să te luminez.

Aprinse bricheta, care la lumina flăcării am recunoscut-o ca fiind a mea. Pe urmă mi-am dat seama că şi haina îmi aparţinea. Dar nu era aceeaşi din Le Mans.

- Vezi? spuse el. Am jucat cinstit, ca şi. tine. Dacă tu mi-ai luat locul, şi n-am fost sigur de tine, am riscat, atunci era corect să procedez şi eu la fel. M-am dus la Londra. în apartamentul tău. Abia m-am întors cu avionul.

Am rămas cu privirea aţintită pe el sau, mai bine spus, pe umbra lui. în săptămâna care se scursese de câte 'ori mă gândisein la el, mi-l imaginasem ca o nălucire, o persoană inexistentă, o umbră, o fantomă. Iar dacă aş fi materializat fantoma, aş fi plasat-o.probabil la Paris, sau în

sud, în Italia, Spania, oriunde în afara vieţii mele, înşelându-mi propriul univers.

- Te-ai dus la mine în apartament?! am întrebat. Mi-ai folosit lucrurile?

Duplicitatea, ultragiul mi se păreau copleşitoare. Nu-mi. venea să cred. Cineva trebuia să fi oprit, toate acestea.

- De ce nu? mă întrebă. Şi tu ai făcut exact acelaşi lucru. Ţi-am lăsat familia. I-ai folosit aşa cum mi-ai povestit. Nu în genul meu, recunosc, dar ăsta e riscul pe care mi l-am asumat. Nu mă poţi învinovăţi că am jucat incorect.

Am încercat să gândesc. Să-mi imaginez scena. Paz-; nicii ar fi dat din cap şi ar fi spus bună dimineaţa sau noapte bună. Femeia care făcea curat în apartament riu venea niciodată înainte de zece şi jumătate, când eu nu mai eram acasă. Majoritatea oamenilor mă credeau încă în ultima săptămână de~ concediu. Nimeni nu avea nici' un motiv să-mi telefoneze sau să-mi scrie. Descumpănit, încă mai căutam dovezi că minte.

- Cum ai ştiut unde să te duci? am întrebat. Cum ai reuşit să afli?

- Sărmane nătăfleaţă, replică el, aveai cartea de vizită în valiză, ca şi agenda, cecurile, cheile, paşaportul - toate lucrurile de care aveam nevoie. Chiar am reuşit să mut şi data pentru transferarea maşinii cu feribotul; aveau un loc liber. A, fost cel mai uşor lucru din lume să-mi asum firea ta retrasă. M-am distrat de minune. Apartamentul a fost o oază de odihnă. După agitaţia din St. Gilles, m-am simţit ca în rai. Am scotocit în toate sertarele, ţi-am citit scrisorile, ţi-am descifrat notiţele pentru cursuri, ţi-am încasat cecurile, noroc că semnătura ta înghesuită a fost destul de simplu de imitat. Am petrecut cinci zile într-o trândăveală totală, exact de ce. aveam nevoie.

în cele din urmă am sesizat latura comică şi corectă a întâmplării. Eu mă jucasem cu vieţi omeneşti, el nu. Făcusem tot ce-mi stătuse în putinţă să-i schimb pe ai lui; el doar căscase şi se făcuse comod. Eu intervenisem, el doar îşi vârâse nasul.prin hârtii. Pe urmă mi-am adus

aminte eă, de fapt, se întorsese în ţară. Vestea morţii lui Françoise, dată la ziar eu promptitudine de către avocat, îl găsise la Deauville.

- Dacă ţi-a plăcut atât de mult singurătatea mea la Londra, de ce te-ai mai întors în Franţa? l-am întrebat.

Am simţit cum mă scrutează din întuneric. Nu mi-a răspuns imediat, iar când a vorbit, era aproape stingherit.

- Aici trebuie să-mi cer scuze, spuse el, dar cred că suntem chit pentru că şi tu ai modificat contractul şi m-ai supus la o pierdere mare. Adevărul este că-.., se opri ca să-şi aleagă cuvintele, adevărul esté că cinci zile la Londra mi-au fost suficiente. N-aş fi fost în stare să-ţi continui existenţa searbădă şi virtuoasă. Cu timpul ar fi sosit careva, prietènii ar fi început să scrie, cei de la universitate ar fi încercat să ia legătura cu ' tine şi, deşi niciodată nu m-am îndoit de dibăcia cu care pot prelua rolul altcuiva sau cu care mă descurc în limba engleză

- pe amândouă le-am exersat din plin în timpul războiului -, se pare că-mi lipseşte încrederea ta desăvârşită. Cel rnai simplu lucru pe care-l aveam de făcut, deoarece intenţionam să-ţi folosesc numele şi personalitatea, era să-ţi schimb modul de viaţă. Şi, ca să-ţi spun adevăruVexact asta am şi făcut.

Nu pricepeam. Mi-era imposibil să-i urmăresc şirul vorbelor.

- Cum adică? am întrebat". Cum ai reuşit să-mi schimbi modul de viaţă?

L-am auzit suspinând în întuneric.

- S-ar putea să te şocheze, aşa cum tot ceea ce ai făcut tu la St. Gilles m-a şocat pe mine. Mai întâi am scris la universitate şi mi-am dat demisia. Apoi i-am spus proprietarului că plec imediat în străinătate şi doream să nu mai plătesc chiria pentru apartament; şi cum la Londra ca şi la Paris apartamentele sunt atât de puţine şi la mare distanţă de centru, a consimţit pe dată ca eu sau, mai bine spus, tu să pleci imediat. Am aranjat cu o. firmă de licitaţii să-ţi vândă mobila şi, în fine, după ce am aflat de la bancă cât ai în cont, am încasat un cec pentru exact suma

respectivă. Dacă nu mă înşel,,au fost vreo câteva sute de lire. Nu chiar o avere, dar oricum, suficient ca să mă menţin confortabil vreo lună, două, până când s-ar fi ivit altceva.

încercam să pricep ceea ce-mi spunea, să-mi dau seama că se referea la un lucru care se petrecuse cu adevărat, să mă imaginez din nou în postura persoanei care fusesem. Dar nu eram în stare să văd decât această umbră îmbrăcată în hainele mêle, care în câteva ore distrusese o viaţă de om.

- Valuta franceză, am rostit. Imposibil! Cum să schimbi două sute de lire în franci? Nu-ţi dau la bancă mai mult de spezele de turist, iar eu cheltuisem deja trei sferturi din sumă.

Aruncă mucul de ţigară pe jos şi-l strivi cu piciorul!

- Păi, aici e nostimada. Am un prieten care aranjează treburi de genul ăsta, aşa că în câteva ore am făcut rost de ei. Habar n-aş fi avut că e la Londra dacă nu i-ai fi dat chiar tu adresa - n-am priceput de ce, dar în condiţiile date a fost o adevărată mană cerească. Când mi-a telefonat luni dimineaţă, am rămas ca trăsnit. Atunci mi-am dat, bineînţeles, seama că eşti încă la St. Gilles. Problema e: dacă nu te ucid, iar tu nu eşti de acord cu micul meu plan de înşelătorie, adică să ne schimbăm din când în când existenţele, ce-ai de gând să faci? Nu mai ai niciun fel de viitor.

Greutatea reală a cuvintelor mă izbi. Dacă nu doream să mă fac de râs la universitate, scriindu-le că fusese o greşeală, că de fapt nu avusesem de gând să demisionez, rămâneam fără slujbă. N-aveam apartament, iar dacă nu mă întorceam la Londra în curând, n-aş fi avut nici mobilă. Nu existam. Eul care locuise la Londra dispăruse pe veci.

- Categoric că nu aveam de gând că mă întorc acasă, spuse el. Intenţionam să mă distrez şi să Cheltuiesc banii aici. Prietenul meu face minuni cu valuta şi ar fi scos-o prin bancă oriunde, aici sau unde i-aş fi spus. Personal, mă gândisem să încep cu vreun culcuş prin Sicilia sau- Grecia. Aş fi luat-o pe Béla cu mine ca însoţitoare. Nu cred că ar fi

venit de la început, poate în timp. Unguroaicele au un farmec cu totul aparte. Cum zic americanii: „ţi se vâră pe sub piele”. Acum însă...

Se întrerupse şi schiţă o ridicare din umeri.

-...moartea bietei Françoise mi-a dat peste cap toate planurile. în loc să fiu un conte de provincie scăpătat, aş putea, cu puţină şansă, să fiu milionar. Soarta sau oricine aranjează lucrurile astea mi-a oferit ce-am vrut.

Se ridică, fără să schimbe poziţia revolverului.

- Un lucru ciudat, spuse, şi care arată slăbiciune. Lăsând de o parte banii şi brusca răsturnare a planului, când veneam acum de la Deauville m-am simţit impresionat. Regiunea arăta frumos, colorată desăvârşit. La urma urmelor, de pe aici sunt şi eu. Castelul, cerul mi-e martor, se desfaCe în bucăţi iar terenurile silit neîngrijite şi lăsate în paragină, dar puţin îmi pasă; Dacă te-ai născut într-un loc, te leagă ceva de el. îl neglijez, îl blestem şi mă lupt cu toate neajunsurile pe care mi le face, aşa cum o blestem pe mama, pentru aceleaşi motive. Şi totuşi...

Râse şi l-am văzut cum gesticula cu mâna.

-...şi, totuşi, conduceam la sud de Deauville şi am simţit nevoia s-o văd. într-un fel de-a dreptul ciudat, mi-a fost dor de ea când: am. fost departe. E un diavol şi, o fiară, dar o înţeleg, şi: ea mă înţelege,. iar asta e mai mult decât ai putea tu să-mi spui după şapte zile.

Deodată, îmi scutură umărul cu bunăvoinţă, aproape cu afecţiune.

- Hai că nu vreau să te ucid, spuse el. în multe privinţe, îţi sunt recunoscător pentru ceea ce ai făcut..

Scoase un portofel, al meu.

- Uite, asta o să-ţi ajungă o bună bucată de vreme, spuse el. Normal că n-am niciun motiv acum să te înşel. Qricând te hotărăşti să-i păcălim, chiar şi pentru câteva zile, sunt încântat să te ajut. Ce zici? Jucăm iar şarade şi începem să ne dezbrăcăm?,

Gândul mi-a zburat la preot. Am încercat să-mi amintesc ce-mi spusese. Ceva. în legătură cu viitorul şi fiece zi e un dar. Se întorsese la St. Gilles şi-şi lăsase

triciclul. La castel mă aşteptau cu cina. Probabil se mirau pe unde umblu. Marie-Noel, neliniştită de absenţa mea, ieşise probabil pe terasă. Am început să-mi scot haina.

Schimbarea îmbrăcăminţii în întuneric era macabră, chiar îngrozitoare. Fiecare articol însemna pierderea unei părţi din eul pe care-l găsisem. Când, în cele din urmă, am rămas în faţa lui gol, iar el avea încă revolverul îndreptat spre mine, am spus:

- Omoară-mă, nu doresc să mai trăiesc.

- Prostii, îmi spuse. Nimeni nu refuză viaţa. În afară de asta, nici nu vreau să te omor. Nu mai am motiv.

începu să-şi arunce hainele pe măsură ce vorbea şi văzându-mă că mă încurcam în ele încercând să mă îmbrac, spuse:

- Ce-ai păţit la mână?

- M-am ars, am răspuns. Mi-am ars mâna în foc,

- Care foc? A fost vreun incendiu la castel?

- Nu, un foc de vreascuri, în pădure.

- Ce neatent eşti. Puteai să ţi-o nenoroceşti pe viaţă. Deci nu eşti în stare să conduci maşina?

- Ba da. S-a mai vindecat acum.

- Mai bine dă-mi mie bandajul. Nu pot să apar fără el.

Hainele, care fuseseră odată ale mele, mi se păreau strâmte, mici. Ţesătura era prea moale. Nu mi se potriveau. Costumul pe care-l alesese din şifonierul meu era unul pe care-l purtam rareori. Când' am terminat cu. îmbrăcatul, parcă aveam nişte haine din care ieşisem de mult, ca şi cum un adult ar fi încercat să-şi pună iar uniforma de şcolar.

Oftă uşurat.

- Aşa da, spuse el. Mă simt din nou în largul meu.

Se duse spre fereastră.

- Să ieşim de aici, spuse. E mai sigur. Mahalagioaica de Julie e probabil la ea în casă. Ehe, ce pui de lele ţnm e şi asta! Te pomeneşti că şi pe ea oi fi îndrăgit-o?

Sări pe fereastră, iar eu l-am urmat. Mirosul; de livadă părăginită umplea aerul. Când am trecut, am şters cu umărul viţa,;>

- Scuză-mă, spuse, dar va trebui să mergi în faţa mea. îţi spun eu pe unde să o iei ca să ajungem la maşină.

Am traversat împleticit livada şi câmpul. Lângă gard am zărit silueta vagă a calului alb şi bătrân. Sforăi la vederea noastră şi-şi luă tălpăşiţa.

.- Bietul Ja.cob, spuse urmăritorul meu, a îmbătrânit de tot. Are toţi dinţii putrezi, nici nu mai poate să mănânce. într-una din zile o să-i trag un glonte ca să-i curm suferinţa. Vezi că şi eu pot să fiu sentimental din când în când?

Pădurea întunecoasă începu să ne cuprindă; încă nu eram sigur ce avea de gând să facă cu mine; şi acum putea foarte bine să mă omoare dacă i-ar fi convenit, înaintam în beznă, printre tufişuri şi muşchi, fără să mai am ţrecut şi prezent; fiinţa care înainta împleticindu-se nu avea nici inimă, nici minte.

- Uite maşina, spuse el deodată.

Fordul familiar, stropit cu noroi, era tras lângă drumul forestier. Ca şi hainele, mi se părea aparţinând unei faze depăşite. Am mângâiat portbagajul.

- Urcă, spuse el.

M-am aşezat pe binecunoscutul loc şi am aprins luminile, apoi motorul.

- Dă-o înapoi pe drum, spuse el.

Se urcă lângă mine şi am pornit. Am ieşit pe drumul forestier şi am ajuns în vârful dealului. Dedesubt se vedeau luminile satului, iar ceasul bătu ora opt.

- S-ar putea să nu-ţi fie uşor, i-am spus. S-au schimbat. Mă refer la mama ta, la Blanche, Paul şi Renée. Numai fetiţa e aceeaşi. Fetiţa nu s-a schimbat.

Râse.

- Chiar dacă s-ar fi schimbat, nu trece.mult şi-o fac a mea din nou. Numai eu contez în lumea ei.

Am trecut de şoseaua cu plopi şi am traversat podul Când am ajuns la porţi, am oprit maşina.

- Mai departe nu merg, i-am spus. E periculos.

Se dădu jos şi rămase o clipă adulmecând aerul, ca un animal.

- Miroase frumos, spuse el. Caracteristic locului E St, Gilles, ce mai.

Acum, în sfârşit, când fuseseră luate toate hotărârile, îşi goli revolverul ÎI puse, fără gloanţe, în buzunar.

- Succes, spuse el, pe urmă zâmbi. Ia 4P atent!

Vâri două degete în gură şi trase un fluierat, un sunet ascuţit şi prelung; îi răspunse aproape simultan César. Lătra. Nu fioros ca pentru un străin, ci agitat, ascuţit, lătratul transformându-se în urlet, apoi în scheunat. Sunetul se reverberă prin aer.

Chestia" asta n-ai învăţat-o, nu? întrebă el. Bineînţeles că nu, de unde era s-o ştii?

Zâmbi, dădu din mână şi trecu prin porţi spre alee. M-am uitat spre treptele de la terasă şi am văzut o siluetă, luminată de lampa cu abajurul în formă dé evantai, de deasupra uşii. Era Marie-Noel. Când îl zări pe cel care se îndrapta cu paşi mari pe alee, scoase un strigăt şi alergă pe trepte spre el. L-am văzut cum o ridieă în braţe şi urcă treptele, intrară în castel. Câinele continuă să schea^ne, M-am urcat în maşină şi tói demarat.

Capitolul 27

Acţionam ca un automat. Nu mai îmi aminteam nimic.' Am întors maşina pe şoseaua cu tei, pe urmă la dreapta, pe drumul spre Villars. îmi era atât de familiar, chiar şi pe întuneric, încât conduceam mecanic, deşi cu precauţie, pentru că' încă mai simţeam mâna bolnavă, iar partea de creier care mai funcţiona îmi spunea că nu-mi pot permite să fac vreo greşeală şi să risc să vâr Fordul şi pe mine în vreun şanţ. M-am concentrai asupra volanului şi drumului, iar efortul îmi întoarse gândul de la orice altceva. Nu-mi răsărea în minte niciun fel de imagine a vieţii pe care o lăsasem în urmă. Ca şi cum, în clipa în care intrase în castel, ceva asemănător unei bariere de fier se „lăsase, despărţindu-mă de el şi de ei, eu urmând să mă ascund, să caut adăpostul beznei.

Am simţit o mare uşurare când am ajuns la Villars. Drumurile de ţară eonstituiseră un pericol: toate parcă erau fibre nervoase ducând înapoi spre St, Gilles. Villars

era luminat şi oferea sentimentul de siguranţă; străzile erau pline de oamenii ieşiţi la plimbare. Am luat-o pe lângă piaţă şi am oprit m apropiere de *Porte de Viile*. Am privit peste canal şi am văzut că fereastra lungă de la camera Béléi era luminată şi larg deschisă spre balcon. Era acasă. Când am zărit lumina şi fereastra deschisă, ceva tresări în mine, ceva care îngheţase de când Jean de Gué schimbase hainele cu mine în întuneric. Bariera de fier stătea intre mine şi castel, nu între mine şi ea. Béla era în afara limitei timpului. Lumina din fereastra ei era alinătoare, blajină. Reprezenta în acelaşi timp o realitate, lucrurile adevărate. Aveam sentimentul că tocmai asta era important, să deosebeşti falsul de real, iar eu nu eram în stare. Béla ar fi putut să-mi arate. Béla ştia.

Am lăsat maşina şi am trecut podeţul spre balcon. Am intrat prin fereastra deschisă. Nu era nimeni în cameră, dar ea era acasă. O văzusem trebăluind prin bucătărie, vizavi de coridor. Am rămas acolo în aşteptare şi peste o clipă, intră în. cameră. Rămase în prag, cu ochii la mine, pe urmă închise uşa şi se apropie.

- Nu te aşteptam, spuse ea, dar n-are a face. Dacă ştiam că vii, fe-aş fi aşteptat cu masa.

- Nu mi-e foame, am spus. Nu vreau nimic.

- Arăţi prost, spuse ea. Stai jos să-ţi dau ceva de băut.

M-am aşezat în fotoliul adânc. Nu ştiam ce urma să spun. îmi dădu coniac şi mă privi cum beau. Coniacul mă încălzi puţin, dar amorţeală persistă- Simţeam soliditatea braţului fotoliului sub mină şi asta îmi dădea siguranţă.

- Ai fost la capela spitalului? mă întrebă.

Am rămas cu privirea aţintiţă pe ea, Mi-a trebuit o clipă ca să-mi dau seama ce vroia să spună.

- Nu, nu, am fost azi-dimineaţă, am răspuns. Pe urmă am făcut o pauză; Mulţumesc pentru bibelouri. Fetiţa a fost încântată. A crezut că sunt cele vechi, reparate. Ai avut dreptate cu sugestia ta.

- Da, mi-am închipuit că e mai bine.

Mă privi Compătimitor. Fără îndoială că purtarea mea îi părea stângace şi nefirească. Probabil îşi închipuia

că încă eram zdruncinat de moartea lui Françoise. Era mai înţelept s-o las să creadă asta. Totuşi nu puteam să fiu sigur. Doream ceva şi pentru sufletul meu.

- Am venit, am spus, pentru că nu sunt sigur când ám să té pot vedea din nou.

- înţeleg, răspunse ea. Bineînţeles că următoarele zile, următoarele săptămâni vor, fi foarte grele pentru tine.

.Următoarele zile... următoarele săptămâni... Nu existau. Dar nu era uşor să mă destăinui,

Fetiţa e bine? mă întrebă.

- S-a comportat admirabil. Da, e foarte bine.

- Şi mama?

- Şi mama.

Nu-şi lua ochii de la mine. Am văzut cum privirea îi aluneca pe costumul cu care eram îmbrăcat. Nu-l recunoştea. Nu era închis la culoare, ca cel pe care îl purtasem de la moartea lui Françoise, ci dintr-o stofă de twéed. Cămaşa, cravata, şosetele, pantofii nu-i mai văzuse până atunci. între noi se lăsă parcă o tăcere ciudată. Am simţit că trebuie să mă justific, să dau vreo explicaţie.

- Vreau să-ţi mulţumesc, am spus. Ai fost teribil de înţelegătoare în toată această ultimă săptămână. îţi sâni recunoscător.

Nu răspunse. Şi deodată, în ochi îi apăru scânteia de înţelegere, intuiţia care îl invadează pe un adult când un copil face câte o mărturisire. într-o clipă îngenunche lângă mine.

- Prin urmare s-a întors? spuse ea. Celălalt?

Am privit-o. îmi puse mâinile pe umeri.

- Trebuia să-mi închipui. A văzut anunţul în ziar. De asta s-a întors.

Cuvintele ei îmi dădură un sentiment de uşurare atât de copleşitor, încât jena şi tensiunea dispărură cu totul. Parcă se oblojea o rană, se Ostoise durerea, sé curmase frica. Am lăsat jos coniacul şi am făcut un gest infantil şi absurd. Mi-am pus capul pe umărul, ei şi am închis ochii.

- De ce tocmai tu? De ce tu şi nimeni altcineva? De ce nu mama, de ce nu fetiţa?

. I-am simţit mâinile pe cap, alinătoare, blinde. Era capitulare, pace.:

- Cred că nu m-am lăsat uşor dusă, - spuse ea. La început nu mi-am dat seama, nu puteam să ştiu doar pri< vindu-te sau vorbind cu tine, la fel ca şi ceilalţi. Abia mai târziu am ştiut.

- Dar cu ce m-am dat de gol?

Râse, dar râsul nu era batjocoritor cum ar fi putut să fie, nici fluşturatic sau vesel, ci conţinea în mod ciudat o fărâmă de înţelegere, de căldură.

- Nu te-ai dat de gol cu nimic. Motivul constă *ra* felul în care eşti clădit. Numai o femeie proastă nu sesizează diferenţa între un bărbat şi un altul când face dragoste,

M-am simţit brusc admonestat. Totuşi nu-mi păsa atâta vreme cât era alături de mine.

- Ai ceva ce lui îi lipseşte. Aşa mi-am dat seama.

- Ce anume-?

Poţi să-i spui *tendresse* f. Altfel nu ştiu cum aş j>utea-b numi.

Pe urmă, brusc, mă întrebă cum mă cheamă.

- John, am răspuns. Până şi asta avem în comun. Să-ţi povestesc cum s-a întâmplat?

- Dacă vrei. Pot să ghicesc însă multe. ^Trecutul é. terminat pentru amândoi. Viitorul contează acum.

- Da, am spus, dar nu al meu, ci al lor.

Rosteam cuvintele şi-mi dădeam seama clar că ceea ce spuneam era corect şi adevărat. Vechea identitate din Le Mans murise. Umbra lui Jean de Gué pierise şi ea. în locul lor se afla altceva, care încă nu se materializase, nu avea carne sau sânge, ci se născuse din sentimente, dar nu putea muri; ci asemenea unei flăcări, era închis în scoica trupului.

- îi îndrăgesc, am spus. De acum încolo sunt o parte din ei. Asta aş vrea să înţelegi. N-am să-i mai văd niciodată dar trăiesc datorită lor.

- înţeleg, spuse ea, şi s-ar putea ca şi ei să simtă acelaşi lucru. Şi ei trăiesc datorită ţie.

- Dacă aş putea să mă conving eă ăsta e adevărul,

atunci n-ar mai conta nimic. Atunci totul ar fi în ordine. Dar el s-a întors la ei. Totul se va repune pe vechiul făgaş. O vor lua din nou cu nepăsarea, nefericirea, suferinţa, durerea. Şi dacă aşa o să se întâmple, mai bine mă duc şi mă spânzur de primul copac chiar acum...

Am privit pe deasupra umărului ei la bezna din fereastră, iar bariera de fier s-a subţiat şi dintr->o dată parcă mă aflam lângă el, la castel; l-am văzut zâmbind, pe mama privindu-l; la fel şi copilul, Blanche, Paul şi Renée, chiar şi Julie şi fiul ei, André.

1 Tandreţe (*fr.*).

- Aş vrea să fie fericiţi, am spus. Nu genul lui de fericire, ci aceea care este zăvorită în fiecare dintre ei, închisă acolo, dar care ştiu-că există, Béla, există, am simţit-o ca pe o lumină sau o înfometare, aşteptând să fie eliberată.

M-am oprit pentru că probabil debitam prostii. Nu eram în stare să mă fac înţeles.

- E un adevărat diavol iar ei au intrat din nou în gheara lui.

- Nu, aici greşeşti. Nu e diavol. E un om, un om obişnuit ca şi tine.

Se ridică, închise draperiile, pe urmă se întoarse la mine,

- Nu uita că-l cunosc, spuse ea, cu slăbiciunile şi forţa sa, cu părţile bune sau rele. Dacă ar fi un diavol nu mi-aş mai pierde timpul aici, la Villars. L-aş fi părăsit de mult.

Doream s-o cred, dar nu puteam fi sigur cât de bună era judecata unei femei care iubeşte. Nesesizarea răului poate echivala cu o orbire. Încetul cu încetul, i-am povestit tot ce ştiam, fragmente şi bucăţele ale trecutului puse cap la cap în decursul săptămânii care se scursese. Pe unele le ştia; pe altele le ghicise. Totuşi, când vorbeam, cu gândui să-l condamn, aveam impresia că nu făceam altceva decât să eondamn o umbră, pe cel care se mişcase, vorbise şi acţionase în locul lui, nu pe Jean de Gué propriu-zis.

- N-are rost, am spus în cele din urmă. Nu ţi-l descriu pe cel pe care-l ştii.

- Ba da, dar te descrii şi pe tine în acelaşi timp.

De asta îmi fusese teamă. Care dintre noi era cel real? Cine trăia şi cine murise? Brusc, mi-a trecut prin minte că dacă m-aş privi în oglindă n-aş vedea nimic.

- Béla, am spus, îmbrăţişează-mă. Spune-mi pe nume,

- Eşti John, spuse ea, eşti John, care a schimbat locul cu Jean de Gué. Ai trăit viaţa lui timp de o săptămână. Ai verâit de două ori la mine şi m-ai iubit ca John, nu ca Jean de Gué. Asta reprezintă o realitate pentru tine? Te ajută să redevii tu însuţi?

- Ţi-am atins părul, faţa, mâinile; n-aveam pic de înşelăciune, de prefăcătorie.

- Ne-ai dat fiecăruia câte ceva, spuse ea, şi mie şi mamei, surorii, fetiţei. Adineaori am numit-o *tendresse*.

Oricum i-am spune, ea nu poate fi distrusă. A prins rădăcini. Şi va continua să crească. Pe viitor te vom căuta în Jean, riu pe jean în tine.

. Zâmbi ş.i-mi puse mâinile pe umeri.

- Îţi dai scama că nu ştiu nimic despre tine? mă întrebă. Nu ştiu de unde vii sau unde 4é duci sau orice altceva,' cu excepţia numelui.

. Nici nu o nevoie;d'e mai mult. Să ne oprim aici.

- Dacă nu s-ar fi întors, ce ar fi avut de gând să facă?

- Să' călătorească. Intenţiona să te ia cu el. Sau cel puţin aşa spunea. Te-ai fi dus?

Nü ráspúnsg' imediat. Pentru prima oară părea descumpănită.

- îmi este amant de trei arii, spuse ea. Mi-e familiar, face parte din existenţa mea cotidiană. Cred că ţine la mine. Dar nu peste mult timp o să-şi găsească pe altcineva.

- Nu, n-o să-şi găsească.

- Ce te face să fii atât de sigur?

- Uiţi că i-am trăit viaţa timp de o săpţămână?

Am privit, spre fereastră, la draperiile pe care le închisese! ' '„'

- E un semnal, spuse ea. Nu vine cţrid şânt închise, înseamnă că nu sunt singură.

Prin urmare ne venise în minte la amândoi acelaşi

gând. După ce ar fi mâncat şi ar fi spus noapte bună copilului, ar fi lăsat-o singură pe mamă în camera din fo->v, s-ai fi suit imediat în maşină, ar fi condus până la Yillars şi ar ii traversat podeţul ca şi mine. Era la el aici, ca fi dincolo. El era stăpânul, iar intrusul eram eu.

- Béla, am spus, nu ştie că am fost aici. Şi nici nu e név'oi'tí'sa aflé, doar dacă nu descoperă prin Gaston, ceea ce nu-mi vine să cred, Nu-i spune,'dacă poţi.

M-atn ridicat.de pe scaun.,

- Ce-ai de gând să faci? mă întrebă.

- Să plec până apare. După câte. îl cunosc, în seara asta va avea nevoie de tine.

Mă privi gânditoare.

- Aş putea să las draperiile închise, spuse ea. is

Când rosti aceste vorbe mi-am amintit ce-mi făcuse Jean de Gué, Mi-am amintit nu numai câ-şi reluase propria viaţă, dar mi-o distrusese pe a mea. Nu mai aveam slujbă, adăpost în Londra sau orice altceva al meu, în afară de un costum, Fordul şi un portofel cu câţiva bani francezi.

- Acum câteva clipe, ţi-am pus o întrebare, i-am spus, dar nu mi-ai răspuns. Te-am întrebat dacă ai fi plecat cu el în călătorie, presupunând că te-ar fi invitat.

- Cred că da, spuse ea, dacă aş fi simţit că mă doreşte cu adevărat.

- S-ar fi putut să-ţi ceară aşa ceva din senin, fără să-ţi dea prea mult timp de gândire. Nu uita că nu ar fi avut cum să apară în Villars ca să nu fie recunoscut.

- N-ar fi venit la. Villars, spuse ea. Mi-ar fi scris, sau mi-ar fi telegrafiat, sau mi-ar fi telefonat să mă roage să vin.

- Şi te-ai fi dus?

Ezită o fracţiune de secundă.

- Da, da, m-aş fi dus.

M-am uitat spre fereastră.

- Deschide draperiile după ce plec. Cobor scările şi pe urmăr ies în stradă.

Mă conduse din cameră până în hol.

- Ce-ţi face mâna?

- Mâna?

- N-ai bandaj.

Se duse în baie şi aduse un pansament asemănător cu cel pe; care mi-l pusese duminică. Când îmi luă mâna şi o bandajă, m-am gândit la Blanche care făcuse acelaşi lucru în dimineaţa aceea, pe urmă la mamă, care mă ţinuse de mână toată nOaptea. Mi-am amintit şi de strânsoarea caldă şi puternică a fetiţei.

- Ai grijă de ei, am spus. Numai tu eşti în stare. Poate pe tine o să te asculte. Ajută-l să-i iubească.

- îi iubeşte, spiise ea. Te rog să crezi, Nu numai banii l-au adus înapoi.

- Nu ştiu, am răspuns. Nu ştiu zău...

După ce îmi panşă mâna şi eram gata de plecare» mă. întrebă:

- Unde te duci? Ce ai de gând să faci?

- Am o mg|£îtă afară, cea pe care a luat-o de la mine acum o săptamână. Cea cu care te-ar fi dus în Spania sau Grecia.

Coborî cu mine seările şi rămase la intrarea întunecoasă, a magazinului. Se opri o clipă înainte de a desehide uşa zăvorită ca să-mi dea drumul afară, în noapte; rosti pe un glas neliniştit:

- N-ai de gând să faci vreo prostie? Nu cumva ţi-ai spus: „Ăsta e sfârşitul”?

- Nu, nu e sfârşitul. S-ar putea să fie un început.

Trase zăvoarele dè la uşă.

- Acum-o săptămână, i-am spus, eram un bărbat pe nume John, care nu ştia ce atitudine să ia faţă de eşec. Mă gândisem la un loc unde aş fi putut să aflu un răspuns. Pe urmă l-am întâlnit pe Jean de Gué şi m-am dus în schimb la St. Gilles.

- Iar acum eşti din, nou John, dar nu trebuie să-ţi *fie* teamă de eşec. Pentru tine nu mai există, ia St. Gilles ai aflat cum trebuie să te porţi când dai peste el.

- N-am aflat cum să mă port, doar s-a transformat. S-a transformat în dragoste pentru St. Gilles. Aşa că problema rămâne aceeaşi. Ce să fac cu dragostea?

Deschise uşa. Magazinele şi casele de vizavi erau închise şi cu obloanele trase. Strada era pustie.

- Dragostea o oferi, dar necazul este că, oricum, ea nu te părăseşte, spuse ea. Ca apa dintr-o fântână. Izvorul rămâne, sub adâncurile pustii.

Mă înconjură cu braţele şi mă sărută.

- Ai să-mi scrii? mă întrebă.

- Cred că da,

- Şi ştii unde te duci?

- Da, ştiu.

- Ai să stai mult? v

- Habar n-am.

- Şi locul ăsta e departe?

- Ciudat, dar nu e. Cam la vreo cincizeci de kilometri de aici.,

- Şi dacă acolo ţi-ar putea arăta cum să te comporţi faţă de un eşec, crezi că tot acolo ţi-ar arăta şi ce să faci cu dragostea?

- Bănuiesc că da. Cred că răspunsul ar fi identic cù cel pe care mi l-ai dat tu adineaori.

Am sărutat-o, pe urmă am ieşit în stradă. Am auzit-o cum închide uşa şi o zăvorăşte după mine. Am trecut pe sub *Porte de Viile*, m-am urcat în maşină şi am căutat hărţile. Erau la locul obişnuit, în buzunarul de lângă locul şoferului. Am găsit şoseaua pe care cu o Săptămână în urmă o însemnasem cu o cruce albastră. Ultimii zece kilometri poate că erau greu de parcurs în întuneric, dar dacă ţineam pe dreapta la *Forêt du Perche*, aş fi putut să ies la *Forêt de la Trappe* şi după ce aş fi trecut de Mortagne, aş fi dat de mănăstire. Puteam să ajung acolo cam într-o oră şi jumătate.

Am lăsat jos harta şi privind prin geam am văzut că deschisese draperiile. Lumina se reflecta din fereastră în canal şi pe podeţ. Am dat înapoi şi am pornit pe şosea; când am trecut pe lângă spital, am văzut Renault-ul tras la bordură. Nu era la intrarea spitalului, ci lângă poarta micuţă care ducea la capelă. înăuntrul maşinii nu era nimeni şi nici urmă de Gaston.

Am mers până la încrucişările de drumuri din capătul oraşului, am cotit la stânga şi am apucat pe şoseaua spre Bellême şi Mortagne,

Lector: DENÂSA COMANESCU ^ Tehnoredactor: ELENA DINULESCU

Buh *de* tipar: 16 august 1388 Coli de tipar: 22

Cam. nr. 80 242 Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii” Piaţa Scânteii nr. 1

BUCUREŞTI ^

Lei 18,50

EDITURA UNIVERS

1 A ba t ie (*fr.*).. - ~

1 Vă rog să mă scuzaţi fr.).

1 Rachiuri (*fr.*).

1 Bancă de ragăciuni fi/r.).

1 Ieftin (*ir.*).

1 Aluzie la ultimul vers din *Balada bătrânului marinar âs*

1 Vânătorii (*fr.*).

1 Nu închideţi (*fr.*),